

A' Pesti és Budai

H á z i Secretarius

vagy is:

a' közönséges élet akármely helyheztesében meg-
kívántató Levelezésre, a' kereskedésbeli Levelek 's
más hasznos Írások helyes elkészítésére vezető

P é l d á k.

A' Magyar Nemzet hasznára írt

Kézi Segédkönyv.

Magában foglalván:

Egy rövid Grammatikát; a' Levelek Írásmódját és ezeknek
Formaságait; Egyházi és Világi Czímeket; külömbféle Leve-
leket: Örvendező és Szerentsekívánó, Köszönő, Tudósító, Ké-
rő, Vigasztaló, Ajánló, Emlékeztető, Intő, Feddő, Szem-
rehányó, Meghívó, Szerelem- és Hölgykérő 's más Levele-
ket; kereskedésbeli Leveleket; külömbféle hasznos írásbeli
Foglalásokat: Esedező-Leveleket, Szerződéseket, Testamen-
tomokat, Ajándék-, Adósság-, Nyugtató-, Engedmény-, Altal-
vevéstről szolló-, Viszonkötelező-, Bizonyság-'s a' t. Leveleket.

Ez ek he z jár ú l n a k:

Magyar, deák, német és frantzia Levél-felülírások, a' magyarban, német-
ben és frantziában külömböző Keresztnevek Jegyzeménnyel és a' honi
's erdélyi Városok, Mezővárosok és nevezetesebb Helységek magyar és
német Megnevezésével együtt.

T o v á b b á:

Némely törvény- és kereskedésbeli 's más idegen Szók Magyarátja.

N e m k ü l ö m b e n:

A' szokatlanabb régi 's új magyar Szókat magában foglaló Szókönnyvetskei.

V a l a m i n t:

Pénztabellák, a' Hónapok magyar Megnevezése s a' t.

V é g t é r e:

A' magyar Költőkből válogatott Emlékkönyvekbe való Verseki.

Farkas Elektől és Kövy Istvántól.

Második, egy Geographiai Szókönnyvel megbővített Kiadás.

Pesten, 1830.

W i g a n d O t t o n á l.

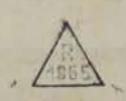
A' Váti Utzában Nr. 59.

Opusculum
487

273.623 Széchenyi Könyvtár

M. N. N. II. N.
18 14.

Nyomtattatott
Füskúti Landerer Lajosnál.

E l ő s z ó.

A' Nyomatványok hirtelen elfogyása ezen Házi Secretarius második Kiadását szükségessé tette, melyet, egy Európát tárgyazó Geographiai Szókönyvel bővítve, adunk - által kedves Hazánkfiainak, 's hízelnk magunknak, hogy ez által Munkánk haszonvehetőségét nem kevésbé öregbítettük.

Ezen Titoknok Foglalatjára nézve ismételnk: hogy a' Levelek, mellyek mint főtárgya ezen Munkának, ennek nagy részét elfoglalják, olly külömbkülömbfélék, hogy azokat akármelly előforduló esetben, a' környülményhez képest megváltoztatván, mindenki igen könnyen fogja hasznára fordíthatni.

A' szokatlanabb régi 's új Szókat magában foglaló Szókönyvetskét azért rekesztettük ezen, Házi

Titoknak közhasznú Tárgyai közé, hogy megszüntessük panaszszait azoknak, kik újabb Iróink Munkáit homályossággal vádolják.

Ha kedvesen veszik kedves Hazánkiai buzgó igyekezetünk gyümölteit: eléggé meg lesznek jutalmazva fáradozásaink.

A' Kiadók.

F o g l a l a t.

Első Szakasz.

Rövid Grammatika.

	Lap		Lap
A' Helyesírás.		B) A' Mássalérthetőről.	
A) A' Szók megkivántató Betüi.		A' Mássalérthetők Ejtegetése -	15
A' Nagy Betük - - - -	2	Az Egybehasonlítás - - -	14
A' Magokbanhangzók - - -	-	Az Egybehasonlítás Gráditsai -	15
A' Mássalhangzók Kettőztetése	-	Jegyzések - - - -	-
Különös Regulák a' Kettőzte-	-	A' Számszók - - - -	16
tésről - - - -	-	A' Sarkalatos Számszók -	-
Az idegen Szók - - - -	3	A' Rendelő Számszók - - -	-
A' cs, cz, ts, tz - - - -	5	A' Sokszorozó Számszók -	17
Az összetett Szók - - - -	6	Az Elosztó Számszók - - -	-
A' származott Szók - - - -	-	A' Határozatlan Számszók -	-
B) A' Szók Megszakítása.		III. R é s z.	
Az egyes Szók Megszakítása -	6	A' Névmásról.	
Az összetett Szók Megszakita-	-	A' Személyes Névmások -	17
tása - - - -	7	A' Bírást-jelentő Névmások -	18
C) A' Külömböztető Jelek.		A' Mutató Névmások - - -	21
A' Külömböztető Jelek hasz-	-	A' Kérdő Névmások - - -	-
nálása - - - -	7	A' Viszszahozó Névmások -	22
A' Beszéd Részeiről.		IV. R é s z.	
I. R é s z.		Az Igék ről.	
Az Articulusról.		Lételes Igék - - - -	25
A' meghatározott Articulus -	9	A' vagyok Ige Hajtogatása -	24
A' meghatározatlan Articulus -	-	A' leszék Ige Hajtogatása -	25
II. R é s z.		Tselekvő Igék - - - -	-
A) A' Magábanérthetőről.		A' Tselekvő Igék Hajtogatás-	-
Az Ejtegetés - - - -	10	végzetei - - - -	26
A' második Ejtés - - - -	-	Példák a' Hajtogatásra - -	28
Az Egyes Szám negyedik Ejté-	-	A' Tselekvő Igék Hajtogatás-	-
se es a' Többes - - - -	11	végzeteiről Jegyzések -	30
		Szenvedő Igék - - - -	31
		Példák - - - -	32
		Közép Igék - - - -	35
		Példák - - - -	34

Jegyzések a' Módookról és Idők- ról - - - - -	Lap 35	Az Elváltasztott Utóljárók - - - - -	Lap 41
A' származott Igék - - - - -	36	Kettős Utóljárók - - - - -	42
A' regulátlan Hajtogatásról - - - - -	37		

V. R é s z.

A' Határozóról.	
Mi 's hányféle a' Határozó - - - - -	40

VI. R é s z.

Az Utóljáróról.	
Az Egybeolvadó Utóljárók - - - - -	40

**Második Szakasz.
A' Levelek közönségesen.**

I. Rész. A' Levélírásmód - - - - -	44	III. Rész. A' Levelek külső Formaságai - - - - -	50
II. Rész. A' Levelek belső Formaságai - - - - -	48	IV. Rész. Titulusok. - - - - -	51

**Harmadik Szakasz.
Külömbféle Levelek.**

I. R é s z.

**Köszöntő vagy Örvendező
Levelek.**

I. Születésnapj Örvendezések.	
1. Egy Atyához - - - - -	65
2. Hasonlótartalmú Levél - - - - -	65
3. Hasonlótartalmú Levél - - - - -	64
4. Egy Anyához - - - - -	65
5. Hasonlótartalmú - - - - -	65
6. Hasonlótartalmú Levél - - - - -	66
7. Egy Testvér Testvérehez - - - - -	67
8. Egy érdemes Atyafihoz - - - - -	67
9. Egy Nénéhez - - - - -	67
10. Egy Sógorhoz - - - - -	68
11. Egy Nagyatyához - - - - -	68
13. Egy Jöltévőhöz - - - - -	68
12. Egy nagytekintetű Előljá- róhoz - - - - -	69
14. Egy jó Barát Barátjához - - - - -	70
15. Egy jó Barátnéhoz - - - - -	70

II. Névnapi Örvendezések.

1. Egy Atyához - - - - -	70
2. Egy Anyához - - - - -	71

3. Egy Leány-Testvérehez - - - - -	72
4. Egy érdemes Atyafihoz - - - - -	72
5. Egy Nagyanyához - - - - -	73
6. Egy jó Baráthoz - - - - -	73
7. Egy jó Barátnéhoz - - - - -	73
8. Egy Királyi Tanácsoshoz - - - - -	74
9. Egy Atya a' Fiához - - - - -	74

III. Újesztendei Örvendezések.

1. Szülőkhöz - - - - -	75
2. Egy Atyához - - - - -	76
3. Egy Anyához - - - - -	76
4. Egy Testvérehez - - - - -	77
5. Egy érdemes Atyafihoz - - - - -	77
6. Nagyszülőkhöz - - - - -	78
7. Egy jó Baráthoz - - - - -	79
8. Egy Barátnéhoz - - - - -	79
9. Egy Jöltévőhöz - - - - -	79

**Válaszok a' születés-, névnapi és
újesztendei Köszöntésekre.**

1. Egy Atya Fiához - - - - -	80
2. Hasonlótartalmú Levél - - - - -	80
3. Egy Anya Leányjához - - - - -	80
4. Egy Atya 's Anya Vejéhez 's Leányjához - - - - -	81

VII. R é s z.

Az Egybefoglalóról.	
Mi 's hányféle az Egybefoglaló - - - - -	42

VIII. R é s z.

A' Közbenvetőről.	
Mi 's hányféle a' Közbenvető - - - - -	43
Egykét Szörendelési Jegyzés - - - - -	43

6. Egy Testvér a' másikhoz - - - - -	82	8. Egy Bátyához utazásról vá- ló megérkezések - - - - -	97
5. Egy Gyámtya Gyámolott- jához - - - - -	83	9. Egy Barátnéhoz Nénje javai- ban való örökülésekor - - - - -	98
7. Egy jó Baráthoz - - - - -	83	10. Válasz egy előmozdittatás- kori Örvendezésre. Egy jó Baráthoz - - - - -	98
8. Egy jó Barátnéhoz - - - - -	83	11. Válasz egy meggyógyulás- kori Örvendezésre. Egy Atya Fiához - - - - -	98

IV. Menyegzői Örvendezések.

1. Egy Bátyához - - - - -	85	II. R é s z.	
2. Egy Bátya Hugához - - - - -	84	Köszönő Levelek.	
3. Egy érdemes Atyafihoz - - - - -	85	1. Egy Ifjú egy Királyi Taná- tsosnak az iskolai segede- lempénz megnyerésében való közbenjárását megköszöni - - - - -	99
4. Egy Nagybátya Hugához - - - - -	85	2. Egy Ifjú egy uradalmi Tör- vény - 's Jóságigazgatónak megköszöni Irásznak lett fel- vételt - - - - -	100
5. Egy Aszszonyához más- sodszori férjhez menetelekor - - - - -	86	3. Egy Háznépnyújtott segede- lmet - - - - -	101
6. Egy Barátné Barátnéjához - - - - -	87	4. Egy Orvos-Doctornak juta- lom küldéskor - - - - -	101
7. Egy jó, de nagyobbtekin- tetű Baráthoz - - - - -	87	5. Köszönő Levél egy menyeg- zői Ajándékért - - - - -	102
8. Egy jó Baráthoz - - - - -	88	6. Köszönő egy Esedező Le- vél előterjesztésért - - - - -	102
9. Egy meghitt Baráthoz - - - - -	88	7. Jutalomért való Köszönő - - - - -	105
10. Egy Barátné Barátnéjához - - - - -	89	8. Egy jó Baráthoz a' nyújtott segedelmet - - - - -	105
11. Egy jó Barátnéhoz - - - - -	89	9. Köszönő a' Költőn visz- zaadásakor - - - - -	104

**Válaszok a' menyegzői Örven-
dező Levelekre.**

1. Egy Bátyához - - - - -	89	10. Egy Ügyésznek szolgálat- járt - - - - -	104
2. Egy jó Baráthoz - - - - -	90	11. Egy Fiu Atyának a' küldött pénzt megköszöni - - - - -	106
3. Egy jó Baráthoz - - - - -	90	12. Egy Gazdatiszt Földesurá- nak köszöni, hogy Tisztjé- nek befogadta - - - - -	105

**V. Gyermekszületés-kori Örven-
dező Levelek.**

1. Egy Atyafihoz Leányja Szü- letésekor - - - - -	91	13. N. N. a' Fianak nyújtott se- gedelmet köszöni Barátjának - - - - -	108
2. Egy jó Baráthoz Fia Szüle- téskor - - - - -	92		
3. Hasonlótartalmú Levél - - - - -	92		
4. Valasz egy gyermekszületés- kori Örvendezésre - - - - -	95		

**VI. Előmozdittatás, Felgyógyulás
's más hasonlóalkalombeli
Örvendezések.**

1. Egy nagytekintetű Férjfiúhoz Előmozdittatásakor - - - - -	95		
2. Egy Főtiszt Rangság emel- tetett Katonatiszthez - - - - -	94		
3. Egy jó Baráthoz Előmozdit- tatásakor - - - - -	94		
4. Egy Falusi közönség Föl- desurához Felgyógyulásakor - - - - -	95		
5. Egy Atyához Felgyógyulás- sakor - - - - -	96		
6. Egy jó Baráthoz Felgyógyú- lásakor - - - - -	96		

III. R é s z.

Tudósító Levelek.

1. Egy Fiu Házasságáról tud- ósítja Szülőit - - - - -	106
2. Egy Völegény Mátkája Anya- bátyját a' Kézfogóról tudó- sítja - - - - -	107
3. Kézfogóról való Tudósítás egy Udvari Tanácsoshoz - - - - -	108

		IV. R é s z.		
		Kérő Levelek.		
	Lap		Lap	
4. Egy jó Barát Kézfogójáról tudósítja Barátját - - -	108	1. Kérő Levele egy jószülétesü de elszegényedett Aszszonyságnak tehetős Esmerősehez - - - - -	124	
5. Egy jó Barát Jegybenlétéről tudósítja Barátját - -	109	2. Költőnkérés - - - - -	125	
6. Egy Fiú Hitvese Lebetegedéséről tudósítja Szülőit -	—	3. Egy ifjú Gazdatiszt egy Földesurtól az N...i Hivatalt kéri -	—	
7. Egy jó Barát Fia Születéséről tudósítja Barátját - -	110	4. Egy Fiú pénzt kér Atyjától -	126	
8. Egy Gazdatiszt Hitvese Lebetegedéséről tudósítja Földesaszszonyját - - - - -	—	5. Egy Atya egy Kereskedőt kér, hogy Fiát Tanulónak vegye magához - - - - -	—	
9. Egy Polgár a' reábizott Dolgozók miképen lett végbeviteléről tudósítja Gróf N... et	111	6. Egy Ifjú Udvari Tanácsos N... pártfogását kéri - -	127	
10. Hirtelen Elutazásról való Tudósítás - - - - -	—	7. Egy Atyafi Hivataltól kiesett Atyaínia mellett könyörög - - - - -	—	
11. Egy Mesterlegény egy Fővárosba való megérkezéséről tudósítja Szülőit - - - -	112	8. Egy jó Barát Barátjától Költőnt kér - - - - -	128	
12. Könyvek küldéséről - - -	113	9. Kérő Levél egy Orvoshoz - -	129	
13. Egy Uradalmi Gazdatiszt a' menyköütés által okozott kárról tudósítja Földesurát -	—	10. Egy jó Barát Barátját Fia Keresztatyjának meghívja -	—	
14. Egy jó Barát Barátját perbeli Dolgáról tudósítja - -	114	11. N. N. Ügyész Nagyvárit Pere felvállalására kéri - -	—	
15. Egy jó Barát rendeltetése helyjén való jó Elfogadásáról tudósítja Barátját - - -	—	12. Egy jó Barát Barátjától Atyaínia számára pénzt kér költsön - - - - -	130	
16. Tudósító Levél egy Aszszonysághoz Fiának jó előmeneteléről a' tudományokban - - - - -	115	13. Komor István Urát kéri, hogy N...i Uradalmában találtató Fördőben mulatását megengedje - - - - -	131	
17. Betegségéről való Tudósító Levél egy Orvoshoz - - -	116	14. Egy Patikárius a' Provisorságot kéri - - - - -	—	
18. Egy jó Barát Atya Haláláról tudósítja Barátját - - -	117	15. Egy Katonatiszt Feljebbvalójától egy kis időre való Elmenetelre szabadságot kér -	132	
19. Egy Testvér Testvére Haláláról tudósítja Atyafiát - - -	118	16. Egy szegény egy Uraságtól segédelmet kér - - - - -	—	
20. Egy Urasághoz, hogy Testvérenek Fia halálát adná tudtára - - - - -	119	17. Egy Atya Fiának Hivatalra való Előmozdítását kéri -	133	
21. Egy Atya Fiát Húga Haláláról tudósítja - - - - -	—	18. Egy szerentsélen Ifjú N. Urát kéri, hogy Atyját engesztelné-meg - - - - -	134	
22. Egy Atya Fia Haláláról tudósítja Barátját - - - -	120	19. Egy jó Barát Barátjától Tanácsot kér tanitassa-e Leányjait frantzián? - - - - -	135	
23. Egy Özvegy Férje Haláláról tudósítja Barátját - - -	—	20. Egy jó Barát Barátját N. Mezővárossa tűz által megkárosodott Lakossáinak felsegéllésére serkenti - - -	136	
Válaszok a' Tudósító Levelekre.				
1. Egy jó Baráthoz külömbféle tárgyakról való Tudósítására - - - - -	121	V á l a s z o k.		
2. Egy Polgári Szabómesterhez - - - - -	122	1. Egy jó Baráthoz, kinek kérését beteljesíthetjük - - -	137	
3. Egy Leánykához - - - - -	—			

		V. R é s z.		
		Vigasztaló Levelek.		
	Lap		Lap	
1. Válasz a' Keresztatyának meghívó Levélre - - - - -	138	1. Egy jó Barát Barátját Atyja Halálakor vigasztalja - - -	140	
2. Egy jó Baráthoz, kinek a' kért költsönt nem adhatjuk -	—	2. Egy jó Barátnéhoz Férje Halálakor - - - - -	141	
3. Hasonlófoglatatú - - - - -	139	3. Egy jó Baráthoz a' ki Javainak nagy részét és Fiát elvesztette - - - - -	142	
4. Válasz egy jó Barátnak Levélre, mellyben Tanácsot kért, tanitassa-e Leányjait a' frantzia nyelvre - - - - -	—	4. Egy jó Barátné Barátnéjához Anyja Halálakor - - - - -	—	
		5. Egy Atyához Gyermekei Halálakor - - - - -	145	
		6. Egy Atyához, kinek Fia a' Hartzmezőn esett-el - - - -	144	
		7. Egy Leány-Testvér Testvérehez Leánykája Halálakor -	—	
		8. Egy jó Baráthoz, midőn a' kért Hivatalt el nem nyerte	—	
		9. Egy jó Baráthoz, kinek Háza leégett - - - - -	145	
		10. Egy jó Baráthoz Hitvese betegségekor - - - - -	—	
		11. Egy jó Baráthoz, kinek Atyját szerentséltenség érte	146	
VI. R é s z.				
Ajánló Levelek.				
1. Egy Atyafi Atyafiát Titoknoknak ajánlja - - - - -	147	VII. R é s z.		
2. Egy Atya egy városi Rokonyának ajánlja Fiát - - - - -	148	Emlékeztető Levelek.		
3. Egy jó Barát Barátjának egy Ifjut ajánl - - - - -	—	1. Emlékeztetés egy Adósság lefizetésére - - - - -	154	
4. Egy Ifjú Anyja nevével egy Utazót ajánl - - - - -	149	2. Másodsori Emlékeztetés egy Tartozás lefizetésére -	155	
5. Egy Asztalosmester egy más Asztalosmesternek ajánl egy ifjú Legényt - - - - -	150	3. Emlékeztetés a' Kamat megfizetésére - - - - -	156	
6. N. N. egy Ifjut Kereskedés-tanulónak ajánl - - - - -	—	4. Emlékeztetés egy Conto kifizetésére - - - - -	—	
7. N. N. egy Gazdatisztet ajánl	141	5. Emlékeztetés egy Tartozásra, egy távollévő Urasághoz -	—	
		6. Egy Tsizmadia Tartozására emlékeztet egy Urat a' nélkül, hogy világosan kérné Adósságát - - - - -	157	
		7. Ismételt Emlékeztetés - - - -	158	
		8. Emlékeztetés a' Házbér kifizetésére - - - - -	—	
		9. Egy késedelmes Fizetőnek szülő Emlékeztető Levél - - -	—	
		10. Egy jó Barát Barátját a' válaszolásra emlékezteti - - - -	159	
		11. Egy Testvér Testvérét emlékezteti, hogy állapotjáról tudósítsa - - - - -	160	
		VIII. R é s z.		
		Intő-Feddő- és Szemrehányó Levelek.		
		1. Egy Atya Intéseket ad Fiának, a' ki rossz Társaságok által magát elszábittatni engedte - - - - -	161	
		2. Egy Szemrehányó Levél egy Esmerőshöz, a' ki bizalmunkal viszszaélt - - - - -	162	
		3. N. N. egy Ifju rossz magaviseletet panaszolja Atyjának - - - - -	—	

	Lap		Lap
4. Az Atya hepanaszlott Fiát inti - - - - -	163	2. Kézfogóra való Meghívás - - - - -	173
5. Egy Barát Barátját feddi, hogy Könyveinek jól nem viselte gondját - - - - -	-	3. Menyezőre való Meghívás - - - - -	-
6. Egy Házasulandó Mátkája ravaszágát panasolja a' Leány Atyjának, 's jelenti, hogy Barátságáról már lemondott - - - - -	164	4. Ebédre való Meghívás - - - - -	-
7. Egy jó Barát Barátját hallgatása miatt feddi - - - - -	-	5. Temetésre való Meghívás - - - - -	-
8. Egy Leánykának Kedvességhez irt Feddő Levele - - - - -	165		
9. Megszóllás miatt való szemrehányások - - - - -	165		

IX. R é s z.

Mentegető Levelek.

1. Egy jó Barát Barátja előtt hosszas Hellgatását mentegeti - - - - -	166
2. Válasz a' VII. Rész 3-dik Levelére - - - - -	167
3. Egy Gyanúságba esett mentegeti magát - - - - -	-
4. Mentegetés, hogy a' Meghívást el nem fogadhatjuk - - - - -	168
5. Mentegető Levél, hogy el nem butsúztunk - - - - -	-
6. Egy Atya Fiát mentegeti - - - - -	169
7. Egy Fiúnak Szülőihez irt Mentegető Levele - - - - -	-
8. Mentegető Levél, hogy a' Költsönyt a' meghatározott időben vissza nem fizethettük - - - - -	170
9. Mentegető Levél, hogy a' reánk bizottat el nem végezhetjük - - - - -	-
10. Mentegető Levél, hogy az ajánlott Hivatalt el nem fogadtuk - - - - -	171
11. Mentegető Levél, hogy személyesen el nem butsúztunk - - - - -	172

X. R é s z.

Meghívó Levelek.

1.

Meghívó Billétek.

1. Keresztatyának való Meghívás - - - - -	173

II.

Meghívó Levelek.

1. Menyezőre való Meghívó Levél - - - - -	174
2. Egy jó Barát Barátját házi mulatságra hívja - - - - -	-
3. Egy jó Barát betegségből fellábadt Barátját Falura hívja - - - - -	175
4. Meghívó Levél egy falusi Mulatságra - - - - -	-
5. Menyezőre való Meghívás - - - - -	-
6. Meghívó Levél egy Barátnéhoz, hogy Falura jöjjön - - - - -	176
7. Menyezőre való Meghívás egy Előljáráshoz - - - - -	-

V á l a s z o k.

1. Látogatóul való Meghívásra - - - - -	177
2. Bálba való Meghívásra - - - - -	-
3. Menyezőre való Meghívásra - - - - -	-
4. Egy Látogatóul való ismételt Meghívásra - - - - -	178

XI. R é s z.

Szerelengkérő és Hölgykérő Levelek.

1. Egy Özvegy egy Leánykát kér Hitvestársul - - - - -	179
2. Hölgykérő Levél egy Atyához - - - - -	-
3. Válasz az előbbeni Levélre - - - - -	180

XII. R é s z.

Elegyes Levelek.

1. Egy Aszszonyossághoz két Részlet küldésekor - - - - -	181
2. Egy Kisaszszonyhoz egy pár fehér galamb küldésekor - - - - -	-
3. Válasz - - - - -	-
4. A' Barátság megújítását tárgyazó Levél - - - - -	182
5. Válasz - - - - -	-
6. Egy Ifjú Kedvesétől bútsúzik egy kis időre - - - - -	183

	Lap		Lap
7. Egy Fiú Anyjától bútsúzik - - - - -	183	9. Egy jó Baráthoz, a' ki egy roszszhírűHázhoz lett járatos - - - - -	185
8. Válasz egy kettős viadalra kihívó Levélre - - - - -	184		

Negyedik Szakasz. Kereskedésbeli Levelek.

I. R é s z.

Ajánló Levelek.

1. Egy volt Kereskedői Könyvjegyző tulajdon Kereskedéséi ajánlja - - - - -	186	2. Tudósítás Portékák Általvétéléről - - - - -	193
2. Egy Kereskedő Társát ajánlja - - - - -	187	3. Tudósítás Levelek és Portékák általvétéléről - - - - -	-
3. Egy Nagykereskedő ajánlja magát - - - - -	-	4. Válasz - - - - -	194
4. Egy Özvegy Férje halálát jelenti, 's Kereskedését továbbra is ajánlja - - - - -	188		
5. Válasz - - - - -	-		
6. Egy ifjú Kereskedő Atyja Kereskedésének Általvétélkor ajánlja magát - - - - -	189		
7. Egy Kereskedő jelenti, hogy Kereskedését Könyvjegyzőjének egészen átaladta - - - - -	190		

II. R é s z.

Tudakozó Levelek.

1. Egy Kereskedő egy más Kereskedőnek Állapotja felől tudakozódik - - - - -	190	2. Tudósítás Portékák Általvétéléről - - - - -	193
2. Kereskedő N... tudakozza B...ét, miért nem válaszol Levelére - - - - -	191	3. Tudósítás Levelek és Portékák általvétéléről - - - - -	-
		4. Válasz - - - - -	194

III. R é s z.

Megrendelő Levelek.

1. Külömbféle Portékák Megrendelése - - - - -	192	2. Tudósítás Portékák Általvétéléről - - - - -	193
2. Hasonló Levél - - - - -	-	3. Tudósítás Levelek és Portékák általvétéléről - - - - -	-
3. Válasz - - - - -	-	4. Válasz - - - - -	194

IV. R é s z.

Tudósító Levelek.

1. Egy Kereskedő a' másikat külömbféle portékák elküldéséről tudósítja - - - - -	195	1. Egy Bizományoshoz - - - - -	195
		2. Egy Kereskedő a' fizetésre intetik - - - - -	-
		3. Válasz - - - - -	196
		4. Egy Kereskedő egy más Kereskedőt a' vele való Levelezéstől elült - - - - -	-

V. R é s z.

Intő Levelek.

VI. R é s z.

Kináló Levelek.

1. Egy Kereskedőhöz posztó dolgában - - - - -	197
2. Válasz - - - - -	-

VII. R é s z.

Bizományok.

1. Pénz-beszédés dolgában - - - - -	198
2. Válasz - - - - -	-

VIII. R é s z.

Fuvarlevelek.

1. Példa - - - - -	199
2. Példa - - - - -	-
3. Példa - - - - -	200
4. Kármentő Levél - - - - -	-

Ötödik Szakasz.
Külömbféle hasznos írásbeli Foglaltások.

I. R é s z. Esedező Levelek. 1. Egy Atya G. Vármegye Közönségének esedezik, hogy Fiát az iskolai segedelem-pénz elnyerése végett a' N. M. Magy. Kir. H. Tanátsnak ajánlja - - - - - 102 2. Szabad Királyi K. Várossá-ban lakó Seborvos N. N. a' Nemes Városi Tanátsnak esedezik, hogy a' Polgárnak való beiktatáskor fizettetni szokott Taxa neki elengedtessek - - - - - 203 3. Egy ifjú Szappanosmester Polgárnak való beiktatását kéri a' Nemes Városi Tanáts-tól - - - - - 204 4. Egy Ifjú az. N. . . i Urada-lom Irászsának Kasznár rá lett előmozdittatása által megüresült Irászi Hivatalt kéri - - - - - 205 5. N. N. Báró N. N.nél se-gedelemért esedezik - - - - - 206 6. N. N. Zsellér az N. N. el-költözése által megüresült Telekbe való behelyheztetést kéri - - - - - II. R é s z. Egyesülések vagy Szerző-dések. I. Haszonbérlo Egyesülések. 1. Egy bérbeadott Szállás eránt tétetett Egyesülés - - - - - 208 2. Hasonlótartalmú Egyesülés - - - - - 210 3. Egy Kertnek kibérléséről szóló Egyezés - - - - - 211 II. Jószághaszon-bérlo Egyesülések. Példa - - - - - 212	III. Építési Egyesülések. Példa - - - - - 214 IV. Társasági Egyesülések. Példa - - - - - 216 V. Tanulói nasi Szegődségek. Példa - - - - - 217 III. R é s z. A j á n d é k l e v e l e k. 1. Két Lórol és egy Kotsiról szólló Ajándéklevél - - - - - 219 2. Egy Kertről szólló Ajándék-levél - - - - - - 3. Egy arany Óráról szólló Ajándéklevél - - - - - - IV. Adósságlevelek és Kezes-ségvállalások. 1. Adósságlevél - - - - - 221 2. Adósságlevél - - - - - - 3. Kötelező Levél - - - - - 222 4. Adósságlevél - - - - - - 5. Optionális Adósságlevél - - - - - 225 6. Kezességlevél - - - - - - V. R é s z: Nyúgtatványok. 1. Példa - - - - - 224 2. Példa - - - - - - 3. Példa - - - - - 225 4. Példa - - - - - - VI. R é s z. E n g e d m é n y l e v e l e k. 1. Engedménylevél - - - - - 226 2. Az általengedt Levélre írt Engedménylevél - - - - - 227

VII. R é s z. Atalvevés-bizonyosságok. 1. Példa - - - - - 227 2. Példa - - - - - - 3. Példa - - - - - - 4. Példa - - - - - -	Lap 2. Példa - - - - - 231 3. Példa - - - - - - XI. R é s z. C o n t ó k. Példa - - - - - 232

VIII. R é s z. Viszonkötelező's Lemondó Levelek. Példa - - - - - 228	XII. R é s z. Jelentések és Hirdetmé-nyek. 1. Lakás bérbeadásáról szólló Hirdetmény - - - - - 235 2. Egy Kapura szegezendő ha-sonlótartalmú Hirdetmény - - - - - - 3. Kótyavetyéről szólló Jelen-tés - - - - - - 4. Hasonlótartalmú Leletés - - - - - - 5. Egy elveszett Óralántzról szólló Jeleltés - - - - - -

IV. R é s z. B i z o n y s á g l e v e l e k. 1. Bizonyáglevél - - - - - 228 2. Elbótsató Levél - - - - - 229 3. Hasonlótartalmú Levél - - - - - - 4. Hasonlófoglalatú - - - - - - 5. Úti Levél - - - - - 230 6. Hasonlófoglalatú - - - - - - 7. Hasonlófoglalatú - - - - - -	XIII. R é s z. V é g i n t é z e t e k. 1. Példa - - - - - 231 Példa - - - - - 234

X. R é s z. U t a s í t ó í r á s o k. 1. Példa - - - - - 231	XIII. R é s z. V é g i n t é z e t e k. Példa - - - - - 234

T o l d a l é k.

I. Levél-felülírások - - - - - 236 II. Keresztnevek magyar, német és frantia nyelven - - - - - 262 III. A Magyar- és Erdélyorsági Városok, Mezővárosok és nevezetesebb Faluk nevei magyar és német nyelven - - - - - 267 IV. Némelly törvénybeli, kereske-désbeli, 's más idegen Szók Magyarátja - - - - - 275	V. A' szokotlanabb régi s új ma-gyar Szókat magában foglaló Szókönyvetske - - - - - 290 VI. Pénztabellák - - - - - 303 VII. A' Hónapok magyar Megneve-zése - - - - - 309 VIII. A' nevezetesebb honi és kül-földi Vásárok Jegyzeménnye 500 IX. Emlékkönyvekbe való Versck 316

Europa Tartományjainak, nevezetesebb Várossainak, Tengereinek, Tavainak, Folyóinak, Hegyeinek, 's a' t. betűrendi Jegyzemén-
je, különös ügyelettel a' Kiterjedésre, a' Lakosok számára, né-
melly Nevezetességekre, a' Termésekre és Készítményekre. - 321

Első Szakasz.

Rövid Magyar Grammatika.

A' B e t ű k r ő l.

§. 1.

A' Magyarok deák Betűkkel élnek, 's a' melly nyelvhang-
jaik kifejezésére ezek elégtelenek, azon hangok megjelelé-
sére vagy pontos, vagy öszszetett Betűket használnak. Illye-
nek: ö, ü; gy, ly, ny, sz, ty, ts, tz, zs.

§. 2.

A' Betűk kétfélék: *Magokban- és Mássalhangzók.* A' Ma-
gokbanhangzókat más Betűk nélkül ki lehet mondani. Ezek:
a, e, i, o, u, ö, ü. Ezen Betűk a) vagy *rövidek*: a, e,
i, o, u, ö, ü; vagy *hosszúak*: á, é, í, ó, ú, ő, ű; b)
vagy *erőshangúak* ä, o, u; vagy *gyenghangúak*: e, ö, ü;
középhangú az i. A' Mássalhangzók más hangok nélkül ki
nem mondathatnak. Ide tartoznak: b, d, ds, f, g, gy, h,
j, k, l, ly, m, n, ny, p, r, s, sz, t, ts, tz, ty, v,
z, zs.

§. 3.

A' Betűk öszszeköttetéséből *Szótagok*, ezekből pedig ért-
hető *Szók* lesznek; de gyakran az *egyed Magábanhangzó Szó-*
tagot, 's az *egyed Szótag* érthető Szót képez. P. o. e-lég, hét.

A' Helyesírás.

§. 4.

Minden Szónak *megkívántató Betűivel* való Írására, annak
a' *Sor végén* való helyes *Megszakítására* 's a' *Külömbűztető*. *Je-*
lek helyes Használására a' Gyakorlás és a' nevezetesebb Írók

Munkáinak Olvasása legsikeresebben vezet bennünket. De a' Szók Származására, Összetételére, Eljuttatására és Hajtogatására fordított figyelmünk, 's néhány sinórmértékül szolgáló Regulák hasznunkra fordítása hathatósan elősegítik a' Helyesírást.

A) A' Szók megkivántató Betűi.

§. 5.

A' Nagy Betűk.

Nagy Betűkkel élünk:

1. A' Beszédnek kezdetén.
2. A' Végpont után.
3. A' Kettőspont után, midőn másnak Mondását vagy Beszédjét hozzuk-fel. P. o. A' Szent Írásban olvassuk: „A' ki nem dolgozik, ne is egyék.”
4. A' Verssor kezdetén.
5. A' Tulajdonnevek kezdetén. Ilyenek: a' Nemzetsek, Személyek, Országok, Városok, Faluk, Folyók, Hegek 's a' t. Nevei: P. o. Enyedi Gyula, Magyarország, Kassa, Szent-András, Hernád, Mátra 's a' t.
6. A' Méltóságot Tisztséget Hivatalt és Titulust jelentő Szóknak kezdetén. P. o. Király, Gróf, Hadnagy, Bíró, Úr.
7. A' Vérséget 's Atyafiságot jelentő Szóknak kezdetén. P. o. Atya, Néne.
8. A' Tudományok, Neveinek kezdetén.
9. Beszélünk nevezetesebb Tárgyait is Nagy Betűkkel írhatjuk.

§. 6.

A' Magokbanhangzók.

A' hosszú Magábanhangzó felibe mindenkor éles Vonás tétessék. P. o. lélek, kár, vér; mert ennek elhagyása könnyen homályossá tehetné Írásunkat. P. o. mást jelent kár; mást kar. Az ö és ü felibe két Vonást tenni szaporább, mint két Pontot és ezek közé egy Vonást; szaporább így írni: özöm, mint: özöm. A' Magokbanhangzók tsak némelly Nemzetnevekben kettőztetnek. P. o. Soos.

§. 7.

A' Mássalhangzók Kettőztetése.

A' Mássalhangzók Kettőztetését gyakran megkivánja:

1. A' keményebb Kimondás. P. o. ellen, ballag.
2. A' Származtatás. P. o. nemesség, adósság.

3. Az Összetétel. P. o. nyakkötő, meggátolni, ellankadni.

4. A' Hangkellem (euphonia) P. o. Ha az egy Mássalhangzó-végű Név a' val vel Utóljáróval olvad-egybe, a' v a' Szót befejező Mássalhangzóvá változik, valamint ezekben: lábbal, haddal, réffel, dühvel, jajjal, kerekkel, délvel, malommal, szénnel, léppel, sárral, kassal, háttal, vízzel; ezek helyett: lábval, hadval, réfvel, dühvel, jajval, kerekvel, télvel, malomval, szénnel, lépvel, sárval, kasval, hátval, vízvel 's a' t.; de azon Szóktól, mellyek két Mássalhangzón végződnek a' v elmarad. P. o. lantál, pénzvel; ezek helyett: lantval, pénzvel. — Ha a' Mutató Névmás: az, ez, Mássalhangzó-végű Utóljárókkal 's más Végzetekkel olvad-összse, akkor a' z a' Végzetet kezdő Betűvé változik: abban, ebben; abból, ebből; annak, ennek; annál, ennél; arra, erre; arról, erről; akkor, ekkor; akként, ekként; akképen, ekképen 's a' t. ezek helyett: azban, ezben; azból, ezből; aznak, eznek 's a' t. Kivételik a' val vel Utóljáró, mellynek első Betűje a' Mutató Névmás után z-vé változik: azzal, ezzel; nem: avval, evvel.

§. 8.

Különös Regulák a' Mássalhangzók Kettőztetéséről.

1. A' b kettőztetik:

a) Az Egybehasonlítás második és harmadik Grádfitsában. P. o. alázatosabb, legalázatosabb; édesebb legédesebb.

b) Ezen Szóknak: dobbani, lobbanni, zsihadni 's a' t. — 2. A' d: a) Azon Tselekrő Igék Parantsoló Mődjának Meghatározott Formájában, mellyeknek Gyökere ad, ed-be végződik. P. o. add-ide, szenvedd a' nyomorúságot. Továbbá ezekben: idd, edd, tedd, vedd, vidd, hidd, tselekedd, lödd, ródd, ha a' Meghatározott Formában hajtogathatókka lesznek.

b) Ha a' Mutató Névmás: az, ez, az ig Utóljáróval egyesül. P. o. addig, eddig; ezek helyett: azig, ezig.

c) Ezen Szóknak: eddegélni, iddogalni, feddeni, meddig, meddő. 's a' t.

3. A' g ezekben: agg, aggatni, aggodalom, függeni, guggolni, segg, szaggatni, tsüggedni. A' gy ezen Szóban: fagygyú.

4. A' j: a) Némelly Igék Parantsoló Mődjának Határozatlan Formájában 's Foglalo Mődjában: bújj, bújjak, bújjál, bújjon, bújjunk, bújjatok, bújjanak; fújj, főjj, főjj, löjj, nőjj, ríjj, szójj.

b) Ezekben: héjj, (fahéjj) újj, újj, (kézüjj).

5. A' k ezekben: bükkön, makk, pikkely, rekkenő, szikkadni. 's a' t.

6. Az l a' következő Szókban: állat, általlani, allyasodni, békélleni, béllélni, beszélleni, ellen, elleni, felleg, fuvallani, gallér, hallani, hallgatni, holló, hullani, hullám, illantani, illat, illeni, illy, kandalló, kedvelleni, kellemetes, kelleni, kollants, kullogni, lehelleni, mellé, mellett, melly, olló, olly, olyan; pallérozni, palló, pillangó, pillantani, szállani, szóllani, szellő, toll, tsillag, vallani, villa, villám, villanni 's a' t.

7. Az m ezekben: nyammogni, semmi 's a' t.

8. Az n kettőzetik a' következőkben: banni, bannás, dobbanni, dunnyogás, durranni, dűnnyögés, egyebűnenni, enni, izenni, jönni, könnyű, köszönni, lenni, lobbanni, menni, onnét, penna, rettenni, rohanni, szenny, szunnyadni, szűnni, tenni, tűnni, toppanni, únni, venni, vinni, vonni, zuhanni 's a' t.

9. A' p: kappan, koppantó, szappan, szippantani, toppanni 's a' t.

10. Az r: durranni, forró, varrni 's a' t.

11. Az s: a) A' ság, ség-végű Magokbanérthetőkben, a' mellyek s-végű Nevektől származtak. P. o. nemesség, édesség, lakatosság.

b) Némelly s végű Nevekben, mellyekhez az Egyes harmadik személybeli Ragaszték járul. P. o. sassa, inassa. Kivétetnek: has, vas, kas 's t. e.

c) Azon Igék Parantsoló Mójának Határozatlan Formájában 's Foglaló Mójja Jelentő Jelentőjében, mellyeknek Gyökereiben a' t Végbetűt a, e, u, ö, ü, s, előzi-meg. P. o. lát, lass, lássak, lássál, lásson, lássunk, lássatok, lássanak; lássam, lássad, lássa, lássuk, lássatok, lássák; vet, vess, vessek; fut, fuss, fussak; köt, köss, kössek; süt, süss, süssek; fest, fess, fessék 's a' t.

d) Azon Igék, mellyeknek Gyökere s-be végződik a' j-kezdetű Hajtogatásvégzeteket, a' j helyett s-el veszik-fel, 's az s kettőzetik. P. o. olvas, olvassa, olvassuk, olvassatok, olvassák, olvass, olvasson, olvassak, olvassál, olvasson, olvassunk, olvassatok 's a' t. keres, keressék 's a' t.

e) Ezen Szókban: friss, kevéssé, kissebb, lassú 's a' t.

12. Az sz: a) Azon Igékben, mellyeknek Gyökere sz-be végződik, 's a' mellyek a' Jelentő Mój Jelentője Egyes második Személyjében, al, el, öl Végzetet is felvesznek, az sz kettőzetik. P. o. visz, viszsz vagy viszel. 's a' t.

b) Azon Igékhez, mellyeknek Gyökere asz, esz-végű, a' j-kezdetű Hajtogatásvégzetek j helyett sz-el járúlnak. P. o. halász, halászsak, halászsál; halászszon, halászsunk 's a' t.

c) Azon Igék Parantsoló Mójának Határozatlan Formájában 's Foglaló Mójjában, mellyeknek Gyökere szt-én végződik. P. o. áraszt, áraszsz, áraszszak, áraszsál, áraszszon 's a' t.

d) Némelly sz-végű Nevekben, midőn Egyes harmadik személybeli Ragaszték járul hozzájuk. P. o. madarász, madarászsza, kalász, kalászsza.

e) Ezekben: aszszú, boszszú, hoszszú, meszsze, öszsze, roszzsz, veszzszó, viszszá 's a' t.

13. A' t: a) Az Elmult Idők harmadik Személyjében és a' Mult Részesülőkben, midőn Magánhangzót vesz-fel maga eleibe. P. o. adott, készített; olvasott ember.

b) Ezekben: alatt, alattomban, amott, fattyú, felett, hanyatt, helyett, imitt, itze, kettő, közepett, között, parittyá; pattogni, rekettye, rettenni. — A' ts és tz kettőzetik némelly Nevekben, ha ezekhez Egyes harmadik személybeli Ragaszték köttetik. P. o. malatztza, kalapáttsza 's a' t.

14. A' z: a) Azon Igék, mellyeknek Gyökere z-be végződik, 's a' mellyek a' Jelentő Jelentőjében második Személyjében, ol, el, öl Végzettel is hajtogattathatnak, a' j-kezdetű Hajtogatásvégzetekben a' j-ét z-vé változtatják. P. o. hoz, hozz, vagy hozol; hozz, hozzak, hozzál, hozzon 's a' t.

b) Ezekben: duzzadni, lázzadni, izzadni, izzó 's a' t.

§. 9.

Az Idegen Szók.

Az Idegen Szókat, ha megmagyarosítottuk azokat, írjuk magyar Betűkkel. P. o. kvartély, nem quártély; de ha minden változás nélkül élünk azokkal, akkor írjuk úgy, a' mint azok írják, a' kiktől költsönöztük. P. o. obligatio, nem: obligatizio; Historia, nem: Hisztoria. Az idegen Tulajdonneveket is legtanácsosabb úgy írni, a' mint azokat az Idegenek írják. A' honnan hibának tartatik ez: Kszerkszesz Czitzero vagy Tzitzero; ezek helyett: Xerxes, Cicero; valamint ez is: Ruszszó, Sekszpir, ezek helyett: Rousseau, Shakespeare.

§. 10.

A' cs, cz; ts, tz.

Nevezetesebb Íróink közül többen a' c-ét csak az Idegen hasonló Betűt magokban foglaló Szóktól származott Szók-

bán 's némelly Tulajdonnevekben használják. P. o. Császár (Caesar) cím, (cime) Csáky, Cziráky 's a' t.

§. 11.

Az öszszetett Szók.

Az öszszetett Szókat többnyire együvé szoktuk írni. P. o. kertajtó, hamveder, körülnézni, visszahozni, elmenni.

1. Kivétel. Ha az öszszetett Szó igen hosszú. P. o. Levél-felülírás.

2. Kivétel. Ha az Utóljáró vagy Részske az Igét követi. P. o. add-ide, nézz-körül.

§. 12.

A' Származott Szók.

A' származott Szókat úgy írjuk, a' mint a' Származás megkívánja. P. o. egészség, nem: egésség; barátság, nem barátság. Különös figyelmet érdemelnek e' következő Betűk: gy, dj; ly, lj; ny, nj; ty, tj. Ha a' származott, vagy másképpen változtatott (P. o. a' Ragasztékok hozzájárulása vagy a' Hajtogatás által) Szónak Gyökerében, gy, ly, ny, vagy ty találtatik, akkor az a' származott 's változott Szóban is megmarad. P. o. Királyja, hagyja; nem Királja, hadja; mert a' Gyökérben: Király, hagy találtatik a' ly és gy. Ellenben ha a' gy, ly, ny, ty hangot a' Származtatás vagy más Változtatás (P. o. a' Ragasztékok, vagy a' Hajtogatás) szülte, akkor a' d, l, n, t Betűkhöz, melyeket ezen esetben, ha csak a' Gyökérben kettőztetve nintsenek, kettőztetni nem kell, j tétetik. P. o. teljes, nem: telyes, vagy telljes, vagy tellyes, mert a' Gyökér tel; halljuk, nem: hallyuk; a' gyökér hall; kívánjuk, nem: kíványuk vagy kívánnjuk, vagy kívánnyuk; akaratját, nem: akaratjtát, vagy akarrattyát; mert ezekben: kíván, akarat, ny, ty, nem találtatik.

B) A' Szók Megszakítása.

§. 13.

Az egyes Szók a' Sor végén következőképen szakítatnak-meg:

1. Ha két Magábanhangzó közt egy Mássalhangzó találtatik, ez az utóbbi Szótaghoz tartozik. P. o. ka-lap.

2. Ha két Magábanhangzó közt két Mássalhangzó áll, akkor a' Mássalhangzóknak mind a' két Szótag részesül. P. o. kérni, hal-lok (audio).

3. Ha két Magábanhangzó közt három Mássalhangzó foglaltatik, ketteje az első, egyike pedig a' második Szótaghoz ragasztatik. P. o. kört-vély.

4. A' származott Szók is az előadott mód szerint szakítatnak-meg. P. o. í-ratom, nem: í-ratom.

§. 14.

Az öszszetett Szók úgy szakítatnak-meg, a' mint azt az Öszszetétel megengedi. P. o. hal-ikra, véd-angyal, betű-rend.

§. 15.

Az öszszetett Betűk csak Formájokra való nézve kettőszók, de hangjok egyes, következőképen e' részben úgy kell azokat tekintenünk mint egyeseket 's egymástól elválasztatlanokat. P. o. ka-sza, nem: kas-za; gyer-tya, nem: gyert-ya. De ezek: dj, lj, nj, tj, ezen Regula alá nem tartoznak. Ezeknek Megszakítása a' feljebb előadott mód szerint történik-meg. P. o. ad-jon, lel-jen; kíván-jon, barát-ja. Midőn a' ta-ét P. o. a' Származás, szüli, ez is az említett mód szerint szakítatnak-meg. P. o. barát-ság, mulat-ság; mert a' Törzökben csak t van. Ellenben: maka-tsúl, be-tsúlni; mert a' Gyökérben ts van.

C) A' Különböztető Jelek.

§. 16.

A' Különböztető Jelek következők:

1. A' Vonás (,) a' Közben-tételek, kisebb Mondások, 's egyes Szók közé tétetik. P. o. Igen kedvesen vettem utolsó Leveledet, 's nagyon örvendek, hogy Leuké Urat Rokonjaim közé számlálhatom. Azon Levelet, melyben Angolországba való utazásod, ott mulatásod, ottani foglalatosságaid 's szép reményjeid felől tudósítottál, ma vettem kezemhez.

2. A' Pontvonásnak (;) helyje van:

a) A' nagyobb Mondások között. P. o. A' szomszédok egybegyűlének Házunk előtt, hogy az Elhúnytának utolsó tiszteletét megadják; 's nekünk nagy vigasztalásunkra szolgált, midőn láttuk, hogy sok szemből folyt a' háladatosság könyje jó Atyánkért.

b) Az Állítást és Okot jelentő Mondás között. P. o. Vigasztalj, vagy sírj velem; mert Atyám nints többé!

c) Az Ellenvető Egybefoglalók után. P. o. Már régen feleltem volna Leveledre; de dolgaim nem engedték.

d) Két Ellenkező Mondás között. P. o. Az Orvos elvezíté reményjét, minket zavarodás lepett-meg; csak Atyám tartá-meg elméjének jelenlétét éltének utolsó pillantásáig.

3. Kettőspontot (:) teszünk:

a) A' Beszédnek két egymástól függő nagyobb Részei között. P. o. Ha a' késedelmesség volna egyedülvaló oka hallgatásomnak: méltán illetnének szemrehányásaid.

b) Midőn valakinek Mondását vagy Beszédjét, vagy valamely Irónak Szavait hozzuk-fel. P. o. Mutassuk-meg, hogy nem igaz ezen Példabeszéd: „A' Testvérek ritkán élnek egyességben”. Szépen mondja ezt Berzsenyi: „Míg szöllünk, az idő hirtelen elrepül, mint a' nyíl 's zuhogó patak”.

c) Midőn előszámlálunk vagy felosztunk valamit. P. o. A' Természethistoria három Országra osztatik: Asvány-Növény-és Állatországra.

4. A' Pont (.) a' tökéletes értelmű Beszédet fejezi-be.

5. A' Kérdésjel (?) a' kérdező Mondást jeleli. P. o. Hol voltál? Hol tévedeznek álmaim?

6. A' Felkiáltó (!) a' Megszóllítás vagy Felkiáltás után tétetik. P. o. Kedves Barátom! Atyám nints többé!

7. A' Kihagyó (') a' Betű felett valamely Betűnek elhagyását jelenti. P. o. a' ház, e' helyett: az ház; 's e' helyett és; e' helyett, e' helyett; ez helyett.

8. Az Általvivő (-) a' Szónak a' Sor végén lett Megszakítását jelenti. P. o. gyer- (a' sor végén) tya (a' következő sorban).

9. Az Egybekötővel (-) az összesített Szók Megszakításában élünk. P. o. add-ide; nem engedi-által.

10. A' Felhozóval („”) a' Felhozottat jeleljük -meg. P. o. Szépen mondja ezt Berzsenyi: „Míg szöllünk, az idő hirtelen elrepül, mint a' nyíl 's zuhogó patak.”

11. A' Rekeszbe () azon Szókat vagy Mondásokat zárjuk, a' mellyek a' Beszéddel szoros összeköttetésben nintsenek, 's csak megvilágosítás végett hozatnak-elő.

12. A' Nyújtató Jellel (Szűnetvonással) (—) élünk:

a) Midőn azt akarjuk jelenteni, hogy a' Mondottat jól vegye gondolóra az Olvasó.

b) Midőn a' Mondott a' Következővel szoros összeköttetésben nints.

c) Midőn valamely váratlan Mondás következik.

d) Midőn Beszédünkől valamit kihagyunk, 's annak kipótolását az Olvasóra bizzuk.

A' Beszéd Részéről.

I. R é s z.

Az Articulusról.

§. 17.

Az Articulus Meghatározást, vagy ellenkezőt jelent, e' szerint kétféle: Meghatározott: az; és Meghatározatlan: egy. P. o. az élet; egy ember.

§. 18.

Ha a' Meghatározott Articulus Mássalhangzó-kezdetű Név előtt áll, a' z elmarad. P. o, a' ház, a' kosár, ezek helyett: az ház; az kosár. Ezen Articulushoz a' Tulajdonnevek előtt nints helyje. P. o. Eszterházy, János, Pest; nem: az Eszterházy, a' János, a' Pest.

§. 19.

A' Határozatlan Articulust, melly közönségesen csak egy gy-vel íratik, a' dolgok Nevezésében 's ezen Kérdések után: mi ez? mitsoda ez? nem használjuk. P. o. ez asztal, nem: ez egy asztal; mi ez? kard, nem: egy kard.

II. R é s z.

A' N é v r ő l.

§. 20.

A' Nevek, Személyt, Dolgot, vagy Tulajdonságot, Minéműséget 's Mennyiséget jelentenek; a' honnan kétfélek: a' Személyt vagy Dolgot jelentők Magokbanérthetőknek neveztetnek, mert azokat más Szónak hozzájokadása nélkül gondolhatjuk 's érthetjük. P. o. ember, asztal. A' Tulajdonságot, Minéműséget vagy Mennyiséget jelentők Mássalérthetőknek mondatnak; mivel azokat csak úgy gondolhatjuk 's érthetjük, ha Magábanérthető járul hozzájuk. P. o. jó ember, szép asztal.

A) A' Magokbanérthetőkrol.

§. 21.

A' Magokbanérthetők kétfélek:

1. Köznevek, mellyek több Személynek vagy Dolognak tulajdoníthatnak. P. o. ember, állat, város, tartomány.

2. Tulajdonnevek, mellyek csak egy Dologra vagy Személyre illenek. P. o. János, Buda, Tisza.

§. 22.

A' Név Vég-szótagjainak változását *Ejtegetésnek*, 's az ez által származott külömbféle Végzetek *Ejtésnek* nevezzük.

§. 23.

Az Ejtés négy: Első, Második, Harmadik, Negyedik. A' Szám kettő: Egyes és Többes.

§. 24.

Az Ejtegetés Végzetei következők:

Erőshangú Végzetek:

Gyengehangú Végzetek:

<i>Egyes.</i>			<i>Többes.</i>	
1. Ejtés —			1. Ejtés —	
2. — -nak			2. — -nek	
3. — -nak			3. — -nek	
4. — -t			4. — -t	
1. Ejtés -k			1. Ejtés -k	
2. — -knak			2. — -knek	
3. — -knak			3. — -knek	
4. — -kat			4. — -ket	

§. 25.

Ezekből láthatni, hogy nekünk csak egy Ejtegetésünk van. De meg kell jegyezniünk, hogy az erőshangú Nevek csak erőshangú, a' gyengehangúak pedig csak gyengehangú Végzeteket vesznek-fel. P. o.

Erőshangúak:

Gyengehangúak:

<i>Egyes.</i>			<i>Többes.</i>	
alma	kár		kéve	ember
almának	károak		kévének	embernek
almának	kárnak		kévének	embernek
almát	kárt		kévét	embert
almák	károk		kévék	emberek
almáknak	károknak		kévéknek	embereknek
almáknak	károknak		kévéknek	embereknek
almákat	károkat		kévüket	embereket

§. 26.

A' második Ejtésről.

1. A' második Ejtést mindenkor más Magábanérthető harmadik személybeli Ragasztékkal (a, ja, ai, jai, e, je,

ei, jei) az az: bírást jelentő Végzettel követi. P. o. a' virágnak az illatja. Ez külömbözteti-meg a' második Ejtést a' harmadiktól.

2. A' második Ejtés Végzete: nak nek, az utána következő ragasztékos Névnek Articulussával együtt elhagyathatik. P. o. a' virág illatja, e' helyett: a' virágnak az illatja.

3. A' nak nek Végzet elmaradását gyakran a' Hangkelllem kívánja-meg. P. o. midőn a' második Ejtést második vagy harmadik Ejtés követi, így írunk: a' Város jövedelmének mennyisége; a' lovamat a' Huszárok Hadnagyának adtam-el; ezek helyett: a' Városnak a' jövedelmének a' mennyisége; a' lovamat a' Huszároknak a' Hadnagyának adtam-el.

4. A' következő esetekben a' második ejtésbeli Végzet el nem hagyathatik:

a) Ha ragasztékos Magábanérthető a' második Ejtés eleibe tétetik. P. o. hiba volna ez: az illatja a' virág; e' helyett: az illatja a' virágnak.

b) Ha a' második Ejtés mindjárt a' Tárgyazó után következik. Ezen esetben az elhagyás homályt is okozhatna. Ez hibás és homályos: a' férj a' feleség táplálója; e' helyett: a' férj a' feleségnek táplálója.

c) Ha Mutató Név más áll a' második Ejtés előtt. Így p. o. nem írhatunk: ez a' Város lakossai; e' helyett: ennek a' Városnak lakossai.

5. Néha a' második Ejtést követő ragasztékos Magábanérthető elmarad, ha ez vagy a' Mondásban vagy a' Kérdésben már előfordult, 's ekkor a' második Ejtés új Végzetet kap, tudnillik: é-t vagy éi-t. P. o. ez a' páltza a' Józsefé; e' helyett: ez a' páltza a' József páltzája. Kié ez a' bolt? a' Bétsi Könyvárosé; e' helyett: a' Bétsi Könyváros boltja.

§. 27.

Az Egyes negyedik Ejtéséről és a' Többesről.

1. A' melly Nevek Magábanhangzó-, vagy a' t-vel könnyen kimondható Mássalhangzó- (P. o. némelly l, n, r, sz) végűek, a' negyedik Ejtésben csak t-ét vesznek-fel, mint: ajtó, ajtót; kendő, kendőt; halál, halált; len, lent; ember, embert; hús, húst; kalász, kalászt. A' t-vel ki nem mondható Mássalhangzók, és a' negyedik Ejtés Végzete közé a, o, e, vagy ö tétetik, a' mint azt az erős- vagy gyengehangú Név, 's a' könnyebb Kimondás megkívánja. P. o. harag, haragot; lúd, ludat; ügy, ügyet; füst, füstöt.

2. A' Mássalhangzó-végű Nevek Többese mindenkor Magánhangzóval formáltatik. P. o. halál, halálok; ember,

emberek; kalász, kalászkok; gyöngy, gyöngyök; kert, kertek.

3. Némelly Neveknek Egyes negyedik Ejtése és [Töb-
bese rendetlen:

a) Az og, eg, ok, ek, ök, om, öm, ony, or, ör,
alam elem-be kimenő Nevek az Egyes negyedik Ejtésében
és a' Többsben a' végtag-előtti Magánhangzót többnyire
elvetik: Illyenek:

akol	aklot	aklok
álm	álmot	álmok
árok	árkot	árkok
bagoly	baglyot	baglyok
barom	barmot	barmok
berek	berket	berkek
birodalom	birodalmat	birodalmak
bürok	büroköt	bürokök
dolog	dolgot	dolgok
élelem	élelmet	élelemek
eper	epret	eprek
étek	étket	étek
fájdalom	fájdalmat	fájdalmak
féreg	férget	féreg
fészek	fészket	fészkek
fogoly	foglyot	foglyok
gödör	gödröt	gödrök
gyomor	gyomrot	gyomrok
halom	halmot	halmok
járom	jármot	jármok
jutalom	jutalmat	jutalmak
kéreg	kérget	kéreg
köröm	körmöt	körmök
lélek	lelket	lelkek
majom	majmot	majmok
malom	malmot	malmok
marok	markot	markok
méreg	mérget	mérgek
motsok	motskot	motskok
nyereg	nyerget	nyergek
nyugodalom	nyugodalmat	nyugodalmak
ökl	öklöt	öklök
ökr	ökröt	ökrök
pokol	poklot	poklok
reték	retket	retkek
szeder	szedret	szedrek
titok	titkot	titkok
torony	tornyot	tornyok
tükr	tükröt	tükrök
üröm	ürmöt	ürmök
verem	vermet	vermek 's a' t.

b) Némellyekben a' végtag-előző hosszú Magánhang-
zó megrövidül. Illyenek:

agár	agarat	agarak
bogár	bogarat	bogarak
eger	egeret	egerek
fedél	fedelet	fedelek
fél	felet	felek
gyökér	gyökeret	gyökerek
gunár	gunarat	gunarak
kenyér	kenyeret	kenyerek
levél	levelet	levelek
madár	madarat	madarak
nyár	nyarat	nyarak
rez	rezet	rezek
víz	vizet	vizek

c) A' következők v-ét vesznek-fel:

fű	fűvet	fűvek
hó	havat	—
kő	követ	kövek
lév.	levet	—
ló	lovat	lovak
nyü	nyüvet	nyüvek

d) A' következő Nevek az erőshangú Szókhöz tartoznak:

híd	hídnak	hidat	hidak
nyíl	nyílnak	nyilat	nyilak
kín	kínnak	kint	kinok
sír	sírnak	sírt	sírok
gyík	gyíknak	gyíkot	gyíkok
sip	sípnak	sipot	sipok
szíj	szíjnak	szíjat	szíjak
zél	zélnek	zél	zélök
derék	deréknak	derekat	derekek

Ezen Mássalértnetők is:

híg	hígnak	hígat	hígak
víg	vígnak	vígat	vígak
sík	síknak	síkot	síkok 's a' t.

B) A' Mássalérthetőről.

§. 28.

A' Mássalérthetők vagy Melléknevek a' Magokbanérthe-
tők Tulajdonságát, Minémiségét és Mennyiségét jelentik.
P. o. tudós ember, szép virág, sok állat.

§. 29.

A' Melléknevek úgy ejtegettetnek, mint a' Magokban-
érthetők. P. o.

Az erős hangúak:

	<i>Egyes.</i>	
sima	haragos	vad
simának	haragosnak	vadnak
simának	haragosnak	vadnak
simát	haragost	vadat
	<i>Többés.</i>	
simák	haragosak	vadak
simáknak	haragosaknak	vadaknak
simáknak	haragosaknak	vadaknak
simákat	haragosakat	vadakat

A' gyengehangúak:

	<i>Egyes.</i>	
fekete	kellemetes	szűk
feketének	kellemetesnek	szűknek
feketének	kellemetesnek	szűknek
feketét	kellemetést	szűket
	<i>Többés.</i>	
feketék	kellemetesek	szűkek
feketéknak	kellemeteseknek	szűkeknek
feketéknak	kellemeteseknek	szűkeknek
feketéket	kellemeteseket	szűkeket

§. 30.

Jegyzések

a' Mellékevek Ejtegetéséről.

1. Ha a' Melléknév a' Magábanérthető előtt áll, nem ejtegettetik. P. o. jámbor ember, jámbor embernek, jámbor embert, jámbor emberek. De ha a' Magábanérthetőt követi, vagy magában áll, az Ejtegetést megkívánja. P. o. Városokat szépeket láttam. Millyen bort ittal? én vereset ittam.

2. Az u és ü-végű Melléknevek 's a' Többesvégzet (k) közzé a v g y e is tétethetik. P. o. jószívű jószívűek vagy jószívűk; savanyú, savanyúak vagy savanyúk. De az i-végűek ezen Magokbanhangzókat elkerülhetetlenül megkívánják. P. o. Kassai, Kassaiak; külföldi, külföldiek.

Az Egybehasonlításról.

§. 31.

Az Egybehasonlítás által a' Magokbanérthetők Tulajdonosságának, Minőségének 's néha Mennyiségének Arányosságát határozzuk meg. P. o. Péter jobberköltű Jánosnál; az Imre lova legszebb; ma több ember volt a' játékszinben, mint a' templomban.

§. 32.

Az Egybehasonlításnak három Gráditsa van. Az első Gráditsból úgy lesz a' második, ha a' Magábanhangzó-végű Melléknevekhez bb-ét, a' Mássalhangzó-végűekhez pedig abb, obb vagy ebb Végzetet ragasztunk, a' mint azt az erős-vagy gyenge hang megkívánja. P. o. sima-simább, gyenge gyengébb, tsinos tsinosabb, nagy nagyobb, keskeny keskenyebb. Némelly u és ü végűekhez abb ebb is járulhat a' második Gráditsban. P. o. szomorú, szomorúabb vagy szomorúbb; keserű, keserűebb vagy keserűbb. — A' harmadik Grádits így formáltatik: simabb, legsimább; gyengébb, leggyengébb.

§. 33.

Példák az erős- és gyengehangú Melléknevek Egybehasonlítására.

sima	simább	legsimább
tsinos.	tsinosabb	legttsinosabb
boldog	boldogabb	legboldogabb
szomorú	szomorúabb v. rübb	legszomorúabb v. rübb
gyenge	gyengébb	leggyengébb
erős	erősebb	legerősebb
derült	derültebb	legderültebb
kétes	kétesebb	legkétesebb
keserű	keserűebb v. rübb	legkeserűebb v. rübb

§. 34.

Jegyzések.

1. Az u és ü-végű összetett Melléknevek első fele hasonlítatik. P. o. bőkezű, bővebbkezű nem: bőkezübb; nagyfejű, nagyobbfejű, nem: nagyfejűbb.

2. Ezen kitsinyítő Végzetek: atska etske, a' második Grádits Végzetét el nem fogadják. Nem mondhatjuk: nagyotskább, szépetksébb, ezek helyett: nagyobbatska, szebbetske.

3. A' második Grádits után következő Nevet vagy Név-mást kétféleképen köthetjük azzal egybe. P. o. a' János háza nagyobb a' Péterénél, vagy: a' János háza nagyobb, mint a' Péteré; az én kardom élesebb a' tiédnél, vagy: az én kardom élesebb, mint a' tiéd.

4. A' s-végű Melléknevek második és harmadik Gráditsát így rövidíthetjük-meg: kiesbb, édesbb, kellemetesbb, magasbb; ezek helyett: kiesebb, édesebb, kellemetesebb, magasabb.

5. A' következő Melléknevek Egybehasonlítása rendetlen:

bátor	bátrabb	legbátrabb
bő	bővebb	legbővebb
hosszú	hosszabb	leghosszabb
ifjú	ifjabb	legifjabb
kitsiny	kissebb	legkissebb
könnyű	könnyebb	legkönnyebb
sok	több	legtöbb
szép	szébb	legszebb
vékony	véknyabb	legvékonyabb

§. 35.

A' Számszókról.

A' Melléknevekhez tartoznak a' Számszók is. Ezek vagy meghatározzák a' Mennyiséget, P. o. tíz, huszonegy, vagy meg nem határozzák, P. o. sok; a' honnan kétfélek: Meghatározottak és Meghatározatlanok.

§. 36.

A' meghatározott Számszók négyfélék: Sarkalatos-Rendelő-Sokszorozó- és Elosztó-Számszók.

§. 37.

A' Sark-Számszók.

A' Sarkszámokkal ezen kérdésre felelünk: hány? P. o. hány ember? tíz. — A kettő akkor használható, midőn vagy magában, vagy a' Magábanérthető után áll, a' Magábanérthető előtt a' Vétagot elveti, és az é vonást kap. P. o. hány ember volt ott? kettő; ludat kettőt lőtt; két Kereskedőt láttam.

A' Sarkszámok után Többessel nem élünk. P. o. tíz forint, nem tíz forintok. Ezen Számok Többesét, melly nem k-ba; hanem n-be végződik, néha az Ige Többese kívánja. P. o. heten voltak, nem hetek voltak.

Az Összeadásban az és helyett meg-gel élünk. P. o. kettő meg három, nem: kettő és három.

§. 38.

A' Rend-Számszók.

A' Rendszámokkal esen kérdésre felelünk: hányadik? P. o. ötödik Szakasz. Ezen Számszóktól az ik Végzet a' nap és maga után elmarad. P. o. ötöd napja, hogy írok, nem: ötödik napja; heted nap múlva, nem: hetedik nap múlva; tized magával, nem: tizedik magával.

§. 39.

A' Sokszorozó Számszók.

A' Sokszorozókkal ezen kérdésre felelünk: hányas? P. o. hatos, hetes. Ezekkel némelly pénznemek nevezésében Magokbanérthetők gyanánt szoktunk élni. P. o. tízes, húszas.

§. 40.

Az Elosztó Számszók.

Az Elosztókkal ezen kérdésre felelünk: hányféle? P. o. ötféle, tízféle 's a' t.

§. 41.

A' Határozatlan Számszók.

Ezek a' Mennyiséget világosan meg nem határozzák. Ide tartoznak: sok, kevés, egynehány 's a' t. Ezek szinte nem kívánnak Többest magok után. P. o. sok ember, nem: sok emberek; egynehány házat, nem: egynehány házakat.

III. R é s z.

A' N é v m á s r ó l.

§. 42.

A' Név más olyan Szó, mellyel a' Magábanérthető helyett élünk. P. o. János Pesten volt; de én őtet nem láttam.

§. 43.

A' Név mások ötfélék: Személyes, Birástjelentő, Mutató, Kérdő és Viszszahozó Név mások.

§. 44.

A' Személyes Név mások.

A' Személyes Név mások Ejtegetése következő:

Egyes.

	1.	2.	3.
én	te	ő	
enyim	tiéd	övé	
nekem v. énnekem	neked v. teneked	nekí v. önekí	
engemet	tégedet	ötet	

Többes.

mi	ti	ők
miénk	tiétek	övék
nekünk v. mi nekünk	nektek v. tinektek	nekik v. önekik
minket v. bennünket	titeket v. benneteket	öket

§. 45.

Ezen Névmásokhoz tartozik a' Viszszaló Névmás: maga, melly így ejtegetetik:

magam	magad	maga
magamnak	magadnak	magának 's a' t.

Ezen Szó ha egyedülséget jelent, a' Melléknevekhez számláltatik. P. o. magam vagyok a' szobában, azaz: egyedül.

A' Magyarok a' megszólításban ezen Névmás harmadik Személyjét: maga, magok nem használják, hanem mindenkör az első Titulust ismételik. P. o. Kedves Úr! én az Urat arra kérem, nem: én Magát arra kérem; engedelmet kérek a' Tekintetes Urtól, hogy a' Tekintetes Úrnak meg nem izeném, hogy 's a' t. nem: hogy Magának meg nem izeném, hogy 's a' t.

§. 46.

A' Birástjelentő Névmások.

Ezen Birástjelentő Névmások: enyím, tiéd, övé, miénk, tiétek, övék, mellyek a' Személyes Névmásnak második Ejtései, vagy magokban használtatnak, p. o. kié ez a' könyv? az enyím; vagy végbetűikből Birástjelentő Végzetek formáltatnak, mellyek a' Nevekkel olvadnak-egybe, 's Ragasztékoknak neveztetnek. P. o. a' könyvem; e' helyett: az enyím könyv.

§. 47.

A' Birástjelentő Névmások Ejtegetése.

Egyes.

1.	2.	3.
az enyím	a' tiéd	az övé
az enyímnek	a' tiédnek	az övének
az enyímnek	a' tiédnek	az övének
az enyímet	a' tiédet	az övét

Többes.

az enyímek	a' tiéd	az övéi
az enyímeknek	a' tiédnek	az övéinek
az enyímeknek	a' tiédnek	az övéinek
az enyímeket	a' tiédet	az övéit

§. 48.

A' Ragasztékok Tabellája.

A) Erőshangú Ragasztékok.

Egyes.

m* am om	d* ad od	a ja*
nk* unk	tok* atok otok	ök jok*

Többes.

im* aim jáim	id* aid jaid	i* j* ai jai
ink* aink jáink	itok* atok jaitok	ik* aik jáik

B) Gyengehangú Ragasztékok.

Egyes.

em* em öm	d* ed öd	e je*
nk* ünk	tek* tők* etek ötök	ek ök jek* jök*

Többes.

im* eim jeim	id* eid jeid	i* j* ei jei
ink* eink jeink	itek* eitek jeitek	ik* eik jeik

§. 49.

Jegyzések.

1. A' Magábanhangzó - végű Nevekhez a' Tabellában a' * vel megjelelt Ragasztékok járúlnak. P. o.

Erőshang.

Egyes.	gyertyám	gyertyád	gyertyája
	gyertyánk	gyertyátok	gyertyájok
Többes.	gyertyáim	gyertyáid	gyertyái v. tyáji
	gyertyáink	gyertyáitok	gyertyáik

Gyengehang.

Egyes.	kementzém	kementzéd	kementzéje
	kementzénk	kementzétok	kementzék
Többes.	kementzém	kementzéid	kementzéi v. tzejji
	kementzéink	kementzéitek	kementzéik

A' rövidvégű Szókat a' Ragaszték meghosszabbítja: gyertya, gyertyám 's a' t.

2. A' Mássalhangzó-végű Nevekkel így egyesülnek a' Ragasztékok:

Egyes.	házam	házad	háza
	házunk	házatok	házok
Többes.	házaim	házaid	házai
	házaink	házaitok	házaik
Egyes.	gombom	gombod	gombja
	gombunk	gombotok	gombjok
Többes.	gombjaim	gombjaid	gombjai
	gombjaink	gombjaitok	gombjaik
Egyes.	kalászom	kalászod	kalászsza
	kalászunk	kalászotok	kalászszok
Többes.	kalászszaim	kalászszaid	kalászszaizai
	kalászszaink	kalászszaítok	kalászszaik

<i>Egyes.</i>	kezem kezünk	kezed kezetek	keze kezek
<i>Többes.</i>	kezeim kezeink	kezeid kezeitek	kezei kezeik
<i>Egyes.</i>	tselédem tselédünk	tselédet tselédetek	tselédje tselédjek
<i>Többes.</i>	tselédjeim tselédjeink	tselédjeid tselédjeitek	tselédjei tselédjeik

Ezeknek a' sok kivétel miatt állandó Regulákat szabni lehetetlen; mind az által a' következőkre figyelmeznem lesz felesleges:

a) Az s, sz, ts, tz, z, zs, a' Ragaszték előtt az Egyes harmadik Személyjeiben és a' Többesben kettőztetik. P. o. sas, sassa, sassok; sassaim, sassaid, sassai, sassaink, sassaitok, sassaik; inas, inassa; madarász, madarászsza; kalapáts, kalapáttsa; malatz, malattza 's a' t. Kivételnek: has, vas, réz, szűz, tűz; hasa, vasa 's a' t.

b) Az erőshangú b, f, k, m, p-végű Nevek az Egyes harmadik személybeli 's a' Többes Ragasztékot mindenkor j-vel veszik-fel. P. o. hab, habja, habjok, habjaim, habjaid, habjai, habjaink, habjaitok, habjaik; Gróf, Grófja; mák, mákja; zsák, zsákja; hullám, hullámja; púp, púpja 's a' t.

c) A' d, l, ly, n, ny, t és ty-végű akár erős- akár gyengehangú Nevekhez is j-vel járúl a' Ragaszték P. o. véd, védje, védjek, védjeim, védjeid, védjei, védjeink, védjeitek, védjeik; tel, telje; személy, személyje; hon, honja, korány, korányja; kút, kútja 's a' t. Kivételnek: nyál, asztal, tál, fal, hajnal, fél, nyel, tél 's a' t.

d) Azon Nevek, mellyeknek végtag-előző hosszú Magánhangzói az Egyes negyedik Ejtésében és a' Többesben rövidülnek (§. 11. 2. 6.) vagy a' mellyek a' végtag-előtti Magánhangzót elvetik (a' felyebb idézett §. 2. a)) sem a' j-ét, sem a' kettőztetést nem szenvedik. P. o. bogár, bogara, bogarok, bogaraim, bogaraid 's a' t. nem: bogárja vagy bogarra; levél, levele; nyugodalom, nyugodalma 's a' t.

§. 50.

Ha a' Ragasztékos Szó előtt a' Biró Név Többesben áll, (mellynek jele a' k) akkor a' Birt Dolog Egyes Ragasztékossa harmadik Személyjétől a' k elmarad. P. o. az emberek gyarlósága, e' helyett: az emberek gyarlóságok; sőt a' Biró 's Birt Többese homályosságot-is okoz: P. o. a' Kisaszszonyok baglyok; e' helyett: a' Kisaszszonyok baglya.

§. 51.

A' Mutató Névmások.

Ide tartoznak: az, ez; amaz, emez. Ejtegetések itt következnek:

Egyes.

az	ez	amaz	emez
annak	ennek	amannak	emennek
annak	ennek	amannak	emennek
azt	ezt	amazt	emez

Többes.

azok	ezek	amazok	emez
azoknak	ezeknek	amazoknak	emez
azoknak	ezeknek	amazoknak	emez
azokat	ezeket	amazokat	emezeket

§. 52.

Jegyzések.

1. Az és amaz a' meszszebb, ez és emez a' közelebb tárgyra mutatnak P. o. Elek egy esztendő lefolyta alatt két nyelvet tanult-meg: a' frantziát és az angolt, azzal (t. i. a' frantziával) négy, ezzel pedig (t. i. az angollal) hat hónapig foglalatoskodott. Sírva nézek vissza a' múltba, 's borzadva várom a' közelgő jelent, amaz szomorú emlékekkel tölti-be szívemet, ez tövises útra vezet.

2. Ha a' Mutató Névmások Mássalhangzó-kezdetű Utóljárókkal olvadnak-össze, akkor a' z elmarad 's az Utóljárót kezdő Betű kettőztetik. P. o. abból, ebből, amabból, emeből, attól, ettől 's a' t. A' val vel Utóljáróban a' v z-vé, az ig előtt pedig dd-vé változik. P. o. azzal, ezzel, addig, eddig; ezek helyett: avval, evvel, azig, ezig. A' h előtt a' z elmarad. P. o. ahoz, ehez.

3. A' Mutató Névmások a' Nevekkel hajtogattatnak 's az azokkal egybekaptsolt Utóljárókat is felveszik. P. o. annak az embernek semmit sem adtam. Ettől az Irótól sokat vártunk. De ezen Ejtegetés ismételésének eltávoztatására az ejtegetett, vagy Utóljáróval összeolvadott Mutató Névmás és Articulus helyett azon-t, vagy ezen-t teszünk. P. o. azon embernek semmit sem adtam; ezen Irótól sokat vártunk; ezek helyett: ennek az embernek; ettől az Irótól.

§. 53.

A' Kérdő Névmások.

Ezen Névmásokkal a' Személyek vagy Dolgok, vagy ezeknek Tulajdonsága, Minéműsége 's Mennyisége felől tu-

dakozódunk. P. o. ki? mi? mitsoda? mellyik? hány? Ki? kitsoda? a' Személyeket, mi? mitsoda? a' Dolgokat, a' többi Kérdő pedig valamint a' Személyeket, úgy a' Dolgokat is illeti.

§. 54.

A' Kérdő Névmások Ejtegetése rendes: P. o.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
ki	kik	mi	mik
kinek	kiknek	minek	miknek
kinek	kiknek	minek	miknek
kít	kiket	mit	miket.

§. 55.

A' Visszazuhozó Névmások.

Ezen Névmások a' Mondásban előjött Neveket hozzák vissza. P. o. az ajtót nyitva találtam, a' mellyet mihelyest 's a' t. Formájokra nézve a' Kérdőktől csak annyiban különböznek, hogy a' meghatározott Articulust áll előttök. A' ki itt is a' Személyeket, a' melly, a' mi a' Dolgokat illeti. P. o. azon emberek, a' kiket láttam; azon hajók, a' mellyek elvitorláztak. Ide tartoznak: a' mitsodás, a' millyen, a' mennyi, a' hány, a' mekkora.

§. 56.

A' Névmásokhoz számláljuk azon Szókat is, mellyek tulajdonképpen nem Névmások, de ezektől származván, a' Nevek helyett tételnek. Ilyenek: valaki, valami, akármű 's a' t.

IV. R é s z.

A z I g é r ő l.

§. 56.

Az Ige olyan Szó, a' melly Lételt, Tselekedetet, Szenvedést vagy valamelly Állapotot jelent, 's a' Lételnek, Tselekedetnek, Szenvedésnek és Állapotnak Móját, Idejét, Számát és Személyjét meghatározza. P. o. vagyok, olvasok, veretem, betegeskedem.

§. 57.

E' szerint az Igék négyfélék:

1. Lételes.
2. Tselekvő
3. Szenvedő és
4. Közép Igék.

§. 58.

A' Lételt, Tselekedetet, Szenvedést vagy Állapotot négyféleképen gondolhatjuk, tudniillik: jelentve, parantsolva, óhajtva és határozatlanul; a' honnan négy a' Mód az Igében:

1. Jelentő, melly a' Lételnek, Tselekedetnek, Szenvedésnek vagy Állapotnak valóságát egyenesen jelenti P. o. vagyok, irtam, feküdtem.
2. Foglalo vagy Óhajtó, melly a' Lételnek, Tselekedetnek, Szenvedésnek vagy Állapotnak lehetőségét más meleslegvaló dolgokkal vagy óhajtva fejezi-ki. P. o. ha elmehetnek; bár tsak láthatnam hazámat.
3. Parantsoló, melly parantsol valamit. P. o. olvass, ne sírj.
4. A' Határozatlan sem a' Számot, sem a' Személyt meg nem határozza. P. o. olvasni, írni.

§. 59.

Az Idő, a' mellyben a' Létel vagy Állapot helyeztetik, vagy a' Tselekedet, Szenvedés történik, három: Jelenvaló, Múlt és Jövendő. P. írok, irtam, írni fogok.

A' Múlt háromféle:

1. Félbemúlt, mellyben a' Létel, Tselekedet, Szenvedés vagy Állapot még meg nem szűnt, midőn más Létel, Tselekedet, Szenvedés vagy Állapot vette kezdetét. P. o. Levelet írek, midőn a' Bátyám elérkezett.
2. Elmúlt, melly minden más Lételtől, Tselekedettől, Szenvedéstől vagy Állapotból független Lételt, Tselekedetet, Szenvedést vagy Állapotot jelent. P. o. irtam.
3. Régenmúlt, mellyben a' Létel, Tselekedet, Szenvedés vagy Állapot már egészen megszűnt, midőn más Létel, Tselekedet, Szenvedés vagy Állapot vette kezdetét. P. o. minckutánna a' Levelet megírtam volna, a' Bátyám elérkezett.

§. 60.

A' Szám kettő: Egyes és Többes; a' Személy három: Első, Második, Harmadik. Az Ige Végzeteinek változtatása Hajtogatásnak nevezetik.

§. 61.

A' Lételes Igék.

Ezen Igék, a' mint nevezetjek mutatja, Lételt jelentenek. Ide tartozik ezen két tulajdon Hajtogatású Ige: *vagyok, leszek.*

§. 62.

A' *vagyok* Igének Hajtogatása.
Jelentő Mód.*Jelenvaló.*

E. vagyok	vagy	van v. vagyon
T. vagyunk	vagytok	vannak

Félbemúlt.

E. valék	valál	vala'
T. valánk	valátok	valának

Elmúlt.

E. voltam	voltál	voltj
T. voltunk	voltatok	voltak

Jövendő.

E. leszek	leszel	lesz
T. leszünk	lesztek	lesznek

Parantsoló Mód.

E. légy	legyen
T. legyetek	legyenek

Foglaló Mód.

Jelenvaló.

E. legyek	legyél	legyen
T. legyünk	legyetek	legyenek

Félbemúlt.

E. volnék	volnál	volna
T. volnánk	volnátok	volnának

Régenmúlt.

E. voltam volna	voltál volna	volt volna
T. voltunk volna	voltatok volna	voltak volna

Jövendő.

E. leéndegek	leéndesz	leénd
T. leéndünk	leéndetek	leéndenek

Határozatlan Mód:	lenni.
Viselő:	léven.
Jel. Részesülő:	való.
Múlt Részesülő:	volt.
Jöv. Részesülő:	leendő.

§. 63.

A' *leszek* Igének Hajtogatása :
Jelentő Mód.*Jelenvaló.*

E. leszek	leszel	lesz
T. leszünk	lesztek	lesznek

Félbemúlt.

E. levék	levél	leve
T. levénk	levétek	levének

Elmúlt.

E. lettem	lettél	lett
T. lettünk	lettetek	lették

Jövendő.

E. fogok lenni	fogsz lenni	fog lenni
T. fogunk lenni	fogtok lenni	fognak lenni

Parantsoló Mód.

E. légy	legyen
T. legyetek	legyenek

Foglaló Mód.

Jelenvaló.

E. legyek	legyél	legyen
T. legyünk	legyetek	legyenek

Félbemúlt.

E. lennék	lennél	lenne
T. lennénk	lennétek	lennének

Régenmúlt.

E. lettem volna	lettél volna	lett volna
T. lettünk volna	lettetek volna	lették volna

Jövendő.

E. leéndegek	leéndesz	leénd
T. leéndünk	leéndetek	leéndenek

Határozatlan Mód:	lenni.
Viselő:	léven.
Jel. Részesülő:	lévő.
Múlt Részesülő:	lett.
Jöv. Részesülő:	leendő.

§. 64.

A' Tselekvő Igék.

A' Tselekvő Igék más Személyre vagy Dologra kiható Tselekedetet jelentenek. P. o. Látom Jánost, Levelet írok.

§. 65.

A' Hajtogatásnak Formája kettő: Meghatározott és Határozatlan. A' Meghatározottal akkor élünk, midőn a' Tselekedetnek Targyat negyedik Ejtéssel és Névással meghatározzuk P. o. nem látom a' kezedet. A' Határozatlant pedig akkor használjuk, midőn a' Tselekedetnek Targyat negyedik Ejtéssel ki nem jelentjük, vagy ha kijelentjük is, Névással azt meg nem határozzuk. P. o. Levelet írok.

Van még egy Hajtogatásforma, a' melly némellyektől Tegetőnek neveztetik. Ez tsak az Egyes első Személyjére terjed-kí, ha tudnillik az Igének Targya ezen Névásoknak valamellyike: tégedet, titeket, bennateket. P. o. szeretlek tégedet, láttalak benneteket.

§. 66.

A' Tselekvő Igének Hajtogatásvégzetei.

A) Erőshangú Végzetek.

Jelentő Mód.

Foglaló Mód.

Meghatározott Forma.		Meghatározatlan Forma.	
E. 1-om	-ok	-jam	-jak
2-od	-sz (ot)	-jad	-jál
5-ja	-a' Gyökér	-ja	-jon
T. 1-juk	-unk	-juk	-junk
2-játok	-tok	-játok	-játok
5-ják	-nak	-ják	-janak

Félbemúlt.

E. 1-ám	-ék	-nám	-nék
2-ád	-ál	-nád	-nél
5-á	-a	-ná	-na
T. 1-ók	-ánk	-nók	-nénk
-átok	-átok	-nátok	-nátok
-ák	-ának	-nák	-nának

Elmúlt.

E. 1-tam	-tam	-tam	-tam
2-tad	-tál	-tád	-tál
5-ta	-t, ott	-ta	-t, ott
T. 1-tuk	-tunk	-tuk	-tünk
2-tátok	-tátok	-tátok	-tátok
5-ták	-tak	-ták	-tak

Régenmúlt.

E. 1-tam	-tam	-tam	-tam
2-tad	-tál	-tád	-tál
5-ta	-t, ott	-ta	-t, ott
T. 1-tuk	-tunk	-tuk	-tünk
2-tátok	-tátok	-tátok	-tátok
5-ták	-tak	-ták	-tak

Jövendő.

E. 1. fogom	fogok	-andom	-andok
2. fogod	fogsz	-andod	-andasz
3. fogja	fog	-andja	-and
T. 1. fogjuk	fogunk	-andjuk	-andunk
2. fogjátok	fogtok	-andjátok	-andatok
3. fogják	fognak	-andják	-andanak

Parantsoló Mód.

E. 2-d	-j
5-ja	-jon
T. 2-játok	-játok
5-ják	-janak

Határozatlan Mód.

-ni	-ván -va
Viselő:	
Jel. Részesülő:	-ó
Mult Részesülő:	-t ott
Jöv. Részesülő:	-andó.

B) Gyengehangú Végzetek.

Jelentő Mód.

Foglaló Mód.

Meghatározott Forma.		Határozatlan Forma.	
E. 1-em, om	-ek, ök	-jem	-jek
2-ed, öd	-sz, (el öl)	-jed	-jél
5-i	a' gyökér	-je	-jen
T. 1-jük	-ünk	-jük	-jünk
2-itek	-tek, tők	-jétek	-jétek
ik	-nek	-jék	-jenek

Félbemúlt.

E. 1-ém	-ék	-ném	-nék
2-éd	-él	-néd	-nél
5-e	-e	-né	-ne
T. 1-ök	-énk	-nök	-nénk
2-étek	-étek	-nétek	-nétek
5-ék	-enek	-nék	-nének

Elmúlt.

E. 1-tem	-tem	-tem	-tem
2-ted	-tél	-ted	-tél
5-te	-t, ett, ött	-te	-t, ett, ött
T. 1-tük	-tünk	-tük	-tünk
2-tétek	-tétek	-tétek	-tétek
5-ték	-tek	-ték	-tek

Régenmúlt.

E. 1-tem	-tem	-tem	-tem
2-ted	-tél	-ted	-tél
5-te	-t, ett, ött	-te	-t, ett, ött
T. 1-tük	-tük	-tük	-tünk
2-tétek	-tétek	-tétek	-tétek
5-ték	-tek	-ték	-tek

Jövendő.

E. 1. fogom	fogok	-endem	-endek
2. fogod	fogsz	-ended	-endesz
5. fogja	fog	-endi	-end
T. 1. fogjuk	fogunk	-endjük	-endünk
2. fogjátok	fogtok	-enditek	-endetek
5. fogják	fognak	-endik	-endenek

Parantsoló Mód.

E. 2-d	-j
5-je	-jen, jön
T. 2-jétek	-jetek
5-jék	-jenek

Határozatlan Mód.

-ni	-vén -ve
Viselő:	-ő
Jel. Rész.	-t -ett
Múlt Rész.	-endő.
Jöv. Rész.	

§. 67.

Példák a' Hajtogatásra.

A) Erőshangú Ige.

Jelentő Mód.

Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Meghatározott Forma.	Meghatározatlan Forma.	Meghatározott Forma.	Határozatlan Forma.
E. 1. találok	találok	találjam	találjak
2. találsz	találsz	találjad	találjal
5. találja	talál	találja	találjon
T. 1. találjuk	találunk	találjuk	találjunk
2. találjátok	találtok	találjátok	találjatok
5. találják	találnak	találják	találjanak

Félbemúlt.

E. 1. találám	találék	találnoám	találnek
2. találád	találál	találnoád	találnál
5. találá	talála	találnoá	találna
T. 1. találók	találánk	találnoók	találnánk
2. találátok	találátok	találnoátok	találnátok
5. találák	találának	találnoák	találnának

Elmúlt.

E. 1. találtam	találtam	találtam	találtam
2. találtad	találtál	találtad	találtál
5. találta	talált	találta	talált
T. 1. találtuk	találtunk	találtuk	találtunk
2. találtátok	találtátok	találtátok	találtátok
5. találták	találták	találták	találták

Régenmúlt.

E. 1. találtam	találtam	találtam	találtam
2. találtad	találtál	találtad	találtál
5. találta	talált	találta	talált
T. 1. találtuk	találtunk	találtuk	találtunk
2. találtátok	találtátok	találtátok	találtátok
5. találták	találták	találták	találták

Jövendő.

E. 1. fogom	fogok	találandom	találандok
2. fogod	fogsz	találандod	találандasz
5. fogja	fog	találандjā	találанд
T. 1. fogjuk	fogunk	találандjuk	találандunk
2. fogjátok	fogtok	találандjátok	találандотok
5. fogják	fognak	találандják	találандanak

Parantsoló Mód.

E. 2. találd	találj
5. találja	találjon
T. 2. találjátok	találjatok
5. találják	találjanak

Határozatlan Mód.

találni	találván, találva
Viselő:	találó
Jel. Rész.	talált
Múlt Rész.	találódó.
Jöv. Rész.	

B) Gyengehangú Ige.

Jelentő Mód.

Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Meghatározott Forma.	Határozatlan Forma.	Meghatározott Forma.	Határozatlan Forma.
E. 1. verem	verek	verjem	verjek
2. vered	versz	verjed	verjél
5. veri	ver	verje	verjen
T. 1. verjük	verünk	verjük	verjünk
2. veritek	vertek	verjétek	verjétek
5. verik	vernek	verjék	verjenek

Félbemúlt.

E. 1. verém	verék	verném	vernek
2. veréd	verél	vernéd	vernél
5. vere	vere	verné	verne
T. 1. verők	verénk	vernők	vernénk
2. verétek	verétek	vernétek	vernétek
5. verék	verének	vernék	vernének

Elmúlt.

E. 1. vertem	vertem	vertem	vertem
2. verted	vertél	verted	vertél
5. verte	verte	verte	vert
T. 1. vertük	vertünk	vertük	vertünk
2. vertétek	vertétek	vertétek	vertétek
5. verték	verték	verték	verték

Régenmúlt.			
E. 1. vertem	vertem	vertem	vertem
2. verted	verteđ	vertél	vertél
5. verte	verte	vert	vert
T. 1. vertük	vertünk	vertük	vertünk
2. vertétek	vertetek	vertétek	vertetek
5. verték	verték	verték	verték
Jövendő.			
E. 1. fogom	fogok	veredem	verenek
2. fogod	fogsz	verended	verendesz
5. fogja	fog	verendi	verend
T. 1. fogjuk	fogunk	verendjük	verendünk
2. fogjátok	fogtok	verenditek	verendetek
5. fogják	fognak	verendik	verendenek
Parantsoló Mód.		Határozatlan Mód.	
E. 2. verd	verj	verni	
5. verje	verjen	Viselő:	vervén, verve
T. 2. verjétek	verjétek	Jel. Rész.	verő
5. verjék	verjenek	Múlt Rész.	vert
		Jöv. Rész.	verendő.

§. 68.

A' Tselekvő Igék Hajtogatásvégzeteiről.

1. Az erőshangú Gyökérhez erőshangú, a' gyengehangúhoz gyengehangú Végzetek járulnak a' Hajtogatásban. P. o. talállok, találtam; verek, vertem. Azon Gyökerek, melyekben egy i van, többnyire az erőshangú Végzeteket veszik-fel. P. o. ír, írok, sír, sírok, bír, bírok.

2. Az egyes Mássalhangzó-végű Gyökerek a' 66. §-ban foglalt Végzetekkel hajtogatattak. P. o. jár, járok, jársz, járunk, jártok, járnak 's a' t.

3. A' két Magábanhangzóba kimenő Gyökerek a-val, ö-vel vagy e-vel veszik-fel a' Mássalhangzó-kezdetű Végzeteket, (kivéven a' j-én kezdődőket: mondjak, nem mondajak) P. o. mond, mondasz, mondanak, mondanék; ért, értesz, értenek, értették. A' Múltban a' t illyenkor kettőztetik. P. o. mondtam, érttem. Ide tartoznak az í-végű Igék is. P. o. segít, segítesz, segítenék, segítettem; taszít, taszítasz, hevít, hevítesz 's a' t.

4. A' Jelentő Elmúltjának harmadik Személyje az l, ly, n, ny és r után t-be, a' többi Mássalhangzók után pedig att, ott, ett, ött-be végződik. P. o. talál, talált, foly, folyt; kíván, kívánt; hány, hányt; ír, írt; ad, adott; hagy, hagyott; tsap, tsapott. A' d-végű többtagú Gyökérhez egyes t is járulhat, de a' Magábanhangzó akkor elmarad. P. o. fáradott vagy fáradt 's a' t.

5. Az s, sz és z-végű Gyökérhez a' Jelentő Jelentő-jének Egyes második Személyjében az sz helyett ol, el, öl is tétethetik. P. o. visz, ~~viszel~~ vagy viszol; keres, keresel, vagy keressz; hoz, hozol vagy hozz.

6. Az s, sz és z után következő j a' Hajtogatásban s-é, sz-é vagy z-é változik. P. o. olvas, olvassam, olvassad, érez, érzem, érzessz, érezze; ezek helyett: olvasjam, olvasjad, olvasja 's a' t.

7. Ha az Igének Gyökere t-be megy-ki, a' Parantsoló Határozatlan Formájában és a' Foglalóban a' t után következő j a' t-vel együtt ss-é változik, ha ezt: a, á, e, i, ö, ü előzi-meg. P. o. lát, láss, lássunk; vet, vess, vessünk; nyit, nyiss, nyissunk; üt, üss, üssünk, 's a' t. ezek helyett: látj, látjunk; nyitj, nyitjunk 's a' t. De ha a' t-ét, é, í, ü vagy m, n, r előzi-meg, akkor csak a' j változik s-é. P. o. vét, véts, vétsek, vétsünk; melegít, melegíts, melegítsenek; füt, fűts, fűtsünk; tart, tarts, tartsunk; hámt, hámts, hámtsunk; bánt, bants, bantsunk. — Ha a' Gyökérben a' t előtt s vagy sz áll, a' tj, ss-é vagy szsz-é változik. P. o. fest, fess, fessék; áraszt, áraszsz, áraszszak 's a' t. — A' Parantsoló Meghatározott Formája d-ét vesz-fel, de az s vagy sz nem kettőztetik. P. o. láss, lásd, nem: lássd; áraszsz, áraszd; nem: áraszszd 's a' t.

8. Némelly többtagú Tselekvő 's Közép Igék Gyökeréből a' Magábanhangzó-kezdetű Hajtogatásvégzetek előtt, a' végtag-előző Magábanhangzó kimarad. P. o. forog, perel, örül, forgunk, perlünk, örülünk 's a' t. ezek helyett: forogunk, perelünk, örülünk 's a' t. A' Mássalhangzón kezdődő Végzetekkel pedig kétféleképen hajtogatathatnak. P. o. forogsz, vagy forgasz, perelsz vagy perlesz, örölsz vagy örlesz 's a' t.

§. 69.

A' Szenvedő Igék.

A' Szenvedő Igék azt jelentik, hogy valamely Személy vagy Dolog más Személynek vagy Dolognak Tselekedetét szenvedni vagy állja. P. o. hajtatom, vezettetem. A' Szenvedő-Igék atom, etem, vagy tatom, tetem Végzetek által származtatnak a' Tselekvőkből. Az atom, etem, a' Mássalhangzó-végű egytagú, a' tatom tetem, a' Magábanhangzón végződő egytagú 's akármely-végű többtagú Gyökerekhez ragasztatik. P. o. ver, veretem, néz, nézetem, szeret, szeretetem, olvas, olvastatom.

§. 70.

Példák a' Szenvedő Igék Hajtogatására.

A) Erőshangú Szenvedő Ige.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Egyes.		Többs.		Egyes.		Többs.	
1. találtatom	találtatunk	találtassam	találtassunk	találtatám	találtatánk	találtatnám	találtatnánk
2. találtatol	találtatok	találtassál	találtassatok	2. találtatál	találtatátok	találtatnál	találtatnátok
3. találtatják	találtatnak	találtassék	találtassanak	3. találtaték	találtatának	találtatnék	találtatnának
<i>Félbemúlt.</i>							
1. találtattam	találtattunk	találtattam	találtattunk	2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok
2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok	3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok
3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok				
<i>Elmúlt.</i>							
1. találtattam	találtattunk	találtattam	találtattunk	2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok
2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok	3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok
3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok				
<i>Régenmúlt.</i>							
1. találtattam	találtattunk	találtattam	találtattunk	2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok
2. találtattál	találtattátok	találtattál	találtattátok	3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok
3. találtattott	találtattóttok	találtattott	találtattóttok				
<i>Jövendő.</i>							
1. fogok	fognak	találtatándom	találtatándunk	2. fogsz	fognak	találtatándasz	találtatándotok
2. fogsz	fognak	találtatándasz	találtatándotok	3. fog	fognak	találtatánd	találtatándanak
3. fog	fognak	találtatánd	találtatándanak				
<i>Parantsoló Mód.</i>				<i>Határozatlan Mód.</i>			
2. találtassál	találtassatok	találtatni	találtatván	2. veressél	veressetek	viselő:	találtatván
3. találtassék	találtassanak	viselő:	találtatván	3. veressék	veressenek	Múlt Rész.	találtatott
		Múlt Rész.	találtatott				

B) Gyengehangú Szenvedő Ige.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Egyes.		Többs.		Egyes.		Többs.	
1. veretem	veretünk	veressem	veressünk	1. veretém	vereténk	veretném	veretnénk
2. veretel	verettek	veressél	veressetek	2. veretél	veretétek	veretnél	veretnétek
3. veretik	veretnek	veressék	veressenek	3. vereték	veretének	veretnék	veretnének
<i>Félbemúlt.</i>							
1. veretém	vereténk	veretném	veretnénk	2. veretél	veretétek	veretnél	veretnétek
2. veretél	veretétek	veretnél	veretnétek	3. vereték	veretének	veretnék	veretnének
3. vereték	veretének	veretnék	veretnének				

Elmúlt.

1. verettem	verettünk	verellem	legyen	verettünk	legyen
2. veretél	verettetek	veretél	legyen	verettetek	legyen
3. veretett	verettek	veretett	legyen	verettek	legyen

Régenmúlt.

1. verettem	volte	verettünk	volte	verellem	volha	verettünk	volha
2. veretél	volte	verettetek	volte	veretél	volha	verettetek	volha
3. veretett	volte	verettek	volte	veretett	volha	verettek	volha

Jövendő.

1. fogok	veretni	fogunk	veretni	veretendem	veretendünk
2. fogsz	veretni	fogtok	veretni	veretendesz	veretendetek
3. fog	veretni	fognak	veretni	veretend	veretendének

Parantsoló Mód.

2. veressél	veressetek	verni	
3. veressék	veressenek	viselő:	veretvén
		Múlt Rész.	veretett.

Határozatlan Mód.

§. 71.

A' tat tet kettőztetésével újabb Íróink már nem élnek; ritkán olvasunk ilyeneket: eladattatni, általvitettetni, ezek helyett: eladatni, általvitetni.

§. 72.

A' Szenvedő Igéknek ódom ödöm Végzetek által való Formálása nem látszik egészen helyesnek lenni; mert ezen Végzetek azt jelentik, hogy a' Személy vagy Dolog által végbevitt Tselekedet, vagy az állapot Változása más Személyre vagy Dologra ki nem hat; hanem magában a' Személyben vagy Dologban marad. Lehet-e ezt tulajdonképen való Szenvedésnek mondani? — Mást jelent p. o. hanyódom, mást: hanyatom. Sőt ezen Forma gyakran szörnyeteget szül. P. o. mit jelent ez? a' Levél íródik?

§. 73.

A' Közép Igékről.

A' Közép Igék vagy olyan Tselekedetet jelentenek, a' melly a' Tselekvőben, vagy olyan Változást, a' melly a' Személyben vagy Dologban marad. P. o. fekszem, pirulok.

§. 74.

Ezen Igék kétfélék:

1. Közép-Tselekvők, a' mellyek a' Tselekvők Határozatlan Formája szerint hajtogattatnak. P. o. járok, futok, feketülök; de az Összetétel ezen Igéknek értelmét megvál-

toztatja, és akkor a Meghatározott Formában is hajtogathatók. P. o. megfutom palyámát; kiállom a' szenvedést.

2. Közép Szervedők, a' mellyek a' Szervedő Igék Formája szerint hajtogattatnak. P. o. úszom, esküszöm. Ezek ha vagy öszszetételnek, vagy negyedik Ejtéssel és Névmással meghatározatnak, a' Tselekvő Igék Meghatározott Formája szerint hasonlóképen hajtogathatók. P. o. általúsztat a' Dunát? Te az ő halálát esküvéd.

§. 75.

Példák a' Közép Tselekvő Igék Hajtogatására.

A) Erőshangú Közép Tselekvő.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. futok	futunk	fussak	fussunk
2. futsz	futtok	fussál	fussatok
3. fut	futnak	fusson	fussanak
Félbemúlt.			
1. futék	futánk	futnék	futnánk
2. futál	futátok	futnál	futnátok
3. futá	futának	futna	futnának 's a' t.

B) Gyengehangú Közép Tselekvő.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. kelek	kelünk	keljek	keljünk
2. kelsz	keltek	keljél	keljétek
3. kél	kelnek	keljen	keljenek
Félbemúlt.			
1. kelék	kelénk	kelnék	kelnénk
2. kelél	kelétek	kelnél	kelnétek
3. kele	kelének	kelne	kelnének 's a' t.

§. 76.

Példák a' Közép Szervedő Igék Hajtogatására.

A) Erőshangú Közép Szervedő.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. úszom	úszunk	úszszam	úszszunk
2. úszol	úsztok	úszszál	úszszatok
3. úszik	úsznak	úszszek	úszszanak
Félbemúlt.			
1. úszám	úszánk	úsznám	úsznánk
2. úszál	úszátok	úsznál	úsznátok
3. úszék	úszának	úsznek	úsznának 's a' t.

Múlt Részesülő: úszott.

B) Gyengehangú Közép Szervedő.

Jelentő Mód. Foglaló Mód.

Jelenvaló.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. fejeérem	fejeéredünk	fejeérdjem	fejeérdjünk
2. fejeéredel	fejeéredtek	fejeérdjél	fejeérdjétek
3. fejeéredik	fejeérednek	fejeérdjek	fejeérdjenek
Félbemúlt.			
1. fejeéredém	fejeéredénk	fejeéredném	fejeérednénk
2. fejeéredél	fejeéredétek	fejeérednél	fejeérednétek
3. fejeéredék	fejeéredének	fejeérednék	fejeérednének 's a' t.

Múlt Részesülő: fejeéredett.

§. 77.

Jegyzések a' Módokról és Időkről.

1. A' Jelentőnek Jelenvalóját gyakran a' Jöendő helyett használjuk. P. o. holnap elmegyek vadászni; e' helyett: holnap el fogok menni.

2. A' Jelentő Elmult Hatarozatlan Formája Többes harmadik Személyjét így is hajtogathatjuk: tsináltak, eljöttének.

3. Ezen Tagadókból: nem, sem, a' Parantsoló és Foglalóban a' Végbetű elmarad. P. o. ne adj; én nem beszéllek, te se beszélj; hogy ne jönnék?

4. Ha a' Határozatlan Mód ezen Személyes Igékkel: nekem kell, nekem lehet, áll egy Mondásban, a' Névmasok elhagyathatnak, 's a' Határozatlan Mód így hajtogattatik: látnom kell, látnod kell, látnia kell, látunk kell, látnotok kell, látniok kell; ezek helyett: nekem kell látni, neked kell látni, neki kell látni 's a' t.

§. 78.

A' Származott Igék.

Az Igék vagy Törzsökshók, P. o. ír, néz; vagy Származékok, P. o. irogat, nézegél. A' Származott Igék között megjegyzést érdemelnek:

1. A' *Meghagyó* Igék, mellyek úgy származnak, ha at, et, vagy tat, tet Végzetet ragasztunk a' Gyökérhez. P. o. Én Péterrel ruhát tsináltattam, az az: meghagyttam Péternek, hogy ruhát tsináljon.

Ezen Igék Tselekvő Igék lévén, azoknak fentebb előadott Formái szerint hajtogattatnak; hiba volna tehát ezeknek Meghatározott Formáját a' Szenvedő Igék szerint hajtogatni, mert nagy ezek között a' különbség. P. o.

A' Meghagyó Ige.

A' Szenvedő Ige.

A' Jelentő Mód Jelenvalója.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. veretem	veretjük	veretem	veretünk
2. vereted	veretitek	vereted	veretetek
3. vereti	veretik	veretik	veretnek

A' Foglalo Mód Jelenvalója.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. veressem	veressük	veressem	veressünk
2. veressed	veressétek	veressed	veressetek
3. veresse	veressék	veressék	veressenek

A' Foglalo Mód Félbemúltja.

Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. veretném	veretnők	veretném	veretnénk
2. veretnéd	veretnétek	veretnéd	veretnétek
3. veretné	veretnék	veretnék	veretnének

2. A' *Tehető* Igék, a' mellyek a' Tselekedetnek, Szenvedésnek vagy Állapótnak Lehetőségét jelentik, 's a' Gyökértől úgy lesznek, ha ahoz hat vagy het Végzet járul. P. o. írhat, megverethetem (az az: engem megverhetnek) elpirúhatok.

3. A' *Meghagyó Tehető* Igék, a' mellyekben meghagyó és tehető Szótag van. P. o. írathatom, megverethetem (az az: hatalmamban áll meghagyni, hogy megverjék).

4. *Gyakorló* Igének azt nevezzük, a' mellynek Gyökéréhez gat, get, agat, eget, gál, gél, dogal, dögél, kál, kél, dos, des, dós Végzetek kaptoltatnak. P. o. beszéll, beszéllget, lát, látogat, mér, méreget 's a' t.

§. 79.

A' regulátlan Hajtogatásról.

A' regulátlan Hajtogatású Igékhez számláltatnak mind azok, a' mellyeket a' feljebb előadott Példák szerint hajtogatni nem lehet. Ezek négy Rendre osztathatnak:

§. 80.

Első Rend.

Az első Rendbe tartozik ezen három Személyes Ige: nekem van, nekem kell, nekem lehet.

Nekem van így hajtogattatik:

Jelentő Mód.

Foglalo Mód.

Jelenvaló.		Jelenvaló.	
Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. nekem van	nekem vannak	nekem legyen	nekem legyenek
2. neked van	neked vannak	neked legyen	neked legyenek
3. neki van	neki vannak	neki legyen	neki legyenek
1. nekünk van	nekünk vannak	nekünk legyen	nekünk legyenek
2. nektek van	nektek vannak	nektek legyen	nektek legyenek
3. nekik van	nekik vannak	nekik legyen	nekik legyenek

Félbemúlt.

1. nekem vala	nekem vlának	nekem lenne vagy volna 's a' t.
2. neked vala 's a' t.	neked valának'sa't.	neked lenne vagy volna 's a' t. 's a' t.

Így hajtogattatik *nekem kell* is:

Jelenvaló.

Jelenvaló.		Jelenvaló.	
Egyes.	Többes.	Egyes.	Többes.
1. nekem kell	nekem kellenek	nekem kelljen	nekem kelljenek
2. neked kell	neked kellenek	neked kelljen	neked kelljenek
3. neki kell	neki kellenek	neki kelljen	neki kelljenek
1. nekünk kell	nekünk kellenek	nekünk kelljen	nekünk kelljenek
2. nektek kell	nektek kellenek	nektek kelljen	nektek kelljenek
3. nekik kell	nekik kellenek	nekik kelljen	nekik kelljenek

Nekem lehet (possun):

Jelenvaló: nekem lehet, neked lehet, neki lehet; nekünk lehet, nektek lehet, nekik lehet.

Félbemúlt: nekem lehet. *Elmúlt:* nekem lehetett 's a' t.

§. 81.

M á s o d i k R e n d.

A' második Rendbe azon Igék tartoznak, a' mellyek a' Jelentő Jelenvalójában a' törzsök n-t sz-é, a' Félbemúltban és a' Jel. Részesülöben v-vé, a' Múltban t-vé, a' Parantsolóban és Foglaló Jelenvalójában gy vagy dj-vé változtatják. Ide tartoznak:

1. enni. *Jelentő Jel.* eszem, eszel, eszik, eszünk, esztek, esznek.
Félbemúlt: evém, evél, evék, evénk, evétek, evének.
Elmúlt: ettem, ettél, ett, ettünk, ettetek, ettek.
Parants. egyél, egyék; egyetek, egyenek.
Foglal. Jel. egyem, egyél, egyék, együnk, egyetek, egyenek.
Félbemúlt: enném, ennél, ennek, ennénk, ennétek, ennének.
Jel. Részes. evő.
2. inni. *Jelentő Jel.* iszom 's a' t.
Félbemúlt: ivám 's a' t. 's a' t.
3. tenni. *Jelentő Jel.* teszek, teszel, tesz, teszünk, tesztek, tesznek.
Félbemúlt: tevék.
Elmúlt: tettem.
Parants. tégy, tegyen.
Foglal. Jel. tegyek.
Félbemúlt: tennék.
Jel. Részes. tévő.
4. venni. mint tenni.
5. vinni. szinte úgy.
6. hinni. *Jelentő Jel.* hiszek, hiszel, hisz, hiszünk, hisztek, hisznek.
Félbemúlt: hívék 's a' t.
Elmúlt: hittem 's a' t.
Parants. hídj, hídjén 's a' t.
Fogl. Jel. hídjek 's a' t.
Félbemúlt: hinnék 's a' t.
Jel. Rész. hívő.

§. 82.

H a r m a d i k R e n d.

A' harmadik Rendbe tartoznak azon Közép Szenvedő-Igék, a' mellyek a' Jelentő Jelenvalójában a' törzsökös ed-et elvetik 's e' helyett sz-et vesznek-fel. Ide tartoznak:

1. aludni. *Jelentő Jel.* alszom, alszol, alszik, alszunk, alszotok, alsznak.
Félbemúlt: aluvám v. alvám, aluvál v. alvál, aluvék v. alvék, aluvánk v. alvánk.
Elmúlt. aludtam.
Parants. aludjál.
Foglal. Jel. aludjam.
Jel. Részes. alvó.
2. alkudni, alkuszom.
3. feküdni, fekszem. *Jel. Félb.* fekvém.
4. tselekedni, tselekszem. *Félbemúlt:* tselekvém.
Múlt: tselekedtem 's a' t.
5. nyugodni, nyugszom. *Félbemúlt:* nyugvám 's a' t.
6. haragudni, haragszom. *Félbemúlt:* haraguvám 's a' t.
7. melegedni, melegszen.
8. hidegedni, hidegszen.
9. öregedni, öregszem.
10. meglegedni, meglegszen.
11. megbetegedni, megbetegszem.
12. megrészegedni, megrészegszem.
13. megmenekedni, megmenekszem.
14. veszekszeni, veszekszem.

§. 83.

N e g y e d i k R e n d.

A' negyedik Rendbe azon Igék számláltatnak, a' mellyekhez a' Jelentő Jelenvalójában, 's Félbemúltjában és a' Jel. Részesülöben a' Magábanhangzó-kezdetű Hajtogatásvégzetek v-vel járúlnak. Ilyenek:

1. jönni. jövök, jösz, jön, jövünk, jöttök, jőnek.
jövék, jövé 's a' t. jöttem, jőjj, jőjje, jönnék, jövő.
2. löni, lövök, lösz, ló, lövék, lőttem, löjj, löjjon, lönnék 's a' t.
3. nőni, nővök, nővék 's a' t.
4. nyöni.
5. szöni.
6. főni.
7. róni.
8. főni v. fűjni.
9. búni v. bújni.
10. ríni.

J e g y z é s. Megyek és igyekszem a' Jelentő Jelenvalójában így hajtogatattak: megyek, mégy, megyen, me-

gyünk, mentek, mennek; igyekszem, igyekszel, igyekszik, igyekszünk v. igyekezünk, igyekeztek, igyekeznek. Egyébránt Hajtogatások rendes.

V. Rész.

A Határozóról.

§. 84.

A Határozók vagy az Igét vagy a Melléknevet határozzák-meg. P. o. jól aludt; igen tsendes az idő.

Jelentésekre nézve többfélék:

1. *Helyjelentők*: itt, ott, amott, valahol, sehol, arra, amarra 's a' t.
2. *Időjelentők*: ma, holnap, majd, egykor, hajdan 's a' t.
3. *Tulajdonság- v. Minéműségjelentők*: jól, szépen, tisztán, homályosan 's a' t.
4. *Hasonlatosságjelentők*: mint, valamint, így, úgy, hasonlóképen, épen úgy 's a' t.
5. *Rendjelentők*: nyoltzanként, kévéként 's a' t.
6. *Kérdzők*: miért? mikor? hol? merre? 's a' t.
7. *Állító*: így, úgy, bizonyosan, valóban 's a' t.
8. *Tagadók 's Tiltalmazók*: korántsem, nem, ne 's a' t.
9. *Kételkedés- 's Gyanújelentők*: talám, vélem 's a' t.
10. *Öszszeségjelentők*: egyszersmint, öszszeséggel, öszszesen 's a' t. 's a' t.

VI. Rész.

Az Utóljáróról.

§. 85.

Az Utóljárók a Szók között lévő Arányosságot, sokszor pedig a Dolgoz Helyjét fejezik-ki. P. o. János a Játékszínben ment. Én a Duna mellett voltam.

Az Utóljárók háromfélék:

1. Egybeolvadók.
2. Elválasztottak és
3. Kettősök.

§. 86.

Az Egybeolvadó Utóljárók.

Ezek a Nevekkel öszszeolvadnak. P. o. a' házban. Ide tartoznak: ba, be; bau, ben; ból, böl; hoz, hez, höz; ig; n, an, on, en, ön; nak, nek; nál, nél; ra; re, ról, röl; tól, töl; val, vel.

§. 87.

Jegyzések.

1. Az erőshangú Szók erőshangú, a' gyengehangúak gyengehangú Utóljárókat vesznek-fel P. o. a' házban, a' kertben. Az ért és ig mind a' két rendbeli Szókhoz járúl. P. o. hamuért, életért; házig, kertig.

2. A' Névnek rövid Véghangját az Utóljáró meghoszszabbítja. P. o. gyertya, gyertyával.

3. A' Mássalhangzó-végű Nevekhez az -n Utóljáró Magábanhangzóval járúl. P. o. házon, kerten.

4. Ha a' val vel egyes Mássalhangzó-végű Szóval kötöttek-öszsze, a' v a' Szót végző Mássalhangzóvá változik. P. o. kézzel, ostorral. A' két Mássalhangzóba kimenő Szó után a' v elmarad. P. o. kardál, pénzél. A' Mutató Névmasról lásd az 52. §. 2.

§. 88.

Az Egybeolvadó Utóljárók a' Ragasztékokkal így egyesülnek:

ba, be,	belém	beléd	belé	belénk	belétek	beléjek
ban, ben,	bennem	benned	benne	bennünk	bennetek	bennük
ból, böl,	belőlem	belőled	belőle	belőlünk	belőletek	belőlők

ért, értem; hoz, hez, höz, hozzám; n, an, on, en, ön, rajtam; nak, nek, nekem; nál, nél, nálam; ra, re, réam vagy rám; ról, röl, rólam; tól, töl; tőlem; val, vel, velem.

§. 89.

Az Elválasztott Utóljárók.

Elválasztott Utóljáróknak azokat nevezzük, a' mellyek a' Szókkal öszsze nem olvadnak. Ide tartoznak: alatt, alá, alól, ellen, előtt, elibe, elejbe, vagy elébe, elől, eránt, felett, felől, felé, felül, gyanánt, helyett, körül, között, közé, közül, megett, megé, megül, mellett, mellé, melől, miatt, múlva, nélkül, szerint, után.

§. 90.

Az Elválasztott Utóljárók, kivéven ezeket: gyanánt, megé, megül, múlva, nélkül, szerint, a' Ragasztékokat következésképen veszik-fel:

alattam	alattad	alatta	alattunk	alattatok	alattok
alám	alád	alá	alánk	alátok	alájok
ellenem	ellened	ellene	ellenünk	ellenetek	ellenek 's a' t.

§. 91.

A' Kettős Utóljárók.

A' Kettős Utóljárók Összeolvasó és Elválasztott Utóljárókból állanak. Illyenek: -n innen, -n túl, -n felől, -n kívül, -n alól, -n belől, -n keresztül, -n által, -nál, -nél fogva, -tól, -től fogva, -hoz, -hez, -höz képest, -ra, -re nézve, -nak, -nek számára.

§. 92.

Ezen Utóljárók a' Ragasztékokkal így köttenek-egybe: innen rajtam, rajtad, rajta, rajtunk, rajtátok, rajtok; túl rajtam, felül rajtam, hozzám képest, reám nézve, az én számomra 's a' t.

VII. R é s z.

Az Egybefoglalóról. *az Kötészek*

§. 93.

Az Egybefoglalókkal a' Szókat és Mondásokat vagy összekötjük vagy különválasztjuk. P. o. János és Tamás; János vagy Tamás.

§. 94.

Az Egybefoglalók többfélék:

1. *Összekötők*: és, is, meg, mind - mind, nem csak, hanem 's a' t.
2. *Különválasztók*: vagy - vagy; sem - sem 's a' t.
3. *Feltézők*: ha, hogyha, a' mennyiben 's a' t.
4. *Ellenvetők*: de, hanem, mindazáltal 's a' t.
5. *Okjelentők*: mert, mivel, mivelhogy 's a' t.
6. *Megengedők*: bár, ambár, noha 's a' t.
7. *Kizárók*: sem - sem, soha sem 's a' t.
8. *Magyarázók*: példának okáért, úgymint, tudnillik 's a' t.
9. *Kérdezők*: vallyon-e? hátha? 's a' t.

VIII. R é s z.

A' Közbenvetőről. *az Indulatok*

A' Közbenvetőkkel indulatunkat jelentjük. Ezen Hangok és Szók szinte többfélék. P. o.

1. *Tsudálhozók*: ni ni! be szép! ejnye!
2. *Bátorítók*: no no! nosza! rajta!
3. *Panasztók*: jaj! óh jaj! kár!

4. *Óhajtók*: óh! bártsak! vajha! haj!
5. *Örömjelentők*: uttzu! ujjú! ijjuhujj!
6. *Mutatók*: lám! ni! 's a' t. 's a' t.

§. 95.

Egykét Szórendelési Jegyzés.

I. A' Meghatározott Articulushoz, a' mint feljebb láthatni, a' Tulajdonnevek előtt nints helyje. P. o. Károly, György, Kádas, nem: a' Károly, a' György, a' Kádas.

1. *Kivétel*. A' Hegyek és Folyók Nevei előtt a' Meghatározott Articulus mindenkor megkívántatik. P. o. a' Duna mellett voltam; a' Hernádot még nem láttam; a' Karpátokra el fogok menni; az Alpesekről jött.

2. *Kivétel*. Ha a' Tulajdonnév Többszörben áll, az Articulus el nem maradhat. P. o. Éljenek a' Sándorok.

3. *Kivétel*. Ha a' Tulajdonnév előtt a' Mássalérhető Articulussal áll. P. o. a' szép Pest.

II. A' Keresztnevek a' Nemzetség- és Vezetékneveknek utána tétetnek. P. o. Jánoki Ferentz.

III. A' Meltóságot, Tisztséget 's Hivatalt 's a' t. jelentő nevek a' Nemzetség- és Vezetékneveknek eleibe, a' Keresztneveknek pedig utána helyheztetnek. P. o. Báro Széplaki, Alispány Kálnoki; Hadnagy Erős, Vámszedő Lovász, Mátyás Király, Leo Pápa, Mátyás Kovács.

IV. Azon Mondásokban, a' mellyek valamely helyre vagy dologba való Mozgást jelentenek, 's feleletül ezen kérdésre: hová? a' -ba, -be, -ra, -re Utóljárókkal élünk. P. o. Pestre, Budára, Posonyba, a' mezőre, a' kertbe ment; a' kést szívébe dőfte.

V. Azon Mondásokban ellenben, a' mellyekkel valamely helyen vagy dologban való Lételt fejezünk-ki, 's ezen kérdés után: hol? a' -ban, -ben, -n, -an, -on, -en Utóljárókat használjuk. P. o. Pesten, Budán, Pozsonyban, a' mezőn, a' kertben volt; a' könyvekben meg nem találtam.

Némelly r végű Városok 's Faluk nevei az n helyett t-ét vesznek-fel. P. o. Győrött, Világosvárott, Leányvárott volt. *Felkötött*

Második Szakasz.

A' Levelek közönségesen.

I. R é s z.

A' Levélírásmód.

A' Levél távollévőkhez intézett Íromány, 's a' négy-szemköztí szóbeli Beszélgetést kipótolja; vagy is a' Levelet úgy tekinthetjük, mint két egymástól távol lévő Személynek szóbeli Beszélgetését; megkívántatik azért, hogy a' Levélben azon Hang uralkodjék, mellyen az Olvasóval beszélünk.

A' honnan a' Természetiség anuyiban tulajdona a' Levélnek, a' mennyiben azt a' környülállás, a' társasági tekintet és rang megengedi.

Mivel az Íráshoz nagyobb szokott lenni a' készülés, mint a' szóbeli Beszédhez, 's a' Levél nagyobb figyelemmel olvastatik 's ítéltetik-meg, mint szóbeli Beszédünk kifejezései: azért a' Levélírásmód sok Szót, sok Szóllásmódot nem szenved, mellyel a' közönséges Beszédben szabadon élünk. A' Levélírásmód nagyobb szorgalmat kíván a' gondolatok kiválasztásában 's felruházásában; mindennel, a' mi az alatonnyal határos, ellenkezik; 's a' Levél neve alatt csak olyan Beszédet érthetünk, a' millyent jól nevelt 's jóérköltű emberek folytatna egymás között.

A' helyes Levélíráshoz nem elég a' hibátlan, értelmes és világos Írásmód; hanem Gyakorlás és az emberi szívek Esmerete, különösen pedig azon Személynek, a' kinek írunk, és azon Tárgynak, a' mellyről írunk, tekintetbevétele is megkívántatik. Hogy az Emberesmeret a' Levélírónak nagy hasznára van, azt senki sem tagadja; mert minden Nemnek, minden Életkornak, minden Rendnek külömbféle tulajdonságai vannak; 's mindenkinek különös temperamentum, különös hajlandóságok, különös előítéletek sajátjai. Mind ezeket észszel kell tartanunk, ha attól mentek akarunk lenni, hogy Levelünknek sikeretlen, vagy éppen tzelunkal ellenkező következése ne legyen.

A' Személyre nézve fontoljuk-meg a' következőket:

1. Esmer-e az, a' kinek írunk.
2. Előjárónk-e.
3. Barátunk-e vagy Ellenségünk.
4. Atyánkfia-e, gazdag 's nagytekintetű-e.

Ha Esmeretlennek írunk, azon legyünk, hogy a' nem kedvező benyomásokat eloszlassuk; mentegessük Levelünk kezdetén bátorságunkat, hogy mint Esmeretlennek írunk; hozzuk-elő, hogy ezen Tárgyban senkitől jobb tanácsot, senkitől fundamentomosabb oktatást 's utasítást nem várhattunk. Az Olvasónak Rokonjaival 's Barátjaival való esmeretségünk, egy Haza, a' Tisztségnek, Hivatalnak 's a' t. egyenlősége, mind olyan Tárgy, mellynek említését ezen esetben hasznunkra fordíthatjuk. Szóval, ne hagyjunk semmit-el, a' mi által másnak hajlandóságát megnyerhetni reményljük.

Illetlen volna a' mondottak említése azon Személynek írt Levelünkben, a' kinél valamiért esedezőnk. Elég itt bátorságunkat mentegetni, kérelmünket egyszerűen, de fundamentomosan előterjeszteni, 's az Olvasót haládatosságunkról előre bizonyossá tenni.

Ha Előjáróinknak írunk, mindenkor azon arányasságot 's külömbséget kell szem előtt tartanunk, melly közöttök 's köztünk fenáll. A' Főbbek Leveleiben az udvarisággal jelentő kifejezéseket ne halmozzuk; hanem szerényen 's világosan adjuk-elő a' dolgot. Nagy Kegyességekben való külömbös bizodalunknak 's fényes elmebeli tehetségeikről való nagy vélekedésünknek 's hasonló indítóokoknak említése nem lesz sikeretlen. Némelly Nagyoknál azon környülállás előhozása, hogy jószágaikban volt szefentsénk születni, nagy hasznunkra szolgálhat.

Ha személyes Esmerőseinktől már kaptunk Levelet, akkor ennek Hangjához alkalmaztassuk Írásmódunkat.

A' midőn írunk, azt képzeljük, hogy személyesen beszélünk a' Levél Olvasójával, ha tehát annak véralkatját, (temperamentumát) 's characterét esmerjük, ezek szabjanak rendet, a' mennyiben lehet, Írásunk módjának. Az enyelgő Levél csak vídámkedvű embernek tetszhetik, a' sokfoglatosságúnak röviden, a' komolynak és korosnak méltósággal 's untató szószaporítás nélkül írjunk; a' szomorúnak, szenvedőnek szerentsés esetekről, vígságokról említést ne tegyünk. Nagytekintetű Esmerőseink eránt jelentsük ki tiszteletünket, de földig le ne alázzuk magunkat, 's a' Levelet hízelkedéssel ne tetézzük. De ezeknek elhagyása a' hiú 's kevély embereknél nem volna tzeléranys; mert ezek kedvelik megalázásunkat, 's örömet olvassák önditséreteket,

melly okból megkívántatik, hogy ezekből ügyesen tsepegtessünk valamit a' nekik küldendő Levelekbe.

Sokkal nagyobb figyelemmel kell azoknak írunk, kik az illetőnél magok felől többet nem tartanak, nehogy az, a' ki hízelkezéssel kívánna kedveket 's hajlandóságokat megnyerni, tőlök mint szemtelen kinevettessek.

A' Szépnemhez intézett Leveleinkben hízelkednünk kell a' hiúságnak. A' Szépnem kedvelli a' ditsérest és enyelgest, 's egy kellemetes tréfa minket kegyelmébe ajánlhat, 's örökre kedvesekké tehet előtte. De, ha talám korosabb Asszonyiságtól kérnénk is valamelly dologban tanácsot, őrizkedjünk, több esztendei tapasztalására hivatkozni; ez legérzékenyebb pont a' Szépnemnél, melly mindenkor ifjabbnak kíván látszani.

Az Erdemek illendő előhozása is használhat; mert egy Erdemekkel teljes ember legfőbb tiszteletünkre méltó.

Vegyük tekintetbe a' szerentse állapotját is. Igaz ugyan, hogy a' gazdagság valódi elsőséget senkinek sem ad, de kevés gazdag találhatik, a' ki azt elhinné. Ezen esetben hagyjuk őket véleményeknél, 's meg nem fogjuk őket sérteni. Mivel tehát a' hiúság elválatatlan társa a' gazdagságnak; ő erantek való viseletünket inkább szerentsejük állapotjához, mintsem társasági helyheztetésekhez alkalmaztassuk.

Atyámfainak 's Barátjainknak olly Kifejezésekkel, olly Hangon írjunk, a' mellyen négy szem közt szoktunk velek beszélni. Szóllásmódunk szívünkbelől ömledő, tiszta, természetes legyen.

A' saját dolgainkat tárgyozó Leveleket, midőn tudniliik, vagy állapotunk felől tudósítunk valakit, vagy mástól megnyerni kívánunk valamit, nagy figyelemmel írjuk; mert ezek balúl vélekedő emberek kezeibe juthatnának, a' mi pedig írva van, írva marad; ezekben magunkról a' legszerényebben szóllunk, tulajdon érdemeinket, ha tsak különös szükség nem kívánja, ne emeljük; gyakori önemlegetésünk nagy önszeretetünket árulna-el; őrizkedjünk leginkább másokkal egybehasonlítani magunkat. — Az efféle Levelekben röviden fejezzük-ki gondolatjainkat, 's tsekélységekkel a' Levelet ne hosszabbítsuk. Ha valamelly szerentseben részesültünk: ne tulajdonítsuk azt Erdemeinknek; mert tsak akkor tartatik az ember szerentsejére méltónak, ha szembe nem tűnteti, hogy azt megérdemelni véli.

Mennél fontosabb a' dolog, a' mellyet megnyerni óhajtunk, annál nagyobb udvarisággal írjunk. Ezen Levelekben a' hibátlan és folyó Irásmód kiváltképen szükséges. — Mivel pedig az emberek nem kötelesek teljesíteni kérésünket;

az okosság azt tanácsolja, hogy őket legalább annak megtételére birni törekedjünk, a' mi nekik nagy alkalmatlanságot nem okoz.

Ha valakinek jótéteményjeit köszönjük, azokat magasztalni nem árt, tsak ez által az igazságot meg ne sértjük; mert a' háládatos Jóltévőjének további Pártfogására 's Keggyességére számot tarthat. Hogyha talám Jóltévőknek már tettünk is szolgálatot, azt ne említsük, sőt Szolgálatra való készségünknek említése is felesleges.

Ha valakit megbántottunk: legjobb megbékélésre vezető mód, elkövetett hibánkat őszintén megvallani, megbánni 's a' megsértettet arról bizonyossá tenni, hogy mindent el fogunk ezután távoztatni, a' mi a' megbántásra szolgálhatna alkalmatosságot. Ha az igazsággal nem ellenkezik, ifjúságunkal vagy hirtelenkedésünkkel mentegethetjük magunkat. Ha a' környülállás úgy hozza magával, a' megbántottnak értésére adhatjuk, hogy neki sem volt egészen igaza, mindazáltal ezen pontot igen gyengén érentsük, nehogy újlag adjunk okot a' megsértésre.

Ha tapasztaltuk, hogy az illyen eset másoknál is tudva van, igyezzünk önrészünkre hódítani azokat, mellyhez úgy jutunk legkönnyebben, ha jobb véleményt gerjesztünk bennük a' jelen esetről, 's kinyilatkoztatjuk, melly kellemetlenek előttünk a' történetek. Előhozhatjuk azon indítóokokat is, mellyek az efféle tselekedetre mintegy kúszserítettek bennünket.

A' Levélben a' gondolatoknak is helyesen 's természetesen kell egymás után következni; minekelőtte tehát az Iráshoz főgnánk, vegyük jól gondolóra azon Tárgyat, a' mellyről írni akarunk, hozzuk a' szükséges rendbe, hogy azt egy tekintettel általnézhessük. Legtanácsosabb: gondolatjainkat papirosra feljegyezni, ismételve elolvasni, 's a' megkívántató jobbításokat megtévén, a' Levelet tisztára leírni.

A' Kezdet, melly nem minden Levélben szükséges, rövid legyen, 's messze tárgyáról ne szólljon; a' Berekesztes hasonlóképen rövid legyen.

A' Levél helyessége minden Szónak megkívántató Beütivel való Irását, annak a' sor végén (ha a' szükség úgy hozza magával) helyes Megszakítását, 's a' Különböztető Jelek helyes használatát megkívánja. — Sokan a' Mondást tsak félig írják-ki, 's Szünetvonást (—) tesznek utána; de képes-e az Olvasó mindenkor kipótolni az elhagyottat? — A' helytelen Irás és a' Különböztető Jelek elhagyása, vagy helytelen használása a' jártas szemet megsérti, 's ezen hifa-

nyokból az Olvasó az Írónak ügyetlenségét 's műveletlenségét szokta következtetni.

Ne éljünk esmeretlen, (megavúlt vagy igen új) vidéki vagy idegen Szókkal, a' mennyiben Nyelvünk a' jelenvaló ideának felruházására elegendő; kerüljük az idegen Nyelvekből költsönözött Mondásokat; mert nem mindenkor tudhatjuk, hogy az Olvasó ezen idegen Nyelvben jártas.

A' Kezdőnek azt tanácsolhatni, hogy írásbeli Foglalását eltevéen, azt egy kis idő múltával olvassa-el, önmaga fogja akkor a' hibákat fellelni, 's szemébe fog tűnni, mi volt a' Levél helyességének hiánya. Mennél tisztább az ilyen első Foglalás, annál jobban volt az Író az Íráshoz elkészülve; a' változtatások 's kitérülések az elmének nem a' megkívántató állapotban való voltát jelentik.

A' Kezdőt a' Levélírásmód kimivelésében nem kevésse segíti:

1. A' hibátlan Írómányok olvasása.
2. Az Öngyakorlás. Készítsen p. o. a' kezdő kivonatokat; tegye a' kötött Beszédet folyó Beszédre által; próbálja az olvasott Elbeszélést emlékezetéből leírni; használja az indulatok nyugalmanak 's az elme vidámságának kedvező pillantásait, 's írja-le ilyenkor támadó gondolatjait.

II. R é s z.

A' Levelek belső Formáságai.

A' Levélnek vagy akármely írásbeli Foglalásnak tsinossága tiszta, fejeér 's rendszeren körülnyírt Papirost, 's jó fekete Tentát kíván. Ha az Írást Porzóval behintettük, azon legyünk, hogy az ott ne maradjon, nehogy az Olvasó annak ledörzsölésével vesztesse idejét. A' Főrangúaknak küldendő Levelekben tanatosabb Porzóval nem élni, hanem inkább várakozni, míg a' Tenta megszárad. Az Írás tisztasága hasonlóképen ajánlatik; illetlen volna a' Tentapetsétekkel és Igazításokkal tele Levelet elküldeni.

Írjunk, a' mennyire tőlünk kitelik, olvashatóan, tegyünk inkább nagyobb, mint igen kis betűket. A' Levelet úgy írni, hogy az Olvasónak nagy munkájában kerül annak tartalmát megérteni, vagy épen minden törekedésének ellenére azt megfejteni nem képes, sokkal illetlenebb 's rosszabb, mint homályosan beszélni; mert a' jelenlévő Beszélőt ismételve kérdezhettük, ha, a' mit mondott, nem értettük, nem úgy a' távollévő Levélíró. A' szép kézírás

nem kevésse ajánló, tsak haszontalan vonásokkal ne fátyolozzuk betűnket.

A' hivatalbeli és atyafiságos 's barátságos Leveleknek Postapapirost szoktunk használni; de, hogy a' főrangú Személyeknek hollandiai vagy Velinpapiroson írjunk, az illendőség hozza magával.

A' Főrangúakat kiváltképen külömbféle szerentsekívánások alkalmatosságával aranyszélű Papiroson írt Levekkel megtisztelni, megavúlt szokás, 's már ma az efféle Papiros többnyire tsak Szerelemleveleknek használtatik. Negyed- vagy nyoltzadíven tsak meghitt Barátok írhatnak egymásnak.

Nagy illetlenség volna a' Papirost egészen beírni, de fél Lapokat tisztán hagyni szinte szükségtelen. A' Czím a' Papiros szélétől mintegy négy újjnyi távolságra kezdhetjük, 's a' Lapnak bal 's alsó részén szintannyi tisztát kell hagynunk. Ezen tisztát Tisztelethelyeknek (Respectplatz) szokták nevezni.

A' Czím és a' Levél kezdete közt annyi hely maradjon tisztán, a' mennyit a' Papiros felszéle 's a' Czím közt hagyunk. Mennél nagyobbbrangú az, a' kinek írunk, és mennél több tisztelettel tartozunk neki, annál nagyobbak legyenek a' Tisztelethelyek.

A' második 's harmadik Lapon az Írást ne ott kezdjük, a' hol az első Lapon a' Czím van írva, hanem a' Levél első Rendjének erányjában.

A' Levél végén úgy intézzük dolgunkat, hogy a' Végczím és a' Névaláírása közt elegendő hely maradjon, melly tiszta hely annyival nagyobb legyen, mennél nagyobbbrangú az Olvasó. Ezen ürességen az Aláírásig vonást is húzhatunk, nehogy, ha Levelünk történetből idegen kézre jutna, valaki Nevünk Aláírásával viszszaéljen.

A' Levél, a' mint feljebb mondatott, olvasható kézírás kíván; de annyival inkább megkívánja azt a' Névnek 's helynek Aláírása; ki nem menthető gondatlanság a' Nevet olvashatatlan vagy épen betűkhöz sem hasonló vonásokkal aláírni.

Ha Esmeretlennek írunk, Tiszttségünket, Hivatalunkat 's a' t. tsatoljuk Nevünk Aláírásához, ezeket valamint Vezeték- 's Keresztnévünket egészen írjuk-mi, kiváltképen ha főbbrendű az Olvasó.

Sokan Leveiknek hánytvetettségét ezen Szókkal: „raptim, sietve” mentegetik; ezen mentegetés illetlen, ha a' sietségnek valódi oka volna is.

Az Utánírás, melly rövidítve U. Í. vagy P. S. (Postscriptum) betűkkel jeletetik-meg, hasonlóképen helytelen 's

vigyázatlanságunkat és gondatlanságunkat árúlja-el. Ezzel kiváltképen a' Nagybakkhoz írt Levelekben ne éljünk; de ha feledékenységből elhagytunk is valamit; ne sajnáljuk kis fáradságunkat, 's beiktatván az elmaradhat illő helyjére, írjuk még egyszer le a' küldendő Levelet.

A' Levelet saját kezünkkel írni legillendőbb; de Nagyjaink 's Kereskedőink és mások, kiknek Levelezése nagy kiterjedésű ezt nem tehetik, 's azért a' Titoknokjaik és Segédjeik által írt Leveleknek csak Neveiket írják saját kezeikkel alá; azokat pedig az e' végre készített Könyvbe lemásoltatják, hogy, ha a' szükség kívánja, tartalmaikat mindenkor megtudhassák. A' Kereskedők és Esmerősök a' tévedés eltávoztatása tekintetéből a' Levél első lapjának bal részén az Olvasónak Nevét, jobb részén pedig a' Helyet, Havat, Napot és Esztendőt jegyzik-fel. — A' Kérelemlevelekben 's más Nagyok- 's Előljárókhöz küldendő Irásokban a' Helyet, Havat, Napot és Esztendőt a' Névalírás eleibe kell tennünk; arra pedig főképen figyelmezzünk, hogy sem az említett Tárgyak, sem a' Végezmény vagy az első Titulusnak ismétélése el ne maradjon.

Ha azon Hely, a' hová a' Levél menendő, vagy a' honnan küldetik, esmeretlen, vagy több hasonlónevű Hely található, akkor azt a' Folyó, Hegy vagy Város nevének feltételével közelebről meghatározni szükséges. P. o. Sajtó-Keresztúr, Bodrog-Keresztúr, Kassa-Ujfalú 's a' t.; mert az első esetben a' Levél könnyen eltévedhetne, a' másodikban pedig a' Válaszoló nem tudná hová útasítani Válaszát.

III. R é s z.

A' Levelek külső Formaságai.

A' főrendű Személyeknek írt Levelek többnyire nyoltzadrébe szoktak összehajtatni. A' közönséges Levelek tizenhatodrébe való egyszerű összehajtatása legillendőbb 's legalkalmasabb. A' különböző mesterséggel összehajtogatott Levelek felbontásakor a' Vevő türelmét gyakran elveszíti, gyakran pedig az Írást el is tépheti, mellyre nézve a' Levelek mesterséges összehajtogatása nem tanátsoltatik.

Azoknak, kiknek tisztelettel tartozunk, mindenkor Borítékban küldjük Levelet; azon Levelek is megkívánják a' Borítékot, mellyeknek három Lapja be van írva, mert könnyen megeshetnék, hogy az Irásnak egy része a' petsé-

telés által olvashatatlaná tétetnék, vagy a' felbontáskor megszakítatnék.

A' Borítékot tiszta fejr, de se vékonyabb Papirosból, mint a' Levél, se igen durvából ne tsináljuk, az igen vékony könnyen elkopik, 's gyakran annyira általlátszó, hogy az alatta lévő Irás is elolvasható. A' Boríték tisztaságára is különös figyelemmel legyünk.

A' magyarul írt Levelet magyar Felülírással elküldeni legillendőbb. A' Vezeték- 's Keresztnevet 's a' Lakhelyet, a' mennyiben lehet, írjuk nagybatska betűkkel, vagy, ha a' hely nem engedné, húzzunk vonást alatta, hogy szembe-tünőbb legyen. Az ilyen 's hasonló Neveknél: Molnár, Kovács, Lakatos, nem csak a' Keresztnevet, hanem a' Tisztséget, Hivatalt, Mesterséget 's a' t. pontosan jegyezzük-fel, különben a' Levél eltévedésére könnyen adhatunk alkalmatosságot. Ide tartozik az is, a' mi a' hasonlónevű Helyekről az 50-dik lapon mondatott. A' nagyobb Városokba küldendő Levelek Borítékjára az útszának nevét 's a' Háznak számát feltenni szükséges, kivéven a' közönségesen esmert Főrendűek Leveleit.

Valamint a' Levél Belsőjének, úgy a' Felülírásnak is tisztának, minden vakarás és igazítás nélkül valónak kell lenni, melly könnyen lehetséges; mivel, ha talám hibát ejtenék is, egy új Borítéknak készítése 's egy Felülírás nem sok időnkbe kerül.

Ezen szók: „cito, citissime” bizvást elmaradhatnak; mert ezek kedvéért a' Levél egy pertzel sem érkezik hamarabb az illető helyre.

A' Petsételésről és Postabérről ezeket kell megjegyezünk: a' Nagyokhoz, Előljárókhöz, 's azokhoz küldendő Leveleket, a' kiknek tisztelettel tartozunk, veres Spanyolviaszszal petsételjük; a' különbözőféle színűvel csak jó Barátok petsélhetik egymásnak írt Leveleiket; fekete viaszszal petsételt Leveleket szinte csak Barátjainknak 's Atyáinkfiainak küldhetünk, nem pedig Idegeneknek, annyival kevésbé nagyobb Rendben lévőeknek.

Ostyával csak az úgy nevezett Billétek petsételtethetnek, de a' Kereskedők 's más Polgárok tiszti Leveleiket is Ostyával szokták petsételni.

A' fontostartalmú Levelet, midőn attól félünk, nehogy valamely titkunk kinyomozása miatt felbontassék, elsőbb Ostyával 's ennekutánna Viaszszal petsételni nem sikeretlen, mert az Ostya a' Papirostól nem olly könnyen elválható, mint a' Viasz. A' Petsételéskor pedig arra kell vigyáznunk, hogy a' Borítéknak négy hegyét a' Viasz jól összefogja,

nehogy önmagunk adjunk valaki újvágyának alkalmat a' Levél feltörésére. Hogy a' Petsét nyomása tiszta fótatlan legyen, a' Viaszt ne kíméljük, 's jól dörgöljük-szét a' Papiroson.

A' Nemesi Rend czímeres Petsétnyomókkal él, a' Polgáriak pedig, tetszések szerint tisztjek, művek vagy mesterségek jelképével metszetnek magoknak Petsétnyomókat. A' Petsétnek fonák felnyomása vigyázatlauságnak a' jele, 's illetlen.

A' Levelek vagy Expressussal, vagy Alkalmatossággal, vagy Postán szoktak küldetni. Ha az Expressusnak a' vitel árát megfizettük, azt a' Borítékra feljegyezni el ne mulassuk, nehogy kétszer kívánja a' vivő fáradságának jutalmát. — Nagyrangú Személynek Levelet alkalmatossággal küldeni, vagy abba tovább küldés végett más Levelet zárnai nem illik. — Ha saját dolgainkban írunk valakinek, a' Postabért meg szoktuk fizetni, melly a' Borítékon balfelől ezen olasz szóval „franco” jegyeztetik-meg.

Ha a' Levélbe Pénzt, Váltólevelet 's a' t. zárunk, vagy ahoz valamely Tsomót (Paquetot) mellékelünk, azt a' Borítékra szinte balfelől feltenni szükséges. P. o. Benne 200 Vft. vagy: Ide mellékelve egy Ládátska 's a' t.

IV. R é s z.

A' T i t u l u s o k.

Sokan a' Titulusokkal keveset gondolnak; de sokan annyit tartanak azok felől, hogy, ha nekik kisebb Titulust adnánk, nem kedvezően ajánlanók magunkat. Az illendőség azt hozza magával, hogy kinekinek az ötet illető Czímelt adjuk meg. Azon hiú 's kevély emberekre való nézve pedig, kik az őket illetőknél nagyobb Titulusokra vágnak, az okosság azt tanátsolja, hogy e' részben indulatjok 's hajlandóságaikhoz alkalmazzassuk magunkat.

Minden Titulus négy tárgyat foglal magában: a' Megszóllítást, a' Levél folyamatjában való Nevezést, az Aláírást és a' Felülírást, mellyeknek bizonyos arányosságban kell egymáshoz állani.

Ha valaki több Titulust visel, akkor a' legfőbbet használjuk. P. o. Ha a' Püspök egyszersmind Belső Titkos Tanátsos, Czímje ez: „Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő” mint Püspöknek pedig: „Méltóságos és Fő Tisztelendő.” Ha az Ügyész egyszersmind Táblabíró, a' „Tekintetes” Titulus-

sal szóllítatik-meg. — A' Megszóllításhoz többnyire Melléktitulus is járul. P. o.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Fő Szolgabíró Úr,
Jóakaró Uram!

Az Aszszonyok Férjeiknek Titulussaiban részesülnek. Ha főbbrangú Aszszony alsóbbrendű Férjfiúnak Hitvесе, születési Titulussát megtartja. P. o. A' Grófné Grófné marad, ha alrendű Nemeshez ment is férjhez.

A' Levél folyamatjában való Megnevezés és a' Végezm többnyire a' Megszóllítás mássalérthetőjéből formált magábanérthető. P. o. Méltóságos, a' Levél folyamatjában: Méltóságod; Nagyságos, Nagyságod. De gyakran a' Megszóllítással a' Levél folyamatjában is élünk. P. o. ezekkel: Tekintetes Úr, Tisztelendő Úr, Nemzetes Úr 's a' t.

A' Berekesztésnek Formái különbélék: Nagy Kegyelmebe, Uri Kegyelmebe 's a' t. ajánlott, tartozó mély tisztelettel, tökéletes tisztelettel 's a' t. vagyok, holtig maradok, életem fogytaig maradok, élek, halok; nagy Kegyességébe, Uri Kegyességébe, Kegyességébe ajánlott, 's a' t. vagyok, maradok 's a' t.

Az Aláírást nézve polgári Helyeztetésünket leginkább pedig a' Levél Olvasójától való függésünket vagy függetlenségünket kell tekintetbe vennünk. P. o. egy kisebbrangú a' főbbrangú Személynek írt Levelet így alá nem írhatja: kész szolgálja, vagy köteles szolgálja; hanem így: aláztatos szolgálja.

Atyánkfiainak 's Barátjainknak írt Leveleinkben a' szívnek szelídebb érzetei szóllanak, ezeknek tehát a' Megszóllításban, Megnevezésben és Aláírásban rendet szabni nem szükséges.

A' Levél-felülírásokat lásd a' Toldalékban.

Külömbféle Titulusok a' betűrend szerint.

A.

Academiai Oktató:

Nemzetes, Tudós Oktató Úr,
Nagy jó Uram!

Adószedő, Fő: }
Al - Adószedő: }
Al - Jegyző: } lásd Vármegyetisztek.
Al - Ispány: }
Al - Szolgabíró: }

Apát:

Fő Tisztelendő Apát Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Apátza:

Tisztelendő Aszszony,
Nagyra betsülendő Aszszonyom!

Apátza-Fejedelemaszszony:

Fő Tisztelendő Fejedelemaszszony,
Nagy Kegyességű Aszszonyom!

B.

Báró:

Méltóságos Báró,
Nagy Kegyességű v. Nagyságos Uram!

Báróné:

Méltóságos Báróné,
Nagy Kegyességű v. Nagyságos Aszszonyom!

Belső Titkos Tanácsos:

Nagy Méltóságú Belső Titkos Tanácsos Úr,
Kegyelmes Uram!

Bíró, Városi:

Nemzetes, Nagyerdemű Bíró Úr,
Nagy jó Uram!

C.

Cancellaria, Magyar Udvari:

Fő Méltóságú Magyar Királyi Udvari Cancellaria,
Nagy Kegyességű Uraim!

Collegiumi (Protestans) Oktató:

Tiszteletes, Tudós Oktató Úr,
Nagy jó Uram!

Császár: lásd Király.

D.

Doctor, Orvos:

Tekintetes Orvos-Doctor Úr,
Nagy jó Uram!

E.

Erdélyi Fő-Kormányzék:

Nagy Méltóságú Erdélyi Királyi Fő-Kormányzék!

Érsek:

Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő Érsek Úr,
Kegyelmes Uram!

Érsek, Esztergomi: lásd Primás.

Esküdt: lásd Vármegyetisztek.

Esperest:

Fő Tisztelendő Esperest Úr,
Nagyra betsülendő Uram!

F.

Fejedelemaszszony, Apátza: lásd Apátza-Fejedelemaszszony.

Fenyítő Törvényszék:

Tekintetes Fenyítő Törvényszék!

Fő-Adószedő: }
Fő-Jegyző: } lásd Vármegyetisztek.

Fő-Ispány:

Méltóságos Fő-Ispány Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

G.

Generalis Vicarius:

Fő Tisztelendő, Nagyságos Generalis Vicarius Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Gróf:

Méltóságos Gróf,
Nagy Kegyességű v. Nagyságos Uram!

Grófné:

Méltóságos Grófné,
Nagy Kegyességű v. Nagyságos Aszszonyom!

Gazdatiszt: lásd Tisztartó, Kasznár, Ispány.

H.

Hadi Fő-Kormányzók:

Tekintetes Hadi Fő-Kormányzók!

Hadnagy:

Nemes és Vitézlő Hadnagy Úr!

Helytartó Tanács:

Felsőcsékes Örkös Császári és Királyi Austriai Fő-Hertzeg, Nádor-Ispány Úr!

Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács,
Kegyelmes Uram, Nagy Kegyességű Uraim!

Hertzeg:

Fő Méltóságú Hertzeg,
Kegyelmes Uram!

Hertzeg Császári Királyi:

Felsőcsékes Császári Királyi Fő-Hertzeg,
Kegyelmes Uram!

Hétszemélyi Tábla:

Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék!

Hétszemélyi Táblabíró:

Méltóságos Hétszemélyi Táblabíró Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

I.

Ítéző Mester:

Tekintetes és Nagyságos Ítéző Mester Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Ispány, Gazdatiszt:

Bizodalmas Ispány Úr!

K.

Kamara:

Nagy Méltóságú Magyar Királyi Udvari Kamara!

Kapitány:

Tekintetes és Vitézlő Kapitány Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Káptalanbeli:

Fő Tisztelendő, Nagyságos (p. o) Szent Széki Bíró Úr,
Kegyes jó Uram!

Kasznár:

Nemzetes Kasznár Úr! vagy:
Teljes bizodalma Kasznár Úr!

Kereskedő:

Nemzetes Úr! vagy:
Teljes bizodalma Uram!

Kerületi Tábla:

Tekintetes Kerületi Törvényszék!

Kerületi Táblabíró:

Tekintetes Nemes Nemzetes Kerületi Táblabíró Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Király:

Felsőcsékes Császár és Apostoli Király,
Legkegyelmesebb Uram!A' folyamatban: Császári és Királyi Felsőcsékes
Aláírás: Alázatos és örökösűségű Jobbágya.

Királyi Tanácsos:

Tekintetes Nagyságos Királyi Tanácsos Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Kisaszszony, Gróf vagy Báró:

Méltóságos v. Nagyságos Grófné! vagy Bároné! vagy:
Méltóságos v. Nagyságos Kisaszszony!

Kisaszszony, Nemes:

Tekintetes Kisaszszony! vagy:
Nemes Kisaszszony!Kormányzók, Erdélyi Fő: lásd Erdélyi.
Kormányzók, Hadi Fő: lásd Hadi.

L.

Levéltárnok, Dicasterialis:

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Levéltárnok Úr,
Nagy jó Uram!

M.

Mesterember:

Bizodalmas (p. o.) Szabómester Uram!

Mívész:

Kedves drága Rajzoló-mester Úr!

N.

Nádor-Ispány:

Felséges Örökös Császári és Királyi Austriai Fő Hertzeg,
Nádor-Ispány Úr,
Kegyelmes Uram!

Nemes Aszszonyság:

Tekintetes Aszszony,
Jóakaró Aszszonyom!

Nemes ember:

Nemes, Nemzetes és Vitézlő Úr,
Jóakaró Uram!

Normalis Oskolabeli Oktató:

Teljes bizodalmű Oktató Úr!

O.

Oktató, Academiai: lásd Academiai.

Oktató, Universitási:

Tekintetes Tudós Oktató Úr,
Nagy jó Uram!

Oktató Collegiumi: lásd Collegium.

Orvos-Doctor: lásd Doctor.

P.

Pap, Tábori:

Tisztelendő Úr,
Nagyra betsülendő Uram!

Polgár:

Kedves drága Úr!

Polgári Törvényszék (a' Vármegyén).

Tekintetes Polgári Törvényszék!

Polgármester:

Nemzetes, Nagyérdemű Polgármester Úr,
Nagy jó Uram!

Prépost:

Fő Tisztelendő, Nagyságos Prépost Úr,
Kegyes jó Uram!

Predicator:

Tiszteletes Úr,
Jóakaró Uram!

Primás:

Fő Méltóságú Hertzeg Primás Úr,
Kegyelmes Uram!

Prior vagy Provincialis:

Fő Tisztelendő, Nagyságos Provincialis Úr,
Nagyra betsülendő Uram!

S.

Secretarius, Dicasterialis:

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő Titoknok Úr,
Nagy jó Uram!

Secretarius p. o. egy Püspöknél:

Tisztelendő Titoknok Úr,
Nagyra betsülendő Uram!

Senator:

Nemzetes Nagyérdemű Városi Tanátsnok Úr,
Nagyra betsülendő Uram!

Szerzetes Pap:

Tisztelendő Lelki Atya!

Stabalis Tiszt:

Nagyságos (p. o.) Fő-Stázsamester Úr,
Kegyes jó Uram!

Strázsamester:

Vitéz Strázsamester Úr!

Superintendens:

Fő Tisztelendő Superintendens Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Számvevő, Dicasterialis:
Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Számvevő Úr,
Nagy jó Uram!

T.

Táblabíró: lásd Vármegyetisztek.

Tanátsos, Királyi: lásd Királyi.

Tanátsos, Udvari:

Méltóságos Udvari Tanátsos Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Titkos Belső Tanátsos: lásd Belső.

Titkoknok: lásd Secretarius.

Tisztartó:

Nemzetes Tisztartó Úr! vagy:
Teljes bizodalumú Tisztartó Úr!

Törvényszék:

Tekintetes Törvényszék!

U.

Udvari Cancellaria: lásd Cancellaria.

Udvari Kamara: lásd Kamara.

Udvari Tanátsos: lásd Tanátsos, Udvari.

Universitásbeli Oktató: lásd Oktató.

Ügyész:

Nemzetes Ügyész Úr,
Jóakaró Uram!

V.

Városi Tanáts:

Nemes Városi Tanáts!

Városi Bíró: lásd Bíró.

Vármegye:

Tekintetes Nemes Vármegye! vagy
Tekintetes Nemes Közönség!

Vármegyetisztek:

Az Al-Ispányoknak Címje ez:

Tekintetes, Nemes, Nemzetes és Vitézlő Al-Ispány Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

A' Főtiszteknek és Táblabíráknak:

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő (p. o.) Fő-Szolgabíró Úr,
Jóakaró Uram!

Az Altiszteknek:

Nemes, Nemzetes és Vitézlő (p. o.) Esküdt Úr,
Jóakaró Uram!

Z.

Zászlós Urak:

Az Ország Zászlóssainak, kik egyszersmind Belső Titkos
Tanátsosok, Titulusa ez:

Nagy Méltóságú (p. o.) Fő-Pohárnok Úr,
Kegyelmes Uram!

Harmadik Szakasz.

K ü l ö m b f é l e L e v e l e k .

I. R é s z .

Köszöntő v. Örvendező Levelek.

A' Köszöntő Levelek örvendetes Familiainnepek, Születés- és Névnapi Üjesztendő, Menyegzők, Keresztelők, Felgyógyulás, Utról való Viszszajövetel, Előmozdítás alkalmával, 's más hasonló esetekben szoktak íratni. Ezekben szívünk érzéseit természetesen minden mesterségnélkül való Nyelv jelentse-ki. A' vidám Írásmód, 's atyafiságos és barátságos Leveleinkben a' tréfás enyelgés kellemetesebbé tesz azokat a' Vevőnek. — A' születés- és névnapi 's üjesztendők Örvendezésekben közönségesen hosszú életet, egészséget és szerentsét kívánunk; de hogy igen egyszerűek ne legyenek, a' mint a' körülállás hozza magával, az Olvasónak jótéteményjeit köszönhetjük, vagy azt kívánhatjuk, hogy ezen örvendetes innep még számtalanszor újjon meg 's a' t. — A' Menyegzőkor a' körülállásokhoz képest a' Menyasszonyinak vagy Vőlegénynek szépségét, nyajasságát, elmés-ségét, jóságát, okosságát dicsérhetjük; a' Nemzettség 's Ház-nép szaporodását 's az új állapot vígalmaival tárgyazó kívánásainkat is érethetjük. — A' Gyermekszületek 's Keresztelők alkalmával a' Gyermekágyasnak hamari jobbúlását 's erejének visszatérését óhajthatjuk, 's azt is kívánhatjuk, hogy a' Kisded korának folytával a' virtusokban és a' tudományokban előmenetelt tegyen, 's Szülőinek és Rokonjainak örömeire nevedjék. — Ha valaki súlyos nyavalyából gyógyult-fel: örüljünk ezen szerentsés esetén, 's kívánjuk, hogy ezután ilyen kedvetlen történet által ne háborgattassék. — Ha távolabb utazásáról Megérkezettnek írunk: örüljünk, hogy ezen önmulatására (egészsége helyrehozása, a' Közjó előmozdítása vagy saját haszna) végett

tett útról Övéi körébe szerentsésén visszatért. — Ha Elöljárónk nagyobb Tisztségre emeltetett: nyilatkoztassuk-ki örvendezésünket, hogy Felső Királyunk az érdemet így jutalmazta-meg, 's jelentsük-ki, hogy ezen Hivatalra érdemesebb nem választatható, 's hogy Elöljárónk jelenképen azon állásponton helyheztesse, mellyről okosságát 's fényes elmebeli tehetségeit a' legszebb díszben ragyogtathatja. Esmerősünk előtt ezen alkalommal nyilatkoztassuk-ki örömmel azon, hogy Háza népe javára illy sikerrel mozdítottatott-é, 's éreintsük, hogy ezen megkülömböztetés nyit utat a' további előlépésekre. Ezen Levelek, kiváltképen ha főrangú Személynek szólnak, lehető rövidséggel írassanak.

I.

Születésnapi Örvendezések.

1. E g y A t y á h o z .

Kedves Uram Atyám!

Ma Születése napján szívemnek legbuzgóbb érzeivel esmerem-meg, melly sokkal tartozom kedves Uram Atyámnak, 's melly szerentséssé tesz engemet kedves Uram Atyámnak szeretete.

Valóban igen háládatlan volnék, ha kedves Uram Atyámnak, ki nevelésemről és szerentsém előmozdításáról mindenkor olly hív szeretettel gondoskodott, vidám jövődöt 's minden jót ne kívánnék.

Ennekutánna minden igyekezetemet arra fogom fordítani, hogy kedves Uram Atyámnak örömeire élhessek, 's atyai szeretetére napról napra méltóbbá tehessem magamat. Számtalanszor térjenek vissza ezen vidám pillantások, hogy kedves Uram Atyám a' legboldogabb Atya örömeiben részesülhessen.

Én a' legbuzgóbb szeretettel 's tisztelettel vagyok

Kedves Uram Atyámnak

Igeháládatosabb Fia

N. N.

2. H a s o n l ó t a r t a l m ú L e v é l .

Kedves drága Atyám!

Születése innepén legelső köteletségemnek tartom, kedves drága Atyámnak jótéteményjeit, a' mellyekben már olly

bő mértékben részesültem, szívemből megköszönni. Ezt úgy vélem a' legjobban teljesíthetni, ha a' Teremtő előtt szívemet kiöntöm, 's őtet imádvá kérem, hogy kedves drága Atyámat az én, 's Testvéreim gyámolítására és vigasztalására még soká tartsa-meg. Én minden jó feltételeimet megújítom, hogy kedves drága Atyámnak a' jövőendő esztendőkből nagy örömeire lehessenek, és reménylen, hogy ez érdemessé tesz szeretetére engemet.

Jutalmazza-meg a' Mindenható kedves drága Atyámnak szíves gondosságát, 's állandó egészség legyen társa meszsze terjedő korának.

Ez a' legbuzgóbb kívánsága

Kedves drága Atyám

engedelmes Fiának
N. N... nek

3. Hasonlótartalmú Levél.

Tiszteletre méltó kedves jó Atyám!

Szent innepem volt ezen öröndetes nap, mióta emlékezhetem; mert ez adott kedves jó Atyámnak életet, nekem egy kedves jó Atyát. Elevenen lebeg előttem ezen órákban minden jónak képe, mellyben olly bő mértékben részesültem, 's ezen képzelet a' legelevenebb hálával tölti-be szívemet; de erőtlén vagyok szóval kijelenteni érzéseimet. Vegye egyedül ezen bizonyosítót kedves jó Atyám, hogy azon jótétemények emléke, mellyekben az isteni Gondviselés kedves jó Atyám által részesített, szívemben örökké fenmarad. Még sokszor érje-el kedves jó Atyám ezen szép napot! fogadja még sokszor vígadó háznépének szíves szeretsekívánásait, és ezekkel az én jámbor kívánásaimat is, a' ki mély tisztelettel vagyok

Tiszteletre méltó kedves jó Atyámnak

örökké szófagadó Fia
N. N.

4. Egy Anyához.

Kedves édes Anyám!

Ezen évnap, mellyen kedves édes Anyám született, életem napjainak legditsőbb innepe; — 's innepelhetem-e fényesebben? mintha az Istent arra kérem, hogy állandó jó

egészségben tartsa-meg kedves édes Anyámat legkésőbbi koráig, 's valamint eddig, úgy ezután is adjon erőt az anyai kötelességek beteljesítésére. Én kedves édes Anyám örömeinek nevelésére azon leszek, hogy a' jónak esmeretére, a' virtusra 's tudományokra való vezérlésemért kedves édes Anyámnak jó magamviselete 's gyermeki kötelességeim hív beteljesítése által háládatosságomat mindenkor kinyilatkoztathassam.

Midőn magamat anyai szeretetébe ajánlanám, kezei tsokolása mellett gyermeki tisztelettel maradok

Kedves édes Anyámnak

legháládatosabb Fia
N. N.

5. Hasonlótartalmú Levél.

Kedves drága Aszszony Anyám!

Hogyan tölthetném-el azon napot, melly nekem kedves drága Aszszony Anyámat adta, a' nélkül, hogy azt szíves háládatossággal ne innepelném? Ezt tselekszem ma is, 's annyival nagyobb megindulással, mivel meszsze kedves drága Aszszony Anyámtól, szavának édes hangjai füleimet nem érdekelhetik, és szeretettel 's jósággal teljes tekintetét nem láthatom.

Mindenkor érzettem ugyan, hogy a' legnagyobb jótéteményeket 's életem legjobb örömeit egyedül kedves drága Aszszony Anyám ápoló szeretetének köszönhetem; most annyival inkább érzem azt, midőn a' távolban anyai oktatásait és serkentéseit nem hallhatom. Vajha csak egy órát tölthetnék kedves drága Aszszony Anyám társaságában! — de annyival boldogabb lesz majd a' viszonzlás!

Jelenképen csak kívánásaim bizonyíthatják háládatosságomat, de szívesebb kívánások háládatosabb kebelből még nem gerjedeztek. Minden estve, minden reggel kérem a' Mindenhatót, hogy kedves drága Aszszony Anyámat a' legjobb szerentsében részesítse, drága életét még soká tartsa-meg, 's engemet olly állapotba helyheztessen, hogy kedves drága Aszszony Anyámhoz vonzó szeretetemet 's tiszteletemet tselekedettel is megbizonyíthassam, ki is kezeit tsokolva maradok

Kedves drága Aszszony Anyámnak

legengedelmesebb Fia
N. N.

6. Hasonlótartalmú Levél.

Különös tiszteletre méltó drága Anyám!

Ma ismét azon napot innepli, mellyen a' Mindenható kegyelméből az életet legelőszőr pillantotta-meg. Ki szerencsésebb ma nálam? az Isten e' napon áldott-meg a' legjobb Anyával, 's mindedig megtartá drága életét.

Ezen örvendetes emlékezet legbuzgóbb kívánásokat gerjeszt szívemben, 's ma különösen imádom a' mennyei Gondviselést, hogy meszsze terjeszsze drága Anyámnak élete napjait, 's fogyatlan áldással jutalmazza-meg anyai gondoskodását; mert mi volnék én drága Anyám nélkül? mi volnék drága Anyám szeretete 's tanácsadása nélkül? Az Ég meg fogja hallgatni könyörgéseimet; én pedig igyekezni fogok jó magamviselété 's kötelességeim hív teljesítése által drága Anyám eránt mindenkor háládatos lenni, hogy életem utolsó napjáig méltó lehessen drága Anyám Szülöttjének neveztetni, ki is tisztelettel vagyok

Kedves drága Anyámnak

legháládatosabb Fia
N. N.

7. Egy Testvér Festvéréhez.

Kedves Bátyám!

Születésed napján el nem mellőzhetem, bár rövid, de tiszta szívemből származó kívánásaim által Hozzád vonzó szeretetemet kijelenteni. Ha képes volnék azt olly tökéletesen kifejezni, valamint szeretetem igaz 's szin nélkül való: bizonyos vagyok abban, hogy örömedre lenne; de jól tudom azt is, hogy nem a' szókat, hanem akaratomat fogod tekinteni. Elj vígan 's meglegedve. Tiéd vigasztalására 's az én örömemre a' véghetetlenbe terjedjenek boldog éveid. Szeresd ezután is

Kedves Bátyám

hív Ötsédet
N.N...net

8. Egy érdemes Atyafihoz.

Tiszteletre méltó kedves drága Uram Bátyám!

Legelső kötelességeim közé tartozik, ezen napon, mellyet szívem véghetetlen örömmel innepel, kedves drága

Uram Bátyámnak minden jót kívánni; mert ambár a' háládatosság, mellyet kedves drága Uram Bátyám szeretete 's szíves jósága tsepegetett belém, nem ösztönözne is: elég ösztön azon tisztelet, mellyel kedves drága Uram Bátyámnak, mint második Atyámnak tartozom. Az én, 's mások boldogítására született kedves drága Uram Bátyámat az isteni Gondviselés, 's megtartá drága életét. Melly édes öröm meggyőződve lennem a' felől, hogy kedves drága Uram Bátyám napjait soha meg nem szomorítottam, 's érzékeny szívének bűt nem okoztam.

Vajha azon tehernek egy részét, mellyet kedves drága Uram Bátyám fáradtságos hivatalában visel, magamra vállalhatnám, hogy meglehetne mutatnom ez által, melly igen szeretem 's tisztelem kedves drága Uram Bátyámat. Engemet legszerencsésebbé tesz kedves drága Uram Bátyám, ha alkalmat nyújt kedves drága Uram Bátyámnak segítségére 's hasznára lehetnem.

En az Istent szüntelen kérem, hogy kedves drága Uram Bátyámat szent oltalmába vegye, 's buzgó tisztelettel maradok

Tiszteletre méltó kedves drága Uram Bátyámnak

háládatos Atyafia
N. N.

9. Egy Nénéhez.

Kedves drága Aszszony Néném!

Ma van kedves drága Aszszony Nénémnek Születése napja, melly nekem nagy innepem; mert tsak úgy vélem szeretetemet 's tiszteletemet kedves drága Aszszony Nénémnek kijelenteni, ha ma buzgóan imátkozom az Istennek kedves drága Aszszony Néném állandó egészsége 's virtuos élte sokáig való megtartásáért. En azon fogok lenni, hogy kedves drága Aszszony Néném nyomdokit követve, kedves drága Aszszony Néném szeretetét 's hajlandóságát megnyerhessem, mellyért is esedezvén, tisztelettel vagyok

Kedves drága Aszszony Nénémnek

engedelmes Atyafia
N. N.

10. Egy Sógornak.

Kedves drága Sógrom!

Fontos időpont előttem Születése napja; mert isteni rendelésnek nézem azt, hogy házunkhoz tartozandóvá lett kedves drága Sógrom.

Sokszor újuljon-meg ezen óhajtott Innep, 's búbanat nélkül állandó jóllétben élje kedves drága Sógrom élete napjait! ezek tiszta szívemből származó kívánásaim!

Ezzel magamat kedves drága Sógrom állandó szerete tébe 's barátságába ajánlva vagyok

Kedves drága Sógromnak

igaz Sogra
N. N.

11. Egy Nagyatyához.

Tiszteletre méltó kedves Nagyatyám!

Annyi szeretettel, annyi szívességgel viseltetett mindenkor erántam kedves Nagyatyám: haladatlan volnék tehát, ha ezen napot elmúlni engedném a' nélkül, hogy szíves örömemet ki ne nyilatkoztatnám azon, hogy az Isten drága Nagyatyámat mindeddig megtartá, 's élete pályáját némelly örömvirággal is behinté. Engedje az Isten kedves Nagyatyámnak ezen Innepnapot még számtalanszor elérni, 's tartsa meg örvendetes jó egészségben Szülőim vigasztalására még számos esztendeig.

En kedves Nagyatyámat arra kérem, részesítse ezután is tisztelő Unokáját, kit szerete mindeddig annyira boldogított, szívességében, 's legyen bizonyos abban, hogy szünet nélkül igyekezni fogok szorgalmam 's engedelmisségem által szeretetét megnyerni, 's fáradhatatlan munkásságom által a' világnak hasznos Polgárává lenni.

Ki is valódi igaz tisztelettel 's unokai szeretettel kezei tsókolása mellett vagyok

Kedves Nagyatyámnak

engedelmes Unokája
N. N.

12. Egy Jóltevőhöz.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Táblabíró Úr,
Jóakaró Uram!

A' Tekintetes Úr engemet egész életemben annyi jótéménnyel halmazni méltóztatott, hogy különös köteles-

ségemmé tettem, ezen napon határtalan tiszteletemet 's örömeim kinyilatkoztatni, hogy az Isten a' Tekintetes Úrnak olly vídam életestvét engedett.

Vajha az isteni Gondviselés azon életet, melly az emberszeretés és valódi érdemek által e' világban magát annyira megkülönböztette, még messze, messze terjesztené! 's ha a' természet ellen nem volna, kérném a' Mindenhatót, hogy azt örökre tartsa-meg.

Az Isten meg fogja hallgatni könyörgésemet, 's a' Tekintetes Úr pályáját ezután is rózsákkal hinti-be, 's megadja mind azt, a' mit a' tökéletes boldogság megkíván, a' mennyiben az e' világon tökéletes lehet.

En tsak mélyen érzett háladatosság 's tisztí kötelességeim pontos beteljesítése által hálálhatom meg a' Tekintetes Úrnak számtalan jótéteményjeit. Vegye tehát a' Tekintetes Úr kegyesen ezen bizonyosságtételt, hogy háladatosságom érzése szívemben örökké fenmarad. En magamat a' Tekintetes Úr nagy Kegységébe ajánlván, tartozó mély tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.

13. Egy nagytekintetű Elöljáróhoz.

Méltóságos 's a' t.

Nagy Kegységű Uram!

Megengedjen Méltóságod, hogy örvendetes Születése innepén mélyalázatosságú szeretsekívánásaim kinyilatkoztatásával alkalmatlankodni bátorodom.

Oltalmazza meg az isteni Gondviselés ezen új életében is Méltóságod drága életét Honunk díszeré! Hallgassa meg az Isten könyörgéseimet, 's tökéletes boldogsággal és szép áldással ajándékozza-meg Méltóságodnak meszszerjedő napjait! Ezen kívánásaimmal egy alázatos kérésemet is bátorodom egyesíteni: méltóztassék ezután is nagy Kegységében részesíteni engemet, a' ki tartozó legmélyebb tisztelettel holtig maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

14. Egy jó Barát Barátjához.

Kedves jó Barátom!

Ambár a' háziünnepi szerentsekívánások' tsak szokásnak tartatnak: bizonyos vagyok abban, hogy kedves jó Barátom ezen Levelet szokásbelinek tartani nem fogja; mert esmeri szívemet, 's meg van győződve a' felől, hogy erántam való nemes indulatja 's szeretete keblemet rokonérzettekkel tölti-be. Melly édes érzés, azoknak, kiket igazán szeretünk 's tisztelünk, szerentsét, egészséget, szép örömeiket 's boldog éveket óhajtani. Ebbeli kívánásaimmal még ezen könyörgésemet egyesítem: engedje a' Mindenható hogy kedves jó Barátom ezen fényes napot még számos esztendeig boldoglétben innepelhesse, hogy betses társaságának 's barátságának még soká részese lehessen, ki is vagyok

Kedves jó Barátomnak

igaz Barátja
N. N.

15. Egy jó Barátnéhoz.

Szeretett Barátném!

Vegye-fel szép 's jeles tulajdonságainak hódoló Leveli számába nemes szíve legbuzgóbb Tisztelőjének ezen sorait is. Kívánásokat nem fog szeretett Barátném ezekben olvasni; de az ide mellékelt tsekélység szolgáljon bizonyosággal, melly igen betses előttem minden alkalom, mellyel szeretett Barátnémnek tiszteletemet kinyilatkoztathatom.

Szeretett Barátném! nem tsak anyali szépsége, anyali nyájassága, de kiváltképen nemes szíve, virtusai és szerény magaviselete teszik szeretett Barátnémat olly igen szeretetre méltóvá, 's ezek változhatlan szerelmemnek kezesei, ki is holtig maradok

hív Tisztelője
N. N.

II.

Névnapi Örvendezések.

1. Egy Atyához.

Kedves drága Uram Atyám!

Életem legfőbb kötelességei közé számlálom minden alkalmatosságot használni, mellyel tartozó gyermeki tisz-

teletemet kedves drága Uram Atyámnak kijelenthetem. Illyen óhajtott alkalom kedves drága Uram Atyám Neve napja is, el nem akartam azért mulatni tiszteletemet 's gyermeki szeretetemet ezen ide mellékelt paquetban foglalt tsekélységgel bebizonyítani.

Engedje a' Mindenható, hogy kedves drága Uram Atyám Neve napján még számtalanszor kinyilatkoztathassam szívbeli kívánásaimat, hogy ezen szép napot mindnyájunknak örömeire meszszerterjedő esztendőkhben kívant egészségben innepelhesse. Jutalmazza-meg a' Teremtő legdúsabb áldásaival azon gondjait, mellyeket az én 's Testvéreim jávának előmozdítása okozott kedves drága Uram Atyámnak, 's boldoglét és megelégedés kövesse mindenütt kedves drága Uram Atyámat, ezért könyörög szünet nélkül.

Kedves drága Uram Atyámnak

engedelmes Fia
N. N.

2. Egy Anyához.

Kedves Aszszony Anyám!

Életem legkellemesebb napjai köze tartozik ezen nap, mellyen kedves Aszszony Anyám Neve innepét tartja; mert ezen örvendetes alkalmatossággal az ide mellékelt tsekélység által háladatosságot valamennyire kijelenthetem. Ne nézze kedves Aszszony Anyám az adomány tsekélységét, hanem inkább háládatos szívemet, mellyben kedves Aszszony Anyám eránt a' szeretet mindenkor élni fog.

Legnagyobb szerentsémnek tartanám, ha Testvéreimmel 's Atyámfiával, kik a' lehetőségig kellemetessé tenni igyekeznek ezen Névnapot, kedves Aszszony Anyám mellett lehetnek; de mivel az ember a' végzésnek engedni kénytelen: vegye kedves Aszszony Anyám e' jelen sorokban kívánásaimat, mellyekkel személyesen meg nem tisztelhetem. Ezen kívánások azon könyörgéseim az Istenhez, hogy anyai gondoskodását 's igyekezetét belőlem jó Keresztényt 's a' világnak hasznos Polgárt nevelni, mennyei áldásával jutalmazza-meg! engemet pedig azon örömben részesítsen, hogy kedves Aszszony Anyámat ezen vig napot még számtalanszor elérni lássam: akkor boldog lesz

Kedves Aszszony Anyámnak

háládatos Fia
N. N.

3. Egy Leány-Testvérhez.

Kedves Húgom!

Testvéri szívemből eredő szeretse-kívánásaim tegyenek újra bizonyossá, melly igen szeretlek Tégedet; de hogy is ne szeretnélek? már gyenge korunkban szíveink azon viszonszeretetet, mellyet a' természet tsepegtetett beléjük, sokkal forróbban ézettek, mint más Testvéreké. Bút, örömet együtt hordozánk, annak jeléül, hogy kedvesek voltunk egymásnak. Nevekedett minden nap ezen szeretet, mert barátság-talan magunkviselete által egymásra érdemetlenek nem lettünk. Ezen szeretet ösztönöz ma is kérni az Istent, hogy mennyei áldásával ajándékozzon-meg, 's részesítsen minden örömben, melly javadra szolgál. Legyen jó szíved ezután is hajlandó ahoz, a' ki

Neked

hív Bátyád
N. N.

4. Egy érdeemes Atyafihoz.

Tiszteletre méltó kedves drága Uram Bátyám!

Fogadja-el kegyesen kedves drága Uram Bátyámhoz vonzó szeretetem 's tiszteletem kinyilatkoztatását. Az isteni Gondviselést imádvá áldom azon szerentsét, hogy olly közel Rokonja vagyok kedves drága Uram Bátyámnak, ki bölts tanátstsal és segedelemmel mindenkor kegyesen gyámolít. Gyakran könyörgök a' Véghetetlennek, hogy kedves drága Uram Bátyámnak még számos esztendeig élni, 's még sok ilyen vidám napot innepelni engedjen. Míg élek, kérni fogom a' jó Istent; hogy kedves drága Uram Bátyámat minden jónak részesévé tegye, 's meg nem szűnök tisztelettel 's háládatossággul lenni

Kedves drága Uram Bátyámnak

háládatos Atyafia
N. N.

5. Egy Nagyanyahoz.

Kedves drága Nagyaszszony Anyám!

Vegye kedvesen e' mái napon tisztelettel teljes kívánásaimat, mellyek kedves drága Nagyaszszony Anyám tőkél

letes boldoglétét tárgyazzák. Soha sem szűnök-meg könyörögni, hogy az Isten kedves drága Nagyaszszony Anyámat számos esztendeig állandó jó egészségben 's meglegedésben tartsa-meg. Vajha Ó, a' ki az emberi szívnek legmélyebb rejtekét látja, a' ki esmeri gondolatjainkat, minekelötte kifejlenének érzelmeinkből, vajha Ó, a' Mindenható beteljesíténé kívánásaimat, 's kedves drága Nagyaszszony Anyámat olly boldoggá tenné, a' mint azt kívánja

Kedves drága Nagyaszszony Anyámnak

engedelmes Unokája
N. N.

6. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom!

Hogyan jelentsem-ki kedves Barátom, kihez ugyan nem a' Rokonság de a' szenthűségű Barátság kötelei' tsatolnak, Neved napján szívemnek érzéseit? — Sokan fényes szópompával fognak halmazni, de én ahoz nem tudok; rövidék 's egyszerűek kívánásaim, a' mint hív Barátod szívében támadnak, ki mindennek, a' mi Tégedet érdekel, legbuzgóbb részese. Engedje az Isten, hogy még számos esztendeig, kezedet kezembe tsatolva, járhasd az élet szép pályáját; légy vidám 's egészséges; szeretse 's öröm virágozzék Előtted, míg a' természet változhatatlan törvényje a' világon-túli boldogabb életbe nem szállit. Ezt kívánja

igazszívű Barátod
N. N.

7. Egy jó Barátnéhoz.

Kedves drága Kisaszszony!

Forró vágyással vártam ezen napot, mellyen alkalmatosságot nyertem, a' Kisaszszonynak újra kinyilatkoztatathatni, melly igen tisztelem a' Kisaszszojt. Abban bizonyos lehet kedves Kisaszszony, hogy nem tsak Neve napján, hanem életemnek minden óráján szerentsét, egészséget 's meglegedést kívánok a' Kisaszszonynak; tartóztatom azért magamat a' sok szótól, 's tsak arra kérem, vegye kegyesen ezen tsekély névnapi ajándékot. De Kedves! — botsásson-meg, hogy ezzel egy kis haszonkeresés egyesült, tudnillik ezen kérésem: ne vonja-el kedves Kisaszszony ezután is tő-

lem hajlandóságát, mellynek megérdemlése legbuzgóbb igyekezetem lesz, ki is vagyok

Kedves drága Kisasszonyuak

tisztelő Barátja
N. N.

8. Egy Királyi Tanácsoshoz.

Tekintetes és Nagyságos Királyi Tanácsos Úr.
Nagy Kegységű Uram!

Engedje-meg Nagyságod, hogy a' szokást hasznomra fordíthassam, 's e' mai ditsó napon Nagyságodnak erántam mutatott nagy Kegységet a' legmélyebb alázatossággal megköszönhessem.

Háládatos szívvel kívánom, hogy még számtalanszor innepelje Nagyságod fényes Neve napját Nagyságos Hozzá-tartozandói öröme 's alattvalói vigasztalására; dús áldás kövesse Nagyságod feltételeit, 's az Isten kívánt kimenetellel koronázza-meg azokat.

Midőn magamat Nagyságodnak nagy Kegységébe ajánlanám, tartozó tisztelettel holtig maradok

Nagyságodnak

alázatos szolgálja
N. N.

9. Egy Atya a' Fiához.

Kedves Alajosom!

Ezen néven szállítlak ma Tégedet, mert arra különösen akarlak figyelmetessé tenni, 's azt kívánom, hogy azon Szentnek jámborsága 's virtusai, a' kinek nevét a' Kereszt-ségben felvettéd, egész éltednek például szolgáljak. Kerüld, valamint ő, a' rossz társaságokat; törekedj, valamint ő, jó erkölcsöd 's tiszta életed által Teremtődnek mindég inkább tetszeni.

Kedves Alajosom! Te Önmagadra vagy hagyatva, 's ez kénytelenít engemet azon intésemet adni Neked, hogy mindenkor a' legnagyobb vigyázattal légyél Magadra; igaz ugyan, hogy az Oskolákban míveltetik az ember a' társaságnak alkalmas tagjává: de egy ifjú Tanulónak, ki a' Szülők szeme előtt nints, könnyelmű tselekedetekre sok alkalma lehet. Kerüld ezeket! Jó példáját Keresztatyádnak,

kinek eszközléséből nevezettél Alajosnak, tartsd mindenkor szemed előtt, 's emlékezz meg reá, ha ezen neven szállít valaki. A' Te Keresztatyádnak jámborsága, ügyesége 's a' közjóra való törekedése, a' mint Magad is tudod, közönségesen esmeretes. Ezen virtusok azon Academianak gyümöltsei, a' mellyben Te most tanúlsz. Kövesd Keresztatyádat, 's tégy betsületet nevednek; egyedül ez által teheted Magadat méltóvá szeretetére, melly felől hogy újra bizonyossá tegyen, ezen szép aranyórát, mellyhez én atyai szívességemnek jeléül lántzot 's petsényomot vettem, itt küldi Neked. Mi mindnyájan nagy várakozással vagyunk Felőled; szép tehetségeid just adnak arra nekünk. Igyekezz beteljesíteni várakozásunkat. Ez által nagy örömeinkre leszel; de a' legnagyobb nyereségben magad részesülsz, mert valódi tökéletesebbítésed emelni fogja szerentsédet. En a' legjobbat kívánom Neked. Rajtad áll kívánságaink beteljesítése 's reményjeink valóra létesítése. En szeretettel vagyok

jóakaró Atyád
N. N.

III.

Újesztendei Örvendezések.

1. Szülőkhez.

Kedves drága Szülőim?

Az Újesztendőnek reám nézve díszesebb kezdete nem lehet, mintha gyermeki szeretetem kedves drága Szülőimnek új emlékoszlopot emel szívemben. Azon jótéteményeket, mellyekben ezen elmúló esztendőben részesítettek kedves drága Szülőim, ma eszembe juttatom, 's megújítom azon feltételemet, hogy a' jövő esztendőben minden nap múltával érdemesebbé tehessen magamat kedves drága Szülőim szeretetére. Most egyedül buzgó igyekezetem által, melly szerint jó emberré lenni törekszem, jelenthetem-ki háládatosságomat. — Az Isten ajándékozza-meg kedves drága Szülőimet állandó jó egészséggel 's hosszú boldog élettel; teljesítsen-be minden kívánásokat, mellyeket szívemben hordozok; kissebbítse kedves drága Szülőimnek nehéz gondjait, 's edesítse az öregség terheit Gyermekükben való örömeik által. Ez legbuzgóbb kívánása

Kedves drága Szülőim

engedelmes Fiának
N. N. ... nek

2. Egy Atyához.

Kedves édes Atyám!

Engedje e' mai napon, mellyen egy tiszteletes szokás a' szerentsekívánásokat különös kötelességgé tette, kedves édes Atyámnak a' múlt esztendőben hozzám mutatott szíves szeretét megköszönni. Ezen háladatosságomat jelentő kellemetes kötelességemet úgy teljesíthetem, ha a' jó Teremtőt kérem, hogy kedves drága Uram Atyámat állandó jóllétben tartsa-meg, és szerentsét 's mennyei áldást áraszson megsze terjedő esztendeire. Fő gondom lesz ennekutánna kedves édes Atyám boldogulásomra tzeelőző szándékának jó magamviselete 's atyai tanácsának okos használása által megfelelni, a' mi által kedves édes Atyámnak további hozzám való hajlandóságát megérdemelni reménylem.

Atyai áldásáért könyörögve tisztelettel maradok

Kedves édes Atyámnak

háladatos Fia
N. N.

3. Egy Anyához.

Kedves drága Anyám!

Minden újuló nap ösztönöz azon kívánásra 's könyörgésre, hogy az Isten kedves drága Anyámat ép egészségben még sokáig tartsa-meg, mert minden újuló nap figyelmetessé tesz azon jótéteményekre, mellyekkel olly bő mértékben halmozott kedves drága Anyám. De a' mai napot kiválte képen való innepnek nézem; mivel bizonyossá tehetem kedves drága Anyámat a' felől, hogy háladatos emléke azon jónak, mellyben az isteni Gondviselés kedves drága Anyám által egész életemben, de leginkább a' lefolyt esztendőben részesített, szívemben, míg élek, fenmarad. Tsak kedves drága Anyámnak nagy feláldozása tesz képessé folytathatni tudományjaimat, 's azt tsak úgy hálálhatom meg, ha a' Teremtőnek kedves drága Anyám élete megtartását megindult szívvel köszönöm, 's őtet térdre hüllva imádom, hogy kedves drága Anyámnak az Ujesztendőt még számtalanszor elérni engedje, hogy kedves drága Anyámat szerentsekívánásokkal megtisztelni még számtalanszor nyerjen alkalmat háladatos Fia, ki a' legbuzgóbban fog igyekezni hasznos tudományok megszerzése 's kötelességeinek hív beteljesítésé

által kedves drága Anyám jótéteményjeire 's szeretetére magát érdemessé tenni.

Kezeit tsókolva fiúi tisztelettel maradok

Kedves drága Anyámnak

engedelmes Fia
N. N.

4. Egy Testvérhez.

Édes Bátyám!

A' környüállások elválasztottak ugyan egymástól, 's Te távol tőlem Kedveseid körében éled napjaidat; de érzéseim most is azok, mellyek gyenge korom olta vonzottak szívédhez; azért ezen Ujesztendő kezdetében Neked szívemből minden jót kívánok, 's az Istent kérem, hogy mennyei áldásában részesítsen, hogy szerentse 's boldogság lakjék Veled. Elevenen képelem, melly vígan fogod Tied körében innepelni ezen Ujesztendőt. Vajha jövődőben együtt tölthetnök ezen szép napot! melly boldog volna akkor

Tégedet

igazán szerető Húgod
N. N.

5. Egy érdemes Atyafihoz.

Kedves Uram Bátyám!

Legfőbb kötelességemet mulasztanám-el, ha ezen közelgő Ujesztendő alkalmával kedves Uram Bátyámat tiszteletem 's háladatosságom felől újolag bizonyossá ne tennem, 's az Istennek ne imádkoznám, hogy drága életét még soká tartsa meg, 's egészséget és szerentsét áraszson boldog éveire. Bizonyos vagyok abban, hogy az Isten meghallgatja könyörgéseimet, 's áldás fogja kedves Uram Bátyám virtuos életét követni; kívánásaim nem tsak ajkaimon lebegnek, de szívem belsőjéből gerjedeznek.

Midőn magamat kedves Uram Bátyám további szíves szeretetébe ajánlanám, tisztelettel maradok

Kedves Uram Bátyámnak

alázatos Atyafia
N. N.

6. Nagyszülőkhöz.

Kedves drága Nagyszülőim!

Megindult szívvel emlékezem ezen Újesztendőnek kezdetén azon jótéteményekre, mellyekben gyermekségemtől fogva életemnek jelenvaló pillantásáig olly bőven részesítettek kedves drága Nagyszülőim. Sem idő, sem távollét ezen édes emléket szívemben el nem őlta. Melly kegyesen viseltek gondot nevelésemre! Melly buzgó szeretettel vigyáztak szívemnemésítésére, hogy a' világnak hasznos Embert miveljenek belőlem. Ezen meg nem érdemlett nagy Kegyeségért tsak az által jelenthetem ki háládatosságomat, ha a' tudományokban való előmenetel 's feddhetlen erköltsi magamviselése által kedves drága Nagyszülőimnek örömeire leszek, 's meg fogom bizonyítani, melly igen igyekszem ez után is érdemes lenni szeretetekre. — Háládatos szívvel kérem az Istent, ajándékozza-meg kedves drága Nagyszülőimnek életét még számos boldog esztendővel, és szerentsés kimenetellel koronázza minden igyekezetét. Ez kívánásainak tzelja, ki is alázatos tisztelettel vagyok

Kedves drága Nagyszülőimnek

háládatos Unokája
N. N.

7. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom!

Már régen vágyva óhajtottam az esztendőnek végét, hogy ismét bizonyossá tehesselek, hogy emlékezem read, 's megújíthassam azon szívbeli kívánásaimat, mellyek boldoglétedért gerjedeznek kebelemben. Vajha olly kellemetes volna Neked az esztendő kezdete, mint nekem ezen nap dító, ha ezt társaságodban innepelhetném. Legyen a' már kezdődő Újesztendő állandó szerentsé 's boldogság kezdete, ezt Neked tiszta szívemből kívánom.

Reményelem, hogy betses barátságodban ezután is fogsz részesíteni, mellybe nem tsak a' jövő esztendőre, hanem egész életének éveire ajánlja magát

hív Barátod
N. N.

8. Egy Barátnéhoz.

Szeretett Barátném!

Szívem leggyengébb érzetei ösztönöznek szeretett Barátnémnak ezen Újesztendőnek kezdetében az élet legszebb örömeit 's tökéletes boldoglétet óhajtani. Kívánásokkal 's kérelmekkel nem halmozom Levelemet; legyen elegendő kijelentem, hogy szeretett Barátnémnak azon megelégedést kívánom, melly kívánásaink beteljesedéséből 's állandó jó szerentséknél származik.

Fogadja kegyesen újesztendei ajándéku az ide mellékelt tsekélységet; hiú vagyok elhinni, hogy kedves Barátnémnak kedvét annyival inkább megnyeri, mivel az egész saját kezeim készítményje.

Míg élek, legkellemetesebb kötelességem lesz beteljesíteni mind azt, a' mi által drága barátságára tökéletesen méltóvá tehetem magamat

igaz Tisztelője
N. N.

9. Egy Jóltevőhöz.

Méltóságos Gróf,
Nagy Kegyeségű Uram!

A' jelenvaló évújulás alkalmával bátorkodom Méltóságodnak azon sok jót, mellyet mind ez ideig, kiváltképen pedig három hónapi betegeskedésem ideje alatt velem tenni méltóztatott, háládatos szívvel megköszönni, 's az Istentől annak gazdag megjutalmazását könyörögni. Ha olly szerentsés lehetnék Méltóságodnak személyesen köszönhetni jótéteményjeit, beteljesedne legbuzgóbb kívánásom; de betegségeből eredt erőtlenségem még ezen kis utat tenni sem engedi, 's azért szívbeli kívánásaimat azokéval egyesítem, a' kik szerentséjeket 's boldogságokat Méltóságod határtalan jóltevőségének köszönik. Részesüljön Méltóságod az élet teljes szerentséjében; áldja meg a' Mindenható Méltóságodat mindennel, a' mi Élete napjait díszesekké 's boldogokká teheti; ezen kívánások nem szokásbeliek, hanem azon tisztelet legtisztább érzetéből támadók, mellyel holtig maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgálója
N. N.

Válaszok a' születés-névnapi és újesztendei
Köszöntésekre.

1. Egy Atya Fiához.

Kedves Fiam!

En 's jó Anyád szívükből köszönjük újesztendei szeretsekívánásodat. Legszebb 's legjobb köszönetedet szülői szeretetünkért azon igyekezetedben fogjuk találni, ha az emberiség hasznos tagjává műveled magadat. Szorgalmatoskodj napról napra tökéletesebbíteni Magadat a' tudományokban, 's meggyőzni az indulatok hatalmát. Most még minden könnyen esik, most jó kedvel ved-el a' magod, 's örülhetsz szép aratásodnak. Teljesítsd szép ígéreteidet, 's légy ezen esztendőben is kedves jó Fiunk: akkor számot tartatsz arra, hogy mindent örömet megteszünk, a' mit szükség hoz magával, 's a' mi javadra lesz.

Az Isten legyen Veled ezen esztendőben is, 's ajándékozzon-meg mennyei áldásával. Anyád szívesen köszönt, én pedig vagyok

igazszívű Atyád
N. N.

2. Hasonlótartalmú Levél.

Édes Fiam!

Köszönöm születésnapi köszöntésedet. Látom azt, hogy szívedből származott, melly jókor lett a' jóra foganatos. Vajha mindenkor őriznéd szívedet! — Nagyok 's nehezek egy Atyának gondjai, 's a' Gyermek csak jó magaviselete által pótolhatja-ki azokat. Tartsd szüntelen eszedben azt, a' minek beteljesítését Tőled reményleni jussom van. Csak addig tartson meg az Isten engemet, míg jó rendbe hoztalak. Könyörögj érettem, 's várj atyai szeretetemtől mindent, a' mi javadra szolgálhat. Vagyok

igazszívű Atyád
N. N.

3. Egy Anya Leányához.

Kedves Leányom!

A' Te Leveled, melly szerető gyermeki szívednek bizonyossága, nagy örömemre volt. Köszönöm szép kívánásaidat 's Nevem napjára küldött ajándéodat.

Meglévén győződve szeretetedről, örömet elhiszem, hogy szeretnél mellettem lenni. Az én megelégedésemnek is nagy részét tenné jelenléted. De engedniünk kell a' Végsz hatalmának, melly veszteségedet azzal pótolta-ki, hogy egy olyan Férj társaságában enged élni, a' ki tisztel Tégedet 's neveli örömeidet.

Járj ezután is a' virtus útjain, légy fáradthatatlan a' Feleség kötelességeinek beteljesítésében, 's Szülődnek öreg napjaiban meg lesznek jutalmazva gondjai, mellyeket Te okoztal neki. Fogadj szót Férjednek, hívséged könnyebbítse az ő gondjait, 's takarékoskod gyűjtse szorgalmának gyümölteit: 's akkor nem lesz oka nehezelné Reád. Te kedves Leányom! nekem nagyobb örömet nem tsinálhatsz, mintha azt hallom, hogy Férjedet szereted, 's jól folynak dolgaid. Ha valamiben javadat előmozdíthatom: bizonyos lehetsz, hogy nem leszek késedelmes; — 's ha tanácsomra van szükséged: annak adására mindenkor kész vagyok 's maradok

Tégedet

igazán szerető Anyád
N. N.

4. Egy Atya 's Anya Vejéhez 's Leányjához.

Kedves Gyermekünk!

Szívükből köszönjük szép újesztendei kívánásokat, mellyet a' jó Isten teljesítsen. Teljesítse-be a' Ti kívánásaitokat is, valamint ezen esztendőben, úgy a' jövendőben is. Adjon Nektek egészséget 's boldog életet, 's ajándékozzon-meg Benneteket 's kedves Unokáinkat, kiket képzeletünkben ezerszer tsókolunk, minden lelki 's testi áldásokkal.

Kedves Unokáink számára egy kis ajándékot mellékelünk ide; szolgáljon ezen tsekélység annak bizonyosságául, hogy tanulásokban tett előmeneteleken nem kevésse örvendünk; — a' mint példairások mutatja, szép tehetségektől sokat várhatunk.

Maradjatok állandók, 's valamint eddig úgy ezután is teljesítsétek ígéreteket; mi tökéletes szeretettel 's hívséggel fogunk viseltetni Erántatok, 's minden szükségétekben lehetőleg segíteni Benneteket. Ezzel tsókolunk 's maradunk

igazszívű Szülőitek
N. N. és N. N.

5. Egy Testvér a' másikhoz.

Kedves Ötsém!

Ambár eléggé meg vagyok győződve szívbeli szeretetedről: mindazáltal nagy örömemre volt annak ismétlése köszöntésedben. Az én kebelemben sem szűn-meg azon szeretet, mellyel a' természet és vérség egyesíté szíveinket. Meg fogjuk mutatni, hogy ezen Példabeszéd: „A' Testvérek ritkán élnek egyességben,” — valamelly balgatag főnek szüleményje, 's hogy épen azok, kik egy szív alatt fekvének, legbuzgóbban szeretik egymást.

Hogy ajándékkal akartál testvéri szeretetednek jeléül kedveskedni, nagyon örvendek; de ez valóban felesleges lett volna. — Mivel birtokos emberrel való egybekelésem által a' szerentse javaiban bőven részesültem, 's Férjemnek szinte ez kívánsága: fogadd-el testvéri szeretetem bizonyosságául ezen kis ajándékot.

Ha könyörgésem és kívánságom beteljesedik: nem sokára D... ben ölelni fog

Tégedet

igazán szerető Nénéd
Amália.

7. Egy Gyámtya Gyámoltjához.

Kedves Ötsém!

Szívbeli kívánásaid nagy örömemre voltak, 's bizonyossá tesznek a' felől, hogy ezek által mutatott háladatosságod azon sok költséget, mellyet miattad tettem, velem elefejtette. Hidd-el én mindenkor azon leszek, hogy Read nézve Atyád képét viselhessem; erre nem csak a' Rokonság ösztönöz, de a' Felsőség is reám bizta a' gyámságot. Én Tőled semmit sem fogok szálni, a' mi javadat előmozdítja; de Te is figyelmezz Oktatóid 's Elöljáróid tanításaira, hogy a' szükséges tudományokat megszerezhessed, 's kívánságaimnak ditsérettel megfelelhessél.

Úgy tekints engemet, mint Barátodat, a' ki javadat eszközli, 's ha tanácsomra vagy segítségemre lesz szükséged: nálam ezeket mindenkor felleled. Én minden tapasztalásomat, mellyet gyakran terhes életem pályáján tettem, a' Te javadra fogom fordítani, hogy méltán mondhassam mindenkor, hogy atyai szeretettel vagyok

Tégedet

igazán szerető Bátyád 's Gyámtyád
N. N.

7. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom Uram!

Olly kegyességgel 's barátsággal viseltetik erántam, mintha nyugalma se lehetne, ha minden alkalmatosságot nem használna engemet jó akaratjáról bizonyossá tenni. Az én viszonszeretetemről 's barátságomról se kétkedjek tehát kedves Barátom Uram, 's mivel az egészség az életnek legfőbb java: legbuzgóbb kívánásom az, hogy az Ég kedves Barátom Uramat, kit én olly igazán szeretek 's tisztetek; állandó jólétben tartsa-meg. Az Isten, ki minden dolgainkat javunkra intézi, teljesítse kedves Barátom Uramnak minden kívánságát: szerentsésnek fogja akkor magát tartani

Kedves Barátom Uránnak

készszoigálatú Barátja
N. N.

8. Egy jó Barátnéhoz.

Szeretett Barátném!

Melly szépen lepett-meg Születésem napján ajándékával! még most is a' legnagyobb gyönyörködéssel nézegetem azt, 's nem tudom választását 's jó ízlését tsudáljam-e, vagy részvételén örvendjek? Nem könnyen képzelhettem ezen régen óhajtott kívánságomnak olly szép 's olly hamar beteljesedését. Vegye tehát szeretett Barátném legforróbb köszönetemet a' kellemetes ajándékért, kiváltképen pedig ezen kedves emlékez kaptsolt kívánsokért. Vajha az Ég beteljesítené azokat! De ha még szerentsésebb volnék is, barátsága nélkül tökéletlen volna boldogságom; de szeretett Barátném nekem azt megígérte, áldom azért boldog sorsoamat, és érzem, melly szerentsés vagyok.

Szeretett Barátnémnek

hív Tisztelője
N. N.

IV.

Menyegzői Örvendezések.

1. Egy Bátyához.

Édes Bátyám!

Már örökre egyesültél kedves Amáliáddal! Isten áldása nyugodjék Rajtatok! Kedves Bátyám! vajha olvashatán szí-

vemben, melly igen áldom szerentsédet! — Bizonyos vagyok abban, hogy szemeimben olvashatnád azt, ha Hozzád siethetnék; de ezen örömben nem olly hamar fogok részeseülhetni. Tsak a' jövő esztendőben nyerek jó Grófnémtól engedelmet Tégedet egykét hétre meglátogathatni, 's mivel sorsommal megelégedten élek, és az Uraság nagy Jóakárom: azon időpontot béketűréssel kell elvárnom. Akkor annál nagyobb lesz örömem Tégedet 's Kedvesedet ölelni; mert reményem, hogy már kis Málit fogtok ringatni karjaitokon. Isten Hozzád édes Bátyám! Szelíden bánj Amáliáddal, hogy házi egyességetek ne háborgattassék. Emlékezz néha

Tégedet

szerető Húgodra
Ninára.

2. Egy Bátya Húgához.

Kedves Húgom!

Midőn Leveledet elolvastam, ezeket kiáltva futkostam a' szobában: Tsudáknak tsudája! az én Húgom a' klastromi életről lemondott. Bámúlva nézett Erzsím, 's eleinte tréfának vélte; de sietve általfutván a' Levelet, midőn Enyedi Károly nevére akadt: gondolom, úgy mond, hogy ezen rendkívüli ember megtéríti a' férjgyűlölőt. Ezen választásodnál kellemetesebbet nem írhattál volna nekem. Szívemnek régi kívánsága ötöt Rokonomnak nevezhetni; azért mondam gyakran Neked, hogy jobban illik fejedre a' myrtuskoszorú az apátzafátyolnál. De Te erről semmit sem kívántál hallani, 's a' klastromi élettől annyira elváltál ragadtatva, hogy inkább Apátzának való felöltöztetésedre, mint menyegződre való meghívásodat vártam volna. Illyen változók a' Leánykák szívei! most a' kevélyt, kérhetetlent játszák — sohajtozni, epedezni engedik a' kerüllévöket — 's egyszerre kezeket nyújtják!

Ha egynehány napig Adonisod nélkül ellehetsz, 's a' mi közönségesen mondatik, hogy az igen magokratartó Leánykák Mennyaszszony korokban legnyúghatatlánabbak, nem igaz: beszéld reá jövődoheli Sógromat, hogy egynehány napra jöjjön Debretzenbe hozzám, a' hová foglalatosságaim szállítanak, 's a' hol Hítvesem is várni fog engemet. Vágtatvan kotsizunk onnan mind a' hárman ölelésedre.

Teljesítsd kívánságomat, külömben kemény letzkére tartsz számot. Vagyok

Tégedet

igazán szerető Batyád
Imre.

3. Egy érdemes Atyafihoz.

Kedves Uram Bátyám!

Lilla kedves Leányjának Ügyész Dulházy Úrral lett Egybekeléséről hozzánk küldött tudósítását nagy örömmel fogadtuk. Bár melly igen kívánatosak a' szerentsés környülállások, 's e' részben is igen kedvező Lilla Egybekelése: mindazáltal sokkal többre betsüljük azon szerentsét, hogy kedves Leányja olly Férjfiúnak lesz Hítvese, kinek tudományja 's virtusai olly kiterjedthíresek.

En magamat 's az Enyimeket szeretébe ajánlani, 's ötöt arra beszélleni kérem, hogy a' legközelebbi Törvénytűnetben látogasson-meg bennünket, hogy személyes esmeretségének önvendehessünk.

A' kedves Menyaszszonynak sok szépet izenünk, én pepig maradok.

Kedves Uram Bátyamnak

igazszívű Atyafia
N. N.

4. Egy Nagybátya Húgához.

Kedves Húgom!

Nagy gyöngyörűséggel olvastam Leveledet, 's nem kevéssé örvendek, hogy L. . Urat Rokonjaim közé számlálhatom. En ötöt mint igen derék embert esmerem, mert néhány esztendőnek élötte itt az N. Úr boltjában Legény völt, 's szerény magaviselete által mindenkinek ditséretét megnyeré. Ó rendes takarékos lévén, Tőled hasonlót fog kívánni, a' mi Neked nehezen esni nem fog; mert otthon is rendességre 's takarékosagra szoktattattál. Esmeretes okosságod által Férjednek hajlandóságát meg fogod nyerni tudni, 's így házi boldogságotoknak semmi híjja nem lehet.

Még arra emlékeztetek kedves Húgom, ne ügyelj a' hír-bordásokra, mert ezek gyakran nagy veszélyjére vannak a' házassági életnek, 's ha Férjed néha komor is, melly a' hasonlótisztú embereknél másképen nem lehet: igyekezz helyre hozni szelídséged által jó kedvét. Ne vedd a' mon-

dottakat róssz néven, boldoglétekről való gondosságom ösztönözött ezekre. Köszönsd Férjedet. Eljetez vígan 's boldogul, 's tudósítsátok néha hogyléteket felől.

Titeket

igazán szerető Bátyátokat
N. N — et.

5. Egy Asszonyhoz másodszori Férjhezmenetelekor.

Tekintetes Asszony

Nagy Jóakaró Asszonyom!

Azon különös Kegyesség, mellyet a' Tekintetes Asszonynak hozzám mutatni méltóztatott, lekötelez engemet minden kellemetes történeten, melly a' Tekintetes Asszonyt érdekli, a' legbuzgóbban résztvenni. Engedje tehát a' Tekintetes Asszony, hogy Tekintetes Kapitány N. Urral való egybekelésén szerentse-kívánásaimat alázatosan ki nyilatkoztathassam. Résztüljön a' Tekintetes Asszony legkésőbbi koráig tökéletes megelégedéssel azon szép örömeiben, mellyeket ezen fényes Egyesülestől méltán reményelhetni. Tegyen engemet a' Tekintetes Asszony ezután is boldoggá nagy Kegyessége által: meghallgattatnak akkor egy a' Tekintetes Asszony szolgálatjában megöszültnek könyörgesei és kívánságai. Én tartozó különös tisztelettel vagyok

A Tekintetes Asszonynak

alázatos szolgálja
N. N.

6. Egy Barátné Barátnéjához.

Kedves Kisaszszony!

El vagyok ragadtatva Egybekelésén. A' Kisaszszony nem sokára örökre P . . . Gyulác azon nemes Férjfiúé lesz, ki a' Kisaszszonynak virtusait 's tudományját a' szerentse javainál sokkal többre bethűli. Boldog, örökké boldog legyen ezen szent kötél, melly ilyen két nemes szívet egyesít.

Melly igen szerettem volna látni azon szívemelő jelenést, midőn az érdemes jámbor Szülők jó Leányjokat azon egyetlen illy Hölgyre méltó Férjfiúnak áldással halmozva általadák.

Az én Szülőim velem együtt a' legjobb szerensét kí-

vánják a' Kisaszszonynak, — 's valóban, valamint eddig követésre méltó példája volt a' Kisaszszony a' leányi virtusnak és jámborságnak, úgy ezután is a' legboldogabb Hitvesnek példáját fogja a' világ a' Kisaszszonyban látni, 's kedves Gyulája a' legboldogabb Férj lesz e' földön. Kérem a' Kisaszszonyt, ajánljon engemet, mint Barátnéját szíveségébe, 's mondja-meg neki, hogy ezen szerentse nekem is ad egy kis just hozzám való hajlandóságára.

Megengedjen kedves Kisaszszony, hogy, midőn minden pillantás olly drága, annyi időtől megfosztottam. Kedves Kisaszszonynak szerentete életem boldogsága, ki is meg nem szünök tisztelettel lenni.

N. Klári.

7. Egy jó, de nagyobbtekinetű Baráthoz.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Úr,

Nagy Jóakaróm 's Barátom Uram!

Bár későbben érkeznek kívánásaim, mert csak tegnap esett tudomra, hogy a' Tekintetes Úr a' múlt héten innepelte Menyegzőjét: mindazáltal ezek is olly szívesek, mint a' mellyekkel korábban tiszteltetett-meg a' Tekintetes Úr. Meg lévén győződve a' felől, hogy a' Tekintetes Úr olly szeretetre méltó Hölgyet választott, kinek társaságában boldogul fogja élni napjait: nagyon örvidenek, ha évenként legalább egyszer vehetnék a' Tekintetes Úr boldog környűállításairól tudósítást.

Kérem a' Tekintetes Asszonynak is ki nyilatkoztatni buzgó szerentse-kívánásaimat, 's különös tiszteletemről bizonyossá tenni. Én alázatossággal vagyok.

N. N.

8. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom!

Sietek L. . Linával való Egybekeléseden részvételemet kijelenteni; csak tegnap esett tudomra, hogy a' dolog már nem tréfa. Igazad van, hogy Házasulásodat olly meszzére nem halasztod, a' mind eleinte volt akaratomban; mert tulajdon érdemeid kedves Linád jeles renyjeivel egyesülve boldog, szép jövődöt ígérnek. Az Isten legjobb áldása nyugodjék azon házaspáron, mellyet az indulatok 's érzetek egyenlősége

kaptsol-összse. Kívánj nevedben Kedvesednek sok szépet,
's boldog életedben el ne felejtst.

hív Barátodat
N. N... et

9. Egy meghitt Baráthoz.

Kedves Ferim!

Házasságod felől tudósítottál engemet; én Neked sok szerentsét szívemből kívánok. Mi nagyon örvendünk, hogy Ferink léptet elől. Ha vezetőnk van, nagyobb bátorsággal indulunk a' veszélynek; 's alkalmasint Pista lesz az első, ki nyomdokaidat fogja követni. De én erősen feltettem magamban, hogy utolsó leszek; mert igen, igen félek a' Házasságtól, mivel Hölgyeinket örökre meg kell tartanunk. Igen bizony, ha megavúlt Kalendáriomként legalább esztendő múltával tehetnök őket félre, ha gonoszok: volna reményünk a' megszabadulásra; — vagy épen gonosz Asszonyok sem volnának, mert félvén, nehogy tovább hagyjunk rajtok, hízelkedve keresnék kedvünket.

De mivel a' szokás és a' törvény úgy hozza magával, hogy a' mit a' Szerelmlottóban nyertünk, azt megtartani kénytelenítetünk: tsalatás a' mi köz-sorsunk. — B..ből szomorú példákról tudósíthatnálak, de ezt tenni nem akarom. Bizonyos vagyok abban, hogy okosan választottál, 's hogy költsönös bizodalmatok életed jövődő boldogságának zálogul szolgál.

Mutasd-meg Levelemet Ninádnak, 's vigyázz nem fog-e bosszonkodni; — fogadom rettegni fog, nehogy olly emberellenséges gondolatra vetemedjél, 's ~~öt~~ elhagyjad. — Nem, Barátom! kérlek egy Leánykának se mutasd Levelemet, mert el volnék veszve, ha közönséggé lenne, a' mit irtam; bosszúvagyó Furiákként rohannának nekem a' szelid Angyalkák, 's széttepnének engemet. — Ne légy elárulóm, hanem inkább Ninád szívességébe ajánlj, 's boldog életed vígalmai között el ne felejthezz

igazszívű Barátodról
N. N-ről.

10. Egy Barátné Barátnéjához.

Kedves Julim!

Miólta élek, annyi örömet nekem még egy Levél sem okozott, mint az, a' mellyben Férjhezmeneteled felől tu-

dósítottál. Ha nem szeretnék olly igazán: irigyleném boldog sorsodat, hogy olly érzékenyen szerető Férjnek lettél Hitvese, mint kedves Károlyod. Melly boldog napokat fogsz élni vele! — Ti mindketten olly jók vagytok! egyebet tehát nem kívánhatok, tsak hogy életedek évei messze időkre terjedjenek. Részesüljete a' házassági élet örömeinek egész teljében. Hogy első Leánykád Keresztanyjának ajánlom magamat, azt tsak annak emlékéül teszem, hogy szerelmed öleiben el ne felejtst

Tégedet

szívéből szerető
Erzsidet.

11. Egy jó Barátnéhoz.

Kedves Barátném!

Mit hallok? kedves Barátném Menyaszszony? Még pedig az esztendőnek kezdetén? — melly szép választás! — de én nagy szorongásban vagyok; mert versekben szeretném kedves Barátnémnek kívánásaimat kijelenteni, mivel ezekben Hymen, a' Gratiák 's a' Szerelemistenkék nagy rollekat játszhatnak; de épen most a' vertsináláshoz semmi kedvem nints, 's meg kell elégednem folyó beszédben örvendeni választásán, 's az Istentől azon áldást kérni, mellyet egy illyen jeles házaspár megérdemel.

Melly hamis kedves Barátném! Tsak röviden jelenti: én Menyaszszony vagyok! — De kitsoda a' Vőlegény? Ha tavaly B..ben együttlétünkkor a' történendőket meg nem jövendöltem volna, tanulnom kellene a' béketűrést, ha tudni kívánnám, ki a' választott. A' szerelem mindég tsak a' barátság nevét viselte.

Ha a' menyegzői zajgás elmúlt, bátorkodni fogok kedves Barátnémnek udvarlására lenni; addig is a' szerelem boldogságát 's ennek legszebb örömeit kívánván, betses barátságába ajánlott tisztelettel maradok

B.. Imre.

Választok a' menyegzői Örvendező Levelekre.

1. Egy Batyához.

Te hamis Batyám!

Neked is egyesülni kelle a' világgal, hogy szerelmem miatt kínozzál? Hogy egy Leányka szeret, az nem rendki-

vüli dolog, sőt a' természet rendje hozza azt magával. A' Férjfiaknak legkevésbé kellene azt különösnek találni; mert jól esmerik gyengeségeinket, és sikeresen tudják azokat hasznokra fordítani; — 's ha meggyőztek bennünket: még elég kegyetlenek kigúnyolni meggyőztetésünket.

De minden gúnyod ellenére tudjad azt, hogy Adonismat igen szeretem; a' klastromi gondolatok nem voltak valódiak, tsak azért burkolám magam azon alakba, hogy reá nagyobb figyelemmel lehessen. Én távol tőle egy napotsem tölthetek, 's meg kellene halmom únalomból, ha ötöt-Hozzád menni engedném, 's magamra maradnék.

De ő azért el fog jönni, hanem az én társaságomban, nem hogy szerentse-kívánásaitokat elfogadjuk (mert ezekkel már megtiszteltél) hanem hogy lássátok, hogy inkább kevesebbet, mint többet mondtam kedves Gyulám jelességéről.

Azon szívességed, mellyel Férjemet Rokonjaid számba felvenni ígérted, igen kellemetes ajándék

hív Testvérednek
Juliának.

2. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom!

Méltán illetnek szemrehányásai, hogy Jegyesem felől környüállásosabban nem tudósítottam. De mivel utolsó ittélétekor a' történendőket megjövendölte, úgy véltem, hogy Mátám nevét könnyen ki fogja találni. Kit választhattam volna azon Angyalon kívül, kit kedves Barátom nyájassága miatt mindenkor úgy nevezett.

Menyegzőnk igen vig volt; örömünk tökéletességének tsak egy volt hiánya, tudnillik kedves Barátom jelenléte. De vigasztal bennünket azon édes reménység, hogy kedves Barátomat nem sokára G...ben láthatni fogjuk, mellyet leginkább óhajt

igaz Barátja
N. N.

3. Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom!

Ha késedelmességem volna egyedülvaló oka annak, hogy Házassulásom felől nem tudósítottalak: méltán illetnének szemrehányásaid; de véletlen szorgos foglalatosságaim azon

óraktól is megfosztottak, mellyeket Hitvesem társaságában akartam tölteni. Három nappal Menyegzőnk előtt el kellett kezdenem éjjel nappal dolgozni, 's egy nap múlva az Ol-tárnál lett egyesítésünk után, útikotsimba ültem, és síró Hölgyemet, kihez tsak egy hónap múltával térhetek vissza, vérző szívvel hagytam-el.

De már elvégeztem foglalatosságaimat, 's épen az írás-hoz akaréék fogni, midőn betses Leveled elérkezék.

Köszönöm szép kívánásaidat, 's reménytem, hogy nem sokára Hitvesemmel együtt, a' ki magát barátságodba ajánlja, Sz...be fogok utazni, hol Tégedet is meglátogatunk. Ezzel vagyok

igazszívű Barátod
N. N.

V.

Gyermekszületés-kori Örvendezések.

1. Egy Atyafihoz Leányja Születésekor.

Kedves Bátyám!

Hogy Háznépe egy Leánykával megszaporodott, nagyon örvendez; mert részt veszek mindenben, a' mi kedves Bátyámnak öröme van. A' jó Teremtő nem hiában áldá-meg legelőször is Leánykával házasságát, ez annak előjele, hogy ötöt a' Fiúk szembetűnő számmal fogják követni, kik sok dolgot okoznának az Anyának, ha Leányjában segédje nem volna; mert a' Leánykák már gyenge korokban igen használhatók a' háznál; jóvá tenni segítik az Anyának azt, a' mit a' gonosz Fiúk elrontanak, 's tudom, Hitvesének sem lesz kedvetlenségére, hogy Leányja született. Igaz ugyan, hogy nevünknek a' jelen- 's utókorban sok ágba való elterjedését képzelni nem kevéssé hizelg nekünk; de kedves Bátyám! — tsak egy kis béketűrés! — gondolja-meg, hogy Leánykákra is van szükségünk. Nem az Aszszonyoknak köszönhetjük-e első nevelésünket? nints-e nagy befolyások a' gyermek testi 's lelki művelésébe? 's nem méltán várhatni e' Leányától, hogy okos, értelmes Feleség 's Anya lesz, midőn kedves Bátyámnak olly jeles Hitvese van, ki minden tekintetben például szolgál neki?

Kimondhatatlanul sajnálom, hogy P...ben nem lehetek, 's házassági szerelmének első zálogát nem láthatom, 's szívemhez nem szoríthatom; de fontos dolgaim tartóztatnak, 's kívánásaimat, hogy szeretett Hitvesét az Isten Leányja-

val együtt egészségben tartsa-meg, annak elvesztett erejét mennél hamarabb hozza helyre, ennek örömvirágokkal hintse-be tövíses útjait, kedves Bátyámat pedig nem sokára névszaporítóval örvendeztesse, írásba foglalni kénytelenítetnek.

A' legközelebb alkalmatosságot használni fogom, hogy kedves Bátyámnak személyesen megmondhassam, hogy örömeiben senki buzgóbban részt nem vesz, mint

Kedves Bátyámnak

alázatos Atyafia
N. N.

2. Egy jó Baráthoz Fia Születésekor.

Kedves drága Barátom Uram!

Nagy örömmel olvastam kedves Hitvesének szerentsés Lebetegedéséről szóló kellemetes tudósítását. De azt, hogy Fia Keresztatyjának fogna hívni, nem véltem volna; ez által kedves drága Barátom Uram nekem nagy örömet okozott, mert ez annak bizonyosága, hogy kedves drága Barátom Uram engemet méltónak tart barátságára.

A' Betegnek 's a' Kitsinynek legjobb egészséget kívánok, 's nagy gyönyörűséggel várom az óhajtott órát, hogy kívánságának megfelelhessenek.

Ezzel vagyok

igaz Barátja
N. N.

3. Hasonlótartalmú Levél.

Kedves Barátom!

Szerentsét kívánok újszülött Fiadhoz. Ilyen áldással szokta az Isten a' Házásokat megajándékozni, 's ezért köszönettel tartozunk neki. Én kérni fogom a' Mindenhatót, hogy Neked szeretett Feleségedet 's kedves Fiadat, 's nekik Tégedet a' legjobb állapotban még soká tartson-meg. Áldja meg az Isten a' Kitsinyt, hogy korának folytával a' böltségekben nevedjék, hogy Szülőinek esztendeivel szaporodó gondjait virtusos élete 's jó magaviselete által meghálalhassa, 's egykor, ha a' Szülők az öregség terhe alatt hajladoznak, nekik gyámolul 's vigasztalóul szolgálhasson. A' Teremtő hozza helyre kedves Feleségednek elvesztett ere-

jét, hogy ő általa betses Házad ezután is áldassék, és szaporodjék. Ezen indulatokkal vagyok

igaz Barátod
N. N.

Válasz egy gyermekszületés-kori Örvendezésre.

Kedves Barátom!

Köszönöm szíves kívánását, mellyel Fiam Születésekor megtisztelt; azzal újlag megbizonyította, melly indulattal viseltetik erántám 's az Enyímek eránt. Adja a' jó Isten, hogy kívánásai beteljesedjenek, 's hogy nekem is nem sokára alkalmatosságom lehessen kedves Barátomnak hasonlót kívánhatni.

Az Enyímekre nézve azon kellemetes hírt adhatom kedves Barátomnak, hogy az Anya, a' mennyiben a' jelen környülállások megengedik, egészséges, 's a' kis Teremtény is igen friss és eleven. Az ő tekintete Anyjával elfelejteti a' szenvedt fájdalmakat, 's nem kevéssé neveli házi örömeimet.

Nagyon szívesen venném, ha nem sokára meglátogatna kedves Barátom, hogy alkalmatosságom volna kijelentetni, hogy változatlanul vagyok

igazszívű Barátja
N. N.

VI.

Előmozdítottatás, Felgyógyulás 's hasonlóalkalombeli Örvendezések.

1. Egy nagytekintetű Férjfiúhoz Előmozdítottatásakor.

Méltóságos Fő-Ispány Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Hogy az isteni Gondviselés azon időpontot elérni engedte, hogy Méltóságodnak N. Vármegye Fő-Ispanyává lett kinevezésén szíves örvendezésemet kinyilatkoztathatom, rendkívüli örömem, mellyet neki eléggé nem köszönhetek. Részt veszek minden Hazafinak akkor érzett örömeiben, midőn az érdemet megjutalmazni, 's azt, a' ki minden erejét tiszta szeretetből Honja közjavanak szenteli, fentebb hatáskörbe helyeztetni látja.

Méltóságod már volt Tisztségében annyi sok jót 's hasznost terjesztett mindenfelé: melly sokat várhatunk kiterjedt hatáskörében Méltóságodnak mély belátásától 's az emberiséget boldogító fáradhatatlan szorgalmától! Azon meggyőződés mindenütt a' legjobb szándékkal munkálkodni, vidám önmeglegetéssel tölti-el a' Nemeslelkűt; de ha munkálkodásait kívánt kimenetel koszorúzza-meg, legfőbb földi boldogsága ez a' Köztársaság hív szolgájának. Vajha így jutalmazná-meg az isteni Gondviselés Méltóságod igyekezetét, 's még soká háborítatlan jóllétben tartaná meg Hazánknak drága életét.

Fogadja Méltóságod kegyesen színnélkül való tiszteletem kinyilatkoztatását, mellyel maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

2. Egy Főtiszti Rangra emeltetett Katonatiszthez.

Nagyságos Fő-Strázsameszter Úr!
Kegyes jó Uram!

Nagy örömmel hallottam Nagyságodnak Fő-Strázsameszteri Rangra lett emeltetését, melly megkülönböztetését Nagyságodnak szívbeli kívánásaimmal óhajtottam megtisztelni. A' ki Nagyságodnak vitézségét 's nagy tehetségeit úgy esmeri, mint én, kétszeresen kell örvidenie, hogy Nagyságod nyerte-el ezen Tisztséget, mellyre Nagyságodat katonai tehetségei olly alkalmatossá teszik, hogy ezen tekintetbevétel már régen megérdemelte volna.

Hogy ezen Előmozdítás Nagyságodat nem sokára fentebb léptűkre vezérelje, ez hátrálévő kívánása annak, a' ki meg nem szűn tisztelettel lenni

Földváry Gyula

3. Egy jó Baráthoz Előmozdításakor.

Kedves Barátom Uram!

Buzgó részvétellel 's örömmel hallottam, hogy annyi évek lefolyta után végtére olly kedvezően mozdított-elő kedves Barátom Uram. Most már szerentségének semmi hijja sem lehet, tsak erőt adjon az Ég terhes foglalatosságainak elviseelésére: nem sokára méltóbb jutalom fogja tehetségeit és

szorgalmát követni; mert, a' mint hallottam, az Előlülő díszéretes tulajdonságaira figyelmetessé tétetett.

Részesítsen ez után is betses barátságában, 's tiszteljen-meg Leveleivel; mert mindenben, a' mi kedves Barátom Uramat illeti, buzgón résztveszek, 's vagyok

igaz Barátja
N. N.

4. Egy Falusi Közönség Földesurához Felgyógyulásakor.

Méltóságos Baró,
Nagy Kegyeségű Földesurunk!

Engedje-meg Méltóságod, hogy mi leghívebb jobbágyai Méltóságodnak régen óhajtott jobbulásán egy Küldöttünk által kijelenthessük nagy örömmünket; mert hihetőleg nem olly hamar reménylhetjük a' szerentsét Méltóságodat közöttünk látni, 's személyesen kinyilatkoztatni szívünk érzéseit.

Mennél nagyobb aggodást okozott azon veszélynek szomozú híre, mellyben Méltóságod drága élete lebegett: annál szívesebb volt az isteni Gondviselésnek köszönetünk, annál nagyobb volt örömmünk, midőn Méltóságod szerentsés meggyógyulásáról tudósítottunk.

Mi lehetne mindnyájunknak szívesebb kívánsága mint az, hogy emberszerető Földesurunkat, ki jobbágyai boldogságát tulajdon szerentségéjéért hordozza szíven, még soká tisztelhessük mint jó Atyánkat. Minden kunyhóból könyörgések gerjedeznek az Ég felé, hogy az Isten kívánásainkat hallgassa-meg. — Ezen napnak, mellyen Méltóságod felgyógyulásán örvidenzünk, délelőttje az Isteni tiszteletnek, délutánja pedig a' nép köz vígalmanak lesz szentelve. Magunkviselete a' köz vígadozásban, mellyről a' helybeli Tisztség tudósítani fogja Méltóságodat, bizonyítsa-meg, hogy Méltóságos Földesurunkhoz vonzó legtisztább szeretet ösztönözött arra, hogy Méltóságod felgyógyulása örömnappját innepeljük.

Méltóságodnak atyai nagy Kegyelmebe ajánva magunkat, élünk, halunk

Méltóságos Földesurunknak

alázatos hív jobbágyai
N. Helysége Lakosai.

6. Egy Atyához Felgyógyulásakor.

Kedves Uram Atyám!

Azon betegségről való híradás, mellyben kedves Uram Atyám sínlődött, nagy nyughatatlanságot okozott nekem, 's kedvemmet egészen eloltotta, midőn mindenkor a' veszedelem nagyobbulásáról tudósítottam. Azon gondolat elveszteni azt, a' kin lelkem függ, olly vígasztalhatatlanná tett, hogy életemnek sem volt már előttem betse. Bánatos szívvel könnyörögtem minden nap jobbanléteért, 's az Isten meghallgatta kérésemet. Örömkönnyeket sírtak szemeim, midőn felgyógyulásáról tudósítottam, 's valamint ez előtt minden tárgy szomorúsággal töltö-be keblemet: annyira vídámítja most szívemet. Már ismét forró igyekezettel láthatok foglalatosságaimhoz.

Hála legyen az isteni Gondviselésnek, hogy jó Atyámat megtartotta. Kérem kedves Uram Atyámat ne szerentséltesse ezután egészségét, hogy többé a' félelemtől így ne szorongattassam.

Tisztelve kezeit tsókolván, 's vígasztaló válaszát óhajtva várván, maradok

Kedves Uram Atyámnak

engedelmes Fia
N. N.

7. Egy jó Baráthoz Felgyógyulásakor.

Kedves Barátom Uram!

A' legnagyobb örömmel vettem azon tudósítást, hogy kedves Barátom Uram ismét tökéletesen egészséges, sietek azért szíves kívánásaimat kijelenteni. Semmit se mulasztson el kedves Barátom Uram, a' mi egészségének hasznára szolgál, 's igyekezzék a' visszaesés veszedelmétől megmenekedni; kerülje az elme megerőltetését, 's mihelyt elég erősnek éri magát a' kotsizást kitérhetni: éljen kényelme szerint D...i kerti lakomban a' falusi nyugalommal, hol kedves Barátom Uram alkalmas elfogadására minden rendeléseket megtettem.

Hallgassa-meg kedves Barátom Uram egy Barátjának kérését, a' ki sorsának legbuzgóbb részese, 's meg nem szűn lenni.

készszolgálatú Barátja
N. N.

8. Egy Bátyához Útazásáról való megérkezésekor.

Kedves Bátyám!

Melly bús szívvel vártam visszajövedeledet tsak érezhetni, nem pedig leírhatni. Aggodalmam nőttön nőtt, midőn utolsóelőtti Leveledből tudomra esett, hogy útatad a' N...i tartományoknak veszed, hol a' sok haramiatsoport miatt nem bátorságos az útazás. Képzelheted tehát, melly igen örültem szerentsés megérkezéseden, hogy egészségben 's megelégedve tértél Kedveseid körébe vissza, mellyhez annyival inkább kívánok szerentsét, mivel ezen útazásoddal nem tsak kellemetesség, de jövendő sorsodra nézve haszon is egyesült.

Dolgaidról nem sokára bővebb tudósítást reményl

hív Ötséd
János.

9. Egy Barátnéhoz, Nénje Javaiban való Öröklésekor.

Kedves Barátném!

Résztvevő szívvel kívánok Aszszony Nénje halála után kedves Barátnémra maradt szép örökségéhez szerentsét. Valamint ez előtt nem kevéssé fájlaltam, hogy kedves Barátném nem a' legkedvezőbb helyeztetésben élt, 's olly sok kedvetlenséggel kellett küszködnie: olly nagy most örömem, hogy kedves Barátném jobb sorsnak lett részese.

Engedje kedves Barátném, hogy kívánásommal barátságos tanácsadásomat egyesíthessem, 's arra tehessem figyelmetessé kedves Barátnémat, hogy, a' mennyire lehet, őrizkedjék a' rossz emberektől, nehogy kárt szenvedjen tulajdona. Ha kedves Barátnémnak szívjósága előttem esmeretes nem volna, ezen észrevételt tenni nem bátorokodnék

tisztelő Barátja
N. N.

a) Válasz egy előmozdítataskori Örvendezésre.

Egy jó Baráthoz.

Kedves Barátom Uram!

Előmozdítatásomon való örvendezése új bizonyosága állandó barátságának, mellyért vegye szíves köszönete-

met. A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Udvari Kamara tekintetbe vette sokévi fáradozásaimat; új ösztön legyen ez munkásságom 's igyekezetem megkettőztetésére. Szüntelen azon fogok szorgalmatoskodni, hogy a' Köztársaság hasznos tagjává míveljem magamat, 's minden tehetségemet tzelom elérésének szenteltem.

Engedelmet nem sokára haszomra fordítom, 's egy Levelemmel fogok alkalmatlankodni, ki is változhatatlanul vagyok

Kedves Barátom Uramnak

igaz Barátja
N. N.

b) Válasz egy meggyógyuláskori Örvezedésre.

Egy Atya a' Fiához.

Kedves Fiam!

Meggyógyulásomon való örvezedés új bizonyosága gyermeki szeretetednek, vedd ezért szíves köszönetemet. Az Isten meghallgatta könyörgésedet, 's valóban tsudát tett velem; mert a' legügyesebb Orvosok is kételkedtek jobbúlásomon. Doctor N... Úr is, kit jó Anyád hozzám kihozatott, kevés reménnyel biztatá a' búsongót. De az Isten áldása nyugott rajtam, és végbe vitte azt, a' mit a' mesterség nem rehetett, melly kegyelmét az Örökkévalónak eléggé nem köszönhetem. Nagy erőtlenségem betegségem következése foglalatosságaimat folytatni még nem engedi; de reménytem, hogy az Isten segedelme 's a' jó ápolgatás által nem sokára visszanyerem elvesztett erőmet. Ne búsulj 's igyekezz szorgalmad által helyre hozni, ha mit netalám elmúlasztottál.

Még igen lankadt vagyok, 's mindenről körülállásosan nem tudósíthatlak; de bizonyossá tesznek a' felől, hogy mindenkor maradok

Tégedet

szívéből szerető Atyád
N. N.

II. R é s z.

K ö s z ö n ő L e v e l e k .

A' Jótéteményért, Szívességért, dolgainkban való Fáradozásért, sorsunkon való Résztételért, 's azon Szolgálatért, mellyet kívanni jussunk nem volt, Köszönetünket szoktuk kinyilatkoztatni. A' Köszönet a' legnemesebbnek is hízelt; megjutalmazottnak érzi ő magát, ha valakinek szolgálhatott, 's szeretségét előmozdíthatta, 's az eránta mutatott háladatosság legalább az első pillantatokban bizonyossá teszi, hogy jótéteményeit méltatlanra nem tékozlá. Ezen Leveleket a' szívérés természetes Nyelvén írjuk, melly valamint a' hideg 's feszes Hangtól, úgy a' Köszönetnek igen nagyító kifejezésekkel való jelentésétől is távol legyen; szóval, kerüljük a' Színeskedést.

Köszönetünknek azon tárgyal, a' mellyet megköszönünk, erányosságban kell állani; vegyük tehát azon körülállásokat tekintetbe, a' mellyek azt fontossá teheték, P. o. megelőztünk-e a' Szívességgel; nehézség 's halogatas nélkül nyertük-e meg a' Kértet; a' Kértnél többet nyertünk-e. Ha azon Kegység, a' mellyben részesültünk, másokra is kiterjed, ezen körülállást is Köszönettel említsük.

A' Vizsonzívességet 's Jutalmat igen vigyázva ígérjük; ez által Olvasónk haszon nem keresésén kétkedni látszanánk, 's azt jelentenők, hogy Lekötelezettjének lenni félünk. Barátjainknak mindazáltal kinyilatkoztatathatjuk, hogy a' Szívességet Szívességgel kívánjuk visszazonozni; az Idegeneket pedig tegyük bizonyosokká, hogy Kegységekre méltók lenni igyekszünk.

Ezen Leveleket ne halasztgassuk, 's ha akaratunkon kívül valamely Akadály lett volna az elhalasztásnak oka: magunkat mentegelve említsük az akadályozó Okot.

Ezen Levelekre Válasz nem kívántatik; de ha a' Válaszolat más körülállások tennék szükségessé: örüljünk az Író háladatosságán, kitsinyítsük vele tett Szívességünket, 's további Szolgálatra ajánljuk magunkat.

1. Egy Ifjú egy Királyi Tanácsosnak az oskolai Segedelem pénz megnyerésében való Közbenjárását megköszöni.

Tekintetes és Nagyságos Királyi Tanácsos Úr,
Nagy Kegységű Uram!

Az Ó Felségétől kegyelmesen számomra rendelt sege-

delempéz több, mint a' mennyiért esedezni bátorkodtam, 's ez által beteljesedtek minden kívánságaim.

Meg lévén győződve a' felől, hogy ezen kegyelemért egyedül Nagyságod kegyes közbenjárásának tartozom: köszönetem legbuzgóbb érzéseit mély alázatossággal nyilatkoztatom-ki Nagyságodnak. Nagyságod ez által nem csak az én szerentsémnek tette talpkövet; hanem Szülőimet is a' legnehezebb gondtól megszabadította.

Azon örömrést, melly szívünkre áradt, ki nem fejezhetem. Én örökké háládatos leszek, 's igyekezni fogok Nagyságod Kegyességére leginkább az által méltóvá tenni magamat, hogy a' tanulásra rendelt időt lelkiismeretesen fogom használni, 's minden erőmet arra fordítani, hogy a' Köztársaság hasznos tagjává mívelhessem magamat.

A' midőn magamat Nagyságod Úri Kegyességébe ajánlanám, tartozó mély tisztelettel 's háládatossággal vagyok

Nagyságodnak

háládatos mély-alázatosságú szolgája
N. N.

2. Egy Ifjú egy Uradalmi Törvény- 's Jóságigazgatónak megköszöni Irásznak lett felvételét.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Igazgató Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

A' Tekintetes Úr az N. Uradalmi Irászi hivatalért való esedezésemet helybenhagyni méltóztatott, mellyért tartozó alázatos köszönetemet nyilatkoztatom-ki a' Tekintetes Úrnak. Kötelességeim buzgó 's hív beteljesítése által fogok igyekezni háládatosságomat még hathatósabban kijelenteni. Akkor teljes bizodalommal tarthatok a' Tekintetes Úr Kegyességére számot, mellybe a' midőn magamat alázatosan ajánlanám, mély tisztelettel maradok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.

3. Egy Háznépnyia köszöni a' neki nyújtott Segedelmet.

Méltóságos Bátor,
Nagyságos Uram!

Méltóságodnak nagy szükségemben való segedelme oly

nagy jótétemény, hogy szent kötelességemnek tartom érette legbuzgóbb hálámat kinyilatkoztatni.

Mivel nem csak az én, hanem egész házam népe szerentséjébe nagy befolyása van Méltóságod nagy Kegyességének: dús áldással fogja az Örökkévaló Méltóságodnak egy szerentsétlen háznép boldoggátételét megjutalmazni. Mélyen érzem ugyan, de háládatosságomat ezen nagy jótéteményért szóval ki nem fejezhetem.

Engedje Méltóságod, hogy Úri nagy Kegyességébe ajánlhassam magamat, a' ki legmélyebb tisztelettel vagyok

Méltóságodnak

háládatos mély-alázatosságú szolgája
N. N.

4. Egy Orvos-Doctornak Jutalom küldéskor.

Tekintetes Doctor Úr,
Jóakaró Uram!

A' Tekintetes Urat úgy nézem, mint életem megszabadítóját mert egyedül a' Tekintetes Úrnak köszönhetem, hogy ennek örömeiben újlag részesülhetek. A' Tekintetes Úr súlyos nyavalyámat oly móddal könnyítette, melly a' legforróbb hálára kötelez engemet.

Nem hogy megjutalmazzam azt, a' mit meg nem jutalmazhatok, hanem háládatosságomnak tsekély jeléül az ide-mellékeltet kegyesen elfogadni kérem.

Én a' Tekintetes Úrnak 's tiszteletre méltó Hozzáartozandóinak ajánlván magamat, különös tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

köteles szolgája
N. N.

5. Köszönő Levél egy menyegzői Ajándékért.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Azon kegyes indulat, mellyet házasodásomkor mutatni méltóztatott hozzám, a' hálának legforróbb érzeit gerjesztette-fel kebelemben; de a' gazdag ajándék felülmulta minden várakozásomat. Örök emlékjele lesz ez a' Tekintetes Úr

nagy Kegyességének, melyre magamat érdemessé tenni egész tehetségemből szorgalmatoskodni fogok.

Vajha a' Tekintetes Úr érzéseim gyenge kifejezéseiben határtalan tiszteletemet 's háládatosságomat olvashatná, mellyel életem végéig maradok

A' Tekintetes Úr

alázatos szolgája
N. N.

6. Köszönet egy Esedező Levél előterjesztéséért.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Táblabíró Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Sietek a' Tekintetes Urat azon szerentsés sikerről tudósítani, mellyel Tanácsos N. Úr esedezésemet helyben hagyta. Nem tsak a' kért Hivatalt nyertem-el, hanem ez azzal egybekötöttetett fizetés, is hűjánosság nélkül rendeltetett számomra. A' Tekintetes Úr kegyes közbenjárása 's pártfogása nélkül sorsom illy kedvezőre nem vált volna. Ezen meggyőződés a' hálának legtisztább érzetével tölti-be keblemet, de szókkal azokat ki nem jelenthetem, hanem tselekedeteimmel fogok igyekezni megbizonyítani, hogy a' Tekintetes Úr nagy Kegyességében méltatlan nem részesült.

Ezen nagy szerentsének egész életemre való befolyása véghetetlen; ezen befolyáshoz hasonljon azon tisztelet is, melly engemet lelkesíteni fog, 's a' mellyet minden alkalommal kinyilatkoztatni meg nem szűnök

A' Tekintetes Úrnak

háládatos szolgája
N. N.

7. Jutalomért való Köszönet.

Kedves drága Úr!

Reám bízott dolgainak szorgalmatos és pontos elintézését kötelességem hozta magával. Azon kívánság, hogy szolgálati készségemet Uraságnak megbizonyíthassam keletőztette igyekezetemet, 's a' jó kimenetel legszebb jutalma volt fáradságnak. A' honnan képzelheti, melly igen meglepett Uraságnak Levelének tartalma. Alig kellene azon ajándékát elfogadnom, mellyet, hogy őszintén megvalljam, meg

nem érdemlettem. Az általam tett rendelkezésekkel való megelégedése Uraságnak eléggé megjutalmazott engemet; de ezen jeles ajándék általadásának módja felszabadít minden további kétségeskedéstől azt Uraságnak különös hozzám való hajlandóságának jeléül el nem fogadni. Vegye buzgó köszönetemet érette; igen fogok örülni, ha Uraságnak szolgálattal ismét használhatok. Ezzel vagyok tisztelettel

Uraságnak

köteles szolgája
N. N.

8. Egy jó Baráthoz a' nyújtott Segedelemért.

Kedves Barátom Uram!

Vajha kedves Barátom Uramnak szíves gondosságán, mellyel szorultságomban felsegélésekre sietett, megindult szívemnek érzéseit láthatókká tehetném! Köszönöm nagy jószágát, 's áldom Barátom Uramat, mert többet nem tehetek.

Megelégedésemet 's lelkeim nyugalma't abban találok, hogy egy valódi hív Barátom van e' világon, melly szerentsével nem sokan ditsekedhetnek; ezeknek nem irigylem kedvező sorsokat.

Az Isten jutalmazza-meg jótéteményjeit és szeretetét. Ez annak kívánásá, a' ki, míg él, kedves Barátom Uramat szeretni 's tisztelni fogja mint

háládatos Barátja
N. N.

9. Köszönet a' Költsön Viszsaadása'kor.

Nemzetes Úr,
Nagy jó Uram!

Nem kis szégyenérzéssel küldöm a' nekem nagy szükségemben költsönözött 200. Vítot Uraságnak vissza. Jól tudom, hogy ígéretem késő teljesítése miatt szemrehányásokat érdemlettem, 's a' kiméllést egyedül emberszerető jószágának köszönhetem.

Mostoha sorsommal való küszködésomban el nem tsüggedtem, 's egy hosszú esztendő szenvedései után újra mosolyog reám a' jobb szerentse. Sietek adósságomat lefizetni, 's Uraságnak botosádatot kérn.

Nemes Emberszerető! hogy viszzonozhatom szívjószágát? Legnagyobb szorultságomban önkényesen ajánlá segit-

ségét, 's nagylelkűen kamat nélkül adott nekem pénzt költsön; szókkal forró halám érzéseit ki nem fejezhetem, melly szívemben örökké élni fog.

Ne vonja-el jövődében is tőlem jó indulatját, a' ki mély tisztelettel vagyok

Uraságnak

alázatos szolgája
N. N.

10. Egy Ügyésznek szolgálatjáért.

Tekintetes Ügyész Úr,
Jóakaró Uram!

Nem régen bátorkodtam a' Tekintetes Úrnak egy Levéllel alkalmatlankodni, mellyben N...nél kinlévő 300. Ftból álló tőkepenzem beszédésében a' Tekintetes Úr segédelmét kértem. Tzélomnak hamar elérése felülmúlta reményemet; tegnap a' tőkepenzt a' törvényes kamattal együtt minden hijanosság nélkül kezemhez vettem. A' Tekintetes Úrnak e' részben hozzám mutatott szívességét, míg tartozó kötelességemet teljesíthetném, alázatosan köszönöm, 's Uri Kegyességébe ajánlott tisztelettel maradok

A' Tekintetes Úrnak

köteles szolgája
N. N.

11. Egy Fió Atyjának a' küldött Pénzt köszöni.

Kedves Atyám!

Vegye legforróbb köszönetemet a' küldött pénzért, ez által lehetőségessé teszi kedves Atyám, hogy hat hónapig ismét folytathatom tanulásomat, melly nagy bizonyága kedves Atyám szeretetének.

Fogadja kegyesen ezen Levelet háládatosságom 's gyermeki tiszteletem zálogául. Én mindenkor úgy fogom viselni magamat, hogy adakozóságát kedves Atyám megbánni soha sem fogja.

Atyai áldásáért esedezvén, alázatos kéztsókolás mellett maradok

Kedves Atyámnak

engedelmes Fia
N. N.

12. Egy Gazdatiszt Földesurának köszöni, hogy Tisztjének befogadta.

Méltóságos Báró,
Nagy Kegyességű Uram!

Azon emberszeretés, mellyel Méltóságod alázatos esedezésemet helyben hagyta; azon kegyes bizodalom, mellyel engemet Méltóságod a' H...i Tisztartói hivatalba helyezettett, a' legbuzgóbb köszönetre leköteleznek engemet. Kötelességeim hív és szorgalmatos teljesítése szolgáljon háládatosságomnak bizonyoságul. Én nem csak a' kegyesen adott Utasítást fogom tselekedeteim sínórmértékéül tartani, hanem utat módot keresek, hogy még nagyobb hasznót hajthasson munkásságom Méltóságodnak. Ha mindeneket szorosán megvizsgáltam, talán az itteni Gazdaság megjobbítására némelly javallatokat fogok tehetni, mellyeket a' tapasztaláson fogok alapítani. A' legnagyobb bizodalommal reményelem, hogy jó 's eszközölhető szándékaim végrehajtásában ilyen mélybelátású 's minden jót olly hathatósan előmozdító Uraság segédelmének híjjával nem leszek.

A' midőn magamat Méltóságod nagy Kegyességébe ajánlanám, mély tisztelettel 's háládatossággal maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

13. N. N. a' Fiának nyújtott Segédelmet köszöni Barátjának.

Tekintetes Úr,
Nagy Jóakaróm 's Barátom Uram!

Buzgó fáradozásai által, mellyekkel az Enyémek javát elősegíti, nekem legnagyobb Jóltévőm, 's azon szerény mód, mellyel Fiamat segédelmében részesíti, a' legnagyobb háládatosságot teszi kötelességemül; de erőtlennek érzem magamat, ezen háládatosságot szóval kijelenthetni; meg vagyok azomban győződve a' felől, hogy egyszerű szavaimnak több értéke lesz a' Tekintetes Úrnál, mint a' szópompának, 's reményelem, hogy Fiam igyekezni fog a' Tekintetes Úr kívánságaira való mindenkori figyelmetessége által megmutatni, hogy tulajdonává tette Atyjának indulatját.

Midőn magamat a' Tekintetes Úr további kegyes indú-

latjaiba ajánlanám, bizonyossá teszem a' Tekintetes Urat haládatosságom 's tiszteletem felől, 's vagyok

alázatos szolgálja 's Barátja
N. N.

III. R é s z. Tudósító Levelek.

A' Tudósító Levelek valamely történet dolognak Jelen-tését, Elbeszéléset vagy Leírását foglalják magokban. Ezen Levelek az értelmességet és rövideget elkerülhetetlenül megkívánják; a' fő dologról bővebben is szólhatunk, de a' mellékes környüállásokat csak könnyüden érénstük. Ha egy Tudósító Levélben több tárgyat kell előadnunk: azokat ne zavarjuk - össze; hanem ennek mindenikét, a' mint azt a' rend megkívánja, különös szakaszotskában értelmesen 's haszontalan szószaporítás nélkül hozzuk-fel.

A' Tudósítóra nézve kívánatos volna, hogy mindenkor csak kellemetes történetekről írhatna az Olvasónak; de mivel gyakran kellemetlen és szomorú esetekről kénytelenítünk másokat tudósítani: igyekezzünk azokat a' legtűrhe-tőbbleg előadni, 's mindjárt a' Levél kezdetén ne beszél-jük-el, hanem ügyesen készítsük-elő azokra az Olvasót, hogy az egyszerre való nagy benyomást eltávoztassuk. — Sokkal jobb, ha más harmadikra bízhatjuk a' dolog jó- módos előhozását. — Ha Levelünk foglalatja kellemetes: Esmerő-seinkel tréfálnunk is lehet.

A' Tudósító Levelekre írt Válaszokban meg szoktuk kö-zönni a' Tudósítást, 's arról való Véleményünket is előadhatjuk. Ha a' hír kellemetes: szerentsés Kimenetelt kívánunk; de a' szomorú híren nyilatkoztassuk - ki Szánakozásunkat.

1. Egy Fiú Ház asulásáról tudósítja Szülőit.

Kedves drága Szülőim!

Utolsó látogatásomkor azon kívánságokat nyilatkoztat-ták - ki kedves drága Szülőim, hogy meghazasodjam; imé kívánságok beteljesedett. Kedves drága Szülőim ezen fon-tos lépésemnek határt semmiképen szabni nem akartak; re-ménylem, hogy választásom bennem volt bizodalmodkat ki fogja menteni. Az itt lako Lakatosmester N . . . legöre-

gebbik Leányja az, ki az örömet szomorúságot, szerentsét szerentsétlenséget kívánja velem megosztani. Mivel házikör-nyüállásaim napról napra elkerülhetetlenebbé teszik se-gédársamat: Kézfogónkat nyoltz nap múlva, Menyegzőnket pedig négy hét lefolyta után kívánám tartani. Bizonyos va-gyok abban, hogy atyai 's anyai áldásokban kedves Szü-lőim örömetst fognak reszesíteni bennünket; de személyesen szeretnők azt elfogadni, 's egyszersmind kedves Szülőinket Menyegzőnkre meghívni. Ha tehát nagy akadály visszatar-tóztatni nem fog: a' jövő hétnek vége felé néhány napra kedves Szülőimet meg fogjuk látogatni. Jó Atyja Marimnak szívéből kívánja kedves Szülőimet személyesen esmerni, 's ő is el fog jönni velünk. Reménylem, hogy szívesen fognak látni kedves Szülőim bennünket. Adja az Isten, hogy egész-ségben láthassuk egymást. A' buzgó örömmek előérzetében magamat 's Marimat kedves drága Szülőim szeretetébe aján-lom, 's gyermeki tisztelettel vagyok

Kedves drága Szülőimnek

engedelmes Fia
N. N.

2. Egy Vőlegény Mátkája Anyabátyát a' Kéz-fogóról tudósítja.

Kedves drága Uram Batyám!

Van szerentsém kedves Uram Batyámnak tudtára adni, hogy a' folyó hónap 20-dikan szeretetre méltó Róza Húgá-val volt Kézfogóm, minekutánna derék Szülőinek 's jó Ura-ságának megegyezését megnyerte. Rózának szerelme kelle-metes, — meglehető - hasznú hivatalom gondatlan jövendőt ígér.

Ezen öszszeköttetes azért is kellemetes, mert ez által egy tiszteletre méltó Familiával rokonúlok, 's a' mint kedves Rózám kedves Uram Batyám szívjóságáról bizonyossá tett, reménylem, hogy ezen egyesülés ked-ves Uram Batyámnak sem lesz kellemetlenségére. Én ré-szemről mindenkor azon leszek, hogy barátságára méltová tehessem magamat. Rózám kedves Uram Batyámnak tiszte-lettel ajánlja magát, 's kérését az enyímmel egyesíti, méltóztassék kedves Uram Batyámnak is áldásában reszesíteni ben-nünket. Én állhatos tisztelettel maradok

Kedves Uram Batyámnak

alázatos szolgálja
N. N.

3. Kézfogóról való Tudósítás egy Udvari
Tanácsoshoz.

Méltóságos Udvari Tanácsos Úr,
Nagy Kegyességű Uram!

Azon különös Kegyesség, melyet Méltóságodnak mind-
eddig hozzám mutatni méltóztatott, lekötelez engemet min-
denkor kijelenteni Méltóságod eránt figyelememet. Nem akar-
tam azért most is elmulatni Méltóságodat a' felől tudósíta-
ni, hogy a' Hazassági életre tökélttem-el magamat, 's már
Városi Tanátsnok N... Úr kisebbik Leányját el is jegy-
zettem.

Ezen alázatos jelentésem mellett magamat Méltóságod
nagy Kegyességébe ajánlván, tartozó mély tisztelettel hol-
tig maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

4. Egy jó Barát Kézfogójáról tudósítja Ba-
rátját.

Édes Barátom!

Sorsomon való részvételed, melyet mindenkor olly ba-
rátságosan bebizonyítottál, 's azon nagy beth, melyet ab-
ban helyeztetek arra, kötelez, hogy életem legfontosabb lé-
péséről tudósítsalak.

Tegnap innepeltem az itteni Kereskedő N... Úr legöre-
gebbik Leányjával a' Kézfogót. Ez volt életemnek legnagyobb
innepe, melly a' legszebb jövendővel biztat engemet. Egy
tizennyoltz esztendő jó Szülői által egyszerű szelídségben
egyedül a' Férjet boldogító aszszonyi virtusokban nevelt
Leányka ifjúságának virágzó teljében lett jövendő napjaim-
nak sorsosa. Jó szíve szép charactervonásainak ez az egyi-
ke, hogy Barátjaimmal való öszszeköttetéseimet tiszteli és
bethűli. Valáhányszor azon tanúságos és kellemetes órákról
beszéllek vele, mellyekre együttlétünk korából olly ele-
venem emlékezem, nagy figyelemmel hallgat. Ó igen óhajt
Tégedet személyesen esmerni, 's kérve kért, hogy tisztelete
felől bizonyossá tegyelek Tégedet.

Isten Hozzád! Légy ezután is jó indulattal hozzám, a' ki
vagyok

hív Barátod
N. N.

5. Egy jó Barát Jegybenlétéről tudósítja
Barátját.

Kedves Barátom!

Képzeld én Völegény vagyok! Ha többet kívánsz tudni,
siess hozzám, 's lásd boldogságomat! Tegnap a' legjobb
Leánykanak e' föld kereksegen nyertem- el kézet. Már tsak
azért is jönnek kell lennie, hogy az én Mátkám. De való-
ban: ha esmernéd ezen Leánykát, meg kellene vallanod,
hogy igazam van. Tsóvald tsak fejedet se szomorú Méléző!
mint tehetek én arról, hogy Tégedet az átkozott lépkorság
annyira kínoz, hogy a' szépnem gyűlölése mellett aggle-
gény maradtál? Lásd engem az nem bánt, 's azért ne vedd
rosszsz néven, hogy képzeletemet nem haszontalan ábrándo-
zások, mint a' Tiédet, hanem Ninám anygali képe foglal-
ja-el.

Nina egy idevaló Váltónak Leányja, 20. esztendő, lelki
's testiképen ép 's egészszséges, szóval egy szeretetre méltó
Leányka.

Többet ne kérdezz, hanem, a' mint mondtam, jöjj-el
's lásd önmagad. Vágyva vár

Károlyod

6. Egy Fiú Hitvese Lebetegedéséről tu-
dósítja Szülőit.

Kedves Szülőim!

Sietek azon kellemetes történetről tudósítani kedves Szü-
lőimet, hogy tegnap estve egy derék Fiam született. A' szü-
lés Hitvesemnek nagy fájdalmakat okozott, 's majd nem vesz-
tét féltettem kedves Emiliának; de a' jó Isten, ki min-
denkor többet tesz, mint mi kérünk, örömmé változtata
félelmemet, 's mindent jóvá tett. Enália már elfelejtette a'
fájdalmakat, 's a' mennyiben a' környülállások megenge-
dik, a' Kitsinnel együtt épen van.

Neki az egyedül való kívánsága, hogy kedves Anyá-
mat mennél hamarább láthassa; nekem is nagy örömemre
volna, ha meglátogatna bennünket kedves Anyám.

Kedvező Választ, 's még nagyobb örömmel kedves
Anyám eljövetelét várván, köszöntéseim mellet maradok

tisztelő Fiok
N. N.

7. Egy jó Barát Fia Születéséről tudósítja Barátját.

Kedves Barátom!

Luizám szomorú ábrázatját kivéven, egész házam vígdozik. Minden nevet, dalol 's lejt örömeiben, mert holnap fog újszülött Fiatskám megkereszteltetni. Keresztatyja egy Aggvitéz, a' ki még a' Törökhaborúban katonáskodott, erősen azt vitatja, hogy Virgiliusnak neveztessek, mert úgy véli, hogy ez nem csak ritka, hanem igen úri név is. No's Barátotskám! hogyan tetszik az Neked? — „Egyszerrel ismét több e' világon!” fogod mondani, mintha már hallanám; mert jól emlékezem arra, hogy engemet heveskedő Ötsémmel együtt mindég szelesnek nevezte. De azt is jól tudom, hogy ezen szeleseket egyenes-szívűségek miatt, a' mint magad nyilatkoztadtad ki, a' tunya Phlegmaticusoknál (Indulatosságatlanoknál) mindenkor jobban szeretted.

Jöjj hozzánk Barátom, és segíts nevelni Fiamat, akkor tudom hogy ember lesz belőle. Jöjj, nézd meg legalább, elvenem fog ő tekinteni szemeid közé.—A' mi örömemet tökéletessé teszi az, hogy kedves Luizám, a' mennyire a' környülállások megengedik, egészséges.

Isten Hozzád! Várva vár

igazszívű Barátod
N. N.

8. Egy Gazdatiszt Hitvese Lebetegedéséről tudósítja Földesaszszonyját.

Méltóságos Grófné,

Nagyságos Aszszonyom!

Méltóságod azon szerentsés és elfelejthetetlen nap-tól fogva, mellyen szeretett Hitvesemet nekem által adta, mindenben, a' mi bennünket érdekel, olly buzgón részt venni méltóztatik, hogy első kötelességemnek tartom, Hitvesemnek egy Leánykával való szerentsés Lebetegedéséről Méltóságodat alázatosan tudósítani. Hitvesem 's a' Leányka a' környülállásokhoz képest egészségesek.

Magamat 's az enyimeket Méltóságod nagy Kegyességébe ajánlván, tartozó mély tisztelettel vagyok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

9. Egy Polgár a' reábízott Dolgok miképen lett Végbeviteléről tudósítja Gróf N...et

Méltóságos Gróf,

Nagy Kegyességű Uram!

Sietek Méltóságodat a' Bőjtmás hava 20-dikán hozzám küldött kegyes Levele által reám bizottaknak miképen lett végbeviteléről alázatosan tudósítani.

Minekeltötte a' selyem és gyapot szövemények vételéhez láttam volna: a' nevezetesebb Kereskedésekben vizsgáldtam, hogy megtudhassam, mellyben lehessen a' kívánt portékákat legjobban megvenni. A' házi bútorok vételében is hasonló módot követtem. Minden idevaló jelesebb Mobilia-lerakóházakban megfordultam, 's úgy találtam, hogy az N... ében nem csak legjobb - ízlésűek, hanem legoltsóbbak is találtak. A' vett dolgok közönséges Jegyzeményjét a' nyugtatott Contókkat együtt ide mellékelve küldöm Méltóságodnak.

Mindent a' legnagyobb szorgalommal berakattam, 's ma Furmányos N... nek által is adtam, a' ki holnap G... be el fogja küldeni.

A' nádmézet egynehány nappal később fogom elküldeni; mert Kereskedő H... Úr bizonyossá tett, hogy a' legközelebb következő héten különösen jó 's szép portékái fognak Triestből megérkezni, mellyek által betsületet nyerem reményl.

Kívánom, hogy minden megfelelően Méltóságod várakozásának, 's alázatosan kérem, méltóztassék ezután is hasonló bizodalommal megtisztelni engemet.

Ezzel Méltóságod nagy Kegyességébe ajánlott tartozó mély tisztelettel maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

10. Hirtelen Elútazásról való Tudósítás.

Kedves drága Úr!

Különös környülállások elútazásomat annyira sietteték, hogy lehetetlenné lett magamat Uraságodnak személyesen ajánlanom. Vegye legszívesebb köszönetemet szívességeiért. Én változhatatlan tisztelettel 's alázatossággal vagyok

Uraságodnak

köteles szolgája
N. N.

11. Egy Mesterlegény egy Fővárosba való megérkezéséről tudósítja Szülőit.

Kedves drága Szülőim!

Hat hónap múlt-el, hogy kedves Szülőim tőlem semmi tudósítást nem vettek. Képzelmem, melly igen aggódtak az alatt; mivel elmenetelemkor megígérttem, hogy hónaponként legalább egyszer fogok írni kedves Szülőimnek, 's hírt adni holmúlatásomról. Örömet megkíméltem volna kedves Szülőimet ezen gondoktól, ha munkát kaptam volna, 's nem kénytelenítettem volna azon reménységgel folytatni vándorlásomat, hogy talám valahol megállapodom. R...ben a betegség tartoztatott-le egynehány napig; de hogy sorsomon még jobban ne aggódjanak, ezen tsekély kedvetlen környű-állásról nem akartam tudósítani kedves Szülőimet. Valamenyire jobban lévén, útam folytatásához fogtam, de eleinte igen lassú volt előmenetelem, mert a' hideglelésnek szembetűnő erőtlenség volt következése. Imádkoztam az Istennek, 's Ő meghallgatott engemet. Már P...én egy igen ügyes Mesternél igen derék Legénytársakkal dolgozom. Ezen néhány nap alatt, mellyeket egészségem helyrehozása miatt pihenésben töltök, a' Város nevezetességeit nézegetem. Mesterem asztalt ez alatt is ingyen ad.

Kérem kedves Szülőimet egyesítsék az enyémekkel könyörgéseiket, hogy az Isten egészségben tartson-meg bennünket: reményem hogy szorgalmam keresményjéből takarékságom megkíméli valamit, 's annak egy részét haládatosságom jeléül jótéteményjeiért kedves Szülőimnek fogom juttatni.

Az Isten vegye őltalmába kedves Szülőimet! Éljenek egészségben! Én gyermeki tisztelettel vagyok

háládatos Fiok
N. N.

12. Könyvek küldéséről való Tudósítás.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Van szerentsém jelenteni a' Tekintetes Úrnak, hogy ígéretem következésében, Kazintzy minden Munkáit, Scott Walter válogatott Románjainak első és második kötetjét 's a' kis Gyula könyvét, némelly Muzsikabeliekkal egy ladás-

kában jól betsinálva Furmányos N...nek általadtam, ki is legfeljebb hat nap múlva V...ben lesz.

Tökéletes tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

lekötelezett szolgálja

N. N.

13. Egy Uradalmi Gazdatiszt a' menykőütés által okozott kárról tudósítja Földesurát.

Tekintetes és Nagyságos Úr,
Nagy Kegységű Uram!

A' szomorú szükségtől kénytelenítetem azon vezélyről tudósítani Nagyságodat, melly az utolsóelőtti éjtszaka érte Helységünket. Nem tudnék ezen szomorú eset kijelentésére szokat 's kifejezéseket választani, ha nem volnék meggyőződve a' felől, hogy Nagyságod a' legkellemetlenebb hírt is nyugodt elmével hallja.

E' folyó hónap 12-kén egy égi háború, melly Helységünk közelében vonúla, egész nap rettegteit bennünket, 's már tájéunktól eltávozottnak lenni véltük, midőn éjjel egy erős szélvész hirtelen Nagyháza felibe hozta.

Nagyságod rendeléseihez képest minden előintézeteket megtettem, 's minden lakost az ébrenségre serkentettem; a' következés megmutatta, melly szükségesek voltak ezek.

Éjfél tájban az N. házába ütött a' menykő, 's minekelőtte a' szegény benlévők első félelmekből feleszméltek volna, az egész épület lángban ált. Azonnal oda sieténk a' szükséges segedelemmel, de minden igyekezetünk és erőltetésünk ellenére lehetetlen volt a' tüzet meggátolnunk, mert a' nagy szélvész sikeretlenné tette minden fáradozásunkat. Míg a' szomszéd Falukból segítségünkre jöhetének, az épületnek nagy része már hamuban fekvék, 's a' veszély mindég nagyobbodék, mert a' lángok már a' nagy tsürbe kapanak. Bár melly hathatósan egyesítettük erőnket a' tűz dühének ellentállására: mindazáltal semmit sem tehattünk, 's a' tsür is a' lángok ragadományjává leve. Nagy fáradozással menthettük meg a' P... házat is, mellyben a' két épület közt álló fak nem kevésbé segítettek bennünket, mellyek nélkül a' veszedelem sokkal nagyobbá lett volna.

Valamint nagy okunk van halát adni az Istennek, hogy tőlünk a' nagyobb szerentsétlenséget eltávoztatta: olly nagy szanakozásra méltó a' szerentsétlen N..., ki a' lángokból

vagyonjának tsak igen kis részét szabadíthatta-meg. Teljes bizodalommal Nagyságod emberszerető szívében egyetlenegy reménységét Nagyságod segedelmében 's gyámolításában helyhezheti, melly nélkül még sokkal boldogtalanabb volna.

Én Nagyságod nagy Kegyességébe ajánlom magamat, 's tartozó legméljebb tisztelettel élek, halok

Nagyságodnak

alázatos szolgája
N. N.

12. Egy jó Barát Barátját perbeli Dolgáról tudósítja.

Kedves Barátom Uram!

Mihelyt betses Levelét elolvastam, szonnal Ügyész M... Úrral a' híremül adott dolog eránt értekeztem, 's azt a' Tanátsnál feladtam. Olly szerentsés voltam, hogy kihallgattattam, 's azon ígéretet nyertem, hogy ezen dolog a' legközelebb alkalmatassággal fel fog vétetni 's el fog ítéltetni.

A' jó kimenetelen annyival kevésbé kételkedem, mivel kedves Barátomnak kívánsága igazságos, 's maga a' Polgármester Úr is megismeri az ellenfélnek álnokságát, melly által kedves Barátom Uramnak jussát elvonni, 's a' Bíró-ságot elámítani akarja.

Reménylem azért, hogy ezen perbeli dolog szerentsés sikeréről való tudósításom kedves Barátom Uram mélyen begyökerezett aggodalmát rövid idő múlva el fogja oszlatni.

Ezzel vagyok egész Háza tisztelete mellett

Kedves Barátom Uramnak

igaz Barátja
N. N.

15. Egy jó Barát rendeltetése helyjén való jó Elfogadásáról tudósítja Barátját.

Kedves Barátom!

Meg lévén győződve a' felől, hogy Te kedves Barátom részt veszel sorsomon, 's hogy nem lesz kellemetlen megtudnod, mint folynak dolgaim: jelenképen a' következőkről tudósítalak.

Az idő nagyon kedvezett utazásomnak, 's elmenetelem után nyolcz nap múltával N...re szerentsésen beérkeztem.

Legelőször is K...t kerestem fel, a' ki igen szívesen fogadott. Sok kérdezősködés után, melly leginkább Tégedet érdekelt, L...ről beszélgettünk, kit jó S...nk igen kedvelt.

Nappal foglalatosságaim után látok; szabad óráimat a' Város nevezetességei megszemlélésére fordítom. Vatsorára minden estve K...hoz kell mennem, hol a' többek között gyakran a' múltkort is emlegetjük, 's gyakran legszebb örömeink múlandóságán sóhajtozunk.

Féltékenységem, melly közönségesen szokta az ilyen változást követni, egészen elmúlt, 's reménylem hogy K... közbenjárása által nem sokára hivatalt is nyerek; mert igen háthatósan fogja pártomat. Adná az Isten, hogy igyekezete nem volna sikertelen.

A' Város nekem meglehetősen tetszik, útszái népesek, levegője tiszta, 's az élelmek, mellyekben eléggé bővelkedik, nem igen drágák.

Két hét múlva, melly alatt bizományjaimat elvégezni reménylem, az addig történéndőkről bővebb tudósítás fogja Levelemet követni.

Szeress ezután is kedves Barátom, 's légy bizonyos abban, hogy tökéletes barátsággal vagyok

igazszívű Barátod
N. N.

16. Tudósító Levél egy Aszszonysághoz Fiának jó Előmenetéről a' tudományokban.

Tekintetes Aszszony,
Nagy Jóakaró Aszszonyom!

Oktató N... Úr, kivel az Úrfinak tanulásáról 's magaviseletéről szóllottam, bizonyossá tett engemet a' felől, hogy az Úrfi igen szorgalmatos, 's különösen szép elmebeli tehetségekkel van felruházva. Az Oskolában magaviselete Tanuló-társainak például szolgál. Oktató Úrnak tanátsadására, hogy a' mellékórákban való tanuláson könnyebbíthessen, több könyvet szerzettem neki, a' mellyekről szólló jegyzeményt, mihelyt be lesznek kötve, a' Tekintetes Aszszonynak azonnal által fogom küldeni. A' többek között Márton József Úr Szótárát és némelly szép tudományokat tárgyazó Munkákat vettem-meg. Azon öröm; mellyet a' könyvek láttára mutatott, reménylteti velem, hogy a' Tekintetes Aszszony kívánságához képest, minden idejét a' tanulásra fogja fordítani; ő azonkívül is a' mindennapi sétálást a' szabadban kivéven,

az úgy nevezett multságoknak egyikét sem kedveli, melyekben Tanuló-társai legszebb óráikat elenyelgik.

Örüljön a' Tekintetes Aszszony, hogy olly szépreményű Fia van, 's ne kételkedjék, hogy ezen örömeben én is részt veszek.

Tökélletes tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Aszszonynak

alázatos szolgája
N. N.

17. Betegségről való Tudósító Levél egy Orvoshoz.

Tekintetes Orvos-Doctor Úr,
Nagy jó Uram!

G... Katalin, ötven esztendő, egy itteni Lakatosmesternek Hitvese, ki sok esztendőtől olta varrással foglalatostkodott, ifjúságában tökéletes egészségben élt. Tizenhét esztendő korában férjhezment, 's nyoltz nehéz gyermekágyban sokat kelle szenvednie. Negyvenedik esztendejétől fogva, mellyben hónap száma kimaradt, nehezen lélekzett 's köhétselt, 's mindég beteges volt. Most ezen Aszszony nehéz betegen fekszik. Egynehány héttől olta lankadtságát, tzombfájdalmait, ételvágya (appetitussa) nem létét, hásmenését, 's gyakori hidegtől való borzongattatását panaszolta, de ezek ellen szegénysége miatt orvosi szerekkel nem élhetett. Ma egy hete estvefelé a' szédülés és hányás fogta-el, melly által egy kevés nyúlós nyálkától szabadult, 's a' hideg majd egy óráig rázta. Ezt nagy hőség követte, ezután pedig vizes izadtság. Éjjel elszenderedett, gyakran tévelyedten beszélt, néha nagyon felriadt, 's reggelre kelvén az idő, egészen magánkívül volt. Azolta mindég fekszik. Színe halavány, artzái beapadtak, szeméit kékség veszi-körül, szemhéjjai félig behúnytak, a' nélkül, hogy aludnék, tekintete bágyadt és merő, szája kitért, nyelve nedves és sárgabarna, fogai sárgás nyúlós nyálkával vannak bevonva, lélekzete változva majd sebesebb, majd lassúbb, néha mély és sóhajtó. Érverése igen sebes. Homlokát ragadós hideg izadtság lepi; testének egyéb részei szárazak és igen forróak; de lábai a' lábikráig egészen hidegek. A' beteg tsendesen fekszik hanyat, de gyakran újjjaival tepkedik ágytakaróján. Inai gyakran igen vonaglanak. Semmit sem kér, fájdalmait sem panaszolja. Ha étel nyújtatik neki, abból magánkívül eszik. Gyak-

ran nagy vágyással iszik. Néha értelmetlen szokat morog magában. Mivel pedig semmi megszólításra nem ügyel, úgy tetszik, mintha hallását vesztette volna el. Napjában kétszer háromszor igen bűdös ritka széke van, mellyről semmit sem tud; vizellete is a' nélkül, hogy tudná, megyen tőle, a' honnan ennek minéműségéről semmi sem mondat-hatik. A' beteg még orvossággal nem élt. Itala mind eddig egy kevés bor volt. Fekvőhelye egy kitsiny de száraz és tisztán tartott kamara.

Ezen betegségben Helységünkben sokan sínlődnek. A' szomszédságban lakó Seborvos N... Úr Epés Forró Hideg-lelésnek tartja. Ő többeknek hánytatót rendelt: de azok tizenkét nap múlva többnyire megholtak. Némellyek, kik a' betegség kezdetével tulajdon ösztönökből magokon eret vá-gattak, a' hetedik napot sem érték-el. Többen pedig, kik orvossággal nem éltek, hanem bőven bort ittak, öt vagy hét nap múlva felgyógyultak 's a' t.

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.

19. Egy jó Barát Atyja Haláláról tudósítja Barátját.

Kedves Barátom!

Végasztalj, vagy sírj velem; mert Atyám nints többé! A' betegség, mellyről a' minap tudósítottalak, napról napra nehezebbedett. Az Orvos elveszté reményjét, minket zavarodás lepett-meg; tsak Atyám tartá-meg elméje jelenlétét életének utolsó pillantásáig. Hétfőn délelőtt mindnyájunkat ágya mellé szállított, megindulva osztogató tanításait és arra serkentett, hogy mindenkor az Istenben helyheztessük bizodal-munkat, 's megáldván bennünket, míg T... Barátja Tiedge Uraniájából a' Halhatatlanságról olvasott neki, tsendesen örökre elszunnyadott.

Leírhatatlan azon szomorúság kedves Józsim! mellybe ezen szerentsélen eset helyheztetett bennünket. Tavaly jó Anyánkat vesztettük-el, — 's most egészen Árvák vagyunk. Szegény Testvéreim végasztalhatatlanok, még pedig nem képzelhetik vesztéknek nagyságát. — Kedves Barátom! van még egy Végasztalónk, a' kinek haldokló Atyánk ajánlott, benne — mennyei Atyánkban fogunk bízni, a' ki az Árvák-nak gondját viseli.

A' temetés tegnap volt. A' Szomszédok egybegyülekezének házunk előtt az Elhúnytak utolsó tiszteletét megadni; 's édes vigasztalásunkra volt, midőn láttuk, hogy sok szemből folytak könnyek érette, és sok szájból hangzott jó Atyánk jóságának ditsérete. Mindenki Emberszeretőnek, Jöltévőnek nevezé; mindenkinék szemei könnyekkel telének-be.

Atyám sírjánál fogadtam szent hűséggel követni tanításait, 's a' mennyiben erőmben fog állani, ifjabb Testvéreimet is arra fogom serkengetni. Reménylem, hogy ez által érdemes Atyámra holta után is méltó leszek, 's reám fog áradozni áldása a' jobb világból is, hol a' Mindenható megjutalmazta már virtusait.

Isten Hozzád kedves Józsim! Örvendeztess nem sokára jelenléteddel, 's tartás-meg szeretetedben. Én változatlanul maradok

igazszívű Barátod
N. N.

20. Egy Testvér Testvére Haláláról tudósítja Atyafiát.

Kedves Uram Bátyám!

Ámbár kötelességem azt hozza magával, hogy mindenről, akár kellemetes, akár kellemetlen, a' mi Familiánkat érdeklí, Atyámfiat tudósítam: még is inkább óhajtottam volna egészen elhallgathatni ezen esetet, melly szívemet olly nagy fájdalommal tölti-be, mintsem hírért elterjeszteni kedves Atyámfiak között. De már megtörtént! — A' Bátyám azon szépményű Férfi életének és szerentséjének virágzásában nints többé! E' folyó hónap 15-kén nyoltz napi nehéz betegsége után a' tüdőgyulladásban megholt.

Kérem kedves Uram Bátyámat mérsékelje ezen szomorú eseten fájdalmát, és egyesítje a' többi Rokonok könnyörgéseivel az Elhúnyt nyugodalmaért könnyörgéseit.

Én a' Gyászolók nevében kedves Uram Bátyámnak Atyafiságába ajánlom magamat, 's tisztelettel vagyok

Kedves Uram Bátyámnak

tisztelő Ötse
N. N.

21. Egy Urasághoz, hogy Testvérenek Fia Halálát adná tudtára.

Tekintetes 's a' t.

Nagy Jóakaró Uram!

Egy igen kedvetlen hírt kénytelenítetem tudtára adni a' Tekintetes Úrnak. Az ifjú B..., a' ki nálam lakott, nints többé; — 's halála neme a' gondolhatók közt a' legszomorúbbak közé tartozik. Az úgy nevezett betsületről való nyomorult előítéletnek, mellynek már sok szépményű Ifjúkra való néve szerentsétlen következtetései voltak, ő is életével adózott.

Két napnak előtte a' Kávéházban a' Biliárdjáték mellett Hadnagy N... Úrral összeveszett, 's a' dolog annyira jött, hogy egymást pisztolyra kihívták. Én ezen történet felől semmit sem tudtam, különben hathatós intézetekhez láttam volna a' kettős viadal meggátlására, 's bizonyos vagyok abban, hogy B... Úr elfogadta volna tanácsomat. Ki volt a' Kihívó még most sem tudom. Az egész dolog a' legnagyobb tsendességben történt. Egy a' Várostól távol lévő hely volt a' viadalra rendelve, 's a' halál sorsa B... Urat érte. Tegnap estve félholtan hozták házamhoz; a' lövés melyjén ejtett sebet. Sikertelen volt minden szabadító szer, 's a' Szerentsétlen néhány óra múlva lelkét kiadá. Ha Rokonom volna sem lehetne nagyobb fájdalom.

Elevenen képzelem az Anya rettentő fájdalmait, kinek a' kemény Végzés egyetlen egy Fiát, életének örömét 's öregségének vigasztalását elragadta. Kérem a' Tekintetes Urat, méltóztassék ezen szerentsétlen esetet Tekintetes B... Aszszonyságnak olly móddal előterjeszteni, a' mellyet legjobbnak találni méltóztatik. A' Gyilkos elillant, de felkeresésére már rendelések tétettek.

Én tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.

22. Egy Atya Fiát Húga Haláláról tudósítja.

Kedves Fiam!

Már régen nem írtam Neked, 's hosszas hallgatásom után szomorú hírnek vivője Levelem.

Midőn elbútsúztál tőlünk, Piroska Húgod egészséges 's vidám vala, 's virágzék mint egy rózsza. Ki gondolta

volna, hogy többé egymást látni nem fogjátok; 's fájdalom! ez nints különben. E' folyó hónap 15-kén estveli tíz órakor Anyjának karjain adá-ki lelkét. A' forró hideglés okozta halálát, melly minden emberi segedelmet sikeretlenné tett. Tegnap takarítottuk-el hült tetemeit. — Ez úttal többet nem írhatok, mert Levelemnek a' máj postával kell elindulni. Az Isten legyen úti társad, 's egészségben hozzon vissza karjaink közé, hogy legalább egy támaszunk legyen bánatos helyezettetésünkben.

Anyád könyárjai között szívesen köszönt; én pedig maradok

Neked

hív Atyád
N. N.

23. Egy Atya Fia Haláláról tudósítja Barátját.

Kedves Barátom!

Te szerentsés Atya vagy, 's gondolhatod melly fájdalom elveszteni 32. esztendő korában Fiamat. Tegnap nyolcz órakor tetszett a' bölts Istennek ötödik mindnyájunk nagy szomorúságára e' világból kiszóllítani. Holnap fognak atyai örömeim, közelgő öregségem reményjei 's vigasztaló kinézéseim vele a' sírba temettetni. — De nem zúgolodom az isteni Végzés ellen; a' mit a' Mindenható rendel, böltsen van az elrendelve.

Az Isten vegyen Tiéiddel együtt szent óltalmába, 's őrizzen meg hasonló szomorú tapasztalásoktól, mellyek az ember allhatatosságát nagy próbára teszik.

Én maradok

Tégedet

szerető Barátod
N. N.

24. Egy Özvegy Férje Haláláról tudósítja Barátját.

Kedves Barátom Uram!

Tegnap ütött azon szomorú óra, mellyben Férjemet elvesztettem, 's vele nyugalmaimat és boldogságomat. Barátom Uram jól esmerte ötöt, 's tudja, hogy ő volt mindenem. Ah melly rettenetes mostani sorsom! Ha magam volnék, nem hallaná senki panaszszaimat; de szegény ártatlan

Gyermekeim sírátkoznak velem. Meg akar szívem hasadni, ha sírva Atyjokat kiáltják, — 's szomorúan néznek reám, mintha mondanák: szerentsétlen Anyánk, magadnak kell ezentúl gondot viselni reánk!

De hogyan fogom azt tehetni? — Kedves Barátom Uram jól tudja, hogy jó Férjem minden szorgalma 's takarékosága mellett is keveset tehetett félre. — Hogyan kezdjem dolgaimat? — Folyamodhatom-e tanáts, vigasztalás és segedelem végett máshoz kedves Barátom Uramon kívül? — Barátom Uramban helyezettetem minden reménységemet; az Isten tegye jó szívét egy elhagyott Özvegy gyámoltására hajlandóvá.

Teljes bizodalommal jószívűségében vagyok

igaz Barátnéja
Özv. N. N. szül. N. N.

Válaszok a' Tudósító Levelekre.

1. Egy jó Baráthoz külfömbféle Tárgyakról való Tudósítására.

Kedves Barátom Uram!

A' legbuzgóbb részvétellel olvastam Öveid kedvetlen helyezettetésben léteről való Tudósítását; de vigasztalódtam valamennyire, midőn alább láttam, hogy a' legnagyobb veszedelem már elmúlt.

Nagy köszönettel veszem az N...ni Tanátsnál javamra való közbenjárását, 's bizonyos vagyok abban, hogy kedves Barátom semmi alkalmatosságot el nem mellőz, ha erántam való szívességét mutathatja.

A' küldött portékák már érkeztek, 's minden tekintetben olly minéműségűek, hogy kedves Barátom Uram barátságos fáradozásainak új bizonyosságát adta, melly új hálára kötelez engemet.

Ezen Mellékelményt ne terheltezzék az Újságírónak nyomtatás végett kezéhez szolgáltatni; a' mint első tekintetre láthatni, Anyám Bátyja Fiának meghívását foglalja magában, kiről már tizenkét esztendeje semmit sem hallottam.

Én leginkább azon igyekszem, hogy legkedvesebb kívánságát csak egyszer tudhassam-meg, hogy annak beteljesítése által megmutassam, melly igen betsülöm hozzám való szívességeit.

Változatlan barátsággal 's tisztelettel vagyok

kész szolgálja 's Barátja
N. N.

2. Egy polgári Szabómesterhez.

Kedves drága Úr!

Fiam betegségéről való tudósítása nagy rettegésbe hozott, mindazáltal köszönöm szívességét.

Szegénységem miatt rajta semmiben sem segíthetek; csak a' jó Istennek ajánlhatom könyörgésemben. Az Urat pedig arra kérem, viseljen gondot beteg Fiamra, 's ápolgattassa, háládatos leszek mindenkor nagy szívességéért. Kérem egyszersmind, további egészsége állapotjáról tudósítson engemet, főképen, ha, a' mit nem reménylek, rosszabbul lenne.

Ezzel Fiaimat az Úr Isten gondviselésébe 's az Úr tapasztalt jószívűségébe ajánlom, 's örvendetesebb tudósítás reménységével vagyok

Az Úrnak

háládatos szolgálja
N. N.

3. Egy Leánykához.

Kedves Barátném!

Előre küldött Tudósításai szerint egyebet reménylni nem lehetett, minthogy jó Aszszony Anyján nehéz fájdalmi végtére erőt vesznek: még is nagyon megindútam kedves Barátném utolsó Levelén. A' szelíd és szeretetre-méltó Aszszonyságot kedves Férje 's jó Leánya karjai közül olly korán elragadta a' Végzés. Képzélem kedves Barátném érzékeny szívének szorongattatását 's az egész Ház zavaradását ezen szomorú eseten. De igen is méltó az Elhúnyt kedves Barátném könyjeire, mert a' legjobb Anyáért, a' legszívesebb Barátnéért sírja azokat. Nem tsudálom, hogy szívének első fájdalomérzéseit, mellyek a' leghathatósabbak szoktak lenni, mind eddig el nem nyomhatta; de esmerem lelke nagyságát 's vallása erejét is, mellyek szelíd indulatjával olly korán egyesültek. Az isteni Végzésnek ezen nagy tsapásán, mellyhez Aszszony Anyja hosszas betegsége által kedves Barátném el volt készülve, fogja mérsékelni tudni szomorúságát, melly kedves Barátnémnak ártalmára lehet, a' Boldogútnak pedig nem használhat. Jambor megadásban végezze földi pályáját. Az ő békés türeése élete utolsó lehelletéig 's nagy virtusai követésre méltó például szolgáljanak nekünk ezen időpontban, midőn vesztét siratjuk.

El van ugyan kedves Szülőjétől hagyatva; de az Isten el nem hagyja Övéit. Mostani helyheztetésében adhatja kedves Barátném a' mennyei Atyában való bizodalmanak legteljesebb-hitű próbáit.

Hidje-el kedves Barátném, hogy nálam tisztább szívéből senki nem szanja. — Ha kedves Barátnémnak valamiben szolgálhatok: legyen tökéletes bizodalma készségében

Kedves Barátném

igaz Barátjának
N. N. . . nek

IV. R é s z.

K é r ő L e v e l e k.

A' Kérő levelek többfélék: vagy Barátjainktól 's Esmerőseinktől, vagy Főrangú Jóltévőinktől 's Jóakaróinktól kérünk valamit. Ha Barátjainktól vagy Esmerőseinktől Tanácsot vagy Segedelmet kérünk: nints szükség a' sok udvarkodásra; mert a' barátsági szeretet ezen esetben legjobb Szószóllónk. De ha Előljáróinktól 's más Nagyobbaktól, kikkel meghittem nem élünk, valamely fontosabb dologban Tanácsot kérünk: adjuk értékre, hogy egyedül ő tőlök várhatjuk bizonytalanságunk 's kétségünk megfejtését; ha pedig Levelünknek Segedelemkérés vagy más Jótétemény a' foglalatja: hozzuk-fel, hogy jóságok, mellyel mindenkihez viselgetnek, közönségesen esmeretes; hogy emberszeretése által mindenkinek tiszteletét 's szeretetét megnyerték 's t. e. — Ha nálunk kissébbektől kérünk valamit: elég Kérésünknek foglalatját röviden előadni, 's megjegyezni, hogy annak beteljesítése tőlök nagy szívesség lesz.

A' Költsönkérő Levelek, 's azok, a' mellyekben valakit arra kérünk, hogy az általunk megbántottal, békéltessen-meg bennünket, 's más ilyenek nagy figyelmet érdemelnek.

A' Kérést mindenkor úgy adjuk-elő, mint valamely fontos dolgot; a' Megnyerés nehézségét is említhetjük, hogy Jóltévők szívessége annál jobban kitessek. Ha attól már nyertünk valamit, a' kihez Kérésünket intézzük, azt előhozni el ne mulassuk, 's most is helyheztessek benne bizodalmaukat és reménységünket.

Ezen Levelekre szólló Feleleteket a' Kéréshez kell alkalmaztatnunk, 's minden esetben, akár teljesíthetjük a'

Kérést, akár nam, nyájas Udvarisággal válaszolunk. Ha a' teljesítés tehetségünkben áll: örvendjünk, hogy a' Kőrönek szolgálhattunk; néha némelly Feltételek alatt igéhetjük szolgálataunkat, de a' Szerénységről el ne felejtkezzünk.

1. Kérő Levele egy jószületesű de elszegényedett Aszszonyságnak tehetős Esmerőséhez.

Nagyságos Aszszony,
Kedves Jóltévóm 's Barátném!

Erántam való szívességét már olly számtalanszor bebizonyította, hogy most tsak arról kellene gondolkoznom, mint háláljam-meg jótéteményjeit. De a' nyomorúság ismét segedelemért esedezni kényszerít. Gyermekeim mind betegek, 's a' legifjabbik hihetőleg a' halál ragadományjává lesz. Segítségért sírnak a' szegény teremtmények, 's az Isten látja, mint vérzik szívem, hogy szenvedéseket nem enyhíthetem. Minden vagyonom boldogult Férjem hosszvas betegségének lett áldozatja. Magamra hagyatva alig ápolgathatom szükségképen Gyermekemet; mert a' sok éjtszakázás annyira kimerítette erőmet, hogy gyakran önkénytelen zárodnak-be szemeim. Ah Isten melly nyomorúság! Férjem nints, ki gondokat viselné; semmim sints, a' mit pénzzé tehetnék. — Mit tegyek? kihez folyamodjam? kinek panaszoljam bajomat? Ah senki se hinne, ha talám az emberek szauakozásához folyamodnám is!

Nagyságod jó szívébe bízva, Nagyságodhoz vonz szívem, Nagyságodnál keresem menedékhelyemet, 's környülállásaimat egyedül Nagyságodnak nyilatkoztathatom-ki elpirulás nélkül. Könyörüljön jóltévő Barátném! könyörüljön még egyszer nyomorult sorsomon. Nem tartok attól, hogy úszolónak fog Nagyságod tartani; de ámbár jól esmerem nemes indulatját; még is igen fájlalom, hogy olly sokszor kénytelenítem alkalmatlankodni. Bár tsak még e' világban hálálhatnám-meg jószívűségét. Adjon Nagyságod alkalmatosságot, bizonyossá teszem, hogy semmi nehezen esni nem fog, a' mire a' háladatosság fog kötlezni. Ha pedig még nem szolgálhatom Nagyságod jótéteményjeit: könyörögni fogok az Istennek, hogy egész Házáat legdúsabb áldásával ajándékozza-meg.

En alázatossággal vagyok
Nagyságodnak

igaz Tisztelője
N... Amália.

2. Költsönkérés.

Kedves drága Úr!

Erántam való szívességét annyiszor bebizonyította, hogy újlag bátorkodom egy kéréssel alkalmatlankodni.

A' G... házat megvéven, mindjárt készpénzel az egész summát ki is fizettem; 's a' miatt olly szűkében vagyok most a' pénznek, hogy az N... borait, mellyeknek megvásárlása valamint jó minéműségekre, úgy oltó árokra néve is nagy hasznomra lehetne, meg nem vehetem; mert az azokért fizetendő summának még 1400. Vft híjja. Mivel pedig mint betsületes ember akarván élni, a' javamat előmozdító alkalmatosságokat el nem szalaszthatom: kérem Uraságodat, ne sajnáljon nekem 1400 Vftot egy fél esztendőre költsön adni. En Uraságodnak tőkepénzét záloglekötéssel bátorságba helyeztetem, 's azt a' kamattal (interessel) együtt a' meghatározott időnek lefolytával köszönettel visszafizetem.

Mivel Uraságod pontosságomat esmeri, 's Házáznak zálogul való lekötése Uraságodnak pénzt elegendő bátorságba helyeztetni: reménylem, hogy beteljesíti kérésemet, mellyért mindenkor köszönettel leszek.

Ezzel maradok
Uraságodnak

kész szolgája
N. N.

3. Egy ifjú Gazdatiszt egy Földesúrtól az N...i Hivatalt kéri.

Méltóságos 's a' t.
Nagyságos Uram!

Hallván azt, hogy Méltóságod G...i Tisztje meghalálozott; azon esetre, hogyha a' Hivatal még üres: bátorkodom Méltóságodnak alázatosan ajánlani magamat. — B... Úr Igazgatása alatt hat esztendeig szolgáltam, 's reménylem, hogy velem 's magamviseletével való megelégedéséről töle kedvező Bizonyosságleveleket nyerek. Az én kívánságom egyedül az, hogy nagyobb hatáskörbe léphessek, 's igen szerentsés volnék, ha Méltóságod bölts és mélybelátású Igazgatása alatt esmereteimet szaporíthatnám és kimívelhetném.

Méltóságod kegyes parantsolatjait várván, tartozó mély tisztelettel vagyok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

4. Egy Fiú Pénzt kér Atyjától.

Kedves Uram Atyám!

A' melegebb idők elérkezvén, mivel nyári ruhám nem volt, N...nél egy kaputot és két nadrágot tsináltattam magamnak, melly ruháknak kifizetését a' most következő Pünköszt hava 13-dik napjára ígértem a' nevezett Szabó-mesternek. Mivel a' fizetés határnapja már közel van: kérem kedves Uram Atyámat, méltóztassék a' Szabónak fizetendő Vftból álló summát a' legelső alkalmatossággal nekem elküldeni. Szorgalmatosságom 's jó magamvisellete által fogok igyekezni haládatosságomat jótéteményjeieért bebizonyítani, mellyekkel olly bő mértékben halmozott Uram Atyám.

Aszszony Anyámnak 's Uram Atyámnak kezeit tsókolva gyermeki tisztelettel vagyok

Kedves Uram Atyámnak

engedelmes Fia
N. N.

5. Egy Atya egy Kereskedőt kér, hogy Fiát Tanulónak vegye magához.

Nemzetes Úr,

Teljes bizodalommal való Urám!

Az én Fiamnak nagy kedve van a' Kereskedésre, 's nekem nints okom meggátolni szándékát, sőt inkább kész vagyok azt gyámolítani. Tsak az egyedülvaló kívánságom, hogy alkalmatossága lehessen a' Kereskedést nem tsak közönségesen megtanúlni, hanem valódi értelmes Kereskedővé mívelni magát. Egy Házat sem esmerék, melly Uraságodnál arra alkalmatosabb volna. Nagyon örvendenék azért, ha Uraságod olly szívességgel viseltetne hozzám, hogy Fiamat Magához Tanulónak befogadná.

A' Fiam 15. esztendő, egészséges 's nints elkényeztetve. Kézírása olvasható 's folyó, készsége a' számvetésben meglehető, 's Tanítóinak bizonyosságai szerint a' deák és német Nyelvben, a' Földleírásban és Természethistóriában is jártas. Erköltseit atyai szorgalmam formálta; hívségeért és igyekezetéért jótállok.

Uraságodnak kedvező Válaszát várván, tisztelettel maradok

Uraságodnak

kész szolgálja
N. N.

6. Egy Ifjú Udvari Tanácsos N... pártfogását kéri.

Méltóságos 's a' t.

Nagy Kegyességű Uram!

Méltóságod emberszeretése 's a' szükölködők felsegíllésére való készsége bátorít engemet Méltóságodhoz folyamodni.

Tudva vagyon Méltóságodnál, hogy igen korán lettem árva, 's Szülőimtől igen kevésben örökültem, úgy, hogy Jöltévőim segedelme nélkül Oskoláimat sem végezhettem volna. Hogy ezeknek többé terhére ne legyek, 's tsekély tudományom haszonra-fordítása által Jóakaróimnak haládatosságomat kinyilatkoztathassam: az N... Hivatalért benyújtottam alázatos Esedezésemet. Ambar meg vagyok győződve a' felől; hogy azon Hivatalnak elviselésére megkívántató tulajdonságokkal bírok: tudom, hogy sok kérés-társam lesz, 's Méltóságod kegyes közbenjárása nélkül azt el nem nyerhetem.

Mivel Méltóságodnak hozzám való szívességét annyiszor tapasztaltam: most is a' legnagyobb bizodalommal folyamodom Méltóságodhoz, vegye kegyesen tekintetbe boldogult Atyjám tsekély szolgálatait, 's legyen kegyes közbenjárása által jövődöbeli szerentsém elérésében Gyámolítóm.

En Méltóságod nagy Kegyességébe 's Pártfogásába ajánlom magamat, 's tartozó mély tisztelettel és haládatossággal maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgálja
N. N.

7. Egy Atyafi Hivatalból kiesett Atyafia mellett könyörög.

Méltóságos Gróf,

Nagyságos Uram!

A' szánakozás, mellyet a' természet öntött szíveinkbe, 's a' mellyre Hivataljától megfosztott Atyafia holdogtalan helyheztetése ösztönöz, bátorít engemet Méltóságodhoz folyamodni, 's ó mellette Méltóságodnak alázatosan esedezni.

Nem tsélja kérelmemnek az ellene hozott ítéletet igazságtalannak állítani, vagy vét két mentegetni 's palástolni: azt ó maga sem teszi, hanem őszintén megismeri hibáját 's

megvallja, hogy legigazságosabb azon ítélet, melly őtet illy boldogtalan sorsra jutatta.

A' törvény kemény büntetést hoz a' vétkesre; de ne méltóztassék az ártatlanokra kiterjeszteni ennek következtetéseit; ezekért: egy végső inségre jutott háznépért, egy feddhetetlen-életű Aszszonyért, ezekért bátorkodom Méltóságod nemes szívének könyörögni. Egyedül Méltóságod Kegyelmitől függ ezen szerentsétlenek boldogsága, 's négy szép-reménységű Ifjúnak és három legjobb-erkölcsű Leánykának jövődöbéli szerentséje, kiket tsak Méltóságod Kegyelme menthet-meg a' kétségbeeséstől. Méltóságodban helyhezteszik ezen ártatlanok minden reménységeket. Szerentsétlen Atyámfia is Méltóságod nagy Kegyességéért, mellyre érdemetlenné tette magát, ártalam esedezik, 's szentül fogadja, hogy ennekutánna a' leghuzgóbban fog igyekezni szorgalmatosságá, hűsége és feddhetetlensége által elkövetett hibáját jóvátenni, 's Méltóságod nagy Kegyességét megérdemelni.

Méltóztassék ezen boldogtalan Atyámfia mellett való esedezésemet meghallgatni, 's ő eránta való Kegyessége által azon jótétemények számát nevelni, mellyek engemet örök háládatosságra lekötöttek.

Nagy Kegyességebe ajánlott tartozó tisztelettel maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

8. Egy jó Barát Barátjától Költsönt kér.

Kedves Barátom!

Jelenttem már kedves Barátomnak, hogy a' G... i Hivatalt elnyertem. Bár melly igen mozdítja ez elő szerentsémet: mindazáltal nyoltz nap múlva való elkerülhetetlen elútaszom nagy szorongásba hoz engemet; mert az itt volt tsekély esztendei fizetésemből tsak egy forintot sem tehettem félre különös szükségem esetére. Úti költségére legalább 50. Váltó forintra lesz szükségem. Ha kedves Barátomban olly szíves Jóakarómat nem látnám: nem tudnék hová fordulni szorultságomban. Megengedjen azért kedves Barátom, hogy ezen kéréssel bátorkodom előállani: ne sajnáljon, ha különben tehetségében áll, nekem öt hónapra 50. Vftot költsön adni. Esztendei fizetésemből minden hónapban 10. ftot fogok kedves Barátomnak megküldeni, melly mint nótelennek nehezen esni nem fog; mert itt 300. Vftal

lett esztendőnként beérnem. — Nagy szívességét mutatja kedves Barátom hozsam, ha beteljesíti kérésemet. — Ha nem lesz is kedvező Valásza, azon barátságot 's tiszteletet megváltoztatni nem fogja, mellyel vagyok

Kedves Barátomnak

igaz Barátja
N. N.

9. Kérő Levél egy Orvoshoz.

Tekintetes Orvos-Doctor Úr!

Kérem a' Tekintetes Urat, méltóztassék mennél hamarabb igen roszszúl lett Gyermekeimhez eljönni.

N. N.

10. Egy jó Barát Barátját Fia Keresztatyjának meghívja.

Kedves Barátom Uram!

Kívánjon szerentsét, mert tegnap Atya lettem. Tegnap az Ég egy Fiúval ajándékozott-meg! Vegyen részt örömemben kedves Barátom Uram! 's ezen részvétel bizonyosságául legyen Fiamnak Keresztatyja. Az Atyának Gyermeke javáról már annak gyenge korában kell gondoskodni, 's gondoskodom-e jobban, mintha kedves Barátom Uramat választom Keresztatyjának.

Kérésem beteljesítését betses barátságának bizonyosságául fogom venni, a' ki vagyok

Kedves Barátom Uramnak

igaz Barátja
N. N.

11. N. N. Ügyész Nagyvárit Pere felvállására kéri.

Tekintetes Ügyész Úr!

Zsémbes Úrral a' múlt héten olly perbe keveredtem, melly egyedül a' törvényes úton eligazítható. Kérem azért a' Tekintetes Urat, méltóztassék esmeretes készsége 's mély belátása szerint folytatni 's védelmezni ezen ügyemet. A' Meghatalmazást azon Irómánnyal együtt, mellyből a' per-

nek mibenlétét voltaképen megtudhatja a' Tekintetes Úr, ide mellékelve küldöm.

Magamat a' Tekintetes Úrnak ajánlván, tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

köteles szolgája
N. N.

12. Egy jó Barát Barátjától Atyafia számára Pénzt kér költsön.

Kedves Barátom Uram!

Egy kis rosszszüllet nem engedi kimenetelemet, 's kénytelenít következő kérésemet kedves Barátom Uramnak írásban előterjeszteni. Egy Atyafia Patikárius G... N...ben egy igen oltsó Patikát vet, 's azt egynehány nap múlva egészen általveheti. A' Patikaért 's az ahöz tartozandókért ... ezüst forintot kell letennie; de mivel tulajdon vagyona nem elegendő, 1400. forintot költsön venni kénytelen, melly summának 1200-ával még a' Patika árába tartozik, 200. ft. pedig az úti 's más kisebb költségekre szükséges. Itten semmi Barátja 's Esmerőse nem lévén, hozzám folyamodott 's elpanaszolta szorultságát. Én előmenetelén mindenkor nagy részt vettem, 's most is igen örömet segítettém volna, ha lakóházam hátulso részének építése miatt pénz szükében nem volnék. A' mi azonban tehetségembe áll, azt megteszem, 's úgy vélem, hogy e' részben senkihez olly bizodalommal nem fordulhatok, mint kedves Barátom Uramhoz. Kedves Barátom Uram, a' mint öntapasztalásom tanít, mindenkor hajlandó a' szükölködök felsegélésére; most is igen jól tenne kedves Barátom Uram ezen Ifjúval, ha neki az 1400. ezüst ftból álló summa pénzt a' törvényes kamattal mellett egy esztendőre költsön adná. Betsületénél ugyan egyebet zálogul nem adhat, de én ezért jótallok, 's ha Barátom Uram úgy fogja kívánni, a' kezességet is magamra vállalom.

Kérem kedves Barátom Uramat, legyen olly szívességgel hozzám, 's válaszoljon Levelemre. Én az Ifjút a' nélkül, hogy megmondottam volna neki, kihez legyen szándékom folyamodni, délutánra magamhoz hívtam. Ha teljesítheti kedves Barátom Uram kérésemet: kedves Barátom Uramhoz fogom ötöt küldeni, hogy a' feltételeket személyesen tudja meg. Míg élni fog, mindenkor háládatos lesz kedves Barátom Uramnak ezen szívességéért, 's engemet kedves Barátom

tom Uram újra lekötelez minden alkalmatossággal megbizonyítani, hogy változhatatlanul vagyok

Kedves Barátom Uramnak

igaz Barátja
N. N.

13. Komor István Urát kéri, hogy N...ni Uradalmában találtató Fördőben való mulatását megengedje.

Méltóságos 's a' t.
Nagyságos Uram!

Megindult szívvel bátorkodom Méltóságodnak nem csak számtalan jótéteményjeit, mellyekben Méltóságod szolgálatjában részesültem; hanem kiváltképen azon nagy Kegyességét, mellyel betegségemben erántam viseltetni méltóztatott, a' legalázatosabban megköszönni. Ezen emlékezetet semmi idő, semmi környülállás ki nem törüli szívemből. Soha el nem felejttem, hogy egy ollyan Familiát szolgáltam, hol a' nemes születéssel olly ritka szívjóóság 's nagylelkűség egyesült. Erzem ugyan, hogy köteles vagyok minden erömet Jöltévőim szolgálatjának szentelni, 's szívemből kívánok eleget tenni ezen kötelességemnek; de gyengeségem még meg nem engedi kívánságom beteljesítését. Tekintetes Doctor N... Úr azt rendelte, hogy egynehány hónapig fődöt használjak. Ennek lehetőségét csak úgy reménylhetem, ha Méltóságodnak N...ni Uradalmában egy kis szobát méltóztatik számomra kegyesen rendelni, hol egészségem visszatértét nyugodalomban várhassam. Egész életem nem lesz elegendő Méltóságod jótéteményjei megérdemlésére; de épen ez bátorit mostani helyezettetésemben Méltóságod nagylelkűségéhez folyamodni.

Kegyes parantsolatjait várván, a' legmélyebb tisztelettel élek, halok

Méltóságodnak

alázatos szegény szolgája
N. N.

14. Egy Patikárius a' Provisoriságot kéri.

Nemzetes Úr,

Teljes bizodalommal való Uram!

Egy H...i Barátom tudtomra adta, hogy Uraságodnál a' Provisori Hivatal megüresült. Bátorkodom azért Urasá-

godnak ajánlani magamat, 's nagyon szerentsés volnék, ha Uraságod szolgálatjába felvétetném. Szükséges esmereteimről 's erköltsi magaviseletéről szóló Bizonyosságaimat, melyeket Patikárius G... Úr, a' kinél négy esztendőt töltöttem, számora kiadott, ide rekesztem.

A' Fűvész- és Valasztó Tudományt (a' Botanikát és Chemiát) a' P... i Universitasban hallgattam. Ezekben tett előmeneteletem az ide mellékelt Diplomában tessék megtekinteni a' Nemzetes Úrnak.

Én mostani helyezetésemmel meg vagyok elégedve; de azon kívánságomat, hogy tudományjaimat szaporítani 's tapasztalásaimat öregbiteni ohajtom, G... Úr is, bár nem örömet bocsájt-el magától, helyben hagyja.

Tisztemben való hív eljárásom jövődében olly szent lesz előttem, valamint eddig volt, 's reményem, hogy a' Nemzetes Úr Patikájának jó híret én is fentartani fogom.

A' Nemzetes Úrnak Válaszát kikérve tisztelettel vagyok

A' Nemzetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.

15. Egy Katonatiszt Féljebbvalójától egy kis időre való Előmenetelre szabadságot kér.

Nagyságos 's a' t.

Tegnap azon kedvetlen hír esett tudtomra, hogy Atyám nehéz beteg. Halála előtt még egyszer kíván szállani velem; kérem azért alázatosan Nagyságodat, méltóztassék nekem megengedni, hogy három hétre Hazámba utazhassam, 's öreg Atyám kívánságát beteljesíthessem.

N. N.

Zaszlótartó.

16. Egy Szegény egy Uraságtól Segedelmet kér.

Méltóságos Báró,
Nagyságos Uram!

Minden ember azt vallja, hogy Méltóságod azoknak tsekély számába tartozik, kik szíves buzgósággal fogják pártját a' szegényeknek 's a' szenvedő ártatlanoknak. Bátor-

kodom azért én is Méltóságodhoz folyamodni nagy szükségemben. Hivatalomat az idő körülállásai által elvesztvén, alig táplálhattam írogatásom tsekély keresmenyjével Hitvesemet 's Gyermekeimet; de most semmi munkám nem lévén, 's Hitvesem nehéz betegségbe esvén, a' Jöltévők számközlő szíveibez kénytelenítetem folyamodni, 's ha segedelmet nem nyújt az Eg: éhen kell Hitvesemmel 's Gyermekemmel meghalnom.

Méltóságod szívét érdekli a' szenvedők nyomorúsága! Méltóságod kérelem nélkül is kész segedelmet nyújtani a' szűkölködőknek; felesleg való volna azért több eszelezesel alkalmatlankodni. Mostani helyezetésemben egy kis summa nagy jótétemény volna, míg a' jó Isten munkát ad, hogy magamat 's az enyémeket betsületesen eltarthassam a' nélkül, hogy valakinek terbére lennék.

Teljes bizodalommal Méltóságod nagy Kegyessegeben háládatossággal 's mély tisztelettel maradok

Méltóságodnak

alázatos szolgája
N. N.

17. Egy Atya Fiának Hivatalra való Előmozdítását kéri.

Nagy Méltóságú 's a' t.

Kegyelmes Uram!

Vegye kegyesen tekintetbe Nagy Méltóságod ezen kéresemet, mellyel alkalmatlankodni bátorkodom. Harmincz esztendeig híven szolgáltam Királyomat; atyai kötelességemet is híven beteljesítettem; mert tsekély jövedelmem mellett Gyermekeimet úgy neveltem, hogy mint jó 's hasznos emberek léphetnek a' polgari társaságba. Négy Fiaimnak legöregebbike már elhaladta a' tizenkilencedik esztendőt, 's a' Köztársaság szolgálatjára már alkalmas. A' nélkül, hogy atyai szeretetem vadoltathatnék, bizonyíthatom, hogy ő egy pallérozott Ifjú, ki az N... i Gymnasiumban szorgalmas tanulásá 's jó erköltsi magaviselete által Oktatóinak meglegedését mindenkor meggyeré. A' Bóltelkedési Folyamatot hasonló igyekezettel végezte. Kézírása jó, magyar deák és német Nyelven tökéletesen beszéli, 's a' Számvetés minden nemeiben gyakorlott. Bár melly nagy hajlandósága van az Orvosi Tudományra: kívánságát nem teljesít-

hetem; mert számos házamnépe fentartása az arra megkívántató költségeket lehetetlenekké teszi.

Méltóztassék egy szorgalmatos Ifjúnak a' Hazájának való szolgálatra utat nyitni, 's nekem azon reménységet nyújtani, hogy Fiamnak kívánatos állapotban való helyheztetését nem sokára láthassam.

Fiamat Nagy Méltóságod Kegyességébe ajánlva mély tisztelettel vagyok

Nagy Méltóságodnak

alázatos szolgálója
N. N.

18. Egy szerentsétlen Ifjú N. Urat kéri, hogy Atyját engesztetné-meg.

Ha egy szerentsétlen, a' ki maga magát tette szerentsétlenné, még számot tarthat egy virtus- és emberszeretőnek részvételére és szánakozására: bizonyos vagyok a' Tekintetes Úr pártfogásában. A' Tekintetes Úr talám esmer, de csak azon rossz hírből, mellyet egy szerentsétlenné végromlására az irgalmatlan rágalmozás vagy azon virtus és vétek nélkül való közép-teremtmények hízelgő szava terjesztget. De ha ezektől hallja a' Tekintetes Úr: ki vagyok most; hallgassa-meg a' Tekintetes Úr azt is: ki voltam ennek előtte? — Egy feddhetetlen-erkölcsű Ifjú, Atyja reménysége. Ezen megvallás még nagyobbítja vétkemet. Elbeszéljem-e, mint jutottam ezen veszedelembe, mellyben segítség nélkül sínlódóm? — A' Tekintetes Úr esmeri az emberi szívet és annak gyarlóságát, esmeri a' tsábítás bájos hatalmát és a' rossz példák mirigyét. Azon sors melly már sok Ifjút ért, az én sorsom is. Gyakran jutottak eszembe vad vígalmaim közepette jó Tanítóm szavai: „Rettegj az első lépestől, a' többi könnyen vezet a' veszélybe!” De a' helyett, hogy az első lépestől rettegetem volna, a' hízelkedő ösztönöktől engedtem elragadtatni magamat, 's bezártam a' veszedelmes következtések előtt szeméimet, vagy kevésbé iszonyúknak képzeltem azokat. Most, de fájdalom! már késő tanított-meg a' tapasztalás, hogy a' lelkiismeret intő szavát soha sem kell megvetnünk. Erejefogyott testel, Barát, Jóakaró, 's hallja a' Tekintetes Úr boldogtalanságom nagyságát! Atya nélkül segedelemért esengek, 's ha a' Tekintetes Úr elhagy engemet, elhagy minden reménység. — Bátorodjam e' mentegésemre előhozni valamit, vagy világosan adjam-elő ke-relmemet? A' Tekintetes Úr mint Atyámnak legrégeb, leg-

jobb Barátja nála sokat tehet. — Tsak a' Tekintetes Úr nyithat utat egy bűnbánó Fiú könyjeinek Atyja szívébe, tsak a' Tekintetes Úr költheti fel az alvó természet szavát, tsak a' Tekintetes Úr teheti Atyjamat figyelmetessé a' büntetésnek kegyetlen öröme 's a' botsánat édes kényjére. Ha a' Tekintetes Úr engemet úgy fest előtte, mint egy szerentsétlent, kinek kétségbeesése tőle — egy Atyjától függ, mint egy Fiút, a' ki élhet, mihelyt Atyja akarja, mint egy Fiút, a' ki Atyja életének hátralévő napjait engedelmissége 's példás magaviselete által, melly a' történetet elfelejteti vele, édesekké teszi, 's a' ki Atyjának áldásában tsak késő öhajjt részesülni; ha a' Tekintetes Úr illy eleven színekkel fogja szomorú helyheztetésemet festeni: meg fog Atyámnak szíve rajtam indülni. — A' Tekintetes Úrnak is van egy Fia — ő a' Tekintetes Úr öröme — 's az fog maradni mindenkor. De kérdezze-meg önmagát a' Tekintetes Úr, mint Atya, mint Bíró, nem botsátana-e meg neki, ha helyheztetésében volna? — De ki fog jobbúlásomért jótallani? kérdezi a' Tekintetes Úr. — Vétkeim, eszem jótallanak; ha szívemben nints bizodalma. Vétkeim szerentsétlenebbé tettek, mintsem azoknak mint leggonoszabb ellenségeimnek újra általadnám magamat, 's eszem még annyira meg nem tompult, 's meg nem homályosodott, hogy a' szerentse és szerentsétlenség között választást tenni ne tudna. — A' Tekintetes Úr Válasza szerentséssé vagy szerentsétlenné tesz engemet.

Ezzel a' Tekintetes Úr pártfogásáért még egyszer esedezvén, külfönös tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálója
N. N.

19. Egy jó Barát Barátjától Tanácsot kér tanitassa-e Leányjait frantziául?

Kedves Barátom Uram!

Ismét egy kérés, fogja magában gondolni kedves Barátom Uram, ha egyikét sort elolvasott. Szégyenlenem kell magamat; 's bár melly erősen feltettem, hogy ennekutána kedves Barátom Uramnak alkalmatlankodni nem fogok: mindazáltal olly környülmények állanak-elő, mellyekben olly bizodalommal senkihez sem folyamodhatom, mint kedves Barátom Uramhoz; de kedves Barátom Uram is mindenkor úgy teljesíti kérésemet, hogy az új serkentésül szolgál

a' kérésre. Egyenesen tehát a' dologhoz! Közöttem 's Luizám között majd nem tudós vetélkedés támadott, 's végre csak ugyan abban egyeztünk-meg, hogy kedves Barátom Uram ítéletének akarjuk alája vetni magunkat. Az én ellenfelem erősen vitatta, hogy Leánykáimat a' frantzia nyelvre taníttassam; én ezen nyelvnek elkerülhetőségét állítottam az Aszszonyokra nézve; de felhozott bizonyító okaim olly ellenokkal viszszonoltattak, hogy majd nem egészen meggyőztettem. Reményem ugyan, hogy kedves Barátom Uram védelmezőm lesz; de a' dolgot mindazáltal kedves Barátom Uram részre nem hajló ítéletére bízom. A' dolog nem siettető. Ha szabad ideje lesz; fontolja meg az egészet 's tisztelje-meg Válaszával

igazszívű Barátját
N. N. . . et.

20. Egy jó Barát Barátját N... Mezővárossa
tűz által megkárosodott Lakossainak fel-
segéllésére serkenti.

Tekintetes 's a' t.
Joakaróm 's kedves Barátom Uram!

Hihetőleg már az ottani környéken is elterjedett azon rettentő tűzveszedelemnek híre, melly Mezővárosunkat, egynehány házat kivéven, majd nem egészen hamu-omladékká változtatta. Reszketve veszem az írótlalat kezembe, 's nehezen esik rendbeszedni gondolatjaimat. Füstölögnek még a' házhelyek, 's napról napra szaporodik a' szerentséleneknek száma, kiknek jajgatása a' levegőt betölti. Azok, kik három napnak előtte jó állapotban voltak, reszketve néznek a' jövődőbe.

Itt állanak az Atyák 's Gyermeküket szíveikhez szorítva kérdezik: hol fogunk venni kenyeret táplálásotokra? hogyan fogunk felnevelni benneteket? Kétségbeesve sírnak ott az Anyák; mert nints mivel betakarni Tsetszmőiket; bizodalommal szorítják melyekre, 's borzodva veszik észre, hogy az ők szerentsétlensége a' Kisdedeket is megfosztotta élelmektől.

Sokan a' Lakosok közül, kik ez előtt szép és alkalmas lakhellyel bírtak, köszönik az Istennek, ha hajlékra akadhatnak; egy kis szobában hűszen is laknak, 's béketűréssel kénytelenek elszenvetni a' legnagyobb alkalmatlanságot, nem sejtven ezen hirtelen változásnak kedvetlen következtéseit egészségekre nézve.

Sokan, kik örömet gyámoltották szenvedő embertársait, most a' nemeslelkű Joakarók közjótéteményjeire szorultak. De minek festem a' Tekintetes Úrnak ezen szomorú jelenéseket, mellyek igen könnyen képzelhetők?

En is elhagytam már hazamat 's megszabadítottam azt, a' mit az enyémekkel elvihettem; mert úgy véltem, hogy az én házam is a' tűz prédájává lesz, melly körülém minden részen dühösködött; de az Isten hatalma mególtalmazott engemett, 's bár sok kárt vallottam, még is sokkal jobb állapotban vagyok, mint nagy része Városunk Lakossainak. Örömmel osztottam a' szerentsétlennel; de már magam is majd csak nem a' legszükségesebbek híjjával vagyok. Engedjen-meg azért a' Tekintetes Úr, hogy nemeslelkűségéhez folyamodom, 's az emberiség nevében arra kérem, méltóztassék Polgártársait, kiknek érzékeny szívét esmeri, 's a' kiket az isteni Gondviselés javakkal áldott-meg, ezen boldogtalanok sorsa enyhítésére felszólítani. Bizonyos vagyok abban, hogy a' Tekintetes Úrnak sok Esmerőse van, 's közbenjárásának azoknál nagy befolyása lesz. A' haladatosság legforróbb könyjeivel fogják a' szegények a' legkisebb jótéteményt is megáldani, 's az Isten áldással fogja azt megjutalmazni. A' mit öszszegyűjt küldje hozzám: én a' nemeslelkűek jótéteményjeit lelkiismeretem szerint fogom kiosztogatni.

En magamat Uri Barátságába ajánlva haladatos szívvel
leszek

A' Tekintetes Úrnak

tisztelő szolgája 's Barátja
N. N.

Válaszok a' Kérő Levelekre.

1. Egy jó Baráthoz, kinek Kérését beteljesíthetjük.

Kedves Barátom!

Nagyon örvendek, hogy alkalmatosságom van barátságomat megbizonyíthatni, ha ezen hamarságot, mellyel a' kívánt summa pénzt elkészítettem, annak nézi kedves Barátom. Hogy szavát meg fogja tartani, arról tökéletesen meg vagyok győződve, 's a' zálogot nem látnám szükségesnek, ha az véletlen történhető halálunk miatt (mellytől az Isten mentsen-meg) viszonyos barátságunk megsértése nélkül meg nem történhetnék.

Ha készségem kedves Barátomnak használt: igen örvendek, 's ezután is, ha szolgálhatok, parantsoljon velem, hogy megmutathassam, hogy képmutatás nélkül vagyok

igaz Barátja
N. N.

2. Válasz a' Keresztatyának meghívó
Levéltre.

Kedves Barátom Uram!

Hogy Barátom Uramnak megbizonyíthassam, melly igen örülök kedves Hitvese szerentsés lebetegedésén, 's melly igen megtisztelt engemet kedves Barátom Uram sok jó Barátja közül való választásom által: jelentem kedves Barátom Uramnak, hogy hónap reggel a' Beteget meglátogatom, hogy szerentsét kívánhassak neki, 's Keresztiam nevérol vele értekezhessem. E' részben mindenkor az Aszszonyoktól kell tanátsot kérnünk; mert ők jól tudják, hogy a' szép és kedves nének gyakran nagy befolyása lehet egy ifju szerentséjébe.

Köszönöm kedves Barátom Uramnak hozzám volt bizodalmat, 's tökéletes tisztelettel vagyok

Kedves Barátom Uramnak

igaz Barátja
N. N.

3. Egy jó Baráthoz, kinek a' kért Költsönt
nem adhatjuk.

Kedves drága Barátom Uram!

Igen fájlalom, hogy a' költsön kért summával nem szolgálhatok. Most igen kevés pénz van kezem között, 's azt sem adhatom-ki; mert H...i Atyámfiait várom, kiknek ittlétek némelly rendkívüli költségeket fog okozni. Ambár nem félek, hogy ezt barátságatlanságúl fogja nekem tulajdonítani: mindazáltal óhajtom, hogy más esetben szolgálatra való készségemet hebizonyíthassam, a' ki vagyok

Kedves drága Barátom Uramnak

tisztelő Barátja
N. N.

4. Hasonlófoglatú.

Kedves Barátom!

Azt fogja kedves Barátom vélni, hogy kérelméről elefejtkeztem; — Barátjaim javát úgy hordozom szíveimen mint önmagamét. Késedelmemnek oka következő: Magam kedves Barátomnak a' kért summát nem költsönözhetvén; mivel többféle portékák vétele által egészen kiköltöttem magamat: egész héten utána jártam, hogy azt Esmerőseim valamelyikétől felvehessem; — de sikertelen volt fáradozásom.

Azon summa, mellyet erszényemből költsönözhetek, 200. Vftból áll, 's azt is tsak hónap után küldhetem-el kedves Barátomnak. Ha magán azzal segíthet: nagyon fogok örvendeni.

Szokott tisztelettel maradok

Kedves Barátomnak

kézszoigalatú Barátja
N. N.

5. Válasz egy jó Barátnak Levelére, mellyben Tanátsot kért, tanítassa-e Leányjait
a' frantzia nyelvre.

Kedves Barátom Uram!

Örömet jelentem-ki a' frantzia nyelvről vélekedésemet. Jól megfontolván a' frantzia nyelv hasznát 's elkerülhetőségét a' Leánykákra való nézve: több oknál fogva annak tanítását nem tanátslom. Egy Leánykának elég annyit tanulni, hogy belőle jó Gazdaszszony, jó Feleség, jó Anya legyen. Ha a' Leányka jól ért a' közönséges aszszonyi munkákhoz, 's öltözétjét, melly a' sok módinak alája van vettette, a' mi a' Férjnek gyakran nem kevés költségében van, elkészíteni, 's azt a' szükséges esetekben megváltoztatni tudja; ha öltös áron jó portékát tud vásárolni, 's előre meggondolja, szükséges-e a' veendő dolog vagy nem; szóval, ha a' Leányka azon tulajdonságokkal van felruhazva, mellyek kedves Leányja sajátjai: boldog azon Férj, a' ki kezét és szívét elnyeri.

A' klavir, gitár, gyöngyhímzés, frantzia nyelv 's hasonló játékok, mellyeknek megtanulásat a' szokás hozta-be, a' mai világban azon köszirtek, mellyeken a' házassági élet sajkaja közönségesen törést szenved. A' helyett, hogy magok látnának a' dologhoz 's a' szolgálóknak utána néznének, ha jól végezük-e a' reájok bizottakat: a' klavir mellett ül-

nek Aszszonyjaink 's ábrándoznak. — A' Férj költségei felülműlják a' jövedelmet, onnan következik, hogy házasságát megbánja, sorsával meg nem elégszik, 's a' rövid öröm pokolkinná változik.

Ez őszinte véleményem, a' mint kedves Barátom Uram kívánta. Borzasztó ugyan, de igaz kép, mellynek mását gyakran láthatni.

Kedves Barátom Uram kinyilatkoztatása bizonyossá tesz, hogy nyíltszívűségemet rossz néven venni nem fogja; ha kedves Luizája neheztelne: mentse-ki

Kedves Barátom Uram

igaz Barátját
N. Net.

V. R é s z.

Vígasztaló Levelek.

Vígasztaló Leveleket csak RoKonok 's jó Barátok szoktak egymásnak írni, 's legjobb sikerek akkor van, ha a' fájdalom első benyomásai eltűntek. A' Vigasztalást az okosság tanácsadása mellett a' szomorú Eset körülállásából és az Olvasó szívének esmeretéből kell merítenünk. — A' Vigasztaláshoz nagy ügyesség kívántatik. — Nyilatkoztassuk-ki a' Vigasztaltnak, hogy fájdalma igazságos; 's ha olly szerentséltenség érte, mellyről méltán mondhatjuk, hogy meg nem érdemlette: használjuk ezen körülállást, 's írjuk szívérdeklő Hangon a' Levelet.

A' szomorú Esetről sokat ne beszéljünk; szükséges tehát, hogy rövidek legyenek a' Vigasztaló Levelek.

Ha ezen Levelekre válaszolunk: köszönjük-meg a' Vigasztalónak Részvételét és Vigasztalását; említhetjük szomorú helyheztetésünket is, 's a' Vigasztalónak minden jót kívánhatunk.

1. Egy jó Barát Barátját Atyja Halálakor vigasztalja.

Kedves Endrém!

Szívemből gyászolok Veled; mert én is szerettem 's gyermekképen tiszteltem derék jó Atyádat. Ha vigasztalhat buzgó részvételem: vigasztalni fog Levelem; de jobb vigas-

taló a' vallás és a' jótékony idő, melly lassanként megenyhíti fájdalmainkat. Boldognak tarthatod magadat, hogy őtet könnyelműség vagy háládatlanság által soha meg nem szomorítottad. Ha Gyermekében való öröme meghoszsza-bíthatta volna életét: soká kellett volna élnie; mert Ti mindnyájan nagy öröme voltatok.

Vígasztalódj kedves Barátom, 's győzedelmeskedj fájdalmaidon, hogy annál örömeztőbb teljesíthessed kisebb Testvéreid eránt való kötelességeidet, kiket hogy szíved kedvel, bizonyos vagyok.

Isten Hozzád kedves Endrém! — reménylem, hogy nem sokára meglátogatlak. — Isten Hozzád! szívesen ölel

N. Imre.

2. Egy jó Barátnéhoz Férje Halálakor.

Kedves Barátném!

Férje halála 's mostani szomorú helyheztetése nagyon érdekli szívemet. Nehezen esik kedves Barátnémat vigasztalni; mert szükségem van vigasztalóra nekem is, ki legjobb Barátomat vesztettem-el.

Megfoghatatlan isteni Végzés! sokan önmagoknak 's másoknak vannak terhére; elvágynak e' földről, 's örömezt elválnának; de a' szenvedések el nem tépik az élet lántzait: mások ellenben, kiknek halálát sokan siratják, elszóllítanak. — De ezen kétség is ki fog fejlenni; a' jövendő esmeretlen előttünk de nem esmeretlen az Isten előtt; tsudálni fogjuk majd az ő bölts. rendeléseit, hogy mindent javunkra intézett.

Emelje fel szemeit kedves Barátném az Özvegyek és Árvák Atyjához! nem hagyja ő el kedves Barátnémat 's szeretett Gyermekait. Az idő megenyhíti fájdalmait, 's édes óhajtsá a' Kedves után változnak azok. Én nagyra bészülöm kedves Barátnémnak bennem volt bizodalmat, 's mindent megteszek, a' mi tehetségemben fog állani. — Lajos Fiát magamhoz veszem, 's mint tulajdon Gyermekemet fogom nevelni. Kedves Barátnémnál tsak egy Leányka marad; az Isten 's jószívű emberek annak is gondját fogják viselni. Legyen vigasztalt! 's keresztényi állhatatossággal szenvedje vesztségét.

En tisztelettel maradok

igazszívű Barátja
N. N.

3. Egy jó Baráthoz, a' ki Javainak nagy részét 's Fiát elvesztette.

Kedves Barátom!

Igazságtalan volnék, ha meg nem vallanám, hogy méltán folynak könnyeid. Javaid nagy részének 's szeretett Fiadnak megtéríthetetlen vesztét szenvedni nagy tsapás. Adjon az Isten erőt ezen nehéz tehernek elviselésére. Másoknak már a' vagyon vesztessége végzetetlen fájdalmakat okozna, 's vigasztalhatatlanokká tenné őket; de Te kedves Barátom férjfiúi állhatossággal viseled a' Végzésnek ezen keménységét; tsak Fiad vesztét siratod, 's nekem nem áll tehetségemben vigasztalni Tégedet; mert magam is érzem fájdalmadat. De ha meggondoljuk, melly rossz útakra vezérel gyakran a' tsábitás a' Gyermekeket, melly éjji lópöként hányja tőreit: mi könnyen semmisíthetett volna ez által azon szép reménység, mellyet Fiadban helyhezettél. Nem enyhíti-e ezen gondolat fájdalmadat?

De most képzeld egy boldogabb hazában őtet a' jó 's ártatlanszívű Ifjút, egy jobb világban mint Istennek Angyalát! Ezen képzelet ezolgájon enyhítő írúl szíved vérző sebére. Az idő ugyan a' legfájdalmasabb sebeket is meggyógyítja; de a' Bölts az időtől nem várja azt, a' mit józan okossága megtehet.

Elj boldogul, 's légy ezután is Barátom! szívesen tsókol

N. N.

4. Egy jó Barátné Barátnéjához Anyja Halálakor.

Kedves Emim!

Meg kell vallanom, hogy vesztességednek nagysága kételkedésbe hoz, ha lesz-e vigasztaló szavaimnak sikere? Az én szívem is mélyen érzi fájdalmadat. Méltán sírsz kedves Emim! olly nemes-érzésű, olly példás-jámborságú Asszonyosság érdemes könnyeidre.

De kedves Emim élhet-e az ember örökké? el nem érte-e a' Boldogult az emberi életnek köz tzelját az öregséget? nem érzi-e gyakran kora erőtlenségét, melly magában is lassú halál? Már ő tsak a' lelki örömeiben részesült, 's szívéből vágyakodott azon helyre, hol teljesen érezhetné azokat. Az Isten meghallgatta kívánságát. Ez vigasztaljon Tégedet Kedvesem!

Töröld-le tehát könnyeidet, 's fájdalmaid árjában az Istennek hálát adni el ne felejts, hogy addig tartá-meg a' boldogult Elhúnytát gyámolításodra, míg reá szükséged volt. Háládatosan emlékezz édes Asszony Anyádnak jámbor életére 's békés halálára.

Én szívesen ölelve tsókollak 's vagyok

részrtvevő Barátnéd

Vilma.

5. Egy Atyához Gyermekai Halálakor.

Kedves Barátom Uram!

Mérsékelje kedves Gyermekai elhúnytán érzett fájdalmait, mellyek az Isten bölts rendelése ellen való zúgolódásra bírják Barátom Uramat. Ki tanulhatja-ki a' Végzés útjait? — Ki mondhat egy Istenséget igazságtalannak, ha kívánságaink ellenére van is? Az Isten mindent a' legböltsebben intéz; 's ha azon szönyeg alá pillanthatnánk, melly a' jövendőt fedézi szemeink előtt: imádnok 's áldanok a' Mindenható, midőn siránkozunk, zúgolódunk és kétségbeeséssel küszködünk. Bar ezen igazságot a' jelen esetben be nem bizonyíthatom: mindazáltal meg vagyok győződve a' felől, hogy ezt is Barátom Uram 's Gyermekai javára rendelte; mert ellenkeznek a' legfőbb Valóság felségével, ha öröme volna szenvedéseinkben, és rendelései mindenkinek javára ne tzéloznának. Szeret az Isten bennünket mint szerető Atyánk, 's ámbátor néha megszorít; de ismét szépre deríti borús napjainkat, ha mint jó Gyermekai benne helyhezettük bizodalunkat. Vizsgálja ezen megnyúgtató igazságot kedves Barátom Uram, melly a' mondottakban foglalatik, 's engedjen annak jótékony befolyást atyai szenvedő szívébe. Vigasztalva fogja az Barátom Uram fájdalmait enyhíteni, melly annyival inkább szükséges, mivel szívének szomorú érzései elfelejtették kedves Barátom Úrammal az Isten böltsességének és jóságának megismerését, noha rendelései kívánságaival meg nem egyeznek.

Bizonyos vagyok abban, hogy Barátom Uram az isteni Gondviselés böltsességét és jóságot által fogja látni, ha azon veszedelmek és fájdalmak jutnak eszébe, mellyektől a' szegény Gyermekai megszabadultak, 's ha azon jó isteni Gondviselés más úton téríti-meg kedves Barátom Úramnak vesztességét.

Én Barátom Uramnak fájdalmaiban a' legbuzgóbban részt veszek, 's maradok egész Háza tisztelete mellett

Kedves Barátom Uramnak

igazszívű Barátja
N. N.

6. Egy Atyához, kinek Fija a' Hartzmezőn esett-el.

Kedves Barátom Uram!

Kedves Fia haláláról való tudósítása nagyon meglepett, 's nagyon érdeklette szívemet. Minden érzékeny szánja kedves Barátom Uramat, 's igazságosnak tartja azon szép-reménységű Ifjúnak elstén való fájdalmát. De vigasztalásul szolgáljon kedves Barátom Uramnak azon gondolat, hogy legdidsőbb meghalni a' Hazaért, a' Királyért. Ó elfelejthetlenné tette magát ez által, 's az utókor is tisztelni fogja emlékezetét. Túrje békével kedves Barátom Uram a' sorsnak ezen kemény tsapását! barátságomra, szeretetemre kérem, mellyel vagyok

Kedves Barátom Uramnak

igazszívű Barátja
N. N.

7. Egy Leány-Testvér Testvérehez Leánykája halálakor.

Kedves Néném!

Veled együtt érzem Ninátskád elhunytát. Feltettem magamban, hogy vigasztalni foglak szomorú helyheztetésedben, de vigasztaló szókat nem lelek; mert ha kis Ninád jut eszembe, meg akar szívem repedni, 's könnyek hullnak szemeimből.

De kedves Néném kérjük az Istent, hogy erőt adjon ezen fájdalmak állhatatos elszenvedésére, 's hogy érzékeny szíveinket letsendesítse.

Légy vigasztalt! arra kér

Júliád.

8. Vigasztaló Levél egy jó Baráthoz, midőn a' kért Hivatalt el nem nyerte.

Kedves Barátom!

Reménységem be nem teljesedett 's az N... hivatalt Kérőtársa nyerte-el. Igen fájlalom, hogy illy kellemetlen

hirt kénytelenítetem kedves Barátomnak tudtára adni, 's bizonyos lehet abban, hogy ezen eset előttem is igen kellemetlen. Én olly igen megszerettem kedves Barátomat, hogy reménységét tulajdon reménységemmé tettem.

Legyen azonban vigasztalt! mert kedves Barátom jobb állapotra méltó, mellyben minden kétség kívül részesülni fog. Ugy látszik, mintha az isteni Gondviselés más hivatalt rendelt volna kedves Barátom számára, melly szép tehetségeinek nagyobb hatáskört fog nyitni.

A' mit kedves Barátom javára tehetek, a' legbuzgóbb igyekezettel fogom azt eszközölni.

Ezzel maradok

köteles szolgája 's Barátja
N. N.

9. Egy jó Baráthoz, a' kinek Háza leégett.

Kedves Barátom Uram!

Nagyon, igen nagyon megindultam, midőn azon szerentséltenségről tudósítottam, melly a' múlt héten érte kedves Barátom Uramat. Ki láthatja előre mi fog a' legközelebb órában történni? — De nem akarom panaszszaimmal nevelni fájdalmait. Barátom Uram ezen szerentséltenséget meg nem érdemlette; ez enyhítse bal sorsán való bankódását. Bízék az Istenben; Ó, ki most annyira megszorította kedves Barátom Uramat, nem sokára ismét Jöltévője lesz, 's megtéríti vesztségét. Tsak egészségébe ne legyen kedvetlen befolyása azon szerentséltlen esetnek, attól félek; Barátom Uram Férj és Atya, 's egy szegény Háznépnek gyámola. Ne tsüggedjen-el kedves Barátom Uram; legközelebb ott a' segítség, a' hol a' nyomorúság legnagyobb. Bizodalommal tartson számot Barátjainak segedelmére; én is azok közé tartozom. Adja tudtomra kedves Barátom Uram, mivel szolgálhatok: a' legnagyobb készséggel fogok sietni Barátom Uramnak segítségére. Az Isten enyhítse szíve fájdalmát.

Én szívességgel vagyok

Barátom Uramnak

igazszívű Barátja
N. N.

10. Egy jó Baráthoz Hitvese betegségekor.

Kedves Barátom!

Megvallom, hogy kedves Barátom helyheztetése igen szomorú. Nem tekintvén azon hátramaradást, mellyet ked-

ves Hitvесе tartós betegsége házi környüállásainak okoz, 's azon híjánosságot, mellyet házi örömeiben érez: képzelem szánakozó szívének fájdalmait. Szívemből sajnálom kedves Barátomat, de kérem egyszersmind, tőrje állhatatosan szenvedéseit, hogy a' fájdalmak kedves Barátomon erőt ne vegyenek.

A' természet annak az oka, hogy minden orvosi szernek használása sikeretlen; mert kedves Barátom mindent feláldoz kedves Hitvесе egészségének helyrehozására. Ha zűgolódnék kedves Barátom, Ótet káromolná, Ótet, a' ki ezen környüállásokat így rendelte-el. A' szegény Betegnek békétűrese, ki a' fájdalmak súlyját legjobban érzi, szolgáljon például kedves Barátomnak. Gondolja-meg, hogy ez már soká nem tarthat. Szomorú vígasztalás ez egy érzékenyen szerető Férjnek! De úgy vélem, hogy okos Férjfi létére ezen történetre már el van készűlve.

Bízva sorsának kimenetelét a' világ bölts Igazgatójának vezérlésére, a' ki mindent jól fog elintézni, 's legyen bizonyos abban, hogy fájdalmain buzgón részt veszek mint

Kedves Barátomnak

igaz Barátja
N. N.

11. Vígasztaló Levél egy jó Baráthoz, kinek Atyját szerentsétlenség érte.

Kedves Barátom!

Atyádat szerentsétlenség érte, mellyről azért tudósítalak, hogy azt léténél nagyobbnak ne képzeljed. Atyád él és egészséges, 's el nem tsűggedt szerentsétlenségében; végy példát jámbor Atyádról, még az Isten mindent jól intézhet. Egy hozzánk közel leszakadt felhő okozta a' szerentsétlenséget. A' vizek nagy sebeséggel zűdűltak a' hegyekről, 's néhány pertzenet alatt házatokat és tsűrötöket szétdűltak. A' takarmányt 's barmokat magával ragadta a' folyam. De légy vígasztalt mint jó Atyád! vannak Atyádnak 's Neked is jó Barátjaid; N... Úrnak már írtam Atyád eránt. Te jól esmered azon nemesszűvű Emberszeretőt. Légy nyűgödt kedves Barátom! 's hidd-el, hogy a' legnagyobb szerentsétlenség is javunkra szolgál valamennyiben. Reménylem, hogy rövid idő múlva többet fogok írhatni vígasztalásodra, a' ki maradok

igaz-hűségű Barátod
N. N.

VI. R é s z.

Ajánló Levelek.

Az Ajánló Levelek gyakran használtatnak. A' Rokonság, Barátság 's az Ajánlandónak Érdemei szolgálják indító okűl valakit másnak pártfogásába ajánlani, vagy számára valamelly jótéteményt kieszkűzölni. Ajánlanunk tsak az olyat lehet, a' kit jól esmerűnk, 's a' kiről meg vagyunk gyűzűdve, hogy Ajánlásunknak meg fog felelni. A' környüállások hív és igaz festése legfűképen megkűvántatják az Ajánló Levelekben. Ha Esmerentlent vennék pártfogásunkba, könnyen megtörténhetnék, hogy vagy érdemtelent, vagy alkalmatlant ajánlanánk.

Mivel az Ajánló Levelek sikere legnagyobb részint az Ajánlótól függ: nem tsak nevetséges de szerénytelen is, ha alábbvaló Személyek Fűrendűeknek mérészelnek Ajánló Leveleket küldeni.

1. Egy Atyafi Atyafiát Titoknoknak ajánlja.

Kedves drága Barátom Uram!

Többszűr megbizonyította kedves Barátom Uram, hogy Barátjainak kívánságait örömezt teljesíti, mintsem attól tartanék, hogy kérésemmel terhére leszek kedves Barátom Uramnak. L... Atyámfia egy szegény de igen ügyes és alkalmatos Ifjű Gróf N...nél a' megűresűlt Titoknoki hivaltat őhajtja elnyerni. Tudva van elűttem, melly igen szereti kedves Barátom Uramat Gróf N..., 's melly sokat reménylhetek Atyámfiáért való közbenjárásától. Kérem azért kedves Barátom Uramat, méltűztassék szűllani mellette; én bizonyossá teszem, hogy Atyámfia, valamint jó szűvére úgy elnebeli tehetségeire nézve is tűkűlletesen érdemes kedves Barátom Uram pártfogására, 's hogy tisztűjének mindenkor a' leghűvebb szűrgalommal meg fog felelni. Elűttem ezek által annyira kedvessé tette magát, hogy kedves Barátom Uramnak eránta mutatott szűvességét úgy nézem, mint ha erántam viseltetne azzal kedves Barátom Uram, 's ebben betses barátságának új bizonyosságát fogom látni. Meg lévén gyűzűdve a' felűl, hogy kedves Barátom Uramnak az nagy örömet okoz, ha másoknak szerentséjét elűmozdítatja: bizodalommal reménylem, hogy teljesíteni fogja kérésemet, mellyért mindkettőn legbuzgűbb köszűnettel leszűnk. L...

kiváltképen meg igyekezni megbizonyítani, hogy kedves Barátom Uram pártfogására érdemes volt.

En tisztelettel vagyok

Kedves Barátom Uramnak

kész-szolgálatú Barátja
N. N.

2. Egy Atya egy városi Rokonjának
ajánlja Fiát.

Kedves Uram Bátyám!

Ezen Levelem Előmutatója Imre Fiam, ki az idevaló Gymnasiumban jó előmenetellel végezvén a' hat Oskolat, a' K...i Akademiában kívánja a' Böltselkedési Folyamatot hallgatni. Ő egy igen jó Ifjú, még engemet helytelen magaviselete által soha meg nem szomorított, 's atyai gondoskodásomat mindenkör háladatossággal esmerete-meg. A' világot még igen kevésbé ismeri, mert itthon nem volt alkalma tapasztalásokat tenni, mellyre nézve igen óhajtánám, hogy kedves Uram Bátyám felvigyázása alatt lehetne. Ha kedves Uram Bátyám kívánságomat nem teljesíthetné: méltóztassék máshol alkalmas szállást nézni számára, 's neki megengedni, hogy néha Házához eljárhasson; a' szükséges esetekben tanátszával gyámolítani, 's magaviseletére egy kis vigyázattal lenni.

Ne sajnálja Oktató Urainak is ajánlani, 's őket nevemmel megkérni, hogy Fiamra gondot viseljenek.

Teljesítse kívánságomat, egy Atya kéri kedves Uram Bátyámat, a' ki szíven hordozza Gyermekéi javát.

En tisztelettel vagyok

Kedves Uram Bátyámnak

igazszívű Atyafia
N. N.

3. Egy jó Barát Barátjának egy Ifjút ajánl.

Kedves Barátom Uram!

Ezen Levelem Kézhezszolgáltatója egy szeretetre méltó Ifjú legkedvesebb Barátomnak Fia. Már régen kívánta P...nek nevezetességeit 's a' P...i környéket látni, 's most nagyon örül, hogy alkalmatossága van beteljesíthetni kívánságát. De mivel ott semmi Esmerőse nints: bátorkodom ötöt kedves Barátom Uramnak ajánlani. Ha nem volnék meggyőződve

a' felől, hogy ezen Ifjú kedves Barátom Uram figyelmére 's tiszteletére méltó: nem bátorkodnám alkalmatlankodni kéréssel. De a' nélkül hogy a' szerénységet megsérténém, merem ígérni kedves Barátom Uramnak, hogy ezen szeretetre méltó Férjfiúval való társalkodása nem lesz kellemetlen, 's bizonyos vagyok abban, hogy kedves Barátom Uram további ott mulatását is fogja óhajtani.

Kedves Barátom Uram! úgy nézze minden hozzá mutatott szívességét, mintha azzal erántam viseltetnék; ez által mindkettőnk nagyon lekötelez kedves Barátom Uram. Ha fő kívánságán kívül más kívánságait is nyilatkoztatná, mellyekben kedves Barátom Uram segítségére lehetne: méltóztassék azokat is teljesíteni. Nem tsak háladatosság de pontos visszaszolgálat is fogja követni kedves Barátom Uram szívességeit.

Magamat betses barátságába ajánlva tisztelettel vagyok

Kedves Barátom Uramnak

kész-szolgálatú Barátja
N. N.

4. Egy Ifjú Anyja nevével egy Utazót
ajánl.

Tekintetes 's a' t.

Jól tudom, hogy ifjú koromra 's helyheztetésemre nézve még magamnak is ajánlásra van szükségem; mindazáltal jelenképen más ajánlani vagyok kénytelen. Készségesen kell azért engedelmet kérnem a' Tekintetes Úrtól, hogy Levelemmel alkalmatlankodni bátorkodom. H... Úr, a' ki ezen Levelet a' Tekintetes Úrnak kezéhez fogja szolgáltatni, N...i nyilvános Oktató. Nekünk egy igen jó Ház által ajánlatott, 's nálunk való mulatásának ideje alatt megbizonyította, hogy minden ajánlásra méltó. Ő egy kiterjedt tudományú 's finom erkölcsű Férjfi és igen kellemetes Társalkodó; nagyon óhajtánók hogy tovább mulathatna nálunk; de családi környúlássalok siettetik R...be való utazását. — A' társalomban is szolgálni akarván neki, meghagyta Aszszony Anyám, hogy ötöt Levelemben a' Tekintetes Úrnak ajánlanam. Mi annyival kevésbé kételkedünk jó elfogadásán, mivel tapasztalásból tudjuk, hogy a' Tekintetes Úr örömet mutatja jó Emberekhez szívességét.

H... Úrnak fő kívánsága a' Tekintetes Úr szép Rézmetszésséinek Gyűjteményét látni, kérjük azért a' Tekintetes

Urat, méltóztassék őtet ezen kedvtelésben részesíteni. Ő az efféleknek nem csak kedvellője, hanem esmerője is. Az ilyen Vendégek a' Tekintetes Úrnak mindenkor kedvesek. Aszszony Anyám 's Testvéreim hála Istennek! egészségesek, 's a' Tekintetes Úrnak tisztelettel ajánlják magokat.

En megkülönböztetett tisztelettel maradok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.

5. Egy Asztalosmester egy más Asztalosmesternek ajánl egy ifjú Legényt.

Bizodalmas jó Uram!

Ezen Levelemnek Kézhezadója egy ide való Lakatosnak Fija, a' mesterséget nálam tanulta, 's hat hónap előtt felszabadult. Tanulásának egész ideje alatt igen szorgalmatos volt, 's reményem, hogy ha gyakorolni fogja magát, igen ügyes Mesterember lesz belőle. Hogy magát tökéletesítse, azt tanátsoltam neki, hogy a' P. i. mívhelyekben keressen munkát, 's ő kész volt elfogadni tanátsomat. Ha az Úr vagy megtartja, vagy más mívhelybe ajánlja, igen lekötelez engemet. Tsak arra kérem, szoktassa rendességre, 's tiltsa el az éjtszakázástól, hogy a' rossz társaságok meg ne vesztegensék; mert én azt óhajtom, hogy az én Tanítványjaim mindenütt jól viseljék magokat. Ha P...n munkája nem akadna, kérem az Urat, ne sajnálja tovább ajánlani ezen derék Ifjút.

En maradok

Az Úrnak

lekötelezett szolgálja
N. N.
Asztalosmester.

6. N. N. egy Ifjút Kereskedéstanulónak ajánl.

Kedves Barátom Uram!

Erántam olyan sokszor mutatott barátságától bizodalommal reményem, hogy teljesíteni fogja kérésemet.

Ez egy szép-reménységű Ifjút illet, kinek nagy kedve van a' Kereskedés tanulására, 's az Atyja idovaló Könyvkötő N... szívéből óhajtja, hogy Fia illendő módon jutna kivánságának tzeljához. Tsekély jövedelme mellett olly jó 's

tzélerányos nevelést adott neki, hogy ez által mindenkinek szeretetét és betsülését megnyeri. A' Fiú 16. esztendő, 's őtet nem csak szerénysége, jámborsága és jó magaviselete, hanem fáradthatatlan szorgalmatossága is, mellyel a' Kereskedéshez megkívántató esmereteket magának megszerzette, mindenkinek szeretetére érdemessé teszi.

Mivel tudtomra esett, hogy kedves Barátom Uramnak Kereskedésében Tanulóra van szüksége: az Atya kéréseivel egyesítem az enyímeket is, vegye-fel kedves Barátom Uram ezen jó Fiút Kereskedésébe, hol legszebb 's legjobb alkalmatossága lesz szaporíthatni és kimívelhetni esmereteit.

Atyja ugyan semmit nem fizethet érte, de én bizonyos vagyok abban, hogy azt kedves Barátom Uram tekinteni nem fogja; mert Tanulójának hívsége és szorgalma kedves Barátom Uram Kereskedésének nagyobb hasznára lesz, mint azon tsekély fizetés.

Tökélletes meggyőződéssel teszem kedves Barátom Uramat bizonyossá, hogy ezen Ifjú a' legbuzgóbb hűséggel fogja teljesíteni minden parantsolatjait, 's kedves Barátom Uramat mint legnagyobb Jóltévőjét mindenkor tisztelni fogja. Atyja is egész életében haládatos lesz azon szívességéért, hogy Fiából hasznos embert nevelni méltóztatik.

En magamat tisztelt Háznépének ajánlván, egyedül azt óhajtom, hogy mennél hamarabb nyerjek alkalmatosságot kedves Barátom Uram szívességeit viszszonezhatni, 's tökéletes tisztelettel maradok

Kedves Barátom Uramnak

igazszívű Barátja
N. N.

7. N. N. egy Gazdatisztet ajánl.

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő Táblabíró 's
Igazgató Úr,
Nagy jó Uram!

Tudván azt, a' N...ni Tisztartóság megüresült, G. Urat ezen részben a' legnagyobb bizodalommal ajánlhatom a' Tekintetes Úrnak. Ő a' Gazdaságbeli Tudományokat a' Keszthelyi Intézetben végezvén, igen ügyes és alkalmatos Gazda. Báró H...nál három esztendeig a' Kasznári hivaltalt vitte; de a' Tisztartónak méltatlan velebánását tovább nem tűrhétvén, kénytelen volt lemondani szolgálatjáról. Reményem, hogy ezen derék Férfi a' Tekintetes Úr várako-

zásának mindenkor meg fog felelni; engemet pedig a' Te-
kintetes Úr nagyon lekötelez, ha ajánlásomat elfogadja.

Szívésségébe ajánlott maradok

A' Tekintetes Úrnak

kész szolgája
N. N.

8. Egy Polgár Barátjának egy Ifjút ajánl,
a' ki az R...i Gymnasiumban kívánja foly-
tatni tanulását.

Kedves Barátom!

Az ifjú B... egy Polgártársamnak Fija az R...i Gym-
nasiumban kívánja folytatni tanulását. Ó egy gazdag 's de-
rék embernek Fia; nevelése jó; úgy vélem, hogy korához
képest eléggé pallérozott, 's reménylem, hogy Barátom jó
elfogadása által Magának alkalmatlanságot okozni nem fog.
Bátorkodom azért ezen Ifjút ajánlani kedves Barátomnak.
Mivel pedig ez első elmenetele Szülői házától, kétségkívül
való, hogy eleinte felvigyázóra 's tanátsadóra lesz szüksége.

Tegye-meg azon szívésséget Barátom, 's gondoskodjék
szállásról számára, ne sajnálja Gymnasiumbeli Tanítóinak
ajánlani, 's atyáiképen felvigyázni magaviseletére. Ha ked-
ves Barátom házánál lehetne szállása 's asztala, igen lekö-
telezne bennünket kedves Barátom; mert jobb kézre ötet
nem bízhatnók. — Ha pénzre volna az Ifjúnak szüksége:
ne sajnálja azzal is felsegíteni Barátom. Én jótállok a' kö-
szönettel leendő megtérítésért. Tessék ötet a' takarékosagra
serkenteni, 's bennünket tudósítani, ha talám a' jóval visz-
sza élni kezdene.

A' sok ajánlás felesleges volna; mert reménylem, hogy
az Ifjú maga magát legjobban fogja ajánlani, 's ha sok in-
dító ok által igyekezném kedves Barátomat kérésem teljesí-
tésére bírni: szívésségében való bizodalmatlanságomat jelen-
teném.

Tisztelettel vagyok

Kedves Barátomnak

igaz Barátja
N. N.

9. Egy Kereskedőlegény Ajánlása.

Kedves drága Barátom!

Egyik Legényem G... Imre H...i születés jó házból
való 22. esztendő s máshol kívánja keresni szerentséjét, 's

arra kért, hogy ötet kedves drága Barátomnak ajánlanám.
Én szándékának nem akarok ellenére lenni, sőt inkább ja-
vát óhajtom, a' mennyiben tőlem kitelik, előmozdítani. Kéz-
írása igen szép, a' Számvetésben igen ügyes, 's több Nyelven
beszéli. Hűsége és szorgalmatossága példás, magaviselete
szerény. Bátorkodom azért megkérni kedves Barátomat, ne
terheltelessék a' nevezett Ifjút az N... vagy M... Úr Kereske-
désének ajánlani. Ó legjobban szeretné, ha kedves Barátom
tulajdon Kereskedésébe befogadná, 's ha reménységét ad
kedves Barátom, hogy az egynehány hónap múlva meg fog
történhetni: addig ötet magammal fogom tartóztatni.

Kérésem teljesítését úgy fogom nézni mint betses ha-
rátságának új bizonyosságát. Szívésségeit viszszozonni minden-
kor kész vagyok, 's tisztelettel maradok

Kedves drága Barátomnak

kész-szolgálatú Barátja
N. N.

Válaszok az Ajánló Levelekre.

1. Egy Ajánlásnak elfogadásakor.

Kedves Ötsém Uram!

Betses Levelének Kezemhezadóját magamhoz befogad-
tam, 's valamint első tekintetere egy derék Ifjút láttam ben-
ne: úgy később alkalmatosságom is volt meggyőződni szép
tudományjáról.

Előljáróinak és Tanítóinak ajánlottam, 's ők kedvező
ígéretekkel biztattak engemet. Én, a' mennyire tőlem kite-
lik, igyekezni fogok előmozdítani szerentséjét, 's remény-
lem, hogy nem sokára örvendetes hírt fogok adhatni elő-
meneteléről.

Ezzel magamat Atyafiságába ajánlva tisztelettel maradok

Kedves Ötsém Uramnak

igazszívű Atyafia
N. N.

2. A' P...i Asztalosmester válaszol.

Kedves Barátom Uram!

Igen örömet teljesíteném kedves Barátom Uramnak kí-
vántását, ha tehetségemben állana; de a' múlt héten há-

rom Legényt fogadtam mívhelyembe, 's így a' nálam dolgozóknak száma megtelt, többnek pedig munkát nem adhatok. Azomban még is olly szerentsés voltam itt P... én egy jó Barátomnál munkát találni az Ajánlottnak számára. A' mint reám bizta kedves Barátom Uram, megkértem N... Urat, hogy az Ifjú magaviseletét szemügygyel tartsa, nehogy a' rossz társalkodás által eltsábíttassék, melyet ő igen szívesen ígért. N... Úr az Ifjával egészen meg van elégedve, mert várakozásának tökéletesen megfelel, 's megbizonyítja, hogy ügyes Mesternek volt Tanítványja.

Ezzel magamat ajánlva vagyok

igaz Barátja
N. N.

VII. R é s z.

Emlékeztető Levelek.

Ha valakit Ígéretére emlékeztetünk: a' Szerénységéről és Udvariságról el ne felejtkezzünk. Ha pedig jussunk van valakitől valamit kívánni: akkor többet merhetünk. Azomban mindenkor tartsuk eszünkben, hogy a' szép Mőd és Nyájasság sokkal hamarabb elvezet tzelünkhoz, mint a' sértető Kifejezések. Akkor kiváltképen vigyázzunk, ha Főbb-rangúakhoz intézzük Emlékeztető Levelünket, 's ne vétesük észre velek, hogy őket kinszeríthetjük. Ha a' környül-állások a' Várakozást meg nem engedik, 's az elhalasztás kárunkra volna; vagy ha a' Nyájasság és Udvariság nem használ, 's Emlékeztetésünket megújítani kénytelenítetünk: akkor komolyabb Hangon is írhatunk.

Az ezen Levelekre írt Feleletek vagy az Ígéret beteljesítését 's a' Tartozás lefizetését vagy a' Válaszó Mentegetését foglalják magokban. — A' Mentegető Levelék a' IX. Részben fognak következni.

1. Emlékeztetés egy Adósság lefizetésére.

Tekintetes 's a' t.
Nagy jó Uram!

Egy kis változás, melyet kevéssel ez előtt tettem házi gazdaságomban, olly igen megszorította költségeimet, hogy azokat mind ez ideig sem győzhetem. Ez úgy vélem elegendő lesz kimenteni bátorságomat, hogy azon kis tarto-

zásnak megküldését bátorkodom a' Tekintetes Úrtól kérni, melyet ezen hónap 3-kán kiadott Contém foglal magában.

Azon bizonyos reménységgel, hogy a' Tekintetes Úr bizodalmat, melyet kérésemmel kinyilatkoztattam, rossz néven venni nem fogja, bizonyossá tenni bátorkodom a' Tekintetes Urat, hogy ezután is nagy betsületemnek fogom tartani pontosan teljesíthetni kegyes parantsolatjait.

Magamat a' Tekintetes Úr Kegyességébe ajánlván, tartozó mély tisztelettel maradok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.
L... Mester.

2. Másodszori Emlékeztetés egy Tartozás lefizetésére.

Nemzetes Úr,
Teljes bizodalommal való Uram!

Utolsó Levelemre, melyben a' 250. Vft. lefizetésére kértem a' Nemzetes Urat, még tsak válaszolni sem tetszett. Ószintén megvallom, hogy hallgatása nem kevéssé bosszont engemet, 's ebből, valamint abból is, hogy a' fizetésre rendelt napon eleget nem tett ígéretének, azt nézem ki, hogy barátságommal legkevesebbet sem gondol. Ezeket nem örömet írom, 's nem örömet emlékeztetem újlag a' Nemzetes Urat; de már a' múlt héten írt Levelemben jelentettem, hogy mostani helyheztetésemben nagy szükségem van pénzemre.

Ha azon véleményemet, hogy a' Nemzetes Úr barátságommal nem gondol, igazolni nem kívánja: tessék Levelem vételével, mely minden esetre utolsó lesz, pénzemet azonnal elküldeni.

Azon bizonyos reménységgel, hogy a' Nemzetes Úr kinszeríteni nem fog a' törvényes úton keresni sajátomat, tisztelettel vagyok

A' Nemzetes Úrnak

köteles szolgája
N. N.

3. Emlékeztetés a' Kamat (Interes) megfi-
zetésére.

Kedves drága Úr!

A' jövő héten nagy summát kénytelenítetem Kereskedő N. Úrnak kilizetni, de a' kezem között lévő pénz kevés annak kielégítésére. Mivel az Úr a' tőkepénzemtől fizetendő két esztendei kamattal tartozik, holott azt az Adósságlevél erejénél fogva minden esztendőnek végével le kellene fizetnie: kérem az Urat, ne terheltesék azt mennél hamarabb elküldeni. Esmervén az Úrnak pontosságát, 's pénzemre szükségem nem lévén, mind ez ideig arra emlékeztetni az Urat nem akartam.

Azon bizonyos reménységgel az Úr szívességében, hogy az említett kamatot még e' héten elküldi, tisztelettel vagyok

Az Úrnak

köteles szolgálja
N. N.

4. Emlékeztetés egy Contó kifizetésére.

Kedves drága Úr!

A' múlt hónap 13-kán küldött Contómról kétség kívül elfelejtkezett az Úr. Kénytelen vagyok arra emlékeztetni az Urat; mert rövid idő múlva nagy summákat kell kifizetnem, 's pénz niúts kezem között. Ha ezen kedvetlen helyzetetésben nem volnék: nem alkalmatlankodnám Levelemmel. Kérem ne vegye ezt rossz néven, 's tessék jövendőben is parantsolni velem.

Tisztelettel maradok

Az Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.5. Emlékeztetés egy Tartozásra egy távol-
lévő Urasághoz.

Tekintetes 's a' t.

Jóakaró Uram!

P...ról való elmenetelekor bizonyossá méltóztatott ten-
ni engemet, hogy adósságom kifizetésére gondot fog viselni
a' Tekintetes Úr, mihelyt N...ben rendbe szedte dolgait.

Tökéletesen meg lévén a' Tekintetes Úr pontosságáról győ-
ződve, ígéretei teljesítésén soha sem kételkedtem, 's most
sem mérészelném sürgetni a' fizetést, ha házi körülállá-
saim nem kényszerítenének.

Bátorkodom azért a' Tekintetes Urat ígéretére emlé-
keztetni, 's reménylem, hogy azt a' Tekintetes Úr az elő-
hozott okra nézve rossz néven venni nem fogja. Kérem
egész alázatossággal, méltóztatassék kegyesen teljesíteni ígé-
retét; mert egy szegény Mesterembernek mindenkor nagy
szüksége van pénzére, ha hitelét elveszteni nem akarja, 's
betsületesen kíván elélni.

Kérésem beteljesítéséért a' legnagyobb köszönettel le-
szek a' Tekintetes Úrnak. Méltóztatassék jövendőben is pa-
rantsolni velem: öröme fogok a' legjobb munkával szol-
gálni a' Tekintetes Úrnak.

Ezzel magamat Úri Kegyeségébe ajánlom, 's tartozó tisz-
telettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.6. Egy Tsizmadia Tartozására emlékez-
tet egy Urat a' nélkül, hogy világosan
kérné Adósságát.

Tekintetes 's a' t.

Mind ez ideig munkámmal megelégedni méltóztatott,
nem tudom tehát, mi szolgáltatott arra okot, hogy már olly
régén nem parantsolt velem a' Tekintetes Úr. En a' legna-
gyobb igyekezettel azon voltam, hogy a' Tekintetes Úr-
nak a' legjobb munkával kedveskedjem, tudtom nélkül való
hiba tehát az, melly engem a' Tekintetes Úr Kegyeségé-
től megfosztott. Bátorkodom azért reményleni, hogy kegyes
ízenete által ezen bizonytalanságtól felszabadít engemet
a' Tekintetes Úr.

Mellyért is alázatosan esedezvéni, tartozó mély tiszte-
lettel maradok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.
Tsizmadiamester.

7. Ismételt Emlékeztetés.

Tekintetes 's a' t.

Ez már hatodik Levelem, mellyben 100. ezüst forintom megfizetését kérem. Eleinte kopasz mentségekkel 's hiú reményekkel bízott a' Tekintetes Úr, 's utolsó Leveleimre válaszolni sem tetszett. Ha én is úgy bännék Hitelezőimmal, rosszul volna dolgom; de én kénytelen vagyok kifizetni azokat, szükséges tehát, hogy engemet is elégtessenek ki Adóssaim. Már esztendeje, hogy a' Tekintetes Úr más Vendégházba jár. Azt nem veszem rossz néven, tsak pénzemet küldje-meg! En több Levelet írni nem fogok; de ha két hét múlva ezen Irasomnak semmi sikerét látni nem fogom: kénytelen leszek azon úton keresni sajátomat, melly a' Tekintetes Úrnak nem lesz betsületére, nekem pedig sok bosszúságot fog okozni.

N. N.

8. Emlékeztetés a' Hazbér kifizetésére.

Kedves Szabómester Uram!

Nem gondolom, hogy megharagudhatnék reám, hogy újra emlékeztetem a' Hazbér kifizetésére. Maga általátja az Úr, hogy kívánságom igazságos.

Mások a' Hazbért előre fizettetik-meg; 's én tsak akkor kérem, midőn a' Lakó már fél esztendeig használta a' szállást. En betsületében tökéletesen bízom; de mivel mostani helyezettetésemben én is nagy szükségben vagyok: kérem az Urat ne sajnálja legfeljebb egy hét alatt kifizetni tartozását. Még egy egész esztendei bérrel adós, 's már a' harmadik fél esztendő is nem sokára elmúlik: 's az Úr gondatlansága mindenkor egyenlő.

Nagyon fajnálnám, ha más módokhoz látni kinszerítene az Úr.

N. N.

10. Egy késedelmes Fizetőnek szóló Emlékeztető Levél.

Tekintetes 's a' t.

A' Tekintetes Úr megbizonyította, hogy az embernek béketűrését a' legkeményebb próbára tenni nem lehetetlen. Már három esztendeje, hogy külömbféle szín alatt napról napra halasztotta a' Tekintetes Úr 100. ezüst forintból álló

tartozásom lefizetését, 's többször mint kétszázszor voltam minden siker nélkül a' Tekintetes Úrnál. Azomban azt is tudja a' Tekintetes Úr, hogy olly számos háznépet mint az enyém henyéléssel táplálnom nem lehet, hanem reggeltől estig kell dolgoznom, ha nem akarom, hogy valamiben fogyatkozást szenvedjen. Őszintén megvallom, hogy, midőn a' portékákat általvette tőlem a' Tekintetes Úr, nem gondoltam volna, hogy egy olly characterű 's közönségesen tisztelt Úr, kinek szembetűnő jövedelmei vannak, olly méltatlanul bánhatna egy Polgárral, 's ötlet olly soká várokozthatná, vagy épen veszedelembé hozhatná igaz keresményjét. Vannak ugyan esetek, mellyekben a' pontos fizetés reményéről egészen le kell mondanunk: de ezek azon közönséges szerentsétlen esetek közé tartoznak, mellyeket gyakran megsíratunk; de azért el nem tsüggedünk. Tsak a' Tekintetes Úr foszthat-meg egy szegény embert minden kedvétől.

Kérem még egyszer alázatosan a' Tekintetes Urat, tessék legfeljebb egy hónap alatt lefizetni adósságomat; mert ellenkező esetre a' törvényhez kénytelenítetem folyamodni, a' mit nem örömet tennék, hogy azon tisztelet ellen vétkezni ne látassam, mellyel a' Tekintetes Úrnak tartozom.

Kegyességébe ajánlott maradok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálója
N. N.

11. Egy jó Barát Barátját a' Válaszolásra emlékezteti.

Kedves Barátom!

Négy hónapja, hogy sem Levelet, sem utolsó Levelemre Választ Tőled nem kaptam. Nem szokván illy hosszú hallgatásodhoz: okát igyekszem kinyomozni. — Beteg vagy? attól az Isten mentsen-meg. — Elúztattál? — de hová? — Sok a' foglalatosságod? — azt nem gondolnám. — Megszűntél Barátom lenni? — az lehetetlen. Így űzi egy gondolat a' másikat. Hanem valamint a' szorgalmatos Levelezés nem bizonyosága a' hív barátság: úgy annak egy kis korig való megszűnéséből a' hidegűlést következtetni nem lehet; de ha kedves Levelezésednek ezen nagy szünetjét a' Válaszolásban volt készségeddel egybehasonlítom: keblemet nyugtalanító gondolatok támadnak bennem.

Szabadíts-ki mennél hamarabb ezen bizonytalan hely-

heztetésből, 's ird-meg, hogy élsz, hogy egészséges vagy,
's hogy még szereted

igaz Barátodat
N. N...et.

12. Egy Testvér Testvérét emlékezteti,
hogy állapotjáról tudósítsa.

Kedves Ötsém!

Három hónapja, hogy nem tudósítottál állapotod felől. Jól esmered Anyánk gondosságát, 's nagyon tsudálok, hogy hallgatásod által még nagyobbíthatod nyúghatatlanságot. Én mindenképen mentegtetlek, 's igyekszem megnyúgasztalni jó Anyánkat; de látom, hogy minden igyekezétem mellett sem érhetem-el szándékom tzeljät.

Ha beteg vagy: tudósíts valamelly jó Barátod által állapotod felől; majd olly móddal terjesztem jó Anyánknak elejébe ezen szomorú hírt, hogy az ötet kevésbe fogja gyötreni, mint azon félelem, mellyben miattad lebeg.

Foglalatoságok nem hátráltathatnak; mert úgy vélem, hogy legfőbb foglalatoságod Tiéidet tudósítani hogyléted felől, hogy ne aggódjanak sorsodon.

Sőt ha igen szorgos dolgaid volnának is: egy két sor írásra időt mindenkor nyerhetsz.

Ne késs válaszolni Levelemre, arra kér

hív Bátyád
N. N.

VIII. R é s z.

Intő- Feddő- és Szemrehányó Levelek.

Intő- Feddő- és Szemrehányó Leveleket tsak egymáshoz hasonló Személyek írhatnak egymásnak, 's az Elöljárók Alattvalóiknak. A' ki nem rossz akarathól hibázott, azzal másképen kell bannunk, mint a' könnyelművel, a' könnyelművel másképen, mint a' gonosz szándékból hibázóval. — Ezekben is kinekinek természeti tulajdonságaihoz és hajlandóságaihoz kell alkalmaztatni magunkat. — Ezen Levelek gyakran kímellő Hangot kívánnak, mellyen megsértett, de valamint a' haragtól úgy a' gyűlölségtől is távollévő szívünk beszél. — A' Nemeslelkű haragjában sem fakad illet-

len Kifejezésekre; de ez nem is volna tzélerányos; mert a' helyett, hogy azok által az Olvasót valami felől meggyőzné 's megjobbítaná, ötet még inkább felingerli. Az alacsony Gorombaságoknak és Kissebbítéseknek ezen Levelekből egészen ki kell maradni; nehogy, mást akarván feddeni, önmagunkat tegyük feddésre méltókká.

Az Okosság azt tanátsolja, hogy azoknak, a' kik közelünkben élnek, ha tsak különös szükség nem kívánja, hasonló Leveleket ne írjunk, hanem inkább személyesen mondjuk-meg a' mondandókat. A' tapasztalás tanít, hogy a' Megsértettek közt való Levelezés, bár melly vigyázattal választassanak a' Kifejezések, nem hogy megbékéltetné az Ellenfeleket, de még jobban felizgatja azokat egymás ellen.

Az ezen Levelekre írt Feleletekben vagy őszintén meg-esmerjünk hibánkat, vagy mentegetjük magunkat. A' Mentegetés mindenkor szerény legyen. A' jó Intést és Tanátsot mindenkor köszönettel fogadjuk.

A' Mentegető Leveleket lásd a' XI. Részben.

1. Egy Atya Intéseket ad Fiának, a' ki rossz Társaságok által magát eltsábíttatni engedte.

Kedves Fiam!

Fáradságos életem öreg napjainak vigasztalását és örömeit véltem Benned találni; de fájdalom ellenkezőt kell tapasztalnom. Tegnap előtt olly dolgokról tudósítottam, mellyek nem kevésbé szomorítottak-meg engemet. — Te az N... Ur szolgálatjáról lemondottál 's azzal az erköltsiségről is. A' játék és rosszhírű emberek társaságában való dorbézolás mostani foglalatoságaid. Egy jó Atyának, a' ki Gyermekijavát szívéen hordozza, nagy fájdalom ez; könnyeket áraszt szemeiből, 's a' sírhoz közelebb vezet. Még el nem vesztettem egészen jobbúlásodról való reménységemet, mert tudom, hogy szíved még nints annyira megvesztegetve, hogy jó Atyád intéseinek meg ne nyúlna. Ha pedig megsalt reményem: visszavonom jótéteményjeimet, hogy méltatlan Gyermekre ne tékozzoljam azokat.

Rajtad áll jó Fiam nevét jobbúlásod által újra megérdemelni, 's Magadat arra méltóvá tenni, hogy ennekutána is legyek

szerető Atyád
N. N.
11

2. Szemrehányó Levél egy Esmerőshöz, a ki bizodal munkal visszaélt.

Kedves Úr!

Megengedjen, hogy a régi szokás szerint Barátomnak nem nevezem Levelemben. Az Úr megbizonyította, hogy az Úr előtt ezen név nem olyan szent, mint ennekelőtte volt; mert különben Sz... Úr történetét, melyet a' hallgatás legszentebb ígérete mellett nyilatkoztattam-ki az Úrnak, olly gondatlanul ki nem beszéltte volna, 's nem tette volna az egész Város köz beszéd tárgyává. Ez nekem nagy kedvetlenséget okozott. De bár melly kellemetlen ez: sokkal jobban fájlalom, hogy barátságáról olly kedvező vélekedéssel voltam; de képzelhettem-e, hogy olly kegyetlen tsalódás lesz következése? — Ha ezen történetet tsak egy helyen beszéltte volna el, hirtelenkedésének tulajdonítanám azt; de az Úr mindennek hírül adta, a' ki tsak hallani kívánta; ebből méltán azt következtethetem, hogy azt szántszándékból, nem pedig könnyelműségből tselekedte. — Én az egész történetről hibásan tudósítottam. Sz... Úrral is szóltottam már 's megbékéltem vele; nagyon sajnálom, hogy egy régi jó Barátom bizodalammal annyira visszaélt.

Az Urat egyedül arra kérem, hogy ezen költött történetet haladék nélkül igaztalannak nyilatkoztassa-ki, a' hol annak hírét elterjesztette. Ha betsületes ember az Úr: sietni fog teljesíteni kérésemet. Ha pedig azt teljesíteni nem fogja: kénytelen leszek Sz... Úrral a' Felsőségtől kérni elégtételt.

N. N.

3. N. N. egy Ifjú rossz magaviseletét panaszoja Atyjának.

Nemzetes 's a' t.

Nagyon sajnálom, hogy kellemetesebbet nem írhatok az Úrnak. Az Úr Fia már nem viseli magát olly jól, mint eleinte. Már nem tanul olly szorgalmatosan, 's keveset olvas, hozzánk sem viseltetik olly bizodalommal mint ennekelőtte, 's mindene a' legnagyobb rendetlenségben van. Egynehányszor már kellenél későbbben 's mámorosan (részegen) jött haza; attól félek nehogy még feslettebb életre adta volna magát. Valójában igen szánakozásra méltó volna, ha olly szép elméleti tehetségei 's olly nemes szíve mellett eltsábbíthatnék. Többszöri intéseimre sem akart könnyelmű Barátjai társaságáról lemondani.

Az Úr jól esmer engemet 's tudja, hogy a' rendnek és jó erkölcsöknek kedvellője vagyok. Ha Fia ezentúl is úgy fog kitsapongani: házamnál meg nem tarthatom. Tessék azért egész komolysággal ötöt meginteni; szívemből kívánom, hogy intéseinek több sikere legyen, mint az enyimeknek volt.

Egyéberánt maradok

A' Nemzetes Úrnak

kész szolgálója

N. N.

4. Az Atya bepanaszolt Fiát inti.

Kedves Fiam!

N... Úr panaszkodik, hogy Magadat nem jól viseled, hogy a' rossz társaságokat keresed, 's kitsapongani kezdesz! Szörnyű hírt kell hallanunk! — Ez tehát gyümöltse igyekezetemnek, mellyel Belőled jó embert nevelni, 's Tégedet nagy költséggel tanítani 's oktatni törekszem? — Így felelsz Te meg reményjeinknek 's várakozásainknak? — Így jutalmazod-meg a' legjobb Anya sok száz almatlan óráit? — Vézrik szíve ezen szomorú hírnek hallatára. Nagy Isten! így sóhajt, ne hadd elérnem azon időt, hogy Károlyomból rossz ember legyen; végy-el inkább ezen világból, mellyben nints öröm számomra. — Fiam hallgasd meg a' józan ész és Szülőid intését! Térj-viszsa a' virtus útjára, hogy nem sokára kedvező tudósítást nyerhessünk Felőled. — A' mi Familiánk mind eddig a' feddhetetlenség és jámborság hírével díszeskedett; 's Te volnál az első, ki szégyent tenne neki? — De ha atyai intéseimre nem ügyelsz, ha Anyádon nem szánakozol, ha tovább is folytatod a' zabolátlan életet, 's N... Úr elküld házától: tudd-meg, hogy nem foglak mint Fiamat tekinteni, 's kemény büntetés fogja követni vétkeidet.

Atyád

N. N.

5. Egy Barát Barátját feddi, hogy Könyveinek jól nem viselte gondját.

Kedves drága Úr!

Az Úrnak, költsön adott G... munkáit megkaptam ugyan; de nem azon állapotban, a' mellyben akkor voltak, midőn azokat az Úrnak elküldöttem.

11 *

Világosan kértem az Urat, hogy gondot viselne könyveimre, 's az Úr olly romlottan küldi-viszsa azokat, hogy alig esmerhetem magaméinak. Én tisztán szeretem tartani könyveimet 's bemotskolt könyvben nem örömet olvasok. Nem fogja tehát rossz néven venni, hogy a' kért F... munkáit el nem küldöm. Ha más részben szolgálhatok az Úrnak: készséggel vagyok

Az Úrnak

köteles szolgája
N. N.

6. Egy Házasulandó Mátkája ravaszságát panaszolja a' Leány Atyának, 's jelenti, hogy barátságáról már lemondott.

Kedves drága Úr!

Az Úr Leányját szívem vonzódásából kértem Hitestársul, mert tetszett nekem, és azt véltem, hogy derék Anyjának fogja követni nyomdokait, 's jó Gazdaszszony lesz belőle, a' millyent nagy kiterjedésű gazdaságom kíván; de magaviselete ahoz nem nyújt reménységet. Mit gondoljak felőle? midőn még most is az ifjú N... el társalkodik, melly esmeretségnek már ennekelőtte kellet kezdődni. Ha ezt nem tekinteném is; de amaz ki nem menthető. Az Úr Leányja úgy viseli magát, mint egy gazdag Dáma, 's úgy látszik, mintha azon helyhez tetéssel, mellyben mint Hitvesemnek kellene élnie, meg nem elégednék. Gyakran észre véteti velem, hogy sorsomat a' magáéhoz képest alatsónynak tartja, 's hozzám leereszkedését nagy kegyelemnek kell tekintenem. Sajnálom, hogy ezen környülállásokban az Úrnak Veje nem lehetek; mert más takarékos és jámbor Személyt vagyok kénytelen választani Hitvesemnek, a' ki szeretettel lesz hozzám, és hívséggel fogja gondját viselni gazdaságomnak. Egyéberánt tisztelettel maradok

N. N.

7. Egy jó Barát Barátját hallgatása miatt feddi.

Kedves Barátom!

Majd nem azon gondolatra kell vetemednem, hogy egészen elfelejtettél engemet. Már két esztendeje, hogy egy

betűtskét sem írtál; de nagy örömemre tudósítottam, hogy egészséges vagy, 's jól folynak dolgaid. Mi lehet tehát hallgatásodnak oka? — A' sietető foglalatosságok ritkán tartanak soká; de ha úgy volna is, egyikét sor írására könnyen nyerhetünk szabad pillantatokat. Hogy újabb Barátjaid a' régiéket Veled elfelejtethetnék, ellenkezik gondolkozásod módjával; mert állhatos vagy, 's nem azért kötsz ma barátságot valakivel, hogy azt holnap felöldjad.

Vigyázz kedves Barátom! mert én minden titkaidat ki nyomozom 's megírom Neked.

Emlékezz néha reám, a' ki állhatatos barátsággal vagyok

hív Barátod

N. N.

8. Egy Leánykának Kedvességéhez írt Feddő Levele.

Tegnap magaviselete egy vakmerő megvetésre méltó emberé volt, 's ez kénytelenít engemet félbeszakítani barátságunkat. Igen örülök, hogy még jókor esmertem-meg nemtelen indulatját. Ha most, midőn még az Úr nem vagyok, magát rózanul és jámborul nem veselheti: mit várhatok az Úrtól egybekelésünk után? Igaz ugyan, hogy a' részegség volt erköltstelenségének oka; de mit lehet egy ollyan emberről gondolnunk, ki gyakran a' mértékletlen italnak adja magát? Ennekem részeges Férj társaságában élni nem szándékom. Hogy pedig jövődében minden kellemetlenséget el távoztassunk: kímélljen meg ezután látogatásaival.

Annak jéleül, hogy az Úr barátságáról egészen lemondottam, ezzel visszaküldöm ajándékait.

N. N.

9. Megszóllás miatt való Szemrehányások.

Kedves G...!

Mit vétettem én Néked? Mi által vesztettem-el szeretetedet? Azt bizonyosan el kellett vesztenem; különben nyilvános társaságokban engemet meg nem szóllottál volna. Ez igen fáj, nem találok kifejezéseket fájdalom kijelentésére. Jól tudom azt, hogy sok fogyatkozásom van, 's túrnóm kell, ha azokról beszélnek, míg meg nem jobbitom hibáimat. De Benned inkább védelmezőmet és közbenjárómat, mint vádolómat 's bírómat képzeltem volna. — Te kétség kívül sokkal ügyesebb 's jobb vagy nálam, de Neked is van

nak hibáid 's gyengeségeid; mert Te is ember vagy, De ha valaki jelenlétemben rosszat beszélne Rólad: védelmeződöt találna bennem, 's én kimentenék Tégedet. Te nem tselekedted azt, sőt inkább — — De nem akarok többé panaszkodni. Tulajdon szíved megfogja mondani, ha még nem egészen idegen hozzám, melly igen megsértettél engemet. Gondolkozz egy kevéssé kedves G...! esmerd-meg hibádat, 's ne bánj méltatlanul velem; vagy legalább mond-meg, mi által vesztettem-el barátságodat, 's mi által nyerhetem azt vissza? En mindenkor buzgó indulattal voltam

igaz Barátod,
N. N.

IX. R é s z.

Mentegető Levelek.

Botsánatkérő- és Mentegető Leveleket akkor írunk, midőn vagy valósággal hibáztunk, vagy csak gyanúságra estünk. Ezen Leveleket őszinte Hangon írjuk, 's engedjük a' szívet beszélni. Kopasz vagy költött mentséget előhozni sokkal rosszabb, mint hibánkat őszintén megvallani, 's a' Megsértettől botsánatot kérni.

Ha valakinek kérését nem teljesíthetjük: terjeszszük elő az akadályoztató okokat Mentegető Levelünkben, 's ajánljuk más esetekben Szolgálatunkat.

A' Mentegető Levelek a' VII. és VIII. Részben foglalt Emlékeztető-, Intő-, Feddő-és Szemrehányó Levelekre szóló Válaszok.

1. Egy jó Barát Barátja előtt hosszúságos Hallgatását mentegeti.

Kedves Barátom!

Hogy hosszúságos hallgatásomon panaszkodtál, az barátságodnak biznysága, 's előttem olly kedves, hogy azért köszönettel tartozom Neked. Az igaz, hogy illetlen volt olly soká hallgatnom; de az, a' mi az írástól tartóztatott, olly nehéz büntetés reám való nézve, hogy azzal a' legnagyobb vétkeket is meg lehetne büntetni. Nem akarom azt volta-képen előadni; mert félek, nehogy hosszúságos mentegetésem szinte olly kedvetlenségedre legyen, mint hosszúságos hall-

gatásom. De arról méltán bizonyossá tehetlek, hogy vala-mint ennekelőtte voltam, úgy mindenkor maradok

Neked

hív Barátod
N. N.

2. Válasz a' VII. Rész 8-dik Levelére.

Kedves Barátom!

Levelének kifejezései olly sértegetők, hogy azokon a' legjobb szívnek is meg kell indulni. En örömet szolgálnék elégtétellel Barátomnak; de nints tehetségemben. Nem engemet, de Barátomat illetné a' mentegetés. Az igaz, hogy Barátom az Sz... Úr dolgát mint titkot nyilatkoztatta-ki nekem, 's én azzal úgy is bántam, mint titokkal; de Barátomnak elbótsájtott szolgálja, ki hasonlóképen Barátjai szá-mába látszék tartozni, talam boszszúvágyásból fetsegte-ki azt. Nem Barátjaitól, hanem tselédjeitől őrizkedjék Barátom; — ez szolgáljon jövendőben sínórmértékül Barátomnak.

Ezen méltatlan megsértetésemet úgy nézem, mint könnyen fellobbanó indulatjának következtét, 's kérem Barátomat, győződjék-meg ártatlanságáról

hív Barátjának
N. N... nek.

3. Egy Gyanúságra-esett mentegeti magát.

Tekintetes 's a' t.

A' Tekintetes Úr neheztel reám, mert azzal vádoltam, hogy vakmerően szólottam-meg a' Tekintetes Urat. De a' Tekintetes Úr igazságosabb, mintsem azt, a' ki olly soká ditsekedett a' Tekintetes Úr hajlandóságával, meghallgatatlanul kárhoztathatná. Engedje-meg a' Tekintetes Úr, hogy őszinte vallást tegyek. Nem tagadom, hogy Tanátsnok (Senator) N... Úr előtt kijelenttem a' G... Úr dolgának elintézéséről véleményemet; de melly szándékkal, melly kifejezésekkel tettem azt, Tanátsnok N... Úr vissza magyarázta, vagy szántszándékkal hibásan tudósította arról a' Tekintetes Urat. En egy a' könnyelműség által elragadtatottnak szomorú sorsán szánakoztam, 's kinyilatkoztattam, hogy vétkei nem gonosz szívéből származtak, nem rossz karakterének következtései; de azt nem állítottam, hogy az ellene hozott ítélet igazságtalan. Amarról

a' Tekintetes Úr bizonyosan meg van győződve, ennek igazságát pedig D... Úr megbizonyíthatja, a' ki Tanátsnok N... Úrral volt beszélgetésemet szóról szóra hallotta. Ezen dolog reám nézve fontosabb, mintsem igazsága egyedül állításomom alapíthatatnék; tessék a' Tekintetes Úrnak e' részben D... Urat is meghallgatni. Az ő vallástétele ki fog engemet a' gyanú alól menteni, 's az által a' Tekintetes Úrnak hozzám való hajlandóságát ismét megnyerem. Méltóztassék igazságosan banni velem, a' ki színnélkül való tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
N. N.

4. Mentegetés, hogy a' Meghívást el nem fogadhatjuk.

Kedves Barátom!

Barátságos meghívásod nagy örömemre volt, 's mindjárt eltökéltem magamban, hogy meg foglak látogatni. De míg Marimmal az elmenetelről beszéllek, azon szomorú hírral érkezik Anyámtól egy Levél, hogy ő nehéz beteg, 's hogy a' Levél vételével azonnal hozzá siessék. Ennél fogva ki fogsz engemet menteni kedves Barátom, 's meg fogsz engedni, hogy ezen szomorú hírral alkalmatlankodtam; de mint Barátod el nem hallgathattam azt.

Isten Hozzá! Jó mulatságot kíván

igaz Barátod
N. N.

5. Mentegető Levél, hogy el nem bútsúztunk.
(Egy Atyafihoz.)

Kedves Uram Bátyám!

Holnap O...ba útnak indulok. Még egyszer meglátogattam volna kedves Uram Bátyámat, ha az idő és a' környülállások megengedték volna. Véletlenül nyertem alkalmatosságot az elútasra, 's arra magamat csak hamar el is tükéltem. Nagyon fájlalom, hogy még egyszer nem láthattam kedves Uram Bátyámat, 's jótéteményjeit és szép tanításait személyesen meg nem köszönhettem. Az Isten legdúsabb áldásával jutalmazza-meg azokat. Ez életben nehezen fogom már látni kedves Uram Bátyámat, de úgy

reményilem végezni földi pályámat, hogy a' jobb világban viszonzatásunknak örülhessek.

Én kedves Uram Bátyám szívességeit soha el nem felejttem, 's mindenkor tisztelettel leszek

Kedves Uram Bátyámnak

alázatos Atyafia
N. N.

6. Egy Atya Fiát mentegetni

Kedves drága Úr!

Nagyon fájlalom, hogy Fiam magaviseletével meg nem elégszik. Én komolyan megintettem 's kijelentettem neki, mi lesz következése, ha meg nem jobbul. Reményilem, hogy intéseim nem lesznek sikertelenek. Kérem azért Uraságodat engedjen-meg neki, részesítse ismét szeretetében 's ne sajnáljon reá vigyázni, hogy a' rossz tarsaságok által újra el ne tsábíttassék. Nem örömet fárasztom ezekkel Uraságodat; de kinek adhatnám-által olly bizodalommal Gyermekeket, mint Uraságodnak? Fiamnak háladatosságára bizvást számot tarthat Uraságod, ki mihelyt a' dolgot jobban fogja megítélni tudai, Uraságodban legnagyobb Joltévójét fogja tisztelni.

Ohajtva várok alkalmatosságot Uraságodnak kinyilatkoztatni háladatosságomat, 's vagyok

Uraságodnak

kész szolgája
N. N.

7. Egy Fiúnak Szülőihez írt Mentegető Levele.

Kedves Szülőim!

Igen megzavarodtam kedves drága Szülőimnek Levelén. Ma nem vártam Levelet; annál kevésbé illy rettentőt. Alig tudok magamhoz jönni, alig tudok válaszolni kedves Szülőimnek. Kedves Szülőim sírátkoznak és fenyegetőznek! — Én a' legmélyebb alázatossággal kérek bocsánatot. — Istenem mit mondjak? — Megesmerem, hogy hibáztam; de N... Úr igen keményen ítél. Egy kétszer később jöttem haza; mert vig Barátjaim tarsaságában tovább mulattam, mint kellett volna; de más kitsapongásokban részt nem vettem. N... Úrnak ellentmondani nem akarok; meg vagyok győ-

zódve a' felől, hogy javamat akarja. Magam is általlatom, hogy ártalmamra 's veszedelmemre volt azon társaság. Kérem kedves Szülőimet ne képzeljék léténél rosszabbnak magamviselését, 's botsássák-meg hibáimat. Eléggé kínoz azon gondolat, hogy szomorúságot okoztam kedves Szülőimnek, 's hogy kedves Anyám olly aggódásban volt miattam. Szentül fogadom, hogy nem sokára kedvező tudósítást nyerne felőlem kedves Szülőim. N... Úr ismét meg fog elégedni magamviselésével. Én kedves Szülőimet soha többé nem fogom búsítani. Hogyan volna lehetséges a' virtus-és betsület-érzésről, mellyet kedves drága Szülőim példája 's jó tanításai tsepegtettek belém, egészen lemondanom? Legyen bizodalnok kedves Szülőimnek legszentebb ígéretemben, 's szeressék ezután is

vétkeik megbánó Fiokat
N. N... et.

8. Mentegető Levél, hogy a' Költsönt a' meghatározott időben vissza nem fizettük.

Nemzetes Úr!

Kiméllésemet a' legnagyobb köszönettel esmerem-meg 's mindent feláldozok, tsak hogy kötelességemet elmellőzni ne látassam. Mivel nem volt annyi pénz kezem között, hogy a' Nemzetes Urat kiélégíthettem volna: kénytelenítettem az ide mellékelt summát egy jó Barátomtól felvenni, tsak hogy a' Nemzetes Úrnak megmutassam, hogy jóságával visszaélni nem akartam.

Ne terheltessek a' Nyúgtatót elküldeni.

Én tisztelettel maradok

A' Nemzetes Úrnak

köteles szolgálja
N. N.

9. Mentegető Levél, hogy a' reánk bizottat el nem végezhattük.

Tekintetes 's a' t.

Engedelmet kérek a' Tekintetes Úrtól, hogy annak a' mit reám bízni méltóztatott, hamarabb végére nem járhatam. Szorgos foglalatosságaim ezen dolgot akaratomnál tovább halasztani kinszerítettek. Azonkívül más váratlan akadályokat is el kellett távoztatnom. Nagyon sajnálom, hogy

a' Tekintes Úrnak kívánságát e' részben nem teljesíthettem. De reménylem, hogy jövendőben pontosabban fogok eljárhatni tisztemben, mint a' jelen környülállások megengedték. A' Tekintetes Úrnak mindenkor a' legnagyobb szivességgel fogok szolgálni.

Tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja
N. N.

10. Mentegető Levél, hogy az ajánlott Hivatalt el nem fogadtuk.

Kedves drága Uram Bátyám!

A' Gróf H...nál megüresült Nevelői Hivatalról tudósítani méltóztatott engemet, 's azon kívánságát kinyilatkoztatni, hogy azt elfogadjam. De egyszersmind azt is meghagyta kedves drága Uram Bátyám, hogy jól fontoljam-meg, mennyiben felelne-meg ezen ajánlás elfogadása kívánságaimnak. Ezen atyai gondoskodásáért vegye legnagyobb köszönetemet. — Parantsolatja szerint a' tamogató és ellenkező okokat megfontolván, megvallom, hogy az utóbbiak határozták-el szándékomat.

Igaz ugyan, hogy egynehány esztendeig gond nélkül élnék; de mivel a' Grófnál további előmozdításomra nintsenek kinézéseim: az által tsak jövendőbeli állapotomról való gondjaimat szaporítanám; mert itten tett esmeretségeimet félbe kellene szakasztanom, mellyeknek szerentsém előmozdításába nagy befolyása lehet. — Tanítványjaimmal való utazásaimban elég alkalmatosságom volna szép tapasztalásokkal bővíteni esmereteimet; de a' fentebb előadott okból kételkedem ezen haszon tzeleányosságán is. Meglehet, hogy B...ben is elérném tzeomat; de bizonyos vagy: abban, hogy kedves Uram Bátyám nem kívánja, hogy egy Talámra bizzam jövendő szentsémet. — Gyermeki kötelességem is azt hozza magával, hogy Anyámat vegyem tekintetbe; ő szegény öreg és erőtlen; nekem igen nehezen esnék olly meszszeire távozni tőle; mert hihetőleg többé nem látnám. Kedves Uram Bátyám esmeri Nénjének hozzám való szeretetét; távollétem bánatját nevelné; én pedig azzal vádolnám magamat, hogy életének örömeitől megfosztottam, hogy napjait megrövidítettem. Ha a' jövendő ezen Hivatalnál kedvezőbb kinézésekkel biztatna is: e' miatt nehéz volna szeretett Hazámtól elválni.

Ezek a' fő okok, mellyekből kegyes ajánlását el nem fogadhatom. Kérem kedves Uram Bátyámat méltóztassék mélyebb belátása szerint megítélni azokat, 's nekem más útastást adni, ha indító okaimat elégteleneknek látja.

Ezzel maradok

tisztelő Ötstse.

N. N.

11. Mentegető Levél, hogy személyesen el nem bútsúztunk.

(Egy jó Baráthoz.)

Kedves Barátom!

Ha ezen soraimat fogod olvasni, már távol leszek. Személyesen el nem bútsúzhattam Tőled; mert nagyok voltak volna az elválás fájdalmai, 's az által neveltem volna búsongásodat. Feltettem azért magamban, hogy titokban fogom Előtted tartani elmenetelem idejét. A' szív ezen szándéknak ellene volt, de a' józan ész parantsolta azt. Sírva bútsúzik Tőled, sírva mondom Neked az utolsó Isten Hozzádat. De kedves Barátom képzeld távollétünkön túl a' viszonzítás boldog óráját! — Ezen időközben levelezni fogunk egymással; én minden hónapban írok Neked, 's Te Valaszoddal fogod visszazonozni barátságomat. Tudósítani foglak állapotomról, 's ki fogom nyilatkoztatni Neked gondolatjaimat, kívánságaimat, 's Te nekem a' Tiédet. Ószinték leszünk egymáshoz, 's elfelejtessük egymással a' távollét szomorú emléket.

En mindenkor leszek

hív Barátod

N. N.

X. R é s z.

Meghívó Levelek.

A' Kézfogókra, Menyegzőkre, Keresztelőkre, Temetésekre, Vendégségekre 's a' t. való Meghívások, ha a' Meghívottakkal egy helyen lakunk, az úgy nevezett Meghívó Billétek (Cimladungéztetel) által szoktak megtörténni, mellyeket Borítékban bepetsételve elküldeni legillendőbb. A' rendszerint való Meghívó Leveleket, mellyekben a' környülállásukat szántszándékkal adjuk hosszasan elő, meghitt Hungon írjuk, ha jó Esmerőseinknek szöllanak; de a' fő

rangú Személynek küldendőket szorgalommal dolgozzuk ki, 's udvarisággal jelentsük különös tiszteletünket.

A' Meghívó Levélre Válasz kívántatik, mellybe a' Meghívásnak elfogadását vagy el nem fogadását jelentjük. Minden esetben Szerénységgel válaszoljunk.

I.

Meghívó Billétek.

1. Keresztatyának való Meghívás.

F... Urat alázatosan kérjük, ne terheltsék újszülött Leánykánk e' folyó hónap 13-dikán délutáni 2. órakor leendő Keresztelésére mint Keresztanya megjelenni.

L... Sz. György hava 12-kén 1829.

N. N. és

N. N.

2. Kézfogóra való Meghívás.

G... Úr kértetik R... Úrnak és ifjabbik Leányomnak e' folyó hónap 16-dikán tartandó Kézfogóját jelenletével megtisztelni.

M... Szent Mihály hava 8-kán 1828.

N. N.

3. Menyegzőre való Meghívás.

H... Urat egész Háza népevel N... Fiam ezen hónap 29-dikén innepelendő Menyegzőjére meghívni bátorodom.

O... Szent Mihály hava 18-kán 1828.

N. N.

4. Ebédre való Meghívás.

I... Úr kértetik e' folyó hónap 5-kén egy kis barátoságos Ebédre hozzám megalázni magát.

P... Böjtmás hava 3-kán 1829.

N. N.

5. Temetésre való Meghívás.

K... Urat alázatosan kérem boldogült Atyám e' folyó

hónap 13-kán délutáni 4. órakor leendő Eltakaríttatásán megjelenni.

R... Pünköszt hava 12-kán 1828.

N. N.

II.

Meghívó Levelek.

1. Menyegzőre való Meghívó Levél. (Egy jó Baráthoz.)

Kedves Barátom!

Újlesztendei kívánása beteljesedett. Én Vőlegény vagyok 's Vilma az enyém; mához egy hétre H...ban fogjuk innepelni Menyegzőnket. Sok boldog órát éltem ott Vilmám társaságában: forró kívánásaim 's édes előérzeteim ott létesüljenek szép valóra. Tiszteljen-meg kedves Barátom jelenlétével, 's vezesse Vilmámat az Oltárhoz (legyen a' Hölgyvezető, Brautführer). Jelenléte kettőztetni fogja örömeimet. Semmi mentegtetést el nem fogadok. Elfogadására minden rendelések meg vannak tétetve. Kedden reggel kocsit küldök Barátoméért 's kedves Lina Testvéérért. Szerentsés utat kívánva vagyok

igaz Barátja
N. N.

2. Egy jó Barát Barátját házi Múlatságra hívja.

Kedves Barátom!

Hogy ezidén a' Farsang igen rövid, jól tudja kedves Barátom; meghatároztuk azért, hogy a' jövő Vasárnap egy kis házi múlatságot adunk. A' Leánykakat már kiválasztottuk. Hitvesem magára vállalta a' Bal elintézését; de csak azon feltétel alatt, ha Leánykáink ügyes tántzosok és vig mulattatók híjjával nem lesznek.

Meglévén a' felől győződve, hogy kedves Barátom ezen tulajdonok által mindenkitől elnyeri az elsőséget: kérem tiszteljen-meg jelenlétével bennünket.

Ezzel maradok

igaz Barátja
N. N.

3. Egy jó Barát betegségből fellábadt Barátját Falura hívja.

Kedves Barátom Uram!

Örvendő szívvel olvastam jobbanlétéről való tudósítását. Az Isten óltalmazza-meg jövődében hasonló szomorú eseteiktől kedves Barátom Uramat. Aggodalmaim már eltűntek, 's azon szép reménység táplál, hogy nem sokára fogom házamnál tisztelhetni kedves Barátom Uramat. Már nem csak emlékeztetni ígéretére van jussom, hanem annak beteljesítését is méltán kívánhatom kedves Barátom Uramtól. Most legelső kötelessége az, hogy semmit el ne mulasztson, a' mi egészségének javára szolgál. Mihelyest az Orvos megengedi: siessen hozzám kedves Barátom Uram, 's részesüljön a' jótékony természet karjain a' szabad falusi életnek örömeiben. Ohajtva várom Válaszát, 's vagyok

Kedves Barátom Uramnak

lekötelezett Barátja
N. N.

3. Meghívó Levél egy Falusi Múlatságra.

Kedves Barátom!

Hányszor ígérte már hogy G...ben meglátogat engemet? de mindeddig nem teljesítette ígéretét. Gyakran állok ablakomnál az O...i útra függesztve szemeimet; minden jövő kotsinak megörülök; de mindenkor csalódom! — Hanem már most csak ugyan kénytelen lesz elhagyni a' Várost! — A' jövő Vasárnap egy kis múlatságot adok, 's ezzel meghívom kedves Barátomat. Semmi mentséget el nem fogadok, mert bízik ígéretében. Olly társaságot fog nálam találni kedves Barátom Uram, mellyben kellemetesen fogja tölthetni óráit. Ha egynehány jó Barátod hoz magával kedves Barátom: igen kedvesen fogom venni.

Nagy óhajással várja

igaz Barátja
N. N.

4. Menyegzőre való Meghívás. (Egy Testvérehez.)

Kedves Bátyám!

Most egy esztendeje, hogy életemnek legszebb napját töltöttem Nálad, midőn Menyegződet innepeltük. Én is pél-

dádat követtem. Egy szóval, rajtam van a' sör; hogy hasonló örvendetes innepre hívjalak magamhoz.

Jól esméred Rózamat, 's meg vagy győződve a' felől, hogy méltó Veled 's szeretett Pirkáddal rokonolni. A' Menyegzőt a' folyó hónap 15-dikére Rózám születése napjára határoztak-el. — De mindketten jőjjetek-el; 's egynehány nappal elébb; mert sok mondani valóm van, mellyet ezen Levélre bízni nem akarok; de ha akarnám is; nem volna időm. kedves Rózám foglalja-el üres óráimat. Isten Hozzátok!

Én vagyok

hív Ötséd

N. N.

5. Meghívó Levél egy Bárátnéhoz, hogy falura jönné.

Kedves Barátném!

Megígérte, hogy falusi magánosságomban meg fog látogatni; de vigasztalhatatlan vagyok, hogy ígérését nem teljesítette. — Talám nehezitel reám? — Az lehetetlen; én, — legalább tudtommal meg nem sértettem. — Vagy talám más okok hátráltatják szándékát? — Kérem kedves Barátnémat nyissa-meg szívét előttem, 's szabadítson-ki ezen nyúghatatlanságból, melly napról napra nagyobbodik; vagy jőjjön-el, 's védelmezze magát gyanúságom ellen. Egyedül ez enyhíthet-meg engemet, 's ez erősítheti-meg volt barátságunkat.

Forró vágyással várja

Kedves Barátnémat

hív Barátja

N. N.

6. Menyegzőre való Meghívás egy Előljáróhoz.

Tekintetes 's a' t.

Erzsi legöregebbik Leányomnak G... Úrral való egynehány hónapi társalkodásának, mellyet a' Tekintetes Úrnak is helyben hagyni méltóztatott, az lett következése, hogy őtet Hitvestársul eljegyzette. Pünköszt hava 13-kán fognak meg esküdni. A' Tekintetes Úr annyiszor bebizonyította hozzám való Kegyességét; reményem azért, hogy teljesíteni fogja mindnyájunk kérését, 's jelenlétével megtisztel bennünket a' Tekintetes Úr.

Ámbár Leányom szerentséjével egészen meg vagyok elégedve: mindazáltal nem lesz tökéletes örömünk, ha a' Tekintetes Úr jelenléte ezen innepet díszesíteni nem fogja.

G... Úr 's Leányom a' Tekintetes Úr nagy Kegyességébe ajánlják magokat, én pedig tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája

N. N.

Válaszok a' Meghívó Levelekre.

1. Látogatóúl való Meghívásra.

Kedves Barátom!

Nagyon örülök, ha kedves Barátommal lehetek, azért meghívását igen szívesen elfogadom, 's nem sokára meglátogatom kedves Barátomat. Én meg akartam lepni kedves Barátomat; mert tudom, hogy meghívás nélkül is adott volna szállást; de ezen örömemet semmivé tette kedves Barátom; hanem azt megboszszúltnan nem hagyom, 's egynehány nappal tovább fogok mulatni kedves Barátomnál, mint máskor; mert kedves Barátomnál a' lakás igen kellemes. Készüljön tehát azon alkalmatlansághoz, mellyet okozni fog

Kedves Barátomnak

igazszívű Barátja

N. N.

2. Bálba való Meghívásra.

Kedves Barátom!

Jól esmeri készségemet, mellyel kívánságait teljesíteni sietek. Igen örülök hogy házi multságán részt vehetek, 's bizonyossá teszem kedves Barátomat, hogy kedves Mathildéje feltételeihez tökéletesen fogom alkalmaztatni magamat. Ezzel vagyok

alázatos szolgája 's Barátja

N. N.

3. Menyegzőre való Meghívásra.

Kedves Ötsém!

Te Menyegződre hívsz engemet; én igen is szívesen el fogok jönni, de tsak azon feltétel alatt, ha Magad-

nak miattam semmi alkalmatlanságot nem tsinálsz; mert én nem azért jövök, hogy vendégeskedjem, 's Esmerőseidet látogassam; hanem hogy egynehány víg napot tölthessek társaságodban.

Ha ajánlásomat elfogadod: el fogok jönni. Isten Hozzád!
Tsókollak 's vagyok

hív Bátyád
N. N.

4. Egy Látogatóúl való ismételt Moghívásra.

Kedves Barátom Uram!

Büntetésre volnék érdemes, ha könnyelműségből nem teljesítettem volna ígéretemet; de különös környűllások akadályoztattak. Világosabban fogom ezt kedves Barátom Uramnak előterjeszteni, ha szándékomhoz képest a' jövő héten meglátogatom; ez által a' gyanút el fogom távoztatni magamtól.

Én mindenkor maradok

Kedves Barátom Uramnak

hív Barátja
N. N.

XI. R é s z.

Szerelmkérő és Leánykérő (Hölgykérő) Levelek.

A' melly Levélben valamelly Leánykának Hajlandóságát, Barátságát, Szerelmét 's Kezét kérjük, az Szerelmkérő Levélnek mondatik. Azt pedig, a' mellyben a' Szülők-től, vagy ha azok nem élnek, a' Gyámatyától kérjük a' Leányt Hitvesül, Leánykérő (talám jobb Hölgykérő) Levélnek nevezzük.

Ezen Levelekben a' belső és külső Illendőségre igen kell vigyáznunk; mert ezek a' kedvelt Személy Hajlandóságának megnyerésére szolgálnak eszközül. Ne véljük, hogy itt a' dagályos és román-írásmódnak kell uralkodni; ez inkább nevetséges, mint kedves volna; hanem írjunk természetesen, és a' Szívérzéstől költsönözzük a' kifejezéseket. — Igaz ugyan, hogy ezen Levelekben inkább hízelkedhetünk, 's több Szépségeket mondhatunk az Olvasónénak, mint ma-

sokban; de mindenkor arra figyelmezzünk, hogy az Illendőség korlátjaiból ki ne lépjünk.

1. Egy Özvegy egy Leánykát kér Hitvestársúl.

Kedves !

Jó szíve 's szerény magaviselete gerjesztették-fel bennem azon tiszteletet, mellyel a' eránt viseltetem, 's én közelebb öszszeköttetésbe kívánok lépni a' val.

Reászánhatná-e Magát életemnek sorsosává 's kised Fiamnak Anyjává lenni? Reászánhatná-e Magát elválhatatlanul egyesülni velem?

Én már túl vagyok azon esztendőkön, mellyekben a' Férjfiak hasonló alkalmatlansággal nyájaskodni szoktak a' Szépnemmel, 's a' is képtelennek tartaná, ha illy kóromban szerelmes bolondot játszanám. — Én bizonyossá teszem, hogy nagy a'hoz hajlandóságom, 's bár házi környűllásaim szolgálatnak okot választására: mindazáltal szívem annak legbuzgóbb részese. Őszintén megvallom a'nak, hogy a' legjobb Hitvessel sem lehetnék szerentsés, ha kedves Fiamat nem szeretné. Kérem azért ezen környűllást méltó tekintetbe venni. — Fiamhoz vonzó szeretete a' legnagyobb hálára kötelezne-le engemet; 's nem tsak mint Hitvesemet szeretném, hanem mint legnagyobb Jöltévőmet tisztelném a't.

Nem tartok attól, hogy őszinteségem megsértette a't, 's kérem szándékát hasonló őszinteséggel kinyilatkoztatni, melly ha kívánságaimnak nem is lesz kedvező: meg nem szűnök tisztelettel lenni

A' nak

igaz Barátja
N. N.

2. Leánykérő Levél egy Atyához.

Kedves drága Úr!

Egy esztendeje, hogy Mesterségemet tulajdon kezemre folytatom, 's méltán ditsekedhetem jó előmenetellel. De hogy annál szorgalmasabban láthassak dolgaimhoz: a' házi gazdaság gondjaitól mentnek kellennem. Azt pedig tselédre egészen bízni nem lehet, mellyre nézve kénytelen vagyok megházasodni. A' minap N. . . . Úrnál láttam legelőször az

Úr Leányját, 's annyi szépet 's jót hallottam felőle, hogy kérdezni bátorkodom, szabad-e őtet kérni Hitvesül? Gazdag nem vagyok; egy lakóház 's meglehetősen rendben lévő gazdaság egész birtokom; de nints adóssággal terhelve, következképen tiszta tulajdonom. Ha az Úr Leányját egy jóhírű takarékos és munkás Férjhez akarja adni: elpirulás nélkül állhatok Kérői számába. Hagyjuk azomban Mária a' választást, 's az egész dolog csak attól fog függni, ha kedves lesz-e az Úrnak, ha Leányja olly Férjet választ, a' ki őtet egész szívéből tiszteli, 's

Az Úrnak

kész szolgája

N. N.

L... Mester.

3. Válasz az elébbeni Levélre.

Kedves drága Úr!

Hat hétnek előtte igen kívánatos volt volna az Úrnak Levele. Az Urat mindenki mint derék betsületes és szorgalmatos embert tiszteli, 's én nagyon szerettem volna, ha Vöm lehetett volna az Úr. De ajánlása késő érkezett; mert már egy hónapja, hogy Leányom megegyezésem következtében Órásmester H... Úrral jegyben van, 's e' napokban lesz menyegzője. Ha még egy Leányom volna: az Úron kívül enkének sem adnám. — Leveléről még Leányomnak sem fogok szóllani.

Legyen az Úr Barátom, ha Vöm nem lehetett, erre kéri

Az Úrnak

kész szolgája

N. N.

O... mester

XII. R é s z.

Elegyes Levelek.

Azon Levelek, mellyek több Tárgyról szóllanak, 's a' mellyek foglalatokra nézve a' fentebb előszámlált Résekbe nem helyeztethetnek, Elegyes Leveleknek mondatnak.

1. Egy Aszszonysághoz két Rózsató küldésekor.

Tekintetes 's a' t.

Ezen két szép rózsatót bátorkodom általküldeni a' Tekintetes Aszszonynak, tessék kedvesen elfogadni azokat. Nem kívánom ez által lekötelezni a' Tekintetes Aszszonyt, 's szántsándékkal választottam ezen tsekélységet, mely csak az által nyerhet betset, ha kedvesen veszi a' Tekintetes Aszszony. Vajha beteljesedne kívánsága

A' Tekintetes Aszszony

alázatos szolgájának

N. N... nek.

2. Egy Kisaszszonyhoz egy pár fejer Galamb küldésekor.

Kedves Kisaszszony!

L... ben létemkor azt nyilatkoztatta-ki a' Kisaszszony, hogy kedvelli a' fejer galambokat. Nekem legnagyobb örömem lévén, ha valakinek, kiváltképen, ha a' Kisaszszonynak teljesíthetem kívánságait: egy pár fejer tubával bátorkodom kedveskedni a' Kisaszszonynak. Ha kedvesen veszi ezen tsekélységet a' Kisaszszony: akkor boldog lesz a' Küldő. — Ha ezen szép ártatlanok enyelgő játékait fogja nézni, emlékezzék-meg

A' Kisaszszony

híj Tisztelőjére

N. N... re.

3. Valás z.

Kedves N... em!

Melly igen megörültem kívánságom beteljesedésének, nem képzelheti, össze meg össze tsókoltam a' szép tubákat. Mindenkor magam étetem a' kedveseket, 's ebből láthatja, melly kellemetes ajándéka. — Ha a' szép ártatlanok vidám enyelgéseit látom: boldog jövendők képei arany álomként lebbenek-el képzeletemben. —

Holnap után Juli Testvérem születése napját fogja innepelni, Anyám 's Juli kedves N... et szívesen látják, legszívesebben pedig

H... Nina.

4. A' Barátság megújítását tárgyazó Levél.

Kedves Barátom!

Nem tartóztathatom magamat, hogy egyenetlenségünk miatt érzett fájdalmimat ki ne nyilatkoztassam. Szíveink ez előtt olly barátságosan voltak egyesülve; tudom, hogy hirtelen elválásunk kedves Barátomnak is fájdalmakat okozott. Teljes bizodalommal fordulok szívéhez 's azon egyetértésre emlékeztetem, mellyben ez előtt éltünk. Nints a' földön olly visszavonás, mellyben mind a' két ellenfél nagyobb vagy kisebb részt ne venne. Felejtjük tehát-el éle-tünk legközelebb lefolyt napjait, töröljük-ki azokat együtt-létünk esztendeinek sorából, 's ne emlékezzünk többé ezen visszavonásra, melly életem nyugalmtól megfosztott, melly legjobb Barátomat elragadta.

Kezdjük első viszont-ölelésünkel életünk új idő-körét, 's a' múltból tsak hajdani szeretetünk édes emlékét vigyük magunkal a' jövődbe. Bízok jó szívében. Az enyim barátságosan dobog kedves Barátomé-nak elejébe.

Én vagyok 's leszek

igazzszívű Barátja
N. N.

5. Valás.

Kedves Barátom!

Örömmel elfogadom kezét, mellyet előzve nyújt nekem. Epen az íráshoz akarék fogni, 's újra kérni barátságát, midőn kedves Levele megérkezett, melly nem kevésse lepett-meg engemet. Imé én is nyújtom jobbomat, 's bizonyossá teszem barátságomról. Hogy gondolkozásunkban és szándékunkban olly véletlenül meg egyeztünk, igen kedvező előjel.

Nekem kedves Barátom Levelezésénél semmi betsesebb nem lehet; mert sok tekintetben javamra szolgál. Én mindenkor meg fogom látogatni kedves Barátomat, valahányszor környüllásaim engedni fogják. Vajha az Isten beteljesíteni kívánságainkat, 's mi együtt élhetnénk! Addig is kérem kedves Barátomat, teljesítse ígérét, 's pótolja-ki Leveleivel betses társalkodását. A' jó Barátoknál minden közös, legyen ez nálunk is ezentúl. Parantsoljon mindennel kedves Barátom, a' mi hatalmamtól függ, 's adjon alkai-

matosságot, hogy bizonyíthassam, hogy teljes szívemből vagyok

tisztelő Barátja
N. N.

6. Egy Ifjú Kedvesétől bútsúzik egy kis időre.

Kedves Vilmám!

Egynehány hónapra el kell hagynom ezen kedves helyet, ezen kies virányokat, hol borútlan tavaszi reggelek-ként tündeztek ifjú korom napjai a' Te társaságodban mennyei Angyal! Hirtelen elutazásom miatt Tőled személyesen nem bútsúzhatok. — Míg visszatérek, elnémuílnak a' fülemile édes hangjai, hó fogja fedni a' kies zöld réteket, 's éjszaki szél zúgni a' rózsá-lombozatokban. De a' viszonzlás, melly a' távollét szomorú emlékét jótékony Tündér-ként eltörüli, 's egy édenbe általlengeti az érző szíveket, visszavarázsolja mind ezeket a' Te hív kebleden kedves Vilmám! — Élj boldogul! Ha a' hajnal derülő sugárzata bi-horszímben köszönt, túl leszek a' kéklő hegyeken.

Köszöntsé boldog óráink néma tanúit! Isten Hozzád!
Élj boldogul, mig viszonzlát

Károlyod.

7. Egy Fiú Anyjától bútsúzik.

Kedves édes Anyám!

Nagyon fáj szívem, hogy a' legjobb Anyától el nem bútsúzhattam. De azt egyedül kedves Anyám eránt való szeretetből 's Atyám parantsolatjára nem tselekedtem. Mert attól tartottam nehogy elválásom nagy benyomást tenne kedves Anyám érzékeny szívébe, 's azért nem bátorkodtam személyesen bútsút venni kedves Anyámtól. Ha ez által megbántottam: bocsásson-meg jó szándékomnak. — Vajha azt tökéletesen elértem volna, 's kedves Anyám egészen nyugodt lenne! — Ez elválásomat attól, a' mit szerettem 's tiszteltem, nem kevésse könnyebbítené.

Én tökéletes egészségben vagyok. Az utazás nem hogy gyengítette volna testemet, hanem még inkább megerősítette azt. Ezt is kedves Szülőimnek köszönhetem, mert nem kényeztettek-el engemet. Ne aggódjék tehát sorsomon kedves Anyám! — Bölts tanításai mindenütt követnek engemet, mindenkor szemem előtt vannak, 's mélyen begyökereztek szívébe. Kerülni fogom a' hanyélt és a' rossz társasá-

gokat; igyekezni fogok rózanon és szerényen élni, 's tisztában mindenkor híven eljárni. Atyámnak utolsó szavai: „Járj az Isten előtt, 's légy Szülőid vigasztalása 's öröme.” Minden tselekedetemben sinórmértékül fognak szolgálni. — Én az Istenben helyeztetem minden bizodalمامat, szerentesen fog Ó kedves Szülőim karjai közé visszavezérteni.

Fogadja még egyszer kedves Anyám legbuzgóbb köszönetemet jótéteményjeiért. Háladatosságomat szokkal elegendőképen ki nem jelenthetem; de arról bizonyossá teszem kedves Anyámat, hogy az csak életemmel fog megszűnni.

Éljen boldogul! és részítse a' távolban is áldásában

engedelmes Fiát
N. N... et.

8. Válasz egy kettős viadalra kihívó Levélre.

Az Úr kettős viadalra hívott ki engemet. Ez által emberiségemet és bátorságomat teszi próbára, de tsalatkozik, ha azt véli, hogy egy vagy más részről meggyőztettem. Maradjon az Úr ezután is a' nemesi betsületről való vélekedése mellett. Én hidegebb-vérű vagyok, mintsem egy balgatag előítélet miatt serentséltetném életemet vagy más embertársamét. Szép tselekedetek nemesítik az embert; nem hasonló vakmerőségek, nem a' Teremtő legdrágább adományjának megvetése. Az Úr bántott-meg engemet, 's tőlem megbántottnak véli magát. Elenyészik-e valamelyikünk halála vagy megsebesítése által a' megbántás? — Valóban, igen keveset kellene bíznom tehetségeimben, ha megkisebbittetésemet egyedül betstelenítő verekedés által viszszo-
nozhathánám. Az emberiség tzeljének ellenére tselekedni annyit tenne, mint az okos ész 's az Ország törvényjei ellen vétkezni; előttem pedig szent ezen két kötelesség.

Barátjainak bizvást elolvashatja az Úr Levelemet, 's kényje szerint kigúnyolhatja félekenységemet; inkább félénknek mint balgatag-és oktalannak mondassam.

De hogy nyúl szívű nem vagyok, azt is megmutatom, mert a' meghatározott helyen 's időn meg fogok jelenni. Nyájasan fogom az Úrnak a' megbékülésre nyújtani kezemet, hogy bizonyossá tétessék az Úr, hogy a' barátság ilyen tsekély megbántás miatt egy szempillantásban halálos ellenségeskedéssé nem válhat.

N. N.

9. Egy jó Baráthoz, a' ki egy rosszshívó Házhoz lett járatos.

Kedves Barátom!

Még csak egy hónapja, hogy P... én múltat, 's már annyi esmeretséget tett; már a' G... Házába is járatos. Még nyilván senkit sem talált, a' ki ezen Háznépről tudósította volna kedves Barátomat; nem veszi tehát rossz néven, ha mint Barátja 's idevaló születés egy kis világo-sítást adok kedves Barátomnak, 's azt tanátslom, hogy ezen esmeretséget szakítsa-félbe. Kedves Barátom ezen Személyek szívessége és nyájassága által könnyen elámíttathatik, de az azokkal való társalkodás ártani fog jó hírének. Az Atya mint békétlen kötekedő közönségesen esmeretes, az Anya pedig több tekintetből nem a' legjobb nevet érdemlette-meg. Mindketten azokat, a' kiknél pénzt éreznek, a' barátság színe alatt magokhoz igyekeznek hódítani, 's a' három szép Leány keríti halójába az Ifjakat. Megvallom, hogy ezen leírás nem kedvező; de hogy igaz, mindenki megbizonyíthatja, a' ki ezen Háznépet ismeri. Azt fel nem tehetem kedves Barátomról, hogy szavainnak átaljában hitelt adhatna; de tulajdon figyelmetessége be fogja a' mondottak igazságot bizonyítani.

Ezzel vagyok

Kedves Barátomnak

igaz Barátja
N. N.

Negyedik Szakasz.

Kereskedésbeli Levelek.

A' Kereskedésben sokféle Levelek fordulnak-elő, úgy-mint: Ajánló Levelek (Empfehlungsschreiben) Megrendelő Levelek (Bestellungsbriefe) Tudakozó Levelek (Erkundigungsschreiben) Kínáló Levelek (Anerbieten) 's a' t.

Ezen Leveleket is világosan és értelmesen kell írunk; a' szerfelettvaló Rövidséget ne vadászszuk, kerüljük az esmeretlen Szókat és Kifejezéseket; egy szóval írjunk tiszta Magyarossággal, a' mennyire Nyelvünkben Szók találtak az előforduló Dolgok kifejezésére.

A' Válaszokban is az előadott Észrevételek szolgáljanak sinórmértékül, ha tulajdon kárunkra lenni nem akarunk.

I. R é s z.

Ajánló Levelek (Empfehlungsschreiben).

1. Egy volt Kereskedői Könyvjegyző (Buchhalter) tulajdon Kereskedését ajánlja.

N. N. Úrnak G... ben

P... Pünköst hava 19-kén 1829.

Telyes-bizodalmú Uram!

Mind ez ideig a' Könyvjegyzői hivatalt viseltem N... Úrnál, hol Urasággal megismerkedni szerentsém volt. De mivel most már tulajdon részemre szándékozom folytatni a' Kereskedést: Uraságnak akármiféle kereskedésbeli dolgokban való szolgálatra ezzel ajánlom magamat.

Javára való igyekezetem felől bizonyossá teszem Uraságotat. Vagyonom 20,000 ezüst forinton és jó Barátjaim hitelen alapítatik. Reménylem, hogy bizományjaival (mit Ihon Aufträgen) 's Leveleim elfogadásával Uraságnod meg

fog tisztelni, mellyre nézve kérem megjegyezni Czimletemet. (Firma)

Tisztelettel vagyok

Uraságnak

kész szolgálja

N. N.

2. Egy Kereskedő Társát ajánlja.

N. N. Úrnak K... ban

L... Boldog Aszszony hava 15-kén
1829.

Nemzetes Úr!

Öt esztendeje, hogy Urasággal a' Levelezést folytatom. Kereskedésem napról napra szaporodik, azért kénytelen vagyok Segédtársat fogadni magamhoz. Én a' Vómet G... Urat választottam, a' ki ezután teljes részt fog venni Kereskedésemben.

Köz igyekezetünk a' lesz, hogy Uraságnak bennem volt bizodalmát jövendőben is megérdemelhessük. Kereskedésünkben semmit sem változtatunk-meg, 's a' pontos szolgálatra mindonkor készek leszünk

Ne terheltesék jegyzésbe venni Aláírásunkat

Ezzel barátságába ajánlottak tisztelettel maradukj

Uraságnak

kész szolgálja

N. N. és

N. N.

3. Egy Nagykereskedő ajánlja magát.

N. N. Úrnak K... n

P... Szent Jakab hava 12-kén
1828.

Nemzetes Úr!

Az idevaló Nagykereskedő N... Úr társaságából kilépván, tulajdon részemre 's tulajdon nevem alatt szándékozom folytatni a' Nagykereskedést, mellyre már Szabadságot is nyertem.

Az én Kereskedésem tárgyai leginkább a' selyem és selyem szövemények lesznek, 's igyekezetem oda fog tételni, hogy Barátjaim bennem helyeztetett bizodalmoknak jó portékák küldése 's bizományjaik (Auftrag) pontos teljes

sítése által mindenkor megfelelhessenek, melyre vagyonom elegendősége 's több esztendei tapasztalásom tehetségessé tesznek engemet.

Kérem azért Uraságodat jegyezze-fel Aláírásomat.
Én tisztelettel maradok

Uraságodnak

köteles szolgája
N. N.

4. Egy Özvegy Férje halálát jelenti, 's Kereskedését továbbra is ajánlja.

N. N. Úrnak Gy...ben

H... Sz. György hava 4-kén
1829.

Bizodalmas drága jó Uram!

Nagy fájdalommal jelentem Uraságodnak szeretett Férjem halálát. A' múlt hónap 25-kén tetszett az isteni Gondviselésnek ötöt rövid betegsége után e' világból kiszállítani.

Ezen szerentsétlen eset szomorú özvegyiségre juttatott engemet. Szánakozzék rajtam Uraságod, 's viseltesék erántam is azon barátsággal, mellyel boldogult Férjemhez viseltetett.

Kereskedésemet az Isten segedelmével folytatni fogom. Jegyezze-meg Uraságod Czimletemet 's parantsoljon Kereskedésemmel.

Én tisztelettel vagyok

köteles szolgálója
N. N.

5. Válasz az elébbeni Levélre.

N. N. Aszszonyoknak K...ban

Gy... Sz. György hava
10-kén 1829.

Teljes bizodalommal való Aszszonyom!

Kedves Férje haláláról való szomorú tudósításán nagyon megindult szívem. Én is mélyen érzem, hogy jó Barátomat elvesztettem. Szívemből részt veszek szomorú állapotján, 's kérem az Istent, hogy veszteségét áldásával pótolja-viszsza.

Nagyon fogok örvendeni, ha Aszszonyóságod ezután is méltónak fog tartani bizodalomára.

Czimletjét feljegyeztem, 's valamint ehez, úgy minden feltételeihez áldást kívánok.

Én résztvevő szívvvel 's tökéletes tisztelettel vagyok

Aszszonyóságodnak

kész köteles szolgája
N. N.

6. Egy ifjú Kereskedő Atyja Kereskedésének általvételekor ajánlja magát.

N. N. Úrnak H...ban

S... on Sz. Mihály hava 12-kén
1828.

Teljes-bizodalmú Uram!

Tíz esztendeig igyekeztem kereskedői esmereteimet szaporítani. Most az Isten segedelmében való bizodalommal tulajdon Kereskedésemet szándékozom elkezdni.

Kötelességem azt hozza magával, hogy a' felől Uraságodat tudósítsam, szolgálatra való készségemről bizonyosá tegyem, 's jó indulatjába ajánljam magamat.

Azon szerentse, hogy Uraságod Atyámat Barátjai számba felvette, hasonló reménységgel biztat engemet, 's kimenti azon bátorságomat, hogy Uraságod barátságát kérni merem.

Tőkepénzem elegendősége 's megkívántató tapasztalásaim tehetségessé tesznek engemet tisztelt Barátjaimnak 's Levelezőimnek akár melly részben szolgálhatni. Ha szükségesnek látja Uraságod: tudakozódjék G... Úrnál felőlem.

Jegyezze-meg Aláírásomat, 's egyedül annak adjon hitelt.

Tiszteljen-meg Uraságod parantsolatjaival mennél hamarabb; Uraságod javára való igyekezetem fogja megbizonyítani, hogy tökéletes készséggel vagyok

Uraságodnak

köteles szolgája
N. N.

7. Egy Kereskedő jelenti, hogy Kereskedését Könyvjegyzőjének (Buchhalter) egészen által adta.

N. N. Úrnak R...n.

L... Karátsony hava 12-kén 1828.

Negyven esztendőnek lefolyta után, mellyeket kereskedésbeli foglalatosságaim közt töltöttem, nyugalomban kívánom hátralévő napjaimat élni, 's munkásságom gyümölcsiben békével részesülni.

N. Úr egész Kereskedésemet adósságaimmal együtt átvette. Oltsó áron adtam-el neki. Tizenkét esztendeig híven szolgált engemet, 's mint betsületes és értelmes ember viselte magát. Ő elegendő pénzel bír a' Kereskedés folytatására, mellyre nézve a' legjobb lelki esmérettel ajánlhatom tisztelt Barátjaimnak. Részesítsék barátságokban, mert azt tökéletesen megérdemli.

Ezzel végzem eddig folytatott Levelezésünket, mellyre mindenkor örömmel fogok emlékezni.

Erántam mutatott barátságát Uraságnak szívemből köszönöm, 's azt továbbra is kikérem.

Tisztelettel vagyok

Uraságnak

kész szolgálja
N. N.

II. R é s z.

Tudakozó Levelek.

1. Egy Kereskedő egy más Kereskedőnek állapotja felől tudakozódik.

N. N. Úrnak G...ben

P...ben Sz. György hava 5-dikén 1829.

Nemzetes Úr!

N. N. Úr az utolsó postával küldött Levelében meghagyta, hogy számára többféle partékákat vásároljak, mellyeknek ára mintegy 2000. Vforintra megyen-fel, 's egyszerűs mind azt is jelentette, hogy felét ezen summának a' partékák vételével azonnal, felét pedig három hónap el-

múltával készpénzel ki fogja fizetni. Mivel a' nevezett Urat nem esmerem, 's esmeretlenekkel nem örömet ereszkedem közösülésbe, ha nem vagyok abban bizonyos, hogy betsületes emberekkel van dolgom: kérem barátságosan Uraságnat, adja őszintén tudtomra, ha a' tisztelt Úrnál bátorságban lehet-e pénzem? Én N. N. Úr Levelére válaszolni nem fogok míg Uraságnatól állapotjáról tudósítást nem veszek. Kérem azért annak mennél hamarabb való elküldését. Ha Uraságnak viszontszolgálhatok: parantsoljon

kész szolgáljával
N. N-nel.

2. Kereskedő N... tudakozza B..., miért nem válaszol Leveleire.

B... Úrnak P...n

F... Karátsony hava 5-dikén 1828.

Teljes bizodalommal való Uram!

Kétszer bátorkodtam már Uraságnak G...ból való visszajövetelem után írni; de mind eddig semmi Válasz nem érkezett Leveleimre. Nagyon kedvesen venném, ha Uraságnod hogyléte felől tudósíttatnám, 's hozzám való hajlandósága felől bizonyossá tétetném, mellyet olly sok alkalmatossággal mutatott erántam Uraságnod. Nagyon szívesen veszem, ha az ide mellékeltet H...ba elküldi Uraságnod, a' postabért örömet visszafizetem. F...Úrtól a' borok még el nem érkeztek, mellyeket Testvére számomra küldeni ígért. Kérem azért ne terheltessék reá emlékeztetni a' tisztelt Urat.

Én tisztelettel vagyok

N. N.

III. R é s z.

Megrendelő Levelek (Bestellungsbriefe).

1. Külömbféle portékák Megrendelése.
N. N. Úrnak Pesten

G. Sz. Mihály hava 4-kén 1828.

Kérem Uraságnat küldje-el nekem a' következőket:

.... süveg nádmézet
.... font kávét
's a' t. 's a' t.

De mivel ezen tárgyakra nagy szükségem van: tessék vagy Furmányos N... által, vagy más akármely úton menél hamarabb nekem azokat általtetni, 's az árat feljegyezni.

Tisztelettel vagyok

N. N.

2 Hasonló Levél.

N. N. Úrnak G...ben.

L... Böjt elő hava 20-dikán 1829

Mivel G...be mostan semmiképen nem utazhatom, 's az ide mellékelt Jegyzeményben foglalt portékákra nagy szükségem van: kérem Uraságotat ne terheltesék azokat nékem a' legközelebb alkalmatossággal általtétetni. Ha a' ...ből három tonnát Furmányos N. hozatna-le magával, igen jó volna. A' berakásra tessék vigyáztatni, nehogy az úton valamely kárt szenvedjenek javaim.

Kérésem teljesítését várván maradok

Uraságotnak

kész szolgája
N. N.

3. Válasz egy Megrendelő Levélre.

Nemzetes Úr!

A' mit Böjtmás hava 20-kán hozzám intézett Levélben megrendelni tetszett, jól berakva Furmányos N. által elküldöttem. Bizonyos vagyok abban, hogy a' portékákkal meg lesz Uraságot elégedve.

A' Jegyzeményt oda mellékeltem. Ha azt által nézte 's jóvá hagyta Uraságot: jegyezze-fel javamra az fizetendő summát, 's tudósítson az általtételről.

En tisztelettel vagyok

kész köteles szolgája
N. N.

IV. R é s z.

Tudósító Levelek.

1. Egy Kereskedő a' másikat külömbféle portékák elküldéséről tudósítja.

N. N. Úrnak H...ban

P... Böjtelő hava 6-kán 1829.

Teljes bizodalommal való Uram!

Uraságot Furmányossa N. hónap akarván elindúlni, a' kívánt portékákat az azokat magában foglaló Jegyzeménnyel együtt küldöm Uraságotnak. A' fuvarpénz ... frtra megyen V. tz. Úgy vélem, hogy a' portékákkal tökéletesen meg lesz Uraságot elégedve.

En tisztelettel maradok

kész szolgája
N. N.

2. Tudósítás a' portékák általtételéről

N. N. Úrnak D...ben

K... Sz. György hava 13-kán 1829.

Teljes-bizodalomú Uram!

A' Furmányos N. által küldött portékákat a' folyó hónap 11-dik napján minden híjánosság nélkül általtettem. Mindennel tökéletesen meg vagyok elégedve. Az azokért fizetett ... forintot Uraságot javára feljegyeztem.

Tisztelettel vagyok

Uraságotnak

kész szolgája
N. N.

3. Tudósítás Levelek és Portékák általtételéről.

N. N. Úrnak H...ban

M... Sz. Mihály hava 16-kán 1828.

Nemzetes Úr!

Betses Leveleinek hármára, tudnillik: az e' folyó hónap 2-dik 6-dik és 9-dik napjain irtakra nem válaszoltunk. A'

feleleteket nem láttuk szükségeseknek; foglalatjait pontosan teljesítettük.

A' Nro VIII. tsumó, mellyet Furmányos N. hoz, még el nem érkezett. Az arra tett költséget ne terheltessék feljegyzeni. G. Úrtól egy Láda fog számunkra megérkezni, ne terheltessék azt a' legelső alkalmatossággal általküldeni.

Az ide mellékeltek tessék az illő helyre általadatni Eddig való szívességeit és szolgálatjait szívesen köszönjük.

Ha valamiben szolgálhatunk Uraságnak: a' legnagyobb készséggel várjuk parantsolatjait, 's tisztelettel vagyunk

Uraságnak

kész-köteles szolgálói

N. N. és

N. N.

4. Válasz az elébbeni Levélre.

N. N. Úrnak O...ban

P... Sz. Mihály hava 2-kén 1828.

Nemzetes Úr!

A' folyó hónap 16-kán írt betses Levelek a' tegnapi postával megérkezett.

Reményem, hogy Furmányos N... a' Nro VIII. tsumót már általadta. A' költségek Jegyzeményjét ide mellékeltem Tessék az abban foglalt summát javamra feljegyzeni.

A' G... Úrtól érkezendő Ládát késedelem nélkül el fogom küldeni.

Uraságnak Levelének mellékelményje (Beilage) azonnal általadattatott.

Tiszteljen-meg ezután is betses parantsolatjaival; igyekezni fogok eleget tenni azoknak. Ajánlását szívesen köszönöm; bátorzkodni fogok azt adandó alkalmatossággal használni.

Ezzel tisztelete mellett maradok

Uraságnak

kész szolgálója

N. N.

V. Rész.

Intő Levelek.

1. Egy Bizományoshoz (Commissionär).

N. N. Úrnak H...ban

Böjtelő hava 4-kén 1829.

Nem kevésbé tsudálkozom azon, hogy Uraságnod két egymás után írt Levelemre, mellyben a'nek mennél hamarabb való eladására kértem, mind eddig sem válaszolt. Nintsenek-e H...ban a'nek vevői? vagy mások bizományjait vállalta magára Uraságnod, mellyeket elébb végez az enyimeknél? Az utólsót nem reményem, mert különben barátságáról való véleményemben nagyon tsalatkoznom. Újlag kérem Uraságnodat igyekezzék illendő áron eladni portékáimat, hogy számot vethessünk egymással, 's újra kezdhessek foglalatosságainkat.

Ezzel vagyok

kész szolgálója

N. N.

2. Egy Kereskedő a' fizetésre intetik.

N. N. Úrnak K...ban

F. Karátsony hava 24-kén 1828.

Nemzetes Úr!

E' folyó hónap 2-kán írt Levelemben eléggé kijelentettem méltatlan velembanásán megelégedetlenségemet. Uraságnod a' fizetést megígérte, melly mind eddig sem történt-meg. Uraságnod elútagozott; Hitvесе felelt Levelemre; nyoltz napi béketűrést kért, 's a' pénzt elküldeni ígérte. A' határozott idő elmúlt; 's a' pénzt még sem vettem kezemhez. Igazságos-e ez? Uraságnod engedékenységgel vissza-él, 's a' törvényes úton kénytelenít keresni sajátomat, bár nem örömet tesz az. Nyoltz napot még engedek; használja javára azokat; nyoltz nap múlva küldje-meg a' pénzt Uraságnod, tovább nem várakozhatom.

N. N.

3. Válasz az elébbeni Levélre.

N. N. Úrnak F...en

K...ban Karátsony hava 30-kán
1829.

Teljes bizodalommal való jó Uram!

Férjem még el nem érkezett, 's e' folyó hónap 24-kén irt Levelére válaszolni kénytelen vagyok.

A' Levélbe zárva küldök Uraságodnak forintot; a' hibázó ... forintot egy F...i Barátom Uraságodnak nyoltz nap múlva ki fogja fizetni. Engedékenységet 's kiméllésünket köszönettel esmerem-meg, 's maradok

Uraságodnak

köteles szolgálója
N. N.

4. Egy Kereskedő egy más Kereskedőt a' vele való Levelezéstől eltilt.

N. N. Úrnak G...ben

J... Pünköst hava 24-kén 1829.

Nemzetes Úr!

Az Úr e' folyó hónap 10-kén hozzám küldött Levelében azt kívánja, hogy medvebőröket vegyek az Úrtól. Ha Sz. György hava 19-kén irt Levelemet megtekinti, könnyen ki fogja találhatni feleletemet. Jelentettem az Úrnak:

„Hogy régi esmeretségnek okaért örömet engednék az Úrnak nyereséget; de mivel a' legközelebb küldött bőrök „várákosomnak meg nem feleltek, 's másoktól sokkal „jobbakat kaptam: kénytelen vagyok az Úrral való Levelezéssel felhagyni. Én Barátjaimmal nem örömet eszedem visszálkodásokba; de azt is megkívánom, hogy be- „tsületesen szolgáljanak; ha ez meg nem történik, masok- „hoz fogok e' részben fordulni 's a' t.”

Ezt irtam akkor az Úrnak, 's ez mostani vélekedésem is, mellyet haszontalan Levelek elkerülése végett egész értelmében megerősíték.

N. N.

VI. R é s z.

Kínáló Levelek (Anerbiethen).

1. Egy Kereskedőhöz posztó dolgában.

N. N. Úrnak L...en

B. Boldog Aszszony hava 13-kán 1829.

Teljes bizodalommal való Uram!

Tudósítván egy jó Barátom által a' felől, hogy Uraságod itt szokott posztókat venni, 's mivel azokkal mostanában annyira bővelkedem, hogy Uraságodnak megelégedésére szolgálhatok: megkínálom portékámmal Uraságodat, 's kérem tessék próbát tenni velem, reménylem, hogy ez által mindkettőnknek haszna előmozdíttatik. Én a' dolog könnyebbítése tekintetéből (ha Uraságod ajánlásomat elfogadja) a' posztót selyem portékákkal fogom feltserélni, ha különben olly illendő az árok, a' mint posztóim árát fogja Uraságod találni. Szóval egyedülvaló kívánságom az, hogy Uraságod Levelezésével tiszteljen-meg engemet. Kedvező Válaszát némelly kis bizományokkal elvárván, tisztelettel vagyok

Uraságodnak

köteles szolgálója
N. N.

2. Válasz az elébbeni Levélre.

N. N. Úrnak B...ben

L... Boldog Aszszony hava 24-kén
1829.

Teljes bizodalommal való Uram!

Nagyon lekötelezett ajánlásával. Nem nagy fáradságomban kerülne Uraságod posztójának szembetűnő keletet szerezni, ha annak minéműségét esmerném. De mivel így van a' dolog: ne terheltecsék néhány itt lakó Barátját megnevezni, kiknek Uraságod szokott posztót küldeni, hogy azoknál megvizsgálhassam, 's ha jónak találom, ezen portékák számomra való küldését Uraságodra bizhassam. Ezeket kívántam a' folyó hónap 13-kán irt Levelére válaszolni.

Én tökéletes tisztelettel vagyok

kész szolgálója
N. N.

VII. R é s z.

Bizományok (Aufträge).

1. Pénz-beszédés dolgában.

N. N. Úrnak S...ben

K... Pünköst hava 15-kén 1829.

Nemzetes Úr!

Mivel H... Úrtól pénzemet semmiképen meg nem kaphatom: kénytelen vagyok Uraságod közbenjárását kérni. Az egész summa ... Vltra megyen. Az ide mellékelt Jegyzményben a' portékákat, mellyeket időről időre küldöttem neki azoknak árával együtt láthatni fogja Uraságod. H... Úrnak Leveleit is ide zártam, mellyekben adósságát megismeri.

Kérem Uraságodat, ne sajnálja vagy az egész sumrát vagy legalább felét beszédni; a' más felének lefizetésére pedig hat hónapi határnapot rendelni. Azomban, ha látna Uraságod, hogy nála sok jót nem reménylhetni: lépjen menél elébb egyességre vele, ha száz mellett 25. veszteséggel is. Szóval: vegyen-meg annyit rajta, a' mennyit lehet, tsak perbe ne keveredjem, melly közönségesen nagy költséggel jár, 's többnyire igen kevés hasznot hoz. Én mindent jóvá hagyok, a' mit e' részben tenni fog Uraságod. Ezen szívesége által nagyon lekötelez engemet, a' ki tisztelettel maradok

Uraságodnak

kész szolgája
N. N.

2. Válasz az elébbeni Levélre.

N. N. Úrnak K...ben

S... Pünköst hava 27-kén 1829.

Nemzetes Úr!

Nagyon sajnálom, hogy az Uraságod utolsó Levelében reám bízott dologban nem szolgálhattam. Pénzéből még sem mi sem jött-be, 's azt nem is olly hamar várhatni; mert H... Úr megbukott. — Én az Uraságod adósságát kihirdettem, hogy azon esetben, ha a' körülállások változnának, Uraságodnak legyen elsősege. — H... Úrnak egy 80. esztendősen igen gazdag Bátyja van, kinek halála után vagyonya felé-

ben H... Úr fog örökölni, 's ez ötlet tehetségessé fogja tenni Hitelezőinek kielégítésére. Legtanátosabb tehát azon kedvező időpontot elvárni, melly kétség kívül nem sokára be fog következni. Ha H... Úr kezéhez vette az örökséget: bizonyos lehet abban Uraságod, hogy javára mindent el fogok követni.

Tisztelettel vagyok

Uraságodnak

köteles szolgája

N. N.

VIII. R é s z.

Fuvarlevelek (Frachtbriefe).

A' Fuvarleveleket akkor szoktuk írni, midőn távolabb helyekre Furmányosok által küldünk Portékákat. Ezekben a' Furmányosnak Nevét, az Általvevőnek Nevét, Characterét és Lakhelyét, a' Portékák Mennyiségét és Minéműségét, a' Tsomózatnak Jegyzékét, a' Fuvarpénzt 's annak Kilizetése módját pontosan fel kell jegyezünk.

1. P é l d a.

N. N. Úrnak O...ban.

G... Karátsony hava 4-dikén 1828.

Teljes-bizodalmú Uram!

A' kívánt portékákat H... i Furmányos G... által négy tsomózatban, mellyek F. N. betűkkel és egyenként 1. 2. 3. 4. számokkal vannak megjelelve, általküldöm Uraságodnak. Tessék a' Vfból álló fuvarpénzt a' nevezett Furmányosnak kilizetni.

Tisztelettel vagyok

N. N.

2. P é l d a.

N. N. Úrnak P...n.

T... Szent Jakab hava 4-dikén 1828.

Nemzetes Úr!

Itt küldöm Uraságodnak G... i Furmányos K... szerén három tsomózatban és egy ládában Δ X. G. 1. 2. 3.

4. megjelelve a' kívánt portékákat, mellyek mind öszsze ... mázsát ... fontot nyomnak. A' fuvarpénz egy mázsától ... forint. Ezen fuvarpénznek felét kifizettem, de azon fel-tétel alatt hogy a' portékák ... hét ... nap alatt a' fuvar-pénz második fele elvesztésének terhe alatt P. . . n legyenek. Ellenkező esetben, ha a' portékák vagy a' meghatározott időben meg nem érkezének, vagy azokban kár történnék, a' Furmányos tartozzék azért felelni.

Ha a' megírt portékákat a' kívánt állapotban általvet-te Uraságod: tessék a' fuvarpénznek második felét a' neve-zett Furmányosnak kifizetni.

Barátságába ajánlott maradok

N. N.

3. P é l d a.

N. N. Úrnak M...ben

N... szent György hava 3-dikán 1829.

Feljes bizodalommal való Úr!

N. N. hajóján küldök Uraságodnak tíz bál nyomtató Medián-papiroost. A' papiroosnak jó állapotban 's a' megkí-vánt időben való által vételével tessék

Az én én költségemet . . . — fl. — xr.

A' hajóbert — fl. — xrral.

kifizetni.

A' bálók M. G. betűkkel vannak megjelelve.

4. K á r m e n t ő L e v é l (Aszekuranz-Schein.)

Az alólírt a' maga 's örökössei nevében bizonyítja, hogy a' mai alól kitett napon híres H...i Kereskedő N.N. Úrtól három tsomózat és egy láda portékákat Δ X. G. 1. 2. 3. 4. megjelelve fuvarterherül olly végett veti-által, hogy azokat híres Kereskedő N. N. Úrnak G...ben ... hét ... nap alatt minden hijánosság nélkül és jó állapotban kezéhez szolgáltatassa. Az egész teher ... mázsát, ... fontot nyom, 's egy mázsának vitelára ... forintban van kialkudva, melly-nek fele H...i Kereskedő N. N. Úr által ki fizettetett.

Az alólírt Istennek óltalma alatt a' megnevezett java-kat, a' meghatározott időben minden hijánosság nélkül és jó állapotban kézhez szolgáltatni ígéri.

Költ H...n Sz. György hava 4-dikén 1829.

N. N.

Furmányos.

Ötödik Szakasz.

Külömbféle hasznos írásbeli Foglalások.

I. R é s z.

E s e d e z ő L e v e l e k.

Az Esedező Levelek tárgya vagy ollyan Dolog, mellyet jussunk van kérni p. o. midőn valamelly Törvényhatóság-tól az Igazság kiszolgáltatását kérjük; vagy az Esedezés-ben előterjesztett Kérésünknek teljesítése egyedül azon Hi-vatal vagy Személy Kegyességétől függ, a' kihez Könyör-gő Levelünket intézzük. — A' Rövidség és Értelmesség fő-tulajdonsága minden Esedező Levélnek. A' Hivataloknak 's hivatalbeli Személyeknek szőlő Esedező Levelek kivált-képen való Rövidséggel írassanak; de a' Jóakaróinknak 's Joltévóinknak benyújtandó Kérelemírásokban is feleslegvalók az úgy nevezett szívreható Kifejezések; mert ezeket az ef-félékhez hozzá szokott Fül tsak üntató Szószaporításoknak tartja, a' honnan az Esedezőnek semmit sem használhatnak. — Kérésünket nyíltszívűséggel és őszintén adjuk-elő; de mindenkor a' Szerénység és Udvariság vezéreljen bennünket.

Az Esedező Levelet mindenkor a' Kéréssel kell kezde-nünk, 's ha a' Kérésre valamelly környülállás szolgáltatott alkalmatosságot, annak rövid, értelmes és világos előterjesz-tése is megkívántatik. P. o. Ha azon Hivatalt kérjük, melly másnak halála által üresült-meg, ezen környülállást emlí-tenünk kell Esedezésünkben. — A' Kérést követi a' támo-gató vagy indító Okok előterjesztése, mellyeken Esedezésün-ket alapítjuk. Ha több az indító Ok, annak mindenikét külön szám alatt hozzuk-fel. Ha az Esedező Íráshoz Bizo-nyító Leveleket vagy más Írományokat mellékelünk, azo-kat vagy Betűkkel, p. o. A. B. C. D. 's a' t., vagy más Jelekkel, p. o. *f. ff. fff. ffff.* szükséges megjegyezünk — A' Berekesztés az Esedező Levelekben nem szükséges.

A' Esedező Levelek egész öszszehajtott Iven szoktak íratni. A' Papiros bal részén mintegy négyújjnyi tiszta Hely hagyatik; némellyek az Ivet a' közepén szokták megtörni, 's jobbfelől írni Esedezéseket. — A' Lapnak egész szélességére tétetik felől a' Megszóllítás mint a' Levelekben. Alább kezdetik ez alkalmatosság-adó Környülállás és a' Kérés előterjesztése; ezt követik a' fentebb előadott mód szerint az indító Okok. Az idézett Mellékelmény Jelét a' Papiros széleire is fel kell jegyezünk. Az Esedező Neve a' Papiros alszélétől jobbfelől egynehány-újjnyi távolságra íratik alá; balfelől pedig Lakhelyje, az Írásnak Hava, Napja és Esztendeje jegyeztetik-fel.

Az Esedező Levelek Nyöltzadrétbe úgy hajtassanak-öszsze, hogy a' Felbontáskor az Írás mintegy szeme eleibe terjedjen az Olvasónak. — Az Esedező Levél Hátára felül íratik a' Hivatalnak vagy Személynek Czimje; alább ez: aláztatos Esedezése, vagy: aláztatos Esedező Levele vagy: Könyörgő Levele; alább ismét ez: a' benírtnak. Az Esedező Levél Hátára Kérésünknek minden indító Ok nélkül való rövid Kivonatját is feljegyezhetjük. — Arra főképen figyelmezzünk, hogy a' Felülírás a' Benírással fonakúl ne essék.

P é l d á k.

1. Egy Atya G. Vármegye Közönségének esedezik, hogy Fiát az oskolai Segedelempénz elnyerése végett a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak ajánlja.

Tekintetes Nemes Vármegye.

Mint gondos Atya szívemen hordozván Gyermekeim szerentséjének elmozdítását, a' Tekintetes Nemes Vármegyének aláztatosan esedezem, méltóztassék János Fiamat az oskolai Segedelempénz elnyerése végett a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak kegyesen ajánlani. Aláztatos Kérésemet a' következő indító okokon bátorodom alapítani:

1-ször. Az idők kedvetien környülállásai kis Ősi Jussomnak nagyobb részét elzalogosítani kénytelenítettek, de megkevesült esztendei jövedelem mellett is számos Háznép fentartása szaporítja gondjaimat; azonkívül nevedő Gyermekeimre teendő költségeim napról napra nagyobbodnak: mely okokból négy Fiamnak illendő nevelést adni tehetetlen vagyok.

2-szor. János Fiam, ki most a' H... Gymnasiumban a' Nyelvtudomány IV-dik Rendszerében tanul, a' mint az f. jegy alatt ide mellékelt Oskolai Bizonyító Levélből kitetszik, ... Tanulótársai közt az első helyet mindenkor megnyerte.

3-szor. Erköltsi magaviseletével Oktatói és Elöljárói mindenkor meg voltak elégedve, a' mint azt a' fentebb idézett Oskolai Bizonyító Levél és f. f. f. f. az f. f. f. f. jegyek alatt ide rekesztett Levelek kétségkívül valóvá teszik.

4-szer. Az f. f. f. f. alatt ide zárt seborvosi Bizonyosság mutatja, hogy nevezett János Fiam a' Himlőoltáson által esett.

5. Egészszéges voltát az f. f. f. f. jegy alatt ide tsatolt Orvos N... Úr által kiadott Iromány bizonyítja.

F... en Sz. Jakab hava 13-kán 1829.

Nemes N. N.

F e l ű l í r á s.

Tekintetes Nemes G... Vármegye Közönségének benyújtandó

aláztatos Esedező Levele

a' benírtnak,

a' ki Fiát az oskolai Segedelempénz elnyerése végett a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak ajánlani kéri.

2. Szabad Királyi K... Várossában lakó Seborvos N. N. a' Nemes Városi Tanátsnak esedezik, hogy a' Polgárnak való beiktatáskor fizettetni szokott Taxa neki engedtessek-el.

Nemes Városi Tanáts!

Mivel a' felől tökéletesen meg vagyok győződve, hogy a' Nemes Városi Tanáts a' valódi érdemeket mindenkor meg szokta jutalmazni: bátorodom én is a' Nemes Városi Tanátsához aláztatosan folyamodni, méltóztassék a' következőket tekintetbe venni, 's engemet a' fizettetni szokott Taxa elengedése mellett Polgárai számába beiktatni:

1-ör. Ezen Szabad Királyi K... Várossában lett letelepedésemkor N... Aszszonynak, a' ki boldogult Férjének közönségesen tudva lévő szerentsétlensége miatt egész Háza népével a' legnagyobb inséggel küszködött, legöregebbik Leányját Hitvesül elvévén, az egész Háznép: egy szerentséltlen Anya és négy neveletlen Gyermekek fentartásának terhe reám háramlott. De én ezen emberiség kötelességét bár nagy önfeláldozással mindenkor híven teljesíteni igyekeztem; a' boldogult N... Aszszonyt 7. egész esztendeig életének utolsó pillanatáig a' tolem kitelhető módon gyámolítottam; két Leányját illendően felneveltetvén, már ki is házastottam, két Fia pedig az én költségemen még most is a' P...i Akademiában tanul.

2-or Városunk szegényebb-sorsú Lakosaihoz betegségekben mindenkor úgy viseltettem, hogy azoknak nyomorult állapotján tolem kitelhetőleg segítek, 's a' mint közönségesen tudva van, a' szegényebb betegeket nem csak orvosi segedelemmel, de gyakran a' szükséges eledellekkel is gyámolítottam a' nélkül, hogy annak megjutalmazását vártam volna.

3-or Az isteni Gondviselés engemet is három Gyermekekkel áldott-meg, kik napról napra nevedekvén, napról napra szaporítják költségeimet

K...n. N... hava 4-kén 1828.

N. N.
Seborvos.

F e l ű l í r á s.

Szabad Királyi K... Várossa Nemes Tanátstának

benyújtandó

alázatos Esedező Levele

a' benírtnak,

a' ki a' Polgárnak való beiktatáskor fizetteti szokott Taxát magának elengedtetni kéri.

3. Egy ifjú Szappanosmester Polgárnak való beiktatását kéri a' Nemes Városi Tanátstól.

Nemes Városi Tanáts!

Az alólírt a' Nemes Városi Tanátsnak alázatosan esedezik,

méltóztassék ötet Polgárai számába beiktatni, eleibe terjesztvén a' Nemes Városi Tanátsnak:

1-ör. Hogy az alólírtnak Atyja ezen szabad Királyi B... Várossának hasonlóképen Polgára volt, 's mint a' Választot-Közönségnek tagja 14. esztendeig szolgált ezen Szabad Királyi Városnak.

2-or. Hogy az alólírt már másfél esztendőnek előtte Mesterré lett.

3-or. Hogy az alólírt ezen Szabad Királyi B. Várossában 2. lakóházat bír.

B... én N... hava 15-kén 1828.

N. N.
Szappanosmester.

F e l ű l í r á s.

Szabad Királyi B... Várossa Nemes Tanátstának benyújtandó

alázatos Könyörgő Levele

a' benírtnak,

a' ki magát a' Polgárok számába felvétetni kéri.

4. Egy Ifjú az N...i Uradalom Írászszának Kasznárrá lett előmozdítottatása által megüresült Írászi Hivatalt kéri.

Méltóságos Gróf,

Nagyságos Uram!

Mivel az N...i Uradalom Írászszának Kasznárrá lett előmozdítottatása által az Írászi Hivatal megüresült: ezen Hivatalért alázatosan esedezni bátorkodom Nagyságodnak. Méltóztassék kegyesen tekintetbe venni a' következőket:

1-ör Boldogult Atyjám mint Gardatiszt 27. esztendeig híven szolgálta Nagyságodat.

2-or. Mivel boldogult Atyám tsekély jövedelme mellett több Gyermekek neveltetésével volt megterhelve: örökségül semmit sem hagyhatott; nagy jötemény volna tehát reám nézve, ha Nagyságodnak kegyes kinevezése által a' további várakozástól mentté tétetném.

3-or Tanulásom idejét úgy igyekeztem hasznomra fordítani, hogy az emberi Társaságnak hasz-

nos tagja lehessen. A' Tudományokban tett előme-
netelemet méltóztassék a' /f. jegye alatt alázatosan
ide mellékelt Oskolai Bizonyító Levélben kegyesen
megtekinteni.

4-szer Erköltsi magamviseletéről a' fentebb emli-
tett az /f. jegy alatt ide zárt Oskolai Bizonyító Le-
vel. ///. velen kívül a' ///. ///. jegy alatt ide rekesztett Iro-
mányok tesznek bizonytságot.

H...ban N... hava 4-kén 1828.

N. N.

F e l ű l í r á s.

Méltóságos Gróf M...i N. N. Úrnak
Ó Nagyságának

benyújtandó

alázatos Esedezése

a' benírtnak,

a' ki az N... Uradalomban megüresült Irászi
Hivatalért esedezik.

5. N. N. Báró N. N....nél segedelemért esedezik

Méltóságos Báró,
Nagy Kegyességű Uram!

A' nyomorúság, mellyel már négy héttől fogva küszködöm,
Méltóságod kegyes színe eleibe folyamodni künserít.
Öregségem miatt Méltóságod szolgálatjáról le-
mondani kénytelen voltam. Az ólta Felességem kezei
keresmenyjével táplált engemet; de hat hónapi be-
tegségem ideje alatt a' sok éjjelezés egészen kiméri-
tette erejét, 's a' munkára tehetetlenné tette; az ál-
tal mind ketten végső inségre jutottunk. Méltóztassék
azon esztendőket, mellyekben ifjúságomat Méltósá-
god szolgálatjának híven felszenteltem, kegyesen tek-
intetbe venni, két legszegényebb teremés nyomor-
rult sorsán könyörölni, 's engemet mostani szomorú
állapotomban kegyes segedelme által gyámolítani

P... N... hava 12-kén 1828.

N. N.
volt Inas.

F e l ű l í r á s.

Méltóságos Báró G...i N. N. Úrnak
Ó Nagyságának

benyújtandó

alázatos Esedező Levele

a' benírtnak,

a' ki nagy szegénysége miatt segedelemért esedezik.

6. N. N. Zsellér az N. N. elköltözése által meg-
üresült Telekbe való behelyheztetést kéri.

Tekintetes Nemeztes és Vitézlő Igazgató Úr,
Nagy Jóakaró Uram!

Az alólírt alázatosan könyörög a' Tekintetes Úrnak, méltóz-
táztassék őtet az N. N. Telkes Gazdának e' ta-
vaszon lett erköltözése által megüresült Telekbe
helyheztetni. Alázatos kérését a' következő ok-
okon alapítja:

1-ször. Az alólírtnak Atyja és Nagyatyja Méltó-
ságos Földesurunknak hív jöbbágyai voltak.

2-ször. Az alólírt a' szükséges vontató marhák
és a' gazdasághoz meghívántató eszközök meg-
szerzésére elegendő.

3-szor. Magaviseletéről és szorgalmatosságáról
/f. ///. ///. ///. az /f. ///. ///. ///. jegyek alatt ide mellékelt, rész
szerint azon Uraságok, kiket mint kotsis szolgált,
rész szerint ezen Helység által kiadatott Levelek
tanúbizonytságot tesznek.

G... N. hava 4-kén 1828.

N. N.
G...i Zsellér.

Az Esedezésnek Felülírása:

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak Méltóságos
Gróf H...i N. N. Igazai és Jóságai Igazgatójá-
nak

benyújtandó

alázatos Esedező Levele

a' benírtnak,

a' ki N. N. Telkes Gazdának elköltözése által

megüresült Telekbe való behelyeztetésért könnyörög.

II. R é s z.

Egyesülések vagy Szerződészek. (Contractusok)

Az Egyesülés két vagy több Személy egymásközt való Megegyezése, melly által költsönös köteleességek vállaltatnak-fel. Elkerülhetetlenül megkívántatik az, hogy a' Megegyezőnek tehetsége legyen a' Megegyezésre. Erőtelnek p. o. Kiskorúakkal a' Pazérlókkal az Eszeveszettekkel kötött Egyesülések. — A' közönséges életben igen gyakran előfordúlnak a' Haszonbérlő, Jozsághaszon-bérlő, Építési, Tarsasági, Tanulóinasi, 's más hasonló Egyesülések.

A' fontosabb-tárgyú Egyesülésekre nézve mint p. o. a' Zaloglevél, Örökös Levél (Fassio Perennalis) azt kell megjegyezni, hogy azoknak szerkeztetését ügyes Törvénytudókra bízni mindenkor legtanácsosabb, nehogy egy kis hijánosság egy vagy más egyező részre nézve káros következéseket húzzon maga után.

I.

Haszonbérlő Egyesülések.

A' Haszonbérlő Egyesülés valamely dolog haszonvételeinek bizonyos summa pénzért való bérbe-adását foglalja magában. Ezen Egyesületekben a' bérbe-adott Dolgot, az Időt, a' mellyre kiadatott, a' Pénzsummát, annak Fizetése módját és idejét világosan ki kell tennünk. Ezt követik a' többi Feltételek, mellyek alatt a' Tulajdonos a' Bérlőnek a' Haszonvételt általadta. — Szükséges azt is megjegyezni, mikor kelletik a' Felmondásnak megtörténni.

1. P é l d ő.

Egy bérbe kiadoti Szállás eránt tétetett Egyesülés.

A' mái alól megírt napon N. N. mint Tulajdonos és N. N... mint Bérlő közt következő Egyezés kötött:

1-ször. N. N. mint Tulajdonos az N...i Utszában a' 30-dik szám alatt lévő Házában a' második emeleten egy

szobából 1. kamarából 1. konyhából és 1. pintzéből álló Szállást az 1829-dik esztendő Szent György hava 24-dik napjától fogva négy egymás után következő esztendőre az 1833-dik esztendő Szent György hava 24-dik napjáig esztendőnként fizetendő 1000. ezüst forintért bérbe kiadja.

2. N. N. mint Bérlő a' megírt 1000. ezüst forintból álló esztendei hért minden fél esztendő kezdetével tudnillik: Szent György és Szent Mihály napjain 500. ezüst ftal minden hijánosság nélkül tartozik kifizetni. Ellenkező esetre, ha a' Bérlő a' kitett határnapokon a' fizetést elmulasztaná, az Egyesülést, mihelyest akaratjában fog állani, erőtelnek nyilatkoztathatja a' Tulajdonos.

3. A' Bérlő a' ajtókat, zárokat, ablakokat kalyhákat mindenkor jó állapotban köteleztetik megtartani, 's ha azok a' használás által olly állapotba helyheztenének, melly a' javítást megkívánna, akkor azt a' Bérlő tulajdon költségén megtétetni tartozik.

4. A' fentebb megnevezett szobákban, kamarában, konyhában és pintzében az Atsok vagy Kőművesek által a' Tulajdonosnak megegyezése nélkül semmi változást tétetni szabad nem lesz.

5. A' jó rendnek fentartása tekintetéből a' Bérlő, valamint ezen Háznak többi Lakói, a' következő köteleességeket vállalja magára:

a) Tartozik arra felvigyázni, hogy Háznépe sem az épületet, sem az udvart, sem az útszát az épület előtt ne tisztátalanítsa.

b) Fa tsak egyedül az arra rendelt helyen fog vágathatni, 's azt sem a' konyhában, sem máshol az épületben vágatni szabad nem lesz.

d) A' tűzveszedelemnek eltávoztására nézve a' tűzre és gyertyára a' legnagyobb vigyázat szükséges. A' honnan lámpás nélkül való gyertyával sem az udvarra, sem a' pintzében kimenni senkinek meg nem engedtetetik. A' hamu sem a' pintzében, sem a' padolatra ki ne hintessék, hanem a' konyhában tserép- vagy értzedénybe tartassék. A' padolatra gyertyával felmenni senkinek szabad nem lesz.

A' ki ezen előszámlált pontok ellen fog tselekedni, 's az által Bérlőtársai megegyedettlenségére alkalmatosságot adni, annak a' Szállást a' Tulajdonos azonnal felmondhatja.

6. A' Felmondásnak a' fentebb kitett eseteken kívül akármely részről hat hónappal hamarabb kell megtörténni, 's ha vagy a' Tulajdonos, vagy a' Bérlő a' kötött esztendők lefolyta előtt a' Szállást fel nem mondja: ezen Egyesülés egy esztendőre meghoszzabbítván, megújítatik.

7. A' fentebb megírt Szállás a' Tulajdonosnak meg-
egyezése nélkül más harmadiknak ki nem béreltethetik.

Mellynek nagyobb állandóságául a' jelen Egyesülést
két egyforma párban petsétünkkel és nevünk aláírásával meg-
erősítve kiadtuk. Költ P... en Szent György hava 20-dikau
1829.

	N. N.	
Elöttem N. N.	(P. H.)	mint Tulajdonos
	N. N.	
	(P. H.)	mint Bérlő.

2. P é l d a.

Hasanlótartalmú Egyesülés.

Alábbírták bizonyítjuk, hogy közöttünk a' mái alól
feljegyzett napon következő Szerződés tétetett:

1. Én N. N. mint Házbirtokos a' (következik a' Ház
fekvésének leírása) Házzamat a' hozzátartozó Gyümölcskertel
együtt N. N. Úrnak mint Bérbe-vevőnek, a' mái alól megír
naptól számlálván, az 1831-dik esztendő N. hava 30-dik nap-
jáig 200. váltó forint esztendei fizetésért bérbe kiadtam.

2. Én N. N. mint Bérbe-vevő a' fentebb kitett 200. váltó
forint esztendőnként fizetendő Házbér felének az első fél
esztendő kezdetével, más felének pedig a' második fél
esztendő végével hánosság nélkül való lefizetésére kötelezem
magamat. Ellenkező esetre, ha a' fizetést csak egy nappal ha-
lasztanam is, a' Tulajdonos Úrnak hatalmában fog állani
nekem a' Lakást azonnal felmondani.

3. A' Bérbe-vevő Úr tartozni fog a' Lakóházat tiszta és
jó állapotban tartani; a' netalantán szükséges igazításokat,
mihelyt a' Bérbe-vevő Úr a' Tulajdonosnak hírt ad, a' Tu-
lajdonos a' maga költségén haladék nélkül fogja megte-
tetni; de a' Bérbe-vevő Úr, vagy tselédjei vigyázatlansága
vagy gondatlansága miatt történt kárért a' Bérbe-vevő Úr tar-
tozik felelni.

4. A' tűzre legnagyobb vigyázattal köteleztetik lenni a'
Bérbe-vevő Úr, 's ha vagy az ő vagy tselédjei 's akármely
hozzátartozandói gondatlansága vagy vigyázatlansága miatt
tűz támadna: az az által okozandó kárnak haladék nélkül
való megtérítése kötelességében fog állani a' tisztelt Bérbe-
vevő Úrnak.

5. A' Gyümölcskertnek jó rendben való tartása hason-
lóképen kötelességé tétetik a' Bérbe-vevő Úrnak. Semmi gyü-
mölsfát a' kár megtérítésének terhe alatt kivágni vagy ki-
vágatni szabad nem lesz.

Mellynek állandó voltaul kiadtuk két egyenlő párban
a' jelenvaló petsétünkkel és nevünk aláírásával megerősített
Egyezélevelünket. Költ K... Mezővárossában N. hava 1-ső
napján 1829. esztendőben.

	N. N.	
Elöttem N. N.	(P. H.)	mint Házbirtokos
	N. N.	
	(P. H.)	mint Bérbe-vevő.

3. P é l d a.

Egy Kertnek Kibérléséről szóló
Egyezés.

Az alábbírtak között a' mái alól megjegyzett napon
következő Bérlő Egyezés kötöttet:

1. N. N. az (ott 's ott) egy részről N. N. más részről pe-
dig N. N. Úr Kertjeinek szomszédságában fekvő Kertjét min-
den haszonvételeivel, a' benne lévő Épülettel és az ottan
találtató 's ezen Egyezés utolsó lapján jegyzésbe vett kert-
művelő Eszközökkel, a' mái alól kitett naptól számlálván, őt
egymás után következő egész esztendőre esztendőnként
fizetendő 300. Vftért N. N. nek bérbe kiadja.

2. N. N. mint Bérlő a' most említett 300. Vftnek negyed-
részét tudnillik 75. Vftot minden esztendőnegyedben előző-
leg fog tartozni kifizetni; ellenkező esetre, ha a' Bérlő az
itt kitett kötelességének pontosan eleget nem tenne, szabad
lesz a' Tulajdonosnak a' Kertet azonnal visszavennni.

3. A' Bérlő a' gyümölcsfákra, kivalképen pedig a' fia-
tal oltványokra vigyazni vagy vigyázatni tartozik, hogy
azokban valamely módon kár ne essék. Semmi gyümölcsfát
a' kár megtérítésének terhe alatt kivágni vagy kivágotni
szabad nem lesz.

4. A' Bérlőnek kötelességében fog állani az Épületnek
jól gondját viselni, 's az idő viszontagságai által szükségse-
kké tétetett igazításokat és javításokat megtétetvén, az
azokra tett költségeket, ha esztendőnként 10. Vftnál feljebb
mennének, az esztendő utolsó negyedjének kezdetével fi-
zetendő 75. forintból ki fogja tarthatni a' Bérlő.

5. A' jegyzeményben foglalt kertművelő Eszközöket tu-
lajdon költségén tartozik megigazítani a' Bérlő, 's azokat a'
feakitett esztendők lefolyta után az említett jegyzeményben
v lágasan leírt állapotban, 's az ott kitett számmal kezéhez
szolgáltatni a' Tulajdonosnak.

6. A' kötött esztendők elmúltával, félre téven minden felmondást, a' Bérlő a' fen megírt Kertet minden hozzátartozókkal a' Tulajdonosnak azonnal általadni köteles lesz.

Mellynek állandóbb voltául kiadtuk e' jelenvaló petsétünkkel és aláírásunkal megerősített Levelünket két egyenlő párban. Költ N...ben N. hava 4-kén 1829-dik esztendőben.

N. N.
mint Tulajdonos (P.H.)

N. N.
mint Bérlő. (P.H.)

II.

Jószághaszon-bérlő Egyesülések (Arendalis Contractusok).

A' Jószághaszon-bérlő Egyesülésnek akkor van helyje, midőn valamely Nemesi Birtok haszonvétele bizonyos summa pénzért másnak általadatik. Az efféle Egyesülésekben világosan ki kell tenni: a' Birtokot 's a' netalám más helységekben találtató ahoz mint Főbirtokhoz tartozó Telkeket. Legtanácsosabb ilyenkor Jegyzeményt (Inventariumot) készíteni, 's abba az általadandó Jószágot pontosan feljegyezni. Továbbá világosan ki kell tenni: az esztendők számát, mellyekre a' Jószág kibéreltetik, 's a' napot mellyen a' Kibérlési (Arendalis) esztendők kezdődnek; a' haszonvételeért esztendőként fizetendő summát 's annak miképen leendő fizetését. Ezt követik a' haszonvétel módjának feltételei. Szükséges érteni: a' Mezőkre való felvigyázást; továbbá: ki fogja p. o. a' jégeső, vízáradás 's a' t. által okozandó kárt 's miképen szenvedni; nem különben: a' Bérlő vagy tselédjei gondatlansága miatt támadt tűzveszély által okoztatott kárnak miképen leendő megtérítését 's a' t. — Hogy a' megegyezett Felek az Egyezéstől könnyen el ne állhasanak: az efféle Egyesülésekben Kötés (Vinculum) is szokott tétetni, mellyek megfizetésére az Egyezéstől előllo Fél köteleztetik.

P é l d a.

A' mai alól feljegyzett napon egy részről N. N. mint Birtokos, más részről pedig N. N. mint Arendába-vevő között az itt következő Szerződés kötöttet:

1. A' fent megnevezett Birtokos Tekintetes Nemes N. Vármegyében kebeleztet N. Helységében fekvő 's a' hitelesen készített Jegyzeményben világosan előszámalt 's megírt Jószágot minden néven nevezendő bizonyos és bizonyta-

lan haszonvételeivel és jövedelmeivel a' fentebb megnevezett Arendába-vevőnek 6. egymás után következő egész esztendőre, az esztendőnek kezdetét a' jövő 1829-dik esztendő Jannarius 1-ső napjától számlálván, esztendőnként fizetendő 800. Vftért Arendába adja.

2. Az Arendába-vevő a' 800 Vft. esztendei fizetést kétszerre, úgy mint: első felét az arendális esztendőnek kezdetével Jannarius első napján, a' második felét pedig Julius 1-ső napján fog tartozni minden hijánosság nélkül lefizetni. Nem különben

3. Tartozni fog az Arendába-vevő a' Birtokosnak minden esztendőben a' szüret kezdetével, mihelyest annak Levelét vette, N...re 20. kőből zabot tulajdon emberei által felvitetni. Továbbá:

4. Az Arendába-vevő a' Mezőkre szoroson felvigyázatni tartozik. Valamint

5. Az Épületekre és Kerítésekre hasonlóképen vigyázattal lenni köteleztetik, 's az azoknak javítására megkívántató fát és tövisket a' Tulajdonos K...i erdejéből tulajdon emberei által hozatni megengedtetik az Arendába-vevőnek.

6. Ha a' fentebb kitett arendális esztendőknek folyamájában a' vetéseket jégeső verné-el, vagy a' rétek a' vízáradástól kárt szenvednének, vagy akár melly néven nevezendő fatum érne a' határt: akkor az illető Birák által megbetsülendő kárnak felerészét a' Tulajdonos, felerészét pedig az Arendába-vevő tartozik szenvedni. Ha pedig

7. Az Épületek tűztámadás által megkárosítatnának, 's a' tűz a' menykőütés által okoztatnék, vagy a' szomszéd meggyült Házakról terjedne a' nevezett Épületekre: akkor az Épületekben történt kárt egészen a' Tulajdonos, az élet és takarmányokban okoztatott kárnak felét szinte a' Tulajdonos, más felét pedig az Arendába-vevő fogja szenvedni. De ha a' kigyúladásnak az Arendába-vevő vagy az Arendába-vevő tselédjei gondatlansága vagy vigyázatlansága lenne oka; vagy a' nevezett Épületek valamely gonoszszándékú ember által felgyújtatnának: akkor az azon gyúladás által okoztatott károkat maga fogja szenvedni az Arendába-vevő, a' Tulajdonosnak okoztatott kárt pedig egy fél esztendőnek lefolyta alatt a' leégett Épületek helyrehozása és felépítése által megtéríteni köteles lesz.

8-szor. Ha a' fentebb kitett esztendők lefolyta vége felé vagy a' Tulajdonos, vagy az Arendába-vevő az Egyezést továbbterjeszteni nem kívánna: a' felmondásnak egy fél esztendővel hamarabb kell megtörténni. Végre.

9-szer. Ezen feljebb megjegyzett pontok szoros megtartására mind a két Fél 500. Vft. lefizetésének terhe alatt úgy kötelezi-le magát, hogy az említett pontok értelmének elegettévő Fél az azoknak eleget nem tevő, vagy eleget tenni nem akaró Félen a' kötésül tett 500. Vftot világos adósság útján meg fogja vehetni.

Mellyeknek nagyobb hitelül kiadtuk két hasonló párban ezen petsétünkkel és saját kezünk aláírásával megerősített Árendális Egyezésünket. Költ N. Sz. Andras hava 13-dikán 1828. esztendőben.

N. N.

Elöttem N. N. (P. H.) (P. H.) mint Tulajdonos

N. N.

(P. H.) mint Arendába-vevő

III.

Építési Egyesülések.

Az Építésnek alkalmatosságával az Építető az Építőmesterrel előre meg szokott egyezni, melly Egyezés Építési Egyesülésnek nevezetik. Ezen Egyezés meg nem történhetik, míg az Építőmester a' Rajzolatot el nem készítette, 's azt az Építető helyben nem hagyta. A' Rajzolatban a' felállítandó Épületnek Szélességét, Hosszát, Magasságát Felosztását 's a' t. világosan fel kell jegyezni. Az Egyesülésben pedig a' következők tétessenek-fel:

1. Azon Hely, a' hol az Épület fog felállítatni.
2. Azon Idő, melly alatt az Építőmester az Épületet felállítatni köteleztetik.
3. Meddig tartozik az Építőmester az Épületért jótallani.
4. Ha az Építészerek megszerzése az Építőmesterre bízattott: tétessék-fel azoknak minéműsége.
5. Ha az Építőmester más Mesterembereknek p. o. Asztalosnak, Lakatosnak, Üvegesnek 's a' t. Munkáit is magára vállalta: azoknak minéműségét hasonlóképen szükséges megszabni.
6. Tétessék-ki az Építőmesternek fizetendő Summa.
7. Jegyeztessék-fel a' fizetendő Summának fizetése módja is. 's a' t.

P ó l d a :

A' mai alól megírt napon egy részről N. N. mint Építető, más részről N. N. mint Építőmester közt a' következő Építési Egyesülés köttetett:

1-ször. A' megnevezett Építőmester egy egészen új Lakóháznak (Kastélynak) Tekintetes Nemes P... Vármegyében kebelezett G... Helységében az ide mellékelt 's az Építető által helyben hagyatott Rajzolat szerint ... ezer Vft fizetésért egy esztendő és hat hónap lefolyta alatt, tudnilik az 1829-dik esztendő Szent Ggörgy hava 1-ső napjától az 1830-dik esztendő Mindszent hava 1-ső napjáig való Felépítését olly móddal vállalja magára, hogyha a' felépítendő Épület ... esztendőnek lefolyta alatt a' netalám az építésben történendő hiba miatt kárt szenvedne, annak helyreállítására a' nevezett Építőmester le legyen kötelezve.

2-szor. Lekötelezi magát az Építőmester arra is, hogy minden annak idejében megkívántató, de az Építető által kifizetendő munkáknak illendő áron való megszerzéséről gondoskodni fog, 's az Építés igazgatását másra bízni nem fogja; hanem tulajdon felvigyázása alatt fogja azt folytatatni.

4-szer. Az Építető az Építőmesternek a' fentebb is kitett ... ezer Vft kétszerre való kifizetését igéri, úgy, hogy ezen summának ... Vftból álló felét mindjárt az Egyesülés aláírásával, a' második szinte ... Vftból állót pedig az Építésnek elvégeztésekor fog tartozni letenni az Építető.

Mellynek nagyobb állandóságául kiadtuk e' jelenvaló petsétünkkel és saját aláírásunkkal megerősített Építési Egyesülésről szóló Levelünket két hasonló párban. Költ P... Bőjtmás hava 4-dikén 1829. esztendőben.

N. N.

(P. H.) mint Építető

N. N.

(P. H.) mint Építőmester.

IV.

Társasági Egyesülések.

A' Társasági Egyesülés két vagy több Személynek valamelly haszonhozó foglalatosság folytatása végett való Meg egyezése. P. o. Midőn egynehány Tag Kereskedés végett lép Társaságba. Az éfféle Egyesülésekben szükséges feljegyezni.

1. Mi végett lépnek a' Tagok egy Társaságba.
2. Mennyi pénzt kell minden Tagnak a' Társaság köz Pénztárába behozni.
3. Meddig köteleztetnek a' Tagok együtt maradni, 's a' felvállalt foglalatosságot folytatni.
4. Rendelést kell tenni azon esetre, ha valamelly Tag a' Társasághól kilépne, 's meg kell határozni mi lesz a' kilépő Tagnak kötelessége a' kilépéskor.

5. Meg kell nevezetni a Társaság Igazgatójának.

6. A Társaság állapotja megvizsgáltatásának idejét meghatározni hasonlóképen szükséges, valamint a Nyereségnek vagy Veszteségnek a Társaság Tagjai közt leendő felosztásának módját, 's mennyi fog a Nyereségből a Kereskedés gyarapítására a köz Pénztárban hagyatni.

7. Mint fognak a szükséges költségek tétetni: mennyit fog minden Tag a maga szükségére a Társaság köz Pénztárából esztendőnként kivehetni; ha a Társaságnak több pénzre lenne szüksége: mint fog kelleni ezen szükségesen segíteni, hogy a Kereskedés folytatása meg ne gátoltassék.

P é l d a.

Mi alább megnevezettek a mai alól megírt napon egy Társaságba léptünk a végett, hogy 's a t. 's köz akarattal a következő Pontokban megegyeztünk:

1-ször. Ezen Társaság minden Tagjának kötelességében áll ezen Egyesülés köttetése napjától számlálván ... hét alatt a Társaság köz Pénztárába ... Vítot befizetni.

2-szor. Mindnyájan ezen Társaságban tíz egymás után következő esztendőig együtt való maradásra, 's ezen Kereskedésünknek nem csak fentartására, hanem, a menyire lehetséges leend, gyarapítására is lekötelezzük magunkat.

3-szor. Ha valaki fontos okokból, mellyeket mindazáltal két választott H...i Kereskedő Ur fog elítélni, a Társaságból ki akarna lépni: köteles lesz a köz Pénztárba befizetett summát a kilépés napjától számítván fél esztendőig a Társaságnál hagyni. Ha pedig más valaki találtatnék, a ki a kilépett Tag helyett a Társaságba azonnal beállana, 's a beteendő Summát mindjárt befizetné: akkor a kilépett Tag a megírt kötelesség alól feloldoztatik.

4-szer. A Társaságnak N. N. Urban valamint tapasztalására úgy tudományjaira 's ügyességére való nézve legnagyobb bizodalma lévén, a Társaság Igazgatójának az egész Társaság által köz akarattal a tisztelt N. N. Ur választatik. Minden Tag arra is kötelezi magát, hogy Igazgató Urnak kiadandó rendeléseit mindenkor meg fogja tartani 's pontosan teljesíteni.

5-ször. Minden Tagnak a maga szükségeire a köz Pénztárból hónaponként ... Vítot kivenni szabad lesz.

6-szor. A szükséges költségek, úgy mint: a vámok, a lerakóhelyekért és pintzékért 's a t. fizetendő hérek az

az egész esztendőnek folyamata alatt a Társaság köz Pénztárából fognak fizettetni.

7-szer. Meghatároztatik, hogy a Társaság állapotja minden esztendőben Karátsony hava utolsó napjaiban megvizsgáltassék, 's a találtató nyereség kétfelé osztván, egyik fele a Kereskedés gyarapítására a Pénztárban hagyassék; más feléből pedig kettőt százért (két pro Centumot) az Igazgató Ur számára levonván, a felmaradó nyereség, ide értvén az Igazgató Urat is, a Társaság Tagjai közt egyarányosan osztassék-fel.

8-szor. Ha a környülállások azt kívánják, hogy a Társaság tőkepenzéket vegyen-fel költsön: akkor azon környülállásokat az Igazgató Ur az együtt lévő Tagoknak eleibe fogja terjeszteni, 's ha az Igazgató Ur ítélete helyben hagyatott: az ő általa kiadott 's aláírt Adosságlevél az Társaságnak minden Tagját fogja kötelezni.

Mellynek 's a t.

V.

Tanulóinasi Szegődségek.

Ezen Egyesületek azon Feltételeket foglalják magokban, mellyekben a Tanulóinas Atyja vagy Gyámja 's a Principális vagy a Tanítómester megegyeztek. Fel kell ezekben jegyezni: az Atyának vagy Gyámatyának a Principálisnak vagy Tanítómesternek 's a Tanulóinasnak nevét; a Tanulás idejének meddig terjedését; a fizetendő Summát, és annak mikor leendő fizetését, 's más Feltételeket.

P é l d a.

Polgári L...mester Régen Péter Lajos Fiát Kereskedő Boltosi Imréhez mint Tanulóinast beszegődtetni akárván, a nevezett egyesülő Felek az itt következő Pontokban egyeztek-meg:

1-ször. Boltosi Imre Régen Péter Fiát Kereskedésébe mint Tanulóinast befogadja, 's a neki adandó szükséges oktatásra magát lekötelezi; továbbá arra is, hogy neki asztalt és szállást fog adni; hogy egyedül csak a Kereskedésbéli foglalatosságokban fogja használni, nem pedig tartományával a portékák elhozása vagy elvitele végett ide 's tova küldözgetni; hogy minden jóra fogja vezérteni 's ... esztendő lefolyta után fel fogja szabadítani.

2-szor. Régen Péter ellenben lekötelezi magát, hogy a Fiáért a megírt esztendőkre fizetendő ... Vítól álló summát fél esztendőnként, a beszegődés napjától számítván ...

forintjával előre ki fogja fizetni: Tartozni fog azon kívül a' Fiának szükséges ruházatokat megszerezni 's a' t.

3-szor. A' Tanulóinas hűségét, engedelmességét és jó magaviseletét ígéri.

4-szer. Ha a' Principalis a' Tanulóinast rossz magaviselete miatt a' kiszabott esztendőket lefolyta előtt magától elbótsátani kénytelenítetnék: az Atya a' Fiú által netalám okoztatott kárt megtéríteni tartozik, 's a' fél esztendőre előre letett fizetést a' Principalistól vissza nem követheti.

6-szor. Ha a' Tanulóinas tartós, veszedelmes vagy ragadó nyavalyába esnék: az Atya köteles lesz ötet maga házához venni, 's tulajdon költségén orvosoltatni, melly idő mindazáltal ha egy fél esztendőt felül nem halad, a' tanulás idejét meghosszabbítani nem fogja; de ha a' betegség egy fél esztendőnél tovább tartana: minden elmúlászott hónapért egy hónappal tovább fog a' Principásnál inas-képen maradni a' megnevezett Tanulóinas.

7-szer. A' Principalis ellenben ígéri, hogyha a' Tanulóinas a' szegődött esztendőket rendszeren eltöltötte, ötet felszabadulása után legalább fél esztendeig mint Legényt Kereskedésében meg fogja tartani, 's ha tovább megtartani nem akarná, vagy Lajosnak megmaradni kedve nem volna: ötet elegendő Ajánló Levelekkel fogja magától elbótsátani.

8-szor. Ha pedig a' Tanulói esztendők folytatásában a' Tanulóinas meghalálna: az Atyának az előre letett felsztendei fizetést, ha Lajos az új fél esztendőből a' Principalisnál már egy hónapot eltöltött, vissza követni nem lesz jussa.

9-szer. A' Principalis ezen Egyesülésnek aláírása után azonnal más Kereskedőről tartozik gondoskodni, a' ki a' Tanulóinast a' Principalisnak a' megírt esztendők lefolyta előtt történhető halála esetében a' jelenvaló Egyesülés Pontjainak megtartása mellett magához befogja fogadni.

10-szer. De ha a' Tanulóinas a' Principalisnál már négy esztendőt töltene, 's a' Principalis akkor hálalozna-meg: a' Tanulóinas fel fog szabadíttatni. Az Atya mindazáltal ... Vftot a' Principalis Kereskedésében lévő Legényeknek ajándéku, ... Vftot pedig az Özvegynek, vagy annak nem léte esetében a' Principalis Örökösseinek köteles lesz azonnal kifizetni

Mellynek nagyobb allandóságául 's a' t.

III. R é s z.

A j á n d é k l e v e l e k.

Azon Egyesülés, melly által másnak valamelly dolgot ingyen adunk-által, Ajándéklevélnek mondatik. Ezen Levelekben megkívántatik: az Ajándékozó és Ajándékba-vevő Nevének, az Ajándékozás indító Okának, 's az ajándékozott Dolog leírásának feljegyzése.

1. P é l d a.

Két Lóról és egy Kotsiról szólló Ajándéklevél.

Alább-írt bizonyítom, hogy Ügyész N. N. Úrnak szíves hozzá való hajlandóságomból 's azon szolgálatoknak megjutalmazására, mellyeket N. N. Úr ellen folytatott Zalogos Peremben 's más alkalmatosságokkal tett nekem, két I. T. betűkkel megbélyegzett pej Lovat és egy egészen új sárga fedeles Kotsit ajándékba adok, 's azoknak ezen Ajándéklevél költe után három nappal való általadására lekötölem magamat. Mellynek erejéül kiadtam e' jelen petsétemmel és aláírt nevemmel megerősített Levelemet. Költ N... ben Szent Jakab hava 14-kén 1828. esztendőben.

(P.H.) N. N. msk.

2. P é l d a.

Egy Kertről szólló Ajándéklevél.

Alábbírt megismerem, hogy N. N. Úrnak N. Mezővárosban egy részről Törpe Peter más részről Tamás János Urak Kertjeivel határos gyümölsős Kertemet több esztendei hív szolgálatjaira való nézve, mellyeket mint N... i Tisztartóm tett nekem, e' má alól megírt napon ajándékba adtam. Mellyről kiadtam ezen Ajándéklevelemet saját kezem aláírásával és petsétem felnyomásával megerősítve. Költ Vigyorgón Szent György hava 4-kén 1829. eszt.

N. N. msk (P.H.)

3. P é l d a.

Egy arany Óráról szólló Ajándéklevél.

Alábbírt N. N. Úrnak részszerint hozzá való barátságos indulatomból, részszerint azon sokrendbeli szíveségeinek

tekintetéből, mellyekkel több alkalmatossággal, kiváltképen pedig B...ben való létemkor viseltetett erántam 's az enyimek eránt, egy gyémántokkal kirakott 's megholt Hitevesem melyképevel kiékesített arány Ismételő-Órát (Repetir-Órát) adok ajándékul. Melly végből kiadtam ezen petsétemmel és nevemnek saját kezemmel való aláírásával megerősített Ajándéklevelet. Költ F...en. Pünköst hav 13-kán 1829-dik esztendőben.

(P.H.) N.N. msk.

IV. R é s z.

Adósságlevelek és Kezesség-felvállalások.

Adósság-vagy Kötelező Levélnek olyan Írást nevezünk, mellyet az Adós Tartozásának megismeréséül a' Hitelezőnek vagy Költsön-adónak szokott kiadni. Minden Adósságlevélben világosan tétessék-ki:

1. A' Hitelezőnek vagy Költsön-adónak és az Adósnak vagy Költsön-vevőnek neve
2. A' költsön adott Summa, mellyet mindenkor betűkkel is szükséges kiírni.
3. Mennyi időre adatott a' Tőkepénz költsön.
4. Kamat (Interes) nélkül adatott-e, vagy a' törvényes Kamat fizetése mellett. A' törvényes Kamat száz forinttól egy esztendőre hat forint. Ha valaki a' törvényes Kamatnál többet kötelezne: a' Hitelező nem csak a' Kamatot, hanem a' Tőkepénzt is elveszteni.
5. Továbbá ki kell tenni, mikor 's hogy fog a' Kamat fizettetni.
6. Zálogul vagy valamelly bizonyos Jóság neveztetik-ki, vagy az Adósnak minden javai zálogul kötetnek.
7. Ha Költsön-vevő írni nem tud: szükséges hogy egy Bizonyosság legyen a' pénz felolvasásakor és általadásakor jelen. Ha az Adósság Portékák vagy egyéb Dolgok általvételeből eredt: akkor azoknak, mennyiségét, minéműségét és árát világosan ki kell tenni a' Kötelező Levélben. Egyébránt a' fentebb megjegyzett Pontokra kell figyelmezn.

II.

Kezesség-vállaló Levelek.

Ha az Adósnak nints annyi Vagyona, hogy az a' Hitelező által neki költsönözött Tőkepénzt bátorságba hely-

heztené: akkor vagy az Adósságlevélnek más Vagyonos, mint Kezes írja magát alá, vagy külön Kezesség-vállaló Levelet ad magáról, mellyben némelly Feltételeknek is van helyje.

1. P é l d a.

A d ó s s á g l e v é l.

Alábbírt megismerem, hogy én a' mái alólfeljegyzett napon N.N. Úrtól négy ezer öt száz azaz: 4500. váltó forintot a' törvényes Kamat mellett, száztól 6. ftot számítván, olly feltétellel vettem-fel költsön, hogy a' Kamatot minden esztendőnegyed kezdetével előre, a' Tőkepénzt pedig a' jövő 1830dik esztendő Szent Jakab hava 14-kén minden híjánosság nélkül folyó jó pénzben lefizetni tartozzam. Ha pedig a' meghatározott időben fentérentett köteleseimnek eleget nem tehetnék, vagy eleget tenni nem akarnék: hatalmat adok a' tisztelt Hitelező Úrnak, magának akármelly ingó vagy ingatlan Javaimból öntetszése szerint eleget tétetni. Mellynek nagyobb allandóságául kiadtam ezen Kötelező Levelet petsétemmel és saját kezem írásával megerősítve Költ K...ban Boldog Aszszony hava 14-kén. 1829.

(P.H.) Előttem N. N. msk

(P.H.) N. N. msk.

2. P é l d a.

A d ó s s á g l e v é l.

Alábbírtak megismerjük, hogy mi különös szükségtől kinszerítettév N.N.Úrtól három ezer öt száz azaz: 3500. ezüst forintot Tallérokban a' törvényes esztendei Kamat mellett, száz forintól 6 ft. számítván, mái napon költsön felvettünk, 's arra köteleztük magunkat, hogy a' Kamatot minden esztendőnek végével, a' fent megírt három ezer öt száz ezüst forintot, a' mái alól kitett naptól vévén, három esztendőnek lefolyta után, tudnillik, az 1832-dik esztendő Szent György hava 13-dik napján szinte Tallérokban le fogjuk fizetni. Hogyha pedig ezen adósi köteleseinknek eleget nem tennénk, vagy eleget tenni nem akarnánk: azon hatalmat adjuk a' tisztelt Hitelező Úrnak hogy magának a' zálogul kinevezett Tekintetes Nemes N. Vármegyében kebelezett N. Helységében fekvő Jóságunkból tulajdon tetszéséhez képest eleget tétessék, lemondván egyszersmind az Feljebvitelről (Appelláta) és minden ügyorvosló Szekrekről (Remedia jurídica).

Mellynek hiteléül kiadtuk petsétünkkel és saját kezünk

írásával megerősített Adósságlevelünket. Költ N...ben. Szent György hava 13-dikán 1829. esztendőben.

(P. H.) Gyamoli Péter msk.

(P. H.) Gyamoli szül. Léki Amalia msk.

Elöttem 's a' t. (P. H.)

3. P é l d a.

K ö t e l e z ő L e v é l.

Alábbirt megesmerem, hogy én N. N. Úrtól négy száz az az: 400. váltó forintot a' törvényes 6 pro Centumos esztendei Interest mellett másfél esztendőre, az alól feljegyzett naptól számítván, olly feltétellel vettem-fel költsön, hogy a' köölt időnek lefolytával a' Tőkepenzt az Interesttel együtt minden hijánosság nélkül lefizetni tartozzam. Ellenkező esetre, ha a' meghatározott időben a' fent kitett summát le nem tehetném: az alól írt Kezes Úr a' kielégítést magára vállalja. Mellynek állandóságául kiadtam ezen Kötelező Levelemet petsétemmel és nevem aláírásával megerősítve. Költ N...ben Bőjtmás hava 4-dikén 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

(P. H.) N. N. msk. mint Kezes.

4. P é l d a.

A d ó s s á g l e v é l.

Alábbirt megesmerem, hogy mai napon N. N. Úrtól a' következő Aszszúszólló Borokat az ide rekesztett áron megvettem:

... Hordó 5. puttonost Hordóját ... forintjával tesz	565. fl. 40. xr.
... Hordó 4 puttonos Hordóját ... forintjával tesz	676. fl. — xr.
... Hordó Maslást Hordóját ... forintjával tesz.	1465. fl. — xr.

Összesen 2706. fl. 40 xr.

Melly kitett két ezer hét száz hat Vft. és negyven xrból álló summa felének, mai naptól számlálván, egy hónap múltával az az: a' folyó esztendő Pünköst hava 14-dikén, más felének pedig a' jövő 1830-dik esztendő Bőjtmás hava 3-dikán hijánosság nélkül való kifizetésére úgy kötelezem magamat, hogy ha a' kitett határnapokon a' Hitelező Urat ki nem elegendhetnem, vagy kielégíteni nem akarom:

hatalmában fog állani N. Mezővárosban fekvő Kertemet a' többet ígérőnek eladatni, 's ha az az első határnap elmúlásztása miatt történnék is, magának az eladott Kertnek árából az egész fent kitett summát kitartani. Mellynek állandó voltául kiadtam ezen petsétemmel és nevem aláírásával megerősített Kötelező Levelemet. Költ K...ban Szent György hava 14-dikén 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

Elöttem N. N. msk. (P. H.)

5. P é l d a.

O p t i o n a l i s A d ó s s á g l e v é l.

Alábbirt megesmerem, hogy én mai napon N. N. Úrtól három ezer négy száz tizenhat az az: 3416. Vftot költsön felvettem, melly Tőkepenztől az esztendőnként fizetendő törvényes Kamatot, száztól 6. ftot. számítván, minden esztendőnegyed utolján úgy mint a' kötelezett esztendők Pünköst, Kisaszszony, Szent András és Bőjtelő havai 14-dik napjain hijánosság nélkül letenni, a' Tőkepenzt pedig, a' mai alól megirt naptól vévén számba, három esztendőnek elmúltával tudnillik az 1832-dik esztendő Bőjtelő hava 14-dikén a' tisztelt Hitelező Úrnak folyó jó pénzben visszafizetni ezzel lekötelezem magamat. Ellenkező esetre, ha a' Tőkepenzt a' fentebb kitett 1832-dik esztendő Bőjtelő hava 14-dikén a' netalám hátramaradt Kamattal kifizetni elmúlásztanám: akkor a' tisztelt Hitelező Úrnak optionaliter zálogul kötött akár ingó, akár ingatlan Javaimból magának öntetszése szerint eleget tétetni hatalmában fog állani. Mellyről kiadtam ezen petsétemmel és nevem aláírásával megerősített Optionalis Kötelező Levelemet. Költ G...ben Bőjtelő hava 14-dikén 1829. esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

6. P é l d a.

K e z e s L e v é l.

Alábbirt bizonyítom, hogy én azon három ezer négy száz tizenhat az 3416. Vftból álló Tőkepenzért, mellyet N. N. Úr az 1829-dik esztendő Bőjtelő hava 14-dikén költ Optionalis Kötelező Levél erejénél fogva N. N. Úrnak a' törvényes Kamat fizetése mellett, száztól 6 ftot. számlálván, a' megirt naptól számítandó három esztendőre költsön adott, a' Kezességet úgy vállalom magamra, hogyha a' Költsön-vevő Úr a' Hitelező Úrnak a' kitett Tőkepenzt, 's az attól fizetendő Kamatot a' kitett határnapon ki nem fizetné: a' tisztelt Hite-

telező Úr valamint a' Tőkepénzt úgy a' Kamatot is rajtam vagy örökösseimen világos adósság útján megvehesse. Mellyről kiadtam ezen Kezességlevelemet petsétemmel és saját kezemmel való nevem aláírásával megerősítve. Költ G...ben Bőjtelő hava 14-dikén 1829-dik Esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

V. R é s z.

Nyúgtató Levelek vagy Nyúgtatványok (Quietantiák).

A' Pénznek kifizettetését bizonyító Írások Nyúgtatványoknak neveztetnek. Ezekben hasonlóképen betűkkel is szükséges kitenni a' felvett summát, 's azt feljegyezni, ki által 's miért fizettetett az. Következik jobb felől a' Felvőnek aláírása, bal felől pedig a' felvett Summának két vonás közé számokkal való feljegyzése.

1. P é l d a.

N y ú g t a t v á n y.

Hatvanhét Vfról és harmintz xról, mellyet én N.N. Úrtól mint az 1829-dik esztendő Boldog Aszszony hava 14-kén részemre kiadott Adósságlevelében 4500. Vft Tőkepénzemtől kötelzett törvényes 6 proCentumi Szent György hava 14-dik napjától Szent Jakab hava 14-dikéig fizetendő Kamatot minden hijánosság nélkül felvettem Költ G...ben Szent Jakab hava 15-kén 1829-dik esztendőben.

N. N. msk.

az az: 67 fl. 30 xr. V. Cz.

2. P é l d a.

N y ú g t a t v á n y.

Két száz negyvenöt az az 245. Vfról, mellyet az N...i Arendás Mózsés Jakab az N... Kortsától és Pálinkafőző Háztól kötelezett 980. Vft esztendei Arenda fejébe mint Sz. György hava 24-kétől Szent Jakab hava 24-dik napjáig járuló Angáriát az N...i Uradalom Pénztárába mái napon minden

hijánosság nélkül befizetett. Költ N...ben Szent Jakab hava 24-kén 1828-dik esztendőben

N. N. msk.

Tisztartó.

az az: 245. fl. V. Cz.

3. P é l d a.

Két száz ezüst ftról, mellyet N. N. Úr, mint az N... Útszában helyheztetett Házam második emeletjéért kötelezett esztendei 400. ezüst forintból álló bérnek az 1828. eszt. Szent György hava 24-kétől Mindszent hava 24-dik napjáig járuló felét, mái napon minden hijánosság nélkül lefizetett. Költ N...ben Mindszent hava 25-kén 1828-dik esztendőben

N. N. mk.

Háztulajdonos.

az az: 200. ezüst forint.

4. P é l d a.

N y ú g t a t v á n y.

Huszonöt az az: 25. ezüst forintról, mellyet én, mint esztendei 100. ezüst forintból álló fizetesemnek Boldog Aszszony hava 1-ső napjától Szent György hava 1-ső napjáig járuló negyedjét mái napon a' Nemes Vármegye Házi Pénztárából felvettem. Költ K...n Szent György hava 3-kán 1829-dik esztendőben.

N. N.

Hites Írász.

az az: 25. ezüst forint.

VI. R é s z.

Általengedő Levelek v. Engedménylevelek (Literae Cessionales).

Azon Írómány, mellynek erejével valaki Igazát (Jussát) vagy másón való Követelését más harmadiknak engedi-által, Általengedő Levélnek vagy Engedménylevélnek neveztetik. A' ki Jussát vagy Követelését másnak általengedi, Általengedőnek, a' kinek pedig általengedi, Engedményesnek mon-

datik. Ezen Levelekben világosan ki kell tenni: mi, kinek és melly Feltételek alatt engedtetik által. Az Aláírás az Altalengedőnek nevét foglalja magában.

Ha az Engedmény az általengedett Levélre íratik: akkor a' fentebb megírt Just vagy Követelést érteni elegendő.

1. P é l d a.

Engedménylevél.

Alábbírt bizonyítom, hogy én az N. N. Úr 1829-dik esztendő Bójtmás hava 4-kén részemre kiadott Adósságlevelében foglalt négy száz az az: 400. Vftból álló Tőkepénzemet az attól e' folyó hónap 13-kán fizetendő három esztendő negyedi Kamattal együtt N. N. Úrnak azon igazzal, a' mellyen magam bírtam, mái napon általengedtem, 's az Eredeti Adósságlevelet által is adtam. Mellyről kiadtam ezen petsétemmel és nevem aláírásával megerősített Engedménylevelet. Költ H... Sz. György hava 6-kán 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

2. P é l d a.

Egy általengedett Levélre írt Engedménylevél.

Hogy a' fentírt Adósságlevelet azon jussal, a' mellyen magam bírtam N. N. Úrnak általengedtem, 's már valósággal által is adtam, ezzel bizonyítom. Költ G...ben Sz. Ivan hava 3-kán 1829-dik esztendőben.

N. N. mk.

VII. R é s z.

Általvevés - bizonyságok (Recepissék).

Az Általvevéstről szolló Bizonyságok olly Nyugtátnyok, mellyekben valamelly Dolognak valóságos Általadása esmertetik-meg. Ezen Bizonyságok részszerint Pénznek, részszerint más Dologoknak általvételekor szoktak íratni. Az által vett Dolog ritkán az Általvevő sajátja; hanem csak azon végből bizatik reá, hogy arra vagy bizonyos ideig gondot viseljen, vagy más harmadiknak szolgáltassa kezéhez. Ezekben az általvett Dologt világosan le kell írni.

1. P é l d a.

Alábbírt megesmerem, hogy N. N. Úrtól két száz forintos Banknotát az az: 200. ezüst forintot olly végből vettem-fel, hogy azt N. N. Úrnak G...ben kezéhez szolgáltassam. H...ban Bójtmás hava 4-kén 1829-dikben.

N. N.

Lakatosmester.

2. P é l d a.

Hogy N. N. Úrtól negyven Vftot mái napon a' végett vettem-fel, hogy neki azokért posztót vásároljak, ezzel megesmerem. K...ban Sz. György hava 4-kén 1829-dik esztendőben.

N. N.

3. P é l d a.

Hogy N. N. Úr a' fentebb feljegyzett ezüst szereket, mellyeket egy tsomáztba rakván, tulajdon ezímeres petséjével három helyen lepetsélt, G...ből leendő visszajövetelég gondviselésemre bízta, ezzel megesmerem. Költ M...en Boldog Aszszony hava 3-dik napján 1829-dikben.

N. N.

4. P é l d a.

Alábbírt megesmerem, hogy Ékesműves N. N. Úrtól két gyémántos öszszesen három száz ezüst forintot érő és egy hét arany-nehézségű N. N. Úr ezímerét viselő petsétnyomgyűrűt azon végből vettem-által, hogy azokat tisztelt N. N. Úrnak kezéhez szolgáltassam. Mellyről kiadtam ezen nevem aláírásával megerősített Levelemet. Költ Sz. György hava 3-kán 1829-dikben.

N. N.

VIII. R é s z.

A' Viszonkötelező 's Lemondó Levelek.
(Reversalisok).

A' Reversalis vagy Viszonkötelezés, midőn valakinek hozzánk mutatott szívességéért viszonszolgálatra kötelezzük magunkat, vagy Lemondás, midőn azt bizonyítjuk, hogy a' szívességet kötelességnek tartani nem fogjuk, 's arról, mihelyest a' másiknak tetszésében fog állani, azonnal lemondjunk.

Példa.

Lemondó Levél.

Alábbírt megesmerem, hogy N. N. Úr kűsönös szíveséggel viseltetvén hozzám, kertjén szabad általmenetelt engedett, melly végből a' hátulsó kertajtó kultsát is általadta. De hogy ezen szívesség jövendőben kötelességnek ne nézetessék: ezzel lekötelezem magamat, hogy a' nekem engedett szabadságról, mihelyt N. N. Urnak tetszésében fog alani, azonnal lemondok. Mellynek állandóságául kiadtam ezen tnlajdon kezem aláírásával és petsétemmel megerősített Lemondó Levelemet. Költ H...ban Sz. Iván hava 3-kán 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. mk.

IX. Rész.

Bizonyosságlevelék.

A' Bizonyosságlevelék kiadásában mindenkor arra figyelmezzünk, hogy az Igazságot meg ne sértsük. Ha valakinek magaviseletéről szóllanak: a' kisebb hibákat elmuldózhajjuk; de a' nagyobbakat soha se hallgassuk el; ezen esetben inkább a' Bizonyosságlevelét tagadjuk-meg a' Kérőtől.

Az Elbotsátó Levelékben, mellyek a' szolgálatból Elmenőknek szoktak adatni, az Elbotsátottnak Neve, Születése helyje, Kora, Állapotja (nőtelen-e vagy házas) és a' Szolgálat ideje jegyeztessék-fel.

Azon Úti Bizonyosságlevelékben, mellyeket magános Személyek (personae privatae) úgymint: az Uraságok vagy azoknak Tisztjei Tselédjeiknek 's Jobbágyaiknak akkor szoktak kiadni, midőn azokat valamelly dolog végett máshová küldik, a' Küldöttnek Lakását, Nevét, 's hová és mivégett küldetik, ki kell tenni.

Példák.

1. Bizonyosságlevél.

Hogy ezen Levelemnek Előmutatója H...i Zsellér Firtko György, a' ki Úti Levelének bizonyítása szerint, Nemes N... Vármegyében kebelezett D... Helységéből Földesura által Nemes K... Vármegyében fekvő B... Helységébe Levéllel küldetett, e' folyó hónap 4-dik 5-dik és 6-dik nap-

jain a' G...i Méltóságos Uraság Udvarában betegen feküdt, 's a' miatt útját nem folytathatta, ezzel bizonyítom. G...ben Bőjtmás hava 7-kén 1829-dik esztendőben.

N. N.

(P. H.) Uradalmi Kasznár.

2. Elbotsátó Levél.

Ezen Levelemet mutató Bodnár János K...i születés mintegy 25. esztendőn nálam alábbírtnál mint Béres (Ökrész) négy esztendeig szolgált, melly idő alatt hűsége, szorgalmatossága, jámborsága és rózan élete által meglegedésemet mindenkor megnyerte. Melly végből kiadtam neki ajánlásul ezen Bizonyosságlevelemet. Költ K...ban Szent Mihály hava 12-kén 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

3. Hasonlótartalmú Levél.

Alábbírt bizonyítom, hogy ezen Levelem Előmutatója H... Vármegyében kebelezett N... Helységében született Lesko Imre mintegy 26. esztendőn, nőtelen, nálam Inasképen való hat esztendei szolgálatjának ideje alatt magát mindenkor úgy viselte, hogy példás hűsége, szorgalmatossága és rózan élete által nem tsak meglegedésemet mindenkor megnyerte; hanem magát előttem annyira kedvessé tette, hogy őtet nem örömet botsátom-el magamtól; de mivel máshól kívánja próbálni szerentséjét: ezen részére kiadott Levelem által mindenkinek pártfogásába ajánlom a' fent megnevezett Lesko Imrét. Költ V...ben Szent Jakab hava 4-kén 1828-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. msk.

4. Hasonlófoglatatú.

Ezen Levelemet mutató Szerény Maria R...i születés 18. esztendőn nálam mint Szobaleány két esztendeig szolgált, melly idő alatt hűségével szorgalmatosságával és jó magaviseletével mindenkor tökéletesen meglegedtem. Mellyről kiadtam ezen Bizonyító és Ajánló Levelemet. R...en Boldog Aszszony hava 2-dik napján 1829-dik esztendőben.

(P. H.) Vári szül. Liszkai Vilma msk.

5. Úti Levél.

Ezen Levelem Előmutatója tulajdon Béresem Tulok Péter e' folyó hónap 13. napján G... Mezővárosban tartandó Vásárra négy ökröt hajt. Kéretnek azért mindenek, a' kiket illet, hogy megnevezett Béresemet mindenütt szabadon menni engedjék. Költ H...ban F... hava 9-kén 1829-dikben.

(P. H.) N. N. mk.

6. Hasonlófoglatatú.

Ezen Levelem Előmutatói N...i Jobbágyaim Korán Péter és Todik Mátyás T. Nemes H... Vármegyében helyezettett F... Helységébe két négylovas szekeren búzát fuvaroznak. Mellyre nézve illendően kéretnek mindenek, a' kiket ezen dolog illet, hogy megnevezett Jobbágyaim mint Uraság dolgában járok a' vámok fizetésétől feloldoztassanak, 's mindenütt szabadon menni engedtesse nek. Költ J...ben Kisaszszony hava 3-ikán 1829-dik esztendőben.

(P. H.) N. N. mk.

7. Hasonlófoglatatú.

Ezen Levelemet mutató H... Jobbágy Fige Péter az O...i T. N. M... Varmegyében helyezettett malomba örülés végett egy kétlovas szekeren gabonát visz. Kéretnek azért mindenek, a' kiket ezen dolog illet, hogy őket mint malomba-menőt a' vámok fizetése alól feloldozzák, és mindenütt szabadon menni engedjék. Költ H...n Sz. András hava 5-dikén 1828-dik esztendőben.

N. N.

(P. H.) Uradalmi Tisztartó.

X. R é s z.

Útasító Írások (Assignatiók).

Az Assignatiók olyan Írások, mellyek által valaki kéretik, vagy valakinek meghagyatik, hogy az Útasító Írás Előmutatójának az abban feljegyzett Pénzt vagy mas Dolgot szolgáltassa kezéhez.

Ezekben feljegyezni szükséges:

1. Annak Nevét, a' kinek az Útasító Levél szól, és
2. A' ki az Útasító Írást által a'

3. A' fizetendő Pénz summáját és az általadandó Dolog minéműségét, mennyiségét 's a' t.

4. Az Útasító Levélnek a' Kiadó írja Nevét alá.

1. P é l d a.

N. N. Úr barátságosan kéretik, hogy ezen Útasító Írásom Altaladójának N. N. Úrnak a' Tőkepénzemtől fizetendő Kamatból ötven, az az: 50. Vftot kifizetni, 's ezen Útasítást Nyugtatóvány gyanánt megtartani ne terheltessék. Költ G...ben Pünköst hava 3-dikán 1829-dik esztendőben.

N. N. msk.

2. P é l d a.

Fizessen a' H...i Arendás Lévi Izsák ezen Assignatióm Előmutatójának Szabómester Ollós János Úrnak a' Pálinka Háztól járuló Arendából negyven Vftot, 's tartsa-meg ezen Assignatiót Nyugtató Levél gyanánt. Költ P... én Szent György hava 4-dikén 1829-dikben.

N. N. msk.

3. P é l d a.

Ezen Útasítasom Előmutatójának Grossmann Jakabnak ne sajnáljon Kasznár Úr öt köből Gabonát és három köből Arpát az Elésházból (Granariumból) kiméretni. Költ N...ben Boldog Aszszony hava 5-dikén 1829-dikben.

N. N.

Tisztartó.

XI. R é s z.

Contók (Kivonatok).

A' Contók a Kereskedőktől vett Portélek, vagy a' Mesteremberek által időnként készített Munkák mennyiségének, minéműségének, és az öszszes summával való Kitételét foglalják magokban P. o.

C o n t o.

N. N. Úr számára készített szabómunkáról.

1828		fl.	xr.
13. Jan.	Egy Frak varrása	6.	—
	A' Posztónyírónek	—	54.
	Bélléspamut, varróselyem 's a' t.	2.	—
	Béllésselyem	2.	30.
13. Mart.	Egy Pantalon varrása	2.	30.
	Béllés	—	45.
16. Apri.	Egy M lyrevaló (Lajbli) varrása	2.	30.
24. —	Egy Kaputra zöld posztó 2 1/2 réf réfét 19. ftjával számítván	47.	30.
	Szabó munka	7.	—
	4. réf Béllésselyem 2 ft. 15. xrával	9.	—
	Varróselyem, Bélléspamut 's a' t.	2.	—
5. Maj.	Egy nyári Kaput varrása	6.	—
	4. réf Bélléstafota 2. ft. 15. xrával	9.	—
	Varróselyem, Bélléspamut 's a' t.	2.	—
	Öszszeséggel	1199.	39.
19. Jun.	Fizettetett	37.	30.
	Márad fizetni	62.	9.

Melly feljebb megírt hatvan két forintot huszon kilentz xárt
mái napon köszönettel felvettem.
K...n 30. Jul. 1828:

N. N.
Szabómester.

XII. R é s z.

Jelentések és Hirdetmények.

Ide tartoznak azon kissebb írásbeli Feltételek, mellyek
vagy a' nyilvános Újságlevelekbe nyomtattnak, vagy nyilvános
helyekre felszegeztetnek, vagy körülhordatnak. Ezek
tartalmokra nézve sokfélék; de abban megegyeznek, hogy
azoknak rövideden, értelmesen és világosan kell írva lenni.

P é l d á k.

1. Egy Lakás bérbeadásáról szóló Hirdetmény.

A' jövő Sz. György napjától az N. Útszában 's a' t. egy
alkalmas 6. Szobából 1. Konyhából, 1. Élőkamarából és
1. Fatartóból álló Lakás bérbe fog kiadatni. A' kinek
kedvében állana ezen Lakást általvenni: ne terheltessek
magát az említett Házban a' Tulajdonosnál bal kéz felől
földszint jelenteni.

2. Kapura szegezendő hasanlótartalmú Hirdetmény.

Ezen Házban az első emeletben egy 2. Szobából, 1.
Konyhából, 1. Élőkamarából és 1. Pintzéből álló Alkalma-
tosság Szent Jakab hava 13-dikától bérbe fog kiadatni. A'
Bérbe venni akaró magát a' Házmasternél jobb kéz felől
földszint jelenteni ne sajnálja.

3. Kótyavetyéről szóló Jelentés.

E' folyó hónap 13-dikán az N. Útszában 's a' t. N. N.
Úr Házában a' második emeletben délelőtti tíz órakor N. N.
Úr hagyományjai a' többet ígérőnek fognak eladatni.

4. Hósonlótartalmú Jelentés.

E' folyó hónap 4-dikén N. Útszában 's a' t. az első
emeletben délutáni 3. órakor a' következők fognak a'
többet ígérőnek kótyavetye által eladatni: Külömbféle ház
bútorok úgy mint: asztalok, almáriomok 's a' t; tovább
egy 24. személyre való ezüst asztali készület, drága kövek
kél kirakott arany gyűrűk, két arany ismetelő óra (repetir-
óra, 's a' t.; mindenféle férjfi ruhazatok 's a' t.

5. Egy elveszett arany Óralántzról szóló Jelentés.

A' múlt Vasárnap mintegy reggeli 10. órakor az N.
Útszában egy négy aragy nehézségű Óralántz, két rajta függő
arany Petsényomóval, mellynek egyikén nemesi Czímer,
másikán pedig H. L. betűk vannak metszve; és egy arany
Órakultsal elvesztetett. A' ki a' fentebb leírtakat megtalal-
ta, kéretik, hogy azokat N. Úr Kereskedésében által andni
ne sajnálja, hol neki jutalomul 20. ezüst forint azonnal ki
fog fizettetni.

XIII. R é s z .

Végintézetek (Testamentumok).

A' Végintézet (Testamentum) olly Rendelés, mellyben az Intéző meghatározza, mi történjék halála után Vagyonjával.

Minden Testamentomban megkívántatik, hogy akkor tétessék, midőn a' Testáló még ép elmével 's ép lelki erővel bír.

A' nyilvános Testamentumok (Testamenta publica)

1. A' Fő Méltóságú Magyar Udvari Cancellaria vagy ennek Kiküldöttjei,
 2. Az Ország Fő-Birái vagy ezeknek Itélőmesterei,
 3. A' hiteles Helyek (a' közhitelessegű Káptalanok, vagy Szerzetes Egyesületek) vagy ezeknek Kiküldöttjei,
 4. A' Vármegye Közönsége, a' kiküldött Al-Ispány, vagy Esküdt Bírótársával kiküldött Szolgabíró előtt tétetnek.
- A' Polgárok a' Tanács vagy ennek Kiküldöttjei előtt teszik Végintézteiket.

A' különözött Nemesi Testamentumokban (in Testamentis privatis) megkívántatik, hogy azt öt alkalmas, arra különösen megkéretett, együttlévő, Nemes, vagy Nemesi szabadságot gyakorló Személy mint Tanú Aláírásával és Petsetjével erősítse-meg. Ha a' Testáló írni nem tud, akkor a' hatodik Tanú is szükséges. — A' Polgárok is az előadott mód szerint szokták tenni Testamentumaikat; de itt szükségesképen megkívántatik, hogy a' Testamentum a' Testálónak felolvastassék, 's ő szóval bizonyítsa, hogy az végső akaratja.

A' Jászok és Kunok vagy a' helybeli Tanács, vagy három Tanú előtt szokták tenni Testamentumokat.

A' Jobbágyoknak a' bevett szokás szerint két Hites vagy más hiteles Személyek előtt tett Végintéztei helyben hagyatnak.

A' Testamentumokban a' Helyet, Esztendő, Hónapot és Napot világosan ki kell tenni. A' Vakarásoknak és Kitérüléseknek a' Végintézetekben nints helyje.

P é l d a .

A' teljes Szent Háromság nevében.

Mivel az Ember halálának órája bizonytalan: most midőn még ép elmével 's ép lelki erővel bírok, én alább

írt tulajdon fáradsággal 's igyekezéssel szerzett vagyonomról következő Végintézetet teszek:

1-ször. Hült tetemeim Eltakarítására egyszerű 's minden pompa nélkül való legyen.

2-szor. Az idevaló Szentegyházban lelkem idvességéért

5. Szent mise mondassék.

3-szor. Az N...i Kórháznak számára ezen Végintézetem kihirdetésével azonnal kifizetendő 300. Vftot hagyok 's a' t.

(Következnek a' többi Hagyományok)

...-szer. Mivel Karolina Húgomnak Leányja N. Mária, a' kit négy esztendő korától fogva magammal tartottam, hozzám mindenkor gyermeki szeretettel és tisztelettel viseltett, 's gyakori beteges állapotomban mindenkor a' legnagyobb hűséggel ápolgatott, és még most is ápolgat: a' megnevezett N. Mária minden ingó 's ingatlan Javaimban közönséges Örökösömmé teszem. Végre

...-szer. Ezen Végintézetem Végrehajtójának N. N. Urat nevezem ki, 's őtet arra kérem, hogy ezen utolsó szívésséggel 's barátságos szolgálattal hozzám viseltetni ne terheltessek, melly fáradságának jutalmául megnevezett közönséges Örökösöm tisztelt N. N. Úrnak 400. ezüst forintot fog kilizetni.

Melly fenmegírtak állandóságára ezen utolsó akaratomat magában foglaló Végrendelésemet saját kezemmel való nevem aláírásával és petsétemmel megerősítettem, 's a' Tanúbizonyosságokat is annak neveik aláírásával és petsetjeikkel leendő megerősítésére kértem. Költ 's a' t.

Előttünk megkéretett 's együttlévő
Tanúbizonyságok előtt:

(P.H.) N. N. msk.

N. N. (P.H.)

mint megkéretett Tanú
's a' t.

T o l d a l é k.

I. Levél-felülírások. *)

A.

Academiai Oktató:

Nemzetes Tudós N. N. Úrnak, a' Bölselkedés Doctorának, a' K...i Királyi Acemiában a' Történetek nyilvános rendszerintvaló Oktatójának, nagy jó-akaró Uramnak

Clarissimo Domino N.N., AA. LL. et Philosophine Doctori, in Regia Academia K... Historiarum Professori publico ordinario, Domino singulariter colendo

An

des Herrn N. N., Doctor der Weltweisheit, öffentlichen und er-
dentlichen Lehrer der Geschichte an der königlichen Aca-
demie zu K., Wohlgeboren

Adószedő, Fő: lásd Vármegye tisztek
Ajtónálló, Fő: lásd Zászlósok.
Al-Adószedő: }
Al-Jegyző: } lásd Vármegyétisztek.
Al-Ispány: }
Al-Szolgabíró: }
Al-Ügyész 's a' t.)

A p á t:

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak G...i Apát Úrnak 's a' t. Ó
Nagyságának nagy Kegyessege Uramnak

Reverendissimo Domino N. N., Abbati G... etc. Domino
gratiosissimo.

*) A' frantzia Levél-felülírásokat lásd alább.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N., Abt zu G... etc.

A p á t z a F e j e d e l e m a s z z o n y:

Fő Tisztelendő N.N., Aszszonynak, a' K...i Szent Orsolya
Klastroma Fejedelemaszszonyjának, nagy Ke-
gyességű Aszszonyomnak

An

die hochwürdige Frau N. N., Abtissin des Ursuliner Stiftes
zu K...

A s z t a l n o k: lásd Zászlósok.

B.

B á r ó:

Méltóságos és Nagyságos Báró K...i N. N. Úrnak 's a' t.
nagy Kegyessege Uramnak

v a g y:

Méltóságos Báró K...i N. N. Úrnak 's a' t. Ó Nagyságának

An

des Herrn Freyherrn N. N. etc. Hochwohlgeboren.

Illustrissimo Domino Libero Baroni N. N. de K... etc. Do-
mino gratiosissimo.

B á r ó n é:

Méltóságos és Nagyságos (Özvegy) Baroné K...i N.N. szü-
letett Báró V...i N. N. Aszszonynak, nagy Ke-
gyességű Aszszonyomnak

v a g y:

Méltóságos Baroné K...i N. N. született Báró V...i N. N.
Aszszonynak, Ó Nagyságának.

An

die (verwitwete) Freyin N. N. geborne N. N., Hochwohlgeboren.

B e l s ő T i t k o s T a n á t s o s:

Nagy Méltóságú N. N. Úrnak a' Cs. és Kir. Apostoli Felség
Belső Titkos Tanátsossának 's a' t. kegyelmes
Uramnak

Excellentissimo Domino N. N., S. C. R. et Apostolicae Majestatis Intimo Status Consiliario etc. Domino gratiosissimo.

Er. Excellenz

dem Herrn N. N. Sr. K. K. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rathe etc.

Bíró Városi:

Nemzetes Nagyérdemű N. N. Úrnak, Szabad Királyi N. Várossa Bírójának, nagy jó Uramnak.

Perillustri ac Generoso Domino N. N., Liberae Regiae Civitatis N... Judici, Domino singulariter colendo.

In

des Herrn N. N. Richters der königl. Freystadt N., Wohlgeboren

C.

Collegiumi Oktató: (Protestans)

Tiszteletes Tudós N. N. Úrnak, az Ágostai Vallástételt követők N... Collegiumában a' Böltselkedés, a' Természeti Tudomány és a' Történetek Oktatójának, nagy jó Uramnak.

Clarissimo Domino N. N. in Ill. Collegio Augustanae Confessionis addictorum N. Philosophiae, Physicae et Historiarum Professori, Domino singulariter colendo.

In

dem Herrn N. N. Professor der Weltweisheit, der Naturlehre und der Geschichte an dem Collegium zu E..., Wohlgeboren

Császár: lásd Király.

D.

Doctor, Orvos:

Tekintetes N. N. Úrnak az Orvosi Tudomány Doctorának, nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N., Medicinae Doctori, Domino singulariter colendo.

In

des Herrn N. N. Doctor der Medicin, Wohlgeboren.

E.

Érsek:

Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő N. N. Úrnak a' Kalotsai Fő és Bátsi egyesült Egyházi Megyék Érsekjének, a' Cs. és K. Apostoli Felség Valóságos Belső Titkos Tanácsosának és a' Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék Bírójának 's a' t. kegyelmes Uramnak.

Excellentissimo ac Reverendissimo Domino N. N. Metropolitanae Colocensis et Batsensis Ecclesiarum Canonice unitarum Archi-Episcopo, S. C. et R. A. Majistatis Intimo Status Consiliario et Excelsae Tabulae Septemviralis Cojudici, etc. Domino gratiosissimo.

Er. Excellenz

dem Hochwürdigem Herrn N. N., Erzbischof zu Kalotsa und Bats K. K. wirklichen geheimen Rathe, Beisitzer der Septemviral Tafel etc.

Érsek: Esztergomi:

Fő Méltóságú Hertzegnek N. N., Magyarország Primássának és Fő Cancellariussának, az Apostoli Szent Szék született Követjének, az Esztergomi Egyházi Főmegye Érsekjének, Szent István Apostoli Király Rendje Nagy Keresztésének, 's ezen Rend Prelatusának, a' Cs. és Kir. Apostoli Felség Valóságos Belső Titkos, 's a' Nagy Méltóságú M. K. Helytartó Tanács Tanácsosának, a' Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék Bírójának, T. N. Esztergom Vármegye Örökös Fő-Ispányjának 's a' t. kegyelmes Uramnak.

Ha egyszersmind Cardinalis:

Fő Méltóságú Hertzegnek N. N., Ó Eminentiajának a' Romai Catholica Anyaszentegyház Cardinalissának, Magyarország Primássának 's a' t.

Celsissimo Principi N. N. I. Regni Hungariae Primati et Summo Cancellario, Sedis Apostolicae Legato nato Metropolitanae Ecclesiae Strigoniensis Archi-Episcopo, Ordinis Sancti Stephani Magnae Crucis Equiti et ejusdem Ordinis Praelato, S. C. et R. Apostolicae Majestatis Intimo Status et Excelsi Cons. Reg. Locumtenentialis Hungarici Consiliario, Excelsae Tabulae Septemviralis Cojudici et I. Comitatus Strigoniensis perpetuo Supremo Comiti etc. Domino gratiosissimo.

Si una Cardinalis sit:

Eminentissimo ac Celsissimo Principi, N. N. Romanae Ecclesiae Catholicae Cardinali, I. Regni Hungariae Primati etc.

In

Seine Hochfürstliche Durchlaucht den Herrn N. N., Primas und Ober-Kanzler von Ungarn, gebornen Gesandten des heiligen römischen Stuhles, Erzbischof zu Gran, Großkreuz-Ritter des St. Stephans-Ordens, R. R. wirklichen geheimen und ungarischen Statthalterey-Rathe, Beisitzer der Septemviral-Tafel, und des löbl. Graner Comitats immerwährenden Obergespann etc.

Wenn er zugleich Cardinal ist:

In

Se. Eminenz Hochfürstliche Durchlaucht N. N., Cardinal der heiligen römischen Kirche, Primas von Ungarn etc.

Esküdt: lásd Vármegyetsztek.

Esperest:

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak, az Egri Káptalan N. Kerülete (Fő, Al) Eperestjének, nagyra betsülendő Uramnak.

Admodum Reverendo Domino N. N. Venerabilis Capituli Agriensis Vice Archi-Diacono, Domino nimis observando.

Reverendissimo Domino N. N. Venerabilis Capituli Agriensis Archi-Diacono, Domino nimis observando.

In

Se Hochwürden den Herrn N. N. Dechant im N... Kreise des Erlauer Capitels.

F.

Fejedelemszszony: lásd Apátza Fejedelemszszony.

Fenyítő Törvényszék:

Tekintetes Nemes N. Vármegye Fenyítő Törvényszékének.

Incltyi Comitatus N. Sedriae Criminali.

Fiscalis Uradalmi.

Tekintetes, Nemzetes és Vitéz N. N. Úrnak, T. N. N. Vármegye Táblabírájának 's több T. Familiak Fiscalissának, nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N., Incltyi Comitatus N... Tabulae Judicariae-Assessori, nec non Compl. I. Familiarum Fiscalis, Domino singulariter colendo.

In

des Herrn N. N. Beisitzer der Gerichtstafel des löbl. N. Comitats, und Fiscalen mehrerer Familien, Wohlgeboren.

Fő-Adoszedő: } lásd Vármegyetsztek.
Fő-Jegyző: }

Fő-Ispány:

Méltóságos N. N. Úrnak, T. Nemes N. Vármegye Fő-Ispányjának (örökös Fő-Ispányjának, Fő-Ispányi Helytartójának 's a' t.) Ó Nagyságának.

vagy:

Méltóságos és Nagyságos N. N. Úrnak, T. Nemes N. Vármegye Fő-Ispányjának 's a' t. Nagy Kegyességű Uramnak.

Illustrissimo Domino N. N., Incltyi Comitatus N. Supremo Comiti (perpetuo Supremo Comiti, Officii Supremi Comitis Administratori, etc. Domino gratiosissimo.

Er. Hochwohlgeboren

dem Herrn N. N. (immerwährenden) Obergespann des löblichen N. Comitats etc.

G.

Gazdatiszt: lásd Tisztartó, Kasznár, Ispány 's a' t.

Generalis:

Nagy Méltóságú N. N. Úrnak, a' Cs. és Kir. Apostoli Felség Generalissának és az N. Lovas Sereg Tulajdonosának 's a' t.

Excellentissimo Domino N. N. S. C. R. Apostolicae Majestatis Generali et Regiminis Equestris N. Proprietario etc.

Er. Excellenz;

dem Herrn N. N. R. R. General der Cavalerie und Inhaber des N. Regiment's etc.

Generalis Vicarius:

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak, felszentelt N...i Püspöknek és az N...i Megye Lelkiekben való Helytartójának, Ó Nagyságának.

v a g y:

Fő Tisztelendő Nagyságos N. N. Úrnak, felszentelt N...i Püspöknek és az N...i Megye Lelkiekben való Helytartójának, nagy Kegységű Uramnak.

Reverendissimo ac Magnifico Domino N. N. consecrato N...ensi Episcopo, et in Dioecesi N... in Spiritualibus Vicario, Domino gratiosissimo.

An

Se. Hochwürden den Herrn N. N. Weis. Bischof von N. und des N... Kirchensprengels General-Vicar.

Gróf:

Méltóságos Gróf N. N. Úrnak 's a' t. Ó Nagyságának.

v a g y:

Méltóságos és Nagyságos Gróf N. N. Úrnak, 's a' t. nagy Kegységű Uramnak.

Illustrissimo Domino Comiti N. N. etc. Domino gratiosissimo.

An

des Herrn Grafen N. N. etc. Hochgeboren.

Grófné:

Méltóságos (Özvegy) Grófné N. N., született Gróf (Báró) N. N. Aszszonyinak, Ó Nagyságának.

v a g y:

Méltóságos és Nagyságos (Özvegy) Grófné N. N. született Gróf (Báró) N. N. Aszszonyinak, nagy Kegységű Aszszonyomnak.

An

der Hochgeborenen Gräfin N. N. geborenen N. N. Gnaden.

H.

Hadnagy:

Nemes és Vitézlő N. N. Úrnak, Cs. K. N. Regimentbeli (Fő, Al) Hadnagynak.

An

des K. K. löbl. N. Regiment's Herrn N. N. (Ober-, Unter-) Lieutenant, Wohlgeboren.

Helytartó Tanáts:

Felsőes Örökös Császári és Királyi Austriai Fő-Hertzegnek Nádor-Ispány Úrnak és a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak, kegyelmes Uramnak, kegyes és jóakaró Uramnak.

Serenissimo Caesareo Regiae Hereditario Principi, Archiduci Austriae Regni Hungariae Palatino, et Excelso Consilio Regio Locumtenentia Hungarico, Domino, Dominis, benignissimo, gratiosissimis.

Hertzeg:

Fő Méltóságú Hertzegnek N. N. Úrnak, 's a' t. kegyelmes Uramnak.

Celsissimo Principi Domino N. N., etc. Domino gratiosissimo.

An

Se. Fürstliche Durchlaucht Herrn N. N., etc.

Hertzeg, Császári Királyi:

Felséges Császári Királyi Austriai Fő-Hertzegnek 's a' t. kegyelmes Uramnak.

Serenissimo Hungariae Bohemiae Caesareo Regiae Haereditario Principi, Archi-Duci Austriae etc. Domino benignissimo.

Sr. Königl. Hoheit

dem Durchlauchtigsten Prinzen N. N. Königl. Prinzen zu Ungarn, Böhmen, Erzherzog zu Oesterreich etc.

Hétszemélyi Táblabíró:

Méltóságos N. N. Úrnak a' Császári és Királyi Apostoli Felség Udvari Tanácsossának és a' Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék Bírájának 's a' t. nagy Kegyességű Uramnak.

Illustrissimo Domino N. N. S. C. R. et A. Majestatis Consiliario Aulico, et Excelsae Tabulae Septemviralis Cojudici etc. Domino gratiosissimo.

An

des Herrn N. N. R. R. Hofrath und Beisitzer der Septemviral Tafel etc. Hochwohlgeboren

Horváthországi Bán:

Nagy Méltóságú N. N. Úrnak, a' Császári és Királyi Apostoli Felség Valóságos Belső Titkos Tanácsossának, Horváth - Tót - Dalmatia Országok Banjának és Fő-Kapitányjának, két Banalis gyalog Sereg Tulajdonosságának és a' Nagy Méltóságú Banalis Tábla Elölülőjének, kegyelmes Uramnak.

Excellentissimo Domino N. N., S. C. et R. Apostolicae Majestatis Consiliario, Regnorum Croatiae, Slavoniae, et Dalmatiae Bano et Supremo Capitaneo, duorum pedestrium Banalium Regiminum Colonello, Excelsae Tabulae Banalis Praesidi, Domino gratiosissimo.

Sr. Excellenz

dem Herrn N. N. Sr. R. R. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rathe, Ban von Croatien Slavonien und Dalmatien, Inhaber zweyer Banal-Regimenter, und Vorsitzender der Banal-Tafel.

Igazgató, Uradalmi:

Tekintetes, Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, G. Vármegye (többT. Nemes Vármegyek) Táblabírájának és a' Méltóságos Gróf K...i N. N. Uradalmaiban az Igazak és Jóságok Igazgatójának, nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Genoroso Domino N. N., I. Comitatus G. (Complurium I. Comitatum) Tabulae Judicariae Assessori, nec non Illustrissimi Domini Comitis N. N. Juriam et Bonorum Directori, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N., Beisitzer der Gerichtstafel des löbl. G... Comitats (mehrerer löbl. Comitats) und des Hochgebornen Grafen N. N. Herrschafts-Direktor, Wohlgeboren.

Itélő Mester:

Tekintetes és Nagyságos N. N. Úrnak, a' Tekintetes Királyi Táblánál Nádor Ispányi Itélő Mesternek 's a' t. nagy Kegyességű Uramnak.

Spectabili ac Magnifico Domino N. N., ad Inelytam Tabulam Regiam Judicariam Prothonotario Palatinali etc. Domino grat.

An

des Herrn N. N., Palatinal-Protonotars der königlichen Tafel, Hochwohlgeboren.

Juratus:

Nemzetes N. N. Úrnak, a' Tekintetes Királyi Tábla hites Jegyzőjének.

Perillustri Domino N. N., ad Inelytam Tabulam Regiam Judicariam Jurato Notario, Domino colendo.

An

des Herrn N. N., beeideten Notars (Juraten) der königlichen Tafel, Wohlgeboren.

K.

Kamara Magyar Udvari:

A' Nagy Méltóságú Magyar Udvari Kamarának.

Excelsae Camerae Regiae Hungarico-Aulicae.
An die hochlöbliche K. K. ungarische Hofkammer.

Kapitány:

Tekintetes és Vitézlő N. N. Úrnak, Cs. K. Kapitánynak az
N. Huszárseregnél.

An
des K. K. löbl. N. Regiments Herrn Rittmeisters (Hauptmanns)
K. K., Wohlgeboren.

Káplány:

Tisztelendő N. N. Úrnak, az N...i Romai Catholica Szent-
egyház Lelki Segédjének.

Reverendo Domino N. N., Ecclesiae Romano Catholicae N...
Cooperatori.

An
des Herrn N. N., Kaplans des Hochwürdigen Pfarrers zu N...
Hochwürden.

Káptalanbéli Kanonok:

Fő Tisztelendő N. N., Úrnak az N...i Káptalan Kanonok-
jának 's a' t. Ó Nagyságának, kegyes jó Uramnak.

Reverendissimo Domino N. N., Venerabilis Capituli N. Ca-
nonico etc. Domino gratioso.

Er. Hochwürden
dem Herrn N. N., Domherrn des N. Capitels ic.

Kasznár:

Nemzetes N. N. Úrnak a' H...i Uradalom érdemes Kasz-
nárjának.

Perillustri ac Generoso Dominio N. N., Domini N. Fru-
mentario.

An den Wohlgebornen
Herrn N. N., Kasner der Herrschaft N.

Kerületi Tábla:

A' Tekintetes Dunán-túli Kerület Királyi Törvényszékének.

Inclytæ Tabulae Judiciariae Regiae Districtus Trans-Danu-
biani.

Kerületi Táblabíró:

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak a' Dunán-túli
Kerület Törvényszéke Táblabírájának, nagy Jóaka-
ró Uramnak.

Spectabili ac Perillustri Domino N. N. Inclytæ Tabulae
Judicariae Regiae Districtus Trans-Dambiani As-
sessori, Domino peculiariter colendissimo.

An

des Herrn N. N. Beisitzer der Bezirk-Tafel jenseits der Donau
Hochwohlgeboren (Wohlgeboren.)

Király:

Ó Császári és Királyi Apostoli Felségének ditsőségesen
uralkodó I-ső Ferentz Austria Császárnak, Ma-
gyar- Cseh- Gallicia- és Lodomeria Országok Ki-
rályjának 's a' t. Austriai Fő Hercegnak, legke-
gyelmesebb Uramnak.

Sacratissimae Caeseo Regiae et Apostolicae Majestati glo-
riose regnanti Francisco I. Austriae Imperatori
Hungariae, Bohemiae, Galliciae et Lodomeriae
Regi etc. Archi-Diaei Austriae, Domino clemen-
tissimo.

An

Er. Kaiserl. Königl. Apostolische Majestät Franz den I. glorreich
regierenden Kaiser von Osterreich, König von Ungarn
Böhmen, Gallicien und Lodomerien ic. Erzherzog von
Osterreich.

Királyi Tábla:

A' Tekintetes Királyi Törvényszéknek.

Inclytæ Tabulae Judiciariae Regiae.

Királyi Tábla Bírája:

Tekintetes és Nagyságos N. N. Úrnak a' Cs. és K. Apostoli Felség Tanácsossának, és a' Tekintetes Királyi Törvényszék Bírójának etc. kegyes jó Uramnak.

Spectabili ac Magnifico Domino N. N., S. C. R. et Apostolicæ Majestatis Consiliario et Inclytæ Tabulæ Judicialiæ Regiæ Assessori, Domino gratioso.

An

des Herrn N. N. Sr. K. K. Apost. Majestät Rathes, und Beisitzers der königlichen Gerichts-Tafel, Hochwohlgeboren.

Királyi Tanácsos:

Tekintetes és Nagyságos N. N. Úrnak a' Cs. Kir. és Apostoli Felség Tanácsossának 's a' t. nagy Kegyeségű Uramnak.

Spectabili ac Magnifico Domino N. N., S. C. R. et Apost. Majestatis Consiliario, Domino gratioso.

An

des Herrn N. N. Sr. K. K. Apost. Majestät Rathes, Hochwohlgeboren etc.

Kisaszszony Gróf:

Méltóságos Gróf N. N. Kisaszszonyinak, Ő Nagyságának,
vagy:

Nagyságos Gróf N. N. Kisaszszonyinak.

An

das hochgeborne gräfliche Fräulein N. N.

Kisaszszony Nemes:

Tekintetes N. N. Kisaszszonyinak.

vagy:

Nemes N. N. Kisaszszonyinak.

An

das Wohlgeborne Fräulein N. N.

L.

Lévélárnok, Dicasterialis.

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács Levéltárja Gondviselőjének 's a' t. nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N., ad Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum Archivario, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N. ung. Statthalterey-Archivarius, Wohlgeboren.

Lovász mester Fő: lásd Zászlósok.

M.

Mesterember:

N. N. Úrnak Polgári Szabómesternek.

Herrn N. N., bürgerlichen Kleidermacher.

Mívész:

N. N. Úrnak, híres Rajzolómesternek.

Dem Wohlgeborenen

Herrn N. N., Zeichenmeister.

N.

Nádor-Ispány:

Magyar és Csehország örökös Császári Királyi Austria Fő-Herczegnek N. N., (Arany Gyapjas 's Szent István Apostoli Király Rendje nagy Keresztes Vitézzének,) Magyarország Nádor-Ispányjának 's Királyi Helytartójának és törvényes Kapitányjának, a' Jászok és Kunok Ispányjának és Bírójának, a' Császári Királyi Lovasság Fő-Vezérének, két Magyar Lovas Sereg Tulajdonosának, Pest Pilis és Solt törvényesen egyesült Vármegyék örökös Fő-Ispányjának, a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács és a' Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék Előfőljének, kegyelmes Uramnak.

Serenissimo Hungariae et Bohemiae Regio Haereditario Principi et Archi-Duci Austriae N. N. (Aurei Velleris et una Insignis Ordinis Sti. Stephani Regis Apostolici magnae Crucis Equiti) Regni Hungariae Palatino et Locumtenenti Regio atque Generali ejusdem Regni Capitaneo, Judici et Comiti Jazygum et Cumanorum, duarum Legionum Militiae Equestris ordinis Hungaricae Colonello, Comitatum Pesth, Pilis et Solth articulariter unitorum perpetuo Supremo Comiti, Excelsi Consilii Regii Locumtenentiatibus Hungarici et Excelsae Tabulae Septemviralis Praesidi, Domino benignissimo.

An

S. K. K. Hoheit den Erzherzog N. N. Erzherzog von Oesterreich, (des goldenen Vlieses und des St. Stephans-Ordens-Großkreuz-Ritter) Palatin und königlichen Statthalter von Ungarn, Richter und Obergesspann der Jazyger und Kumanier, Inhaber zweyer ungarischen Husaren-Regimenter, der gerichtlich vereinten Pesth Pilis und Solther Comitate immerwährender Obergesspann, der königl. ungarischen Statthalterey und der Septemviral-Gerichts-Tafel Vorsitzer ic.

Nemes Aszszonyság:

Tekintetes N. . . i N. N. született N. N. Aszszonynak, jóakaró Aszszonyomnak

vagy:

Nemes N. N. született N. N. 's a' t.

An

die Frau N. N. geborne N. N., Wohlgeboren.

Nemesember:

Nemes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, nagy jó Urannak.

Nobili ac Generoso Domino N. N., Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N., Wohlgeboren.

O.

Oktató Academiai: lásd Academiai.

Oktató, Universitási.

Tekintetes, Tudós N. N. Úrnak, a' Böltsekedés és a' Törvények Doctorának 's a' Királyi Pesti Tudományok Egyetemében a' Hazai Törvény és Tiszti Irásmód nyilvános rendszerint való Oktatójának, nagy jó Urannak.

Spectabili ac Clarissimo Domino N. N., A A. L L. Philosophiae et Juris Universi Doctori, in Regia Scientiarum Universitate Pesthana Juris Patrii et Styli Curialis Professori publico ordinario, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N., Doctors der Weltweisheit und der Rechte, öffentlichen und ordentlichen Lehrers des ungarischen Privatrechts und Geschäftswisses an der königlichen Universität zu Pesth, Wohlgeboren.

Oktató Collegiumi: lásd Collegium.

Ország Fő Birája:

Nagy Méltóságú N. N. Úrnak a' Császári és Királyi Apostoli Felség Valóságos Belső Titkos Tanácsossának, Magyarország Birájának, a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács Tanácsossának és a' Fő Méltóságú Hétszemélyi Törvényszék Birájának, kegyelmes Urannak.

Excellentissimo Domino N. N., Sacrae C. et Reg. Apostolicae Majestatis Intimo Status Consiliario, Curiae Regiae, Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici Consiliario et ad Excelsam Tabulam Septemviralem Conjudici, Domino gratiosissimo.

Sr. Excellenz

dem Herrn N. N., Sr. K. K. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rathe, Landrichter von Ungarn, königl. ung. Statthalterey-Rathe und Vorsitzer der Septemviral-Gerichts-Tafel ic.

Orvos-Doctor: lásd Doctor.

P.

Palotamester Fő: lázd Zászlósok.

Pap, Táborig:

Tisztelendő N. N. Úrnak, az N. Regement Táborig Papjának.
Admodum Reverendo Domino N. N., Regiminis N. Presbytero

An
des Herrn N. N., des K. K. löblichen N. Regiments Feld-Kaplan
Hochwürden.

Plebános:

Tisztelendő N. N. Úrnak N...i Plebánosnak, jóakaró Uramnak.

Admodum Reverendo Domino N. N., Parocho N...ensi, Domino colendissimo.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N. Pfarrer zu N.

Polgár:

N. N. Úrnak szabad Királyi K... Várossa Polgárának 's a' t.

Herrn N. N., Bürger der fön. Freystadt K...

Polgári Törvényszék (a' Vármegyén.)

Tekintetes Nemes N. Vármegye Polgári Törvényszékének.

Inclyti Comitatus N... Sedi Judiciariae Civili.

Polgármester:

Nemzetes Nagyérdemű N. N. Úrnak, Szabad Királyi N. Várossa Polgármesterének, nagy jó Uramnak.

Perillustri ac Generoso Domino N. N., Liberae Regiae Civitatis N. Consuli, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N. Bürgermeisters der königl. Freystadt N., Wohl geboren.

Prépost:

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak, N. Prépostnak 's a' t. Ó Nagynagyságának kegyes jó Uramnak.

Reverendissimo Domino N. N. Praeposito N. etc. Domino gratiosissimo.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N. Probst zu N.

Predicator:

Tiszteletes N. N. Úrnak az N...i Agostai Vallást követő Evangelica Anyaszentegyház Lelki Pásztorának, jóakaró Uramnak.

Admodum Reverendo Domino N. N. Ecclesiae Aug. Conf. Addictorum N...sis Verbi Divini Ministro, Domino colendissimo.

An

des Herrn N. N. Predigers der Evangelischen Gemeinde zu N. Hochwürden.

Prímás: lásd Esztergomi Érsek.

Prior, Provincialis:

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak az N... Rend Provincialissának Ó Nagyságának, nagyra betsülendő Uramnak.

Reverendissimo Domino N. N. Ordinis N. Provinciali, Domino venerando.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N. Provinzial des N. Ordens ic.

Püspök:

Méltóságos és Fő Tisztelendő N. N. Úrnak az N...i Egyházi Megye Püspökjének 's a' t. nagy Kegységű Uramnak.

Illustrissimo ac Reverendissimo Domino N. N. Episcopo N...si, Domino gratiosissimo.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N. Bischof zu N. ic.

S.

Secretarius Dicasterialis:

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács Titoknokjának, nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N., ad Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum Secretario, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N. königl. ung. Statthalterey-Secretärs, Wohlgeboren.

Secretarius p. o. Püspöknél:

Tisztelendő N. N. Úrsak az N...i Püspök Ó Nagysága (Nagy Méltósága) Titoknokjának, nagyra betsüendő Uramnak.

Admodum Reverendo Domino N. N., Illustrissimi (Excellentissimi) Domini Episcopi N. Secretario, Domino nimis observando.

An

des Herrn N. N. Secretärs des Herrn (tit.) Bischofs zu N. Hochwürden.

Senator:

Nemzetes Nagyérdemű N. N. Úrnak, Szabad Királyi N. Várossa Tanácsnokjának, (Senatorának) nagy jó Uramnak

Perillustri ac Generoso Domino N. N., Liberae Regiae Civitatis N. Senatori, Domino singulariter colendo

An

des Herrn N. N. Rathsherrn der königl. Freystadt N. Wohlgeboren.

Szerzemes Pap:

Tisztelendő N. N. Úrnak, N. Szezetbeli Lelki Atyának.

Venerando Domino N. N., Ordinis N. Presbytero.

An

des Herrn N. N. des N. Ordens-Paters Hochwürden.

Stabilis Tiszt:

Nagyságos N. N. Úrnak a' Cs. K. N. Lovas Sereg Fő Strámsamésterének 's a' t.

Magnifico Domino N. N., Sacrae Caes. Reg. Apostolicae Majestatis Regim. Equestris N. Supremo Vigiliaram Magistro etc.

An

des Herrn N. N. des löbl. R. R. N. Husaren-Regiments Obrist-Wachmeister Hochwohlgeboren.

Strázsamester.

Vitéz N. N. Úrnak a' Cs. K. N. Lovas Sereg 2-dik Osztályja 1-ső Kapitányságában lévő Strázsamesternek.

Herrn N. N. in des löblichen N. Husaren-Regiments 2. Division, 1. Escadren Wachmeister.

Superintendens.

Fő Tisztelendő N. N. Úrnak az N...i Kerületbeli Helvetiai vallást Követő Szentegyházak Superintendensének 's a' t. nagy jóakaró Uramnak.

Reverendissimo Domino N. N. Ecclesiarum Helveticae Confessioni addictarum Districtus N. Superintendenti etc. Domino peculiariter velerendissimo.

Er. Hochwürden

dem Herrn N. N. Superintendenten der sämtlichen evangelisch-reformirten Kirchen im Kreise N. ic.

Számvevő Dicasterialis.

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács Számvevőjének, nagy jó Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N. ad Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum Exactori, Domino singulariter colendo.

An

des Herrn N. N. königl. ung. Statthalterey-Exactors Wohlgeboren.

F.

Táblabíró: lásd Vármegyetisztek.

Tanátsos Királyi: lásd Királyi.

Tárnokmester: lásd Zászlósok.

Tanátsos Udvari:

Méltóságos N. N. Úrnak a' Császári és Királyi Apostoli Felség Udvari Tanátsosának 's a' t. Ó Nagyságának nagy kegyességű Uramnak.

Illustrissimo Domino N.N., S. C. R. et Apostolicae Majestatis Consiliario etc. Domino gratiosissimo.

In

des Herrn N. N. Hofrathes Hochwohlgebohren.

Titkos Belső Tanátsos: lásd Belső.

Titoknok: lásd Secretárius.

Tisztartó.

Nemzetes N. N. Úrnak, az N...i Uradalom érdemes Tisztartójának, nagy jó Uramnak.

Perillustri ac Generoso Domino N. N., I. Domini N. Provisori, Domino singulariter colendo.

In den Wohlgebornen

Herrn N. N. Hofrichter der Herrschaft N.

Törvényszék (a' Vármegyén).

Tekintetes Nemes N. Vármegye Törvényszékének.

Incltyi Comitatus N. Sedi Judiciariae.

U.

Udvari Kamara: lásd Kamara.

Udvari Tanátsos: lásd Tanátsos Udvari.

Udvarnok, Fő: lásd Zászlósok.

Universitásbeli Oktató: lásd Oktató.

Uradalmi Igazgató: lásd Uradalmi.

Uradalmi Fiscalis: lásd Fiscalis.

Ü.

Ügyész:

Nemzetes N. N. Úrnak mind a' két Törvényszék felesküdt Ügyészének, jóakaró Uramnak.

Perillustri ac Generoso Domino N. N. Jurato Causarum Fori utriusque Advocato, Domino colendissimo.

In

des Herrn N. N. Landesadvocaten Wohlgebohren.

V.

Városi Tanáts:

Nemes Szabad Királyi N. Városa Tanátsának.

Amplissimo Magistratui Liberae Regiae Civitatis N.

In den löblichen Magistrat der fön. Freystadt N.

Vármegye:

Nagy Méltóságú, Méltóságos, Fő Tisztelendő, Tisztelendő, Tekintetes, Nemes, Nemzetes és Vitézlő N. Vármegye Közönségének v. Rendeinek, nagy Kegyeségű 's jóakaró Uramnak.

Excellentissimis, Illustrissimis, Reverendissimis, Admodum Reverendis, Spectabilibus ac Magnificis, Perillustribus item ac Generosis Dominis Statibus et Ordinibus I. Comitatus N. Dominis gratiosissimis, colendissimis.

Vármegyetisztek:

Az Al-Ispányoknak:

Tekintetes, Nemes, Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, T. Nemes N. Vármegye Első (Második) Al-Ispányjának, nagy jóakaró Uramnak.

Spectabili, Perillustri ac Generoso Domino N.N., Incltyi Comitatus N. Ordinario (Substituto) Vice-Comiti, Domino peculiariter colendissimo.

In
des Herrn N. N. ersten (zweyten) Vicegespanns des löbl. N. Co-
mitats Wohlgeboren.

A' Főtiszteknek és Táblabíráknak:

Tekintetes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, T. Nemes N. Vármegye N...i Járás Fő Szolgabírájának (N. Várm. Táblabírájának) jóakaró Uramnak.

Spectabili ac Generoso Domino N. N., Incl. Comitat. N. Processus N...sis Ord. Judici Nobilium (Judlium) vel Incl. Comitat. N. Tabulae Judiciariae (e primariis) Assessori, Domino singulariter colandissimo.

In
des-Herrn N. N. des löblichen N. Comitats Oberstuhlrichters im N. Bezirk (Beisitzers der Gerichts-Tafel des löblichen N. Comitats) Wohlgeboren.

Az Altiszteknek:

Nemes Nemzetes és Vitézlő N. N. Úrnak, T. Nemes N. Vármegye N. Járás Esküdtjének (Al-Jegyzőnek) jóakaró Uramnak.

Perillustri ac Generoso Domino N. N., Incl. Comitat. N. Processus N. Jurassori (Vice-Notario) Domino singulariter colendo.

In
des Herrn N. N., des löblichen N. Comitats Unterstuhlrichters im N. Bezirk (des l. N. Com. Vice-Notärs) Wohlgeboren.

Z.

Zászlósok:

Nagy Méltóságú N. N. Úrnak, a' Cs. és Kir. Apostoli Felség Belső Titkos Tanácsossának, Királyi Fő Pohárnokmesternek (Fő Lovászmesternek 's a' t.) kegyelmes Uramnak.

Excellentissimo Domino N. N., S. C. et Regiae Apostolicae Majestatis Intimo Status Consiliario, et Pincer-

narum Regalium (Agazonum etc.) Magistro, Domino gratiosissimo.

Sr. Excellenz
dem Herrn N. N., Sr. K. K. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rathe, und königlichen Obermundschen (Oberstallmeister etc.)

Egynehány frantzia Levél-felülírás.

Némellyek a' frantzia Levél-felülírásokat Egyszerűség miatt igen gyakran használják. A' kisebb Hivatalokat Viselőknék írt Levelek-felülírásából néha a' Személy Charactere is ki szokott hagyatni, p. o.

à Monsieur
Monsieur N. N. à N.

A' sok: mon très-chère père, kedves Atyámnak; ma très-chère mère, kedves Anyámnak; mon très-cher ami, kedves Barátomnak; ma très-chère amie, kedves Barátnémnek, 's a' t. elmaradhat.

Példák.

1. Egy Érseknek:
à Son Altesse Révérendissime
Monseigneur l' Archevêque de N.

2. Egy Kanonoknak:
à Monsieur
Monsieur N. N. Chanoine du Chapitre de N.

3. Egy Plebénosnak:
à Monsieur
Monsieur N. N. Curé de N.

4. Egy Táborig Pápnak:
à Monsieur
Monsieur N. N. Aumonier du Régiment N. de Sa Maj. l' Emp. et Roi etc.

5. Egy Predicatoroknak:
à Monsieur
Monsieur N. N., Pasteur de N.
6. Belső Titkos Tanácsosnak:
à Son Excellence
Monsieur (le Baron) N. N., Conseiller privé de Sa Maj. l'Emp. et Roi etc.
7. Udvari Tanácsosnak:
à Monsieur
Monsieur N. N., Conseiller Aulique de Sa Maj. Imp. Roy. Apost. etc.
8. Királyi Tanácsosnak:
à Monsieur
Monsieur N. N. Conseiller de Sa Maj. Imp. Roy. Apost. etc.
9. Egy Grófnak:
à Monsieur
Monsieur le Comte N. N. etc.
10. Egy Grófnénak:
à Madame
Madame la Comtesse N. N., née Comtesse (Baronne) de N.
11. Egy Özvegy Grófnénak:
à Madame
Madame la Comtesse Douairière N. N. née de N.
12. Egy Bárónak:
à Monsieur
Monsieur le Baron N. N. etc.
23. Egy Bárónénak:
à Madame
Madame la Baronne N. N. née Baronne (Comtesse) de N.
14. Egy Vármegyebeli Táblabírónak:
à Monsieur
Monsieur le Noble de N. Assesseur du Comté de N.

15. Egy Nemesnek:
à Monsieur
Monsieur N. le Noble de N. etc.
16. Egy Aszszonyságnak:
à Madame
Madame N. la Noble de N. etc.
à Madame
Madame N. N. née de N.
17. Egy Kisaszszonynak, Leányszszonynak:
à Mademoiselle
Mademoiselle N. N.
18. Egy Kapitány, Hadnagy, Zászló-tartónak:
à Monsieur
Monsieur N. N., Capitaine (Premier-Lieutenant) Lieutenant, Enseigne, au Régiment N. au Service de Sa Maj. Imp. Roy. Apost.
19. Egy Ügyésznek:
à Monsieur
Monsieur N. N. Avocat.
20. Egy Kereskedőnek:
à Monsieur
Monsieur N. N., Marchand très-renommé.
21. Egy Mivésznek:
à Monsieur
Monsieur N. N., célèbre Compositeur de la Musique.
-

II.

Keresztnevek magyar német és francia nyelven.

A.

Achilles, Ákos, Áki	Achilles	Achille
Agoston	August, Augustin	Auguste, Augustin
Agosta	Auguste Augustine	Auguste, Augustine
Ágota	Agathe	Agathée
Albert	Albrecht, Albert	Albert
Alajos, Aloizius	Aloysius	Aloyse
Amadeus	Gottlieb, Amadeus	Amadée, Amédée
Amália, Mali	Amalie, Malchen	Amélie
Ambrus	Ambrosius	Ambroise
András, Endre	Andreas, Andres	André
Angelika	Angelika	Angélique
Anna, Nina, Náni	Anna, Nina, Nettchen	Anne, Ninon, Nannette

Antal, Toni	Anton, Toni	Antoine
Antonia	Antonia	Antoinette, Toinette
Arnold	Arnold	Arnaud
Arnolf	Arnulph	Arnoul, Arnould, Arnon

Aurél	Aurelius	Aurèle

B.

Balás	Blasius	Blaise
Bálint	Baletin	Valentin
Beatrix	Beatrix	Beatrice
Benedek	Benedict	Benoît
Bernát	Bernhart	Bernard
Bertalan	Bartholomäus	Barthélémi
Bertók	Bertram	Bertrand
Boldizsár	Balthasar	Balthasar
Borbála	Barbara	Barbe
Brigitta	Brigitte	Brigide, Brigitte

D.

Demjén	Damian	Damien
Dienes	Dionysius	Dénis
Domonkos	Dominicus	Dominique
Dorottya	Dorothea	Dorothee

E.

Eberhárd	Eberhard Ebert	Everard
Edmund	Edmund	Edme, Edmond, Eme, Emon
Eduard	Eduard	Edouard
Egyed	Aggydius	Gille, Gilles
Elek	Alerius	Alexis
Eliás	Elias	Elie
Emilia	Emilie	Emile
Erneszt	Ernst	Erneste
Ernye	Irenäus	Irenée
Erzsébet, Erzsi,	Elisabeth, Eise, Eifette	Elisabeth, Alison

F.

Ferentz, Frank	Franz	François
Francisca, Fani	Franziska	Françoise, Fanehou, Franchon.
Fridrik	Friedrich, Friß	Frédéric
Friderika	Friederike,	Frédérique
Fülep	Philipp	Philippe

G.

Gál	Gallus	Gal
Gáspár, Gazsi	Kaspar	Gaspard
Geller	Gerhard	Gérard.
Genovéfa	Genovefa	Génévieve
Gergely	Gregor	Grégoire
Gustáv	Gustav	Gustave
György	Georg	George
Gyula	Julius	Jules

H.

Henrik	Heinrich	Henri
Henrika	Henriette	Henriette
Hermán	Herman	Germain, Armand
Hilarius	Hilarius	Hilair
Hugo	Hugo	Hugues

I.

Ignácz	Ignatius	Ignace
Illés, Illyés	Elias	Elie
Ilona	Helene	Helena

Imre
István
Izabella

Emerich
Stephan
Isabella

Emerique
Etienne, Tiennot
Isabeau, Isabella

J.

Jakab
Jakobina
János
Jantsi
Jeremiás
Jeromos
Jób
Jodók
Johanna
Juliana, Juli
Julius, Gyula
Justinian

Jakob
Jakobine
Johann, Hans
Hänschen
Jeremiás
Hieronymus
Job
Jodofus, Jost
Johanna, Hanne
Juliane, Julchen
Julius
Justinian

Jaques
Jaqueline, Jaquette
Jean
Jeannot
Jérémie
Jérôme
Job
Josse, Jodolet
Jeanne, Jeanette
Julienne, Julion
Jules
Justinien

K.

Karolina, Lina
Károly
Katalin, Kati

Karoline, Lotte,
Karl
Katharina, Käthe

Charlotte, Linon
Charles
Catherine, Caton,
Cataut
Chrétien
Claire
Conrade
Christienne
Christophle
Conegonde

Keresztely
Klára
Konrád
Krisztina
Kristóf
Kunegunda

Christian
Klare Klärchen
Konrad, Kurt,
Christiane
Christoph
Kunigunde

L.

Lajos
Laura
Lénárd
Leo
Lotti
Ludovica, Luiza
Lukács
Lórintz

Ludwig
Laura
Leonhardt
Leo
Lotte
Ludovifa
Lukas
Lorenz

Louis
Laure
Léonard
Léon
Charlotte
Louise
Luc
Laurent

M.

Magdolna
Margaréta, Margit

Magdalene, Pene
Margarethe

Madaleine, Magde-
leine
Marguerite

Mária, Mari
Márk
Márton
Martzell
Máté
Mátyás
Maximilian
Mihály
Miklós
Móritz
Móses

Marie, Mariane,
Mariechen
Marfus
Martin
Marzell
Matthäus
Matthias
Marimilian, Mar
Michael
Niklas
Moritz
Moyse

Marie, Marion, Ma-
non
Marc
Martin
Moreau
Matthieu
Matthias
Maximilien
Michel
Nicole, Nicolas
Maurice
Moise

N.

Nikodém
Noé

Nikodemus
Noah

Nicodème
Noë

O.

Orbán
Orsolya
Otilia
Otó

Urban
Ursula
Otilie
Ditto

Urbain
Ursule
Otilie
Othon

P.

Pál
Paulina
Péter
Piroska, Pirka

Paul
Pauline
Peter
Priska

Paul
Pauline, Paule
Pierre
Prisque

R.

Rahel
Reinhard
Reinhold
Remigius
Robert
Rodrik
Rókus
Román
Róza
Rózi
Rudolf

Rahel
Reinhard
Reinhold
Remigius
Rupprecht
Roderich
Rochus
Romanus
Rose
Rösschen
Rudolph

Rachel
Regnard
Regnauld, Renaud
Remi
Robert
Rodrique, Roderic
Roch
Romaine
Rose
Rosette
Rudolphe, Raoul

S.

Sándor
Sara
Sebestyén

Alexander
Sara
Sebastian

Alexandre
Sara
Sébastien

'Sigmund
'Sófia
'Suzsána, Zuzsi
Szaniszló

Sigmund
Sophie
Susanne, Suschen
Stanislaus

Sigismond
Sophie
Susanne, Zuzon.
Stanislas

T.

Tekla
Teobald
Terézia
Tivadar
Tóbiás

Thekla
Theobald
Therese
Theodor
Tobias

Thècle
Thibaud
Thérèse
Théodore
Tobie

U.

Ulrik
Ulrika

Ulrich
Ulrike

Ulric, Udalric
Udrique, Udalrique

V.

Veronika
Victoria
Vida
Vilibald
Vilma
Vilmos
Vintze

Beronika
Biktoria
Beit
Wilibald
Wilhelmine
Wilhelm
Winzenz

Veronique
Victoire
Voit, Guy
Guillibaud
Guilliamette
Guillaume
Vincent

X.

Xavér

Xaver

Xavier

Z.

Zachariás
Zákheus

Zacharias
Zachäus

Zacharie
Zachée

III.

A' Magyar-és Erdélyerszági Városok, Mezővárosok
és nevezetesebb Faluk nevei magyar és német
nyelven.

A.

Abda, Brückel
Abdalótz, Elitz
Abrahámfalva, Abrahamsdorf
Abrudbánya, Abrudnya, Groß-
schlatten
Ágostonfalva, Augustin
Alhó, Alhau
Almás, Apfelsbach
Alsó-Bajom, Bundsdorf
Alsó-Sebes, Schwesich
Apátfalva, Apesdorf
Apátza, Geist
Aranyosgyéres, Ferischmarkt
Aranyos Maróth, Guldenmaroth
Arnoldfalva, Emmaus, Habchen
Aszszony Bánya, Frauendorf

B.

Badafalva, Wepfbaum
Bajnótz, Weinig
Baka, Prandorf
Baka Bánya, Pufanz
Balázsfalva, Blachendorf
Balf, Wolfs
Bánfalva, Apetlan
Bánya, Burgerdorf
Baránykút, Bekolten
Barátmajor, Münichmarhof
Barom, Warischdorf
Bars, Versenburg
Bartfa, Bartfeld
Bath, Frauenmarkt
Batizfalva, Botsdorf
Batsfalva, Bacsdorf

Bazing, Pöfing

Békefa, Krottendorf

Béla-Bánya, Dillu

Belled, Pildéin

Bene, Wehrburg

Berethalom, Birtheim

Besenyő, Seyndendorf

Besztertze, Bistritz

Besztertze-Bánya, Neusohls

Bezenye, Pellersdorf

Beznákfalva, Besnafdorf

Bogáts, Bögensdorf

Boja, Bell

Boldogaszszony, Frauenkirchen

Bolfó, Wolfau

Bongárd, Baumgarten

Borbála, Walpersdorf

Borband, Weindorf

Borberek, Weinberg

Borostyánkő, Ballenstein, Bern-
stein

Bosok, Posend

Boz, Soling

Böd, Böding

Börzsöny, Reichbilsen

Börts, Rudenthurm

Brassó, Kronstadt

Brassó vidéke, Burzentand

Breznó-Bánya, Bries

Buda, Ofen

Busótz, Bauschendorf

Bütsú, Butsching

Büzd, Buß

Bük, Bichs

Büks, Pifing

C.

Csajta, Schattendorf
Csákány, Zäckersdorf
Csáktornya, Tschakathurm
Csala, Zeiling
Császárfalva, Kaisersdorf
Csatár, Schildnitz
Cséke, Schewitz
Csekész, Kaufitz
Cselesztő, Klebern
Cselle, Waltersdorf
Csemes, Schanschendorf
Csépanyfalva, Steffensdorf
Csepreg, Schopring
Cseszte, Schottmansdorf
Csitsóholdvilág, Appesdorf
Csó, Tschobing
Csorba, Tschieben
Csörötnek, Schritling
Csün, Sandorf
Czak, Zackenbach
Czenk, Zickendorf
Czinfalva, Siegesberg

D.

Danisótz, Dienstdorf
Dános, Dunersdorf
Dernó, Dernau
Deretske, Dressemarkt
Detrekó, Blasenstein
Detrekó-Csötörtök, Zankendorf
Déva, Schloßberg, Dimrich
Dévén, Theben
Diénesdi, Schiltern
Dipse, Durrbach
Diós, Ruzsdorf
Dobrafalva, Lobersdorf
Dobsina, Dobschau
Domil, Waldorf
Domisfalva, Domansdorf
Dornath, Groß-Mucken
Dübör, Leyber

Dravetz, Auß
Drumoly, Drumling

E.

Ehedetz, Spitz
Ebegörtz, Börgeß
Ebesfalva, Elisabethstadt
Edelény, Edelin
Eger, Erlau
Egerbegy, Erlenmarkt
Ekemező, Probsdorf
Erd, Hanselbek
Ertsény, Hendorf
Eszék, Eßeg
Esztergom, Gran
Etzel, Heßeldorf

F.

Farkasfalva, Neumarkt
Fejéregyháza, Dundeßkirchen
Fejértplom, Weißkirchen
Fejértó, Weißsee
Feketekút, Schönbrunn
Fél, Hallendorf
Felső-Bajom, Baassen
Féltorony, Halbthurn
Fenyőfalva, Girelsau
Földvár, Marienburg
Förév, Oberufer
Fraknó, Forchtenstein
Franknoälja, Forchtenau
Frankó, Frankenau
Füles, Nikitsch
Füzes, Fidisch

G.

Gajar, Gayring
Galgótz, Freystadt
Gálos, Gols
Galótz, Johannisdorf
Garad, Stein
Gebelkfalva, Brückendorf
Gelenfalva, Zalanau

Glimboka, Hännerbach
Gotznod, Gottesgnad
Gödör, Gatzendorf, Zeßendorf
Gurab, Weißgrab
Gyakos, Jakobsdorf
Gyalu, Zalmarkt
Gyerthán, Birtholm
Győr, Raab
Gyula-Fejérvár, Karlsburg

H.

Harikótz, Ballsdorf
Háromszék, Dreystühler-Stuhl
Häszeg, Hóßing
Havardos, Hamitz
Hégen, Heundorf
Hegyeshalom, Straßomerein
Hegykő, Heiligstein
Heréd, Hierig
Héthárs, Siebenlinden
Hézér, Hieserwitz
Hidegkút, Kaltbrunn
Hidegvíz, Kaltwasser
Holdvilág, Hallwagen
Hollókő, Rabenstein
Hortobágyfalva, Harnsdorf
Horváth-Sidány, Siegersdorf

I.

Igló, Neudorf
Illésfalva, Siegersdorf
Illyen, Eilenmarkt

J.

Janafalva, Jämmerdorf
Jászó, Joff
Jekelfalva, Jekelsdorf
Jobbágyi, Zeßling
Jokó, Gutenstein
Jolsva, Eitisch, Zusschau

K.

Kahold, Kabersdorf
Kakassfalva, Hannabach

Kálnok, Kaling
Kalotsa, Kalotscha
Káposztafalva, Kappsdorf
Kapi, Kanisdorf
Kaprontza, Deutschlita
Karasztos, Pactselten
Karatsfa, Hagensdorf
Karpona, Karpfen
Kassa, Kaschau
Kedhely, Mannersdorf
Kelenye, Kleinen
Keresztes, Grasdorf
Kersd, Kreisch
Kertes, Gaaß
Kethely, Neumarkt
Kis-Disznód, Michelsberg
Kisfalva, Kleindörfel
Kis-Iblya, Gießhübel
Kis-Márton, Eisenstadt
Kis-Szeben, Zeben
Kis-Sz. Mihály, Klein-Petersdorf

Kis-Torony, Steppendorf
Kis-Ujfalu, Bappendorf
Kis-Zalatha, Kleinschlatten
Klimpa, Kligenbach
Kollos, Kliech
Kollosvár, Klossing
Kolosvár, Klausenburg
Koltsva, Koltz
Komárom, Komorn
Korpona, Karpfen
Köptsény, Kitzsee
Körmözt-Bánya, Krennits
Körös-Bánya, Altenburg
Körtvélyes, Birndorf; Elentensdorf; Pama
Kőszeg, Güns
Kövesd, Gießing; Käbisch
Küküllővár, Kokeburg
Küllő, Kirn

L.

Lajosfalva, Pögneusiedel

Lamats, Mamenau
Lanzsér, Landssee
Lébény, Leiben
Ledény, Lasan
Lekentze, Lechnitz
Lesses, Schönberg
Leszna, Waldorf
Levél, Kaltenstein
Libeth-Bánya, Libethen
Libitz, Leibitz
Lipótz, Steinhart
Lots, Lutschmannsdorf
Lóg, Frauenheit
Lotsa, Losing
Lovaszád, Luising
Lödös, Kufeldorf
Lótse, Leutschau
Lublyó, Lublau
Ludvég, Ludesdorf
Lutsony, Lußen

M.

Magyar, Magendorf
Magyarkfalva, Ungraden
Maholány, Masulniz
Malomhaza, Münichhof
Margitfalva, Margehen
Markos, Mackersdorf
Markusfalva, Marksódf
Maros Vásárhely, Neumarkt
Mártonfalva, Martinsdorf
Matéfalva, Matheódf
Mathejótz, Matzdorf
Mátyásfalva, Matzau
Megyes, Moldwisch, Mediasch
Menkusfalva, Mensdorf
Merém, Mirlingsdorf
Mikeszák, Fegendorf
Miklósi, Nifeldorf
Miklóstelke, Klásdorf
Modor, Modern
Moha, Mückendorf
Monora, Donnermarkt
Monyerókerék, Eberau

Morgenda, Mergeln
Mosony, Wieselburg
Murány - Hoszszürét, Langen-
wiesen
Mura-Szombat, Olénitz
Muzsai, Manscheln

N.

Nádkút, Rohrbrunn
Nagy-Bánya, Neustadt
Nagy-Disznós, Heltau
Nagy-Enyed, Straßburg
Nagyfalu, Mageródf
Nagy-Lévard, Großschützen
Nagy-Márton, Matteredf
Nagy-Mihály, Groß-Petersódf
Nagy-Szeben, Hermanstadt
Nagy-Szombat, Tyrnau
Nagy-Szólós, Groß-Mlitsch
Nagy-Várad, Großwardein
Nedetz, Neßdorf
Német-Prona, Deutschenborn
Német-Sároslak, Moschendorf
Nersidér, Neusiedel
Nyék, Neckenmarkt
Nyitra, Neutra

O.

Ó Buda, Altöfen
Ófalu, Aldorf
Oláh Ivánfalva, Ebesódf
Olaszfalu, Wallendorf
Ompital, Ottenthal
Óvár, Burg, Altenburg
Ór, Wart
Ótevény, Hochstraß

P.

Padsfalva, Podersódf
Palotsa, Plautsch
Pelsótz, Pleisnitz
Peresznye, Präßing
Pergelin, Pilgersódf

Pergh, Siegelberg
Perótsény, Pilsen
Péts, Fünfkirchen
Pila, Politzsch
Pojnik, Hochofen
Pinkótz, Gindenbach
Polanitz, Pähler
Poprad, Deutschendorf
Pozsony, Preßburg
Prásmár, Tartlau
Privigye, Privitz
Pöstény, Pischyan
Pasztasomorja, Wüßsomereín
Püspöki, Bischof

R.

Rábaköz, Raabau
Rados, Rädlen
Rajka, Rackendorf
Rakos, Kroisbach
Ramótz, Rabnitz
Remete, Einsiedel
Rendeg, Ribing
Rése, Ratschdorf
Rimaszombat, Großsteffelsódf
Riomfalva, Reichesódf
Rohontz, Rechnitz
Rokus, Reiding
Róth, Rottersódf
Roznyó-Bánya, Rosenau
Rödön, Riedlingsódf
Rötze, Rauschenbach
Ruduly, Remthal
Rusz, Reußen
Ruszkánótz, Rißdorf

S.

Sajó, Salz
Sal, Schabing
Sámfalva, Hammersódf
Sasvár, Schaschin
Segesd, Schaas
Segesvár, Schäßburg
Selmets-Bánya, Schemnitz

Sempte, Schintan
Sepsi, Moldau
Siglós, Scheglit
Solma, Sendorf
Solna, Silein
Somló, Schomlau
Somorja, Somereín
Soprony, Dedenburg
Stedra, Stetten
Strázsa, Stauern
Stubnya, Stuben
Sunnyogdi, Mückendorf
Szabadka Maria Theresianopol
Szakoltza, Skalit
Szakonyfalva, Eckersódf
Szalók, Schlagendorf
Szamand, Rannersódf
Szarazvam, Mühlendorf
Szász-Almás, Almen
Szász-Buda, Bodendorf
Szász-Keresztúr, Kreuz
Szász-Sebes, Mühlbach
Szász-Város, Kros
Százvásár, Hundertmarkt
Szeged, Segedin
Székes-Fejérvár, Stuhlweisens-
burg
Szent-Agota, Agnetsen
Szent-Bendekfalva, Bendesódf
Szent-Elek, Etegerbach
Szent-Endre, Sanct-André
Szent-Grót, Gretschof
Szent-György, Sanct Georgen
Szent Lórintz, Albendorf
Szentz, Wartberg
Szepes-Váralja, Kirchof
Szepnyér, Zippendorf
Szetsel, Salzwasser
Szétsény, Sitschen
Szokony, Zackendorf
Szolnok, Zaning
Szombattfalva, Georgenberg
Szomolnok, Schmölitz
Szólós, Weinern
Szúnyogszegi, Schnackendorf

T.

Táp Szent-Miklós, Neudörf
 Tartsa, Tagmannsdorf
 Tata, Tetis
 Tejed, Milchdorf
 Thorda, Thorenburg
 Tiszoltz, Theißholz
 Tolna, Tolnau
 Torna, Tornau
 Tortz, Dachsendorf
 Tóth-Próna, Windisch-Proben
 Tsallóköz, die Insel Schütt
 Tsötörtök, Loipersdorf
 Tsötörtökfalva, Donnerstmarft

U.

Udvard, Großmutschen
 Udvarhely, Dderheg
 Új-Bánya, Königsberg
 Újfalu, Neudorf
 Újhely, Neuberg
 Újtó, Old.
 Újszalók, Neustift
 Újvár, Érsek, Neuhäusel; —
 Németh, Gießingen
 Újvidék, Neufatz
 Uzsor, Austerl
 Üröm, Weindorf

V.

Vajda Hunyad, Eisenmarft
 Várad, Wardein
 Vasvár, Eisenburg
 Vátz, Waizen
 Vép, Wetzendorf
 Veperd, Wepersdorf
 Veresmarft, Rothberg
 Vernád, Berensdorf
 Vilák, Walfenberg
 Vitorna, Birngrund
 Vichnye, Eisenbach
 Visegrad, Plintenburg
 Viskótz, Ringendorf
 Vizakna, Salzburg
 Vurpod, Burgberg

Z.

Zagár, Roth
 Zagrab, Agram
 Zalakna, Goldmarft
 Zilah, Zillenmarft
 Znio-Váralja, Kloster Rühshorn
 Zólyom, Altsohl
 Zombor, Semmerburg
 Zsira, Lönning.

IV.

Nemely kereskedésbeli, törvénybeli 's más idegen
 Szók Magyarázata.

A.

Ab intestato, végső rendelés nélkül, testamentom nélkül.
 Absens, jelen nem lévő.
 Absolutio nales, feloldozó vagy felszabadító levél.
 Academia, főiskola.
 Accentus, a' hang változtatása a' szótag ejtésében; in
 vino, zamat.
 Accessista, a' kinek legközelebb való reményje van
 valamely hivatalra.
 Acclusum, hozzákaptolt, hozzá mellékelt, mellékel-
 mény.
 Acceptare, elfogadni; a' váltólevelekben a' határozott
 napra megígérni a' fizetést.
 Accisa, élelményektől fizetett vám.
 Accorda, alku, alkukötés, szerződés, egyezés.
 Accurata, pontosság.
 A conto, számára valakinek.
 Acosti, a' Kereskedőknél azon hely megjelelése, a' hová
 írnak.
 Acquisitio, bona acquisita, szerzett jószág.
 Acquisitor, szerző, jószágszerző.
 Acta, írományok.
 Actia, azon tőkepénzben való rész, mellyet valamely
 társaság tett-össze.
 Actio, kéret, kereset, vádlevél (a' perben).
 Activisare, hatalmat adni, meghatalmazni.
 Activitas, hatalom, tehetség.
 Actor, a' ki a' perben követést tesz, felperes, perkezdő.
 Acustica, Hangtudomány.
 Adagio, lassan, halkal.
 Adjurare, feleskedtetni, megeskedetni, meghiteltetni.
 Adjutans, segédtiszt.
 Admonitio, megintés.
 Adeptio, örökbefogadás.
 Adresse, levél-felülírás.
 Adritura, egyenesen, a' nélkül hogy harmadik helyre
 menne.

Advocatus, Ügyvéd, Üdvéd, Ügyész.
 Aequinoctium, a' nap és éj egyenlősége.
 Aerarium, pénztár, kintstár.
 Aëronauta, a' levegőben hajókázó, légi hajós.
 Aëronautica, a' levegőben való hajókázás tudományja.
 Aërostat, levegői hajó, léghajó.
 Aesthetica, a' ízlésnek tudományja, Izléstudomány,
 Díszérzéstudomány.
 Affectare, tettetni, negédeskedni.
 Affectus, indulat, szenvedelem.
 Agio, ráadás a' pénzre vagy pénzürtékre p. o. a' váltó-
 levélre.
 Agnatus, atyai rokon, atyarakon.
 Alchymia, aranytináló mesterség.
 Alcoran, török biblia.
 Algebra, a' betűkkel való számvetésre vezető tudomány,
 Betűszám tudomány.
 Almanach, kalendarium, naptár.
 Alpari, hasonlót hasonlóért p.o. pénzt pénzért.
 Allatura, a' mit a' feleség hoz magával férjéhez, nőho-
 hozomány.
 Allegata et probata, előhozott tanúságok vagy bizo-
 nyítások.
 Allegoria, midőn mondásunk alatt más értelem rejtezik,
 jelbeszéd, himbeszéd.
 Alliancia, szövetség.
 Ambassadeur, Követ.
 Amnistia, közbotsárat v. megengedés.
 Amphitheatrum, nagy hosszszögömbölyeg nézőhely;
 tsarnok.
 Analogia, a' hasonlatosságnak regulái, hasonlatosság.
 Anarchia, midőn valamely országban uralkodó nincs,
 fejedelmetlenség.
 Anatomia, bontolás tudományja, Bontztudomány.
 Anonymus, nevetlen.
 Angaria, negyed.
 Antagonista, a' ki mindent ellenünkre tesz, ellentévé,
 ellenkező.
 Antecessor, előttünk volt p. o. valamely hivatalban;
 Eldőd.
 Antenati, Eleink, Öseink.
 Anthropologia, az ember esmeretére vezető tudomány,
 Embertudomány.
 Antichambre, előszoba.
 Anticipare, előre felvenni.

Antipathia, természeti gyűlölség, ellenézés.
 Aphorisma, rövid tanúságos mondás.
 Apostrophus, kihagyó jel.
 Appellare, feljebb törvényszékre vinni a' pert a' meg-
 vizsgálás végett, feljebb vinni.
 Appetitus, kívánság; ételre való vágyás, ételvágyás,
 ételvágy.
 Apropos, épen jókor.
 Arbitr, a' felek által valamely dolog elítélésére, vá-
 lasztott bíró.
 Architectus, Építómester.
 Archivum, a' hol az oklevelek 's más írományok tar-
 tatnak, levelestár, levéltár.
 Arenda, bérbé kiadás, haszonbérles; a' haszonért való
 fizetés.
 Arestatio, letartóztatás.
 Arestum, fogház, börtön.
 Argumentum, bizonyító ok.
 Arrha, előpénz, felpénz.
 Arithmetica, számvetés tudományja, Számtudomány.
 Articularis, a' mi törvényjeink tikkelyjeiben talál-
 tatik; törvényes tikkelybe foglalt.
 Artilleria, agyúzó sereg, pattyantúsereg.
 Artillerista, puttyantús.
 Armale, címeres levél.
 Armalista, leveles Nemes, jószágtalan Nemes
 Arrier garde, utólmenő seregek.
 Arsenale, fegyverház.
 Ars liberalis, szabad mesterség.
 Assasinium, fizetésért tett gyilkosság, titkos gyilkosság.
 Assasinus, bérllett gyilkos, titkos gyilkos.
 Assecurare, bizonyossá tenni, bátorságba helyeztetni.
 Assecuratio, bizonyossá tétel, bátorságosítás.
 Assemblée, társaság, gyülekezet, özszejövetel.
 Associatio, egyesülés.
 Astrologia, a' tsillagok járásából való jövődölést tár-
 gyazó esmeret.
 Astronomia, a' tsillagok esmeretére vezető tudomány
 Tillagtudomány.
 Atheus, a' ki az Istent nem hiszi, vallástalan.
 Atmosphaera, gőzkörnyék, gőzkör, párallag.
 Attestatum, bizonyosságlevél.
 Auctor, szerző.
 Audientia, meghallgatás, meghallgattatás.

Auditorium, hallgató hely.
Aurea bulla, arany petsétes levél.
Auszugales, a' Kereskedők és Mesteremberek könyveiből való kivonatok.
Auszugalia debita, róvásbeli Adósságok.
Avancement, feljebb tisztségbe lépés, előmozdítás.
Avant garde, előmenő seregek.
Axioma, olyan igazság, melyet megbizonyítani nem szükséges, talpigazság, sarkigazság.
Azur, égikék, égszín.

B.

Bagage, bútor.
Bagatella, tsekély dolog, tsekélység.
Bajonetum, a' puska végén lévő hegyes vas, bagnet.
Bannum, kihirdetés.
Banquerott, a' ki hitelezőit ki nem fizetheti, megbukott.
Banquier, pénzváltó.
Baptismales, az egyházi anyakönyv kivonata, keresztlevél.
Baro Regni, Ország Zászlóssa, Zászlós Úr.
Basis, alap, talp, fenek.
Bataillon, ezred.
Bateria, ágyúsántz.
Beneficium ecclesiasticum, egyházi haszonvétel.
Beneficium regale, királyi haszonvétel.
Bibliotheca, könyvtár.
Bibliothecarius, a' könyvtárnak felügyelője, könyvtárnok.
Billet, tzedula, kis levél.
Bilochus, Bíró, Szolgabíró.
Biographia, az életnek leírása, életrajzolat, életrajz.
Bombardierer, bombás.
Bonum immobile, fekvő jószág.
Bonum mobile, ingó jószág.
Brachium, erőhatalom, hatalomkar.
Brigada, egynehány regementből álló katonasereg, vezérosztály.
Brocardium, törvényes közmondás.
Bulla, függő petsétes levél.
Bureau, íróasztal, dolgozó szoba.

C.

Cabala, titkos ravaszság, tsalárd igyekezet; ármány.
Cabinet, különválasztott, titkos szoba.

Calculare, számolni.
Calendarium, időjegyzet, napkönyv, naptár.
Calligraphia, szép írás mestersége.
Cambium, tsere.
Cambuca, buzogány.
Campsoiales, váltólevél.
Campsoialis domus, pénzváltóház.
Campi Mareschallus, Hadi Fő-Vezér.
Cancellatio, kitörülés.
Capitulatio, általadás, bizonyos ideig való katonai szolgálat.
Carta bianca, nevünk aláírásával adott kötelező levél, általában kötelező levél.
Cassa, pénztár.
Castellanus, Várnagy.
Castrum doloris, gyászalkotmány, mellyre a' koporsó tétetik, ravatal.
Catafractus, vasas katona.
Categorice, hímezés nélkül.
Causa, ok; ügy, per.
Centurio, gyalog Kapitány.
Cessio, általengedés, engedmény.
Cessionarius, a' kinek valami általengedett, engedményes.
Chalcographia, rézmetszés mestersége.
Character, esmertető jel.
Charade, szótagi rejtett szó, szótagi talány.
Charge, hivatal, tisztség.
Charlatan, kuruzsoló.
Charmant, szép, ígész szép, gyönyörű.
Chemia, Választó mesterség.
Chirographe, kézírás, kézirat.
Chirurgia, Seborsosi tudomány.
Chronologia, időszámítás.
Chronologice, az időrend szerint.
Chronostichon, esztendőjegyző vers, esztendővers, évjegyző vers.
Circumforaneus, házról házra járó kalmár, házalló.
Citadella, fellegvár.
Citatio, idézés, idéztetés.
Classis, rendszer, osztály.
Classicus, (auctor) jeles szerző.
Classificatio, rendreosztás, rendelés, rendszerezés.
Clenodia, drágaságok, aszszonyi ékességek.
Clericus, kis pap, nevendék pap.

- C**l*iens*, pártfogott, védett.
Cl*ima*, valamely hely levegőjének minéműsége; éghajlat, égtáj, égszak.
Cl*inica*, Orvosi gyakorlás.
Cl*itellarii*, pakoló tábori szolgák.
Co*aevus*, a' ki azon korban él, azonkorú.
Co*dicillus*, a' fő végintézethez (testamentomhoz) járuló toldalék intézet.
Co*gnatus*, anyai rokon, anyarokon.
Co*lica*, bélfájás, bélkórság.
Co*llecta*, önként való adományok öszszegyűjtése, gyűjtögetés.
Co*llega*, egyenlő hivatalt viselő, tisztí társ.
Co*lonellus*, Fő Ezredes, Fő Strázsamester.
Co*lonia*, szállítmány.
Co*lonne*, seregoszlop.
Co*missio*, azon személyek öszszesége, kik valamely dolog megvizsgálására vagy elintézésére rendeltettek, biztosság; meghatalmazottság; bizomány.
Co*missarius*, Biztos, Bizományos.
Co*mpagnie*, gyalog Kapitányság.
Co*mpass*, mágnestő, mellyet az égtáj megtudására használnak a' bányászok és hajósok.
Co*mpetentia*, illetmény.
Co*plott*, öszszetzimborosodás.
Co*mpossessor*, valamit együtt bírók, egy faluban bírtokos Nemesek, bírótársak (de nem *cojudices*).
Co*mputus*, számolás, számadás-vevés.
Co*mtoir*, a' Kereskedők írószobája.
Co*ncentratio*, a' középponton való egybegyülekezés, öszszesereglés.
Co*nfiscare*, elfoglalni.
Co*nfrontare*, szembeállítani.
Co*njuratio*, öszszeesküvés.
Co*nistorium*, egyházi tanács.
Co*nspiratio*, valaki ellen való titkos öszszeszövetkezés, öszszeesküvés.
Co*nsul*, Polgármester.
Co*ntractus*, egyezés, alkukötés, szerződés.
Co*ntraquietantia*, viszonyúgtató levél, viszonyúgtatvány.
Co*ntrast*, ellenkezés.
Co*ntribanda*, tiltott portéka.
Co*ntributio*, adó.

- C**o*ntumacia*, egészséges létünk megbizonyítása végett bizonyos ideig való mulatás; vesztegház.
Co*nventio*, szegődés, szegődtség, egyezés, egyesség.
Co*rpus Juris*, Törvénykönyv.
Co*perta*, Levélboríték.
Co*rrectoria domus*, fenyítő ház, javító ház.
Co*rtesia*, levélczím.
Co*smophilus*, világszerető.
Co*smographia*, Világleírás.
Co*smopolita*, világi köz polgár.
Co*stume*, ruházat, ruhanem.
Co*rditor*, másnak pénzt költsönöző, hitelező.
Co*rida*, megbukás.
Co*ritisare*, valamely dolgot megítélni, megvizsgálni.
Co*ria*, szabad telek, nemes hely.
Co*rialista*, nemestelkű bírtokos.
Co*urator*, Gyámtya.
Co*ypus*, kaloda.
- D.**
- D**a*tia*, adózás.
De*bitor*, adós.
De*bitum activum*, a' mivel nekem más tartozik, követelő adósság.
De*bitum passivum*, a' mivel én tartozom, tartozó adósság.
De*bitum liquidum*, világos adósság.
De*bitum illiquidum*, kétséges adósság.
De*cretalis*, törvényes.
De*cretum*, végzés, parantsolat, rendelés.
De*fectus seminis*, midőn valaki örökös nélkül hal-meg, magvaszakadás, magfogyás.
De*fensive*, óltalmazólag.
De*floratio*, a' szűznek megszeplősítése, szűzszeplősítés.
De*linquens*, gonosztévő.
De*magogus*, népamító.
De*perdita*, vesztesség.
De*positorium*, lerakóhely.
De*spota*, kegyetlen Uralkodó.
Di*aeta*, Országgyűlés; mértékletes élés.
Di*aetetica*, az egészség fentartásának tudományja.
Di*allectus*, szójárás, szöejtés, beszédmod.
Di*ameter*, általmérő.
Di*arium*, napló könyv.
Di*ca*, róvás.
Di*casterium*, igazgató szék.

Diplomatica, Oklevéltudomány.
Documentum, oklevél, bizonyító levél.
Donatio, nemesi adománylevél.
Duellum, kettős viadal, párbaj.
Dynamica, Erőtudomány.
Dynasta, Uralkodó.

E.

Echo, visszhang, térhang.
Effectus, foganat, következés, siker.
Egoismus, önség, önszeretet.
Elasticitas, rugósság, rugó erő.
Electricitas, gyantatűz, villámerő.
Elenchus, lajstrom.
Emporium, eladó, vevő hely.
Encyclopaedia, különböző tudományok együtt való előterjesztése, Tudománytárkönyv.
Epocha, időszakasz.
Equipage, ló és kotsi (közönségesen).
Eskadron, lovas Kapitányság.
Estafeta, nyargaló posta, siető posta.
Estandarführer, Dandárvezető.
Ethica, Erköltstudomány.
Ethnographia, Népleírás.
Ethographia, Szokásleírás.
Etymologia, Szószármaztatás.
Excessus, mértékletlenség, kitsapongás.
Excommunicatio, a' szentegyházból való kitiltás, egyházi átok.
Exemplar, példa, példány.
Exilium, számkivetés, számkivottetés.
Ex officio, hivatalból.
Exsecutio, végre hajtás.
Extasis, magánkívül létel.
Extractus, kivonás, kivonat.

F.

Fabrica, mívház, mívhely.
Fabricatum, készített dolog, készítmény.
Façade, az épületnek első része.
Facies loci, a' hely színe.
Familia, nemzetség, háznép.
Fassio, vallás, bevallás; — *perennalis*, örökös vallás.
Fetismus, balványimádás.

Firma, a' Kereskedők aláírása, kereskedői címlet.
Flügelmann, szárnyonálló, szárnylegény.
Forum, törvényszék.
Fourir, hadi Íródeák, Írász.
Functio, foglalatoskodás.
Frey-Corps, szabad sereg.

G.

Gage, fizetés.
Galant, udvari, nyájas.
Galleria, tornázt, folyosó; képgalleria, képeház.
Garantia, jótállás.
Garderobe, ruhatartó; ruházatok.
Genealogia, a' nemzetség származása, származás.
Generatio, nemzetség.
Genie, remek elme, észláng, tudományos szellem.
Geographia, Földleírás.
Geologia, Földesmeret.
Geometra, Földmérő.
Glossa, észrevétel, jegyzés.
Gnomon, mutató, szegletmérték.
Grammatica, Nyelvtudomány.
Granat, tüzes golyóbis.

H.

Haeres, örökös.
Hagiographus, szent Író.
Hasard, történet, vak szerentse.
Heraldica, címereket esmertető tudomány, Czimertudomány.
Hermaphrodita, férjfi- 's aszszonynemű, tsira.
Hermeneutica, magyarázó tudomány, Tolmátstudomány.
Hesperus, esti tsillag.
Hierarchia, egyházi uralkodás.
Homagium, hívségfogadás; díj, váltság.
Honorarium, jutalom.
Horizon, láthatár, látkör.
Horizontalis, vízerányos.
Humor, természeti jó-vagy rosszszkedvűség; szeszély, kedvtsapongás.
Hydrostatica, vízmérés tudományja.
Hydrotechnia, vízépítés mestersége.
Hyperbole, nagyítás.

Hypochondria, lépkórság.
 Hypocrita, képmutató, színeskedő.
 Hypotheca, zálog.
 Hypothesis, feltétel.

I.

Idea, képzelet, észkép, képzet, kép.
 Ideal, eredeti kép.
 Idiota, tudatlan.
 Idiotismus, a' nyelvnek azon tulajdonsága, melly szerint némely mondásait más nyelbe annyi szóval vagy hasonló rendel általtenni nem lehet.
 Idolum, bálvány.
 Idylla, pásztori dall.
 Impetrator, nyerő, jószágnyerő.
 Imposita, kivetett adó.
 Incattus, alperes, perbe idézett.
 Inclinator, hajlandóság.
 Incognito, esmeretlenül, idegen név alatt.
 Inconvenientia, illetlenség, képtelenség.
 Indigena, hazafivá lett, honfivá lett.
 Indorsare, határa írni p. o. a' kérelemlevélnek.
 Influentia, befolyás.
 Ingenieur, Földmérő, Erősségépítő.
 Ingredientia, alkotó részek.
 Ingrossista, Számadásjegyző.
 Inquisitio, tanúvallatás,
 Inspector, Felügyező.
 Installatio, hivatalba való bevezetés, beiktatás.
 Instantia, kérelemlevél, esedező levél.
 Instinctus, természeti ösztön.
 Instructio, útmutatás, utasítás.
 Instrumentum, műszer; muzsikai szer; íromány, bizonyító íromány.
 Interessant, nevezetes, magához vonzó.
 Interessatus, haszonra néző, részre hajló, önhaszonkereső.
 Interesse, java, haszna valakinek; részvétel.
 Intrigant, tsalárd, ravasz, álnok.
 Invalidus, szolgálatra alkalmatlan katona.
 Inventarium, jegyzemény, vagyonyjegyzemény.
 Investitio, valamire költött pénz, ráköltés.
 Ironia, olyan beszéd, mellyben a' mondottak ellenkezőjét kell értenünk.

Journal, napkönyv.
 Jurisdictio, törvényhatóság.
 Juristitium, törvényszűnet.

L.

Laboratorium, olvasztó mívhely.
 Labyrinthus, olyan hely, a' hol tévelygő utak talál-
 tatnak, tömkeleg.
 Lappalia, haszontalanságok, tsekélységek.
 Larva, alortza, alak; alnevezet.
 Laudemium, engedelembér.
 Lazaretum, kórház.
 Legenda, a' Szentek életének leírása.
 Legulejus, a' ki tsak szavait, nem pedig értelmét tudja a' törvénynek.
 Lethargus, álmokórság.
 Lexicon, Szókönyv.
 Libertinus, szabados.
 Licentiatus, szabadságos.
 Licitare, a' többet ígérőnek eladni.
 Limitare, az arát meghatározni.
 Lingvista, nyelvtudó.
 Liquidatio, előszámlálás.
 Lista, lajstrom.
 Literatura, nyelvtudomány könyvesmeret, könyvekben
 való járatosság, írástudás.
 Lithographia, köremetszés.
 Logica, Észtudomány.
 Logogryphus, betűtalány.
 Logomachia, szószaporítás.
 Luxus, az ételben, italban, ruházatban való felesleges-
 ség, fényűzés, pompaúzés.

M.

Macrobiotica, ez élet meghosszabbításának mester-
 ségére vezető tudomány.
 Magazinum, élésház, tárház, rakház.
 Magnas, Ország Nagyja.
 Maitresse, ágyas.
 Manufactura, kézi mív.
 Manuscriptum, kézirat.
 Maxima, közönséges regula, alaptétel.
 Medaille, emlékpénz.
 Medicina, Orvostudomány.
 Melancholia, szomorkodás, komorkodás.

Melirt, vegyes, vegyesszínű.
 Metallurgia, Értztudomány.
 Methodus, mód, tanítás módja.
 Mina, a' föld alatt ázott lyuk.
 Model, mustra, példa, hímforma.
 Modestus, szerény.
 Monopolium, kizáró kereskedés.
 Mortuarium, a' megholtak javaihoz való jus.
 Motto, elmés mondás.
 Multiplicare, sokszorozni.
 Mythologia, a' Pogányok Isteneiről szőlő költemények elbeszélése, költemény-elbeszélés.
 Mythos, költemény.

N.

Naiv, természetes, nem erőltetett, együgyű, egyszerű, őszinte.
 Natio, nemzet.
 Nationalismus, nemzetiség.
 Naulum, révbér.
 Necrologium, a' holtak feljegyzése, lajstroma.
 Neologismus, nyelvújítás.
 Netto, levonás nélkül.
 Nivella, vízeránymérték.
 Notorius, elhíresedett, tégéres, pártütő.
 Numisma, emlékpénz, érdempénz.
 Numismatica, a' pénzek esmeretére vezető tudomány, Pénztudomány.
 Numophilaceum, pénzgyűjtemény.
 Nymphomania, méhdüh.

O.

Obligatoriales, kötelező v. adósságlevél.
 Oculata, szemmel való megvizsgálás.
 Oculista, Szemorvos.
 Offensive, bántólag.
 Ontologia, Lénytudomány.
 Orangeria, olly kert, mellyben külföldi növények kiváltképen tzitrom-'s narantsfák tenyésznek.
 Originale, eredeti p. o. kép vagy írás.
 Orographia, Helyleírás.
 Orthographia, Helyesírás.
 Ovalis, hosszúgömbölyeg.

P.

Page, valamelly főrangúnak szolgáló nemes Ifjú, Apród.
 Palais, kastély, palota, vár.
 Pallisada, karózat.
 Paqueta, tsomó, kötet.
 Parada, pompa.
 Paraphernum, menyegzői ajándék.
 Parapluie, esőellenző.
 Parasol, napellenző, árnyéktartó.
 Parole, ígéret; tabori jelszó, mellyen az örök esmerik-meg egymást.
 Pasquillus, gúnyoló festés vagy írás.
 Passagier, utazó.
 Passualés, úti bizonyosság, útlevél.
 Patriota, hazafi, honfi.
 Pedaneus Judex, alsó Bíró.
 Pedantismus, iskolai feszesség, iskolai tudósság.
 Per saldo, a' Kereskedőknél azon summa pénzt jelentti, mellyel az egymással tett számvetés után, egyike még tartozik a' másiknak.
 Phantasma, képzelet.
 Philosophia, Böltselkedés.
 Philosophus, Böltselkedő.
 Philotheca, Emlékkönyv, mellybe jó Barátjaink 's Barátnéink nevét íratjuk emlékezetül (Stambuch)
 Physica, Természettudomány.
 Pietismus, kegyeskedés.
 Pignoratarius, a' jószágot zálogba vevő, zálogbíró.
 Pionier, Útészinaló, Sántzásó.
 Pisetarius, a' pénzverés fő felvigyázója.
 Pizetum, pénzvám.
 Plagium, más munkájából való leírás.
 Politia, polgári rendtartás vagy arra való felvigyázás.
 Politica, Kormánytudomány.
 Pontonier, Hídépítő.
 Portrait, az ember festett vagy rajzolt képmása.
 Positura, a' testnek állása.
 Posthumus, a' ki Atyja halála után született, után-született, utánlett, utánszülött.
 Postscriptum, toldalékírás a' levélben, utóírás, után-írás.
 Practicans, gyakorló.
 Praebenda, egyházi hivatal.
 Praedialista, papok nemese, papnemes.

Praedicatum, birtokról vett nevezet, birtoknév.
Praefectio, a' férjfiúi magszakadta esetében valamely leánynak fiúi karba való emelése, fiúítás.
Praelati, egyházi fő Rendek.
Praesent, ajándék.
Praetextus, szín, ürügy.
Pragmatica Sanctio, országglási szerződés.
Pretium affectionis, kénybets, kedvellés.
Problematicus, kérdésben forgó, bizonytalan.
Pro cento, száztól.
Processus, per, ügy.
Procuratoria Constitutio, ügyészvallomány.
Productum, termés.
Producta in processu, perbeli írományok.
Professor, közönséges Oktató a' nagyobb iskolákban.
Profil, oldalról való leábrázolás.
Profit, nyereség.
Projectum, javallat.
Proportio, arányosság.
Prosa, folyó beszéd.
Prospectus, kilátás.
Protocollista, Jegyzőkönyvíró.
Protocollum, jegyzőkönyv.
Proviant, elesség, katonák elessége.
Provincialismus, környéki vagy vidéki szállás.
Pupillus, árva, gyámoltott, gyámolt.
Purismus, a' nyelvtisztaságát vitató buzgóság.
Purizare, tisztára leírni, letisztázni.
Pyrrhonismus, mindenekről való kételkedés.

Q.

Quadratum, négyszeg p. o. négyszegül.
Quadrille, tántz neme, mellyben négy pár lejt.
Quartalitium, a' leányoknak kijáró negyedrés, leány-negyed.
Quiditas, miség.
Quietantia, nyugtató levél, nyugtatvány.
Quodlibet, mindenféle, p. o. mindenféle képekből összerakott kép.

R.

Rabata, a' portékák megszabott árából való elengedés.
Rasio, vakarás.
Rationista, Számtartó.

Realisare, valóságosítani, valósítani.
Recepisse, megismerő írás, általvevéstről szolló levél.
Ricidiva, a' volt betegségbe való visszaesés, újra megbetegedés.
Recipe, orvosságrendelés.
Redouta, közönséges álortzás bál, alakos bál, alakbál, maskarabál.
Regales, országgyűlésre meghívó királyi levél.
Registrator, Lajstromozó.
Relaxata, elengedés.
Religiosus, szerzetes.
Remedium juridicum, ügyorvosló szer.
Rendez vous, összejövetel, összejövetel helyje.
Renegat, a' ki vallását megtagadta 's pogánnyá lett, valástagadó, pogánylett.
Replica, felelet a' perben.
Reserva, a' szükséges esetre visszatartóztatott katonasereg.
Respectus, betsület, tekintet.
Restantia, tartozás.
Restauratio, tisztválasztás.
Retirada, a' hadi seregnek bátorság miatt való visszavonulása; árnyékszék.
Reversales, viszunkötelező levél, lemondó levél.
Rheumatismus, folyó kórság, tsúzkórság.
Rubrica, rovatolat, osztály.

S.

Salarium, fizetés.
Salgamum, katonatartás, haláspénz.
Salva Guardia, bátorságos hely, menedékhely.
Salvus Conductus, bátorságban való menetel; bátorságlevél.
Satyra, gúny, gúnyolódás.
Skeleton, tsontváz.
Schematismus, a' köz tiszttek neveinek lajstromja, Tisztár.
Scrupulus, követske; kételkedés, kétkedés; egy mérték neme.
Seculum, század, esztendőszáz, százszaka.
Secretarius, Titoknok.
Secularisare, az egyházit világivá tenni.
Sententia, ítélet.
Sequestrum judicarium, törvényes zár.
Servis, asztali készület.

Silentiarius, a' ki hallgatással megbüntettetett, hallgatásban marasztaltatott.
Simoniacus, szentségáruló.
Solo, egyedül.
Somnambulo, álmábanjáró.
Souverain, független Uralkodó.
Sphragistica, a' petséteket magyarázó tudomány, Petséttudomány.
Sponsalia, kézfogó, gyűrűváltás.
Sporco, a' portékának azon szerrel vagy edénnyel való nehézsége, a' mellybe be van rakva.
Statua, állókép, szobor.
Statutio, birtokba való beiktatás, bevezetés.
Stellionatus, fortélyos tsalás.
Stilet, tör, olyan páltza a' mellyben tör van, dögönyeg.
Stipendium, fizetés, hópénz.
Stipendium scholasticum, iskolai segedelem-pénz.
Stola, papi bér.
Supererogatum, az illetőn felől való kiadás, felesleges kiadás.
Symbolum, jelkép, választott mondás.
Symmetria, a' részeknek az egészszel való arányosságban létele.
Sympathia, valakihez esmeretlen okokból való hajlandóság, egyenlő érzés.
Synonimon, hasonzó.
Synonimicon, Hasonzókönyv.

T.

Tactus, a' muzsikában: dalláb, időmérték.
Talar, sarkigérő ruha.
Talentum, elmebeli tehetség.
Tariffa, laistrom, vámlajstrom.
Telegraphus, távolíró, távolról író.
Temperamentum, az emberi testnek kemény és híg részei egyvelegéből származó külömbféle kívánóságok és hajlandóságok, véralkat.
Testamentum, végső, utolsó rendelés, végintézet.
Thaumaturgus, tsudatévő.
Technologia, Mívesmeret.
Theologia, Istentudomány.
Theorema, állítmány.
Thermometrum, hévmérő.
Titulatura, címadás.

Toilette, öltöző asztal.
Tolerantia, türelem, türelem.
Tour, sétálás, egy kisebb utazás; tántzkör; alhaj.
Trassare, a' váltólevelet kiadni.
Transsans, a' váltólevél vevője.
Trasatus, a' váltólevél kifizetője.
Turnir, vitézi játék.
Tutor, Gyámátya.
Tutrix, Gyámánya.
Tutelatus, Gyámolított.
Typographia, könyvnyomtatás, könyvnyomtató mivhely.
Tyrannus, kegyetlen Uralkodó. Régen Magauralkodót jelentett.
Tyro militaris, új katona, újontz.

U.

Ubicatio, hollét.
Unilateralis, egy oldalú, egy részről kiadatott.
Urbura, bányabér.
Usucupio, haszonvétele.
Usura, uzsora, törvénytelen kamat (interesse)

V.

Vacantia, megüresedett hivatal, tisztüresség.
Vagabundus, kóborló, tsavargó.
Valuta, érték, a' váltólevél értéke.
Valuta, Vienensis, Wiener Währung, Bétsi érték.
Veterinaria, baromvoslás tudományja.
Visum repertum, orvosi vizsgálat.
Virtuos, mester valamiben p. o. a' muzsikában.

Z.

Zapfenstreich, nyúgodalmora való jeladás, estvéli dobzó, nyúgalomjel a' katonáknál.
Zechini, Velentzei arany.
Zephyr, esti szellő, esti fuvalom, nyugoti szellő.
Zoographia, az állatok leírása.
Zoologia, az állatok esmerete.

V.

A' szokatlanabb régi 's új magyar Szókat

[magában foglaló Szókönyvetske.

A.

Abajgatni, jagen, treiben.
 Ábránd, die Phantasie, die Gritte.
 Ábrándozni, schwärmen, seltsamen Gedanken nachhängen, Gritten fangen.
 Ábrándozó, der Schwärmer, der Grittenfänger.
 Ábrány, der Wahn.
 Ábráz, das Gesicht, das Angesicht.
 Ábrázni, bilden, abbilden.
 Ádáz, grimmig, wüthend, toll, rasend.
 Afonya, die schwarze Heidelbeere.
 Aggastyán, alter schwach.
 Aggdada, ein altes Weib.
 Agglegény, ein Hagestolz.
 Ágylep, das Bettgewand.
 Ahutani, sich sehnen.
 Ajándok, das Geschenk.
 Ajázó, der Zwingjaum.
 Al, das Untere, die Hefe.
 Alagy, der Stoff.
 Alagya, das Trauergedicht.
 Alak, die Larve; die Doct, die Marionetten; die Form, die Gestalt.
 Alakos, der Gaufler, Taschenspieler.
 Alapítani, gründen.
 Alats, s. die Niedrigkeit adj. nieder.
 Alatság, das Schiffeil.
 Alázat, die Erniedrigung, unterthänigkeit.
 Alkalom, die Gelegenheit.
 Alkatszer, die Organisation.
 Alkony, die Abenddämmerung.
 Alkonyi, abendlich.
 Allamány, die Behauptung.
 Állitvány, der Saß, die Behauptung.
 Allnyk, die Mine, ein unterirdischer Gang.
 Alság, die Niedrigkeit.
 Alalmérő, der Durchmesser.
 Alalány, die Unbedingtheit.

Általányos, unbedingt, apodiktisch.
 Amolyogni, zögern, säumen, zaudern herumgaffen.
 Andalgani, in Gedanken vertieft seyn.
 Andalgó, in Gedanken vertieft.
 Anyag, der Stoff.
 Apály, der Abfall des Wassers.
 Apród, der Page, der Waffenträger.
 Ara, die Schwiegertochter, die Braut.
 Áradat, die Überschwemmung, die Zuth.
 Arány, das Verhältniß.
 Aránytalan, unverhältnißmäßig.
 Ármány, die Rabate, geheime List.
 Árny, der Schatten.
 Árper, die Versteigerung.
 Artalom, der Schade.
 Artz, das Gesicht, die Wange.
 Asag, die Ofengabel.
 Asaly, der Zwiesel bei Kleidungsstücken.
 Aszály, die Dürre.
 Aszat, das Unkraut.
 Aszok, die Stange, der Pfahl, der Gantzer.
 Atka, die Milbe.
 Atsa, die Wasserjungfer (Insekt).
 Avar, das Niedriggras.
 Avatag, alt, abgetragen.

B.

Bábozás, die Ländelei.
 Babug, das Würzlein an der Brust.
 Badarbeszéd, das Kauderwälsch.
 Bagazia, geganzte Leinwand.
 Bagdantsül, der Lungenbraten.
 Bagóts, die Stachelige.
 Báj, der Zauber, der Reiz.
 Bajhonts, die Hecke, das Gebüsch.
 Bakó, der Hentler, der Scharfrichter; der Trommelschläger.
 Balga, abern, thöricht.
 Balita, das Wahrzeichen, das Kerbholz.

Balustya, s. der Venget adj. einfältig, abern, dumm.
 Bámész, der Gaffer.
 Bámészkodni, gaffen.
 Bántalom, das zugesügte Leid.
 Bannyás, zottig, wollig.
 Bányászna, das Erz, das Metall.
 Bányolni, sticken.
 Barkótz, die Artesfirische.
 Barling, die Amaranthe.
 Baris, die Löwenklaue (Pflanze).
 Bartzagás, das Schnurren des Cichliden.
 Begyes, stolz, spröde.
 Behegedni, heilen, zubeiten.
 Bek, béke, die Ruhe, der Friede.
 Belangyitani, ein wenig einheigen.
 Belezna, der Festschwurf in der Leinwand.
 Belszabáság, innere Freiheit.
 Benge, das Auge an den Pflanzen.
 Bennék, der Inhalt, die Inlage.
 Berbentze, die Büchse, die Dose.
 Berhe, das Schurzfell.
 Berke, der Laubast, der grüne Zweig.
 Bértz, der Gipfel, der Berggücken.
 Bervény, das Singrün, (Pflanze).
 Betzü, die Hülsenfrucht.
 Billikom, der Pokal, Humpe.
 Bingyó, die Beere.
 Biréom, der Priesterhut.
 Bitó, der Pfahl.
 Bizalom, das Vertrauen, die Zuversicht.
 Bizomány, der Auftrag.
 Bobita, eine deutsche haube der Schopf, der Strauß.
 Boda, die Handhabe.
 Bog, der Knoten.
 Bogats, die Distel.
 Bogár, ein eingefasster Edelstein.
 Bókolni, huldigen.
 Bokony, die Ribbe des Schiffes.
 Borág, die Rebe.
 Borbat, fleißig.
 Ború, die Wolke, das Gewölk.
 Borzalom, der Schauer das Schaudern.
 Borzás, der Schauer, das Schauern.
 Boszszúvágy, die Rachgier.
 Botor, einseitig, tölpelhaft, stumpf.
 Bots, ein junger Bär.
 Bozót, ein schiffriger Ort, das Dickicht.
 Böke, krumm, gekrümmt.
 Bölény, der Auerochs.
 Böltske, naseweis.
 Bóndó, der Schmerzbauch.
 Bósz, toll, ergrimmt.
 Bósa, pausbäckig.

Bog, der Käfig.
 Burdó, der Mantelfack, das Zettelfen.
 Burgonya, die Kartoffel.
 Burnót, der Schnupftabak.
 Borok, der Laubast, ein grüner Zweig.
 Butz, der Schenkel.
 Bűrű, der Steg.

D.

Dagály, die Geschwulst; die Zuth; der Grimm, die Wuth.
 Dagvány, der Koth, Morast.
 Daldisz, das Trio.
 Dalia, das Gallatheid; der Heß; ein langer Spieß.
 Dalias, nett, aufgeputzt; der mit einem Spieß bewaffnet ist.
 Dalláb, der Last.
 Dants, die Unreinigkeit.
 Darabtsa, das Stückchen.
 Datz, der Eröh.
 Datzos, troßig.
 Délabróns, die Mittagssünne, der Meridian.
 Deli, rathlich.
 Delibáb, die Luftspiegelung, fata morgana.
 Délszak, Süden.
 Deltzeg, stolz.
 Dereglye, die Fäbre.
 Dermedni, erstarren, entseelt werden.
 Derü, der Sonnenglanz, die Heiterkeit des Himmels.
 Derület, die Helle.
 Derünye, der Morgenstern.
 Devaj, s. der Postenreißer; adj. schaffhaft, muthwillig, ausgelassen.
 Dévajság, die Schattigkeit, der Wuthwille, die Ausgelassenheit.
 Dévér, der Weißfisch.
 Disz, die Fierde.
 Diszserzés, das Gefühl des Schönen, das ästhetische Gefühl.
 Diszke, das Lämmchen.
 Disztudomány, die Aesthetik.
 Dobasz, der satte Magen, Sauch.
 Dombor, die Erhabenheit.
 Domború, erhaben, halbtugelförmig.
 Drida, ein Wurfgewehr.
 Dögönyeg, ein Stoa mit einem Dots, Stilet.
 Dölyt, der übermuth, der Hochmuth.
 Dölyföngni, übermüthig, hochmüthig seyn.
 Dördület, das Donnerrollen.

Dőre, attern.
Dortz, der Troß.
Durtzás, troßig.
Dutz, das Aufgetaufene vom Borde.
Duzma, sub. die Wette adj. mürrisch, halsstarrig.
Düh, die Wuth, das Rasen.
Dühülni, wüthend, rasend werden.
Dühödni, dühögni, wüthen, rasen.

E.

Ébrékeny, wachsam.
Éd, die Süße.
Édelegni, tändeln.
Égszak, die Weltgegend; das Klima.
Egyedültség, die Einsamkeit.
Egykedvű, gleichgültig.
Egyveleg, das Gemisch, die Mischung.
Ék, der Schmuck; der Keil.
Elavadni, ausarten, veralten.
Elbitolni, abnügen.
Eldöd, der Ahne; der Vorgänger.
Elegy, das Gemisch.
Elem, das Element.
Elemlelk, der Elementargeist.
Elemény, der Genuß.
Élemes, bejahrt.
Ellen, prp. gegen; sub. der Feind.
Ellenfél, die Gegenpartey.
Eleméntz, der Wisting.
Előjáték, das Vorspiel.
Előjus, das Vorrecht.
Előleg, im voraus.
Előterem, die Vorhalle.
Előttezni, coramificen.
Elporhulni, auswittern.
Elrohadni, verwesen.
Elsompolyodni, traurig werden.
Elvajudt, entkräftet.
Élv, der Genuß.
Emberkorts, der, die Mutatte.
Eme, die Sau.
Emlék, das Gedächtniß, die Erinnerung, das Andenken; das Denkmahl.
Emlény, das Vergißmeinnicht.
Emlitet, die Erwähnung.
Entzembentz, die Narrenpossen.
Eneygetni, vermänteln, heimlich halten.
Eneyk, der Leim.
Enyh, die Linderung, die Milde.
Epekór, gallfuchtig.
Epekorság, die Gallfucht.
Epetseles, das Tändeln, die Tändelei.
Eplény, der Laßbalken.
Erány, die Richtung, das Ziel.

Erányos, zweckmäßig.
Erek, das Vordach.
Ereklye, die Reliquie.
Erkely, die Altane, ein bedeckter Gang, ein Lusthaus, eine Laube.
Erény, die Tugend.
Erny, die Wagendeckel, der Schatten.
Eröszegett, der Kastat.
Eröszes, der Geist; B. im Weine.
Értet, das Vernehmen.
Ertzinger, der Galvanismus.
Erzék, der Sinn.
Erzékeny, empfindsam.
Erzékenység, die Empfindsamkeit.
Erzékenkedés, die Empfindelichkeit.
Erzékfeletti, übersinnlich.
Erzelem, die Empfindung.
Erzelgés, die Empfindlichkeit.
Erzelgő, empfindlich.
Erzemény, der Affekt.
Érzet, das Gefühl.
Esdeni, sehen.
Esedékeny, leicht fassend.
Esemény, der Zufall.
Esengni, sich sehnen.
Esk, der Schwur.
Espély, ein hotzerner Nagel.
Estvelke, die Nachviole.
Estvény, der Abend.
Észkép, die Idee.
Ételvágy, der Appetit.
Év, der Eiter.
Év, das Jahr.
Évkönyv, das Jahrbuch.
Évpénz, der Jahrgeld.
Évászz, das Jahrhundert.
Évujulat, der Jahreswechsel.

F.

Falangatni, schelten, verweisen.
Fanyarogni, winfeln, ähzen, seufzen.
Faszari, der Geißhals.
Fegy, die Fucht.
Fegyhetelenség, die Untadelhaftigkeit.
Fegyvernek, der Waffenträger, der Schiffsnappe.
Fejledezni, sich entwickeln, sich erschließen.
Fekv, das Lager.
Feledékes, vergeßlich.
Feledni, vergessen.
Félekény, furchtsam.
Félekénység, die Furchtsamkeit.
Felemás, ungleich.

Felgyöngyölgetni, aufwickeln, aufstrotzen.
Felhang, der Diskant, Secran.
Felhengeríteni, aufwätzen.
Felköntösíteni, bestricken.
Fellegárny, der Wolkenschatten.
Fellenghang, ein erhabener Ton.
Fellengő, hochfliegend; vornehm; hochtrabend.

Felpénz, das Drangeld.
Felrohbanj, emporrauschen.
Felszeg, schräg, einseitig.
Fehéjázni, hochmüthig; seyn.
Fenyér, das Wassergras.
Ferde, schräg, schief.
Figyelni, auf etwas achten, horchen.
Fihya, die Hastigkeit.
Finyás, hastig.
Fitos, gestümpft.
Fiszerezni, zieren, schmücken.
Fity, der Fipps, das Schnippchen, der Schneller.

Fitymálni, verachten, geringschätzen.
Fogadalom, das Gelübde.
Fogamodni, Wurzel fassen.
Fogantó, die Handhabe.
Fogekony, empfänglich.
Fohász, der Seufzer.
Folnagy, der Mann, der Verwalter, villicus.

Folyadék, das Fließende, die Schlußfolge, die Zotaerung.
Folyadékony, flüchtig.
Folyam, der Fluß, der Strom.
Folyadár, die Winde (Pflanze).
Fonák, verkehrt.
Fonatek, die Haarflechte.
Fondor, s. der Ohrenbläser, adj. tüchtig.

Fondorogni, Nante schmieden.
Fondorság, die Tücke.
Foslány, ein Peltz, ein Umhängkleid.
Fonsika, der Fetzen.
Földkép, die Landkarte.
Földszark, der Erdbot.
Földszint, zu ebener Erde.
Föveg, die Kappe, die Haube.
Falák, die Winde (Pflanze).
Fuvallat, fuvalom, der Hauch, das Wehen; das Lüftchen.

Fuvatag, eine Schnee-Windwebe.
Fülke, die Nische.
Fürgentz, flint.
Fürt, die Locke.
Füzerezni, würzen.
Fütyészni, fuchen, der Spur nachgehen.
Fütyészeh, der Spürhund.

Füvész, der Botaniker.
Füzény, der rothe Weiderich (Pflanze).
Füzér, die Guirlande.
Füzike, der Rohrfanger.

G.

Gabos, der Goldammer, Emmertling.
Gagyos, ein wenig verauscht.
Galambug, der Taubenschlag.
Galiba, das Hinderniß.
Galótza, die Lauchforelle.
Gamat, ein roher Mensch.
Gamó, die Krücke, die Stelze.
Garabó, der Korb.
Gazsi, ein Esel, ein dummer Mensch.
Gedéles, die Hinzufügung.
Gemberedni, erstarren.
Gépely, der Hebel.
Geréb, das Gestad.
Gereben, die Hechel.
Gerelly, eine Lanze, ein Speiß.
Gerentsér, der Esopfer.
Gerezna, das Grauwelk.
Giberedni, erstarren.
Gillize, die Turttaube.
Gódtz, das Schnettkraut.
Gomolyogni, tugeln.
Gordon, die Baggeige; der Safflor.
Górlábu, langbeinig.
Görtyük, die Kraushenne.
Götz, der Feuerherd.
Gótza, die Ente.
Göböly, das Mastvieh.
Gög, die Aufgeblasenheit, der Stolz.
Gögitselni, tullen.
Gömhölyeg, s. die Kunde; adj. rund.
Göme, die Sau.
Gömö, der Auswuchs, die Beute.
Göröngy, die Erdscholle.
Gubó, der Einsattspindel.
Gubantsos, zottig.
Guggosbab, die Zuckerbohne.
Guggorodni, niederhocken.
Guláts, taht.
Gúny, der Spott, der Hohn.
Gurdély, der Schupfwinkel.
Gyám, die Stütze, der Vormund.
Gyámolitani, flügen.
Gyap, die Menge.
Gyarap, fruchtbar.
Gyér, fetten.
Gyerség, die Seltenheit.
Gyermekded, kindisch, naiv.
Gyom, das Unkraut.
Gyorstalan, langsam.]

Gyönyör, das Ergötzen, die Wonne.
Gyök, die Wurzel.
Gyökerő, die Wurzelkraft, die Grundkraft.
Gyözedelem, der Sieg.
Gyüladalom, die Feuerstrufl.
Gyülongni, sich versammeln.

H.

Habahurgya, der Windbeutel.
Habda, die Stiefelröhre.
Hágsó, die Leiterstange.
Hagymáz, das hitige Fieber.
Hajdankor, die Vorzeit.
Hajlogni, sichiegen.
Hajóparkány, der Schiffbord.
Hajtsár, der Viehreiber.
Hálás, adj. dankbar.
Hálászó, das Dankwort.
Halk, leise, fachte.
Hallat, das Hören.
Halmány, die Erdnuß.
Hambár, der Getreidestän, der Mehlstän.
Hamuhodni, zu Asche werden.
Hamvadni, verglimmen, zu Asche werden.
Hamveder, der Aschenkrug, die Urne.
Hanggegyzés, die Harmonie.
Hangfeket, der Resonanzboden.
Hangkelle, der Wohlklang.
Hangmás, der Wiederhall.
Hangvegy, die Harmonie.
Hangzat, das Getöse.
Hanság, eine morastige Gegend.
Hanyag, tau.
Harás, die Schagung.
Harátsolni, brandschäben, verschleudern.
Harisnaya, der Strumpf.
Hársány, hell, klar, hell klingend.
Haslag, die Bauchhose.
Hasontaj, die Abart.
Hasonszó, das Synonym.
Hatáskör, der Wirkungskreis.
Hegedni, zusammenwachsen, verscharrchen.
Hegyfok, das Vorgebirg.
Hegygerintz, der Berggrücken.
Helyzet, die Lage.
Henger, die Walze.
Honye, unthätig.
Herész, der Kastrant.
Herits, die Adonisthume.
Hervatag, verweiltlich.
Hetedszaka, die Woche hindurch.
Heteveny, das Siebentstirn.

Hév, schwül, heiß, hitig.
Heveny, die Hitze.
Hévméző, das Thermometer.
Hiedelem, das Vertrauen.
Hijány, der Mangel.
Himelni, nachahmen.
Himezni, stieren, schmücken.
Himforma, das Model.
Himivadek, die Milch der Fische.
Himpeller, der Pfuscher, der Stümper.
Himzet, die Stickerei, der Farbenschmuck.
Hinar, das Seegetras.
Hirdetmény, der Anschlagzettel.
Hirhedni, berühmt werden.
Hirintő, die Schaufel.
Hispa, der Stechäfer.
Hitetört, meineidig.
Hiten, ungläubig.
Hitvizsgáló szék, die Inquisition.
Hizelegni, schmeicheln.
Hizovány, das Mastkraut.
Hoda, adv. morgen.
Högulya, der Schneeball.
Höharmat, der Reif.
Homály, das Dunkel.
Homályzöld, dunkelgrün.
Homoru, gewölbt.
Hon, das Vaterland, die Heimath.
Honfi, der Patriot.
Honos, der Landsmann.
Honvág, das Mistweh.
Honvéd, der Vaterlandsverteidiger.
Hópely, die Schneeflocken. pl.
Hoporj, der Knollen.
Hoporjas, knollig.
Horgadni, trumm werden.
Hörpász, s. das Weiche der Thiere adj. schwächig, mager.
Horty, das Schnarchen.
Hosz, die Linie.
Hoszz, die Länge.
Hozzámenyülj, Rühmschnichten (Blume)
Hő, heiß.
Hölgy, das Mädchen, die Braut, das junge Weib.
Hős, der Held.
Hugyóedény, das Nachtgeschirr.
Hullám, die Woge, die Fluth.
Hullámlani, wogen, fluthen.
Hullámtorlat, der Wogendrang.
Hunnyászokodni, sich zusammenziehen und schweigen.
Hunyorogni, stinzen, siebäugen.
Huritani, ausschelten.
Hürtalp, der Seitenweg.

Hurába, eine unterirdische Wohnung.
Hüzom, s. der Zug.
Hü, die Kühle.
Hüledezni, erstarren.
Hüs, kühl.
Hütözni, sich kühlen.
Hüvelykenyér, Johanniskrod.
Hüvetér, ein Hüther, Feldhüter.

I.

Iholya, das Weichen.
Idég, die Sehne, die Saite, die Nerve.
Ideges, nervigt, stark.
Idom, die Form, die Anlage.
Idomtalan, unförmig.
Idödni, alt werden.
Időszak, der Zeitabschnitt.
Idv, die Seeligkeit, das Heil.
Ifjatta, in seiner, ihrer Jugend.
Ifjontz, ein Jüngling, ein Wursche.
Ifjodat, jugendlich.
Igaz, s. das Recht adj. gerecht, wahr.
Igeny, der Ausdruck.
Ihleni, begeistern, wehen.
Ihles, die Begeisterung, das Wehen, Ij, der Bogen.
Ihsz, der Bogenschüße.
Iker, die Zwillinge pl.
Illa, der Zufluchtsort.
Illani, entweichen.
Ima, das Gebeth.
Isalni, einholten.
Isd, der Beweggrund.
Isda, die Ranke.
Isdázni, ranken.
Isdulatalkat, das Naturell.
Isdulatlan, phlegmatisch.
Isger, der Reis, die Lockung.
Isnepély, feyerlich.
Isballani, verheimlichen.
Isamat, das Rennen.
Isramni, rennen.
Isramszarvas, das Rennthier.
Isnylat, das Verhältnis.
Isráskorság, die Schreibsucht.
Isrybánat, die Eifersucht.
Isringó, die Mannstreue. (Pflanze.)
Isromba, gesprengt.
Isrózat, die Abscheu.
Isrog, die Stochplatte.
Isrot, der Meißel.
Isstelnai, vergüttern.
Iszak, der Sauser.
Iszankodni, streiten, scheitern.
Iszony, das Grauel.

Ivadék, die Fischmilch; die Nachkommenschaft.
Izom, die Musteln. pl.
Izzó, s. das Glühfeuer adj. glühend.

J.

Járdalni, gehen.
Játzi, spielend.
Jégtorlat, der Eisberg.
Jelenet, die Erscheinung.
Jelenképen, gegenwärtig, jetzt.
Jelszó, die Losung.
Jós, der Wahrsager.
Jövéntz, der Ankömmling.
Juszalag, der Nachtschatten (Pflanze.)

K.

Kába, dumm, tölpeshaft.
Kagyló, die Muschel.
Kaján, scheelsüchtig, neidisch.
Kajanolni, mißgönnen.
Kajás, schräg, krummgebogen.
Kajászni, ärmern.
Kajmats, der Haden.
Kalangya, der Hutschuber.
Kalóz, s. der Herumschwärmer, adj. schwärmend, herumirrend, aus-schweifend.
Kamat, der Geldzins.
Kampó, der Haden.
Kanaf, das Zästerlein.
Kankalin, die Schlüsselstume, die Primmet.
Káprázat, der Wahn, das Blendwerk.
Kaptár, der Bienenkorb.
Karám, eine Bauernhütte.
Karmány, der Armet.
Karmánytyü, der Muß.
Katrabotza, die Käsuppe.
Kats, der Blattstiel, die Ranke.
Katsó, eine kleine Hand.
Katzagány, das Umhängest.
Katzaj, das Gelächter.
Katzér, leichtfertig, verbohrt, schelmisch coquet.
Kátyol, die Pflüge.
Kedventz, der Lieblich.
Kegy, die Huld, die Gunst, die Grazie.
Kegyelet, die Huldigung; der Regenbogen.
Kegyelni, huten, begünstigen.
Kegyentz, der Günstling.
Kegyjel, das Gunstzeichen.
Kéj, die Wollust.

Könyveta, der Affektionspreis.
 Kelevet, eine Matrage.
 Kelevéz, ein Speer, ein langer Spieß.
 Kellém, die Anmuth, die Grazie.
 Kém, der Spion.
 Kémdelézni, spähén.
 Kendeni, die Hände abtrocknen.
 Kény, die Lust, die Freude, das Ergötzen; die Willkür.
 Kényelem, die Bequemlichkeit.
 Kényhüvitő, küstetühend.
 Képezni, bilden.
 Képszobor, die Bildsäule.
 Képtelen, ungerührt.
 Képzemény, die Phantasie.
 Képzet, die Bildung, das Gebild, die Vorstellung.
 Kéremény, die Bitte.
 Keserédes, bitterfüß.
 Keserv, die Bitterkeit, der Schmerz; die Betrübniß; das Wehklagen.
 Keszötze, die Eßigbrühe.
 Két, der Zweifel; zwey.
 Kétkedni, zweifeln.
 Kéttelen, unbezweifelt.
 Kets, der Reiz, die Schönheit.
 Ketzely, ein Unterkleid für Frauenzimmer.
 Kies, anmuthig, lieblich.
 Kifejleni, sich entwickeln.
 Kimenyülni, verrentet werden.
 Kintorna, die Harfe, die Leier.
 Kitsid, steintich.
 Kivüleg, von außen.
 Kobor, ein Korb.
 Koboz, die Laute, die Leier; die Bassige.
 Kökkadni, wecken.
 Kolna, das Weinhaus.
 Kolompár, der Klampfer.
 Kolya, ein hangender Wagen.
 Komoly, ernsthaft.
 Komp, die Überfuhr, die Platte.
 Kontár, ein Pfuscher.
 Kópé, ein Schelm.
 Kór, schwach, kränktlich.
 Korány, die Frühe.
 Kórház, das Krankenhaus.
 Korong, die Eßperscheibe.
 Kórság, die Krankheit.
 Kórszovát, der Vorschurz.
 Korts, ein Bastard.
 Korty, ein Schluck.
 Koszmó, der Kopfgrind.
 Kótz, das Berg.
 Kóty, die Zuckermetone.

Könyvedken, leicht.
 Könyvelmü, leichtsinnig.
 Könyvelmüség, der Leichtsin.
 Könyör, das Mittheiden, das Gebeth.
 Könyörü, mittheidig.
 Könyvüd, leichtlich.
 Köp, der Speichel.
 Kör, der Kreis.
 Köriteni, umgeben, umzingeln.
 Körny, die Gegend.
 Környület, der Umkreis.
 Köstötyö, die Spange, das Armband.
 Köstög, ein taughaltiger Milchtopf.
 Közelegni, nahen.
 Közser, der Mittelstand.
 Kudartz, die Schande, der Spott.
 Kuf, ein Kästlein.
 Kujak, die Faust.
 Kujakolni, mit der Faust schlagen.
 Kúp, die Kuppel, das Kuppeldach.
 Kuruzsoló, der Quacksalber.
 Kútya, eine Bauernhütte.
 Kuvasz, der Schäferhund.
 Kül, das Äußere.
 Kulkets, der äußere Reiz.
 Külbaiteni, absondern.
 Különtz, der Sonderling.
 Kúlszeg, das Vorzimmer.
 Kúlszin, der Schein.
 Kúzdeni, ringen.

L.

Labitó, der Fußschemel, das Pedal.
 Lábzsák, die Softe.
 Lak, die Wohnung.
 Lakmározni, schmaufen.
 Lakoma, der Schmaus, das Mahl.
 Lángadozni, flammen, lodern.
 Langész, das Genie.
 Lángítani, entflammen.
 Langy, lau.
 Lángzat, die Flamme.
 Lantorna, ein hartes Häutchen.
 Lanyhulni, lau werden.
 Lasnak, der Kogen, die Bettdecke.
 Lass, die Langsamkeit.
 Lassudan, sachte, tiefe.
 Láthatár, der Horizon.
 Látvány, der Anblick, das Schauspiel.
 Leányzani, Mädchen werden.
 Lebel, das Lüftchen.
 Lebventeni, lüsten.
 Lebdesés, das Flattern.
 Lebeső, flatterhaft.
 Lebzseleni, faulenzeln, müßiggehen.

Leder, leichtfertig.
 Lederkedni, leichtsinnig, ausgelassen seyn.
 Lég, die Luft.
 Legmérő, der Lußtmeßer.
 Legözön, die Lußtmasse.
 Legszivatyu, die Luftpumpe.
 Lehes, der Haut, der Athem.
 Lehidalni, niederdrücken; B. das Bett.
 Lehiggadni, sich setzen (wie der Saß einer Flüssigkeit).
 Lejt, lejtő, der Tanz; der Abhang.
 Lejteni, tanzen, hüpfen.
 Lejtős, abhángig.
 Lejtözö, tanzend, hüpfend.
 Lenge, wehend, flatternd.
 Lengeni, wehen, flattern.
 Lengnye, das Maystümchen.
 Lengeteg, s. das Lüftchen, adj. flatterhaft, flüchtig.
 Lengzet, das Lüftchen.
 Lény, das Wesen.
 Lep, der Scheyer, die Hüfte.
 Lépdelni, schreiten.
 Lepenyeg, die Wamme.
 Lepleg, der Scheyer, die Decke, die Hüfte.
 Leplyuk, die Honiggelle.
 Leplezet, die Verscheyerung.
 Leptses, unordentlich in der Kleidung.
 Let, das Senn.
 Letalak, das Element.
 Lételej, der Urstoff.
 Liget, der Hain.
 Lihegni, athmen, keichen.
 Lohbadozni, lodern.
 Lohogó, s. die Zähne; adj. flatternd.
 Lohara, die Pferddecke.
 Lohogni, rauschen.
 Lom, alterley Gepäck.
 Lomb, der Zweig; das Laub.
 Lombhajlék, die Laube.
 Lombik, die Kotte, die Desillirkotte.
 Lombozat, das Laubwerk.
 Lopatic, geraubte Sachen.
 Loránt, das Besperbrod.
 Lovag, der Reiter.

M.

Magános, privat; einsam.
 Magánoskoni, privatistren; einsam leben.
 Magány, die Einsamkeit.
 Magánáros, Alleinbändler, Monopolist.
 Máglya, der Scheiterhaufen.
 Majz, der Baumriemen.

Malaszt, die Gültigkeit, Gunst, Gnade.
 Malha, das Zeiteisen, die Satteltasche.
 Mámor, der Rausch.
 Mámoros, verauscht.
 Manó, der Kobold.
 Maróka, der Erdstoh.
 Martalék, der Raub.
 Martzona, hochmüthig, frech.
 Marulni, verrentet werden.
 Mazur, arm.
 Megdermedni, ausstehen freyren.
 Megfurtsitani, witzigen.
 Megnyomasztani, belauschen, beschleichen.
 Megnyugotni, beruhigen.
 Megterülni, ersetzt werden, vergütet werden.
 Melpilis, die Wunderblume.
 Méla, melancholisch, schwermüthig.
 Melázni, schwärmen.
 Mellékemény, die Beilage.
 Melleknév, der Beinahme.
 Meltány, gerecht, recht, billig.
 Meltolni, würdig halten.
 Mennyezet, der Baldachin.
 Mereglye, die Heugabel.
 Merengni, untertauchen, versinken.
 Merevény, spröde, steif.
 Merevülni, spröde, steif werden.
 Mersék, die Maßigung.
 Mértze, der Schaffel, Megen.
 Mets, die Lampe.
 Metsel, der Högentempel.
 Métsvirág, die Lichtnelke.
 Mézeshét, die Zitterwoche.
 Millye, das Salzstöcken.
 Mirigy, die Drüse, Seuche, Pest; Gift.
 Módolni, mitteln.
 Mogorva, untreulich, mürrisch flüster.
 Mokány, wild, scheu.
 Monda, die Sage.
 Moraj, das Brausen.
 Mordonkodni, wüthen.
 Mosoly, das Lächeln.
 Motyó, das Bündel.
 Mozdulatos, beweglich, flüß.
 Mozgadozni, schwantzen.

N.

Nadméz, der Zucker.
 Nadmézpinty, der Kanarienvogel.
 Nádra, die Gebärmutter.
 Nagyáros, der Großbändler.
 Napellenző, der Sonnenschirm.
 Napló könyv, das Tagetuch.

Naponnán, bei Tage.
 Naptár, der Kalender.
 Násfa, das Ohrgehänge.
 Negéd, der Hochmuth, die Eitelkeit,
 die Biererey, das Affektiven.
 Némberi, das Weib.
 Nemtő, der Genius.
 Nesz, der Vorwand, das Gerücht; das
 Geräusch.
 Nevedék, der Jüngling.
 Nevelék, der Zuwachs.
 Néző, der Wahrsager, Seher.
 Nő, die Frau, das Weib, die Gattin.
 Nőféléts, die Eifersucht.
 Nős, s. der Ehemann, Gatte; verehe-
 licht.
 Nünúke, der Nestwurm.
 Nyaláb, das Bündel, das Ränzchen.
 Nyálka, der Schleim.
 Nyegle, der Prahler.
 Nyelvejtés, die Mundart.
 Nyilongni, sich öffnen.
 Nyilvános, öffentlich.
 Nyilváný, die Öffentlichkeit.
 Nyirettyü, der Fiedelbogen.
 Nyögdelni, ächzen.
 Nyugalmazni, in Ruhe setzen.
 Nyuvadni, ersticken.

O.

Oklevél, das Diplom, die Urkunde.
 Okoska, naseweis, atkflug.
 Okvétel, der Vorwand.
 Omboly, das Seegras.
 Ondófolvás, der Tripper.
 Or, orv, der Dieb, der Rauber.
 Orda, der Topfen.
 Ordas, grauschwarz, gestreift.
 Orgováný, die Ebene.
 Ormány, der Schlittenschnabel, der Ele-
 phantenrüffel.
 Ormozat, die Erhöhung, die Anhöhe.
 Orom, der Gipfel, die Rinne; die An-
 höhe, der Hügel.

Ö.

Ökrész, der Ochsenrecht.
 Ömledezni, sich ergüssen.
 Önerzés, das Selbstgefühl.
 Öneszüleg, eigenständig.
 Önkény, die Willkür.
 Önkényes, willkürlich.
 Önkénytelen, unwillkürlich.

Örv, ein mit Stacheln besetztes Hals-
 band für Hunde.
 Ős, die Ahnen pl.
 Ősanya, die Anstfrau.
 Őtlet, der Einfall.

P.

Padlat, das Gediehe.
 Padmaly, die Wölbung, eine Höhlung.
 Pagoný, ein aufwachsender Wald.
 Pajzán, leichtsinnig, muthwillig.
 Pakulár, der Schafhirt.
 Palakő, der Schiefer.
 Pályabér, der Kampipreis.
 Pamats, der Pinsel.
 Pamlag, das Kanapee.
 Páralag, der Dunstkreis.
 Parants, der Befehl.
 Párhaj, der Zweykampf.
 Párthiv, der Anführer.
 Paszita, der Kindstauschmaus.
 Pásztoral, die Idylle, das Hirtenlied.

Patok, der Nasenstieber.
 Pattantyú, die Kanone.
 Peldány, das Exemplar.
 Pelye, die Ratte.
 Pertz, die Sekunde, eine kurze Zeit.
 Pete, das Ey.
 Petrentze, das Heuhäufel.
 Petze, ein ausgestecktes Gränzzeichen.
 Pillanat, der Blick, der Augenblick.
 Pille, der Schmetterling.
 Pillogás, das Liebäugeln, Blinzeln; der
 Schimmer.
 Pipere, der Puff.
 Pir, die Röhre.
 Pirány, die Röhre.
 Pite, das Ey.
 Pitymallani, tagen.
 Pitymallat, das Tagen.
 Pityóka, die Kartoffel.
 Pogonya, ein Zwerg, ein junges Kind.
 Pongyola, das Hausfleisch, Nachtzeng,
 négligé.
 Ponk, der Hügel.
 Porond, der Sand.
 Porongyó, schmachthast.
 Pots, die Pflüge.
 Pötte, der Ausfluß des Unflathes.
 Pulya, klein, niedrig.
 Purgoma, das Sinngedicht, das Epi-
 gramm.
 Putri, ein unterirdisches Haus.
 Puzdarek, die Geburtstagssteyer.

R.

Radina, der Tauffchmaus.
 Ragadvány, die Beute.
 Rágalom, die Verleumdung.
 Ragyogváný, der Glanz, der Schimmer.
 Rajoskodni, bei der Nacht herumshawär-
 men, ausschweifen.
 Rajoskodás, der Fanatismus.
 Rajz, der Abriß, Grundriß.
 Rajzat, der Schwarm.
 Rajzkönyv, das Zeichenbuch.
 Ravatal, der Sarkofag.
 Redő, die Fatte, die Kunzel.
 Reg, der Morgen.
 Rege, die Sage.
 Rejlent, verborgen seyn.
 Rejtély, das Geheimniß.
 Rév, das Gespenst, das Abenteuer.
 Remekelme, das Genie.
 Remlet, die Furcht, das Erschrecken.
 Rémség, das Abenteuer.
 Rémséges, abenteuerlich.
 Rémvadász, ein Abenteuerer.
 Rémszet, das Gespenst.
 Reugeteg, lebend, haltend s. die Waf-
 dung.
 Repedék, der Riß.
 Repkény, der Epheu.
 Reszketeg, zitternd s. das Zittern.
 Rétzepipe, die junge Ente.
 Ribantozs, zerrißen, zerlegt.
 Rideg, einzeln, allein; mager, schlan.
 Ringadozni, sich wiegen.
 Rivadalom, das Geschmetter.
 Rivadni, schmettern.
 Rohaj, das Getöse.
 Rom, die Ruine, die Trümmer pl.
 Róna, eben, flach.
 Ronda, unordentlich, nachlässig, z. B.
 in der Kleidung.
 Roshadni, verwesen.
 Rökötni, wechlagen, weinen.
 Rökönyödni, bleich werden.
 Rözse, das Geräusch.
 Rusnya, einfältig, garstig.

S.

Sájn, teibhaft, munter.
 Sajogás, das Brennen einer Entzündung.
 Salavari, die Reithose.
 Sám, das Modet.
 Sándal, schiefend.
 Sándalogni, schielen.
 Sank, der Schtamm.

Sanyar, s. die Strenge, adj. streng.
 Sarampó, die Schranke.
 Sárarany, gediegenes Gold.
 Sarj, der Sprößling.
 Sarktsillag, der Polarstern.
 Sarmalinko, die Goldbroffel.
 Sartz, der Vertrag.
 Segéd, die Hülfe, der Gehülfe.
 Sejt, die Bienenzelle.
 Sejtés, die Achtung, das Vorgefühl.
 Selyp, stammelnd, kispelnd.
 Sekely, die Wasserfuth.
 Seppedék, der Unflath.
 Sér, die Wunde, die Verletzung.
 Serkedni, sprießen.
 Sietelem, die Eilte.
 Siheder, ein Jüngling.
 Sikátor, eine kleine Gasse.
 Sikötyü, das Deichselband.
 Sila, kurzichtig.
 Silány, gering.
 Sirám, die Thräne.
 Sohaj, der Seufzer.
 Solymász, der Falkenier.
 Solymászat, die Falkenjaß.
 Sudamlani, schnell austreiben.
 Sudar, der Wipfel.
 Sugalló, der Ohrenbläser.
 Sugallat, die Eingebung, das Flüstern.
 Sugárzat, das Strahlen.
 Sunnyogva, gebuckt.
 Susogló, säuselnd.
 Sutton, der Schtupswinkel.

Sz.

Száguldani, rennen, jagen.
 Szájonan i, gaffen.
 Szalag, eine Winde.
 Szalak, unnütze Gedichte.
 Szallitváný, eine Kolonie.
 Szándok, der Vorsatz.
 Szapoly, die Grabtschaukel.
 Szatóts, der Krämer.
 Szatyár, schlüpfzig im Reden.
 Szavatos, der Bürge.
 Szellem, szellet, die Luft; der Geist.
 Szellőzet, das Wehen; der Luftzug.
 Szemtsüz, das Augenrinnen.
 Szend, szender, der Schtummer.
 Szenderegni, schtumern.
 Szenvedekeny, leidentlich.
 Szenvedély, szenvedelem, die Leiden-
 schaft.
 Szepet, ein Felleisen, ein Reisetoffer.
 Seprentze, ein Bündel Weinreben.

Szerény, bescheiden, anspruchslos.
 Szertzerint, attenthalten, überaß.
 Szesz, die Brunst, der Geruch.
 Szeszély, die Laune.
 Szeszzenés, die Anwendung von Laune.
 Szigorú, düster, bekümmert.
 Szijás, der Holzspan.
 Szilak, das Stück.
 Szilárd, fest.
 Színvegyes, bunt.
 Színvegyűtek, die Farbenmischung.
 Szipoly, die Schabe.
 Szivatyú, die Pumpe.
 Szobor, die Statue.
 Szomj, der Durst.
 Szomor, die Trauer; adj. traurig.
 Szózatós, klangreich.
 Szög, braun.
 Szökélni, hüpfen.
 Szörny, szörnyeteg, das Ungeheuer,
 das Ungethüm; die Mißgeburt; das
 Abenteuer.
 Szörnyűző, der Abenteurer.
 Szövény, das Gewebe.
 Szuny, der Schlummer.
 Szurdok, der Winkel.
 Szuvat, der abgelöste Kalk an der
 Wand.
 Szü, das Herz.

T.

Ták, der Zusatz, die Ergänzung.
 Talány, das Räthsel.
 Talgyú, der Kropf.
 Tánadát, der Ausgang, Osten.
 Tántzkör, die Tanztour.
 Taps, das Klatschen.
 Tar, fahle.
 Taratzk, der Bötter.
 Targontza, der Schubkarren.
 Tarhó, geronnene Milch.
 Tarhonya, geriegener Teig mit Milch.
 Tarjag, die Sommerprose.
 Tárogató, eine Feldtrompete.
 Tartalom, der Inhalt.
 Tarts, die Festigkeit.
 Tatzkó, der Spürhund.
 Tavol, s. die Ferne; adj. u. adv. fern.
 Tegez, der Köcher.
 Tehely, die Barbiermesserseide.
 Televény, ein zusammengetragener
 Haufe.
 Telj, die Fülle.
 Temérd, die Menge.
 Terem, die Halle.

Teremtmény, die Schöpfung, das Ge-
 schöpf.
 Tergenye, die Bürde, das Bündel.
 Termék, das Naturprodukt.
 Térthang, der Wiederhall.
 Tetszvény, die Gefallsucht.
 Tintsődni, anfangen fett zu werden.
 Tipoly, die Schnade.
 Tivornya, der Schmaus, die Schwel-
 gerey.
 Tód, der Paradiesvogel.
 Toka, die wilde Ente.
 Tokány, geröstetes Schöpfensfleisch.
 Tokma, der Vertrag.
 Tomb, der Jubel, das Jauchzen.
 Tombolni, jubeln, jauchzen.
 Tombora, ein Saiteninstrument.
 Tökélet, der Entschluß.
 Tökely, die Jugend.
 Tömkeleg, das Labyrinth.
 Tökö, der Pfahl, der Stock.
 Törzs, der Stamm.
 Tuba, die Taube.
 Tudalom, die Kenntniß.
 Tudat, das Wissen.
 Tusa, der Kampf.
 Tusz, der Bürge.
 Tünder, die See.
 Tünderzet, die Fecey.
 Türet, die Faste.

Ts.

Tába, unverständlich, unsinnig aberni-
 sig.
 Tábulás, die Täuschung, Verrückung.
 Tsadaaj, das Gebüsch, der Dornbusch.
 Tsákllya, der Feuerhacken.
 Tsál, der Trug, die Hinterlist.
 Tsalékony, trügerisch.
 Tsalma, der Turban.
 Tsalogány, die Nachtigall.
 Tsalóka, trügerisch.
 Tsámporodni, sauer werden.
 Tsáp, das Röhhorn.
 Tsapinós, schräg, schief.
 Tsapodár, s. der Schmeichler; adj.
 flatterhaft.
 Tsarnok, das Amphitheater; die Halle,
 der Säutengang.
 Tsatinázni, raufchen; schlagen (z. B.
 wie die Nachtigall.)
 Tsel, der Zaustriek, die Schlinge.
 Tselesende, der Hurenjäger, ein lieber-
 licher Mensch.
 Tsellem, die List, die Freyheit.

Tséltsap, leichtsinnig, flatterhaft.
 Tsempe, der Zimmerofen.
 Tsempe, ver schlagen, tistig.
 Tsend, die Stille, die Ruhe.
 Tsender, das Gefträuch.
 Tsenevezni, ausarten, sich verschüm-
 meru.
 Tserény, eine Flechte zum Obstbörren.
 Tserge, der Kogen.
 Tsergedő, rieselnd.
 Tsergeteg, s. der Nieselbach, adj.
 rieselnd.
 Tserkabela, das Spinnrad; die Garn-
 winde.
 Tserkesz, die Ratfche.
 Tsermely, der Bach.
 Tséts, die Blätter.
 Tsetsszivatyú, die Brust; die Milch-
 pumpe.
 Tsikoloi, tiefen.
 Tsillam, der Schimmer.
 Tsín, die Pterbe.
 Tsiny, der Streich; die Stille, die
 Ruhe.
 Tsiszár, der Schwertfeger, der Degen-
 schmied.
 Tsöré, nackt.
 Tsöd, der Knöchel.
 Tsörge, rieselnd.
 Tsuklya, die Kaye, die Mönchskute.
 Tsutsorodni, sich spigen.
 Tsuz, das Rheuma.
 Tsuzos, rheumatisch.
 Tsüggeteg, s. die Erschlaffung; adj. er-
 schlafft.
 Tsünni, schwach werden, weifen.
 Tzelerányos, zweckmäßig.
 Tzenk, ein kleiner Hund; der Rekrut.
 Tzimpa, das Läppchen.
 Tzinkos, der Mißethäter; der Busse.
 Tzitzoma, der Schmuck, die Auszierung.
 Tzitzomálni, schmücken, auszieren.
 Tzobák, die Keute, der Schenkel.
 Tzula, das Bündel.
 Tzuladár, der Bündelträger.

U.

Újadni, sich erneuen.
 Újontz, der Neuling.
 Úrné, die Herrin.
 Úszány, das Froschschiß.
 Utánaazni, nachahmen.
 Utánhang, der Nachklang.
 Utánszülött, der Nachgeborne, Posthu-
 mus.

Utánvilág, die Nachwelt.
 Utókor, die Nachwelt.

Ü.

Üdülni, sich erholen.
 Üdv, das Heil, die Seligkeit.
 Ük, die Utergmutter.
 Üld, die Verfolgung.
 Ünnepeley, feyerlich.
 Ür, die Leere.
 Ürügy, der Vorwand.
 Üszk, der Brand.

V.

Vadon, die Wildniß.
 Vágy, der Wunsch; die Sehnsucht.
 Vaklandós, spielend.
 Valosulni, sich verwirklichen.
 Vánszorodni, abnehmen, ausdorren.
 Vápa, die Pflübe.
 Varázs, der Zauber.
 Vatalé, der Schlauch.
 Váz, ein Scheusal, ein Schreckenbild.
 Tsontváz, das Stetel.
 Véd, der Beschüher, der Hort; der Schug.
 Védangyal, der Schugengel.
 Védéntz, der Schügling.
 Védlet, die Beschügung.
 Vegyület, die Mischung.
 Vélelem, die Mutmaßung, die Mei-
 nung.
 Véralkot, das Temperament.
 Verseny, der Wettreifer, der Wettstreit.
 Verveszély, der Storkut.
 Vész, der Sturm, das Ungewitter.
 Vesztegház, das Kortumazhaus.
 Vétlen, unschuldig.
 Vetrentze, das Zrifassée.
 Viadalom, der Kampf.
 Vigadalom, das Vergnügen, die Fröh-
 lichkeit.
 Vihar, der Sturmwind, der Wirbelwind.
 Viharozni, stürmen.
 Villámni, blitzen.
 Villanni, blitzen, blicken.
 Vinnye, die Eisen Schmiede.
 Vinnyogni, weinen.
 Virány, virálmány, das Blühen, die
 Blüthe; Anger, die Fur, das
 Gestirne.
 Virulat, das Grün.
 Viszály, die Widerwärtigkeit, das Drang-
 sal.
 Viszhang, der Wiederhall.

Viszketeg, der Kiebel.
 Viszszonzani, erwidern.
 Vita, der Streit.
 Vatorlázní, segeln.
 Vityilló, die Hütte.
 Vitzek, der Fischteich.
 Vizerány, der Horizont; die Ebene, die Fläche.
 Vizerányos, horizontal.
 Vizesély, der Wasserfall.
 Víz hullány, der Wasserfall.
 Vizirtózás, die Wasserscheue.
 Vonzani, anziehen.
 Vonzat, das Anziehen; die Sehnsucht.
 Vonal, der Strich.

Z.

Zanót, der Rasen.
 Zátony, die Sandbank.
 Závár, der Riegel.
 Zengzet, der Klang.
 Zelnitze, die Kattirsche.
 Zoldog, die Linde.
 Zord, zordon, düster, rauh.

Zs.

Zsibogni, summen.
 Zsavaj, das Getümmel.
 Zsongás, das Summen.

VI.

Pénztbellák.

Az Austriai Császárságban folyamatban lévő Pénzek értéke.

A. Arany Pénzek:

	fl.	xr
Arany, Körmötzi és Császári	4	30
— Milánói, Velentzei és Gigliati	4	22
— Bajorországi és Saltzburgi	4	20
— Hollandiai	4	28
— Közönséges	4	18
Souveraind'or egész	13	20
— fél	6	40
Lajos-arany, régi kettős	14	36
— — egyes	7	2
— — pais- (Schild- & Louisd'or)	9	12
— — nap- (Sonnen- & Louisd'or)	8	37
Doppiák, Milánói kettős	14	24
— egyes	7	12
Maximilián-arany	5	54
Károly-arany	8	52

B. Ezüst Pénzek:

Koronatallér Belgiumi	2	12
Koronaforint —	1	8
— — fél	—	34
Ducat —	2	32
— — fél	1	16
— — negyedrészes	—	38
Scudo Milanói	1	46
— — fél	—	53
Rubel, Orosz Birodalmi	1	40
Lombtallér (Leveles tallér, Raubthaler) francia	2	16
Lombforint (Leveles forint, Raubgulden)	1	8
Matta, Spanyol melykép nélkül	2	4
— — melyképpel	2	3
Conventio-tallér	2	—
Conventio-forint	1	—

2. Külföldi Pénzek értéke az Austriai Császárságban.

Jegyzés. Az arany és ezüst Pénzek értéke nagyobb ugyan az itt előadottnál, mert ezek többnyire úgy tekintetnek mint portékák; de hogytökörülbelől meghatározhatassanak, az arany váltóbetse 359. forintjával és 36 xrával az ezüstnek pedig 23. fíjával és 36 xrával c. p. vétetett-fel, 's minden törtrészek (Bruchtheile) elhagyattak. — A' rövidítések: A. aranyat, E. ezüstöt, R. rezet, Sz. számvetőpénzt tesznek. A' melly Pénzek mellé semmi sem tétetett, azok vagy számvető vagy régi pénzek, mellyeknek nevei még fenforognak.

A' Pénzek nevei.	A' Tartományok vagy Városok.	C. P.		
		fl.	xr.	kp.
Albus	Frankfurt a' M. m.	—	2	—
Altin	Orosz Birodalom	—	3	—
Arany	Hollandia	4	45	—
Arany foly. (cur)	Dania	3	30	—
Arany, vert (species)	Dania	4	23	—
Arany 5 rubelos	Orosz Birodalom	7	41	—
Arany	Svetia	4	18	2
Arany, I Pál	Orosz Birodalom	4	24	—
Arany-forint, bélyegetlen (ungestämpelt)	Hollandia	1	3	1
Arany-forint, bélyeges	Hollandia	1	8	—
Arany-forint	Nürnberg	3	4	—
Aspa (E)	Törökország	—	—	2
Bajocho (E)	Róma	—	4	1
Batzen	Helvetia és Würtembergia	—	3	1
Carlino (E)	Nápolyország	—	9	3
Carolin (A)	Németország	9	38	—
Carld'or (A)	Braunschweig	7	45	—
Centime *) (R)	Frantziaország	—	—	—
Copeka (A)	Orosz Birodalom	—	1	—
Christiansd'or (A)	Dania	7	43	—
Crusado (E)	Portugallia	—	56	2

*) Egy Centime (századrész) egy Franknak századrésze, egy Frank pedig 23 xrt. tesz c. p.

A' Pénzek nevei.	A' Tartományok vagy Városok.	C. P.		
		fl.	xr.	kp.
Crusado novo (E)	Portugallia	1	7	3
Daler	Hollandia	2	30	—
Decia	Frantziaország	—	2	1
Denar	Silezia	—	—	1
Denier (R)	Barcellona	—	—	1
Drus	Orosz Birodalom	—	—	2
Deut (R)	Hollandia	—	2	—
Dobraon (A)	Portugallia	63	12	—
Dollar	Spany. Mexico	2	3	2
Doplon	Spanyolország	6	13	2
Doppia	Genua	7	40	—
Doppia (A)	Milano, Velentze	7	44	—
Dreyer (Hármas) (E)	Sászország	—	—	3
Ducato di Regno	Nápolyország	1	37	—
Ducato corr.	Velentze	1	33	—
Ducato di Banco	Velentze	1	55	1
Ducato di Cambio	Spanyolország	2	8	—
Ducato (E)	Milano	3	34	—
Ducaton (E)	Hollandia	2	32	—
Dutchen	Brema	—	5	2
Ecus (I. Koronatallér)	Genf	1	1	2
Ecu (E)	Spanyolország	1	2	—
Escudo de Vallon	Spanyolország	3	38	—
Escudo d'oro (A)	Angolország	—	—	2
Farthing (R)	Angolország	—	—	2
Filippo (E) (Fileptallér)	Milano	2	15	2
Forint	Basel	—	50	2
Forint, Banco	Hollandia	—	51	—
Forint, foly. (curr)	Hollandia	—	48	—
Forint	Lengyelország	—	15	—
Forint	Németország	—	50	—
Font Flandriai	Hollandia	4	55	—
Font Flandriai	Brabantia és Flandria	4	12	—
Font Sterling	Angolország	9	9	3
Francescone (E)	Florentia és Toscana	2	5	3
Frank	Bern	—	34	2
Frank (E)	Frantziaország	—	23	—
Garas (E)	Szászország	—	3	3

A' Pénzek nevei.	A' Tartományok vagy Városok.	C. P.		
		fl.	xr.	kp.
Garas (E)	Brandenburg	—	3	—
Garas (E)	Hassia	—	3	3
Garas (R)	Lengyelország	—	2	3
Genovina v. Scudo d'argento	Genua	2	1	1
Grano (R)	Nápolyország	—	1	—
Grieve	Orosz Birodalom	—	9	1
Gröschel	Silesia	—	—	3
Grot, Flandriai	Hollandia Flandria	—	1	3
Grout	Brema	—	2	—
Guinee (A)	Angolország	9	38	—
Hármas (Dreyer) (E)	Sászország	—	—	3
Holpeny (R)	Angolország	—	1	—
Imperiale, 10 rubeles	Orosz Birodalom	15	16	—
Imperiale régi	Orosz Birodalom	19	37	—
Instus judex (Ebräer) (E)	Dania	—	34	—
Károly-arany (A)	Braunschweig	7	45	—
Keresztely-arany (A)	Dania	7	43	—
Keser de Chise 500 török piaster.	Török Birodalom	180	—	—
Kopfstück (E)	Németország	—	20	—
Korona, 4. markából álló	Dania	—	13	—
Korona (E)	Angolország	1	16	—
Koronatallér	Hollandia	2	21	—
Lombtallér (E)	Frantziaország	2	16	—
Lombforint	Frantziaország	1	8	—
Lira corrente (E)	Bologna	—	24	—
Lira (E)	Florentia	—	19	2
Lira (E)	Genua, Livorno	—	19	—
Lira (E)	Lucca, Milano	—	17	—
Lira (E)	Modena	—	8	2
Lira (E)	Parma	—	5	2
Lira (E)	Sardinia	—	26	1
Lira (E)	Turin	—	27	1
Lira (E)	Velentze	—	12	—
Lisconine	Portugallia	2	38	—
Louis blanc (E)	Frantziaország	2	—	—

A' Pénzek nevei.	A' Tartományok vagy Városok.	C. P.		
		fl.	xr.	pk.
Livre (E)	Bern	—	35	—
Livre (E)	Frantziaország	—	23	—
Livre Tournoi (E)	Frantziaország	—	22	2
Livre Sterling	Angolország	9	9	3
Livre (E)	Barcellona	1	1	—
Marka korona valuta	Dania	—	18	—
Marka folyó valuta	Dania	—	16	2
Marka Banco	Hamburg	—	43	1
Marka folyó (cour.)	Hamburg	—	36	—
Marka	Brema	—	40	—
Marka	Lübek	—	35	1
Marka, ezüst	Svetia	—	5	2
Marka, réz	Svetia	—	2	—
Maravedi da Plata	Spanyolország	—	—	1
Maximilián-arany	Bajorország	6	25	—
Millerees (A)	Portugallia	3	10	—
Német tallér (Reichsthaler)	Szászország	1	30	—
Öhr (R)	Svetia	—	—	1
Öhr (E)	Svetia	—	—	3
Paolo (E)	Florentia, Toscana	—	12	2
Paolo (E)	Roma	—	12	—
Patacco	Nápolyország	—	48	3
Para	Török Birodalom	—	1	2
Pence Sterling (E)	Angolország	—	2	1
Papeto	Roma	—	25	1
Pezza (E)	Toscana	2	—	2
Piastra	Toscana	2	28	—
Piastra	Török Birodalom	—	45	1
Piastra (E)	Spanyolország	2	4	—
Pistol (A)	Spanyolország	7	50	—
Poltra	Lengyelország	—	1	—
Poltra	Magyarország	—	1	2
Quatrino	Roma	—	—	1
Reale de plata Mexicano	Spanyolország	—	15	—
Reale Provincial	Spanyolország	—	12	—
Reale de Vallon	Spanyolország	—	6	2
Rees	Portugallia	—	—	1/2

A' Pénzek nevei.	A' Tartományok vagy Városok.	C. P.		
		fl.	xr.	kp.
Rénes forint	Németország	—	50	—
Réztallér	Svetia	—	7	2
Rubel, I Pál (E)	Orosz Birodalom	2	10	—
Rubel, új (E)	Orosz Birodalom	1	32	—
Ruspo	Toscana	4	28	—
Ruyder (A)	Hollandia	14	—	—
Schilling	Dania	—	1	1
Schilling, Banco	Hamburg	—	2	2
Schilling cour.	Hamburg	—	2	—
Schilling cour.	Lübek	—	2	—
Schilling	Hollandia	—	14	—
Schilling Sterling	Angolország	—	28	—
Schilling	Lengyelország	—	—	1
Schilling vert (Species)	Svetia	—	2	3
Schilling Lajos-arany	Frantziaország	9	25	—
Scudo	Nápolyország	1	56	3
Scudo d'oro	Lucca	2	11	—
Scudo	Sicilia	1	56	2
Scudo (A)	Roma	3	34	—
Scudo della Croce	Velentze	2	29	—
Saldo	Milano	—	—	3
Saldo	Velentze és Triest	—	—	2
Stüver	Hollandia	—	2	1
Taro	Nápolyország	—	19	2
Testone	Roma	—	37	3
Tallér, Koronatallér	Dania	1	48	—
Tallér cour.	Dania	1	40	—
Tallér	Lüttich	1	58	—
Tallér	Lengyelország	1	4	2
Tallér	Borussia	1	24	—
Tallér, ezüst	Svetia	—	22	—
Tallér, réz	Svetia	—	7	1
Zechino	Velentze	4	22	—
Zechino	Roma	4	20	—

VII.

A' Hónapok megnevezése.

- Januarius, Boldog Aszszony hava. 31.
 Februarius, Bőjtelőhava. 28 vagy 29.
 Martius, Bőjtmás hava. 31.
 Aprilis, Szent György hava. 30.
 Majus, Pünköst hava. 31.
 Junius, Szent Iván hava. 30.
 Julius, Szent Jakab hava. 31.
 Augustus, Kisaszszony hava. 31.
 September, Szent Mihály hava. 30.
 October, Mindszent hava. 31.
 November, Szent András hava. 30.
 December, Karátsony hava. 31.

VIII.

A' nevezetesebb honi és külföldi Vasárok
feljegyzése.

A.

- Ágosta Bajorországban, Húsvét után való vasárnap; Sz. Ulrik; Szent Mihály.
 Altona Holsteini Hertzegs. 14 nap Húsvét előtt; N. Boldog Aszszony után való hétfőn; Miklós után való hétfőn.
 Amsterdam, Hollandiában, Lätare.
 Arad, Judica vasárnap hetében; Péter és Pál hetében ő szerint; Demeter hetében ő szerint.

B.

- Badena, Austriában, Cantate után; Kisaszszony.
 Bamberg Bajorországban, Cantate után való hétfőn; 15-dik Octobr.
 Bártfa, 22. Febr. 24. Jan. 1. Sept. 21. Dec.
 Basel Helvetiában, Simon Júdás.
 Bautzen (Budissin) Szászország, Péter megtérés előtt való szombat; virágvasárnap előtt való szombat; Péter Pál után való szombat; Orsolya után való szombat.
 Pergamo Austr. Olaszország. 20. Aug. tart 15 napig.
 Berlin Borussia Fővárossa, Lätare; Filep Jakab; 8 nap múlva Úrnap után; Lórintz; Mindszent.
 Bern Helvetiában, Gyertya Sz. B. A. Virágvasárnap; Bertalan és Márton után való Vasárnap.
 Besztertze-Bánya, 25. Jan.; 7. Maj.; 30. Nov.
 Béts, Jubilate 7. Maj., tart 4 hétig; 2. Nov. tart szinte 4 hétig; a' Leopold-városban 13. Jul. tart 14 nap.
 Botzen Tirolisban, 19. Mart. tart 15 napig; 18. Jun. tart 15 napig; Kisaszszony, tart 15 napig; Andras, tart szinte 15 napig.
 Brassó Erdélyországban, Úrnap. Mindszent.
 Braunschweig, Gyertya Sz. B. A. után való tsötörtök, tart 10 napig; Lórintz után való tsötörtökön 13. Aug. tart 10 napig.

- Brema, Lukás.
 Breslau Sileziában; Böjt közepén; Lätare; Quasimodo; Pünköst előtt való hétfőn; Keresztelő János; N. Boldog Aszszony előtt való hétfőn; Szent Mihály; Erzsébet.
 Brünn Morvában, Hamvazó után való hétfőn, tart 8 nap. Pünköst után való 4. hétfőn 2. Jul. tart szinte 8 napig; Kisaszszony után való hétfőn; B. Aszszony fog. való hétfőn, mind a' kettő 8 napig tart.
 Buda, 6. Jan.; 23. Apr.; 13. Jul.; 29. Sept.
 Budweis Csehországban, Vízkereszt után való hétfőn; Úrnap után való hétfőn; Kisaszszony után való hétfőn; Márton, de ha ezen nap vasárnap esik, a' Vasár egy nappal később van.

C.

- Chrudim Csehországban, 2-dik Vasárnap Böjtben; N. Boldog Aszszony; Barbara.
 Cilly Steyerországban, Ágoston; Andras.

D.

- Danzig Borussziában, 10. Mart.; 5. Aug.; 11. Nov.
 Debretzen, 17. Jan.; 24. Apr.; 15. Aug.; 9. Oct.
 Dessau az Anhalti Hertzegség Fővárossa, Reminiscere után kedden; 2-dik Szent Háromság után való vasárnap után kedden; Egyed után kedden; Márton után kedden.
 Dresda Szászországban, Invocavit után hétfőn; Keresztelő Sz. János.

E.

- Eger, 10. Januar.; 12. Maj.; 29. Jun.; 7. Jul.; 1. Sept.; 92. Sept.
 Eger Csehországban, Maté; Úrnapja; Moritz; Andras előtt vasárnap.
 Eperjes, 28. Jan. Sz. Hároms. Vasárnap; 10. Aug.; 30. Nov.
 Erfurt Szászországban, Úrnap után szombaton; Bertalan; Márton.
 Esztergom, 12. Mart.; 25. Maj.; 10. Aug.; 1. Nov.

F.

- Florian (Szent) Steyerországban, első Kántor virágvasárnap után; Florian után; Sz. Háromság után.

Frankfurt a' Ménus mellett, Husvétkedden 17. Apr. tart 3 hétig; Kisaszszony után, tart 3 hétig.
Frankfurt az Odera mellett, Reminiscere 11. Mart. tart 14. napig; Margit, tart 14. napig; Márton, tart szinte 14. napig.
Freyberg Szászországban, Margit, Egyed, Márton.
Fürstenfeld Steyerországban, Karátsony után második hétfőn, a' keresztjáró hétben hétfőn; Keresztelő Sz. János; Ágoston; Mindszent előtt hétfőn; Miklós után vasárnap.

G.

Görlitz Borussziában, Úrnap után hétfőn; N. Bold. Asz.
Grätz Steyerországban, harmadik vasárnap Bőjtben 19-dik Mart. tart 3 hétig; Egyed 1. Sept. tart szinte 3 hétig.
Győr, Nagy szerdán; Úrnap előtt szerdán; 22. Jul.; 8. Sept.; 25. Nov.

H.

Hamburg, Vitus; 15. Jun.; Jakab 2. Julius; Felicianus 20. Oct.

J.

Jena, Reminiscere után kedden; Rogate után kedden; Simon Judás előtt és után kedden.
Ips Austriában, Reminiscere; Cantate után; Lőrincz után hétfőn.
Judenburg Steyerországban, Menybemenetel után pénteken; 11. Oct.

K.

Kassa, 20. Jan.; 1. Maj.; László.; N. Boldog Aszszony, Erzsébet.
Klagenfurt Illyriában, Filep Jakab, 11. Sept. tart 3 hét.
Kolosvár, 12. Mart.; 13. Jun.; 10. Aug. 1. Nov.
Komárom, Filep Jakab; Péter Pál; Rokus; Seraf. Ferentz; András.
Krakkó, 24. Maj.; 9. Sept.; mindenik 15 napig tart.
Krems Austriában, Jakab; Simon Júdás.

L.

Laibach Illyriában, 1. Maj.; 15. Jun.; Erzsébet.
Lemberg Gallitziában, 8. Jan. tart 4 hétig.

Lintz Austriában, Husvét után első hétfőn 23. Apr. tart 3 hétig; 16. Aug. tart 3 hétig.
Liptsch Szászországban, Újesztendő után hétfőn tart 14. napig; Jubilate után hétfőn 7. Maj. tart szinte 14 napig. Mihály, melly ha vasárnap esik, 8 nap múlva hasonlóképen 14. napig tartatik a' Vasár.

M.

Magdeburg Borussziában, Septuagesima után hétfőn; Quasimodo után hétfőn; Pünköst után 14 nap múlva hétfőn; Márton.
München Bajorországban, Vízkereszt; Jakab.

N.

Nagy-Szombat, 22. Jan.; Invoc.; 24. April.; 15. Jun.; 25. Jul.; Kisaszszony után vasárnap; 28. Octob. 6. Decemb.
Nagy-Várad, Vízkereszt; Úrnap után szerdán; 2. Jul.; 1. Sept.; 4. Oct.
Naumburg Borussziában, 24. Jun. tart 14 napig; 1. Dec. tart szinte 14 napig.
Nikelsburg Morvában, Gyertyaszentelő után hétfőn; 2. Mart.; Lätare után hétfőn; Pünköst után kedden; Margit után hétfőn; N. Bold. Aszszony után hétfőn.
Nürnberg Bajorországban, Vízkereszt, Husvét után szerdán; Egyed.

O.

Olmütz Morvában, Vízkereszt után hétfőn; György előtt hétfőn, Kereszt. Sz. János után hétfőn; Sz. Mihály után hétfőn.

P.

Pápa, 2. Febr.; 25. Mart.; Sz. Háromság 2. Jul.; 15. Aug. 8. Sept. 8. Dec.
Pest, József 19. Mart.; Medárd 8. Jun.; János fővétele 29. Aug.; Leopold 15. Nov.
Péts, 2. Febr.; Pünköst után való hétben; 20. Aug.; 25. Nov.
Pettau Steyerországban, 7. Jan.; 23. April.; 5. August. 25. Nov.
Pilsen Csehországban, első hétfőn Bőjtben; Péter Pál után hétfőn; Bertalan után hétfőn; Márton után hétfőn.
Pozsony, 20. Jan.; Lätare; Áldozó; 2. Jul.; 10. Aug.; 29. Sept.; 13. Dec.

Prága Csehországban, Böjt közepén és Ventzel, tart 3 hétig.

R.

Rumburg Csehországban, 1. Febr.; Bertalan előtt hétfőn; Simon Júdás előtt hétfőn.

S.

Selmetz-bánya, Invoc. után Kántorhétben; Pünköst után Kántorhétben; Lutzá után Kántorhétben.

Sinigaglia Olaszországban, 14. Jul. tart 18. napig.

Soprony, Invoc. után kedden; 1. Máj.; 6. Aug.; 18. Nov.

Steyer Austriában, 14 nappal Aldoó előtt; Sz. Mihály után hétfőn.

Strassburg Frantziaországban, Újesztendő; Szent János.

Stuttgard Würtembergiában, Orbán előtt hétfőn; Egyed előtt kedden; 3-dik Adventvasár. után kedden.

Szeged, Sz. György ó szerint; Ignátz; Sz. Mihály ó szerint; Sz. Andras.

Székes-Fejérvár, Invoc.; 24. April. 24. Jun. 24. Aug. 26. Oct.

Szent-Pöltény Austriában, Reminiscere után kedden; Kisaszszony.

T.

Tarnopol, a' nevezetesebb Vásárok a' Martius vagy Aprilisben és Anna napján tartatni szokottak és a' Juliusi Baromvásár.

Temesvár, Reminiscere; Sz. Mihály után vasárnap.

Teschen Sileziában, Gyertyaszentelő után való nap; Pünköstkedden; Magdolna után hétfőn; Kisaszszony; Andras; a' Gyapjűvásárok pedig 28. Máj. és 2. Oct.

Thorn Borussiában, Vízkereszt, Szent Háromság, Simon Júdás.

Tokay, 25. Mart.; Kereszt. Sz. János; Anna; Maté; Tamás; Demeter.

Troppau Sileziában, 1. Febr. tart 8 napig; 1. Máj. tart 8 napig; 1. Aug. tart 8 napig; 1. Nov. tart 14 napig.

U.

Ulma Bajorországban, Vitus, Miklós.

Vátz, Palm. előtt való szerdán, 2. Jul.; 16. Oct.; Karátszony előtt egy héttel.

Villach Illyriában, Vízkereszt; 20. Sept.

W.

Waimar, Invoc.; 8 nappal Pünköst után.

Warsó Lengyelországban, Misere Domine 10. April; Johanna; Hedwig.

Z.

Znaim Morvában, Oculi után; Keresztelő Sz. János.

Zürch Helvetiában, 14 nappal Pünköst előtt; 12. Sept.

Zuckmantel Sileziában, Balint; Exaudi 7. Máj.

Zwittau Morvában, Gyertyaszentelő után hétfőn; Gy. ó. Boldog Aszszony; Egyed előtt hétfőn; Márton után hétfőn.

IX.

Emlékkönyvekbe való Versek.

1.

Szelíd malasztal a' távol ködéből
Sugárik-ált a' szép emlékezet.

Kisfaludy Károly.

2.

— A' szárnyos idő hirtelen elröpül,
'S minden míve tűnő szárnya körül lebeg;
Minden tsak jelenés, minden az ég alatt,
Mint egy kis nefelejts enyész.

Berzsenyi.

3.

Szedjük éltünk virágait
Szedjük; — míg illatoznak,
Míg a' vig tavasz szellőji
Fürtjeinkben játszadoznak.

Batsányi.

4.

Titkon nyílnak az életnek
Legszebb rózsái,
Mély titokban tsergedeznek
Legszebb órái.

Berzsenyi.

5.

Rózsa a' vígságnak, liliom légy a' szerelemnek
És a' rokon szívnek egy örök elnefelejts.

6.

Rablántzok a' földi szenvedések,
Mellyeket tsak a' halál szakaszt;
Rózsaszálak a' gyönyörűségek,
Mellyeket egy őszi szél hervaszt,

Boldog, ki a' reá mért lántzokat
It nemesen túrve viseli,
'S a' hervadó gyenge virágokat
Az erkölcsnek 's észnek szenteli.

Berzsenyi.

7.

A' virtusútját szörnyetegek lesik.

8.

Gyermek az ember, a' míg él,
Tsak a' játéknemben tserél.

Szentjóni.

9.

A' virágok seregében
A' rózsá legjelesebb,
A' tsillagok seregében
A' nap legfelségesebb:
Illyen rózsá a' szerelem
Az életnek kertjében,
Illyen nap, illy fejedelem
Az örömek egében.
Boldog, kinek e' nap fénylik,
Kinek ez a' rózsá nyílik;
E' nélkül a' kert tsak gaz,
Ama nélkül nints tavasz.

Kisfaludy Sándor.

10.

Boldogság nélkül a' virtus háború,
Gyászos a' legzöldebb borostyánkoszorú,
Ha nints közte myrtus.

Kis.

11.

— — — Röpül az élet,
Mint egy sebes sóhajtás
Tűnik tavaszsa, 's hervad
Mint egy gyenge rózsabimbó.

12.

Hólnappal ne törődj, meszsze ne álmodozz,
Légy vig, légy te okos, míg lehet élj 's örülj.
Míg szóllunk, az idő hirtelen elröpül,
Mint a' nyíl 's zuhogó patak.

13.

Minden órádnak leszakaszd virágát,
A' jövődnek sivatag homályit
Bízd az Istenség vezető kezére,
'S élj az idővel.

14.

Használd a' napokat, 's a' mi jelen vagyon
Forró szívvel öleld, a' szerelem szelíd
Érzésit ki ne zárd, míg fiatal korod
Boldog tsillaga tündököl.

Berzsenyi.

15.

Kéklő lepelbe meszsze jár
Előtted a' remény,
Magához int, de meg nem vár
Tovább, tovább lengvén,
'S míg lepkeszárnyát kergeted,
Lezúg hijában életed
'S állasz pályád szélén.

Költsey.

16.

Egymás mellett be szépen áll
Egymást általölelve,
A' gyengéded két rózsaszál
Bimbóból most feselve;
De a' kertész el jövőd
'S más karóhoz lesz kötendő
Szegény rózsák titeket!
Mint a' sors sok szíveket.

Kisfaludy Sándor.

17.

A' szerelelem — — olyan mint reggel az árnyék,
Mindég kisebb lesz, 's végre kitűnni szokott.
Ám de barátságunk olyan mint estveli árnyék,
Nőttön nő, éltünk míg le nem alkonyodik.

Vitkovits.

18.

Légyen a' Végzés útain szerelmünk
Angyala társad.

Berzsenyi.

19.

Tsak repülő álmokép 's tsalódás
A' halandó ember élete.

Berzsenyi.

20.

Egy történet repülése
Tsak egy sohajtás lengése;
Para minden pompa 's ék,
Egy ezred egy buborék.

Költsey.

21.

— Gyakran a' szívnek édes ösztöneit
'S tárgyaihoz vonzó rózsaköteleit
Egy tündérkép elvágja.

A' szilaj vágyások gígászi hartzait,
A' bujdosó tsillag ezer orkánjait
Bevont szemünk nem látja.

Hív szívünk tsendesebb intésit nem halljuk,
Az előttünk nyíló rózsát letapodjuk,
Meszszebb járnak szemünk.

Bámúlva kergetjük álmunk tarka képét,
Örökre elvesztjük gyakran éltünk szépét
'S későn hullnak könyveink.

Berzsenyi.

22.

A' virág a' völgy ölében
 Nő virít, 's már nints jelen:
 Úgy a' rózsakor gyönyörje
 Elvirágzik hirtelen.
 A' szerelem is az időnek
 Enged és elszenderül;
 Ah de míg szerelmünk éled,
 Mindenütt tavasz derül.

Frantziából H. I. után.

23.

A' jövődő reményjein
 Tsügg a' kényes ifjuság;
 A' jelenlét örömein
 Száguldva tsak általvág.

Kisfaludy Sándor.

24.

A' jelenlévő egyedül sajátunk;
 A' jövődővel baleset parantsol.

Versegly.

25.

Roszzat ne félj, 's ne kívánj jót
 Múlt és jövő körül,
 Öleld-meg a' jelenvalót,
 Melly játszik és örül;
 'S bár ködbe néha burkozik;
 De színe gyorsan változik
 'S ajkán mosolygás ül.

Költsey.

26.

— — — Halandó!
 A' jó hamar mulandó!

Kisfaludy Sándor.

27.

Gyertyaláng egész világnak;
 Egy fuvallat a' halál.

Költsey.

X.

Geographiai Szókönyv.

E u r o p a

Tartományjainak, nevezetesebb Várossainak, Tengereinek, Tavainak, Folyóinak, Hegyeinek 's a' t. betürendi Jegyzeményje, különös ügye-
 lettel a' Kiterjedésre, a' Lakosok számára, némelly Nevezetességekre,
 a' Termésekre és Készítményekre.

Aachen, V. Burkusország-
 ban; 35,000 L.; nevezetes: a'
 Tanátház, a' szökő kút, a' Fő-
 templom és a' meleg fürdők;
 a' fabrikákban posztó, tsipke
 's a' t. készíttetik.

Aahaus, V. Burkusország-
 ban; 1,550 L.

Aalborg, V. Jütlandban;
 6,000 L.; Var; fabrikák; ke-
 reskedés.

Aalen, V. Würtembergiá-
 ban; 2,660 L.; gyapjú-és pa-
 nutmanufaktúrák; vasbányák.

Aalst, V. a' Hollandiai
 (Belgiumi) Királyságban, a'
 Dendre mellett; 10,900 L.;
 kereskedés.

Aar, Folyó Helvetiában.

Aarau, V. Helvetiában;
 3,000 L.

Aarhus, V. Jütlandban;
 5,800 L.; fabrikák; keres-
 kedés.

Abano, V. Austriai Olasz-
 országban; 3,000 L.; neveze-
 tes meleg fürdők.

AbaligetiBarlang. Ezen
 Barlang Baranya Vármegyé-
 ben Abaliget helysége köze-
 lében fekszik. Hossza mint-
 egy 500 öl; az üregben tse-
 pegőkőből formált különböző
 figurákat láthatni; az egész
 Barlangot egy benne eredő pa-
 takotska folyja-keresztül, 's
 a' torlolattól nem messze egy
 borzasztó mélységbe zuhan.
 Egy kőszál oldalán 24 grádits
 látszik, melly kétség kívül
 emberkézi tsinálmány, 's va-
 lamint ez, úgy az ott talála-
 to tetemek annak bizonyosságai,
 hogy ezen Barlang hajdan em-
 bereknek 's állatoknak szolgált
 lakhelyül.

Abauj Vármegye, a'
 Tiszán-inneni Kerületben; 52.
 nsz. m. 134,200 L.

Abbeville. V. Frantziaor-
 szágnak, a' Somme mellett;
 18,600 L.; posztó-, vászony-,
 fegyverfabrikák, tengeri ke-
 reskedés.

Aberdeen, V. Scotiában, L.; selyembogarak; kereskedés. New-Aberdeen és Old-Aberdeen Városokból áll; 21,600 L.; különbféle fabrikák.

Abó, oroszbirodalmi Tájék Finnland Osztályban; 485 nsz. m.; 137,000 L.

Abó, V. az Oroszbirodalomban, Finnland Osztályban; 12,500 L.; Egyetem; Püspökség; — fabrikák; kereskedés.

Abrudbánya, B. V. Erdélyben; 2,100 L.; arany-, ezüsthányák.

Acerra, V. Nápolyban; 6,200 L.

Achrida, V. Macedoniában; 16,000 L., görög Érsek.

Achtyrka, V. az Oroszbirodalomban, Charkow Osztályban; 13,700 L.

Acqui, V. Piemontban; 6,700 L.

Adda, Folyó Olaszországban.

Adelholzen, Vár Bajorországban; kénesbányák.

Adria, V. Austriai Olaszországban; 8,000 L.; kereskedés. Innen vette az Adriai Tenger nevezetét.

Adriai Tenger, a' Földközi Tengernek Öble Olaszország és a' Törökbirodalom közt; 3,950 nsz. m.

Adriánopolis, második Fővárossa a' Törökbirodalomnak, Ruméliában; 130,000 L.; selyemmanufaktúrák.

Aegades, három Sziget Siciliának keleti részén.

Aegeri, Tó Helvetiában.

Agde, V. Frantziaországban, a' Herault mellett; 7,300

L.; selyembogarak; kereskedés.

Agén, V. Frantziaországban; 11,700 L.; fabrikák; kereskedés.

Agosta, (Augusta Vindelicorum) V. Bajorországban; 29,500 L.; arany-, ezüstművek; különbféle fabrikák.

Agtelek, M. V. Gömör Vármegyében. Mintegy 300 lépésnyi távolságra fekszik a' nevezetes Agteleki Barlang, (Baradla) mellynek különb-külömbféle formájú tsepegőkövei megnézésre méltók. A' Barlang több üregből áll, mellynek egyike a' benne találtató sárga tsepegőkő miatt Viaszbarlangnak nevezetik. Három patak folyja ezen nevezetes Barlangot keresztül. A' levegő annyira tiszta, hogy a' belévőknek lélekzését nem nehezebbíti; a' viszszhang helyszerint olly sokszorozó, hogy egy hegedűnek hangjai, mint egy muzsikaszereg érdeklék a' Hallgató füleit.

Ajaccio, Corsica Szigetének Fővárossa; 7,400 L.; Napoleon születése helyje; Academia; kikötő; kalárisokkal és szardellákkal való kereskedés.

Aigle, V. Frantziaországban; 5,900 L.; kereskedés.

Aiquillon, V. Frantziaországban, a' Garonne mellett; 2,400 L.; kereskedés.

Air, V. Angolországban; 4,000 L.; kikötő; kereskedés.

Aire, V. Frantziaországban, a' Lys mellett; 8,600 L.

Aire, V. Frantziaországban, az Adour mellett; 3,000 L.

Airola, V. Nápolyban; 4,400 L.

Airola, Falu Helvetiában; savanyú víz.

Airvault, V. Frantziaországban; 2,500 L.; gyapjú-, vászon-és órafabrikák.

Aix, V. Frantziaországban; az Arc mellett; 22,000 L.; olaj-és bortermesztés; nagy kereskedés; fabrikák; — meleg fürdők.

Aix, V. Savoyában, (Saubaudiában) 2,100 L.; meleg fürdők.

Akkiermann, V. az Oroszbirodalomban, Bessarabiában, a' Dniester torkolatja mellett; 11,000 L.; kikötő; kereskedés; — sós forrás.

Alais, V. Frantziaországban; 9,000 L.

Alaud, 80 Szigetből álló Szigetsor a' Botniai Tengeröbölben az Oroszbirodalomban; 13,300 L.

Alba, V. Piemontban; 9,600 L.

Albania, törökbirodalmi Tartomány; 700 nsz. m.; 500,000 L.

Albin, V. Frantziaországban; 3,500 L.

Albis, Hegy Helvetiában.

Albis (Elbe), Folyó Németországban, ered Csehországban, Ritzbüttel mellett a' keleti Tengerbe ömlik.

Alby, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; gyapjúszővés; — sáfrány-, lenbor-, viaszgyertya- és papírossal való kereskedés.

Alcala de Henares, V. Spanyolországban, Új-Castiliában, a' Henares mellett; 5,000 L.; Egyetem.

Alcala la Real, V. Spanyolországban, Jaen Királyságban; 8,100 L.

Alcama, V. Siciliában; 8,500 L.

Alcaniz; V. Spanyolországban; 4,200 L.; timsóbányák.

Alcantara; V. Spanyolországban, a' Tajo mellett; 3,000 L.

Alcaraz, V. Spanyolországban 3,300 L.

Alcaudeta; V. Spanyolországban; 4,000 L.; olajtermesztés.

Alençon, V. Frantziaországban; 13,700 L.; nevezetes tsipkefabrika.

Alentejo, portugalliai Tartomány; 496 nsz. mértföld 270,000 L.

Alessandria, V. Piemontban, a' Tanaro mellett; 30,000 L.; manufaktúrák; kereskedés; két vásár.

Alessano, V. Nápolyban; 7,000 L.

Alexander-Newsky, nagykiterjedésű Falu az Oroszbirodalomban.

Alexandrowsk; V. az Oroszbirodalomban, Jekaterinoslaw Osztályban; 3,000 L.

Algarvia, Királyság, Portugalliának egy része; 130 nsz. m. 130,000 L.

Algeiras, V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban; 4,500 L.; hajókázás.

Algheri, V. Sziciliában; 6,000 L.; bortermesztés; — kalárishalászat.

Alhama, V. Spanyolországban, Granada Királyságban; 4,500 L.; meleg fürdők.

Alicante, V. Spanyolországban, Valencia Királyságban, a földközi Tenger mellett; 19,000 L.; fabrikák; kiterjedt kereskedés; bortermesztés.

Alicata; V. Sziciliában; 13,000 L.; kereskedés.

Alkmaar, V. a' Hollandiai Királyságban; 8,400 L.; vitorlafabrika.

Allendorf, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 3,500 L.; tobákfabrika; sóbányák.

Almaçarron, V. Spanyolországban; 5,000 L.; tím-sóbányák.

Almagro, V. Spanyolországban; 8,000 L.;

Almás, Falu Komárom Vármegyében; bortermesztés; márvány.

Almeida, Erősség Portugalliában.

Alpések, Hegyek Frantziaország, Helvetia, Németország és Olaszország közt.

Alpujarras, Hegyek Spanyolországban.

Alsen, daniai Sziget.

Alsó-Kubin, M. V. Arva Vármegyében; 1,100 L.

Altamura, V. Nápolyban; 16,000 L.; bor-és olajtermesztés.

Altena, V. Burkusországban; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Altenburg, Hertzegség Németországban; 24 nsz. m. 107,000 L.

Altenburg, hasonlónevű Hertzegségnek Fővárosa; 11,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Altona, V. Daniában, az Albis mellett; 25,000 L.; kereskedés a' vizen és szárazon; manufaktúrák; hajóépítés; szabad kikötő.

Aluta, Folyó Erdélyben; homokjában arany találatik.

Alzey, V. Hessenben; (Hassiában) 3,200 L.; manufaktúrák.

Amak, daniai Sziget Kopenhaga mellett; $\frac{3}{4}$ nsz. m. 600 L.

Amakuki, Santa Maura Szigetnek Fővárosa; 6,000 L.; kereskedés.

Amberg, V. Bajorországban; 7,300 L.; bútsújáróhely; — köszén; vasbányák; puskapormalmok.

Ambert, V. Frantziaországban; 5,900 L.; fabrikák.

Amboise, V. Frantziaországban; 5,300 L.; szőr-és selyemszövet-fabrikák.

Amersfort, V. a' Hollandiai Királyságban; 8,600 L.; kereskedés; manufaktúrák.

Amiens, V. Frantziaországban; 42,000 L.; különbözőféle nevezetes manufaktúrák.

Amsterdam, a' Hollandiai Királyságnak Fővárosa; a' Vároست az Amstel's több Tsatorna folyja keresztül; Lakossainak száma 203,000,

ezek közt 20,000 Zsidó; — száiban; 5,600 L.; bórkeresetudós Társaságok; különbözőféle Intézetek; Kórházak 's a' le Ansbach, V. Bajorort; — kereskedése a' földminszában; 12,900 L.; szép Vár; den részeiben kiterjedt; a' tobák's más fabrikák; különbözőféle szövemény-manufaktúrák.

Ancona, V. az Egyházi Birodalomban; 27,400 L.; kereskedés; manufaktúrák.

Andorre, a' Frantziák oltalma alatt lévő Tájék a' Pyreni hegyek délszaki részén; 9 nsz. m. 14,000 L.

Andros, Sziget a' Sziget-tengerben $5\frac{1}{2}$ nsz. m. 12,000 L.

Andujar, spanyolországi V. Jaen Királyságban; 19,000 L.

Anduse, V. Frantziaországban; 5,000 L.

Anduxar, V. Spanyolországban; 3,000 L.; selyemtenyésztés; bor-és olajtermesztés.

Angelo, V. Nápolyban; 11,500 L.

Angers, V. Frantziaországban, a' Mayenne mellett; 30,000 L.; nádmézfézés, viaszféjérítés; manufaktúrák; kereskedés; ásványos vizek.

Angolország, Britanniához tartozó Királyság; 2685 nsz. m. 11,352,000 L.

Anglesea, angol Sziget Wallis mellett; $12\frac{3}{4}$ nsz. m. 45,000 L.

Angoulême, V. Frantziaországban; 14,900 L.; papiros-és posztófabrikák; kereskedés.

Anhalt, Hertzegség Németországban; 48 nsz. m. 118,000 L.

Annonay, V. Frantziaor-

Antequera, V. Spanyolországban; 19,000 L.; selyembogár-tenyésztés; manufaktúrák; kereskedés.

Antibes, E. V. Frantziaországban, a' földközi Tenger mellett; 5,200 L.; szardellakkal való kereskedés; régiségek.

Antwerpia, V. a' Hollandiai Királyságban; 65,000 L.; kereskedése nevezetes; posztó-selyem-, szőr-, tsipke-'s más fabrikák; hajóépítés.

Aosta, V. Savoyában; 5,600 L.; római régiségek.

Apáthi, M. V. Bács Vármegyében; 3,300 L.; izats-és buzértermesztés; selyembogár-tenyésztés.

Apenninek, Hegyek Olaszországban.

Appenzel, V. Helvetiában; 1,400 L.; fejeítők; vászonkereskedés.

Aquila, E. V. Nápolyban; 13,500 L.

Arad Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 108 nsz. m. 195,130 L.

Arad, Erősség Arad Vármegyében, a' Maros bal partján; Ó Arad, M. V. a' Maros jobb partján fekszik; 5,000 L.

Aragonia, Királyság Spanyolországban; 693 nsz. m. 702,000 L.

Aranjuez, Mulatóvár Spanyolországban, Toledo közelében.

Arbe, Sziget a' dalmatiai tengerpart mellett; 1½ nsz. m. 3,000 L.; Fővárossa hasonlónevű, s 1,400 Lakost számlál.

Arbois, V. Frantziaországban; 6,500 L.; salétromfőzés; bor.

Archangel, oroszbirodalmi V. hasonlónevű Osztyáiban; 15,000 L.; vitorlamanufaktúrák; kereskedés; nagy kikötő.

Archipelagus, a' földközi Tengernek egy része a' Törökbirodalom mellett.

Arcos de la Frontera, V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban; 12,000 L.

Ardennek, Hegyek északi Frantziaországban.

Arendal, V. Norvegiában; 3,000 L.; hajóépítés; kereskedés; vasbányák.

Arezzo, V. Toscanában; 8,000 L.

Argentán, V. Frantziaországban, 6,200 L.; tzerntsipkék.

Argenteuil, V. Frantziaországban; 4,700 L.; gipszbányák; bor.

Argos, V. Morea Fél-szigetén; 10,000 L.

Argostoli, Cephalonia Fővárossa; 4,200 L.

Argyro Castro, V. Albaniában; 20,000 L.

Ariano, V. Nápolyban; 9,800 L.; bora a' Champagnéhoz hasonlít.

Arienzo, V. Nápolyban; 10,800 L.

Arkona, Hegyfok Mitow Fél-szigeten északi Pomeraniában.

Arles, V. Frantziaországban; 20,000 L.; fabrikák; kereskedés; régiségek.

Armentieres, V. Frantziaországban; 7,600 L.; bőr-, posztó-, vászonyfabrikák;

Arnaut Vilajeti, törökbirodalmi Tartomány; 1,414 nsz. m. 1,000,000 L.

Arnem, V. a' Hollandiai Királyságban, a' Rajna mellett; 10,800 L.; kikötő; kereskedés.

Arno, Folyó Toscanában.

Arnstadt, Schwarzburg-Sondershausennek Fővárossa, 5,000 L.; kereskedés.

Árok-Szállás, M. V. a' Jászságban; egy nagy sikon a' Gyöngyös mellett, melly a' közellévő erdőt szigetekre osztja fel; földje termékeny; 6,700 L.; juh-és baromtartás.

Arolsen, a' Waldecki Hertzeg Lakhelyje, az Aar mellett; 1,500 L.

Arona, V. Savoyában, a' Lago maggiore mellett; 4,000 L.; Boromeo Károly képszo-bra.

Arpino, V. Nápolyban; 9,600 L.

Arran, Sziget délszaki Scotiában; 6,400 L.

Arras, V. Frantziaországban; 19,000 L.; tsipke-és szőnyegfabrikák.

Arriége, Folyó Frantziaországban.

Arroe, daniai Sziget, 7,600 L.

Arroyo del Puerco, Athlone, V. Irlandban spanyolországi Város Estre (Hyberniában) 7,500 L.; mamedura Provinciában; 5,000 nufaktúrák; kereskedés.

Arsamas, oroszbirodalmi ropa, Afrika és Amerika közt. V. Nisny - Nowgorod Osztyályban; 5,100 L.; manufaktúrák.

Arta, V. Albaniában; 6,000 L.; dohánynyal és bőrökkel való kereskedés.

Árva Vármegye, a' Németországban, az Austriai Dunán-inneni Kerületben; 37 nsz. m. 86,800 L.

Aschaffenburg, V. Bajorságban, a' Ménus mellett; 6,600 L.; kereskedés.

Aschersleben, V. Burkusországban; 7,800 L.

Ascoli, V. az Egyházi Birodalomban; 7,500 L.

Ashton, V. Angolországban, a' Thames mellett; 8,000 L.; pamut-és posztófabrikák.

Asiago, V. Austriai Olaszországban; 4,600 L.; szalmakalapfabrika.

Asolo, V. Austriai Olaszországban; 4,300 L.; selyembogarak; ásványos vizek.

Aspe, V. Spanyolországban, 5,000 L.; márvány.

Asti, V. Piemontban; 21,200 L.; fabrikák; kereskedés.

Astoga, V. Spanyolországban, Leon Királyságban, a' Tuerto mellett; 4,000 L.

Asturia, spanyolországi Hertzegség; 137 nsz. m. 364,000 Lak.

Aszód, M. V. Pest Vármegyében; 4,700 L.; szállók.

Athene, V. Livadiában; 9,000 L.; nevezetes omladékok.

Atlanti Tenger, Eu-

Aude, Folyó Frantziaországban, ered a' Pyreneken s a' földközi Tengerbe szakad.

Austerlitz, V. Morvában; 2,500 L.

Austria, Főhertzegség Németországban, az Austriai Császárságnak egy része, 709 nsz. m. 2,000,000 L.

Austriai Császárság, Az Austriai Császárság Német, Olasz, Magyar és Galitai Statusokból áll; kiterjedése 12,153 nsz. m.; Lakossainak száma mintegy 30,006,800.

Austriai Olaszország, I. Lombardia Velentze.

Austriai Slésia, I. Slésia.

Auxerre, V. Frantziaországban; 11,300 L.; üvegfabrikák; — bor-és fakeskedés.

Auxonne, E. V. Frantziaországban; 5,300 L.; vászonykészítés.

Avellino, V. Nápolyban; 11,300 L.; posztómanufaktúrák; gesztenye; mogyoró.

Aversa, V. Nápolyban; 13,800 L.; bor, narants.

Avignon, V. Frantziaországban, a' Rhone mellett; 24,000 L.; selyemfabrikák; kereskedés borral, sáfránnyal, olajjal, gyapjúval és szarvasgombával.

Avila, V. Spanyolország-

ban, Ó-Castiliában, az Adaja mellett; 5,500 L.

Avlona, V. Albániában, az Adriai Tenger mellett; 5,000 L.

Avranches, V. Frantziaországban; 5,400 L.

Ayamonte, V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban, a' Gvadiana torkolatja mellett; 5,500 L.

B.

Babadaghi, V. Bulgáriában, a' Duna mellett; 10,000 L.

Babatag, V. Bulgáriában.

Badajoz, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában, a' Gvadiana mellett; 14,500 L.; kalapfabrika.

Baden, Nagyhercegség Németországban; 277 nsz. m. 1,090,900 L.

Baden, V. Badenben; 2,500 L.; meleg fürdők.

Baden, V. Austriában Béts mellett; 2,300 L. meleg fürdők.

Baden, V. Helvetiában, 1,600 L.; kénköves fürdők.

Baden, Falu Helvetiában; fürdők.

Badia, V. Ausztriai Olaszországban; 5,000 L.

Baeza, spanyolországi V. Jaen Királyságban; 12,000 L.

Bagnara, V. Nápolyban; 5,100 L.; bortermesztés.

Bagneres de Bigorre, V. Frantziaországban, az Adour mellett; 6,800 L.; manufaktúrák; papirosalmok; meleg fürdők.

Bagneres de Lugon, V. Frantziaországban, a' Garonne mellett; 1,300 L.; ásványos vizek; kénköves fürdők.

Bagnols, V. Frantziaországban; 4,800 L.; selyemtermesztés; ásványos vízforrások.

Baja, M. V. Bats Vármegyében, a' Duna mellett; 5,000 L.; búza-, gabonakereskedés.

Bajorország, Királyság Németországban; 1,382 nsz. m. 3,740,000 L.

Bakabánya Sz. K. B. V. Hont Vármegyében, 2,400 L., megjegyzést érdemel: a' római Catholica Anyaszentegyház, és a' Szent Haromság és Szűz Maria szobrai; — arany-, ezüsthányak.

Bakonyi erdő, nagy erdőség Veszprim Vármegyében.

Balásfalva, M. V. Erdélyben; 4,000 L.

Balassa-Gyarmat, M. V. Neograd Vármegyében; 4,300 L.; kereskedés.

Balaton, Magyarország legnagyobb Tava, Szala, Somogy és Veszprim Vármegyék közt fekszik. Hossza 40,000, szélessége Fok mellett 8,000 Tihany mellett 200 öl. Éjszakai partjait hegyek és bértzek veszik körül, melyeket részszertint erdők borítanak el, részszertint pedig szőlők. Vize a' belefolyó patakok és források által szaporodik; Fok mellett a' Sio ered belőle, és így a' Tó a' legtsendesebb időben is mozgásban van. Eszefelé többnyire tájézkik és zajog, 's hullámjai a' partok

felé tódúlnak, a' honnan ennek némellyek áradást és apadást tulajdonítanak. A' víznek színe világos és fehér; de ha hullámlik, vagy égi haború vonúl-fel, a' Tónak egész tere setétkékes. A' partokat tiszta vashomok fedi, melly porzó gyanánt használtatik, és Balatonpornak neveztetik.

Baleari Szigetek, Spanyolországhoz tartozó Szigetek a' földközi Tengerben.

Balkan, Hegy a' Törökbirodalomban.

Balti Tenger, Dania, Svétia, az Oroszbirodalom és Burkusország közt; kiterjedése 3,650 nsz. m.

Bamberg, V. Bajorországban; 19,400 L.; serfőzés; fabrikák; hajóépítés.

Banát (Temesvári) Temes, Krassó és Torontal Vármegyét 's a' Temesi katonai Hattárföldet foglalja magában.

Banja Luka, V. Bosniában 15,000 L.

Bar sur Aube, V. Frantziaországban; 4,000 L.

Bar sur Ornain, V. Frantziaországban; 7,800 L.; manufaktúrák.

Baranya Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 91 nsz. m. 213,500 L.

Barcelona V. Spanyolországban, Cataloniában; a' földközi Tenger mellett; 140,000 L.; Egyetem; manufaktúrák; ágyúöntés; kereskedés.

Barcelonetta, V. Barcelona közelében. 10,000 L.

Barge, V. Piemontban; 6,900 L.; fegyverfabrika.

Bari, V. Nápolyban, az Adriai Tenger mellett; 18,000 L.; kereskedés.

Barletta, V. Nápolyban, az Adriai Tenger mellett; 14,000 L.

Bars Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 47, nsz. m. 105,260 L.

Bártfa, Sz. K. V. Sáros Vármegyében; 4,500 L.; A' bártfai Fürdő és savanyú Víz honunkban 's a' külföldön ismeretes.

Basel, V. Helvetiában, 16,000 L.; papirosalmok; manufaktúrák; kereskedés.

Bassano, V. Ausztriai Olaszországban; 11,500 L.; selyemszövetemények; posztó; szalmakalapok.

Bastia, V. Corsica Szigetén, a' földközi Tenger egyik Öble mellett; 11,000 L.

Bath, V. Angolországban, 46,000 L.; fürdők.

Bats Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 170 nsz. m. 366,170 L.

Bautzen, V. Szászországban; 11,000 L.

Bayeux, V. Frantziaországban; 10,400 L.

Bayonne, E. V. Frantziaországban; 13,200 L.; sok Zsidó; kereskedés.

Bayreuth, V. Bajorországban; 11,000 L.

Bazin, Sz. K. V. Pozsony Vármegyében; 4,400 L. vasfürdő.

Beaucaire, V. Frantziaországban; 8,700 L.

Beaufort, V. Frantziában, a' Loire mellett; 6,000 L.; fabrikák.
Beauvais, E. V. Frantziában; 12,800 L.
Bedfort, V. Irlandban; 4,100 L.
Befort, V. Frantziában; 4,500 L.; Champagni és Burgundi borral való kereskedés.
Béga, Folyó, ered Erdélyben, és Magyarországon a' Tiszába foly.
Beja, V. Portugáliában, Alentejo Tartományban; 9,000 Lak.
Bejar, E. V. Spanyolországban; 4,800 L.; posztófabrikák; földők.
Beira, portugalliai Tartomány; 423 nsz. m. 1,000,000 L.
Békes Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 6 nsz. m. 117,670 L.
Békes, M. V. Békes Vármegyében; 8,000 L.; szállómivelés; baromvásárok.
Béla, a' XVI Koronaváros egyike Szepes Vármegyében a' Karpatus közelében; 2,700 L.; lentermesztés; vászonkészítés; fenyőmag - pálinka; kénköves fürdő.
Béla-Bánya Sz. K. B. V. Hont Vármegyében; 1,680 L.
Belfast, V. Irlandban; 35,000 L.; üvegfabrika; vászonkereskedés.
Belgium, a' Hollandiai Királyságnak egy része 676 nsz. m. 3,000,000 L.
Belgorod, oroszbirodalmi V. Kursk Oszályban; 6,000 L.
Belgrad, (Nándor-Fejér-

vár) V. Serviában, a' Szávának a' Dunába való folyása mellett; 30,000 L.; kereskedés.
Belluno, V. Austriai Olaszországban; 7,400 L.; se-lyemmanufaktúrák.
Belopoli, V. az Oroszbirodalomban, Charkow Oszályban; 9,100 L.
Bender, V. az Oroszbirodalomban, Bessarabiában; 15,000 L.; kereskedés.
Bene, V. Piemontban; 5,000 L.
Benevento, V. Nápolyban; 14,000 L.
Benicarlo, V. Spanyolországban, a' földközi Tenger mellett; 5,800 L.
Bereg Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben 67 nsz. m. 91,560 L.
Beregszász, M. V. Beregszászban; 4,500 L.
Bergamo, V. Austriai Olaszországban; 25,000 L.; se-lyemmel és vassal való kereskedés; vásárok.
Bergen, V. Norvegiában; 20,600 L.; tengeri kereskedés.
Bergen op Zoom, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,700 Lak.
Bergerac, V. Frantziában; 8,700 L.
Bergues, V. Frantziában; 5,100 L.; kereskedés.
Berlin, Burkusországnak Fővárosa és Fejedelmi lak-helyje; 220,000 L.; Európának legszebb Várossai közé tartozik; a' hosszú útszak, melyek gazzal vannak kivilágít-va, a' pompás paloták, tem-plomok 's más épületek díszet

nem kevéssé emelik; Univer-szetár; Pénzgyűjtemény; — sitás, Könyvtár, Tsillagvizs-gáló-torony, Fűvészkert 's a' t.; — külfölbféle manufaktúrák; Egyetem; számtalan Oktató-'s más Intézetek; külfölbféle szép épületek; Mulatóhelyek 's a' t. — mindenféle fabrikák és manufaktúrák; — kiterjedt kereskedés.
Bern, V. Helvetiában; 17,600 L.
Bernay, V. Frantziában; 6,200 L.
Bernburg, Hertzegség Németországban; 16 nsz. m. 38,200 L.
Bernburg, a' Bernburgi Hertzegség Fővárosa; 5,300 Lak.
Berwich, V. Angolországban; 8,000 L.; manufak-túrák; lazatzhalászat.
Besançon, V. Frantziában; 26,000 L.; Egye-tem; — fegyver- és órafabrikák; — borral való keres- kedés.
Bessarabia, oroszbiro- dalmi Tartomány; 850 nsz. m. 433,000 L.
Besztertze, Sz. K. V. Erdélyben; 4,500 L.
Besztertze-Bánya, Sz. K. B. V. Zólyom Várme- gyében; 10,000 L.; bányák; vashámrok, olvasztó - kemen- tzők.
Bethune, V. Frantziában; 6,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Béts, az Austriai Császár- ságnak Fővárosa; a' Császár- nak Lakhelyje, és Németor- szágnak első Várossa kies he- lyen a' Duna jobb partján fekszik; 300,000 L.; nevezetes a' Császári Vár, a' 300,000 darab- ból álló Könyvtárral; Termé-

szettár; Pénzgyűjtemény; — a' Szent István Temploma 434 lábnyi magasságú toronnyal; — külfölbféle manufaktúrák; — a' kereskedés nagy divat- ban van.
Biala, V. Galitiában, a' Biala mellett; 2,400 L.; posz- tó, vászony.
Bialystok, V. az Orosz- birodalomban, a' Biala mellett; 5,400 L.
Biberaach, V. Würtem- bergiában; 4,500 L.; fabrikák, kereskedés; fürdő.
Biczow, V. Csehország- ban; 3,200 L.
Bielefeld, V. Burkusor- szágnban; 6,600 L.
Bielitz, V. Slésiában; 5,000 L.; posztó- és kazimir- fabrikák.
Biella, V. Piemontban; 7,800 L.
Bielopolye, V. az Orosz- birodalomban, Ukrajnában; 10,000 L.; pálinkafőzés.
Bihar Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 200 nsz. m. 443,760 L.
Bilbao, V. Spanyolor- szágnban, Biscaja Provinciában; 15,000 L.; gyapjúval való ke- reskedés; manufaktúrák.
Bilston, V. Angolország- ban; 9,600 L.
Binasco, V. Austriai O- laszországban; 4,300 L.; Par- mazani sajtalvaló kereskedés.

Birmingham, V. Angolországban; 107,000 L.; vas-, atzél-, réz-, reszelő-, tő-, üveg-, 's más nevezetes fabrikák; kereskedés.

Biscaya, spanyol Provincia; 139 nsz. m. 290,000 L.

Bisceglia, V. Nápolyban; 10,000 L.

Bisenz, V. Morvában; 2,800 L.

Bistritza, Folyó Galitiában.

Blois, V. Frantziaországban, a' Loire m.; 15,000 L.

Bodani Tó, Németországnak legnagyobb Tava 9 1/2 nsz. m.

Bodrog - Keresztúr, M. V. Zemplin Vármegyében; 4,000 L.; szőlőművelés.

Bog, Folyó az Oroszbirodalomban.

Bolchow, V. az Oroszbirodalomban, Orel Osztyáiban; 11,000 L.

Bologna, V. az Egyházi Birodalomban; 64,000 L.; Egyetem; selyem-, papiros- és más fabrikák.

Bordeaux, V. Frantziaországban a' Garonne mellett; 90,000 L.; manufaktúrák; fabrikák; borral való kereskedés.

Borgo a San Domino, V. a' Piacenzai Hertzogságban; 5,000 L.

Borgomanero, V. Piemontban; 5,000 L.

Bornholm, daniai Sziget; 10 nsz. m. 21,000 L.

Boros-Jenő, M. V. Arad Vármegyében; 3,900 L.; szőlőhegyek.

Boromaei Szigetek, négy Sziget a' Lago Maggioreban szép kertekkel.

Borostyánkő, M. V. Vas Vármegyében, a' Rába mellett; kénkö- és rézbányák.

Borsod Vármegye, a' Tiszán-inneni Kerületben; 65 nsz. m. 126,800 L.

Bosa, Város Sardiniaiban; 5,000 L.

Bosco, Falu Nápolyban; 10,000 L.

Boskovitsch V. Morvában; 4,000 L.

Bosna Sarai, V. Bosniában; 65,000 L.; fegyverfabrikák; kereskedés.

Bosnia, törökbirodalmi Tartomány; 730 nsz. m. 850,000 Lakos.

Boston, V. Angolországban; 8,000 L.; kereskedés.

Böszörmény, Hajdúváros, Szabolts Vármegyében; 13,300 L.; marhatartás.

Botza, M. V. Liptó Vármegyében; ezüstmányák; savanyú víz.

Botzen, V. Tyrolisban; 8,100 L.

Boulogne, V. Frantziaországban; 17,700 L.; nagyki-terjedésű kereskedés.

Bourgen Bresse, V. Frantziaországban; 7,400 L.

Bourges, V. Frantziaországban; 17,500 L.

Bozzolo, V. Austriai O-laszországban; 4,500 L.

Bra, V. Sardiniaiban; 10,300 L.; posztófabrika; selyemmel való kereskedés.

Brabantia (éjszaki és déli) a' Hollandiai Királyságnak

egy része; 196 nsz. m. 1,002,900 Lak.

Bradfort, V. Angolországban, a' Liverpooli Tsatorna mellett; 6,500 L.; ágyúk.

Braga, V. Portugalliában, Entre Minho e Duero Tartományban; 14,000 L.

Bragança, V. Portugalliában, Traz os montes Tartományban; 4,000 L.

Braganza, V. Portugalliában, Beira Tartományban; 5,000 L.; selyem; bársonykészítés.

Braila, E. V. Oláhországban, a' Duna mellett; 30,000 Lak.

Brandenburg, Burkusországi Tartomány 749 nsz. m. 1,364,000 L.

Brandenburg, V. Burkusországban; 13,000 L.; manufaktúrák.

Brassó, Sz. K. V. Erdélyben; 20,000 L.; kereskedés.

Braunschweig, Hertzegség Németországban; 71 nsz. m. 209,600 L.

Braunschweig, a' Braunschweigi Hertzegségnek Fővárossa; 34,500 L.; mindenféle fabrikák és manufaktúrák; serfőzés, kereskedés 's a' t.

Brazzo, dalmatiai Sziget 13. nsz. m. 12,000 L.

Breda, V. a' Hollandiai Királyságban; 8,900 L.; posztó- és kalapfabrikák.

Brema, Szabad kereskedő V. Németországban a' Weser mellett; 37,700 L.; mindenféle fabrikák és manufaktúrák; nevezetes kereskedés a' tengeren.

Brescia, V. Austriai O-laszországban; 31,000 Lak.; atzélfabrika; papirosmalmok, szőlőművelés; kereskedés.

Breslau, Burkus-Slésiának Fővárossa, az Odera mellett; 82,200 L.; Egyetem; fabrikák; manufaktúrák; gyapjúvásárok.

Brest, V. Frantziaországban, az Atlanti Tengernek egyik Öble mellett; 28,000 L.; nagy hadi kikötő; kereskedés a' tengeren.

Brezno - Bánya, Sz. K. V. Zólyom Vármegyében; a' Garan mellett; 3,500 L.; az arany- és ezüstmányák hajdan igen híresek voltak; — juh-tartás; gyapjúval és sajttal való kereskedés.

Briançon, V. Frantziaországban; 3,000 L.

Briansk, V. az Oroszbirodalomban, Orel Osztyáiban; 4,000 L.; fegyverfabrika; üveg-hutták 's a' t.

Brieg, V. Burkus-Slésiában; 10,000 L.; manufaktúrák; kereskedés; viaszfejtők.

Brighton, T. V. Angolországban; 26,000 L.

Brignoles, V. Frantziaországban; 5,500 L.

Brioude, V. Frantziaországban; 5,600 L.

Bristol, V. Angolországban; 87,000 L.; nevezetes fabrikák és manufaktúrák, nád-mézfőzés; nagy kereskedés.

Brive, V. Frantziaországban; 6,800 L.; selyemfabrikák; viaszfejtők; rézművek.

Brixen, V. Tyrolisban; 3,800 L.

Brod, V. Tótorszáiban, a' országban, Cordova Királyságban; 3,700 L.; vesztegház; kereskedés.

Brody, Város Galitiában; 24,000 L.; (17,000 Zsidó) bőrrökkel, viaszszal, fagygyúval való kereskedés.

Bromberg, V. Burkusországban; 7,600 L.

Bronte, V. Siciliában; 6,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Brügge, V. a' Hollandiai Királyságban; 34,000 L.; manufaktúrák; vászonyfejtők.

Brünn, Morvának Fővárosa; 28,000 L.; posztófabrikák; kereskedés; nevezetes vásárok.

Brüssel, V. a' Hollandiai Királyságban; 80,000 L.; tsipke-, kalap-, szörszővemény-, portzellán-'s a' t. fabrikák; kereskedés.

Buccari, V. a' magyar tengeri Kerületben (Littorale) 7,800 L.; kereskedés.

Buda, Sz. K. V. Pest Vármegyében a' Duna jobb partján Pestnek általellenében, mellyel egy 1,500 lépésnyi hosszúságú hajóhid által van összekötve; 27,000 L.; Országunk Nádorának Lakhelye; Helytartó Tanács; Udvari Kamara; Fegyvertár; fabrikák; bor; kereskedés. — A' Városhoz közel van a' Szent Gellért Hegy Tsillagvizsgálótoronnyal.

Bug, Folyó, ered Galitiában, Lengyelországban a' Vistulaba ömlik.

Bujalance, V. Spanyol-

országban, Cordova Királyságban; 9,000 L.

Bukarest, Oláhországban; 60,000 L.; kereskedés.

Bukovina, Galitiával egybekötött Tartomány; 152 nsz. m. 208,500 L.

Bulgaria, törökbirodalom Tartomány, 1,740 nsz. m. 1,800,000 L.

Bunzlau, (Jung-) V. Csehországban; 5,500 L.; fabrikák.

Burg, V. Burkusországban; 9,000 L.; posztófabrikák.

Burgas, V. Rumiliában, a' fekete Tenger mellett; 30,000 L.; fazekasmunka; veres pipák.

Burgos, V. Spanyolországban, O-Castiliában; 11,000 Lak.

Buriana, V. Spanyolországban; 6,500 L.

Burkusország, Királyság Németországban; 5,028 nsz. m. 12,255,000 L.

Burkus-Szlésia, lásd Szlésia.

Bury, V. Angolországban; 8,000 L.; fabrikák.

Busca, V. Piemontban; 8,000 L.; vashámrok.

C.

Caceres, V. Spanyolországban; 8,000 L.

Cadix, E. V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban; 70,000 L.; szabad kikötő; kereskedés a' tengeren; puskakova-fabrik.

Caen, V. Frantziaországban; 36,000 L.; fabrikák és manufaktúrák; nagy vásár.

Caermathen, Város Angolországban; 5,400 L.

Cagliari, Sardinia Sziget Fővárosa; 35,000 L.; papirosmalmok; szállómivélés.

Cahors, V. Frantziaországban; 11,500 L.; manufaktúrák; jó bor.

Calahorra, V. Spanyolországban, O-Castiliában; 7,200 L.

Calais, V. Frantziaországban; 7,000 L.; borral és pálinkával való kereskedés a' tengeren.

Calatafimi, V. Siciliában; 10,000 L.

Calatagirone, V. Siciliában; 12,500 L.

Calatanissetta, V. Siciliában; 6,800 L.

Calatayud, V. Spanyolországban, Aragonia Királyságban; 9,000 L.

Callenberg, Hertzegség Hannoverában; 48 nsz. m. 139,000 L.

Calmar, V. Svetiában; 4,000 L.

Caltagirone, V. Siciliában; 20,000 L.

Caltanissetta, V. Siciliában; 16,000 L.

Cambrai, E. V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Cambridge, V. Angolországban; 11,000 L.

Camerino, V. az Egyházi Birodalomban; 5,300 L.

Campbeltown, V. Skotliában; 8,000 L.; heringhalászat.

Campo Basso, V. Nápolyban; 7,000 L.

Candia, Sziget az Archipelagusban; 177 nsz. m. 240,000 Lak.

Candia, hasonlónevű Sziget Fővárosa; 15,000 L.

Canea, V. Candian; 9,000 Lak.

Canterbury, V. Angolországban; 12,000 L.; komlótermesztés.

Capo d' Istria, V. Illyriában; 5,100 L.; szállómivélés; olajtermesztés.

Capri, Sziget a' földközi Tengerben.

Capua, V. Nápolyban, a' Voltorno mellett; 7,900 L.; szállómivélés; vásár.

Carcassonne, V. Frantziaországban; 14,200 L.; manufaktúrák, kereskedés borral és pálinkával.

Cardigan, V. Angolországban; 3,800 L.

Carlisle, V. Angolországban; 12,500 L.

Carlotta, V. Spanyolországban; 8,900 L.

Carmagnola, V. Piemontban; 12,000 L.

Carmona, V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban; 12,500 L.; olajfák.

Carpentras, V. Frantziaországban; 9,700 L.

Carpi, V. Modenában; 5,000 L.

Carrara, V. Modenában; 8,500 L.; szép fehér márvány.

Carthagena, V. Spanyolországban, Murcia Királyságban; 30,000 L.; hajóépítés; kikötőhely; kereskedés a' tengeren.

Casale, E. V. Sardiniában; 16,000 L.
Cassel, F. V. és Fejedelmi Lakhely a' Hesseni Választófejedelemségben, a' Fulda mellett; 23,000 L.
Castellamare, V. Nápolyban; 15,000 L.
Castellamonte, Város Piemontban; 5,000 L.
Castelnaudary, V. Frantziaországban; 7,600 L.
Castellnuovo, E. V. Dalmatiában, 9,500 Lak.; kereskedés.
Castellnuovo di Scivia, V. Sardiniában; 5,400 L.
Castel Sarrazin, V. Frantziaországban; 6,100 L. manufaktúrák.
Castelvetrano, V. Siciliában; 11,000 L.
Castiglione, V. Austriai Olaszországban; 5,000 L.
Castilia, (O) Királyság Spanyolországban, 837 nsz. m. 950,000 L.
Castilia (Új) Királyság Spanyolországban; 1,453 nsz. m. 1,218,000 L.
Castlebar, V. Irlandában; 8,000 L.
Castres, V. Frantziaországban; 14,600 L.; fabrikák.
Castro, Mytilene Sziget Fővárossa; 7,800 L.
Castro Giovanni, V. Siciliában; 11,000 L.; só.
Catalonia, Hertzség Spanyolországban; 594 nsz. m. 589,000 L.
Catania, V. Siciliában az Aetna tövében; 60,000 L.; Egyetem; selyemszövés; régiségek.
Catanzaro, V. Nápolyban, 10,000 L.
Cattaro, V. Dalmatiában; 4,000 L.
Cavaillon, V. Frantziaországban; 5,000 L.
Celle, V. Hannoverában; 8,500 L.; viaszfejéritők.
Ceneda, V. Austriai Olaszországban; 8,100 L.; papirosmalmok.
Cenis, Alpesi hegytető 5,880 láb. magas.
Cephalonia, Joniai Sziget; 16 nsz. m. 63,000 L.
Cerigo, Joniai Sziget 4½ nsz. m. 9,500 L.
Cervera, V. Spanyolországban, Cataloniában; 6,000 Lak.
Cesena, V. az Egyházi Birodalomban; 8,100 L.
Cette, V. Frantziaországban; 8,200 L.; kereskedés a' tengeren.
Ceva, Város Piemontban; 5,500 L.
Chalons sur Marne, V. Frantziaországban; 11,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Chalons sur Saone, V. Frantziaországban; 11,000 L.; manufaktúrák; borral való kereskedés.
Chambery, V. Savoyában; 12,000.; tsipkekészítés; fürdők.
Charleville, V. Frantziaországban; 17,000 L.
Charlottenburg, V. Burkusországban; 4,700 L.; Mulatóvár.
Chartres, V. Frantziaországban, az Eure mellett;

13,500 L.; manufaktúrák; ásványos vizek.
Chateaudun, V. Frantziaországban, a' Loir mellett; 6,000 L.
Chateau-Roux, V. Frantziaországban; 8,500 L.
Chateau-Thierry, V. Frantziaországban; 4,100 L.
Châtellerault, V. Frantziaországban; 8,200 L.; érafabrikák; viasz- és vaszonfejéritők.
Chattam, V. Angolországban; 12,600 L.; tengeri fegyvertár; hajóépítés.
Chaumont, V. Frantziaországban; 6,000 L.; viaszfejéritők; késmívesek; vashámrok.
Chelsea, V. Angolországban; 18,000 L.
Chemnitz, V. Szászországban; 10,900 L.
Cherasco, V. Piemontban, a' Stura mellett; 11,200 L.; selyem; szarvasgomba.
Cherbourg, V. Frantziaországban; 16,000 L.; kikötő; hajóépítés.
Cherso, Sziget az Adriai Tengerben; 4½ nsz. m. 9,300 L.
Cherso, hasonlónévű Szigetnek Fővárossa; 3,600 L.; kikötő.
Cherson, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyában, a' Dnepr mellett; 22,000 L.; hajóépítés; kereskedés.
Chester, V. Angolországban; 16,100 L.; vaszonnal, komlóval, sóval való kereskedés; nevezetes Chesteri sajt; hajóépítés.
Chiari, V. Austriai Olaszországban; 6,800 L.
Chiavari, V. Genuában; 7,600 L.
Chiavasso, V. Piemontban; 5,500 L.
Chichester, V. Angolországban; 6,400 L.
Chieri, V. Piemontban; 10,000 L.
Chieti, V. Nápolyban; 12,300 L.
Chioggia, egy a' Lagunában fekvő Szigetnek és Városnak neve.
Chiusa, V. Piemontban; 6,000 L.
Chotim, V. Bessarabiában; 10,000 L.
Christiania, V. Norvegiában, a' Christiansfordi Tengeröböl mellett; 19,400 L.; fabrikák; kereskedés.
Christianssand, V. Norvegiában; 7,400 L.; hajóépítés; kikötő; kereskedés.
Chrudim, V. Csehországban; 4,500 L.
Cittadella, V. Austriai Olaszországban; 5,500 L.; posztó-és papirosfabrikák.
Citta di Castello, V. az Egyházi Birodalomban; 6,000 L.
Citta Vecchia, V. Malta Szigeten; 5,000 L.
Ciudad Real, V. Spanyolországban; Új-Castiliában; 8,400 L.
Ciudad Rodrigo, V. Spanyolországban, a' Leoni Királyságban; 11,000 L.; szappanfabrikák.
Civita di Penna, V. Nápolyban, 7,300 L.

Civita Ducale, V. Náliában, Beira Tartományban; polyban; 8,700 L.

Civita Vecchia, V. az Colberg, V. Burkusországban; 7,500 L.; posztófabrikák; gyapjúszövetemény-fabrikák; kikötő; kereskedés.

Clamecy, V. Frantziaországban; 5,500 L.; kereskedés; fabrikák.

Clerac, V. Frantziaországban; 6,000 L.

Clermont, V. Frantziaországban; 5,200 L.

Clermont Ferrand, V. Frantziaországban; 30,000 L. vászony; posztó; harisnyák; — ásványos vizek.

Cleve, V. Burkusországban, a' Rajna mellett; 7,000 L., selyem-és pamutmanufaktúrák; savanyú víz.

Clifton, V. Angolországban; 12,600 L.

Clonmell, V. Irlandban; 15,600 L.

Coburg (Gotha), Hercegség Németországban; 46 nsz. m. 151,400 L.

Codogno, V. Austriai Olaszországban; 8,000 L.

Cöln, V. Burkusországban, a' Rajna mellett; 95,000 L.; nevezetes: a' Főtemplom fényes Gothépület, Sz. Gereon Temploma, Szent Péter Templomok; Könyvtár; — mindenféle fabrikák és manufaktúrák 's a' t.; szabad kikötő; kereskedés.

Cösfeld, V. Burkusországban; 5,500 L.

Cöslin, V. Burkusországban; 4,900 L.

Coimbra, V. Portugal-

liában, Beira Tartományban; 15,000 L.; Egyetem; fabrikák.

Colberg, V. Burkusországban; 7,500 L.; posztófabrikák; sobányák; kereskedés a' tengeren.

Colchester, V. Angolországban 12,500 L.

Colmar, V. Frantziaországban; 14,100 L.; posztó-, kártony-, tobak-fabrikák.

Cologna, V. Austriai Olaszországban; 6,200 L.

Comachio, V. az Egyházi Birodalomban, a' Po ágai között; 5,500 L.

Comoi Tó (Lago di Como) Austriai Olaszországban.

Como, V. Austriai Olaszországban; 7,400 L.

Compiègne, V. Frantziaországban; 7,000 L.

Compostella, (San Jago de) V. Spanyolországban, Galicia Királyságban; 25,000 L.; butsujárhely; Egyetem; — selyemharisnyák; kereskedés.

Condé, V. Frantziaországban; 5,900 L.

Condom, V. Frantziaországban; 6,900 L.

Coni, V. Piemontban; 16,500 L.

Cordova, Királyság Spanyolországban; 195 nsz. m. 260,000 L.

Cordova, V. Spanyolországban, hasonlónevű Királyságban, a' Guadalquivir mellett; kőhid; 30,000 L.; Templom 16 toronnyal; selyem-, szőr-manufaktúrák; arany-ézüstmívek.

Corfu, Joniai Sziget, hasonlónevű Fővárossal.

Corigliano, V. Nápolyban; 8,000 L.; bányák.

Cork, V. Irlandban; 101,000 L.; Tsatornák folyják keresztül; kikötő; vitorlavászony-fabrikák; pálinkafőzés; hajóépítés.

Corsica, Frantziaországhoz tartozó Sziget a' Földközi Tengerben, 178 nsz. m. 180,300 L.

Corunna, V. Spanyolországban, Galicia Királyságban; 11,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Cosenza, V. Nápolyban; 8,200 L.; késfabrikák; kereskedés.

Cottbus, V. Burkusországban; 5,700 L.; posztófabrikák; ser-, pálinkafőzés.

Courtray, V. a' Hollandiai Királyságban; 13,000 L.; vászony-, tsipke-, posztó- és lennel való kereskedés.

Coventry, V. Angolországban; 18,000 L.

Cremona, V. Austriai Olaszországban, a' Po mellett; 25,000 L.; hegedű- és húr-fabrikák.

Creuzenach, V. Burkusországban; 15,900 L. selyem-és gyapjúszövetemények; viaszos vászony; tsipke; nádméz; pálinka.

Csaba, Magyarország legnagyobb Faluja, Békes Vármegyében; 20,000 L.

Csanád Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 29. nsz. m. 47,000 L.

Csehszág, az Austriai Császársághoz tartozó Királyság; 952 nsz. m. 3,540,000 L.

Csetnek, M. V. Gömör Vármegyében; 3,900 L.; vas-hámrok.

Csongrád Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 62 nsz. m. 93,800 L.

Cuenca, V. Spanyolországban, Új-Castiliában; 6,000 L.

Cüstrin, V. Burkusországban; 6,000 L.

Culm, V. Burkusországban; 4,400 L.

Curzola, Sziget az Adriai Tengerben; 11 nsz. m.

Czaslau, V. Csehországban; 2,600 L.

Czernigow, V. az Orosz Birodalomban, hasonlónevű Osztályban; 12,000 L.; Erősség.

Czirknitzi Tó, Illyriában.

D.

Daghi, Sziget a' Finni Tengeröbölben; 14 nsz. m. 10,000 L.

Dalelba, Folyó Svetiában, ered a' Norvégiai Hegegyeken, 's a' Botniai Tengeröbölbe ömlik.

Dalmatia, az Austriai Császársághoz tartozó Királyság; 275 nsz. m. 295,100 L.

Dania, Királyság, 840 nsz. m. 1,675,000 L.

Danzig, V. Burkusországban, a' Vistula mellett; 56,000 L.; Természetvizsgáló Társaság; Múzeum; nyilvános Könyvtár; — hajóépítés; nádméz-

főzés; külömbféle fabrikák és manufaktúrák; kereskedés.
Dardanellák, (Ó), két egymásnak áltellenében álló Erösség a' Gallipoli Tenger-szoroson a' Törökbirodalomban.
Dardanellák (Új), két Erösség a' Hélespontusba való bemenetel mellett egymással áltellenben.
Darmstadt, Hassiának Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 18,000 L.
Daruvár, V. Tótországban; 3,000 L.; posztó; selyem; márvány; ásványos fördők.
Deakovár, M. V. Tótországban; 3,000 L.
Debretzen, Sz. K. V. Bihar Vármegyében; 42,000 L.; szép Collegium Könyvtárral; — szappan; veres pipák (Debretzeni pipák) 's a' t. kereskedés; négy nevezetes szabadság (vásár)
Delft, V. a' Hollandiai Királyságban; 13,000 L.
Demanovai Barlangok, Líptó Vármegyében, Demanova Helység közelében; nevezetesek Csierna, Benikova, Okno és Vodi-Kirverania.
Demotica, V. Rumiliában; 8,000 L.
Dendermonde, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,100 Lak.
Denis (Saint) V. Frantziaországban; 4,400 L.; a' Frantzia Királyok temetőhelyje.
Deptford, V. Angolországban; 29,000 L.; hajóéíztés.
Derby, V. Angolországban; 13,000 L.
Dessau (Anhalt), Hertzegség Németországban; 17. nsz. m. 53,000 L.
Dessau, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 9,800 L.
Detmold (Lippé), Hertzegség Németországban.
Detmold, hasonlónervű Hertzegségnek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje 2,800 L.
Detrekői Barlang, Pozsony Vármegyében Detrekőhez közel. Ebben az emberi kéz műveinek nyomai mindenütt szembeötünnek. A' sok kisebb, nagyobb üregekben külömbféle formájú tsepegőkövek találtak; magossága 60 ölnyinek tartatik.
Déva, M. V. Erdélyben a' Maros mellett; 3,500 L.; rézbányák.
Deventer, V. a' Hollandiai Királyságban; 10,100 L.
Dieppe, V. Frantziaországban; 20,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.
Diest, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,600 L.
Dijon, V. Frantziaországban; 21,000 L.; manufaktúrák.
Dinkelsbühl, V. Bajorországban; 5,800 L.; manufaktúrák; marhákkal való kereskedés.
Diós-Győr, M. V. Borsod Vármegyében; 4,000 L.; vas- és kénköves fördők.
Diószeg, M. V. Bihar Vármegyében; 3,500 L.
Dnepr, Folyó az Orosz-

birodalomban; ered Smolensk szágban; 18,300 L.; manufaktúrák; 's a' fekete Tengerbe ömlik.
Dniester, Folyó, ered a' országban.
Karpatusokban, 's a' fekete Tengerbe ömlik.
Dobsina, M. V. Gömör Vármegyében; 3,200 L.; bányák; papirosalmok.
Dole, V. Frantziaországban; 8,300 L.; ásványos vizek.
Domokos, M. V. Erdélyben; rézbányák.
Don, Folyó az Oroszbirodalomban, ered Tula Osztyáiban, egy Tóból, 's az Adunába ömlik.
Donaueschingen, V. Badenben; 2,100 L.; ennek közelében ered a' Duna.
Donetz, Folyó az Oroszbirodalomban, ered Charkow Osztyáiban.
Doni Kozákok földje, Tartomány; 135,000 L.
Doornik, E. V. a' Hollandiai Királyságban; 21,300 L.; Főtemplom szép festésekkel; — szőnyeg-, harisnya-, portzellánfabrikák.
Dordogne, Folyó Frantziaországban.
Dorogh, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 6,100 L.; tartás.
Dorpat, V. Lieflandban; 7,300 L.; Egyetem.
Dortrecht, V. a' Hollandiai Királyságban; 14,400 L.; fejerítők; nádmézfőzés; kereskedés.
Douay, V. Frantziaor-

Doubs, Folyó Frantziaországban; 4,500 L.
Douglas, V. Angolországban; 4,500 L.
Dover, V. Angolországban; 19,000 L.
Draguignan, V. Frantziaországban; 8,000 L.; posztó; harisnyák; — bor.
Drammen, V. Norvegiában; 7,000 L.; viaszos vászon; vitorlák; hajóéíztés.
Dravá, Folyó, ered Tyrolisban, Essek mellett a' Dunába ömlik.
Dresda, Szászországnak Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje, az Albis mellett; Németország legszebb Várossai közé tartozik; fekvése kies; 65,000 L.; 552 lányi hosszúságú híd; nevezetes: a' Királyi Lakhely az úgy nevezett zöld Boltal, mellyben külömbféle drágaságok és művészetek találtak, a' Képgyűjtemény, a' 200,000 darabból álló Könyvtár, a' Termezettár; — tudós Társaságok; — posztó-, selyem-, pántlika-, paszománt-, fátyol-, viaszosvászon-, tükör-'s a' t. fabrikák; kereskedés.
Drina, Folyó, ered Serhatára termékeny; marháviában.
Drogheda, V. Irlandban; 18,100 L.; posztófabrikák; gabona kereskedés.
Drohobycz, V. Galitiában; 7,100 L.; só.
Drontheim, V. Norvegiában; 11,600 L.; posztó; ba-

garia; nádméz; só; salétrom; metországban a' Badeni Nagy-
— kereskedés

Dubitz a E. V. a' Katonai Brigach, melly mineku-
Határföldön; 1,600 L.

Dubicza, F. V. a' Törökbirodalomban; ennek által-
ellenében; 6,000 L.

Dublin, Irlandnak Fővá-
rossa, a' Liffy mellett; 245,000
L.; nevezetese: az Al-Ki-
rály Lakhelyje, a' Sz. Há-
romságcollegium, az Egye-
tem, a' Könyvtár, az Intézet
a' siketnémák számára; Kór-
házak; Klastromok 's a' t.; —
selyem-, vászony- és pamutfa-
brikák; szabad kikötő; nagy
kereskedés.

Dubno, V. az Oroszbiro-
dalomban, Wolhynia Osztály-
ban; 6,600 L.; vásárok.

Dudley, V. Angolország-
ban; 19,100 L.

Duero, Folyó Spanyol-
országban és Portugalliában.

Dűna, Folyó az Oroszbi-
rodalomban.

Dünkerque, V. Frantzia-
országban; 21,000 L.; fabri-
kák; kereskedés a' tengeren.

Düren, V. Burkusország-
ban; 5,000 L.

Duisburg, V. Burkusor-
szágban; 4,600 L.

Düsseldorf, V. Burkus-
országban, kies sikon a' Raj-
na mellett; 26,600 L.; neve-
zetes: a' Vár, a' Sz. Lambert
Temploma, a' Tsillagvizsgá-
ló-torony, a' Képgyűjtemény
's a' t.; — kartony-, gyapot-,
tűkőrfabrikák.

Dumfries, V. Scotiában;
9,300 L.

Dun a, Folyó, ered Né-
metországban a' Badeni Nagy-
hertzsegségben; főforrása a'
Brigach, melly mineku-
tana Donaueschingen tájékán
több forrással egyesülne, Du-
n a n a k neveztetik; Ulma
mellett hajókázhatóvá lesz;
Németországnak egy részét,
Magyarországot és a' Török-
birodalmat keresztül folyván,
Bessarabiában a' fekete Ten-
gerbe szakad.

Dunajecz, Folyó, ered
a' Karpatusokon.

Dundee, V. Scotiában,
31,000 L.; barisnya-, vitorlafab-
rikák; kereskedés.

Durand, a' XVI Koro-
naváros egyike.

Durazzo, V. Albaniában,
az Adriai Tenger egyik Öble
mellett; 9,000 L.

Durham, V. Angolor-
szágban; 8,000 L.

Dwina, Folyó az Orosz-
birodalomban, ered Wolog-
da Osztályban, Archangel
mellett a' fejeér Tengerbe öm-
lik.

E.

Ebersbach, V. Szászor-
szágban; 5,000 L.; fabrikák.

Eboli, V. Nápolyban,
5,300 L.

Ebro, Folyó Spanyol-
országban.

Ecija, V. Spanyolorszá-
gban, Sevilla Királyságban;
28,000 L.; fabrikák.

Eddystone, kőszál a'
Plymouthi Öböl előtt való
Tsatorna mellett, mellyen a'
nevezetes Világító-torony.

Edessa, V. Macedoniá-
ban; 12,000 L.

Edinburgh, Scotiának
Fővárossa; 138,000 L.; Egye-
tem; Fűvészkert; tudós Társa-
ságok: — bőr-, papiros-, üveg-
szappan-, festékfabrikák; nád-
mészőzés; kereskedés.

Eger, Erseki V. Heves
Vármegyében, egy kies völgy-
ben az Eger két partján;
17,300 L.; Lycaeum; Könyv-
tár; Tsillagvizsgáló - torony;
Seminarium, Erseki Lakhely;
— meleg fürdők.

Eger, V. Csehországban;
8,400 L.; manufaktúrák; ke-
reskedés; timsó.

Egri b o s, Sziget az Ar-
chipelagusban; 60 nsz. m.
60,000 L.

Egri b o s, hasonlónevű
Szigetnek Fővárossa; 16,000
Lak.

Egyházi Birodalom,
a' Romai Pápa Birtoka, Olasz-
országban; 714 nsz. m. 2,355,000
Lak.

Ehrenbreitenstein,
V. és E. Burkusországban;
2,400 L.; kereskedés; sava-
nyú víz.

Eichstädt, V. Bajoror-
szágban; 7,000 L.

Eider, Folyó, Németor-
szágban.

Eiger, Hegy Helvetiában;
magassága 12,268 láb.

Einbeck, V. Hannoverá-
ban 5,100 L.

Eisenach, Hertzsegség
Németországban; 21 nsz. m.
63,300 L.

Eisenach, hasonlónevű
Hertzsegségnek Fővárossa;
8,100 L.; gyapjúszövény-és
szőnyegfabrikák; kereskedés.

Edinburgh, Scotiának
Fővárossa; 138,000 L.; Egye-
tem; Fűvészkert; tudós Társa-
ságok: — bőr-, papiros-, üveg-
szappan-, festékfabrikák; nád-
mészőzés; kereskedés.

Eger, Erseki V. Heves
Vármegyében, egy kies völgy-
ben az Eger két partján;
17,300 L.; Lycaeum; Könyv-
tár; Tsillagvizsgáló - torony;
Seminarium, Erseki Lakhely;
— meleg fürdők.

Eger, V. Csehországban;
8,400 L.; manufaktúrák; ke-
reskedés; timsó.

Egri b o s, Sziget az Ar-
chipelagusban; 60 nsz. m.
60,000 L.

Egri b o s, hasonlónevű
Szigetnek Fővárossa; 16,000
Lak.

Egyházi Birodalom,
a' Romai Pápa Birtoka, Olasz-
országban; 714 nsz. m. 2,355,000
Lak.

Ehrenbreitenstein,
V. és E. Burkusországban;
2,400 L.; kereskedés; sava-
nyú víz.

Eichstädt, V. Bajoror-
szágban; 7,000 L.

Eider, Folyó, Németor-
szágban.

Eiger, Hegy Helvetiában;
magassága 12,268 láb.

Einbeck, V. Hannoverá-
ban 5,100 L.

Eisenach, Hertzsegség
Németországban; 21 nsz. m.
63,300 L.

Eisenach, hasonlónevű
Hertzsegségnek Fővárossa;
8,100 L.; gyapjúszövény-és
szőnyegfabrikák; kereskedés.

8,100 L.; gyapjúszövény-és
szőnyegfabrikák; kereskedés.

Eisleben, V. Burkusor-
szágban; 6,600 L.; bányák.

Elba, Toscanához tartozó
Sziget a' földközi Tengeren
7½ nsz. m. 13,560. L.

Elberfeld, V. Burkus-
országban; 26,500 L.; neveze-
tes posztó-, bársony-, pamut-,
selyemfabrikák 's a' t. keres-
kedés.

Elbing, Folyó Burkusor-
szágban.

Elbingen, V. Burkusor-
szágban; 19,500 L.; vitorla-,
szappan-, pamutmanufaktúrák;
nevezetes kereskedés.

Elche, V. Spanyolorszá-
gban Valenciában; 20,000 L.;
olaj, pálmák.

Elisabethgorod, V. az
Oroszbirodalomban, Jekateri-
noslaw Osztályban; 11,000
Lak.

El Puerto de Santa
Maria, V. Spanyolorszá-
gban, Sevilla Királyságban, Ca-
dix általellenében, a' Guada-
leta torkolatja mellett; 16,000
L.; fabrikák; viaszfejéítő;
kereskedés.

Elvas, V. Portugalliában,
Alentejo Provinciában; 16,000
L.; fegyvertár; fegyverfabri-
ka; kereskedés.

Emden, V. Hannoverá-
ban; 11,000 L.; fabrikák; ha-
jóépítés; kereskedés.

Ems, Folyó, ered Westpha-
liában.

Enghien, V. a' Hollan-
dai Királyságban; 3,100 L.

Enguera, V. Spanyolor-
szágban; 5,000 L.

Enkhuyzen, E. V. a' Hollandiai Királyságban; 44,000 L.; hajóépítés; heringhalászat; kereskedés.

Enos, Város Rumiliában; 7,700 L.; gyapjúval, pamutal, bőrrel, safránnyal, selyemmel 's a' t. való kereskedés.

Entre Minho e Duero, Provincia Portugalliában; 163 nsz. m. 800,000 L.

Enyed, M. V. Erdélyben; 6,000 L.

Eperjes, Sz. K. V. Sáros Vármegyében, a' Tartza mellett; 7,500 L.; fürdők; savanyú víz.

Epernay, V. Frantziaországban; 4,500 L.; Champagnibor.

Epinal, V. Frantziaországban; 7,500 L.

Erdélyország, 850 nsz. m. 1,665,000 L.

Erfurt, V. Burkusországban; 21,300 L. fabrikák, manufaktúrák; kereskedés.

Erlanga, V. Bajorországban; 8,600 L.; Egyetem; fabrikák; művek.

Escorial, Város és Vár Spanyolországban; 2,000 L.

Eslinga, V. Vürtembergiában; 5,300 L.

Essek, E. V. Tótországban; 9,500 L.; manufaktúrák; selyembogár-tenyésztés; marhakereskedés.

Estaires, V. Frantziaországban; 5,700 L.

Estampes, V. Frantziaországban; 7,800 L.

Este, V. Ausztriai Olaszországban; 7,600 L.; selyem;

kalapfabrika; köszörűkövek; kereskedés.

Esthland, Osztály (Gouvernement) az Oroszbirodalomban.

Estrella, Hegy Portugalliában; magass. 8,000 L.

Estremadura, Portugalliához tartozó Provincia; 463 nsz. m. 700,000 L.

Estremadura, Spanyolországhoz tartozó Provincia; 675 nsz. m. 461,000 L.

Esztergom Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben, 19 nsz. m. 51,600 L.

Esztergom, Sz. Kir. V. Esztergom Vármegyében a' Garannak a' Dunába való folyása mellett; 10,700 L.; Ersek; szép Templom; viaszmű; melegfürdők.

Eupen, V. Burkusországban; 10,100 L.; fabrikák.

Eure, Folyó Frantziaországban.

Europa, Földrész; 153,000 nsz. m. 200,000,000 L.

Evora, V. Portugalliában, Alentejo Provinciában; 12,000 L.; nagy vásár; régiségek.

Evreux, V. Frantziaországban; 10,000 L.; papirosinalmok; kereskedés.

Exeter, V. Frantziaországban; 19,000 L.; fabrikák; kereskedés.

F.

Faenza, V. az Egyházi Birodalomban; 12,000 L.; fészédeny.

Falaise, V. Frantziaországban; 14,000 L.; manufaktúrák; kereskedés; vásárok.

Falkirk, V. Scotiában; ger egyik Öble mellett; 5,000 8,900 L.

Falmouth, V. Angolországban; 3,800 L.

Falun, B. V. Svetiában; 4,500 L.; nagy rézbányák; arany; ezüst; ón.

Fano, V. az Egyházi Birodalomban, az Adriai Tenger mellett; 7,400 L.

Farnham, V. Angolországban; 7,000 L.; gabonakereskedés; komlótermesztés.

Faro, V. Portugalliában, Algarvia Királyságban; 6,000 L.; Világító-torony; kereskedés.

Faroi Szigetek, Daniához tartoznak, a' Shetlandi Szigetek és Irland közt fekszenek.

Fatra, Karpatusi Hegyestő Liptó Vármegyében.

Fecampe, V. Frantziaországban; 7,000 L.; manufaktúrák; tőkehal- és heringhalászat.

Fekete-Halom, M. V. Erdélyben; 3,500 L.; méhtartás.

Fekete Tenger, Európa és Asia közt; 8,000 nsz. m.

Felibe (Philippopolis) V. Rumiliában; 120,000 L.; fabrikák; kereskedés; riskása.

Felka, a' XVI. Koronaváros egyike.

Felső-Bánya, B. Város Szathmár Vármegyében; 4,500 L.; arany- ezüstbányák; savanyú víz.

Feltre, V. Ausztriai Olaszországban; 5,100 L.

Feodosia, V. az Oroszbirodalomban, a' Fekete Tenger egyik Öble mellett; 5,000 L.; szabad kikötő.

Ferentz-Szállás, Paszta a' Kiskúnságban; itt több Romai hamveder szántatott-ki.

Ferentz-Tsatorna, Bács Vármegyében; hossza 14 m.; a' Tiszát a' Dunával köti-egybe.

Fermo, V. az Egyházi Birodalomban; 7,200 L.; Egyetem; — gyapjúval való kereskedés.

Ferrara, V. az Egyházi Birodalomban, a' Po mellett; 23,000 L.; Egyetem; kereskedés.

Ferrol, V. Spanyolországban, Galicia Királyságban, az Atlanti Tenger mellett; 20,000 L.; hadi révpart; kereskedés.

Fertő, Tó Soprony és Mosony Vármegye közt; hossza 20,000, szélessége 3,600 öl. Hertzeg Eszterházy Levéltárában egy iromány találtatik, mellyből kivilágosul, hogy azon helyen, mellyet most a' Fertő foglal-el, hajdan több Helység állott.

Figee, V. Frantziaországban; 6,500 L.

Filippo d'Argiro, V. Siciliában; 8,500 L.

Finale, V. Genuában; 7,000 L.

Finisterre, Hegyfok Spanyolországban.

Finnland, oroszbirodalmi Tartomány; 4,216 nsz. m. 1,100,000 L.

Fiume, V. a' magyar tengeri Kerületben a' Quarneroi Tengeröböl mellett; 7,600 L.;

manufaktúrák; kereskedés a' portzellánt, fejer tserépedényt tengeren.

Flandria, (keleti és nyugoti) a' Hollandiai Királyságnak egy része, 120 nsz. m. Lak. 1,210,400 L.

Flensburg, V. Schlesrodalomban; 15,000 L.; fabrikák; kereskedés a' tengeren.

Florenz, Toscanának Fővárossa és Fejedelmi Lakhelye, az Arno mellett; 75,000 L.; Egyetem; fényes épületek; — selyem-, értz-, portzellán-, szőnyegfabrikák; alabastrom; márvány; kereskedés.

Florida, Királyi Mulatóvár Madrid mellett.

Fogaras, M. V. Erdélyben, az Aluta mellett; 3,000 Lak.

Foggia, V. Nápolyban; 17,000 L.; gyapjúval, gabonával és borral való kereskedés.

Foix, V. Frantziaországban; 4,400 L.; manufaktúrák; rézhámrok.

Foksan, V. Moldaviában; 5,000 L.; szőlők.

Földközi Tenger, az Atlanti Tengernek Öble Európa, Afrika és Asia közt; 40,000 nsz. m.

Földvár, M. V. Tolna Vármegyében, a' Duna mellett; szőlőművelés, vizahalászat.

Foligno, V. az Egyházi Birodalomban; 9,000 L.; viaszfejéritők; posztófabrikák; vásárok.

Fontainebleau, Város Frantziaországban; 7,500 L.;

Fontenay le Comte, V. Frantziaországban; 6,500 Lak.

Forli, V. az Egyházi Birodalomban; 13,000 L. Egyetem; — selyemfonás; só.

Forth, Folyó Scotiában.

Fossano, V. Piemontban; 14,000 L.; selyemmanufaktúrák; kereskedés; ásványos vizek.

Franca Villa, V. Nápolyban; 11,000 L.

Frankenstein, Város Burkusországban; 5,400 L.; fabrikák; kereskedés.

Frankfurt a' Ménus mellett, Szabad kereskedő Város Németországban; 43,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; vásárok.

Frankfurt az Odera mellett, V. Burkusországban; 16,000 L.; manufaktúrák; kereskedés; vásárok.

Frantziaország, Királyság; 10,744 nsz. m. 32,000,000 L.

Freyberg, V. Szászországban, a' Mulda mellett; 9,000 L.; paszománt-, tsipke-, s a' t. fabrikák; ezüsthányák.

Freyburg, V. Helvetiában; 6,500 L.; fabrikák.

Freýburg, V. Badenben; 10,000 L.; Egyetem; — fabrikák, ásványos vizek.

Friesland, Tartomány a' Hollandiai Királyságban; 54 nsz. m. 202,700 L.

Fuente Orejuna, V. Spanyolországban; 6,400 L.

Fulda, Nagyhertzség Németországban; 43 nsz. m. 10,000 L. 112,700 L.

Fulda, hasonlónevű Nagyhertzségnek Fővárossa; 8,300 L.

Fülek, M. V. Neograd Vármegyében; savanyú viz.

Fülep Szállítás, M. V. a' Kis-Künságban; 2,600 L. 3,400 L.; posztófabrikák.

Funatzi Barlang, Funatza Helység mellett, Bihar Vármegyében.

Fünen, daniai Sziget.

Füred, Falu Szala Vármegyében; ennek közelében a' híres Füredi fürdő, mellynek kellemetes és kies fekvése's gyógyító ereje számos hazai és külföldi vendégeket hódít minden esztendőben kebelébe.

Fürstenberg, Hertzség Németországban, 39 nsz. m. 83,000 L.

Furka, Hegy Helvetiában.

Fürth, V. Bajorországban; 12,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Futtak, M. V. Bats Vármegyében; 2,500 L.

G.

Gács, M. V. Neograd Vármegyében; 4,000 L.; posztó- és gyapjuszővemény-fabrikák; fejer tserépedény; czerusakészítés.

Gaeta, Város Nápolyban; 15,000 L.

Gaillac, V. Frantziaországban; 6,500 L.

Galaz, V. Moldaviában; 10,000 L.

Galicia, spanyol Királyság; 748 nsz. m. 1,319,000 L.

Galitia, az Austriai Császársághoz tartozó Királyság Bukovinával egyesítve; 1,548 nsz. m. 4,102,800 L.

Gallego, Folyó Spanyolországban.

Gallipoli, V. Rumiliában; 17,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Gallipoli, V. Nápolyban; 9,100 L.

Galway, V. Irlandban; 27,800 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Gandia, V. Spanyolországban, Valencia Királyságban; 6,400 L.

Gap, V. Frantziaországban; 8,600 Lak.; selyem- és gyapjuszöv.; ásványos vizek.

Gard, Folyó Frantziaországban.

Garda, Tó Tyrolisban.

Gargano, Hegy Nápolyban.

Garonne, Folyó Frantziaországban; ered a' Pyreneken, az Atlanti Tengerbe ömlik.

Gascogni Tenger, az Atlanti Tengernek egy része, délnyugti Frantziaország és Spanyolország közt.

Gastein, Alsó Austriában; ásványos vizek; bányák.

Geertsberghen, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,600 L.; szőnyeg- és papirosfabrikák; kereskedés.

Genf, Város Helvetiában; 23,000 Lak.; Egyetem; óra-

arany-, ezüst-, posztófabrikák; kereskedés.
Gent, V. a' Hollandiai Királyságban; 66,000 L.; mindenféle fabrikák; kereskedés.
Genova, Hertzezség a' Sardiniai Királyságban; 110 nsz. m. 600,000 L.
Genova, hasonlónévű Hertzegségnek Fővárossa; 80,000 L.; Egyetem; fabrikák; kereskedés a' tengeren; szabad kikötő.
Gerona, V. Spanyolországban, Catalonia Hertzegségben; 14,000 L.
Gex, V. Frantziaországban; 2,400 L.
Giaveno, V. Piemontban; 7,500 L.
Gibraltar, angolországi E. V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban, a' Gibraltar Tengerszoros mellett; 1,600 L.
Gieraci, V. Nápolyban; 6,600 L.; kénköves fődők.
Giesen, Város a' Hesseni Nagyherzogságban; 6,800 L.; Egyetem; gyapjúszövézés.
Girgenti, V. Siciliában; 11,500 L.
Gironde, a' Garonnenak neve Frantziaországban, minnekutána a' Dordogneval egyesül.
Giuliano, V. Nápolyban; 7,900 L.
Giurgewo, V. Oláhországban; 18,000 L.; kereskedés.
Glarus, Helvetiában; 3,800 L.
Glasgow, V. Scotiában; 147,000 L.; Egyetem; fabrikák; kereskedés a' tengeren.
Glatz, Grófság Burkus-Slésiában.
Glatz, hasonlónévű Grófságnak Fővárossa; 8,200 L.; manufaktúrák.
Glocester, V. Angolországban; 8,200 L.; üveg- és tőfabrikák; kereskedés.
Glogau, V. Burkusországban; 11,000 L.; fabrikák; viaszfejtők; kereskedés.
Glommen, Folyó Norvegiában.
Gluchow, V. az Oroszbirodalomban, Csernigow Osztályban; 7,000 L.; salétrommal való kereskedés; vásárok.
Glückstadt, V. Daniában; 5,100 L.; tzezhalfogus.
Gmünd, V. Würtembergiában; 5,500 L.
Gnézda, a' XVI. Koronavaros egyike.
Gödöllő, M. V. Pest Vármegyében; 1,600 L.
Goldberg, V. Burkus-Slésiában; 6,400 L.
Görlitz, B. V. Szepes Vármegyében; 5,000 L.; vas-, rézbányák.
Gömör Vármegye, a' Tiszán-inneni Kerületben; 76 nsz. m. 132,050 L.
Gömör (Sajó) M. V. Gömör Vármegyében; 2,000 L.
Gorkum, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,200 L.; lazatzokkal való kereskedés.
Görlitz, V. Burkusországban; 9,900 L.; posztó-, pánt-

lika-, kalapfabrikák; vászony-, tótországi katonai Határföldön; 1,400 L.
Görögország, a' Törökbirodalomnak déli része; 2,214 nsz. m. 1,920,000 L.
Görtz, V. Illyriában, az Isonzo mellett; 9,000 L.; fabrikák.
Goslar, V. Hannoverában; 5,500 L.; gabonakereskedés; bányák.
Gospert, V. Angolországban; 11,300 L.; vasöntés; kereskedés.
Gotha, Hertzegség Németországban; 29 nsz. m. 83,300 Lak.
Gotha, hasonlónévű Hertzegségnek Fővárossa; 11,600 L.; mindenféle fabrikák; kereskedés.
Göthaland, Svetiának déli része, 2,167 nsz. m. 1,558,000 L.
Göthenburg, V. Svetiában; 21,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés a' tengeren.
Göttinga, V. Hannoverában; 11,000 L.; fabrikák; melyekben gyapjúszövésmények, keményítő, tobak készíttetik; kereskedés.
Gottland, Svetiához tartozó Sziget, 56 nsz. m. 37,500 Lak.
Gonda, V. a' Hollandiai Királyságban; 12,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.
Gozzo, Angolországhoz tartozó Sziget a' földközi Tengeren Malta mellett.
Gradiska, (Ó) Erősség a' tótországi katonai Határföldön, a' Száva mellett.
Gradiska (Új), M. V. a' tótországi katonai Határföldön; 1,400 L.
Grätz, Steyerországnak Fővárossa, a' Mura mellett; 34,000 L.; mindenféle fabrikák; kereskedés; vásárok.
Grampian, Hegy Scotiában.
Granada, Királyság Spanyolországban; 432 nsz. m. 692,000 L.
Granada, hasonlónévű Királyság Fővárossa, a' Xenil mellett; 66,000 L.; Egyetem; szép Templom; selyemmanufaktúrák; salétromfőzés; kereskedés.
Gran Sasso d' Italia, Hegy Nápolyban.
Granville, V. Frantziaországban; 7,500 L.; kereskedés a' tengeren.
Graslitz, V. Csehországban; 3,600 L.; manufaktúrák; rézbányák.
Grasse, V. Frantziaországban; 12,500 L.
Graudenz, V. nyugoti Burkusországban; 8,300 L.
Gray, V. Frantziaországban; 5,000 Lak.; vasbányák; kereskedés.
Greenwich, V. Angolországban, a' Themse mellett; 19,500 L.; Tsillagvizsgáló-torony.
Greitz, a' Reussi Hertzegség Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,205 L.; manufaktúrák; kereskedés.
Grenoble, V. Frantziaországban; 20,600 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Grodno, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztyában; 5,000 L.; fabrikák; kereskedés; vásárok.

Grönigen, V. a' Hollandiai Királyságban; 26,600 L.; Egyetem; fabrikák.

Grünberg, V. Burkus-Slésiában; 9,100 L.

Guadalaviar, Folyó Spanyolországban.

Guadalaxara, V. Spanyolországban, Új-Castiliában; 16,000 L.; posztómanufaktúrák; kalapfabrikák.

Guadalquivir, Folyó Spanyolországban.

Gvadiana, Folyó Spanyolországban.

Guadix, V. Spanyolországban, Granada Királyságban; 8,300 L.

Guastalla, V. a' Guastallai Hertzegségben Olaszországban; 5,500 L.

Guben, V. Burkusországban; 7,500 L.; fabrikák; kereskedés.

Guérande, V. Frantziaországban; 7,100 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Güstrow, V. Meklenburg-Schwerinben; 6,100 L.; viaszgyertya- és tobak fabrikák; gyapjúval való kereskedés.

Guimaraens, V. Portugalliában; 7,400 L.

Győr Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 28 nsz. m. 87,700 L.

Győr, Sz. K. V. Győr Vármegyében; 16,000 L.; Vár, királyi Academia; Főgymnasium; Seminarium; — lóvásár; posztófabrikák.

Gyula, M. V. Békes Vármegyében; két Mező-Városból áll, mindkettőben 11,000 L.

Gyula-Fejérvár, V. Erdélyben; 12,000 L.

II.

Haag, V. a' Hollandiai Királyságban; 42,000 Lak.; arany- és ezüstbányák; sok manufaktúra.

Habsburg, Váromladék Helvetiában.

Hagenau, V. Frantziaországban; 7,000 L.

Hajdúvárosok, feküsznek a' Tiszán-túli Kerületben; neveik: Bösörmény, Hatház, Dorogh, Nánás, Szoboszló; Vámos-Pérts.

Halas, M. V. a' Kis-Kunságban; 10,300 L.

Halberstadt, V. Burkusországban; 14,500 L.; manufaktúrák; viaszfejéritő.

Halifax, V. Angolországban; 14,000 L.; gyapjúmanufaktúrák; kereskedés.

Hall, (Haux) V. a' Hollandiai Királyságban; 4,600 L.; manufaktúrák; só.

Hall, Tyrolisban; 4,200 L.; só.

Hall, V. Würtembergiában; 6,300 L.; sóbányák.

Halle, V. Burkusországban; 23,800 Lak.; Egyetem; sóbányák; fabrikák.

Hallein, V. Salzburgban; 4,600 L., kártony- és tőfabrikák; sóbányák; márvány.

Hamburg, Szabad Kereskedő Város Németországban, az Albis mellett; 111,000 L.

nevezetesek: a' Sz. Mihály rögdinnyék; — nevezetes ló-Temploma, az új Arvaház, a' vásárok.

Havres, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; Gyűjtemények; Intézetek 's a' kereskedés.

t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — kereskedés a' vizen és száron a' világnak minden részével.

Hameln, V. Hannoverában; 5,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Hanau, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 9,400 L.; papiros-, gips-, festékfabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Hannovera, Királyság Németországban; 692 nsz. m. 1,434,000 L.

Hannovera, hasonlónevű Királyságnak Fővárossa; 27,500 L.; fabrikák, mellyekben arany- és ezüstportékák, mívész- és kártya 's a' t. készítettik; kereskedés.

Harburg, V. Hannoverában; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Harlem, V. a' Hollandiai Királyságban; 21,200 L.; se-lyem-, posztó-, vászony-, tsipkefabrikák.

Hartford, V. Angolországban; 4,300 L.

Harwich, V. Angolországban; 18,000 L.; kikötő; kereskedés a' tengeren; Világító-torony.

Hatház, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 4,000 L.

Hatvan, M. V. Heves Vármegyében; 6,000 L.; nagy gö-

— nevezetes ló-Temploma, az új Arvaház, a' vásárok.

Havres, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; Gyűjtemények; Intézetek 's a' kereskedés.

t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — kereskedés a' vizen és száron a' világnak minden részével.

Hameln, V. Hannoverában; 5,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Hanau, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 9,400 L.; papiros-, gips-, festékfabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Hannovera, Királyság Németországban; 692 nsz. m. 1,434,000 L.

Hannovera, hasonlónevű Királyságnak Fővárossa; 27,500 L.; fabrikák, mellyekben arany- és ezüstportékák, mívész- és kártya 's a' t. készítettik; kereskedés.

Harburg, V. Hannoverában; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Harlem, V. a' Hollandiai Királyságban; 21,200 L.; se-lyem-, posztó-, vászony-, tsipkefabrikák.

Hartford, V. Angolországban; 4,300 L.

Harwich, V. Angolországban; 18,000 L.; kikötő; kereskedés a' tengeren; Világító-torony.

Hatház, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 4,000 L.

Hatvan, M. V. Heves Vármegyében; 6,000 L.; nagy gö-

— nevezetes ló-Temploma, az új Arvaház, a' vásárok.

Havres, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; Gyűjtemények; Intézetek 's a' kereskedés.

t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — kereskedés a' vizen és száron a' világnak minden részével.

Hameln, V. Hannoverában; 5,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Hanau, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 9,400 L.; papiros-, gips-, festékfabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Hannovera, Királyság Németországban; 692 nsz. m. 1,434,000 L.

Hannovera, hasonlónevű Királyságnak Fővárossa; 27,500 L.; fabrikák, mellyekben arany- és ezüstportékák, mívész- és kártya 's a' t. készítettik; kereskedés.

Harburg, V. Hannoverában; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Harlem, V. a' Hollandiai Királyságban; 21,200 L.; se-lyem-, posztó-, vászony-, tsipkefabrikák.

Hartford, V. Angolországban; 4,300 L.

Harwich, V. Angolországban; 18,000 L.; kikötő; kereskedés a' tengeren; Világító-torony.

Hatház, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 4,000 L.

Hatvan, M. V. Heves Vármegyében; 6,000 L.; nagy gö-

— nevezetes ló-Temploma, az új Arvaház, a' vásárok.

Havres, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; Gyűjtemények; Intézetek 's a' kereskedés.

t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — kereskedés a' vizen és száron a' világnak minden részével.

Hameln, V. Hannoverában; 5,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Hanau, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 9,400 L.; papiros-, gips-, festékfabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Hannovera, Királyság Németországban; 692 nsz. m. 1,434,000 L.

Hannovera, hasonlónevű Királyságnak Fővárossa; 27,500 L.; fabrikák, mellyekben arany- és ezüstportékák, mívész- és kártya 's a' t. készítettik; kereskedés.

Harburg, V. Hannoverában; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Harlem, V. a' Hollandiai Királyságban; 21,200 L.; se-lyem-, posztó-, vászony-, tsipkefabrikák.

Hartford, V. Angolországban; 4,300 L.

Harwich, V. Angolországban; 18,000 L.; kikötő; kereskedés a' tengeren; Világító-torony.

Hatház, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 4,000 L.

Hatvan, M. V. Heves Vármegyében; 6,000 L.; nagy gö-

— nevezetes ló-Temploma, az új Arvaház, a' vásárok.

Havres, V. Frantziaországban; 16,000 L.; fabrikák; Gyűjtemények; Intézetek 's a' kereskedés.

t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — t.; — különböző fabrikák, manufaktúrák; mívészek; — kereskedés a' vizen és száron a' világnak minden részével.

Hameln, V. Hannoverában; 5,000 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Hanau, V. a' Hesseni Választófejedelemségben; 9,400 L.; papiros-, gips-, festékfabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Hannovera, Királyság Németországban; 692 nsz. m. 1,434,000 L.

Hannovera, hasonlónevű Királyságnak Fővárossa; 27,500 L.; fabrikák, mellyekben arany- és ezüstportékák, mívész- és kártya 's a' t. készítettik; kereskedés.

Harburg, V. Hannoverában; 3,100 L.; fabrikák; kereskedés.

Harlem, V. a' Hollandiai Királyságban; 21,200 L.; se-lyem-, posztó-, vászony-, tsipkefabrikák.

Hartford, V. Angolországban; 4,300 L.

Harwich, V. Angolországban; 18,000 L.; kikötő; kereskedés a' tengeren; Világító-torony.

Hatház, Hajdúváros Szabolcs Vármegyében; 4,000 L.

Hatvan, M. V. Heves Vármegyében; 6,000 L.; nagy gö-

Hessen (Hassia), Nagyság (Belgiumi, Németországi), hertzege Németországban; 1,160 nsz. m. 5,992,000 L.
 170 nsz. m. 681,000 L.
Hessen-Homburg, Hollandiai Királyságnak; 98 1/2 Uradalom Németországban; nsz. m. 748,000 L.
 5 1/2 nsz. m. 20,000 L.
Hessen, Valasztófejedelem Németországban; 207 nsz. m. 588,200 L.
Heves és Szolnok t. e. Vármegyék, a Tiszán-inneni Kerületben; 120 n. m. 200,900 Lak.
Hielmar, Tó Svétiaiban; 6 nsz. m.
Hieres, V. Frantziaországban; 7,000 L.; délszaki gyümölcsök.
Hildburghausen, Hertzsege Németországban; 10 1/2 nsz. m. 29,700 L.
Hildburghausen, Fővárossá hasonlónevű Hertzsege; 2,500 L.
Hildesheim, V. Hannoverában; 12,000 L.; vászony; négyenyűstös vászony; tobák; keményítő; szappan; viaszgyertyák.
Hinkley, V. Angolországban; 9,000 L.; harisnyák, szappan.
Hirschberg, V. Burkus-Slésiában; 6,500 L.; fabrikák; vászonykereskedés.
Hohenlohe, Hertzsege Németországban; 22 nsz. m. 64,000 L.
Hohenzollern, Hertzsege Németországban; 25 1/2 nsz. m. 50,000 L.
Holits, M. V. Nyitra Vármegyében; 4,000 Lak.; Vár; Holitsi edény; birkajuhok.
Hollandiai Királyság (Belgiumi, Németországi), egy része a Hollandiai Királyságnak; 98 1/2 nsz. m. 748,000 L.
Holstein, daniai Hertzsege Németországban; 153 nsz. m. 362,000 L.
Honfleur, V. Frantziaországban; 8,700 L.; tinsó; galitzkóolaj; kereskedés a tengeren.
Hont Vármegye, a Danán-inneni Kerületben; 46 nsz. m. 104,000 L.
Hoorn, E. V. a' Hollandiai Királyságban; 8,200 L.; gyapjuszövetemények; szőnyegek; kereskedés.
Horncastle, V. Angolországban; 6,000 L., marhával való kereskedés.
Hornya, Falu Ung Vármegyében; ásványos vizek.
Horvátország, Magyarországhoz tartozó Királyság; 376 nsz. m. 548,000 L.
Hosszúrét, Falu Sáros Vármegyében; savanyú víz.
Huddersfield, V. Angolországban; 7,500 L.
Huelva, V. Spanyolországban; 5,100 L.
Huesca, V. Spanyolországban; 8,000 L.; Egyetem; posztófabrikák.
Hull, V. Angolországban; 45,000 L.; kikötő; hajóépítés.
Humber, Folyó Angolországban.
Husum, Város Daniában; 4,200 L.; fabrikák; kereskedés.
Huszt, M. V. Marmaros Vármegyében; 4,000 L.

Hydra, Sziget az Archipelagusban.
Hydra, hasonlónevű Szigetnek Fővárossa; 16,000 L.; kikötő.

I.

Iglau, Város Morvában; 12,500 Lak.; papiros; posztó; üveg; — gabona- és komlóval való kereskedés.
Igló, B. V. Szepes Vármegyében, a Hernád mellett; 5,500 L.; réz- és vasbányák; rézolvastó mívházak; fejtérpedény, lentermesztés, vászony, papirosalmok.
Igualada, V. Spanyolországban; 12,000 L.; fegyverfabrika.
Ill, Folyó Frantziaországban.
Iller, Folyó Bajorországban.
Illyria, az Austriai Császársághoz tartozó Királyság; 520 nsz. m. 1,039,100 L.
Illyria, (Török) Servia, Bosnia, Croatia és Dalmatia Tartományokból áll.
Ilmen, Tó az Oroszbirodalomban.
Ilova, Folyó az Oroszbirodalomban.
Imbro, Sziget az Archipelagusban.
Indre, Folyó Frantziaországban.
Ingolstadt, V. Bajorországban; 4,800 L.
Inn, (Oenus) Folyó Helvetiában.
Innsbruck, Tyrolisnak Fővárossa; 10,500 L.; kesztyű-, selyemszövetemény-, pántlika-, kártony-, üveg-fabrikák; kereskedés.
Invernes, V. Scotiában; 10,000 L.
Ips, Folyó Austriában.
Ipswich, V. Angolországban; 13,700 L.
Iri Tenger, az Atlanti Tengernek egy része.
Irland, (Hybernia) Sziget, Britanniához tartozó Királyság; 1,511 nsz. m. 6,847,000 L.
Isar, Folyó Bajorországban.
Ischia, Sziget Nápoly mellett.
Isdin, V. a' Törökbirodalomban; 4,000 L.
Isenburg, Hertzsege Németországban; 15 nsz. m. 47,000 L.
Iser, Folyó Csehországban.
Iserlohn, V. Burkusországban; 5,500 L.; fabrikák, mellyekben atzél-, vas-, sárgaréportékek, posztó, selyemszövet, készítettnek.
Isernia, V. Nápolyban; 5,000 L.; posztófabrika; papirosalom.
Isis, Folyó Angolországban.
Isla de Leon, V. Spanyolországban, Tsatornától körülveve; 40,000 Lak.; kártonyfabrika; kereskedés.
Island, Daniához tartozó Sziget az Atlanti Tengerben; 1,405 nsz. m. 50,000 L.
L'Isle, V. Frantziaországban; 5,200 L.; manufaktúrák; festőségek.
Issengeaux, V. Frantziaországban; 6,500 L.; marhával való kereskedés.

Issoire, V. Frantziaországban; 5,200 L.; rézművek; sájtal való kereskedés; fürdők.

Issoudun, V. Frantziaországban; 10,500 L.; kalap-, harisnya-, posztófabrikák; kereskedés.

Istria, Fél-sziget az Adriai Tengerben, Austriához tartozik.

Itaka, Sziget az Archipelágusban.

Italia, lásd: Olaszország.

Ivica, spanyol Sziget a földközi Tengerben; 9 nsz. m. 15,500 L.

Ivica, hasonlónevű Szigetnek Fővárossa; 2,700 L.

J.

Jacireale, V. Siciliában; 11,000 L.; kikötő.

Jaen, Királyság Spanyolországban; 210 nsz. m. 229,000 L.

Jaen, V. Spanyolországban, hasonlónevű Királyságban; 27,000 L.

Jägerdorf, V. Anstriai Slésiában; 4,800 L.; fabrikák; kereskedés.

Janina, V. a' Törökbirodalomban; 30,000 L.; kereskedés.

Janjah, lásd: Thessalia.

Jánosháza, M. V. Vas Vármegyében; 3,000 L.

Jaretta, Folyó Siciliában.

Jaroslav, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztyáiban; 24,000 Lak.; vászon; selyem; papiros; bőr; olaj; — kereskedés.

Jaroslav, V. Galitiában; 7,000 L.

Jassy, Moldaviának Fővárossa; 30,000 L.

Jász-Berény, M. V. a' Jászságban, a' Zagya mellett; 12,000 L.; a' Városházánál láthatni a' Lehel kürtjét.

Jászság, fekszik a' Tiszán innen; 17 1/2 nsz. m. 42,600 Lak.

Jauer, V. Burkus-Slésiában; 5,300 L.; manufaktúrák; kereskedés.

Jaxt, Folyó Württembergiában.

Jekaterinburg, V. az Oroszbirodalomban, Perm Osztyáiban; 8,400 L.; atzél; vas; drót; — kereskedés; — ásványos vizek.

Jeletz, V. az Oroszbirodalomban, Orel Osztyáiban; 8,000 L.; szappán; aranymű; kereskedés.

Jelton, sós Tó az Oroszbirodalomban.

Jena, V. a' Weimari Nagyhertzegebben; 5,100 Lak.; Egyetem.

Jenischehr, V. a' Törökbirodalomban; 20,000 L.

Jenitsche-Vardar, V. a' Törökbirodalomban; 6,000 L.; dohánytermesztés.

Jersey, angol Sziget a' frantzia partokon.

Joniai Szigetek Szabad Statussa, 7 nagy és több kisebb Sziget a' földközi Tengerben, melly az An-golok oltalma alatt van; 46 nsz. m. 218,000 L.

Joniai Tenger, a' földközi Tengernek része.

Jülich, V. Burkusországban; 4,000 L.

Jumilla, V. Spanyolországban; 6,000 L.

Jura, Hegyek Frantziaország és Helvetia közt.

Jütland, daniai Sziget; 422 nsz. m. 440,000 L.

K.

Karinthia, az Austriai Császársághoz tartozó Hertzegség; 191 nsz. m. 267,000 L.

Kalisch, V. Lengyelországban; 7,500 L.; posztó- és vászonymanufaktúrák.

Kalotsa, Érs. V. Pest Vármegyében; 8,000 L.; Érsek; 19,000 L.; szép Templom; 30,000 daraból álló Könyvtár; — halászat.

Kaluga, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztyáiban; 25,000 L.

Kameny Podolski, V. az Oroszbirodalomban, Podolin Osztyáiban; 5,500 L.

Kampen, V. a' Hollandiai Királyságban; 7,000 L.

Kandel, Hegy Badenben.

Kapnik-Bánya, B. V. Erdélyben; arany- ezüstbány.

Kaposvár, Somogy Vármegyében; 3,500 L.; dohánytermesztés.

Kapröntza, V. Horváthországban; 4,000 L.

Kapuvár, M. V. Soprony Vármegyében, a' Fertőhöz közel.

Karansebes, M. V. Krasó Vármegyében; 4,200 L.; aranymosás; szőlőművelés.

Karatschew, V. az Orosz-

birodalomban, Orel Osztyáiban; 5,800 L.

Kardszag-Új-Szállás, M. V. a' Kis-Kúnságban; 11,000 L.; dinnyék; baromtartás.

Karlovit, V. a' Tótor-szági katonai Határföldön, a' Duna mellett; 6,000 L.; szőlőművelés.

Karlsbad, V. Csehországban; 2,500 L.; atzél-, tő-, sárgaréz-, fejerón-, papiros- és kézfabrikák; — fürdők.

Karlskrona, V. Svetiában; 12,000 L.; hadi kikötő; kereskedés a' tengeren.

Karlsruhe, Főváros és Fejedelmi Lakhely Badenben; 19,000 L.; különböző fabrikák.

Károly, M. V. Szathmár Vármegyében; 8,000 L.

Károlyvár, (Karlstadt) V. Horváthországban; 3,500 L.

Karpatások, Magyarországot éjszaknyugti éjszaki és éjszakkölti határain 120 mérföldnyi hosszúságú ívben fogják körül, 's Austriától és Galitiától különválasztják. Legmagasabb a' 8,316 lábnyi magasságú Lomnitzi hegytető.

Kassa, Sz. K. V. Abaúj Vármegyében, Felső Magyarországnak Fővárossa; kies helyen a' Hernád mellett; 15,000 L.; szép Templom; királyi Academia, Főgymnasium; Játékszín; fabrikák, mellyekben fejer tserépedény, tobák készítettik; — kereskedés.

Katonai Határvidék, (Határföld) azon Vidék, melly Magyar- és Erdélyország határain ott terjed-el, a' hol ezen

Országok a' Törökbirodalom-mény-, szőnyeg-, bőr- és pamal határosok; 863 nsz. m. mutfabrikák.

4,200,000 L.; felosztatik: Horváth, Tót, Banáti és Erdélyi Katonai Határvidékre.

Kempen, V. Burkusországban; 5,000 L.

Kempten, V. Bajorországban; 6,500 L.

Kendal, V. Angolországban; 8,000 L.; manufaktúrák.

Keresztúr, (Bodrog) M. V. Zemplin Vármegyében; a' Hegyaljához tartozik; 5,500 L.; szőlőművelés; vásárok.

Késmárk, Sz. K. V. Szepest Vármegyében; 4,500 L.; vászony; — lazathalászat.

Keszthely, M. V. Szala Vármegyében, a' Balaton mellett; 8,500 L.; gazdaságbeli Intézet (Georgicon); szőlőművelés; kénköves fürdő; márvány.

Ketskémét, M. V. Pest Vármegyében; 31,000 L.; marhatartás; gyapjúval, dohánynyal való kereskedés; baromvásárok.

Kidderminster, V. Angolországban; 8,000 L.

Kiel, Város Holsteinban; 7,500 L.; Egyetem; — keményítő; nádméz; — kereskedés; vásár.

Kiew, V. az Oroszbirodalomban, Kiew Osztályban; 32,000 L.; görög Egyetem; — kereskedés.

Kilkenny, V. Irlandban; 25,000 L.; gyapjúszőveményszövet; kereskedés.

Kilmarnok, V. Scotiában; 10,000 L.; gyapjúszőve-

mény-, szőnyeg-, bőr- és pamal határosok; 863 nsz. m. mutfabrikák.

Kimmen, Folyó Finnlandban.

Kinsale, E. V. Irlandban; 7,100 L.

Kjölun, Hegyek Svétia és Norvegia közt.

Kirchheim, V. Württembergiában; 5,000 L.; pamutmanufaktúrák.

Kirkhilissa, V. Rumiáliában; 16,000 L.; kereskedés.

Kis-Márton, Sz. K. V. Soprony Vármegyében; 2,600 L.; szőlőhegyek; kereskedés.

Közelében fekszik Hertzeg Eszterházy Kastélyja szép angol kertel.

Kis-Tapoltsán, M. V. Bars Vármegyében 2,000 L.; savanyú viz.

Klagenfurt, Karinthiának Fővárossa; 10,000 Lak.; posztó- és selyemfabrikák.

Klattau, V. Csehországban; 4,000 L.

Kleve-Berg, burkusországi Tartomány, 158 1/2 nsz. m. 962,700 L.

Klosterneuburg, V. Burkusországban, a' Rajna mellett; 12,000 L.; fabrikák; borkereskedés; vásárok.

Kocher, Folyó Württembergiában.

Kollin, V. Csehországban; 4,500 L.

Kolomna, V. az Oroszbirodalomban, Moskwa Osztályban; 6,000 L.; fabrikák.

Kolosvár, Sz. K. V. Erdélyben; 15,000 L.; posztómanufaktúrák, fejtér edény.

Komárom Vármegye, Körmötz-Bánya, Sz. a' Dunán-túli Kerületben, 53 K. B. V. Bars Vármegyében; nsz. m. 119,400 L.

Komárom, Sz. K. V. Komárom Vármegyében; a' Vágnak a' Dunába való folyásam; 17,000 L.; Erősség, melyet még semmi ellenség meg nem győzött; a' földindulás által gyakran szenved; termékekkel való kereskedés; vizahalászat.

Korotscha, V. az Oroszbirodalomban, Kursk Osztályban; 7,900 L.; salétromfabrikák; kereskedés.

Korpona, Sz. K. V. Zólyom Vármegyében; 3,360 L.

Kosel, V. Burkus-Slésiában; 2,500 L.

Konstantzinápoly, (Stambul) a' Törökbirodalomnak Fővárossa és Fejedelmi Lakhelye, a' Konstantzinápolyi Tengerszoros mellett 7 halmon helyeztetik; 500,000 (mások szerint 1,000,000) L.; nevezetesek: a' Serail, a' Sophia Temploma, a' 7 Torony, (fellegvár) a' Metszetek (török Templomok), melyeknek száma 485 meg; fegyver-, selyem-, pamutfabrikák; kereskedés a' szárazon és tengeren.

Koslow, V. az Oroszbirodalomban, Tambow Osztályban; 7,500 L.

Koslow, V. az Oroszbirodalomban, Tauria Osztályban, a' fekete Tenger mellett; 5,000 L.

Kostroma, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztályban; 9,000 L.; bagaria; vitorlavászony; kereskedés.

Köszeg, Sz. K. V. Vas Vármegyében; 6,000 L.; posztósinálók; szőlőművelés.

Konstanz, V. Badenben; 5,000 L.

Koppenhaga, Daniának Fővárossa és Fejedelmi Lakhelye, Seeland Szigeten; 104,600 L.; nevezetes: a' hajdani királyi Vár, most Mivészacademia; a' Könyvtár (500,000 nyomtatott darabból áll); külömbféle Intézetek; Gyűjtemények; Egyetem; — fabrikák; kereskedés a' tengeren.

Krajowa, V. Olahországban; 8,000 L.; sóbányák.

Krakkó, Szabadtársaság, mely Auszriának, az Oroszbirodalomnak és Burkusországnak oltalma alatt van; 20 nsz. m. 118,000 L.

Krakkó, a' Krakói Szabadtársaság Fővárossa; 26,000 L.; aranyművesek; órák a' t.; — kereskedés magyarországi borokkal, és a' slésiai manufaktúrák készítményjeivel.

Köptsény, M. V. Mosony Vármegyében; 2,000 L.

Korinthus, V. Moreában; 5,000 L.

Koronavárosok, lásd. Szepességi Koronavárosok.

Korotscha, V. az Oroszbirodalomban, Kursk Osztályban; 7,900 L.; salétromfabrikák; kereskedés.

Korpona, Sz. K. V. Zólyom Vármegyében; 3,360 L.

Kosel, V. Burkus-Slésiában; 2,500 L.

Konstantzinápoly, (Stambul) a' Törökbirodalomnak Fővárossa és Fejedelmi Lakhelye, a' Konstantzinápolyi Tengerszoros mellett 7 halmon helyeztetik; 500,000 (mások szerint 1,000,000) L.; nevezetesek: a' Serail, a' Sophia Temploma, a' 7 Torony, (fellegvár) a' Metszetek (török Templomok), melyeknek száma 485 meg; fegyver-, selyem-, pamutfabrikák; kereskedés a' szárazon és tengeren.

Koslow, V. az Oroszbirodalomban, Tambow Osztályban; 7,500 L.

Koslow, V. az Oroszbirodalomban, Tauria Osztályban, a' fekete Tenger mellett; 5,000 L.

Kostroma, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztályban; 9,000 L.; bagaria; vitorlavászony; kereskedés.

Köszeg, Sz. K. V. Vas Vármegyében; 6,000 L.; posztósinálók; szőlőművelés.

Konstanz, V. Badenben; 5,000 L.

Koppenhaga, Daniának Fővárossa és Fejedelmi Lakhelye, Seeland Szigeten; 104,600 L.; nevezetes: a' hajdani királyi Vár, most Mivészacademia; a' Könyvtár (500,000 nyomtatott darabból áll); külömbféle Intézetek; Gyűjtemények; Egyetem; — fabrikák; kereskedés a' tengeren.

Krajowa, V. Olahországban; 8,000 L.; sóbányák.

Krakkó, Szabadtársaság, mely Auszriának, az Oroszbirodalomnak és Burkusországnak oltalma alatt van; 20 nsz. m. 118,000 L.

Krakkó, a' Krakói Szabadtársaság Fővárossa; 26,000 L.; aranyművesek; órák a' t.; — kereskedés magyarországi borokkal, és a' slésiai manufaktúrák készítményjeivel.

Krassó Vármegye, a' dalomban, hasonlónévű Osz-Tiszán-túli Kerületben; 109 talyban; 20,000 L.; fabrikák. nsz. m. 188,200 L.

Kremenstschuk, V. az országban; 6,500 L.; hajdan Oroszbirodalomban, Poltava nevezetes ezüsbányák. Oszályban; 8,100 L.

Krems, V. Austriában; 3,600 L.

Kremsier, V. Moreában; 4,000 L.

Krivan, Karpatusi Hegy-tető Liptó Vármegyében; 8,000 lábnyi magasságú.

Kronstadt, V. az Oroszbirodalomban, Petersburg (Pétervári) Oszályban; 50,000 L.; hadi kikötő; hajótartó hely.

Krosno, V. Galitiában; 5,000 L.; kereskedés magyarországi borokkal.

Krostoszin, V. Burkusországban; 5,000 L.; fabrikák; kereskedés gyapjúval.

Krumau, V. Csehországban; 4,500 L.; manufaktúrák.

Kufstein, E. V. Tyrolisban; 1,500 L.

Kúnhegyes, M. V. a' Kis-Kúnságban; 3,000 L.

Kúnság, (Kis) a' Dunánneni Kerületben; 47 nsz. m. 41,400 L.

Kúnság, (Nagy) a' Tiszánneni Kerületben; 20 nsz. m. 32,000 L.

Kún-Szent-Márton, Falu a' Nagy-Kúnságban, a' Kőrös mellett; 2,500 L.

Kún-Szent-Miklós, M. V. a' Kis-Kúnságban; 4,000 Lak.

Kurland, oroszbirodalmi Oszály (Gouvernement); 335 nsz. m. 570,000 L.

Kursk, V. az Oroszbiro-

L.

Laaland, daniai Sziget a' Balti Tengerben; 21 nsz. m.

Ladoga, Tó az Oroszbirodalomban; 292 nsz. m.

Lago maggiore, Tó Ausztriai Olaszországban, Sardiniaiban és Helvetiában, hossza 5, szélessége 1 m.

Lagos, V. Portugalliában, Algarvia Királyságban; 4,500 Lak.

Lagúnák, az Adriai Tenger] éjszaknyúgti partjainak egy része.

Lahn, Folyó Burkusországban.

Lahr, V. Badenben; 6,000 Lak.

Laibach, hasonlónévű Illyriai Guberniumnak Fővárosa; 19,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Laibitz, a' XVI. Koronaváros egyike.

Lamego, V. Portugalliában, Beira Provinciában; 7,000 L.

Lancaster, V. Angolországban; 10,000 L.; vászony-, vitorlafabrikák; hajóépítés.

Lanciano, V. Nápolyban; 10,000 L.

Landsberg, V. Burkusországban; 8,800 L.; posztó-, gyapjuszövetemény- és harisnyafabrikák; kereskedés.

Landshut, V. Bajorországban; 8,000 L.; fabrikák.

Langres, V. Frantziaországban; 7,500 L.; fabrikák; kereskedés.

Lauban, V. Burkusországban; 4,600 L.

Lauenburg, daniai Hertzegség Németországban; 22 nsz. m. 35,000 L.

Lauenburg, hasonlónévű Hertzegségnek Fővárosa; 3,500 L.

Lausanne, V. Helvetiában; 8,500 L.

Lausitz, hajdan Határgrófság, most egy része Burkusor-százhoz tartozik; 106 nsz. m. 464,000 L.

Lavaur, V. Frantziaországban; 6,300 L.

Laxenburg, Császári Mulatóvár Béts mellett.

Lebádin, V. az Oroszbirodalomban; 9,000 L.

Lebrica, V. Spanyolországban; 6,000 L.

Leccé, V. Nápolyban; 16,000 L.; manufaktúrák; olajkereskedés.

Lech, Folyó, ered Tyrolisban, Bajorországban a' Dunába ömlik.

Lecture, V. Frantziaországban; 5,500 Lak.; borral, pálinkával való kereskedés.

Leeds, V. Angolországban; 92,500 L.; vitorlavászony-

szőnyegmanufaktúrák; fabrikák; posztókereskedés; fordó.

Leer, V. Hannoverában; 6,000 L.

Leewarden, V. a' Hollandiai Királyságban; 16,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Legnago, E. V. Ausztriai Olaszországban; 5,700 L.; riskása; kereskedés.

Legnone, Hegy Ausztriai Olaszországban; 8,350 lábnyi magasságú.

Leicester, V. Angolországban; 25,000 L.; gyapjűszövetemény- és harisnyafabrikák; kereskedés.

Leine, Folyó Hannoverában.

Leine, Folyó a' Gothai Hertzegségben.

Leiria, V. Portugalliában; 5,500 L.; Egyetem; manufaktúrák; üvegfabrika.

Leith, V. Angolországban; 14,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Leitmeritz, V. Csehországban; 3,500 L.

Leitomischel, V. Csehországban; 4,700 L.; patyolat-szövet; papirosfabrika.

Lemberg, Galitiának Fővárosa; 45,000 L.; (sok Zsidó) Egyetem; Érsek; posztó-, gyólt-, bőrmanufaktúrák; pálinka- és mézserfőzés; — kereskedés.

Lemnos, Sziget az Archipelagusban.

Leon, Királyság Spanyolországban; 943 nsz. m. 985,000 Lak.

Leon, V. Spanyolországban, hasonlónévű Királyság-

ban; 7,000 L.; gyolts-, bőr-, kesztyű-, harisnyafabrikák.
Leonforte, V. Siciliában; 8,000 L.
Leopoldváros, Erősség Nyitra Vármegyében.
Lepanto, E. V. Livadiában; 5,000 L.; kereskedés.
Lerida, E. V. Spanyolországban, Cataloniában; 17,000 L.; régiségek.
Lesina, Dalmatiához tartozó Sziget az Adriai Tengerben; 8 nsz. m. 8,800 L.
Léva, M. V. Bars Vármegyében; 4,000 L.; szőlők; dohánytermesztés; bőrfabrika; pálinkafőzés; savanyú víz.
Lewas, V. Angolországban; 5,600 L.
Lewis, Hebridi Sziget.
Leyden, V. a' Hollandiai Királyságban, a' Rajna mellett; 30,700 L.; Egyetem; fejeirtők; fabrikák.
Libau, V. az Oroszbirodalomban; 5,000 L.; bőrrel és lennel való kereskedés; tengeri fürdő.
Libet-Bánya, Sz. K. B. Város Zólyom Vármegyében; 1,500 L.; réz- és vasbányák.
Libourne, V. Frantziaországban; 8,800 Lak.; fabrikák; kereskedés.
Lichtenstein, Hertzegség Németországban; 2 1/2 nsz. m. 5,600.
Liefland, oroszbirodalmi Osztály (Gouvernement) 938 nsz. m. 738,000 L.
Liegnitz, V. Burkusországban; 10,000 L.; fabrikák.
Lier, V. a' Hollandiai Királyságban; 10,500 L.
Lille, V. Frantziaországban; 65,000 L.; posztó-, tsipketobák-, vászony-, üveg- és porzellánmanufaktúrák.
Limmerik, V. Irlandban; 60,000 L.; kesztyűfabrikák; kereskedés hazai termésekkel; manufaktúrák.
Limoges, V. Frantziaországban; 25,000 L.; fabrikák; gyapjúval és marhákkal való kereskedés.
Limoux, V. Frantziaországban; 6,000 L.
Lincoln, V. Angolországban; 9,000 L.
Lindau, V. Bajorországban, a' Bodani Tó három Szigetén; 5,000 L.; bor; — kereskedés.
Linz, Város Ausztriában; 20,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Lipari, több Sziget neve Sicilia mellett.
Lipari, az említett Szigetek legnagyobbika, hasonlónevű Fővárossal; 10,000 L.; két kikötő.
Lipezk, V. az Oroszbirodalomban, Tambow Osztályban; 5,700 L.; posztómanufakt; savanyú víz.
Lippa, M. V. Temes Vármegyében; 3,000 L.; szilvápalinka; — bor- és kukoritzatartás.
Lippe, Folyó Westphaliában.
Lippe-Detmold, Hertzegség Németországban; 20 nsz. m. 72,500 L.;
Liptó Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 42 nsz. m. 79,700 L.

Liptse, (Lipsiae) V. Szászországban; 39,600 L.; Egyetem; Könyvtár; Tsillagvizsgáló-torony; Fűvészkert's a' t.; — selyem-, bársony-, kártony-, szőnyeg-, kártya-, arany- és ezüstoffabrikák; három nevezetes vásár.
Liptse, M. V. Liptó Vármegyében; 2,500 L.; vas- és antimoniumbányák.
Liptse, M. V. Zólyom Vármegyében; papirosmalom.
Liseux, V. Frantziaországban; 11,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Lissa, V. Burkusországban; 7,700 L.; fabrikák; kereskedés.
Lissabon, Portugalliának Fővárosa és Fejedelmi Lakhelyje, Estremadura Provinciában, a' Tajo torkolatja mellett, igen kies tájékon fekszik; 315,000 L.; nevezetesek: az 1,800 lábnyi hosszúságú és 1,400 lábnyi szélességű piatz.
Rocio, mellyen az Autosda Fe tartatott, — Egyetem, Könyvtár, Gyűjtemények; — **Lombardia és Velen-selyem-, vitorlavászony-, totz e, Ausztriához tartozó Királybák-, pamutzövevényfabrikák;** ság Olaszországban (Ausztriai's a' t.; nevezetes kereskedés. Olaszország) 867 1/2 nsz. m.
Livadia, törökbirodalmi Tartomány; 275 nsz. m. 250,000 Lak.
Livadia, V. hasonlónevű törökbirodalmi Tartományban; a' Lepantói Tengerből mellet; 6,000 L.
Livenzor, Folyó Ausztriai Olaszországban.
Liverpool, V. Angolországban; 141,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskede-
dés a' tengeren; tzethal- és heringhalászat.
Livorno, V. Toscanában; 60,000 L.; fabrikák; kereskede-
dés a' tengeren.
Llerena, V. Spanyolországban; 7,500 L.; posztó; selyem; — juhtartás.
Llobregat, Folyó Spanyolországban.
Lo, V. Frantziaországban 7,400 L.
Lodeve, V. Frantziaországban; 8,000 L.
Lodi, V. Ausztriai Olaszországban; 18,000 L.; parmai sajt; kereskedés.
Logrono, V. Spanyolországban, Ó-Castiliában, az Ebro mellett; 7,000 L.;
Loja, V. Spanyolországban: Granada Királyságban, a' Xenil mellett; 9,000 L.
Loibel, Hegy Illyriában; mag. 5,417 láb.
Loire, Folyó Frantziaországban.
Loiret, Folyó Frantziaországban.
Lombardia és Velen-selyem-, vitorlavászony-, totz e, Ausztriához tartozó Királybák-, pamutzövevényfabrikák; ság Olaszországban (Ausztriai's a' t.; nevezetes kereskedés. Olaszország) 867 1/2 nsz. m.
Livadia, törökbirodalmi Tartomány; 275 nsz. m. 250,000 Lak.
Livadia, V. hasonlónevű törökbirodalmi Tartományban; a' Lepantói Tengerből mellet; 6,000 L.
Livenzor, Folyó Ausztriai Olaszországban.
Liverpool, V. Angolországban; 141,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskede-
dés a' tengeren; tzethal- és heringhalászat.
Livorno, V. Toscanában; 60,000 L.; fabrikák; kereskede-
dés a' tengeren.
Llerena, V. Spanyolországban; 7,500 L.; posztó; selyem; — juhtartás.
Llobregat, Folyó Spanyolországban.
Lo, V. Frantziaországban 7,400 L.
Lodeve, V. Frantziaországban; 8,000 L.
Lodi, V. Ausztriai Olaszországban; 18,000 L.; parmai sajt; kereskedés.
Logrono, V. Spanyolországban, Ó-Castiliában, az Ebro mellett; 7,000 L.;
Loja, V. Spanyolországban: Granada Királyságban, a' Xenil mellett; 9,000 L.
Loibel, Hegy Illyriában; mag. 5,417 láb.
Loire, Folyó Frantziaországban.
Loiret, Folyó Frantziaországban.
Lombardia és Velen-selyem-, vitorlavászony-, totz e, Ausztriához tartozó Királybák-, pamutzövevényfabrikák; ság Olaszországban (Ausztriai's a' t.; nevezetes kereskedés. Olaszország) 867 1/2 nsz. m.
Livadia, törökbirodalmi Tartomány; 275 nsz. m. 250,000 Lak.
Livadia, V. hasonlónevű törökbirodalmi Tartományban; a' Lepantói Tengerből mellet; 6,000 L.
Livenzor, Folyó Ausztriai Olaszországban.
Liverpool, V. Angolországban; 141,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskede-
dés a' tengeren; tzethal- és heringhalászat.
Livorno, V. Toscanában; 60,000 L.; fabrikák; kereskede-
dés a' tengeren.
Llerena, V. Spanyolországban; 7,500 L.; posztó; selyem; — juhtartás.
Llobregat, Folyó Spanyolországban.
Lo, V. Frantziaországban 7,400 L.
Lodeve, V. Frantziaországban; 8,000 L.
Lodi, V. Ausztriai Olaszországban; 18,000 L.; parmai sajt; kereskedés.
Logrono, V. Spanyolországban, Ó-Castiliában, az Ebro mellett; 7,000 L.;
Loja, V. Spanyolországban: Granada Királyságban, a' Xenil mellett; 9,000 L.
Loibel, Hegy Illyriában; mag. 5,417 láb.
Loire, Folyó Frantziaországban.
Loiret, Folyó Frantziaországban.
Lombardia és Velen-selyem-, vitorlavászony-, totz e, Ausztriához tartozó Királybák-, pamutzövevényfabrikák; ság Olaszországban (Ausztriai's a' t.; nevezetes kereskedés. Olaszország) 867 1/2 nsz. m.
Livadia, törökbirodalmi Tartomány; 275 nsz. m. 250,000 Lak.
Livadia, V. hasonlónevű törökbirodalmi Tartományban; a' Lepantói Tengerből mellet; 6,000 L.
Livenzor, Folyó Ausztriai Olaszországban.
Liverpool, V. Angolországban; 141,000 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskede-
dés a' tengeren; tzethal- és heringhalászat.

ploma, a' Westminsteri Apát-
ság Temploma, a' királyi Pa-
lota St. James; a' királyi Pa-
lota Buckinghamhouse, a' kir.
Lakhely Carletonhouse, a' To-
wer fogház, a' Museum, Gyűj-
temény és Könyvtár, az Egye-
tem 's a' t, Tudós Tarsaságok,
Intézetek; — Pénzváltó-ház;
Nyugat-Indiai 's más kereske-
dői Tarsaságok; — a' fabri-
kák különbözők, melyekben
arany-, ezüst-, atzél-, gyapjú-,
pamut-'s a' t, portékák készí-
tetnek; — kereskedés a' Föld-
nek minden részével.

Lons le Saulnier, V. Frantziaor-
szágban; 7,200 L.

Lorca, V. Spanyolország-
ban; Murcia Királyságban;
22,000 L.

Loretto, V. az Egyházi Birodalomban; 7,800 L.; bü-
tsújáráhely.

Lorgnes, V. Frantziaor-
szágban; 8,000 L.

L'Orient, E. V. Frantziaor-
szágban, 15,000 L.; kikö-
tő; — só; — kereskedés a'
tengeren.

Losontz, M. V. Neograd
Vármegyében; 4,000 L.; juh-
tartás.

Lot, Folyó Frantziaország-
ban.

Lötse, Sz. K. V. Szepes
Vármegyében; 5,000 L.; Löt-
tsei borsó.

Loudeac, V. Frantziaor-
szágban; 6,500 L.

Loudun, V. Frantziaor-
szágban; 5,500 L.

Loulé, V. Portugalliában;
5,000 L.

Louth, V. Angolország-
ban; 5,000 L.

Louviers, V. Frantziaor-
szágban; 10,000 L.; posztó-
fabrikák; festőmihelyek; fe-
jérfők.

Löwen, E. V. a' Hollan-
dai Királyságban; 25,000 L.;
Egyetem; fabrikák; kereskedés.

Lublin, V. Lengyelország-
ban; 10,500 L.; magyar bo-
rokkal és posztóval való ke-
reskedés; vásárok.

Lubló, a' XVI. Korona-
város egyike; 2,100 L.; Egy-
órányi távolságra a' Várostól
van a' nevezetes Lublai sava-
nyú víz és fordó egy mély,
hegyektől és erdőtől körül-
vett völgyben.

Lucca, Hertzegség Olasz-
országban; 19 $\frac{1}{2}$ nsz. m. 137,500
Lak.

Lucca, hasonlónevű Her-
tzegségnek Fővárosa; 17,000
L.; Egyetem; hertzei Palota;
selyem-, gyapjú-és pamutfa-
brikák; kereskedés.

Lucena, V. Spanyolor-
szágban; Cordova Királyság-
ban; 12,000 L.

Lucera, V. Nápolyban;
8,000 L.

Lucern, V. Helvetiában;
6,500 L.

Ludwigsburg, V. Wür-
tembergiában; 7,000 L.; sok
fabrika.

Lübek, Szabad kereske-
dő V. Németországban; 25,500
L.; selyem-és gyapjúmanufak-
túrák; borostyánkő-és sző-
nyegfabrikák; kereskedés a'
tengeren.

Lugos, M. V. Krassó Vár-
Birodalomban; 7,000 L.; E-
megyében; a' Temes mellett; gyetem.
5,000 L.; szállók.

Lühe, Folyó Hannoverá-
ban.

Lund, V. Svetiában 3,200
L.; Egyetem; — bőr-és tobák-
fabrikák.

Lüneburg, Hertzegség
Németországban; 199 nsz. m.
264,000 L.

Lüneburg, hasonlónevű
Hertzegségnek Fővárosa, az
Ilmenau mellett; 41,500 L.;
fabrikák; só; szappanfőzés;
kereskedés.

Luneville, V. Frantziaor-
szágban; 11,200 L.

Lüttich, V. a' Hollandiai
Királyságban; 47,000 L.; fa-
brikák; kereskedés; kőszén.

Luxenburg, hollandiai
Hertzegség; 108 nsz. m. 192,100
Lak.

Luxenburg, ennek Fő-
városa 9,800 L.; gyapjusző-
vemény-és harisnyafabr.

Lynn, V. Angolországban;
10,500 L.; kereskedés a' ten-
geren.

Lyon, V. Frantziaország-
ban; 175,000 L.; nevezetes
fabrikák; kereskedés.

Lys, Folyó a' Hollandiai
Királyságban.

M.

Macclesfield, V. An-
golországban; 12,000 L.; sárga
rész; drót; selyem; gombok.

Macedonia, törökbiro-
dalmi Tartomány; 720 nsz. m.
70,000 L.

Macerata, V. az Egyházi

Birodalomban; 7,000 L.; E-
megyében; a' Temes mellett; gyetem.
5,000 L.; szállók.

Madrid, Spanyolország-
nak Fővárosa és Fejedelmi
Lakhelyje, a' Manzanares mel-
lett; 220,000 L.; új királyi Pa-
lota; hajdani királyi Lakhely;
(Buen Retiro) nagy Piaz; (la
Placa mayor) 13. királyi Aca-
demia; Gyűjtemények; fabri-
kák; kereskedés.

Madrid ejos, V. Spanyol-
országban; 8,000 L.

Magdeburg, V. Burkus-
országban, az Albis mellett;
34,000 L.; vászony-, pamut-,
selyem-, arany-, ezüst-, tobák-
's a' t. fabrikák; — kereske-
dés; vásárok.

Magyarország, Kiterje-
dése Horvath-és Tótországgal
és a' Tengeri kerülettel 4,791
nsz. m. Lakossainak száma
9,768,000. Magyarország ma-
gában 4. Kerületre, ezek pedig
Vármegyékre osztatnak. Ide
tartozik a' Kis- és Nagy-Kún-
ság és a' Jászág-is.

Maidstone, V. Angolor-
szágban; 11,000 L.; tzerina;
fonal; palinka; papiros; —
komlótermesztés; kereskedés.

Mailand, lásd: Milano.

Mainz, V. Hessenben; a'
Ménus mellett; 28,000 L.; fa-
brikák; bortermesztés.

Majorca, spanyolországi
Sziget a' földközi Tengeren;
66 nsz. m. 134,700 L.

Makó, M. V. Csanád Vár-

megyében, a' Maros mellett; 15,000 L.; szőlők.

Mälartó, Svetiában.

Maledetta, Hegy Spanyolországban; 10,500 lábnyi magas.

Malaga, V. Spanyolországban; Granada Királyságban, a' földközi Tenger mellett; 45,000 L.; Malagai bor; fabrikák; kereskedés a' tengeren borral és gyümöltssel.

Malmi, Város Svetiában; 6,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Malta, Angolországhoz tartozó Sziget a' földközi Tengeren; 6 nsz. m. 80,000 L.

Mamers, V. Frantziaországban; 5,500 L.; vászony-és harisnyafabrikák; kereskedés.

Man, Angolországhoz tartozó Sziget az Iri Tengerben 10 1/2 nsz. m. 41,000 L.

Manchester, V. Angolországban; az Irk torkolatja mellett; 138,000 L.; különbözőféle fabrikák; kereskedés.

Manfredonia, V. Nápolyban, az Adriai Tenger mellett; 5,000 L.; kereskedés.

Mannheim, V. Badenben, a' Neckarnak a' Rajnába való folyása mellett; 22,000 L.; fabrikák; Rajnaborral való kereskedés.

Manosque, V. Frantziaországban; 5,500 L.

Manresa, E. V. Spanyolországban, Cataloniában; 10,000 L.; selyemszövemén-, selyemharisny-, pántlika-, 's a' t. fabrikák.

Mans, V. Frantziaországban; 19,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Mantua, E. V. Ausztriai Olaszországban, a' Mincio Szigetein; 25,000 L.; selyem-és posztófabrikák.

Manzanares, V. Spanyolországban; 7,000 L.; safranytermesztés.

Manzanares, Folyó Spanyolországban.

Marbella, V. Spanyolországban, Granada Királyságban; 6,000 L.; kártyafabrikák; bor.

Marburg, V. Hessenben; 6,600 L.; Egyetem; fabrikák.

Marienburg, V. Burkusországban; 5,000 L.

Marienwerder, V. Burkusországban; 5,000 L.

Mariza, Folyó a' Törökbirodalomban.

Marmand, V. Frantziaországban; 6,000 L.

Marmara, Sziget az Archipelagusban.

Marmaros Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 178 nsz. m. 120,800 L.

Marmora, Tenger a' Törökbirodalomban, Rumilia és Natolia közt.

Maros, Folyó, ered Erdélyben, Magyarországon a' Tiszába foly.

Marsala, V. Siciliában; 20,000 L.

Marseille, V. Frantziaországban, a' földközi Tenger mellett; 110,000 L.; tudós Intézetek; — különbözőféle fabrikák; kereskedés a' tengeren.

Martigues, V. Frantziaországban; 7,500 L.; bor-, olaj-, só-és besózott halakkal való kereskedés.

Massa Carrara, Hernevezetes fürdők, mellyek Hercegség Olaszországban; 5 nsz. kules fürdőknek nevezetnek. m. 27,000 L.

Massa, ennek Fővárossa Németországban; 43 nsz. m. a' Frigido mellett; 10,000 L. 129,000 L.; Fővárossa

Mastricht, V. a' Hollandiai Királyságban; a' Jaar torkolatja mellet; 20,000 L.; szép d obányatermesztés.

Tanatház Könyvtárral; — Meissen, V. Szászországban, az Albis mellett; 5,000 L.; nevezetes portzellánfabrika; vászony-, posztó-, kártya-, harisnyamanufaktúrák; bor; kereskedés.

Mataro, V. Spanyolországban, Cataloniában, a' földközi Tenger mellett; 20,000 L.; fabrikák; bor; kereskedés.

Matejótz, a' XVI. Koronaváros egyike.

Matra, Karpatusi tető Heves Vármegyében 3,500 lábnyi magasságú.

Maubeuge, Frantziaországban; 6,000 L.

Mayenne, Folyó Frantziaországban.

Mazzara, E. V. Siciliában; 8,000 L.

Meaux, V. Frantziaországban; 7,500 L.; gyapjúval, gabonával, sajtak való kereskedés.

Meckeln, V. a' Hollandiai Királyságban, a' Dyle mellett; 20,000 L.; tsipke-, szőnyeg-, szappan-, kalap-, pamutfabr.; kereskedés.

Medina del Rio secco, V. Spanyolországban, Leon Királyságban, a' Seguilo mellett; 8,000 L.; pántlikafabrikák; kereskedés; vásárok.

Medina Sidonia, V. Spanyolországban; 5,000 L.

Mehadia, M. V. a' Banati katonai Határföldön; 1,500 L.; XVI. Koronaváros egyike.

Meinungen, Hertzezség Németországban; 43 nsz. m. 129,000 L.; Fővárossa

Meinungen, a' Verra mellett; 4,500 L.; fabrikák; d obányatermesztés.

Meklenburg-Schwerin, Nagyhertzezség Németországban; 224 nsz. m. 418,500 L.

Meklenburg-Strelitz, Nagyhertzezség Németországban; 26 nsz. m. 75,000 L.

Melazza, E. V. Siciliában; 6,000 L.; olajfák.

Melfi, V. Nápolyban; 7,500 L.

Melnik, V. Csehországban; 1,200 L.

Melun, V. Frantziaországban; 7,000 L.

Memel, Folyó az Oroszbirodalomban.

Memel, V. Burkusországban; 8,500 L.; gyolts-, borostyánkő-és kesztyűfabrikák; kereskedés.

Memmingen, V. Bajorországban; 6,500 L.; fabrikák; kereskedés.

Mende, V. Frantziaországban; 5,500 L.

Ménés, Falu Arad Vármegyében; veres bor.

Ménus, Folyó Németországban.

Menyhárd-falva, a' XVI. Koronaváros egyike.

Merida, V. Spanyolországban, a' Gvadiana mellett; 4,500 L.
Merseburg, V. Burkusországban; 8,500 L.
Mersey, Folyó Angolországban.
Merville, V. Frantziaországban; 5,500 L.; gyolts; tobak; só.
Messina, V. Siciliában, a' Messinai Tengerszoros mellett; 60,900 L.; selyemmanufaktúrák; kereskedés selyemmel, olajjal és délszaki gyümölcsökkel.
Metz, V. Frantziaországban; 45,000 L.; termékekkel való kereskedés; a' hajdan nevezetes gyapjuszövényfabrikák megtsökkentek.
Metzovo, V. Albaniában; 8,500 L.
Meurthe, Folyó Frantziaországban.
Mező-Berény, M. V. Békes Vármegyében; 5,000 L.; szőlők; marhatartás.
Mezőhegyes, Csanád Vármegyében, királyi ménes.
Middelburg, V. a' Hollandiai Királyságban; 13,000 Lak.
Milano, Város Auszriai Glaszországban, az Al-Király Lakhelyje, az Olona mellett; 130,000 L.; nevezetese: az érseki Templom szép kápolnákkal és sírjelekkel, az Ambrosiani Templom; a' della Scala Játékszín, a' hajdani Jesuitacollegium 's a' t. oktató és jöltévő Intézetek; selyem-, bársony-, posztó-, pántlika-,

Milhaud, V. Frantziaországban; 8,500 L.; bőrkészítések; kalap- és kesztyűfabrikák; kereskedés.
Milo, Sziget az Archipelagusban, hasonlónevű Fővárosban; 5,000 L.
Mincio, Folyó Auszriai Olaszországban.
Minden, V. Burkusországban; 9,000 L.; gyapjú-, gyolts-, kalap-, kesztyű-, 's a' t. fabrikák; kereskedés.
Minho, Folyó Spanyolországban.
Minorca, spanyolországi Sziget a' földközi Tengerben; 13 nsz. m. 27,800 L.
Mirabella, V. Nápolyban, 5,500 L.
Mirecourt, V. Frantziaországban; 5,500 L.; bőr; tsipke; badogportékák; muzsikai eszközök.
Misitra, V. Mereában; 12,400 L.; ennek közelében van a' hajdani Sparta.
Miskoltz, M. V. Borsod Vármegyében, 21,300 L.; szőlőmivelés.
Mitau, V. az Oroszbirodalomban, Kurland Osztályban; 12,300 L.; gyolts-és harisnyamanufaktúrák; kereskedés.
Mitylene, Sziget az Achipelagusban; 41 nsz. m. 30,000 L.
Modena, Hertzegegség Olaszországban; 95 nsz. m. 360,000 L. Fővárossa.
Modena, 20,000 L.; Egyetem; selyemszövény; üvegtész-

tés; selyemmel való kereske-
 lapfabrikák; bor-és gesztenye-
 és; ásványos- és kőolajforrá-
 természetes.
 sok.
Modica, V. Siciliában, a' Scieli mellett; 17,600 L.; kender-és lentermesztés.
Modon, E. V. Moreában, 7,000 L.
Modor, Sz. K. V. Pozsony Vármegyében; 5,000 L.; bor-
 természetes.
Moháts, M. V. Baranya Vármegyében, a' Duna mellett; 7,600 L.; az 1516-diki és 1687-diki ütközetről nevezetes.
Mohilew, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osz-
 tályban; 16,000 L.; vas-és bőr-
 fabrikák; kereskedés; vásárok.
Moissac, V. Frantziaországban; 10,000 L.; vászonykésztés; borral, lisztel és gabonával való kereskedés.
Moldavia, törökbirodalmi Tartomány; 780. nsz. m. 500,000 L.
Moldva, Folyó Csehországban.
Molfeitta, V. Nápolyban; az Adriai Tenger mellett; 11,500 L.; salétrom; hajóépítés; kereskedés.
Molima, V. Spanyolországban; 8,200 L.
Molingar, V. Irlandban; 8,000 L.
Monaco, Hertzegegség Olaszországban; 2 1/2 nsz. m. 8,000 L.; hasonlónevű Fővárossal.
Moncaglieri, V. Piemontban, a' Po mellett; 7,000 L.
Mondego, Folyó Portugalliában.
Mondovi, E. V. Piemontban; 22,000 L.; posztó-és ka-

Moneins, V. Frantziaországban; 5,200 L.
Monopoli, V. Nápolyban, az Adriai Tenger mellett; 15,000 L.; pamutfabrikák vászonyszövény; olaj; bor.
Monreale, V. Siciliában; 8,000 L.
Mons, V. a' Hollandiai Királyságban; 20,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Montagna, V. Auszriai Olaszországban, a' Fiumicelle mellett; 8,200 L.; posztó, gyapjuszövények; bőr; — kereskedés.
Montargis, V. Frantziaországban; 7,000 L.
Montauban, V. Frantziaországban; 25,000 L.; fabrik.
Mont blanc (fejér Hegy) Alpesi te ő, legmagasabb Hegy Európában; megassága 14,700 lábnyi.
Montbrissón, V. Frantziaországban; 5,500 L.
Mont de Marson, V. Frantziaországban; 5,400 L.
Montdidier, V. Frantziaországban; 5,200 L.; fabrikák; kereskedés;
Mont d'or, Hegy Frantziaországban.
Monte Cassino, Benedictinus Apátság Nápolyban.
Monteleone, V. Nápolyban; 15,000 L.
Montelimart, V. Frantziaországban, az Abrion és Roubion mellett; 8,000 L.; kordovány-, selyem-, pamut-, és gyapjuszövényfabrikák; olajjal és borral való kereskedés.

Montenegro, Hegysor Dalmatia és Albania közt. Montferrat, Hertzegség Sardiniában; 45 nsz. m. 191,800 Lak.

Montilla, V. Spanyolországban, Cordova Királyságban; 6,000 L.

Montpellier, V. Frantziaországban; 36,000 L.; Orvosokola nevezetes Fűvészkertel; — fabrikák, mellyekben illatos nedvek, választó viz, gálitzkőolaj, égetett nedvek (liqueur) gyapjú-, pamut- és selyemszövetek 's a' t. készítettnek; — kereskedés.

Montperdu, Hegy Frantziaországban; 10,578 lábnyi magasságú.

Montrose, V. Scotiában; 8,000 L.; fabrikák; halászat; kereskedés.

Monza, V. Austriai Olaszországban; 5,600 L.; selyemszövet- és kalapfabrikák.

Moor, M. V. Székes-Fejér Vármegyében; 2,500 L.; gyümölcs; szőlők.

Morea, Fél-sziget a' Törökbirodalomban; 860 nsz. m. 465,000 L.

Morlaix, V. Frantziaországban; 10,000 L.; fabrikák; — kereskedés.

Mortagne, V. Frantziaországban; 6,000 L.

Morva, Hatágrófság (Marchionatus) az Austriai Császársághoz tartozik; 417 nsz. m. 1,900,000 L.

Mosela, Folyó Németországban.

Moshaisk, V. az Oroszbirodalomban, Moskwa Osz.

tályban; 4,000 L.; fabrikák; gabonával, fával és katránnal (földolajjal) való kereskedés.

Moskwa, az Oroszbirodalomnak Fővárosa, és második Fejedelmi Lakhelyje a' Moskwa és Jansa mellett, kies halmos térségen fekszik, kerülete 6 m. Ezen V. négy főrészből áll: Kreml, Kitaigorod, Beloigorod, Semlanoigorod, és 30 külső Városból; 1812-dik esztendőben egészen legégettetett, de ismét helyrehozattatott; 246,500 L.; (télben 50—60 ezerrel több). Az épületek közt a' katonai Gyakorlóhely az Egyetem és a' Talántzház (Zindelhauz) 's a' t. nevezetesek. Külömbféle fabrikák; nagy kiterjedésű kereskedés.

Mostar, E. V. Bosniában; 9,000 L.; kardfabrika; kereskedés.

Mosony Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 35 nsz. m. 59,200 L.

Mosony, M. V. Mosony Vármegyében; 3,500 L.

Moulins, V. Frantziaországban; 14,000 L.; gyolts-, harisnya-, atzél-, késfabrikák.

Mühlhausen, V. Burkusországban; 10,000 L.; bőr-, posztó-, kalapfabrikák; olajsajtók; kereskedés.

Mühlheim, V. Burkusországban; 5,500 L.; fabrikák; borral való kereskedés.

Mul, Hebridi Sziget.

Mulda, Folyó Németországban.

München, (Monachium) Bajorországnak Fővárosa és Fejedelmi Lakhelyje; 75,000

L.; Németországnak legszebb Várossai közé tartozik; szép Házak és Paloták, nevezetesebbek: a' királyi Lakhely, 5,600 L.; viaszszal, mézzel, a' hajdani Jesuitacollegium, most a' Tudományok és Művészetek királyi Akademiájának és Gyűjteményjeinek, az Ország Leváltárának és a' katonai Nevendékoskolának helyje 's a' t.; — tudós és jöltévő Intézetek; — fabrikák, mellyekben posztó, kalapok, selyem- és pamutszövetek, papiros, matematikai és sebészeti szerszámok, 's a' t. készítettnek; — kereskedés.

München, V. Hannoverában; a' Verra és Fulda mellett; 5,300 L.

Munkáts, M. V. Beregh Vármegyében; erős Várral; 5,500 L.; timsó; hegyi kristály; salétrom.

Münster, V. Burkusországban; 16,500 L.; vászon-, gyolts- és gyapjufabrikák, kereskedés.

Mura, Folyó, ered a' Salzburgi Kerületben Austriaiban, Magyarországnak a' Drávába foly.

Murány, M. V. Gümör Vármegyében; 2,000 L.; papírosmalmok; vasbányák; kristály; gránát.

Murcia, Királyság Spanyolországban; 370 nsz. m. 402,000 L.

Murcia, ennek Fővárosa 35,000 L.; salétromtisztítás; puskapormalom; kereskedés.

Murviédro, V. Spanyolországban; 6,800 L.; olajjal, malozsaszóllóval és pálinkával

való kereskedés; bortermesztés. Mzensk, V. az Oroszbirodalomban, Orel Osztyában; 5,600 L.; viaszszal, mézzel, élettel való kereskedés.

Nachitschewan, V. az Oroszbirodalomban, Jekaterinoslav Osztyában, a' Don mellett; 12,000 L.; selyem-, pamut-, bőrfabrikák; kereskedés. Nagy-Bánya, Sz. K. B. V. Szathmár Vármegyében; 5,000 L.; arany-, ezüst-, ónbányák; savanyú viz.

Nagy-Betskerék, M. V. Torontal Vármegyében, a' Béga mellett; 2,200 L.; termésekkel való kereskedés. Nagy-Brittania, Angolországot és Scotiát foglalja magában.

Nagy-Kálló, M. V. Szabolcs Vármegyében; 3,500 L. Nagy-Károly, M. Város Szathmar Vármegyében; 7,600 Lak. Nagy-Kőrös, M. V. Pest Vármegyében; 12,000 L.; szőlők; baromvásárok. Nagy-Lévárd, M. V. Pozsony Vármegyében; 3,000 Lak. Nagy-Szombat, Sz. K. V. Pozsony Vármegyében; 7,000 L.; posztó-, gyoltsmanufaktúrák; gyapjával való kereskedés. Nagy-Szóllós, M. V. Ugotsa Vármegyében; 2,300 Lak. Nagy-Tapoltsán, M. V. Nyitra Vármegyében 2,800 Lak.

Nagy-Várad, P. V. Bi-tartatnak; — külombféle In-bar Vármegyében, a' Körös tétetek; — fabrikák; manu-mellett; 15,000 L.; Püspök; faktúrák; — kereskedés.

Academia; manufaktúrák; für-dők; márvány.

Namur, V. a' Hollandiai Királyságban; 17,000 Lak.; fegyver-, kés-, bőrfabrikák; 330,000 L. réz-, vas-, üveghuták; kereskedés.

Nánás, H. V. Szabolts Vár-megyében; 7,300 L.; marha-tartás.

Nancy, V. Frantziaor-szágban; 30,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Nantes, V. Frantziaor-szágban; 77,000 L.; fabrikák; nádmézfőzés; üveghuták; hajóépítés; ágyúöntés; kereske-dés a' tengeren.

Napoli di Malvasia, V. Moreában; 3,000 L.; Mal-vasiai bor.

Napoli di Romania, V. Moreában; 6,000 L.; olaj-jal, étellel, dohánynyal való kereskedés.

Nápoly, Királyság Olasz-országban, a' Két-Sziciliai Ki-rályságnak egy része; 1,440 nsz. m. 5,386,000 L.

Nápoly, a' Két-Sziciliai Királyságnak Fővárossa, és Fejedelmi Lakhelyje, hason-lónévű Tengerszoros mellett; 351,000 L.; legnépesebb V. Olaszországban; nevezetesebb Épületek: a' királyi Palota Capo di monte, az Érseki Templom; a' San Carlo Já-tékszín; Egyetem; Könyvtár; Bourboni Museum, mellyben a' Herculanium és Pompeji romjaiból kiásott régiségek

órákkal, tsipkével 's a' t.

tartatnak; — külombféle In-bar Vármegyében, a' Körös tétetek; — fabrikák; manu-mellett; 15,000 L.; Püspök; faktúrák; — kereskedés.

Narew, Folyó Lengyel-országban.

Nassau, Hertzség Né-metországban, 85 nsz. m. 330,000 L.

Nassau, V. hasonlónévű Hertzségben; 1,050 L.

Naumburg, V. Burkus-országban; 9,000 L.

Navarino, V. Moreában; 2,000 L.; nagy kikötő.

Navarra, Királyság Spa-nyolországban; 120 nsz. m. 227,000 L.

Neckar, Folyó, ered Wür-tembergiában, Mannheim mel-lett a' Rajnába ömlik.

Neisse, Folyó Slésiában.

Neisse, V. Burkus-Slési-ában; 8,000 L.; posztó-, gyolts-harisnya-, pántlikafabrikák.

Németország, 11,600 nsz. m. 32,000,000 L.

Neograd Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 77 nsz. m. 166,400 L.

Nerac, V. Frantziaország-ban; 6,000 L.

Neschin, V. az Oros birodalomban, Tschernigow Osztály-ban, a' Desna mellett; 16,000 L.; kereskedés; vásárok.

Nethe, két Folyónak ne-ve a' Hollandiai Királyságban.

Netze, Folyó Burkusor-szágban.

Neuburg, V. Bajorország-ban, a' Duna mellet; 6,000 Lak.

Neufchatel, V. Helve-tiában; 5,200 L.; kereskedés

Neufchateli Tó, Hel-vetiában.

Neuhaus, V. Csehország-ban; 5,100 L.; papirosmalom; Niederrhein, Nagyher-kártony- és posztófabrikák; tzség Burkusországban; 278 nsz. m. 1,014,000 L.

Neustadt, V. Auszriá-ban, 10,700 L.; katonai Aca-demia; selyem-, posztó-, bár-sony-, gyűző-, varróto-, gomb-, 's a' t. fabrikák; kereskedés.

Neustrelitz, Meklen-burg-Strelitznek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 5,500 Lak.

Nevers, V. Frantziaor-szágban; a' Nievrenek a' Loi-reba való ömlésénél; 12,500 L.; posztó-, portzellán-, üveg-, kés-, ollófabrikák.

Newa, Folyó az Oroszbi-rodalomban, ered a' Ladoga Tóból, és a' Kronstadti Ten-geröbölbe ömlik.

Newbury, V. Angolor-szágban; 5,500 L.

Newcastle, V. Angolor-szágban; 38,500 L.; fabrikák; kőszén; kereskedés; tze-thalászat.

Newry, Város Irlandban; 10,000 L.

Nicaria, Sziget az Archi-pelagusban.

Nicastro, V. Nápolyban; 10,000 L.; olajfák; meleg fürdők.

Nicolzburg, V. Morvá-ban; 7,000 L.; posztó-, gyap-júszóvemény - manufaktúrák; kereskedés; szőlőmivelés; márvány.

Nicosia, V. Sziciliában; 13,000 L.; kőolajforrások.

Nicotera, V. Nápolyban, a' tenger mellett; 6,300 L.

Nidda, Folyó Hassiában.

Niederrhein, Nagyher-kártony- és posztófabrikák; tzség Burkusországban; 278 nsz. m. 1,014,000 L.

Nieport, E. V. a' Hol-landiai Királyságban, az Yper-demia; selyem-, posztó-, bár-le mellett; 4,000 L.; háló-és hajókötélfabrikák; kereskedés; heringhalászat.

Nikolajew, V. az Orosz-birodalomban, Cherson Osz-szályban, az Ingul torkolatja mellett; 9,000 L.; hajóépítés; hadi kikötő.

Nikopoli, V. Rumiliában, a' Duna mellett; 20,000 L.; fürdők.

Nimes, V. Frantziaország-ban; 40,000 L.; régiségek; fabrikák; kereskedés.

Nimwegen, V. a' Hol-landiai Királyságban; 13,500 Lak.

Niort, E. V. Frantziaor-szágban; 15,000 L.; fabrikák; ón-és ezüstbányák.

Nischnei-Nowgorod, V. az Oroszbirodalomban; ha-sonlónévű Osztályban; 15,000 L.; posztófabrikák; kereskedés.

Nissa, V. Serviában; 4,000 L.; meleg fürdők.

Nivelle, V. a' Hollandiai Királyságban; 7,000 L.

Nizza, Grófság a' Sardi-niai Királyságban; 58 nsz. m. 30,000 L.

Nizza, ennek Fővárossa; 18,500 L.; szabad kikötő; olaj; selyem; papiros; tobak; — kereskedés.

Nogat, Folyó nyugoti Bur-kusországban.

Nogent le Rotrou, V. 13,000 L.; selyem-, gyolts-fabrikák; Frantziaországban; 7,000 L.; szövés.

Nogent sur Seine, V. Lak. Frantziaországban; 4,000 L.; pamut-és harisnyamanufaktúrák; kereskedés.

Noirmoutir, frantzia Sziget.

Nola, V. Nápolyban; 8,900 Lak

Norden, V. Hannoverában; 5,500 L.

Nordhausen, V. Burkusországban; 11,000 L.; posztó-, gyolts-, gyapjuszövmény-, vál asztóvíz-, fabrikák; borkészítés; pálinka-égetés; kereskedés gabonával, pálinkával.

Nördlingen, V. Burkusországban; 6,000 L.

Norköping, V. Svetiában, a' Motala torkolatja mellett; 10,000 L.; sok manufaktúra; kereskedés, lazatzhalászat; réz-, sárgaréz- és vas-hámrok.

Norrland, Svetiának északi része; 4,655 nsz. m. 257,000 L.

Northampton, V. Angolországban; 11,000 L.; bőrrökkel való kereskedés; lóvásár.

Norvegia, Svetiával egyesült Királyság; 7,558 nsz. m. 1,061,000. L.

Norwich, V. Angolországban; 50,300 L.; gyapjú-fabrikák; kereskedés.

Notonovo, V. Siciliában; 11,000 L.

Nottingham, V. Angolországban; 40,500 L.

Novara, V. Piemontban;

Novi, V. Genuában; 5,400

Nowaja - Semlja, két oroszbirodalmi Sziget a' jeges Tengeren; 4,255 nsz. m.

Nowgorod, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztályban; 11,000 L.; vitorlafabrikák; viaszfejéritők.

Nowgorod Sewersk, V. az Oroszbirodalomban, Tschernigow Osztályban; 8,000 L.

Noyon, V. Frantziaországban; 8,000 L.

Nürnberg, (Norimberga) V. Bajorországban, a' Pegnitz mellett; 31,000 L.; különböző fabrikák; Nürnbergi portékák; muzsikái eszközök; matematikai szerszámok, 's a' t.; — kereskedés.

Nyköping, V. Svetiában; 2,500 L.

O.

Obidos, V. Portugalliában, a' Tenger mellett; 8000 Lak.

Obuda, M. V. Budához közel; 7,400 L.

Occana, V. Spanyolországban, Új Castiliában; 5,000 L.; ásványos vizek.

Odensee, V. Daniában; 6,500 L.

Odera, Folyó, ered Morvában.

Odessa, V. az Oroszbirodalomban, Cherson Osztályban; 40,000 L.; erösség; kikötő; fabrikák; a' délszaki Oroszbirodalom régiségeinek Museuma; — kereskedés.

Oeland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Oise, Folyó Frantziaországban.

Oka, Folyó az Oroszbirodalomban.

Oker, Folyó Braunschweigan.

Oláhország, törökbirodalmi Hertzegegség; 1,125 nsz. m. 900,000 L.

Olaszország, az Adriai és földközi Tenger közt fekvő Fél-sziget; 5,600 nsz. m. 19,700,000 L.

Oldenburg, Nagyhertzegegség Németországban; 123 nsz. m. 250,000 L.

Oldenburg, Hertzegegség, hasonlónevű Nagyhertzegegségnek egy része, 99 nsz. m. 195,000 L.

Oldenburg, ennek Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje; 6,600 L.

Olivença, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.

Ollmütz, E. V. Morvában; 13,000 L.; Érsek.

Olona, Folyó Austriai Olaszországban.

Olot, V. Spanyolországban; 15,000 L.; bőr-, kártya-

Oland, Svetiához tartozó papiros-, gyapjú-, pamut-, Sziget 13 1/2 nsz. m. 28,000 L. selyem-és harisnyafabrikák.

Oerebro, V. Svetiában, Olympus, Hegy Rumiliában, 6,120 lábnyi magasságú.

Offenbach, V. a' Heseneni Nagyhertzegegségben, a' dalomban.

Ménus mellett; 7,800 L.; fabrikák; manufaktúrák; kereskedés.

Oglio, Folyó Austriai Olaszországban.

Ohlau, Folyó Slésiában.

Orleans, V. Frantziaországban; 42,000 L.; pamut-, selyem-, harisnya-, gyolts-, portzellán-, kés- 's a' t. fabrikák; kereskedés.

Ormea, V. Piemontban, a' Tanaro mellett; 5,200 L.

Orne, Folyó Frantziaországban.

Orosz Birodalom, Császárság; 72,000 nsz. m. 42,000,000 L.

Orosz háza, M. V. Békes Vármegyében; szőlőművelés; marhatartás.

Ortona a mare, V. Nápolyban; 5,800 L.

Orvieto, V. az Egyházi Birodalomban; 7,000 L.; szőlők.

Osero, Sziget az Adriai Tengerben.

Osnabrück, V. Hannoverában; 11,000 L.; fabrikák; viasz-és vászonyfehérítők.

Ossuna, V. Spanyolországban, a' Salado mellett; 15,000 L.

Ostaschkow, V. az Orosz Birodalomban, Twer Osztyáiban; 6,300 L.

Ostenda, E. V. a' Hollandiai Királyságban; 10,000 Lak.

Osterode, V. Hannoverában; 4,500 L.

Ovar, V. Portugalliában, Beira Provinciában; 11,000 L.; kereskedés.

Oviedo, V. Spanyolországban; 7,500 L.; Egyetem; — kőolaj-fabrikák; — meleg fürdők.

Oxford, V. Angolországban; 16,400 L.; Egyetem;

Tsillagvizsgáló-torony; Gyűjtemények; Fűvészkert.

P.

Paar, Folyó Bajorországban.

Paderborn, V. Burksországban; 5,500 L.

Padua, V. Austriai Olaszországban; 35,000 L.; Egyetem; Tsillagvizsgáló-torony; fabrikák; kereskedés.

Pago, Sziget Dalmatia mellett; hasonlónévű Várossal; 2,000 L.

Paisley, V. Scotiában, 37,000 L.; papirosmaluok; fabrikák; vasöntő-műhely.

Palencia, V. Spanyolországban, Leon Királyságban; 8,000 L.

Palermo, Siciliának Fővárosa; 163,000 L.; Egyetem; Pénzgyűjtemény; Tsillagvizsgáló-torony; Akademiák; kiadás; kötő; selyemfabrikák kereskedés.

Palestrina, V. az Egyházi Birodalomban; 5,000 L.

Palestrina, Lagunai Sziget.

Palitsi Tó, Bats Vármegyében Szent Maria Szabadka mellett; a' Tó szélein növényekben sok tollas vad talál.

Palma, E. V. Majorca Szigetén; 30,000 L.; Egyetem; — posztó-, tafota-és üvegfabrikák; kereskedés.

Palma, két Városnak neve Spanyolországban.

Palma, Sziget Nápoly mellett.

Palmela, V. Portugalliában; 5,600 L.

Palota, M. V. Veszprim Vármegyében; 4,000 L.

Pamiers, V. Frantziaországban, az Arriège mellett; 6,000 L.; ásványos források. faktúrák; — Művészek; — kereskedés. Szóval: ezen Város, országban Navarra Királyságban, az Arga mellett; 14,000 Mesterségeknek úgy a' Fényl.; fabrikák; melyekben, üzésnek is legfőbb lakhelyje. posztó, pergament, fehér edény

Parma, Hertzegség Olaszországban; 106 nsz. m. 386,000 jérintő.

Pantsova, E. V. a' Banáti Katonai Határföldön, a' Temes torkolatja mellett; 6,000 L.

Pantaleira, Siciliához tartozó Sziget a' földközi Tengerben.

Paola, V. Nápolyban a' Tenger mellett; 5,000 L.

Papa, M. V. Veszprim Vármegyében; 7,500 L.; fehér edény készítés; szőlők.

Paramythea, V. Albaniában; 15,000 L.

Paris, Frantziaországnak Fővárosa és Fejedelmi helyje, a' Seine partjain, a' Földnek legnevezetesebb, legszébb Városai közé tartozik; 820,000 L.; három részből: a' Városból (la ville) az Egyetemből (université) és az Óvárosból (la cite), azonkívül 10 külső Városból áll; szép Paloták és Épületek; nevezetesen: az új híd (pont neuf) a' művészhi (pont des arts) a' Tuileriák, a' Lauvre, a' Palais royal, (királyi palota) az érseki Főtemplom (notre Dame) 's a' t. Fűvészkert; fabrikák; selyemmel, borral

Egyetem; 4. Academia, Könyvtár; Museumok; tudós Társaságok; oktató és jöltéző Intézetek; nyilvános sétáló-és mulatóhelyek; — külömb-külömbféle fabrikák és manu-faktúrák; — Művészek; — kereskedés. Szóval: ezen Város, valamint a' Tudományoknak és Mesterségeknek úgy a' Fényl.; Hertzegség Olaszországban; 106 nsz. m. 386,000 Lak.

Parma, hasonlónévű Hertzegségnek Fővárossa; 30,000 L.; Egyetem; legnagyobb Játekszin Európában; — fabrikák; — sajtal, selyemmel és selyemportékkal való kereskedés.

Paros, Sziget az Archipelagusban, nevezetes a' márványról.

Pas de Calais, az Angol-és Frantziaország közt lévő Tsatornának egy része Calais mellett.

Passau, E. V. Bajorországban; az Innnek a' Dunával való egyesülése m. 9,500 L.; papiros-, bőr-, portzellán-és tobakfabrikák; vas-és rézhám- és gyöngyhalászat; kereskedés.

Patna, Folyó Moldaviában.

Patras, E. V. Moreában; 8,000 L.

Pau, V. Frantziaországban; 11,500 L.

Pavia, V. Austriai Olaszországban, a' Ticino mellett; 22,000 L.; Egyetem; — selyemmel, borral

és riskásával való kereskedés.
Paxo, Joniai Sziget.
Peak, Hegysor Angolországban.
Peene, Folyó Németországban.
Pegnitz, Folyó Németországban.
Pego, V. Spanyolországban; 5,000 L.
Peloponnesus, lásd Morea.
Pelvoux, Hegy Frantziaországban; magassága 12,236 lábnyi.
Pera, Kostantzinápolynak külső Várossa.
Perigueux, V. Frantziaországban, az Ille mellett; 8,500 L.; fabrikák; kereskedés.
Perpignan, E. V. Frantziaországban; 15,000 L.; fabrikák; kereskedés.
Perth, V. Scotiában a' Perth mellett; 17,000 L.; bőr-, kesztyű-, gyolts-, pamutfabrikák; fejtörők; kereskedés.
Perugia, V. az Egyházi Birodalomban, a' Tiberis mellett; 16,000 L.; Egyetem; selyemfabrikák; viaszfejtörők; kereskedés.
Pesaro, V. az Egyházi Birodalomban, a' Foglio torkolatja mellett; 10,000 L.
Pest Vármegye, (Pilis tótországi katonai Nevelő-Intézet és Solt Vármegyével törvényesen egyesülve) a' Dunán inneni Kerületben; 191 nsz. m. 393,700 L.
Pest, Sz. K. V. Pest Vármegyében, a' Duna bal partján Budának általellenében; tsolnak híd; 70,000 L.; Szép Épöle-

tek; Hétszemélyi Tábla; Királyi Tábla; Egyetem; Könyvtár; Fűvészkert; Természet-tár; nemzeti Könyvtár és Museum; szép PattantyúsKatonaház; kiszolgált Katonák Háza; Kórház; aszszonyi Nevelő-Intézet 's a' t.; szép Játékszín; fabrikák és manufaktúrák; Művészek, Mesteremberek 's a' t.; — kereskedés; — négy nevetes vásár; szállók; vasfördő.
Petersburg, az Oroszbirodalomnak Fejedelmi Lakhelye és 2dik Fővárossa, Európának legszebb Várossai közé tartozik; a' Newának a' Finni Tengeröbölbe való befolyásánál egy részint Szigeteken fekszik; 422,000 L.; szép paloták és épületek; a' Császári márvány-palota a' Newa mellett, a' Császári téli Palota; Nagy Péter szobra rézből; Miklós Temploma; Newski Sándor Klastroma; 's a' t. — a' tudományok Academiaja; mindenféle Gyűjtemények, Könyvtár; Egyetem; különböző polgári es katonai Nevelő-Intézetek; tudós Társaságok; Academiai 's a' t. — fabrikák és manufaktúrák; nádméztisztítások; hajóépítés; kereskedés a' tengeren és szárazon.
Pétervárad, E. V. a' tótországi katonai Nevelő-Intézetek; tudós Társaságok; Academiai 's a' t. — fabrikák és manufaktúrák; nádméztisztítások; hajóépítés; kereskedés a' tengeren és szárazon.
Péts, Sz. K. V. Baranya Vármegyében; 11,000 L.; Püspök; szállók; dohány.
Pettau, V. Steyerországban, a' Dráva mellett; 3,200 L.
Pezenas, V. Frantziaor-

szágban; 8,500 L.; selyem-, pamut-, kalap- és bőrfabrikák; kereskedés borral, olajjal, selyemmel.
Pforzheim, V. Badenben; 6,000 L.; fabrikák; vászszonyfejtörők; kereskedés.
Piacenza Hertzség, a' Pármái Hertzségnek egy része.
Piacenza V. hasonlónevű Hertzségben; 15,000 L.; Egyetem; fabrikák.
Piave, Folyó Austriai Olaszországban.
Piazza, V. Siciliában; 13,500 L.
Piemont, Hertzség a' Sardiniai Királyságban; 368 nsz. m. 1,740,000 L.
Pignerol, V. Piemontban; 10,000 L.; bőr-, selyem-, posztófabrikák; vashámrok.
Pilatus, Hegy Helvetiában.
Pilis, Falu Pest Vármegyében; 5,000 L.
Pilsen, V. Csehországban; 8,000 L.; posztófabrika; vashányák; kereskedés; gyapjúvásárok.
Pindus, Hegy Rumiliában.
Pinkafő M. V. Vas Vármegyében; 3,000 L.
Piombino, E. V. Toscanában; 4,000 L.
Pirano, V. Illyriában; 6,500 L.; bor- és gyümölcstermesztés.
Piristina, V. Rumiliában; 10,000 L.
Pirna, V. Szászországban; 5,000 L.; fabrikák; dohánytermesztés; kereskedés.
Pisa, V. Toscanában, az Arno mellett; 20,000 L.; nevezetes az 188 lábnyi magasságú Campanile torto; Egyetem, Könyvtárral, Museummal, Fűvészkerttel, Tsilagvizsgáló-toronnyal; fabrikák; három órányi távolságra a' híres Pisai fődök.
Pistoja, V. Toscanában; 10,000 L.
Pithui Szigetek, a' földközi Tengerben; Spanyolországhoz tartoznak.
Plasencia, V. Spanyolországban, Estremadura Provinciában; 5,000 L.
Pleli, V. Frantziaországban; 5,000 L.
Pleskow, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztályban; 8,000 L.
Plocz, V. Lengyelországban, a' Vistula mellett; 6,000 Lak.
Plymouth, V. Angolországban; a' Plym és Thamer torkolatja mellett; 61,000 L.; hadi kikötő; vitorlafabrikák; kereskedés nyugoti Indiába.
Po, Folyó Olaszországban, ered Piemontban, a' Velenizei Tengeröbölbe ömlik.
Podolintz, a' XVI Koronaváros egyike.
Poitiers, V. Frantziaországban; 22,000 L.; vászszony-, gyapjúszövény-, harisnya-, fésű-, papiros 's a' t. fabrikák; kereskedés.
Polignano, V. Nápolyban, a' Tenger mellett; 7,000 Lak.
Poligny, V. Frantziaor-

szágban; 5,500 L.; fabrikák; salétromfőzés.

P o l t a w a, E. V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztályban; 8,000 L.

P o m e r a n i a, burkusországi Tartomány, 566 nsz. m. 768,000 L.

P o m p e j i, ezen Városnak omladéka most ásatnak - ki Nápoly mellett.

P o n s, V. Frantziaországban; 6,000 L.; ásványos vizek.

P o n t a M o u s s o n, V. Frantziaországban; 7,000 L.; fabrikák; ásványos vizek.

P o n t A u d e m e r, V. Frantziaországban; 8,500 L.

P o n t e C o r v o, V. az Egyhazi Birodalomban, a' Gorigliano mellett; 5,500 L.

P o n t o i s e, V. Frantziaországban; 5,500 L.

P o p e r i n g e n, V. a' Hollandiai Királyságban; 9,000 L.

P o p r á d, Folyó Magyarországon.

P o p r á d, a' XVI Koronaváros egyike.

P o r t i c i, V. Nápoly mellett; 5,200 L.; régiségek.

P o r t o, V. Portugalliában, Entre Minho e Duero Provinciában, a' Duero mellett; 8,500 L.; fabrikák; Portibor; olajjal, pamuttal való kereskedés.

P o r t o R e a l, V. Spanyolországban; 10,000 L.

P o r t s m o u t h, E. V. Angolországban, a' Tenger mellett; 45,000 L.; hajóépítés; koporsója 5000 marka nehézsásmatskafmívhelyek; kereskedés a' tengeren.

P o r t u g a l l i a, Királyság; 1,719 nsz. m. 3,173,000 L.

P o s e g a, V. Tótországban; 2,200 L.

P o s e n, Nagyhertzege Burkusországban; 538 nsz. m. 932,800 L.

P o s e n, hasonlónévű Nagyhertzege Fővárossa; 25,000 L.; fabrikák; posztóval, vászonnnyal, fával, élettel való kereskedés.

P ö s t é n y, M. V. Nyitra Vármegyében; 3 000 L.; egy negyed órányi távolságra fürdők.

P o t s d a m, Burkusországnak második Fejedelmi Lakhelyje; 25,000 L.; fabrikák.

P o z s o n y V á r m e g y e, a' Dunán-inneni Kerületben; 85 nsz. m. 236,000 L.

P o z s o n y, Sz. K. V. Pozsony Vármegyében, hajdani Fővárossa Országunknak, a' Duna bal partján, egy igen kies, hegyektől körül vett, meszszerű sikon fekszik; 32 000 L.; Koronázás helyje; Királyi Academia; tsolnakhíd a' Dunán; rozoliségetés; posztó-, tobak-, bór-és ezüstdrót-fabrikák; kereskedés.

P o z z u o l i, V. Nápolyban; régiségek.

P r á g a, F. V. Csehországban, a' Moldava mellett; 107,000 L.; nevezetesek: a' Vár, a' Sz. Vida Temploma a' Ventzel-Kápolnával, és a' Nepomuk János sírjával, (ezüst-ségű) a' híd a' Moldaván; Egyetem; Könyvtár; Tsillagviz-

galó-torony 's a' t.; külömb-lyekben tsipke, gombos tő, külömbféle oktató- és jölté-fejér edény, bór, selyem- és vő Intézetek; katonai Kórház; gyapjuszövények készített- a' Siket-némák Háza; Vakok nek; kereskedés.

Intézete 's a' t.; — pamut-, Pyrenek, Hegyek Frantzia- és Spanyolország közt. 's a' t. fabrikák; kereskedés.

P y r g o s, V. Moreában; 7,000 L.

P r a t o, V. Toscanában; 10,000 L.

P r e g e l, Folyó Burkusországban.

P r e n z l o w, V. Burkusországban; 9,500 L.; fabrikák; kereskedés; fürdő.

P r e s t o n, V. Angolországban; 12,000 L.

P r i s r e n d i, V. Rumiliában; 16,000 L.

P r i z z i, V. Siciliában, az Aetna alján; 7,500 L.

P r o c i d a, Sziget a' Nápolyi Tengeröbölben.

P r ö s n i t z, V. Morvában; 5,500 L.; posztóval ésvászonnyal való kereskedés.

P r o v i n s, V. Frantziaországban; 5,100 L.; gyapjuszövény- és nádmézfabrikák; kereskedés; ásványos vizek.

P r u t h, Folyó, ered Magyarországon, Galaz mellett a' Dunába ömlik.

P r z e m y s l, V. Galitiában; 7,500 L.; kereskedés magyarországi borokkal.

P u e r t o R e a l, V. Spanyolországban, Sevilla Királyságban; 10,000 L.; kikötő.

P u t i w l, V. az Oroszbirodalomban, Kursk Osztályban; 8,000 L.

P u y, V. Frantziaországban; 15,000 L.; fabrikák, mel-

lyekben tsipke, gombos tő, külömbféle oktató- és jölté-fejér edény, bór, selyem- és vő Intézetek; katonai Kórház; gyapjuszövények készített- a' Siket-némák Háza; Vakok nek; kereskedés.

Pyrenek, Hegyek Frantzia- és Spanyolország közt. 's a' t. fabrikák; kereskedés.

P y r m o n t, V. a' Waldecki Hertzsegeben; 1,200 L.; ásványos források; fürdők.

P y t h i u s i S z i g e t e k, Ivi-ca és Formentera neve.

Q.

Q u a r n a r o, az Adria Tengernek egy öble.

Q u a r n a r i S z i g e t e k, hasonlónévű Tengeröbölben; 10 nsz. m. 23,000 L.

Q u e d l i n b u r g, V. Burkusországban; 12,000 L.; gyapjuszövény-és petsétviaszfabrikák; pálinkaégetés; máhakkal és pálinkával való kereskedés; vasfürdők.

Q u e i c h, Folyó Bajorországon.

Q u i m p e r, V. Frantziaországban; 9,500 L.

Q u i m p e r l e, V. Frantziaországban; 5,600 L.; fabrikák, mellyekben papiros, kalapok, pipák és fejér edények készítettnek.

R.

R á b a, Folyó, ered Steyerországban, Győr mellett a' Dunába ömlik.

R a b a s t e n s, V. Frantziaországban; 6,100 L.

R a c o n i g i, V. Piemont-

ban; 10,500 L.; selyemmanufaktúrák; kereskedés.

Radvány, M. V. Zólyom Vármegyében, a' Garan mellett; 2,500 L.; puskapormalom; kallók.

Ragusa, E. V. Dalmáciában, az Adriai Tenger mellett; 7,000 L.; hajóépítés; fabrikák; kereskedés.

Rajka, M. V. Székes-Fejér Vármegyében; 2,000 L.

Rajna (Rénus) Folyó, ered Helvetiában, a' német Tengerbe szakad.

Ramsgate, V. Angolországban; 6,000 L.; heringhalászat; tengeri fürdő.

Randazzo, E. V. Siciiliában; 14,000 L.; gabonával való kereskedés.

Rastadt, V. Badenben; 4,500 L.

Ratibor, V. Burkus-Slésiában; 5000 L.

Ravenna, V. az Egyházi Birodalomban; 16,000 L.; selyemszövés 's más kézművek; kereskedés.

Rawitz, V. Burkusországban; 7,500 L.; posztó-, gyolts-, bőrfabrika; kereskedés.

Ré, Frantzia Sziget.

Reading, V. Angolországban; 12,000 L.; fabrikák, melyekben vitorlák, zsákvászon, paszomántok, tők, posztó, selyemszövemények készíttetnek; kereskedés.

Recknitz, Folyó Meklenburg-Schwerinben.

Reculet, Hegy Frantziaországban.

Rednitz, Folyó Bajorországban.

Regen, Folyó Bajorországban.

Regensburg, V. Bajorországban, a' Regennek a' Dunába való folyása mellett; 20,000 L.; köhid a' Dunán; fabrikák; kereskedés.

Reggio, V. Modenában; a' Testone mellett; 15,000 L.; selyem-fabrikák; selyemmel való kereskedés; bortermesztés; vásárok.

Reggio, V. Napolyban; 17,000 L.; selyemfabrikák; olajfák; kereskedés.

Regnitz, Folyó Bajorországban.

Reichenau, V. Csehországban; 3,500 L.

Reichenberg, V. Csehországban; 10,500 L.; posztó-, papíros-, pamut-, harisnyafabrikák; kereskedés.

Reikjavick, Islandnak Fővárossa; 500 L.

Rendsburg, E. V. Daniában; 4,500 L.

Rennes, V. Frantziaországban; 30,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Reno, Folyó az Egyházi Birodalomban.

Rénus, lásd Rajna.

Rethel, V. Frantziaországban; 5000 L.

Reus, V. Spanyolországban, Cataloniában, a' földközi Tenger mellett; 30,000 L.; fabrikák.

Reuss, Folyó Helvetiában.

Reuss, Hertzegség Németországban; 28½ nsz. m. 75,000 Lak.

Reutlingen, V. Württembergiában; 10,000 L.; fa-

brikák, melyekben tsipkék, kalapok, értzportékák, posztó, gyolts, papíros 's a' t. készíttetik; szállómívelés.

Reval, V. az Oroszbirodalomban, Esthland Osztályban, a' Finni Tengerből mellett; 12,000 L.; fabrikák; hadi kikötő; kereskedés.

Rheims, V. Frantziaországban, a' Vesle mellett; 31,000 L.; Koronázás helyje; római régiségek; gyapjuszövemény- és kazimírfabrikák.

Rhodesz, V. Frantziaországban, az Avayron mellett; 7,500 L.

Rhodosz, Sziget a' földközi Tengerben; 20 nsz. m. 36,000 L. Fővárossa

Rhodosz, 8,000 L.; hajóépítés; kereskedés.

Rhone, Folyó Frantziaországban.

Rjäsán, V. az Oroszbirodalomban hasonlónevű Osztályban; 8,000 L.

Rieti, V. az Egyházi Birodalomban, a' Velino mellett; 6,500 L.; fabrikák, melyekben selyemszövemények és posztó készíttetik; savanyú víz.

Riga, E. V. az Oroszbirodalomban, Liefland Osztályban, a' Dűna mellett; 31,000 L.; fabrikák; nádmézfőzés; kereskedés.

Rima-Szombat, M. V. Gömör-Kis Hont Vármegyében; 3,100 L.; vászonnyal való kereskedés.

Rimini, V. az Egyházi Birodalomban, az Adriai Tenger mellett; 18,000 L.; se-

lyemszövemény- és kénköfalabrikák; régiségek; kereskedés.

Riom, V. Frantziaországban; 13,000 L.; fabrikák; borral, étellel, gyümöltsel, olajjal való kereskedés.

Rivoli, V. Piemontban; 5,000 L.; gyolts-, pántlika-, tőfabrikák.

Roanne, V. Frantziaországban; 5,800 L.

Rochdale, V. Angolországban; 11,000 L.; gyapjú-, pamut- és kalapfabrikák.

Rochefort, V. Frantziaországban; 15,000 L.; nádméztisztítás; tengeri fegyvertár; vitorlafabrika 's a' t.; kereskedés.

Rochele, E. V. Frantziaországban, az Atlanti Tenger mellett; 18,000 L.; nádmézfőzés; fejer edény; tengeri só; kereskedés.

Rochester, V. Angolországban; 9,800 L.; ausztrigák.

Rohitsch, Városka Steyerországban; savanyú víz.

Rohontz, M. V. Vas Vármegyében; 3,000 L.; szállók; pixisfabrika.

Roma, az Egyházi Birodalomnak Fővárossa, a' Pápanak Lakhelyje, a' Tiberisnek két partján 12 halmon fekszik; kerülete 3 mld.; 146,000 L.; nevezetesek: a' Szent Péter Temploma kettős kuppjával, belső hossza 575 láb; magassága a' kuppal együtt 408 láb; a' Szent János Temploma; a' Vaticanum, melyben 11,000 szoba talaitatik; a' Colonnai palota; a' Capito-

lium; az Angyalvár 's a' t.; birodalomban, Jaroslaw Oszsok megtekintésre méltó régiségek romjai, római Templomok; győzedelmi Ivek 's a' t.; Trajan oszlopa, mellyen most Szent Péter szobra áll, a' Collisaeum, hajdan római tsarnok (amphitheatrum); Egyetem; Könyvtárak; Gyűjtemények; jótéví Intézetek; — híres Művészek; Festők; Képfaragók; Építómesterek 's a' t.; — arany -, ezüst -, kalap -, üveggyöngy -, posztó -, selyem 's a' t. fabrikák; kereskedés.

Romans, V. Frantziaországban; 7,000 L.

Róna Szék, Falu Marmaros Vármegyében; soáknak.

Ronda, V. Spanyolországban, Granadában; 20,000 L.

Rosenberg, M. V. Liptó Vármegyében; 2,500 L.; papirosalom; márvány; savanyú víz.

Rosnyó-Bánya, P. B. V. Gömör Vármegyében; 6,000 L.; papirosalmok; mézzel, viaszszal, viaszgyertyákkal, vaszonnyal való kereskedés; bányák.

Rossano, V. Nápolyban, a' Lucina és Celano mellett; 8,000 L.; olaj-és safranykereskedés.

Rostok, V. Meklenburg-Schwerinben; 15,000 L.; Egyetem; — fabrikák, mellyekben bór, tobák, szappan, posztó, gyolts, vitorlavaszonny készíttetik; vasmatska - kovátsmívhelyek; nádmézfőzések; kereskedés a' tengeren; vásár.

Rostow, E. V. az Orosz-

L.; flanel-és portzellánfabrika; kereskedés.

Rüden, burkusországi Sziget a' Balti Tengerben.

Rügen, burkusországi Sziget a' Balti Tengerben 17 nsz. m. 31 600 L.

Ruhr, két Folyónak neve Burkusországban.

Rumburg, V. Csehországban 2,600 L.; gyolts-, posztó-, harisnya 's a' t. fabrikák; kereskedés vaszonnyal, fonállal 's a' t.

Rumilia, törökbirodalmi Tartomány; 5,550 nsz. m. 6,000,000 L.

Rupel, Folyó a' Hollandiai Királyságban.

Rus tschuk, E. V. Bulgáriában, a' Duna mellett; 35,000 L.; szattyán-, pamut-, gyapjú-, selyemfabrikák; kereskedés.

Ruszkánótz, a' XVI. Koronaváros egyike.

Ruszt, Sz. K. V. Soprony Vármegyében, a' Fertő mellett; 1,130 L.; szőlők.

Rzeszow, V. Galitiában, a' Vistoka mellett; 5,000 L.

Saar-Louis, V. Burkusországban; 7,000 L.

Saatz, V. Csehországban, 4,000 L.; komlótermesztés.

Sabor, Folyó Spanyolországban.

Sado, Folyó Portugallia-Ruhr, két Folyónak neve Burkus-Slésiában; 5,000 L.; fabrikák; rézhamor; gabonával és marhaktó-, kal való kereskedés.

Saima, Tó Finnlandban; hossza 60, szélessége 18. m.

Saintes, V. Frantziaországban; 10 000 L.

Sajó, Folyó Magyarországon.

Sajó, Folyó Erdélyben.

Salamanca, V. Spanyolországban; Leon Királyságban; a' Tormes mellett; 14,000 L.; Egyetem.

Salemi, V. Sziciliában; 12,000 L.; bórtermesztés; bórral, olajjal és gabonával való kereskedés.

Salerno, V. Nápolyban, egy Tengeröböl mellett; 10,600 L.; vásár.

Salins, V. Frantziaországban; 8,200 L.; bór; só; alabastrom; jaspis; márvány.

Salisbury, V. Angolországban; 8,500 L.

Salon, V. Frantziaországban; 5,200 L.

Salona, V. Rumiliában; 8,000 L.; pamuttal és diában; nyál való kereskedés.

Saloniki, V. a' Törökbirodalomban; 70,000 L.; pamut-, selyem-, posztó-, szattyán-, szőnyeg-'s a' t. fabrikák; kereskedés.

S.

Saale, Folyó Szászországban.

Saale, Folyó Bajorországban.

Saale, Folyó Salzburgban.

Saane, Folyó Helvetiában.

Saar, Folyó a' Hollandiai Királyságban.

Saarbruck, V. Burkusországban; 6,500 L.

reskedés pamuttal, szattyán-
nal, selyemmel 's a' t.

Saluzzo, V. Piemontban,
a' Po mellett; 10,000 L.;
tüveg-, selyem-, gyoltsmanu-
faktúrák; vashámrok.

Salza, Folyó Austriában.
Salzburg, hajdan Her-
tzege, most Austriához tar-
tozik.

Salzburg, V. Austriában,
a' Salza mellett; 13,800 L.;
fabrikák; vashámrok, haran-
öntés; kereskedés.

Salzwedel, V. Burkus-
országban; 5,500 L. posztó-és
gyoltsmanufakt.; kereskedés.

Sambor, V. Galitiában,
a' Dniester mellett; 6,800 L.;
vászonyszövé.

Samboré, Folyó Frantzia-
országban.

Sambuca, V. Siciliában;
8,700 L.; mandola; bor; olaj.

Samos, Sziget az Archi-
pelagusban; 8 1/4 nsz. m. 42,000
Lak.

St. Amand, V. Frantziaor-
szágban; 8,500 L.; fabrikák;
mellyekben patyolat, fejer
edény, tzérna készittetik.

St. Angelo, V. Nápoly-
ban; 15,500 L.

St. Arieux, V. Frantziaor-
szágban; 10,000 L.; fabri-
kák; kereskedés a' tengeren.

St. Chamond, V. Fran-
tziországban; 5,200 L.; ma-
nufaktúrák.

St. Dié, V. Frantziaor-
szágban, a' Meurthe mellett;
7,000 L.; kereskedés.

St. Diziers, V. Frantzia-
országban; 6,000 L.; vas-,

kártony- és gyoltsmanufaktú-
rák; hajóépítés; kereskedés.

St. Etienne, V. Fran-
tziországban; 9,000 L.; fegy-
verfabrikák; vashámrok; kő-
szén; kereskedés.

St. Felipe, V. Spanyol-
országban, Valencia Király-
ságban; 14,000 L.

St. Fernando, V. Spa-
nyolországban, Sevilla Király-
ságban; 40,000 L.

St. Filippo, V. Siciliá-
ban; 6,100 L.; sáfránytermesz-
tés.

St. Flour, V. Frantzia-
országban; 6,500 L.

St. Gallen, V. Helve-
tiában; 9,000 L.; gyapjú-, pa-
mut-, selyem-, gyolts-, fá-
tyolfabrikák; fejerítők; ke-
reskedés.

St. Gaudens, V. Fran-
tziországban, a' Garonne mel-
lett; 5,500 L.

St. Gilles, V. Frantzia-
országban, a' Rhone mellett;
5,200 L.

St. Gotthard, Hegy Hel-
vetiában; 9,844 láb. mag.

St. Hyppolite, E. V.
Frantziaországban; 5,500 L.;
fabrikák; selyemtermesztés;
kereskedés.

St. Leonard, V. Fran-
tziországban; 5,900 L.; fa-
brikák; fejer ón; réz.

St. Malo, V. Frantziaor-
szágban, Aron Szigeten a' la
Manche Tsatornában; 10,000
L.; tobák- és vitorlafabrikák;
hajóépítés, tengeri kereskedés.

St. Margarita, V. Sici-
liában; 7,500 L.

San Marino, Szabad-tár-
saság (respublica) Olaszország-
ban; 1 1/4 nsz. m. 7,000 L.; ha-
sonlónevű Főv. o. ssal, melly

6,000 L. számlál.
Santa Maura, Joniai
Sziget; 5 1/4 nsz. m. 21,500 L.

St. Mihiel, V. Frantzia-
országban; 5,500 L.

St. Nicandro, V. Ná-
polyban; 7,000 L.

St. Omer, V. Frantziaor-
szágban; 18,000 L.; tobák-,
papiros-, harisnya-, kalap-,
posztó-, tzérna-, keményí-
tőfabrikák; kereskedés.

St. Pölten, V. Austriá-
ban; 4,500 L.; fabrikák; vas-
hámor.

St. Pol de Leon, V.
Frantziaországban, a' Tenger-
hez közel; 5,500 L.; papiros-
és gyoltsfabrikák.

St. Quentin, E. V. Fran-
tziországban; 12,500 L.; ba-
tisz-, gyolts-, patyolat-,
tsipke 's a' t. fabrikák.

St. Remo, V. Genuában,
a' Tenger mellett; 9,500 L.;
délzaki gyümölcsökkel való
kereskedés.

St. Remy, V. Frantziaor-
szágban; 6,000 L.

St. Sebastian, V. Spa-
nyolországban, Biscaya Pro-
vinciában; 15,000 L. fabri-
kák; kereskedés.

St. Servan, V. Frantzia-
országban; 9,500 L.; vitorla-
fabrikák; hajóépítés.

St. Sever, V. Frantzia-
országban; az Adour mellett;
5,500 L.; borral és pálinkával
való kereskedés.

St. Tron, V. a' Hollandiai
Királyságban; 7,500 L.; fegy-
verfabrikák

St. Valery, V. Frantzia-
országban; 5,000 L.; kereske-
dés a' tengeren.

St. Yves, E. V. Portugál-
liában, Tengeröböl mellett;
15,000 L.; fegyvertár; tengeri
só; világítótorony; kereske-
dés.

Santander, E. V. Spa-
nyolországban, O-Castiliában;
6,000 L.

Santarem, V. Portugál-
liában; 8,000 L.; kereskedés.

Santorin, Sziget az Ar-
chipelagusban; 10 nsz. m.
13,000 L.

Saone, Folyó Frantziaor-
szágban.

Saragossa, E. V. Spa-
nyolországban, Aragonia Ki-
rályságban, az Ebro mellett;
42,000 L.; Egyetem; selyem-,
kalapfabrikák; papirosalmok;
bortermesztés; kereskedés.

Sardinia, (Sardiniái Ki-
rályság) Olaszországban; 1,330
nsz. m. 3,866,000 L.

Sardinia, Sziget a' föld-
közi Tengerben, a' Sardiniái
Királyság egy része; 450 nsz.
m. 462,000 L.

Sarno, Folyó Nápolyban;
Sarno, V. Nápolyban;
12,000 L.; papirosalom; bor-
olajtermesztés.

Sáros Patak, M. Város
Zemplin Vármegyében, a'
Bodrog mellett; 7,000 L.; hí-
res Ref. Collegium; szőlők;

Sáros-Vármegye, a'
Tisza-innen Kerületben; 65:
nsz. m. 150,000 L.

Sárvar, M. V. Vas Vár-
megyében; 2,500 L.; dohány.
Sassari, V. Sardinia Szi-
geten; 20,000 L.; Egyetem; —
olaj-, bortermesztés; selyem-
bogár-tenyésztés.
Sasvár, M. V. Nyitra
Vármegyében; nagy kártony-
fabrika.
Saumur, V. Frantziaor-
szágban, a' Loire mellett;
10,500 L.; gyoltsfabrikák; ke-
reskedés; régiségek.
Saverne, Folyó Angol-
országban.
Savigliano, V. Pie-
montban, a' Maira mellett;
19,000 L.; posztó-, selyem-,
gyoltsfabrikák; selyemter-
mesztés.
Savona, V. Genuában;
11,000 L.; fabrikák, mellyek-
ben fegyver, selyemportékák
és fejer edény készíttetnek.
Savoya (Sabaudia) Her-
tzezség a' Sardinia Királyság-
ban; 176 nsz. m. 510,000 L.
Scandinavia, Daniá-
Svetia és Norvegia.
Scarborough, V. Angol-
országban; 8,000 L.; ásványos
és tengeri fürdők.
Schafhausen, V. Hel-
vetiában, 6,500 L.; közelében
a' Rajna-vízomlás.
Schamburg-Lippe, Her-
tzezség Németországban; 10
nsz. m. 24,000 L.
Schiedam, V. a' Hol-
landiai Királyságban; 10,000
pálinkafőzés.
Schlackenwald, V.
Csehországban; 3,500 L.
Schleitz, V. a' Reussi Her-
tzezségben; 5,000 L.

Schleswig, Daniához
tartozó Hertzezség Németor-
szágban; 163 nsz. m. 300,000
Lak.
Schleswig, ennek Fő-
várossa; 9,000 L.; fabrikák,
mellyekben gyapjuszövmé-
nyek, patyolat, fejer edény,
vitorlak készíttetnek; keres-
kedés a' tengeren.
Schmalkalden, V. a'
Hesseni Választófejedelemség-
ben; 5,000 L.; fabrikák; só.
Schneeberg, V. Szász-
országban, a' Mulda mellett;
5,000 L.; tsipke-és festékfa-
brika; arany-, ezüst-, gálitz-
kőbányák.
Schönbrunn, Császári
Mulató-kastély Béts mellett.
Schwabach, V. Bajor-
országban; 7,500 L.; fabrikák.
Schwarzburg, Hertzezség
Németországban; 35 $\frac{1}{2}$ nsz.
m. 101,300 L.
Schweidnitz, E. Város
Burkus-Slésiában; 10,000 L.;
posztó-, gyolts-, pántlika-, ka-
lap-, bőr-, szappan-fabrikák;
kereskedés fonallal és gyoltsal.
Schweinfurt, V. Bajor-
országban, a' Ménus mellett;
5,400 L.
Schwerin, Meklenburg-
Schwerinne Fővárossa 12,500
L.; posztó-, gyolts-, petsétvi-
asz-'s a' t. fabrikák; keres-
kedés.
Sciaccia, V. Siciliában;
9,500 L.; tengeri só; ásvá-
nyos forrás; kereskedés olaj-
jal.
Scilly, angol Szigetek.

Scotia, Britanniához tar-
tozó Királyság, 1,464 nsz. m.
2,094,000 L.
Sedan, V. Frantziaország-
ban; 12,000 L.; posztó; bőr;
fegyver; vasportékák; keres-
kedés.
Seeland, Daniai Sziget
a' Sund és Balti Tenger közt
127 nsz. m. 310,000 L.
Seez, V. Frantziaország-
ban, az Orne mellett; 5,500
manufaktúrák.
Segesvár, V. Erdélyben;
4,500 L.; posztó-, vászony-,
pamutszövés szállómívelés.
Segovia, V. Spanyolország-
ban, Ó-Castiliában; 9,500 L.
Segre, Folyó Spanyolor-
szágban.
Segura, Folyó Spanyol-
országban.
Seine, Folyó Frantziaor-
szágban.
Séléstát, E. V. Fran-
tziaországban, az Ill mellett;
9,100 L.; harisnya-, szalma-
kalap-és fegyverfabrika; sa-
létrom-, lúgsó-és szappanfőzés.
Selmets-Bánya Sz. K.
B. V. Hont Vármegyében, a'
Selmets mellett, sziklaktól kö-
rül vett völgyben; 17,000 L.;
Bányászokola; arany-és ezüst
bányák, mellyek esztendőn-
ként 400 marka aranyat, és
58,000 marka ezüstöt adnak;
vas; rézgálitzkő; gálitzolaj;
kénkő.
Semlin, V. a' katonai
Határvidéken, a' Szavának a'
Dunába való folyásánál; 10,000
L.; kereskedés közte 's a' Tö-
rökbirodalom közt.

Semur, V. Frantziaország-
ban; 5,200 L.
Senlis, V. Frantziaor-
szágban; 5,000 L.; fabrikák;
kereskedés.
Sens, V. Frantziaország-
ban; 9,000 L.; fabrikák, mel-
lyekben pamut, bársony, gyolts,
harisnya, bőr, vízi órák ké-
szíttetnek.
Serchio, Folyó Tosca-
nában.
Serres, V. Macedoniában;
30,000 L.; pamutfabrikák.
Seret, Folyó Galitiában;
Serino, V. Nápolyban
7,500 L.; selyem-és gyapjú
manufaktúrák.
Serio, Folyó Austriai
Olaszországban.
Serre, Folyó Frantziaor-
szágban.
Servia, törökbirodalmi
Tartomány; 920 nsz. m. 960,000
Lak.
Sesia, Folyó Piemontban.
Sette Comuni, 13.
Helység Austriai Olaszország-
ban; 30,000 L.
Setuval, V. Portugalliá-
ban, Estremadura Provinciá-
ban; 14,000 L.
Sevilla, Királyság Spa-
nyolországban; 423. nsz. m.
745,000 L.
Sevilla, V. Spanyolország-
ban, hasonlónevű Királyság-
ban; a' Guadalquivir mellett;
100,000 L.; Főtemplom Col-
lumbus sírjével, Mauri kirá-
lyi Palota; Tsarnok, (amphi-
theatrum) a' hol a' bikák,
küzdének; Egyetem; királyi
tobákfabrika; ágyúöntés; fa-

brikák, melyekben selyem- és gyapjuszövévények, bőr, salétrom, szappan 's a' t. készítettik; gabonával, bőrökkel és marhákkal való kereskedés.

Shannon, Folyó Irlandban.

Sheales, V. Angolországban; 12,000 L.; üvegfabrikák; tengeri só.

Sheffield, V. Angolországban; 42,000 L.; atzélportékák; jó beretfák; optikai szerszámok 's a' t.

Shetlandi Szigetek, Scotia mellett.

Shrewsbury, V. Angolországban; 20,000 L.; maufaktúrák melyekben flanél, gyapjuszövévények, pántlikák készítettnek; kereskedés.

Sicilia, Sziget a' földközi Tengerben; 587 nsz. m. 1,785,000 Lak.

Siena, V. Toscanában; 24,000 F.; Egyetem; fabrikák.

Sierra Morena, Hegy Spanyolországban.

Sierra Nevada, Hegy Spanyolországban.

Siguenza, V. Spanyolországban, Új-Castiliában; 4,000 Lak.

Siklós, M. V. Baranya Vármegyében; veres bor; asványos vizek; márvány.

Silistria, E. V. Bulgáriában, a' Dunamellétt; 20,000 Lak.

Simontornya, M. V. Tolna Vármegyében.

Sinigaglia, V. az Egyházi Birodalomban, az Adriai Tenger mellett; 7,000 L.; kereskedés; vásár.

Siphanto, Sziget az Archipelagusbán; 1 $\frac{1}{4}$ nsz. m. 5,000 Lak.

Siragossa, E. V. Sziciliában; 13,000 L.; vas-és bőrfabrikák; olaj-és bortermeztés.

Sistowa, V. Bulgáriában, a' Dana mellett; 21,000 L.

Skyn, Hebridi Sziget.

Slavonia, Magyarországhoz tartozó Királyság 328 $\frac{1}{4}$ nsz. m. 560,000 L.

Slésia (Ausriai.) Hertzegség; 81 $\frac{1}{2}$ nsz. m. 361,600 L.

Slésia (Burkus.) burkusországi Tartomány; 720 nsz. m. 2,138,000 L.

Sligo, V. Irlandban; 9,500 L.; lazatzhalászat.

Smolensk, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Osztaályban, a' Dnepr mellett; 12,000 L.

Sneek, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,500 L.; vászonyszövévés; faórák.

Sniatyn, V. Galitiában, a' Prut mellett; 6,300 L.

Soest, V. Burkusországban; 7,000 L.

Soissons, E. V. Frantziországban; az Aisne mellett; 7,800 L.

Solofra, V. Nápolyban; 6,000 L.

Solothurn, V. Helvetiában, az Aar mellett; 4,000 L.; kártonyfabrikák.

Somma, V. Nápolyban; 6,800 L.

Somme, Folyó Frantziországban.

Somogy Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 114 nsz. m. 175,800 L.

Sophia, E. V. Bulgáriában; 45,000 L.

Soprony Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben 57 nsz. m. 173,000 L.

Soprony, Sz. K. V. Soprony Vármegyében, $\frac{1}{2}$ mértföldnyire a' Fertőtől; 12,000 L.; bor; posztó; baromvsárok.

Soria, V. Spanyolországban, Ó-Castiliában, a' Duero mellett; 6,000 L.; gyapjúfabrikák; szappanfabrikák; kereskedés.

Sorjazzo, V. Piemontban; 12,000 L.

Sortino, V. Sziciliában; 7,100 L.

Southampton, V. Angolországban; 15,000 L.; szőnyegfabrikák; biborfestés; kereskedés; tengeri fürdő.

Sóvár, M. V. Sáros Vármegyében; 3,500 L.; sós vízforrások.

Spalatro, E. V. Dalmatiában egy Fél-szigeten; 9,000 L.; selyem-és gyapjuszövévények.

Spandau, V. Burkusországban; 7,000 L.; fenyítőház; királyi fegyverfabrika.

Spanyolország, Királyság 8,441 nsz. m. 11,500,000 Lak.

Spessart, Hegyek Bajorországban.

Spey, Folyó Angolországban.

Speyer, V. Bajorországban, a' Rajna mellett; 5,200 Lak.

Spoleto, V. az Egyházi Birodalomban, a' Maragia mellett; 7,000 L.; kalapfabrikák; olaj-és bortermeztés.

Spree, Folyó Burkusországban.

Stade, E. V. Hannoverában, az Albis mellett; 5,500 L.

Stafford, V. Angolországban; 6,000 L.; fabrikák; só.

Stanislawow, V. Galitiában; 6,500 L.

Stargard, V. Burkusországban; 8,000 L.; posztó-, gyolts-, szappanfabrikák; kereskedés.

Stella, Hegy Helvetiában.

Standal, V. Burkusországban; 5,300 L.

Stepney, Falu London mellett; 35,000 L.; hajóépítés.

Sternberg, V. Mörvában; 5,000 L.

Stettin, E. V. Burkusországban, az Odera mellett; 25,000 L.; a' Királypiatzon Nagy Fridrik szobra; — fabrikák; heringhalászat; kereskedés.

Steyer, V. Austriában; 10,000 L.; Császári fegyverfabrik papiros-, gyapjuszövévény-, harisnya-, vasportéka-fabrik.

Steyers ország, Hertzegség Németországban, tartozik az Ausriai Császársághoz.

Stirling, V. Scotiában, a' Forth mellett; 6,000 L.

Stockholm, Svetiának Fővárossa és Féjedelmi Lakhelyje; fekvése kies a' Mälartónak Szigetein és Fél-szigetein; 75,000 L.; nevezetesei: a' Királyi Vár Könyvtárral, annak közelében III Gusztáf szobra, a' Nordmalm külső városban a' Gusztáf Adolf piatzta, ennek képszobával

lovon; — tanító és jöltévő Intézetek; Academiák; tudós Társaságok; selyem-, posztó-, harisnya-, pamut-, vászony-, nádméz-, portzellánfabrikák; hajóépítés; kereskedés.
Stockport, V. Angolországban; 18,000 L.
Stolpe, V. Burkusországban; 6,000 L.
Stralsund, V. Burkusországban; 16,000 L.; Erösség; fenyítőház; gyapjú-, gyolts-, tükör-, bőrfabrtkák; hajóépítés.
Strassburg, V. Franciaországban, az Ill mellett; 50,000 L.; Erösség; Templom 574 lábnyi magasságú toronnyal; a' Tamás Temploma; Egyetem; Tsillagvizsgáló-torony; oktató Intézetek; királyi ágyúöntés, kotsi-, értz-, vitorlafabrikák; két vásár.
Straubing, V. Bajorországban, a' Duna mellett; 6,500 L.
Stry, V. Galitiában; 5,500 Lak.
Stura, három Folyónak neve Piemontban.
Stuttgart, Würtembergiának Fővárossa és Fejedelmi Lakheijje; 27,000 L.; Mivész-academia; oktató Intézetek; külömbféle Gyűjtemények, Könyvtár; Fűvészkert; — fabrikák; kereskedés.
Suczava, E. V. Galitiában; 5,200 L.
Sudetek, Hegyek a' Cseh-Morva-és Slésiai határokon.
Sulmona, V. Nápolyban; 8,000 L.
Sumla, E. V. Rumiliában; 30,000 L.; kereskedés.
Summy, V. az Oroszbirodalomban, Charkow Osztályban.
Sund, Tengerszoros Svétia és Dania közt.
Sunderland, V. Angolországban; 12,000 L.; gálitz-, üveg-és vashutták; hajóépítés; kőszénnel való kereskedés.
Susa, V. Piemontban; 4,700 L.; fabrikák, márvány.
Svetiaország, Királyság Svetiát és Norvegiát foglalja magában; 13,954 nsz. m. 3,664,000 L.
Svetia, Királyság Svétiaországnak egy része; 8064 nsz. m. 2,724,800 L.
Syra, Sziget az Archipelagusban.
Szabolts Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 115 nsz. m. 136,900 L.
Szakoltza, Sz. K. V. Nyitra Vármegyében, 7,100 L.; posztómanufaktúrák; márvány.
Szala Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 100 nsz. m. 229,700 L.
Szalatnyai Fördő, Hont Vármegyében.
Szamos, Folyó Erdélyben és Magyarországnak.
Szarvas, M. V. Békes Vármegyében, a' Körös mellett; 14,00 L.
Szászország, Királyság Németországban; 271 $\frac{1}{2}$ nsz. m. 1,390,000 L.
Szász-Sebes, V. Erdélyben; 4,500 L.
Szász Város, V. Erdélyben; a' Maros mellett; 2,500 Lak.

Szathmár Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 160, nsz. m. 180,700 L.
Szathmár-Németi, Sz. K. V. Szathmár Vármegyében a' Szamos mellett; 11,000 L.; Püspök; — hortermesztés.
Száva, Folyó, ered Galitiában, Semlin mellett a' Dunába ömlik.
Szeben, (Nagy) Erdélynek Fővárossa 18,000 L.; pokrótz, posztó; salétrom, rézhámrok; kereskedés.
Szeben, (Kis) Sz. K. V. Sáros Vármegyében; 3,000 L.
Szeged, Sz. K. V. Csongrád Vármegyében; a' Marosnak a' Tiszába való folyásánál; 32,000 L.; dohánytermesztés; marhatartás; vizahalászat.
Székes Fejér Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 75 nsz. m. 117,260 L.
Székes Fejérvár, Sz. K. V. hasonlónevű Vármegyében; a' Sárvíz mellett; 15,000 L.; nevezetes: a' Sz. István idejében épített Sz. Mária Temploma; a' Vármegyeház, a' Püspök lakhelyje; — salétrom; posztómívesek.
Székszárd, M. V. Tolna Vármegyében, közel a' Dunához; 10,000 L.; veres bor; borral, pálinkával, marhákval való kereskedés.
Szentes, M. V. Csongrád Vármegyében; 15,000 L.
Szent György, Sz. K. Város Pozsony Vármegyében; 3,090 L.; hortermesztés.
Szent Maria Szabadka, Sz. K. V. Bats Vármegyében; 40,000 L.; Debretzen, után határa legnagyobb; kereskedés hazai termékekkel.
Szent Márton, M. V. Turótz Vármegyében; 1,900 L.
Szent Miklós, M. V. Liptó Vármegyében, a' Vag mellett; 2,500 L.
Szepesség, XVI. Koronaváros; Igló, Laibitz, Szepes-Váralja, Olasz, Béla, Szombathely, Poprad, Felka, Matějtz, Sztrazsa, Menyhárdfalva, Durand, Ruszkanótz, Podolintz, Gnézda, Lubló.
Szepes-Váralja, a' XVI. Koronaváros egyike.
Szepes Vármegye a' Tiszán-innei Kerületben 66 $\frac{1}{2}$ nsz. m. 158,500 L.
Sziget (Nagy) M. V. Somogy Vármegyében; Erösség.
Sziget, M. V. Marmaros Vármegyében; 10,000 L.; sóház.
Szigettenger, lásd Archipelagus.
Szikszo, M. V. Abauj Vármegyében.
Szilitzi Barlang Torna Vármegyében. Ezen Barlangban a' legnagyobb melegben igen hideg van, 's a' letsepegő víz jégcsapokká fagy; a' meleg megszűntével a' jég olvadozni kezd, de egészen soha fel nem olvad.
Szobrántzi Fördő. Ezen kénkőves Fördő Szobrántz M. Várossa mellett Ungh Vármegyében helyhezteszik; orvosi ereje közönségesen esmeretes, melly okból számos vendéget számlál minden esztendőben.

Szolnok (külső) Heves Vármegyével törvényesen egyesült Vármegye.

Szolnok (belső és közép) Vármegyék Erdélyben.

Szombathely, a' XVI. Szepességi Koronaváros egyike, a' Poprád mellett; 1,000 L.; pisztránghalászat.

Szomolnok, B. V. Szepes Vármegyében; 9,000 L.; rézbányák; kénkö; kénkövirág; olvasztóműhelyek.

Sztrazsa, a' XVI. Koronaváros egyike.

T.

Taganrok, V. az Oroszbirodalomban, Jekaterinoslaw Osztyában, az Azovi Tenger mellett; 10,000 L.; hajóépítés.

Tajo, Folyó ered Spanyolországban, Portugáliában az Atlanti Tengerbe ömlik.

Talavera, V. Spanyolországban, a' Tajo mellett; 5,000 L.

Tályá, M. V. Zemplin Vármegyében; 4,000 L.; a' Hegyaljához tartozik.

Tambow, V. az Oroszbirodalomban, hasolónévű Osztyában; 11,000 L.; posztó-, vitorla-, hajókötel-, gyoltsfabrikák; timsó.

Tamega, Folyó Portugáliában.

Tanaro, Folyó Piemontban.

Tanger, Folyó Burkusországban.

Taranto, V. Nápolyban, a' Tarantoi rév mellett; 19,000 L.; tengeri só; harisnyaszövés; pamutfonás; tarantolpékok.

Tarare, V. Frantziaországban; a' Rhone mellett; 5,500 L.; manufaktúrák.

Tarascone, V. Frantziaországban, a' Rhone mellett; 11,000 L.; selyem-és gyapjúszövémenyek; hajóépítés.

Tarbes, V. Frantziaországban, az Adour mellett; 8,000 L.

Tarn, Folyó Frantziaországban.

Tarnopol, V. Galitiában, a' Seret mellett; 7,500 L.; bőr-fabrikák; kereskedés.

Tarnow, V. Galitiában; 5,000 L.

Taro, Folyó Parmában, **Taragena**, Spanyolországban, Catalóniában; 8,000 L.; régiségek; — borral és pálinkával való kereskedés.

Tartarbaszar, V. Rumiában, a' Maritza mellett; 10,000 L.; riskása, meleg fürdők.

Tata, M. V. Komárom Vármegyében; 8,600 L.; ásványos vizek; márvány.

Tatra, a' Karpatusok neve Szepes Vármegye tájékán.

Taunton, V. Angolországban, a' Toro, mellett; 8,000 L.; posztó-, selyem-és szalmakalap-fabrikák.

Tauss, V. Csehországban; 4,500 L.

Tavira, V. Portugáliában, Algarvia Királyságban, a' Sequa mellett; 6,400 L.

Tay, Folyó Scotiában.

Temes, Várm. a' Tiszántúli Ker. 116. nsz. m. 250,400 L.

Temesvár, Sz. K. V. Temes Vármegyében, a' Temes

Folyó és Bégatsatorna mellett; 12,000 L.; vas-, posztó-, papiros-, selyemmanufaktúrák; selyembogár-tenyésztés; szőlőművelés; kereskedés.

Teplitz, V. Csehországban; 2,400 L.; meleg fürdők.

Terano, V. Nápolyban, a' Tordino mellett; 9,500 L.

Terkizzi, V. Nápolyban; 8,800 L.

Termini, V. Siciliában; 10,000 L.

Terni, V. az Egyházi Birodalomban, a' Nera mellett; 5,000 L.; olaj; bor.

Ternova, V. Bulgáriában; 5,000 L.

Terra nuova, V. Siciliában; 9,000 L.; selyem-és pamuttermesztés; kereskedés.

Ternuel, V. Spanyolországban; 5,000 L.

Teschén, V. 5,500 L. posztó-, gyolts-, fegyverfabrikák.

Tessinó, Folyó, ered Helvetiában, Olaszországban a' Poval egyesül.

Themse, Folyó Angolországban, az éjszaki Tengerbe ömlik.

Thermia, Sziget az Archipelagusban; 2½ nsz. m. 6,000 L.

Thermopylae, szoros általmenetel a' Kumayta (hajban Oeta) Hegyen a' Törökbirodalomban; hossza 1. m. szélessége 300 láb.

Thessalia, a' Törökbirodalomnak egy része; 165 nsz. m. 300,000 L.

Thiel, V. Hollandiai Királyságban; 9,000 L.

Thiers, V. Frantziaországban; 11,000 L.; fabrikák kereskedés.

Thionville, V. Frantziaországban; 5,800 L.; fabrikák.

Thorda, V. Erdélyben; 6,500 L.; sóaknák.

Thorn, E. V. nyúgoti Burkusországban, a' Vistula mellett; 11,000 L.; szappan-, bőr-, kesztyű-, kalap-, posztó-, gyolts-fabrikák.

Thüringi Erdő, erdős Hegyek Németországban.

Tiberis, Folyó az Egyházi Birodalomban; a' Toscani Tengerbe foly.

Ticino, inasó Tessino.

Tiene, V. Austriai Olaszországban; 9,000 L.

Tilburg, V. a' Hollandiai Királyságban; 10,000 L.; gyapjúszövémeny-manufaktúrák.

Tilsit, V. keleti Burkusországban; 12,000 L.; posztó és gyolts; lazatzhalászat.

Timavo, Folyó Hlyriában, a' Triesti; Tengeröbölbe ömlik.

Tine, Sziget az Archipelagusban; 4 nsz. m. 24,000 L.

Tirhala, V. Rumiliában, a' Salambria mellett; 8,000 Lak.

Tirlemont, V. a' Hollandiai Királyságban; 8,000 L.; manufaktúrák.

Tirnavá, V. Rumiliában, a' Jantra mellett; 10,000 L.

Tisza, Folyó, ered Marmaros Vármegyében, Tittel mellett a' Dunába ömlik.

Tittel, M. V. Báts Vármegyében, a' Tiszának a'

Dunába való folyása mellett; fegyverház; a' Tsajkások Stábjának tartózkodó helyje; hajóépítés.

Tiverton, V. Angolországban; 7,000 L.

Tivoli, V. az Egyházi Birodalomban, a' Tiverone mellett; 12,000 L.; régiségek; olajfák.

Tokaj, M. V. ZemplinVármegyében, a' Bodrognak a' Tiszába való folyása mellett; 5,500 L.; a' Hegyaljának főhelyje; ennek nevérol nevezetik a' Hegyaljai bor; borral való kereskedés.

Toledo, V. Spanyolországban, Uj-Castiliában, a' Tajo mellett; 30,000 L.; Spanyolország Prímásának Lakhelyje; fabrikák, mellyekben selyemszövetek, bőr, kalap, fejtörvény készítenek.

Tolna Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 65 nsz. m. 161,640 L.

Torgau, E. V. Burkusországban, az Albis mellett; 7,200 L.; posztó-, bőr-, kalap-, gyapjú- és gyoltsfabrikák.

Tormes, Folyó Spanyolországban.

Torna Vármegye, a' Tiszán-inneni Kerületben; 10 1/2 nsz. m. 19,000 L.

Torna, M. V. Torna Vármegyében; 1,500 L.

Toro, V. Spanyolországban, Leon Királyságban, a' Duero mellett; 7,500 L.

Törökbirodalom, (Európában) egy része az Osmáni Császárságnak, 10,000 nsz. m. 12,000,000 L.

Torontal Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben; 132 nsz. m. 249,000 L.

Toropez, V. az Oroszbirodalomban, Pleskow Oszályban; 8,000 L.

Torredel Greco, V. Nápolyban; 15,700 L.; kalárisfabrika.

Torschok, V. az Oroszbirodalomban, Twer Oszályban, a' Twerza mellett; 9,300 L.; kordoványfabrika.

Tortona, E. V. Piemontban, a' Scrivia mellett; 9,000 L.; posztó-, selyem-, harisnya-, kalapfabrikák; gabonával és borral való kereskedés.

Tortosa, E. V. Spanyolországban, Cataloniában, az Ebro mellett; 10,800 L.

Toscana, Nagyhertzség Olaszországban; 395 nsz. m. 1,315,000 L.

Tótország, I. Slavonia, Toul, E. V. Frantziaországban; 8,000 L.

Toulon, E. V. Frantziaországban, a' földközi Tenger mellett; 32,000 L.; hadi kikötő; hajókötel-, vitorla-, selyem 's a' t. fabrikák; halászat; kereskedés.

Toulouse, V. Frantziaországban, a' Garonne mellett; 52,000 L.; Egyetem; — értz-, selyem-, gyapjú-, bőr-fabrikák; római régiségek.

Tours, V. Frantziaországban, a' Cher és Loire mellett; 24,000 L.; fabrikák; bor; kereskedés.

Trajanopoli, V. Rumiában, a' Maritza mellett; 15,000 L.

Traina, V. Siciliában, fabrikák; nádmézrafinírozás; h. n. Folyó mellett; 7,200 L.; kereskedés; régiségek. harisnya és sapkakészítők.

Triest, V. Illyriában, az Adriai Tenger mellett; 40,000 L.; a' Helytartó (Gouverneur) L.; bor- és ligetermesztés. Lakhelyje; szép Jateksztu;

Trazos Montes, portugalliai Provincia; 256 nsz. m. 290,000 L.

Trapani, V. Siciliában, hasonlónevű Folyó mellett; 18,000 L.; kaláris; alabastrom; kedés.

Traun, Folyó Auszriában, Traunik, E. V. Bosniában; 8,000 L.; savanyú víz.

Trebich, V. Morvában; 5,000 L.

Trentsin Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 874 nsz. m. 251,000.

Trentsin, Sz. K. V. Trentsin Vármegyében, a' Vág mellett; 2,800 L.; posztómanufaktúrák; meleg fürdők.

Treviglio, V. Auszriai Olaszországban, az Adda mellett; 6,000 L.

Treviso, E. V. Auszriai Olaszországban, a' Sile és Piavesella mellett; 6,000 L.; fabrikák, mellyekben selyem-, gyapjú- és pamutszövetek, gyolts, majolikaedény, papiros készítenek.

Trient, V. Tyrolisban; 11,000 L.; selyemmanufaktúrák; dohány-, bortermesztés; selyembogar-tenyésztés.

Trier, V. Burkusországban, a' Mosela mellett; 15,000 L.; papiros-, posztó-, bőr-

Triest, V. Illyriában, az Adriai Tenger mellett; 40,000 L.; a' Helytartó (Gouverneur) L.; bor- és ligetermesztés. Lakhelyje; szép Jateksztu;

Tropolitza, E. V. Moreának Fővárossa; 15,000 L.; hazai termékekkel való kereskedés.

Troppau (Troppavia) V. Auszriai Slesziában, az Oppa mellett; 10,000 L.; posztómanufaktúrák; szappanfőzés; fegyver- és papirosfabrikák.

Troyes, E. V. Frantziaországban, a' Seine mellett; 27,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Truxillo, V. Spanyolországban, Extremadura Provinciában; 4,000 L.

Tscherkask, V. az Oroszbirodalomban, Kiew Oszályban, a' Donnak egy Szigetén; 9,000 L.

Tubinga, V. Württembergiában, a' Neckar mellett; 8,000 L.; Egyetem; gyapjúszövetek.

Tudela, V. Spanyolországban, Navarra Királyságban, az Ebro mellett; 7,500 L.; posztó-, selyem-, szappanfabrikák; juhtartás; olaj-kereskedés.

Tula, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónevű Oszályban, az Upa mellett; 30,000 L.; legnagyobb fegyverfabrika az Oroszbirodalomban; különböző más fabrikák; bőrökkel, kendővel, fagygyúval,

gabonával 's a' t. való kereskedés.

Turin, a' Sardinia Királyságnak Fővárossa és Fejedelmi Lakhelyje, a' Po mellett; 108,000 L.; nevezetesek: a' Királyi Vár, az Egyetem, Könyvtár, Tsillagvizsgáló-torony, Fűvészkert, a' tudományok és művészetek Akademiája; selyemszövmények; fejei edény; posztómanufaktúrák; ágyúöntés; kereskedés.

Turnhut, V. a' Hollandiai Királyságban; 10,000 L.; tsipkekészítés; vászony- és viaszfejeítők.

Turótz Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 21 nsz. m. 31,700 L.

Twer, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyalyban, a' Wolga mellett; 20,000 L.; fabrikák; viaszfejeítők; kereskedés.

Tyrolis, Ausztriához tartozó hertzegesített Grófság; 520 nsz. m. 755,600 L.

U.

Ubeda, V. Spanyolországban; 16,000 L.; bőr-, szappan-, posztófabrikák.

Udine, V. Ausztriai Olaszországban, la Roja Tsatorna mellett; 17,000 L.; Érseki Palota; rézedényfabrika; selyemfonó-mívház; salami- és sajt készítés.

Ugotsa Vármegye, a' Tiszán-túli Kerületben 22½ nsz. m. 40,600 L.

Uj-Bánya, Sz. K. V. Bars Vármegyében; 4,000 L.

Ujhely (Sátoralj) M.

V. Zemplin Vármegyében; 7,000 L.; bor.

Új-Vidék, Sz. K. V. Bács Vármegyében; 17,000 L. **Ukrajna**, oroszbirodalmi Osztyaly (Gouvernement). **Ulma**, V. Würtembergiában, a' Duna mellett; 14,500 Lak.

Ung Vármegye, a' Timári Kerületben; 59 nsz. m. 84,200 L.

Ungvár, M. V. Ung Vármegyében; 5,200 L.; szállók; juhtartás.

Unna, Folyó a' Törökbirodalomban.

Upsala, V. Svétiaiban; 5,000 L.; Egyetem; pántlika- és selyemharisnya-fabrikák.

Ural, Hegység az Európai és Asiai Oroszbirodalom közt. **Urbino**, V. az Egyházi Birodalomban, a' Foglio mellett; 11,600 L.

Usicza, V. Ruméliában; 6,000 L.

Ustjug-Weliki, V. az Oroszbirodalomban, Wologda Osztyalyban; 11,000 L.

Utrecht, V. a' Hollandiai Királyságban; 35,000 L.; Egyetem; Bontoló-szín (theatrum anatomicum); Fűvészkert Mivészeti gyűjtemény; posztó-; selyem-, tó-, petsétviasz, harisnyafabrikák 's a' t. nádméz- és sófőzés; kereskedés.

Uzes, V. Frantziaországban; az Auson mellett; 8,000 L.

V.

Vág, Folyó, ered Liptó Vármegyében; Komárom mellett a' Dunába ömlik.

Vág-Ujhely, M. V. Nyitra Vármegyében; 4,000 L.

Valence, V. Frantziaországban, a' Rhone mellett; 10,000 L.; posztó-, kesztyű-, harisnyafabrikák; olaj-, selyem-, borkereskedés.

Valencia, Királyság Spanyolországban; 362 nzz. m. 1,200,000 L.

Valencia, V. Spanyolországban; hasonlónévű Királyságban, a' Guadalavir mellett; 105,000 L.; Egyetem; szép Templom; különböző fabrikák; délszaki gyümölcsökkel való kereskedés.

Valenciennes, V. Frantziaországban; 20,000 L.; fabrikák, melyekben gyapjúszövmények, batiszt, gyolts, keményítő készíttetik; fejeítők; nádméztisztítás, kőszén.

Valenza, V. Piemontban, a' Po mellett; 7,000 L.

Valetta, Maltának Fővárossa; 20,000 L.

Valladolid, V. Spanyolországban, Leon Királyságban, a' Pisuerga mellett; 35,000 L.; Egyetem; fabrikák.

Valls, V. Spanyolországban; 9,000 L.

Valognes, V. Frantziaországban; 7,000 L.; fabrikák, melyekben gyapjúszövmények, posztó, portzellán készíttetik; kereskedés; régiségek.

Vannes, V. Frantziaországban, a' Morbihani Tengeröböl mellett; 11,500 L.; resztül, melyeken fedeles posztómanufaktúrák; étellel, halakkal, olajjal való kereskedés.

Var, Folyó Frantziaországban.

Varasdin, E. V. Horvátországban, a' Száva mellett; 4,400 L.; meleg fürdő.

Vardar, Folyó a' Törökbirodalomban.

Varsó Lengyelországnak Fővárossa, a' Vistula mellett; 126,400 L.; (sok Zsidó); nevezetesek: a' hajdani Királyi Vár; Zsigmond Király meg-aranyozott szobra egy 26 lábnyi magasságú oszlopon; Egyetem Fűvészkerttel, Tsillagvizsgáló-toronnyal, Gyűjteményekkel; oktató-Intézetek; tudós Társaságok 's a' t.; —

tobák-, posztó-, kalap-, harisnya-, kesztyű-'s a' t. fabrikák; kereskedés.

Vásárhely (Hold Mező), M. V. Csongrád Vármegyében, a' Tisza mellett; 25,000 Lak.

Vátz, Püspöki V. Pest Vármegyében, a' Duna mellett; 8,000 L.; Intézet a' siket-némák számára.

Veglia, Sziget Quarnero Tengeröbölben, Illyriában; 43½ nsz. m. 10,500 L.

Velentzei Tó, Székesfejér Vármegyében.

Velentze (Venedig), V. Ausztriai Olaszországban; az Adriai Tenger egy öblében; 72 kisebb nagyobb Szigeteken fekszik, melyek 450 híd által kötetnek-össze, a' Várost 134 Tsatorna folyja-kegeröböl mellett; 11,500 L.; resztül, melyeken fedeles tsolnakokon (gondola) járnak. L. kossainak száma 120,000 (20,000 koldús). Nevezetesek:

az egy ívből álló ponte Rialto, a' Sz. Mark piatzta, a' Sz. Mark temploma, a' fegyvertár, a' játékszín (la Felice), számos jöltévő Intézetek, nagy Talántzház (Findelhaus), oktató Intézetek; Gyűjtemények; külömbféle fabrikák; velentzei szappan; velentzei aranylántzok; hajóépítés; kereskedés a' tengeren; szabad rév.

Velez-Malaga, V. Spanyolországban, Granada Királyságban; a' Velez mellett; 12,000 L.; kereskedés délszaki gyümölcsökkel.

Velino, Hegy az Egyházi Birodalomban.

Velletri, V. az Egyházi Birodalomban; 10,000 L.

Vendôme, V. Frantziaországban; 7,000 L.; fabrikák.

Verbótz, M. V. Nyitra Vármegyében; 6,000 L.

Vercelli, V. Piemontban, a' Sesia mellett; 17,000 L.; selyemmanufaktúrák; asztalosmunka; kereskedés hazai termékekkel.

Verden, V. Hannoverában; 4,500 L.; savanyú víz.

Verdun, V. Frantziaországban; 9,900 L.; fabrikák, mellyekben gyapjuszövetek, égetett nedvek (liqueur) s a' t. készíttetnek; zúkmívek (Confitur); kereskedés.

Verneuil, V. Frantziaországban, az Arve mellett; 5,500 L.; fabrikák.

Vernon, V. Frantziaországban, a' Seine mellett; 6,800 L.; kordovány-, harisny-, sapkafabrikák.

Verona, V. Austriai Olaszországban; 50,000 L.; tudományos- és Művészetgyűjtemények; Arena hajdani római Játékszín; posztó és selyemfabrikák; selyemfonás; kereskedés; két vásár.

Versailles, V. Frantziaországban; 28,000 L.; királyi Vár; pamut-, óra-, viaszgyertya-, fegyverfabrikák.

Versetz, Sz. K. V. Temes Vármegyében; 16,200 L.; selyemmanufaktúrák; selyem; riskasa; bor.

Vervier, V. a' Hollandiai Királyságban; 16,000 L.; finom posztó; szappan; választó víz.

Vesoul, V. Frantziaországban; 5,500 L.; vashámrok; bor; kereskedés; ásványos vizek.

Vesuv, Tűzokádó-hegy Nápolyban; 3,680 lábnyi mag.

Veszprim Vármegye, a' Dunán-túli Kerületben; 74 nsz. m. 150,800 L.

Veszprim, Püsp. V. Veszprim Vármegyében; 6,000 L.; posztó; kulats; kordovány; fazekasmunka.

Vianha, V. Portugalliában, Entre Miho e Duero Provinciában; 8,000 L.

Vic, E. V. Frantziaországban; 3,500 L.

Vicenza, V. Austriai Olaszországban; a' Bachiglione mellett; 29,000 L.; fabrikák, mellyekben kalapok, bőr, vizipuskák, posztó, selyem-, arany-, ezüstporkák készíttetnek; — régiségek.

Vico, V. Nápolyban; 6,100 Lak.

Vienna, Folyó Frantziaországban.

Vienna, V. Frantziaországban, a' Rhone mellett; 12,800 L.; fabrikák; borkezeskedés.

Vigevano, V. Piemontban, a' Ticino mellett; 12,000 L.; fabrikák, mellyekben selyemszövetek, posztó, szappan, harisnyák készíttetnek.

Vigo, V. Spanyolországban, Galiciában, a' Minho mellett; 8,000 L.

Vignemale, Hegy Frantziaországban.

Vilaine, Folyó Frantziaországban.

Villach, V. Karinthiában, a' Dráva mellett; 4,500 L.

Villa Franca, V. Austriai Olaszországban, a' Tartaro mellett; 7,000 L.

Villa Real, V. Spanyolországban; 6,800 L.; gyapjúés selyemmanufaktúrák.

Villa Real, V. Portugalliában, Algarvia Királyságban, a' Corgo mellett; 6,000 L.; bor-, olaj-, zsimromtermesztés; kereskedés.

Villefranche, V. Frantziaországban; 9,000 L.; papiros-, gyolts-, posztófabrikák.

Villena, V. Spanyolországban; 8,000 L.

Vinaro, V. Spanyolországban; 9,000 L.

Vire, Folyó Frantziaországban.

Vire, V. Frantziaországban, a' Vire mellett; 8,500 fabrikák, mellyekben gyapjuszövetek és kártások készíttetnek; kereskedés.

Visegrad, V. Bosniában, a' Drina mellett; erős Vár.

Viseu, V. Portugalliában, Beira Provinciában; 5,000 L.

Viso, Hegy Piemontban; 9,312 láb.

Viso, V. Spanyolországban; 7,000 L.

Vistula, Folyó, ered Austriai Sfésiában.

Viterbo, V. az Egyházi Birodalomban; 12,600 L.; vasporteka; manufaktúrák; fürdők.

Vitré, V. Frantziaországban, a' Vilaine mellett; 9,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Vitry sur Marne, V. Frantziaországban, a' Marne mellett; 7,000 L.; kártonymanufaktúrák; kereskedés; ásványos víz.

Vittoria, V. Siciliában; 10,000 L.

Vittoria, V. Spanyolországban, Biscaya Provinciában; 6,500 L.; bőr-, gyolts-, viasztafota s a' t. fabrikák; bortermesztés; kereskedés.

Vizini, V. Siciliában; 10,000 L.

Vliessingen, V. a' Hollandiai Királyságban; 5,000 L.

Voghera, V. Piemontban, a' Staffora mellett; 10,000 L.; selyemmanufaktúrák.

Voiron, V. Frantziaországban; 6,000 L.

Vouga, Folyó Frantziaországban.

Vukovar, M. V. Slavoniában, a' Duna mellett; 6,000 Lak.

II.

- Walchern**, hollandiai Sziget.
- Waldeck**, Hertzegelem Németországban; 21 nsz. m. 52,000 L.
- Wales**, Hertzegelem Angolországban; 348. nsz. m. 717,000 L.
- Warne**, Folyó Würtembergiában.
- Warrington**, V. Angolországban, a' Mersey mellett; 12,000 L.; fabrikák, mellyekben gyolts, pamutzövevények, vitorlák, portzellán, nádméz, varrófók, vas-és rézportékák készíttetnek.
- Warwich**, V. Angolországban; 8,500 L.
- Waterford**, V. Irlandban, a' Saire mellett; 30,000 L.; fabrikák; só; kereskedés.
- Weimar**, Nagyhertzegelem Németországban, Weimar és Eisenach Hertzegelemekből áll 66 nsz. m. 212,900 L.
- Weimar**, Hertzegelem a' feljebb említettnek egy része, 46 nsz. m. 142,000 L.
- Weimar**, ennek Főváros-
sá és Fejedelmi Lakhelyje, 9,000 L.; fabrikák; mellyekben posztó, gyolts, értesz-
közök, bőr, égetett nedvek (lequeur), kártyák készíttetnek.
- Weissenfels**, V. Burkusországban, a' Saale mellett; 5,800 L.; arany-és ezüstmévek; selyem-és gyapjú manufaktúrák; kereskedés borral, gabonával.
- Wenner**, Tó Svetiában, 98 nsz. m.
- Wesel**, V. Burkusországban, a' Rajna mellett; 12,500 L.; gyapjú-, gyolts-, tobak-és enyűfabrikák.
- Weser**, Folyó Németországban.
- Westphalia**, burkusországi Tartomány 367 nsz. m. 1,330,000 L.
- Wetter**, Tó Svetiában; 34 nsz. m.
- Wexford**, V. Irlandban, a' Slaney mellett; 11,000 L.; gyapjúmanufaktúrák; kereskedés; ásványos vizek.
- Whitby**, V. Angolországban; 11,300 L.; hajóépítés; timsó.
- Whitehafen**, V. Angolországban, az Irlandi Tenger mellett; 16,000 P.; vitorlafabrik; kőszén.
- Wjasma**, V. az Oroszbirodalomban, Smolensk Osztyában a' Wjasma mellett; 15,000 L.
- Widdin**, V. Rumiliában, a' Duna mellett; 25,000 L.
- Wieliczka**, V. Galitiában; 3,500 L.; sóaknák; kőszén.
- Wig**, Folyó az Oroszbirodalomban.
- Wigan**, V. Angolországban; 15,000 L.; vas-, tészta-, gyapotszövevény-, vitorlamanufaktúrák; kőszénbányák.
- Wight**, angol Sziget.
- Wilna**, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyában; 55,000 L.; Egyetem; — posztó-és tobakfabrikák; kereskedés.

- Winchester**, V. Angolországban, 8,000 L. hajókötél fabrikák; hajóépítés; agyúöntés; hadi fegyvertár.
- Wipper**, Folyó Pomerániában.
- Wisbaden**, a' Nassai Hertzegelem Fővárossal; 6,200 L.; régiségek; fabrikák, mellyekben szattyán, házi bútorok, fejtő edények, petsétviasz készíttetik; híres meleg fürdők.
- Wisnar**, V. Mekelenburg-Schwerinben; 9,000 L.; fabrikák.
- Witepsk**, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyában, a' Duna mellett; 13,000 L.
- Wittenberg**, E. V. Burkusországban, az Albis mellett; 7,000 L.; Luther emléke; az Egyetem megszűnt; — pálinka-és serfőzés; gyapjuszövevények; gyolts; harisnyák.
- Wolfenbüttel**, V. a' Braunschweigi Hertzegelemben, az Ocker mellett; 6,800 L.; szőnyeg-, szappan-, és pántlika fabrikák.
- Wolga**, Folyó, ered a' Tweri Osztyában, az Oroszbirodalomban 's 150 mfdnyi folyása után a' Kaspium Tengerbe ömlik.
- Wologda**, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyában; 11,000 L.; fabrikák, mellyekben üveg, petsétviasz, gyapjuszövevények, fészték készíttetik.
- Wolferhampton**, V. Angolországban, a' Bristoli Tsatorna mellett; 15,000 L.
- Woolwich**, V. Angolországban, a' Themse mellett; 17,000 L.; hajókötél fabrikák; hajóépítés; agyúöntés; hadi fegyvertár.
- Worcester**, V. Angolországban, a' Severne mellett; 17,000 L.; fabrikák; kereskedés.
- Worms**, V. Hessenben, a' Rajnához közel; 7,800 L.
- Woronesch**, V. az Oroszbirodalomban, hasonlónévű Osztyában, a' Don mellett; 12,000 L.; posztófabrikák; bőrkészítések; szappanfőzés; kereskedés.
- Württemberg**, Királyság Németországban; 359 nsz. m. 1,505,700 L.
- Würzburg**, V. Bajorországban, a' Ménus mellett; 19,500 L.; Egyetem; fabrikák, mellyekben posztó, sebórvási szerszámok, tükörök 's a' t. készíttetnek; kereskedés.

X.

Xaloa, Folyó Spanyolországban.

Xarama, Folyó Spanyolországban.

Xenil, Folyó Spanyolországban.

Xeres de la frontera, V. Spanyolországban; Sevilla Királyságban; 10,000 L.

Xeres de los Cavaleiros, V. Spanyolországban; 8,700 L.; kalap-és gyoltsfabrikák.

Y.

Yarmouth, V. Angolországban, a' Yarn mellett;

18,000 L.; manufaktúrák; kereskedés a' tengeren; tengeri földő.

Yonne, Folyó Frantziában; 27 nsz. m. 130,000 L.

York, V. Angolországban; 40,000 L.; gothépületű nagy Templom.

Youghall, V. Irlandban, a' Blakwater melletti; 9,000 L.

Ypern, E. V. a' Hollandiai Királyságban, az Yperle mellett; 15,000 L.; tsipke-, gyolts-, pamut's a' t. fabrikák; kereskedés.

Yzerot, V. Frantziaországban; 5,000 L.

Z.

Zágráb, Horváthországnak Fővárossa, a' Szávához közel; 17,000 L.; Academia; kereskedés.

Zalatna, M. V. Erdélyben, az Ompoly mellett; 3,000 L.; arany-, ezüst-, tzinóberbányák; mosott arany.

Zalescyk, V. Galitiában, a' Dniester mellett; 5,500 L.; posztó- és üvegfabrikák.

Zamora, V. Spanyolországban, Leon Királyságban, a' Duero mellett; 9,000 L.

Zamosc, V. Lengyelországban; 7,000 L.

Zante, Joniai Sziget 5 $\frac{1}{2}$ nsz. m. 40,000 L.

Zante, ennek Fővárossa, 16,000 L.

Zara, V. Dalmatiában, a' Cermagna és Kerka mellett; 6,000 L.; fabrikák; kereskedés.

Zea, Sziget az Archipelában; 2 $\frac{1}{2}$ nsz. m.

Zeeland, Tartomány neve a' Hollandiai Királyságban; 27 nsz. m. 130,000 L.

Zeitz, V. Burkusországban; 7,500 L.; fabrikák, melyekben viaszgyertyák, posztó, kártony, értzgombok, arany- és ezüstszerék készíttetnek.

Zemplin Vármegye, a' Tiszán-inneni Kerületben; 108 nsz. m. 206,700 L.

Zengh, V. a' magyar tengeri Kerületben; 3,000 L.

Zerbst, V. az Anhalt-Deszaui Hertzegségben; 8,000 L.

Zezern, Folyó Portugáliában.

Ziller, Folyó Tyrolisban.

Zittau, V. Szászországban; 8,000 L.; posztó-, gyolts-, kártonyfabrikák 's a' t.; kereskedés; ásványos vizek.

Zluzow, V. Galitiában; 6,500 L.

Znaym, V. Morvában; 5,500 L.; posztómanuf.; mustár- és bortermesztés.

Zolkiev, V. Galitiában; 4,500 L.; posztómanufakt.

Zólyom Vármegye, a' Dunán-inneni Kerületben; 50 nsz. m. 79,200 L.

Zombor, Sz. K. V. Báts Vármegyében; 18,500 L.

Zulichau, V. Burkusországban, közel az Oderához; 5,500 L.; posztó-, gyapjú-, harisnya-, kalap-, keményítő-, gyoltsfabrikák.

Zürich, V. Helvetiában; 11,000 L.; selyem- és pamutfabrikák; kereskedés.

Zürichi Tó, Helvetiában; 2 $\frac{1}{2}$ nsz. m.

Zütphen, E. V. a' Hollandiai Királyságban; 7,500 L. nel.

Zwickau, V. Szászországban, a' Mulda mellett; 4,500 L.; nagy választó- (chemica) fabrika; posztó-, gyolts-, pe-

tsétviaszfabrika; kereskedés.

Zwittau, V. Morvában, a' Zwittawa mellett; 3,500 L.; posztó-, gyoltsmanufaktúrák; L.; kereskedés.

J e g y z é s :

L. Lakost, V. Várost, B. V. Bánya Várost, E. V. Erék Várost, F. V. Fő Várost, H. V. Hajdú-Várost, M. V. Mező-Várost, P. V. Püspöki Várost, T. V. Tengeri Várost, P. B. V. Püspöki Bánya Várost, Sz. K. V. Szabad Királyi Várost, Sz. K. B. V. Szabad Királyi Bánya Várost jelent.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OS
Országos Széchényi Könyvtár

278623

Pesti és Budai
H Á Z I
Secretarius

OLK

Ország

nyvtár